

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

GOERTZ

287

LIBRARY OF PRINCETON UNIVERSITY

Contraintes les Juge-
ments des Chanciers de
Baillies Tome IV. part.
III. pag: 408. & Mor-
hor in Polyhistorie
Tom: I. Lib: VII. Cap:
III. num: 15.

OPERV M POETICORVM

NICODEMI FRI-
SCHLINI, BALINGENSIS,
COM. PAL. CÆS. POET. LAUR.
Doct. Orat. & Philosophi clarissimi.

PARS EPICA:

CONTINENS SEDECIM HERO-
icorum carminum libros, partim ad imitati-
onem Virgilii, Ovidii, Valerii Flacci, partim
Statii, Claudiani, Lucani & similium scri-
ptos: qui nunc demum conjunctim in

φιλομάσῳ gratiam

eduntur

Operâ & studio

M. GEORGII PFLVEGERI, VLMANI.

His

DE TRIBVS MONARCHIIS ACCES-
serunt Elegia decem ante hac nunquam visa, &
alia quadam, quorum catalogus in fine li-
brorum occurrit.

Cum Gratia & Priuilegio Cæs. Maiest.

ARGENTORATI.

Excudebant heredes Bernh. Iobini.

ANNO, CIO. ID. XCVIII.

PAVLENTIA

CONSTANS.

ILLVSTRISSIMO ATQVE GE-
NEROSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

D. Augusto, Iuniori Brunsvicensium & Lunebur-
gensium Duci, &c. Domino suo cle-
mentissimo S. P. D.

DE causis calamitatum & miseria-
rum in Repub. infeliciq; ejus ad-
ministratio multum diuque,
AVGVSTE, princeps illustrissime,
Domine clementissime quæsitum
fuit: nec immeritò quæsitum fuit. Siquidem
illud inficiari nemo potest, tum melius cum
privatis agi, cum fortunata Respublica est: ea-
dem contra eversa & vacillante, singulorum
quoque bona everti & periclitari: adeoque in
illius salute, omnem subditorum incolumita-
tem esse positam. Cum autem multa egregia
ab iis, qui sapientiæ nomine claruerunt, hac de
re sint disputata; tum haud scio, quicquam ne
excellentiùs, verius, melius & verisimilius sit
prolatum iis, quæ à duobus sapientiæ humanæ
syderibus, Platone & Aristotele dico, litera-
rum monumentis sunt consignata. Invenias
quosdam, qui ignoro quo superstitionis gene-
re fascinati, etiam nostra hac ætate, in tanta
omnium rerum luce & veritate, ad fictitium
Fortunæ numen recurrunt: Invenias contra,
qui nescio, quod fatuum fatum ab omnibus
piis & orthodoxis mentibus dudum explosum,
ab inferis quasi revocant, omnesq; hominum
actiones & casus ad id, tanquam ad Marpesiam
cautem alligant. Reperiuntur etiam, & quod

DEDICATIO.

dolendum est, inter Christianos reperitur, qui in cœlum & astra hujus rei causas conficiunt: homines certe & in astra ipsa injurii, & in Deum Optimum Max. blasphemi, ipsiq; Ethnicis longè supersticiosiores.

Plato verò Philosophus post homines natos longè optimus, neque fortunam neque factum, & astrorum positus, sed, *τὴν τῶν ἀρχόντων ἀπαιδευσίαν* omnium calamitatum & miseriarū in Republica causam: quemadmodum contra *τὴν τῶν ἐν ἀξιώματι παιδείαν* verum felicitatis fundamentum esse scribit, ut videre est lib. 5. & 6. de Repub. Et in Epist. Epistola 7. ubi pulcerri-
mè divinus vir nos docet, non prius desitutum humanum genus in malis versari quàm aut homines rectè vereq; philosophantes gubernationem adepti fuerint, aut hi qui gubernāt, divina quadam sorte verè philosophentur. Neq; ab hac sentētia præceptoris sui alienus est Aristoteles in libris suis policitis, in quibus passim, præsertim vero lib. 8. cap. 2. multis demonstrat, eos qui aliquando ad Reipub. clavum sunt accessuri literas accurate cognoscere debere: utpote quibus & tyrannides auferri, & seditiones in Repub. averti, atque extinguī possint ut est lib. 5. cap. 5. Possem hoc loco in eādē sententiā cōsimilia Isocratis, Plutarchi, Ciceronis aliorūq; sexcenta loca adducere nisi & hæc jam ante C. T. nota esse scirem, & verò ipsa experientia omniumq; ætatum & seculorum exemplis jamdudum confirmatum esset

D E D I C A T I O.

esset id; quod in Epistolis Seneca affirmat: philosophiam vitæ legem ac bonum consilium esse: huic acceptum ferendum quod bene vivamus. Pulcrum est, inquit poëta, eminere inter viros illustres:

*Consulere patria. parcere afflictis, fera
Cade abstinere, tempus atque ira dare
Orbi quietem, seculo pacem suo.*

At quomodo præstabit hoc is? qui à literis alienas, aversus à Musis, nullâ humanitate imbutus, neque doctos fovet, neque ipse doctrinâ plurimarumque rerum scientia animû instructum habet. Neminem plura scire quàm ducem belli debere Vegetius affirmat utpote cujus doctrina non uni sed omnibus profutura sit: quod si ego ad magistratus & Dynastas transtulero, non adeo, ut meâ quidem fert opinio, aberrabo. Quantû enim damni dederint, non solum sibi ipsis, sed & totis regnis & imperiis, principes & Imper. ii, qui literarum ornamentis non exculti fuerunt, docent exempla Caracallæ, Licinii, Caroli VIII. Galliarum regis & aliorum. Quantum contra emolumenti iisdem attulerint principes qui vel ipsi docti fuerunt vel doctos & literatos in præcio & honore habuerunt testantur exempla Augusti, Trajani, Theodosii, Iustiniani, Caroli M. aliorum. Quod si itaque literæ tantam vim habent, ut iis excoli homines ad humanitatem, ad sapientiam & justitiam erudiri, effingi ad fortitudinem possint, nemo opinor improba-

D E D I C A T I O.

bit, quod eos qui aliquando ad Rempublicam gubernandam accessuri sunt, eandemque florentem expetuntè philosophorum schola perpoliri oportere pronunciavi. Quæ enim ejusmodi iis non occuparet hominum animos immanitas? quæ non passim sese offerret audacia? Quæ non libidinum turpitude nasceretur? quæ non malorum lerna exurgeret? Videmus certè non inter rubore digna censuisse, vel celebratissimos reges & monarchas, philosophorum scholas frequentare, ab iisq; tum publicæ tum privatæ vitæ instituendæ rationē petere, crebroque cum iis de optima Reipub. forma sermonem conferre. Eat aliquis & tam Græcorum quam Romanorum historias percurrat, inveniet hercle quantum prisci illi heroes philosophiam amarint, quantos sumptus quantosque labores, in ipsa etiam senectute constituti, ut vel aliqua saltem ex parte fructū ejus perciperent, sustinuerint. De Dione Syracusano literis proditum est, eum quamvis sub Dionisio tyranno pessimis moribus imbutus erat, audita tamen Platonis doctrina animum ita mutasse ut præceptis ejus non solū ipse diligenter auscultarit verum etiam Dionisium permoverit ut per ocium Platonē admitteret & audiret. De Publio Scipione Pontanus ex Plutarcho refert, quod etiam in mediis difficilimi belli periculis bonarum artium studia non neglexerit. Quid de C. Pompejo dicam? qui ut auctor est Gellius lib. 14. cap. 7. &

Aelian.

Aelian. 7. Variar. Historiarum consul jam designatus, **Commentarium de administranda Repub.** à M. Varrone emendicatus est: belloq; Mithridatico confecto Rhodum profectus omnes liberalium artium professores audivit: Singulis talentum dono dedit: Posidonium stoicę sectę philosophum ex morbo decumbentem visere non dubitavit. Sed ut ad propria accedamus, & ex recentioribus etiam aliquid adferamus: Quis est qui Caroli M. Caroli IV. Ludovici XII. Gallorum regis amorem in literas literatosq; nescit? Quis Frider. Ducis Saxonię assiduitatem in annotandis Gnomis & sententiis celebrioribus? Eduardi junioris Anglię regis, ingenii excellentiam, judicii dexteritatem, felicitatem intellectus ignorat? Omnes nimirum hi viderunt, quantum ad extirpandam molliciem, exuscitandam contra virtutis indolem philosophia, lectioque veterum sapientiarum conducat. Optimam & felicissimam Reipublicę administrationis formam procul dubio omnes homines optant. At unde eam requirent? ubi inveniēt nisi in scholarū prytaneis & literarum monumentis? Hic tanquā in tabella videre licebit, Dinarchias deletas: imperia everfa aut mutata: principes vel infidiis aut aperte è medio sublato; bella infausto fide suscepta: alia quę latere & decipere eos solent qui nullam præteritorum rationem habentes præsentia solum norunt. Hic licebit disserere cum Catone & Themistocle de mo-

deratione civitatis: cum Solone & Lycurgo de liberare de ferendis legibus: de frangendis Antoniis & Catilinarum seditionibus dissipādis loqui cum Cicerone: consulere Cæsarem de belli administratione: de militari stratagemate audire Hannibalem: cum Socrate de domandis affectibus conferre. Atque inde fere est, cur doctorum non solum ingenio de rebus gravissimis, sed etiā opera & consortio ad res feliciter gerendas utamur. Sic Dio Platonis, Athenodori Cato, Pericles Anaxagoræ, Panætii Scipio, Iasonis I. C. Ludovicus XII. Galliæ rex, alii aliorū consilio & institutione usi sunt. Quod tanto magis hodiē etiam necesse esse videtur, quanto periculosiora sunt tempora, & quanto plura, quę illorum qui ad gubernacula Reipub. sedent, molestias curas & labores augent: quæ sanē esse plurima in tantis seditionum, tumultuū, bellorumq; procellis omnes videmus. Neque tamen hæc eo AVGVSTE illustriss. princeps clementiss. disputo, tanquam deessent Tibi elegantioris disciplinæ ornāmēta: sed potius ut hoc in genere C. T. admirandam & cunctis penē seculis inauditam facultatem efferam valdeq; prædicem. Eduardum Anglię regem, cujus ante mentionem fecimus tanto ingenio, tanta doctrina, & eruditione fuisse scribunt, ut si diutius ipsi inter vivos agere licuisset, ipsum Salamonem æquaturus fuisset: Adolescens siquidem XVIII. annorum quatuor linguis claruit, & in artium & scientiarū cogni-

DEDICATIO.

cognitione eò progressus fuit, ut cum Carda-
no de variis & non nisi subtilissimis Mathema-
ticorum quæstionib. accuratissimè disputa-
ret. Consimile quid Annales jactant de Imp-
M Antonino qui ob Philosophiæ insignē co-
gnitionem philosophus fuit appellatus: Ale-
xandro Seuero, qui Mathematicarum sciētia-
rum peritissimus fuit; quæ quidem rara ma-
gnæq; sunt, & merito ab omnibus prædicatur.
At non minor Tua, Illustris. princeps laus est:
neq; dubito certè Te iis si non antepondere, at-
tamen æquiparare. Excellis enim non modò
felicis. laude ingenii, sed multiplicis cogni-
tione doctrinæ, ita profectò, ut in iis qui illu-
stri familia nati sunt, & ejusmodi adhuc in æ-
tate constituti, ampliorem nunquam cogno-
verim: Quod si me tacita cogitatione aliquis
refellat, excitabo illi non pagum, non urbem,
non regionem, sed universam Germaniam no-
stram, quæ jam pridem laudem Tuarum cumu-
lo intumescit. Excitabo illi celeberrimas Ger-
maniæ nostræ Academias, in quibus C. T. ita
ante hac versata est, ut infinitos doctrinæ &
virtutis suæ testes reliquerit. De Homeri nata-
libus & patria septem nobiliss. Græciæ urbes
olim certarunt. At quid de Te? quem duæ cla-
riss. Germaniæ Academiæ Rectorem sibi una-
nimi omnium Professorum consensu advoca-
runt. Laudatur ab Aenea Sylvio Carolus IV.
Imp. quod philosophorum disputationib. in-
teresse dignatus fuerit: Commendatur à Sue-

D E D I C A T I O.

tonio Iulius Cæsar quod composita civili seditione per M. Lepidum mota, Rhodum profectus, Apollonio Moloni, optimo tum dicendi magistro auscultavit. Celebratur à Pontano Alphonsus Calabriae dux senior, quod licet arduis & gravissimis regni negociis subinde interpellaretur, horam tamen lectioni bonorum autorum destinatam nunquam auferri sibi passus fuerit: ab aliis alii hoc nomine in cœlum extolluntur. Tuam igitur Cels. non laudemus? non commendemus? non in cœlum extollamus? quæ ita bonarum artium studiis addicta est, ut nihil prius nihil antiquius habeat, quam iis disciplinis animum exornare, quæ, ut præclare Cicero, adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugium ac solatium præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, rusticantur peregrinantur: & omne id tempus quod nonnulli intempestivis conviviis, alex, pilæ, aliisque rebus ludicris tribuunt, ad hæc sola recolenda sumere. Rara profecto hæc in viro principe merx: rara hæc in mediis ales intervolat aulis. Quare macte animi, AUGUSTE generosissime macte nova virtute perge ut cœpisti, illustris. generis splendori, doctrinæ, pietatis, ceterarumque virtutum lucem adjungere. Patriæ & seculum Tibi contigit id, quod amplum ad exercendam virtutem campum, latum ad laudem & gloriam cursum habet. Quanquā quid opus est admonitione mea vel cujusque alterius ei qui

D E D I C A T I O.

ei qui Ephoros Domesticos non minus nobi-
 litate, quàm omnium virtutum & disciplina-
 rum cognitione clarissimos habet: quorum
 quasi *ἐν περὶ τῶν* quotidianæ hortationes accedūt.
ἐν περὶ τῶν accedere dico, quia virtutibus omni-
 bus iis quæ in sui amorem homines pelliciunt
 C. T. ornata, omnes admonitiones antevertit:
 sponte facit id, quod facere eam omnes boni
 & docti gaudent & admirantur. Quæ omnia
 dum ego tacite mecum perpendo, incredibile
 dictu, quantū afflicte Germaniæ de tanto prin-
 cipe gratuler, quæ procul dubio si Deus Opt.
 Max. ardentissimis nostris precibus annuens,
 diuturnam Tibi vitam concesserit, fructus vir-
 tutū Tuarum percipiet uberrimos. Atq; hinc
 est etiam ut cum Epicæ huic operum poëtico-
 rum Nicodemi Frischlini, parti omnino præ-
 potens patronus quærendus esset, sub Tui in-
 cliti nominis auspicio, lucem aspicere, eam vo-
 luerim. Quod eo libentius feci, ut non solum
 de lumine C. T. lumen aliquod mutuaretur su-
 um: sed in primis ut observantiam meam erga
 C. T. hac qualicunque *προσφωτισθεί* demonstrarē:
 restatum publice redderem quid sibi patria
 nostra de Te polliceri deberet: alios etiam
 excitarem qui hæc omnia latius diducerent. Si
 enim Academiæ Rostochiensis & Tubin-
 gensis Professores (viri qui & quanti?) virtutē,
 eruditionem, prudentiam, omniaq; in Te præ-
 ter ætatem vere augusta, AVGVSTÆ Augustissi-
 me admirantur & suspiciunt: quid me? quid

alios homunciones qui illis multis paraſangis
 inferiores ſumus, facere decet? Erunt fortaiſis
 & erunt proculdubio non pauci, qui meū hoc
 propoſitū ſiniſtrè ſunt interpretaturi, impro-
 batur id: quod ego homo novus nullis vel ge-
 neris vel literarum ornamentis commendatus
 tantū Heroa compellare auſus fuerim, qui mu-
 nere longe majore & praſtantiore dignus ſit.
 Quibus quidē ego non uſq; adeo refragor ſed
 uſtrō accedo. Enimvero ſic AVGYSTE Princeps
 illuſtris ſtatuo nullum eſſe poſſe donum quod
 virtutis Tuæ indoli reſpondere: nullius tan-
 tum flumen & vim orationis quæ C. T. laudes
 ex merito perſequi queat. Quid igitur? num
 propterea reſiliam? Ita ſane videatur aliis: mi-
 hi non item. Adeo enim me virtutes illæ Hero-
 icæ quas in T. C. inſtar ſplendidiffimi ſideris
 eluceſcere video, ceperunt ut factum hoc meū,
 licet audax fortaiſis & impudens, immutare
 tamen non poſſim. Et quid immutem? Si e-
 nim rex ille etiam de manu ſuſtici vel paucas
 aquæ guttūlas hilari fronte excepit: cur ego de
 T. C. clementia in hoc munuſculo literario ſi
 non meo at Friſchlini nomine accipiendo ad-
 dubitem. Et quanquam omnino C. T. nobilio-
 ri munere digniſſimam judico: ſpero tamen
 nō plane nihil fore in iſto libello quod aliquo
 modo eam oblectare valeat. Vt enim nihil di-
 cam de ipſius authoris, Friſchlini ſc: dignitate
 & doctrina, quem etiam illuſtris. C. T. parens,
 liberaliter dum licuit Brunſwigæ fovit: non
 certe

D E D I C A T I O.

certè omnino nihil sunt hoc in Opusculo comprehensa, quæ tamen aut nullum aut alium quam me laudatorem requirunt. Ea enim ego sic à summis viris approbari vidi ut ad veterum laudem pervenirent. De bonitate vero & Gelsitudinis Tuæ clementia cò minus despero quo certior atque exploratior ejus est naturæ & ingenii indoles & plena humanitatis ac pietatis voluntas quæ tam incredibili literarum studio & ardore flagrat. Cum enim omnes artes & disciplinæ quæ ad humanitatem pertinent, habeant quoddam commune vinculum & quasi cognatione inter se contineantur, non dubium est quin C. T. cum in cæteris tanto amore versetur, etià hanc Poeticam dico singulari favore complectatur, cujus nomen omnium seculorum temporibus sanctū & venerabile fuit: Et meritò certe fuit cum, primò, ab ea penè omnium artium fundaméta & mysteria manaverint. Quæ enim est disciplina? quæ est scientia quam poëtæ non primitus vel invenerint vel inventâ ad posteros elegantissimis numerorum modulis trãsmiserint. Historica scripserunt: *Prodicus Phœgeus, Policritus, Homerus, Pisander Alexandrinus, Q. Ennius, Hostilius, A. Licinius, Virgilius, Lucanus, Clemens, Silius*. Physica: *Pronopides, Xenophanes, Empedocles, Eratosthenes Cyrenæus, Heraclitus, Lucretius*. Mathematica: *Thales Milesius, Aratus Solensis, M. Mamilus*. Medica: *Musæus, Andromachus Cretensis, Nicander, Aemilius Macer*. Ethica: *Orpheus, Draco Atheniensis,*

DEDICATIO.

*Pittatus Mitylenæus, Solon, Hesiodus Pythagoras. Pastoritia & ad Agriculturam remque familiarem pertinentia: Hesiodus, Theocritus, Oppianus & alii. Theologica: Moses, David, & multi ex recentioribus. Deinde cum cæterarum rerum studia omnia, & doctrinâ & arte & præceptis constet: Soli poetæ, ut à summis eruditissimisque hominibus accepimus, natura ipsa valent & mentis viribus excitantur & quasi divino Spiritu afflantur. Quæ cum ita sese habeant: non rarò mirari cõtiguit, fuisse, hodieque esse nonnullos qui poetin ejusque cultores parvi pendant, atque etiam si Diis placet, nec in scholis iuventuti proponendos nec in bene constituta Republ. ferendos poëtas contendant. Ejiciemus ergo, quos *θεοπνεύστοι & ἱερὰ μὲν ἔχουσιν ὑπερέτας* Deorum, sapientes vocant? Damnabimus qui, Aut prodesse suis aut delectare Camenis: Aut jucunda volūt & idonea dicere vitæ? Repudiabimus, & ad Sauromatas remitemus:*

Quos non ambitio, quos non amor urget habendi,

Et quorum ad mores ars facit ipsa bonos

Quique ducum fuerant olim regumque voluptas

Premiaque antiqui magna tulere chori?

At fabulas, inquiunt, meras tradunt: fabulis autem quid inanius? Neque autem hi intelligendo faciunt ut nihil intelligant, dum ex suis ingeniiis betaceis, cæterorum ingenia metiuntur, quæque ipsis obscura sunt, etiam reliquos non videre putant. Quanquam hæc suspicio meritò à nostris poetis abesse debebat, qui fabulis istis
magna

D E D I C A T I O.

magna ex parte suis autorib. relictis, nō nisi vera & utilia sacraq; tractant. Quin potius ita statuamus ut quēadmodum in vite, luxuriātibus foliis & palmitib. fructus occultātur: ita etiam in poëmatibus, luxuriantibus figuris & fabulis multa cognitu utilia occultari. Sed quid hæc apud Principem & Principem eum? qui veterū sapientum monumenta, & inter hæc cum primis poëtarum, adeò diurna nocturnaq; manuerit, ut hac in parte priscis illis Ptolomeis, Augustis, Scipionib. aliisq; comparari possit: cuius rei omnibus iudicio esse possūt disertissime orationes illæ ab ejus C. præterito semestri in publicum emissæ, in quibus & ipsum Davidem inter poëtas numerat & orationes illustriū poetarum sentētiis non secus atq; gēmis exornat. Nunc itaq; quod solū reliquū videtur, submis-
se, & qua par observantia C. T. AVGVSTÆ illustr. Domine clementis. oro, obsecro, obtestor ut solita humanitate levidense hoc, quidē & exigū si offerentem: Si autorem vero & materiā respicias non adeò contēnendum munus accipere digneris. Deus Opt. Max. C. T. propicio suo numine in Nestoreos annos ad illustris. paterni generis dignitatem & totius Reipubl. Christianæ emolumentum clementer regat, tueatur, & conservet. Scripsi Argentorati
14. Calend. Septemb. Anno Christi 1598.

Illustris. T. C.

subjectissimus

M. Georg. Pfluegerus Vlmannus.

EPIGRAMMA IN POEMAT A
NICODEMI FRISCHLINI POST
eius obitum edita.

Quem quondam INVIDIÆ fera vis oppressit, & atro
Funere ad Elyfias trusit iniqua plagas,
Ecce redit superas vates FRISCHLINVS ad oras:
Vivit & ingenij per monumenta sui.
Frendeat impia ATE; ferrum meditetur & ignem:
Et moveat cultis bella cruenta libris:
Nil tamen efficies, nova surget fama Poëta:
Is maiore sui parte superstes erit.
Vix vitam eripuit: non sic abolebit honorem
Ingenio nescit gloria parta mori.

Iosephus Langius Cæsa-
remontanus P. L.

RECTOR ACADEMIAE ARGEN-
TINENSIS MELCHIOR IVNIUS VVITE-
bergenfis, Eloquentiæ Professor Studiosis S. D.

Venit aliquot ante menses ad nos Clarissimus & do-
ctissimus vir, D. NICODEMVS FRISCHLINVS,
Rector quondam Scholæ Labacensis, qui, ut suum hanc no-
stram in Academiam testatum amorem faceret, de Natali
IESV CHRISTI filij DEI carmen scripsit, quod cras
hora octava recitaturus est M. IOSEPHVS LANGIVS.
Itaq; omnes adolescentes Studiosos hortamur, huic recita-
tioni frequentes ut intersint propter Autorem, Poëtam in-
signem, propter carmen ipsum elegans & eruditum: pro-
pter deniq; recitatorem, qui suam hactenus diligentiam,
modestiam, eruditionem, industriam probavit. Valete.
30. Decemb. Anno M. D. XXCIV.

LIBER

1

LIBER VNVS
DE NATALI IESV CHRISTI.

Te principium mihi carminis huius, IESV
CHRISTE, DEI proles, æterna parétis imago,
Qui verus sine matre DEVS, sine patre homo
Vnus homo nobis nascendo restituis rem. (verus,

Idem limes eris mihi carminis huius, & in te
Definet hoc nostrum cœptis melioribus orsum.

Namque tuos ortus iam dudum pandere, & omnem
Molem operum: ac primæ cunabula dicere vitæ,
Fert animus: placida nec mens contenta quiete est.

Siue, quod ingenij totas tibi debeo vires,
Si quæ sunt: gratamque vicem tua dona repossunt:

Siue, quod hoc misero tua gloria carpitur æuo:
Heu varijs lacerata modis: quando vltima rerum
Linea fatales orbi denunciat horas:

Siue quod humano Diuûm præponere honorem
Fas est: nec plures vlla obdurabit in annos,

Quam tibi quæ CHRISTI præscripsit pagina nomen:

Cætera, quæ vacuas demulcent carmina mentes,

Omnia iam vulgata. Quis aut Epicedia vatum
Nostrorum, thalamiq; faces, & Apolline dignos

Tot versus, laudesque & fortia facta virorum,

Aut tot Pierij nescit sacra numina montis?

Cui non dictus amor vagus, & vaga mater amorum:

Atque elegi molles, & plena Epigrammata nugis

Futilibus: tentanda via est, qua me quoque possim

Tollere humo, & longæ senium producere famæ.

Tu modò CHRISTE faue cœptis, & flamine sacro

Confer opem: si grata canam, si parua rependam

Pro magnis meritis, sine te nihil inchoat altum

Mens mea: tu pelago da vela secunda patenti.

At vos, hunc quotquot cætum celebratis amænum:

Seu genere illustres, seu nobilitate potentes:

A

Seu

Seu clari ingenijs: & qui studia alma iuuentæ
 Dirigitis, colitisque animos pia castra sequentes
 Musarum, & doctas quicunque addiscitis artes:
 Ore fauete omnes, totasque aduertite mentes,
 Carmine dum meditor sacratæ lucis honores:
 Et CHRISTI aggredior cunabula dicere versu,
 Oppositosque hostes: longa est iniuria, longæ
 Ambages: sed summa sequar fastigia rerum.

Omnis spes hominum, & primæ fiducia vitæ
 Auxilio Diuûm semper stetit, impius ex quo
 Adamus, sed enim peccatiqûe Eua repertrix,
 Fatale aggressi decerpere ab arbore pomum,
 Corripuere sacras vetitis è frondibus escas,
 Heu mala mala malis ausi contingere malis:
 Ex illo fluere, & retrò sublapsa referri
 Spes hominum, ruptæ leges, aduersa DE I mens.
 Nec dubiæ tum signa dedit DEVS arbiter iræ.
 Vix pomum auulsum fuit arbore: cum DEVS horto
 Emicuit, pœnamque ferens, gladiumque trementem.
 Consciùs hîc tetri sceleris, tactusque pudore
 Vir fugit: & nudum ficulna se arbore velat,
 Ac folijs cingit corpus: simul vxor eadem
 Veste tegit, nudamque pudet præstare marito.

Iamque metu trepidi iuuenis, virgoque marita
 Terribilem metuunt offensi numinis iram;
 Et quos iam dudum toto nihil orbe mouebat:
 Nunc omnes terrent auræ: sonus excitat omnis,
 Vt cum fortè lupos circum stabula alta frementes
 Audit ouis, aut vepre latens lepor hostica cernit
 Ora canum: nullosque audet dare corpore motus.
 Tum DEVS horribilem meritò succensus ad iram,
 Sæuis aggreditur dictis, atque increpat vltro:
 Hem, quid agis? quo deinde ruis? quò proripis amens?
 Siste gradum: aspectu nescis subducere nostro.
 Vix ea fatus erat, cum talia reddit Adamus:

Da veniam: puduit tibi nudum occurrere Patri.
 Huic DEVS: Vnde tibi pudor hic? an ab arbore pomum
 Carpsisti vetita? aut quis te furor impulit amens?
 Iusque piumque manu violare, & frangere morsu?
 Ille refert contra: mulier quam pronubus ipse
 Fœdere iungebas stabili, propriamque dicabas:
 Hæc prægustata mihi carpsit ab arbore fructum.
 Nec plura. Illa solo fixos pudibunda tenebat
 Infœlix oculos, gemitusque auersa trahebat.
 Cui DEVS, ergo tuo iussin' dare verba marito?
 Et seruire gulæ? quid postquam criminis esses
 Facta nocens iussin' secreta in sede latentem
 Occuleres tete, atque in hortis inuisa sederes?
 Dissimulare etiam sperasti perfida tantum
 Possenefas? mulier contrà sic farier inquit.
 Nulla mea hic culpa est Pater: iste nefarius anguis
 Verba dedit, mentemque in fraudes impulit ægram.

Hæc mulier paucis: at non DEVS arbiter æquus
 Pauca refert: oculosque ferum contorquet ad anguem,
 Parte sua media hic stabat surrectus amœno,
 Vultu, atque auratam gestans in fronte coronam,
 Fellis adhuc experts atri, & sine tabe veneni.
 Huic DEVS: Ergo nefas quia tam crudele patraasti,
 Vt, cui te Domino iussi parere, tuumque
 In terris parua reuereri in imagine numen,
 Hunc decepturus verbis fallacibus, atro
 Turpe ministerium exhibeas, draco perfide, Diti:
 Nunc pecudes inter, vastæque animalia terræ
 Dirus eris, dirum miseris mortalibus omen,
 Te leo, te tigris, te tetricus oderit vrsus.
 Iamque supinato terræ sola pectore rades:
 Pronus humi reptans. Tum qui crudelior in te
 Æstuat & stygia vibratur sibilus aura,
 Hostem fœmineo de semine semen habebit;
 Cui licet admorsu calces atque ore trifulco

Impetat & rabidas posthac exasperet iras:
Hic immane tamen colubri caput atteret Heros:
Atque vnde erepsit, stygias detrudet in vndas.

Dixerat: ille oculos suffectus sanguine & ira
Labitur in pectus: caput arrigit acre, iubaſque
Sanguineas tollit, ſinuatque volumina tergi,
Anfractu laterum: tumidi ſtant ora veneni:
Spuma recens: ter lingua vibrat: ter lambit apricem
Aëra: & inuiſæ iam dudum aſſibilat Euzæ.
Tum ſubito attonitam monſtro DEVS aſpicit, ira
Percitus: & magno miſeræ terrore profatur:
At tu iuſſa tuo dudum parere marito,
Non agere in fraudem, non vanis ducere hiantem
Pollicitis, non blandiloquæ dulcedine linguæ
Decipere: has diro meritas pro crimine pœnas
Accipe: te morbi expectant, triſtiſque ſenectus;
Te pavor & luctus, te plurima mortis imago,
Duraque fata manent, ærumnoſque labores:
Te dolor, & miſeri manet inclementia partus
Imperiumque viri: cui dein ſummittere frontem
Cogeris & monitis, atque ægra capeſcere iuſſa.
Dixit: & ad trepidum vultus conuertit Adamum:
Occupat obſeſſos huic ſudor frigidus artus,
Humentesque cadunt toto de pectore guttæ:
Nil animæ miſero, ſed totis oſſibus horror,
Nullus in ore color: Qualis cum cerua cruentis
Circumuenta lupis: nullum cui pectore molli
Robur, & in celeri poſita eſt fiducia curſu,
Per ſyluas ſaltusque fugit, iam iamque teneri
Credit: & extenſo ſtringi veſtigia roſtro.
Accenſi ſed iuſta DEI violentia gliſcit:
Impatienſque moræ, & iam dudum pectore motæ
Ignea corda fremunt: acuit menſ numinis iram.
Tum ſic alloquitur iuuenem, atque ira percitus inſit:
Stulte vir incautum quæ te dementia iuſſit;

Coniugis

Coniugis infano tantum indulgere fauori:
 Illecebrisque capi vetitis: & ab arbore fructum
 Carpere non licitum: ac Diuū contemnere legem?
 Dira tibi tellus, inclemens incubet æther:
 Aspera surgat hyems: pro lætis frugibus agri
 Infœlix lolium, & steriles dominantur auenæ.
 Pro molli viola, pro purpureo Narcisso
 Carduus & spinis crescat paliurus acutis.
 Nec tua iam pomum, sed erit tua pabula gramen:
 Concussa que famem posthac solabere quercu:
 Victu infelici, & vulsis radicibus herbæ.
 Tum labor accedet, socioque molestia passu:
 Algebisque gelu, & medio sudabis in æstu:
 Donec in antiquam resoluta corpore glebā
 Rursus eas, puluis glebæ de puluere factus.

Sic ait: ingemuit tellus: & tristior aër
 Dirigit: subitoque Aquilonis inhorruit ala:
 Et iam frigoribus medijs periisset vterque
 Nudus homo nullo circumuelatus amictu,
 Ni D E V S hanc hominum sortem miseratus acerbam
 Pelliceis nudos texisset vestibus artus.
 Tunc iuuenem aspiciens tali velamine cinctum:
 Egregium veri tu numen, & vnus es inquit
 Ex nobis: D E V S est: salue: D E V S alter Adame
 Magne per insidias colubri. Sic scilicet astra
 Conscendenda tibi & regnum cœleste petendum.

His dictis ambos viridi procul eijcit horto:
 Atque locum solidæ tutum munimine molis
 Fecit inaccessum: gladijsque vibrantibus oram
 Cinxit: & angelicos illa statione ministros
 Æternū posuit: ne quisquam eripere furtim
 Posset: & ut prisca extarent vestigia facti.
 Tempore post longo, cum cœlitus obruta tellus
 Vndis tota foret: iamque essent omnia pontus,
 Eruit hunc etiam Lymphis vlticibus hortum,

Disfecitque locum, fontesque euertit, & omnes,
Diluuiò absorpsit pomos: nemus obruit omne.

Et iam deseruit tam culta rosaria luci
Tristis homo, tristi exilio multatus: humumque
Incultam, hospitiumque nouum, & syluestre subtriuuit
Multa gemens, & mœsta retrò sua lumina flectens
Regumque aspectans, vnde olim excefferat alnum.
Continuò offensi coiêre repagula cœli,
Immissæque homini pœnæ: quas omnis ab illo
Posteritas lueret, lucis ventura sub auras
Et nati natorum, & qui nascuntur ab illis.
Deferuere omnes hominem, pecudesque feraeque;
Participes operum terra cessere leones:
Diffugere lupi, matremque virumque perosi:
Sola canis dextræ cauda adblanditur herili,
Osseruatque pedum gressus, & limina tecti.
Tum primum tellus scelcre est imbuta nefando,
Ac subitò omne malum circa, velut agmine tacto
Ingruit: & venæ irrupit peioris in æuum.
Ante sacram nullo terram vertebat aratro:
Nec ferri rigor: aut argutæ lamina ferræ
Prompta erat: arboreo pascebat corpora fœtu,
Vrgentemque sitim fons extinguebat aquarum.
Haustus aquæ tum Nectar erat: lapsum arbore pomum
Ambrosia: & succo Panacææ & melle refertum,
Nunc miseri noua forma viri, miserandaque cultu,
Hinc puteos fodit, hinc pressò sub vomere terram
Exercet dira illuuiès, immissæque barba,
Consertum tegmen spinis: velamen honesti
Verticis, agrestis raptus de subere cortex,
Ante quidem nullo tecti velamine corpus
Nudi ambo: scelerumque rudes, sine labe pudoris.
At nunc filâ trahit, fracta de cannabe, mater
Eua. manu carpens æternum ritè laborem,
Atque colo vitam tolerans, tenuique Minerua.

Noctem

Noctem addens operi: nataſque ad lumina longæ
 Exercet penſo, caſtum vt ſeruare cubile
 Coniugis, & poſſit paruos educere natos.
 Tunc & frumento labor additus: vt mala culmi
 Eſſet rubigo, ſegniſque horreret in aruiſ
 Carduus: intereunt ſegetes, ſubit aſpera ſylua,
 Lappæque tribulique, interque nitentia culta
 Infœlix lolium & ſteriles dominantur auenæ.
 Hinc male ſuada fames, hinc triſtis ſurgit egeſtas,
 Viſtum infœlicem, baccas, lapidoſaque corna
 Dant rami, & vulſæ paſcunt radicibus herbæ.
 Ante nemus tutum præbebat ab imbris hortum;
 Nil teſtis opus, aut duri munimine valli,
 Nulla feræ rabies homini metuenda, nec ira,
 Ira expers vrſus, quauis leo mollior agna,
 Dente lupus rapido, ſæuo tigris vngue carebat:
 Nunc ſubito excidit rupem, manibuſque cauauit
 Firma domus latera, & duro de robore poſtes
 Extruxit, ſultosque emuniſt obice ſaxi,
 Et muſco teſtum, & ſaſtigia ceſpite viuo
 Inſtrauit pluuias contra, & ſpiramina Cori
 Immanesque feras terræ. Nam crimen ob vnum
 Ipſe D E V S virus ſerpentibus addidit atris.
 Iram vrſo, dentes apris, vnguesque leoni,
 Prædarique lupos iuſſit: tum vacca leonem
 Fugit: opemque hominis poſcunt armenta, gregeſque.
 Tum parat inſidias ouibus, perque omnia campi
 Arua fugat lupus: ille hominis balatibus orant
 Auxilium; has caulis cuſtos incluſit Adamus.
 Et quondam nato curam commendat Abelo:
 Vnde ſibi puras detonſo vellere veſtes
 Præparet, & crocea medicorum tegmina luto:
 Opilioque famem candenti lacte repellat.
 Tum pauidæ fugiunt Aquila veniente columbæ:
 Gallinæque domus adeunt, quas miluius acri

Immanis rostro insequitur, perque aëra versat.
 Has vxor stabulis indit. Sic omnia fatis
 In peius ruere, & priscas amittere vires.
 Ante vigor membris, nullo violabilis æstu:
 Nulla lues, non vlla mali contagia morbi.
 Nunc subito infecto crudescunt aëre pestes
 Pallentesque adsunt morbi: nunc tabida membris
 Arboribusque satisque lues: nunc lethifer annus.
 Hinc mors subsequitur, vultuque armenta cruento,
 Imminet & diris contristat secula fatis,
 Quam multa in syluis autumnii tempore primo
 Lapsa cadunt folia, aut deiectæ ex ilice glandes:
 Matres atque viri, pueri, innuptæque puellæ,
 Impositique rogis iuuenes, ante ora parentum,
 Infantumque animæ, quos martis ab vbere raptos.
 Aufert atra dies, & funere mergit acerbo:
 Hinc fera sanguineo sequitur Bellona flagello
 Iram atauumque ferens, & diri prælia Martis.
 Causa mali tanti primorum noxa parentum,
 Adde lues animi, & vitij peioris amorem
 Tot scelerum facies, tot diræ crimina mentis.
 Quippe vbi fas versum atque nefas, vbi sædera rupta;
 Ilicet ambitio nasci, discedere rectum:
 Ilicet improbitas dominari; animique profanus
 Error, & insano præceps audacia motu,
 Auri sacra fames, & amor sceleratus habendi:
 Turpeque adulterium, sædique libidinis ætus,
 Et pavor & nutrix sæui discordia belli,
 Hinc furor armorum, atque acies mucrone corusco
 Stricta parata neci: & luctus crudelis in orbe:
 Primaque fraterno tellus madefacta cruore.
 Iam placet & stygijs inuadere nubibus astra,
 Et superare polos, turrinque educere cœlo
 Præsidium terris. Soboles hinc nata Gigantum,
 Qui solidam cocto cumularunt aggere molem.

Hinc

Hinc vbi surgebant muri Babylonis: & altam
 Iusserat imperij caput esse Semiramis urbem.
 Quid loquar, aut patrio, respersos sanguine natos:
 Et quæ priuigni miscent aconita nouerca?
 Quid matrem scelerasse toros, & crimine fratres
 Progenuisse suos? quid Martis castra secutos
 Impia, nec veritas dominorum fallere dextras?
 Quid thalamum natæ, vetitumque inuadere lectum
 Ausos (proh immane nefas) ausoque potitos?
 Quid mentem oblitam regis terræque, polique,
 Tot sibi commentam diuos, quot in orbe figuræ?
 Pars Solem & Lunam, & fictum venerantur Osirim,
 Atque Isin: pars magna colit per inane volucres,
 Pars hominum statuas, & mutum numen adorant:
 Sunt quibus aut tellus, aut ignis, & æris alni
 Aura D E V S, terræue animal, aut gramen in horto
 Aut serpens, tantum mortalia pectora cæcæ
 Noctis habent: tantum falsi potuere pauores,
 Et quo non alius mentis auertere veris
 Aptior est opifex, nec tam bonus omnia credi:
 Cæca superstitio: nil mentem ducere cælo:
 Nil caput erexisse iuuat: sunt ætheris omnes
 Obliti, & pecudum ritu sternuntur in aluum.
 Hinc aliud maius miseris, multoque tremendum
 Obijcitur magis, & mortalia pectora turbat:
 Vltrices animo diræ, mala gaudia mentis,
 Conscia quæ scelerum admissa pallescere culpa
 Infœlix agitur: latitant in pectore curæ:
 Donec mors instat, tunc conglomerantur in vnum
 Innumeræ pestes Erebi, quascunque sinistro
 Nox genuit fortu, gelidos tremor occupat artus,
 Mentem præcipitat terror: stupet ægra dolore
 Conscia mens diri sceleris: premit horrida vultus
 Peccati facies, pallâque accincta cruentâ,
 Vipeream tabem, virusque inspirat Erinny's.

Intus flamma furit: penitusque in viscera lapsa
 Serpentis furiale malum: totumque pererrat
 Cor miseri: mors atra caua circumuolat vmbra.
 Iam spes nulla fugæ, nihil est opis: ipse frementi
 Instat agens Satanas ira: stygioque tumultu
 Vitur infrendens: vt cum Massyla per arua
 Armenti prædam magno leo frangit hiatu.
 Aut nigra cum nocte lupi, quos improba ventris
 Exegit rabies: penitus mentemque, dolosque
 Dissimulant: humilesque meant: ne nunciet hostes.
 Cura canum: donec quæsitæ cubilia prædæ
 Inueniant: rabido hîc animo stimulante, fameque
 Exercent fauces: homini haud secus miminet ægro
 Tartareus Satanas, tabulaque animatus & atro
 Chirographo exercet mentes: subigitque fateri,
 Quæ quis in hoc æuo, furto lætatus inani
 Distulit in sacram commissa piacula mortem.
 Huic furie comites, nec iam dignoscere promptum,
 Quæ magis arma premant, quo plus eat hasta lacerto:
 Donec mens expers furiarum tracta catenis
 In dirum ruat exitium, præcepssque feratur
 In Baratrum, & tristes pendat pro crimine pænas.
 Tum demum horrifono stridentes cardine portæ,
 Et stygiæ fauces furui panduntur auerni.
 Hinc exaudiri gemitus, & sæua sonare
 Verbera, dum stridor dentis tractæque catenæ,
 Horrendumque fremens, vastaque voragine raptus
 Cocytus, tristisque palus inamabilis vnda.
 Hic vbi pro scelere admissio, pro turpibus ausis
 Supplicia expandunt æternis ignibus vmbra.
 Quis gemitus illos, quis luctum & tristitia fando
 Explicet: aut posset verbis æquare dolores?
 Tantæ animis pro morfu vno cœlestibus iræ.
 Et iam nullus erat mortali stirpe creatus,
 Qui miseris afferret opem, sæuamque tonantis

Placaret

Placaret mentem, & facinus tam triste piaret,
Nulla hic arma virum, nullæ valuere cohortes,
Non aurum, non argentum, non lamina ferri,
Non bos mactatus, non hirci victima cæsi.
Solius innocuo CHRISTI de vulnere sanguis,
Et mors vni geni iratum placare parentem
Sustinuit nati: solus reparare salutem
Agnus cœlestis peccato alienus ab omni.
Cui nullus fuit ore dolus, fraus pectore nulla.
Sed ferò venit ille tamen post multa suorum
Funera, post varios hominumque orbisque labores,
Post tot raptorum crudelia fata nepotum.
Primus Adas socia cum coniuge lætior ipso
Hauserat in luo solamen. Namque futuro
Progeniem seculo muliebri à semine duci
Audierat, stygias olim quæ verterat arces:
Et centumgemini monstrum feralè draconis
Contereret, fusuoque caput damnares auerna.
Hos ille horrendos casus, tristeque ruinas
Solatus: fatis contraria fata rependens:
Erexit animum; spe finis dura ferentem,
Atque eadem feros docuit meminisse nepotes:
Et populum antiqua sub religione tueri.
Eua autem fatis aperit præfaga futuris
Ora DEI iussu: non vnquam audita Caino.
Non vnquam infidæ Chananæum credita genti.

Nec prius antiquæ renouauit fœdera pacis,
Omnipotens genitor: quàm totus hic obrutus vndis
Fatales dederat pœnas pro crimine mundus.
Tum data primæuo repetit promissa parenti:
Atque Abræ auxilium diuino numine firmat,
Pollicitis credenti homini, voluentibus annis
Affore magnanimum Abrahami de semine Regem;
Qui gentes omnes miseris è faucibus Orci
Eriperet: stygijq; iterum subduceret antris,

Infœlix mortale genus: veramque salutem,
Redderet, & terras omni ditione teneret.

Hæc eadem Iudæ dederat promissâ nepoti,
Non prius imperium Iudæa à gente remotum
Transferri, aut alijs transcribi sceptrâ colonis:
Quàm noua progenies cœlo descendat ab alto
Ænea. Quid loquar, ingentis simulachra Draconis
Suspensa à ligno, populumque huc lumina iussu
Dirigere: & diras obtutu auertere pestes?
Quid tot sacrorum cultus, tot præscia vatum
Pectora, tot ritus veteres, pecudumque cruores?
Omnia quæ CHRISTI quondam venientis imago.
O quoties Mosen, quoties Arona DEI vox
De CHRISTI admonuit nece, Messiamque futurum
Gentibus, & toti dixit dare fœdera mundo?
O quoties DEVS ille modis solatus amicis
Dauidem: stirpis Iessæ à semine dixit
Affore, qui grauidam impio sceptroque potentem
Iudæam regeret: genus alto à sanguine Iessæ
Proderet: ac totum sub leges mitteret orbem?
Quid referam veterum tot clara oracula vatum
Nullis inuolucris, non vlla ambage loquentum
Obscura? hic Iessæ deductam à stirpe parentem,
Et puerum Emmanuela canit de virgine natum,
Mirandum ingenio, diuino pectore fortem,
Consilijque ducem atque DEVM, patremque futuri
Temporis, & regem firmo cum fœdere pacis.
Hic dominatorem vocat Israëlitos oræ,
Designatque locum natalem, atque indice monstrat
Testa manu: paræque Ephrateia mœnia Bethle.
Hic asino vectum magna stipante caterua
Inducit Solymæ portis, regemque salutat
Mansuetum ac iustum, parto qui ex hoste triumpho
Imperium terris famam determinat astris,
Qui casus hominum leuat, & fata aspera mundo

Eximat,

Eximat, vnde furor miteſcat & ira Tonantis.
 Sed iam penè quater reuolutis curſibus anni
 Mille ierant, cum prima dedit promiſſa parenti
 Adamo D E V S, & toties iterata nouauit.
 Nec tamen auxiliij ſpes toto apparuit orbe,
 Nec promiſſa fides, & non indebita reddi
 Viſa D E I populo, cum iam ſine numine dextro
 Sceptra loci, & rerum moderamina Cæſar haberet
 Auguſtus, Latiaſque inferret in arua ſecures
 Iudæa, atque Italo parerent omnia freno,
 Sceptraque Romanis eſſent tranſcripta colonis.
 Nam tunc Sulpitia natus de gente Quirinus
 Nomine, qui Syrio fertur Cyrenius, illis
 Iura locis, legesque dabat, ſubiectaſque terræ
 Arua Pæſtinae Latia ditione premebat:
 Conſulis imperium poſtquam ſeuaſque ſecures
 Geſſiſſet, trabea inſignis, cinctuſque Gabino.
 At ſatus Antipatro Herodes Galilæa tenebat
 Sceptra manu, Solymæque vrbiſ tractabat habenas,
 Contemptor Diuûm, debellatorque piorum
 Iazarus antiqua Leui de ſtirpe creatus
 Tunc erat Antiſtes templi, Solymæque ſacerdos
 Inſula cui ſacra redimibat tempora vitta,
 Totus collucens diuino Aharonis amiſtu.
 Sed legem Domini, veterumque oracula vatum
 Vana ſuperſtitio dudum obſcurârat, & atro
 Diluuiſ errorum, & cæcis immerſerat vmbriſ.
 Ceu quando Amonide ſceptrum regale tenente,
 Viſta ſitu, priſci latuère volumina Moſiſ.
 Heu tenebris ſubmerſa nigris, vbi in æde ſacerdos
 Amiſſum Helcias reperit ſub puluere librum;
 Nam ſcribæ & populi doctores, cæca furore
 Turba, Deique parum memor, atque ignara ſacrorum
 Partiri in ſectas (quia iam ſic fata ferebant)
 Mortales animas ipſo cum corpore lethum

Oppetere aiebant, & vitæ lumina cassas
 Haud vnquam reduces in corpora posse reuerti:
 Nec vitæ restare aliud, nec præmia cœli,
 Infantes animas hominum super astra manere:
 Nec fontem vrgeri pænis, veterumq; malorum
 Supplicia infernis expendere sedibus Orci,
 Nec curare DEVM mortalia fata, nec vllos
 Æthereos sensus, nec conscia numina veri:
 Resq; omnes hominum densa caligine volui,
 Vndiq; & incerto ferri mortalia casu.

His ali; aduersis pugnabant comminus armis,
 Omnia qui certo fatorum limite duci,
 Et lege immota statuebant, & sine casu
 Consilio firmata DEI, stultumq; precando
 Flectere velle DEVM, menti tamen esse putabant
 Arbitrium quoddam, libertatemq; relictam.
 Sed nimis clumbem & certa ratione ligatam:
 Nec cœlo mentes, nec numen inesse negabant,
 Functorumq; animas hominum manesq; solutos
 Corpore in æternum mittebant desuper æuum.
 Sed nimis angusto finitum tramite cœli,
 Monstrabant iter, & nimis inuia tesqua viarum.
 Queis conferre gradum superasq; euadere ad auras
 Concessum foret: occlusi tum ianua cœli.
 Heu paucis adèd mortalibus æqua patebat,
 Nam legem Mosis non vi, non pondere rerum,
 Sed nudo vocum dimensi murmure, inanem
 Ceu strepitum, & sine mente sonum, sine numine Diuum
 Cæci enarrabant: ac tum se deniq; iustos
 Perfectos omni numero rebantur, honesta
 Si specie possent oculos fatiare tuentum.
 Noctem peccatis, & fraudi obducere nubem
 Introrsum turpes, speciosi pelle decora:
 Si consulta patrum: si tradita iura priorum
 Mosaicæ adijcerent legi: si sacra prophanis

Miscerent

Miscerent: Nam iustitiam cœlestibus æquam
 Credebant stolidi, cæde abstinuisset, rapinas
 Vitare: & nullum furti committere crimen.
 Luce sacra, & festis nihil exercere diebus:
 Bis ieiunare, & decimas persolvere frugum:
 Coniugium in rebus vetitis numerare: nec vllōs
 Transire in thalamos: summis accumbere mensis:
 Nec prius atrectare cibos, quàm flumine viuo
 Abluerent sese, & lustrarent corpus in vndis:
 Sidoniam picto chlamydem circumdare limbo,
 Quem duplici circum Meandro purpura currat
 Legiferas inscripta notas, & numina Mosi
 Tum capito obstipo desigere lumina terræ:
 Murmura verborum & rabiosa silentia secum
 Rodere, & angelici nomen captare Magistri.
 Hi viduas precibus tunc venabantur avaris,
 Mulcebantq; senes: quos in viuaria captos
 Mitterbant: tumulos iidem cineresque sepultos
 Floribus ornabant; sanctorum corpora vatū.
 Quid multis? omnem diuini numinis auram,
 Turbabant operum nebulis, hominumq; repertis.
 Nec sibi Messiam cœlesti semine natum,
 Affore credebant, qui Diuū fortibus armis,
 Stipatus, Satanæ erueret plorabile regnum:
 Et genus hoc hominum, placatā numinis irā
 Eriperet tenebris, manesq; inferret Olympo.
 Sed qui Romuleas Hebræa à gente secures
 Demeret, & veteres regni instauraret honores.

At templi custos & lectus sorte sacerdos
 Zacharias conforq; tori, iam grandior annis
 Helisabe, & Simeo illius iustissimus æui,
 Et Ioachimus, & Anna parens, Phanuelq; piusq;
 Iosephus, quorum melior sententia menti,
 Assiduis precibus numen cœleste rogabant,
 Mitteret in terras CHRISTVM de virgine natum.

Ieffa: toties promiffum patribus, xui
 Antiqui, optatum toties votisque petatum.
 Hic ſenior templi præſes, Abiæque creatus
 Sanguine Zacharias, dum ſacras inchoat aras,
 Et ſolita imponit taurorum viſcera flammiſ,
 Pingue ſuperque oleum fundens, ardentibus extis.
 Dicitur ante focos mediæ in penetralibus ædis
 Multa D E V M manibus ſupplex oraffe ſupinis.
 O qui res hominum Diuûmque æterna poteſtas,
 Æternis regis imperijs, & numine torques.
 (Namque aliud quid ſit, quod iam implorare queamus?)
 Cernis vt inſultet Satanas, proleſque feratur
 Impia per medias vrbes, & honore ſuperbi
 Romulidæ his aquilas victrices poſtibus addant?
 Aſpicis hæc genitor? nec te telluris amata
 Oppreſſique laris miſeret? nunquam ne leuari
 Ærumnis Hebræa ſines delubra, focosque?
 Quis modus, aut quem das finem Rex magne laborum?
 Nil ſuper imperium moueor, ſperauimus iſta
 Dum fortuna fuit, vincant quos vincere cæli
 Fata volunt, quo ſacræ tamen ritusque peremptæ
 Gentis, & inſano, yatum monimenta tumultu
 Perdita? quo leges (hæc intentata manebat
 Sors hominum) & votis ſacræ, ac reſponſa vetuſtis.
 Quæ patribus natiſque dabas? cur nunc tua quiſquam
 Flectere fata poteſt, aut nunc noua condere iura?
 Certè equidem tu progeniem voluentibus annis
 Affore Thariadæ reuocatum à ſanguine Ieffæ:
 Quæ mare, quæ terras, quæ totum temperet orbem:
 Quæ ſeruetque animas, & reddat corpora vitæ
 Pollicitus: quæ te genitor ſors dura moratur?
 Saltem ſi qua mihi proles ſuſcepta fuiſſet
 E conſorte tori, quæ me recrearet anili
 Decrepitum ſenio, ſerosque ſuperſtes in annos
 Venturi quondam aſpiceret miracula CHRISTI.

Sed

Sed mihi victa situ, prolisq; effata senectus
 Coniugis æquæque spes intercludit inanes.
 Quod te per casta venturum è virgine **CHRISTVM**
 Per miseræ vastæq; exhausta pericula vitæ:
 Perq; fidem non vanam oro, miserere laborum
 Tantorum, miserere hominum non digna ferentum.

Talibus orantem dictis arasq; tenentem
 Audijt omnipotens: nam missus ab æthere summo
 Aliger extemplò pennis radiantibus aræ
 Astitit, & trepidum verbis affatur amicis.

Ne timeas, ne Zacharia diuine Sacerdos
 Expaueas, **DEVS** ille preces & verba, fidemq;
 Supplicis audiuit, meq; ad sacra limina misit.
 Ecce tua Helisabe pulchra te prole parentem
 Iam faciet, quam tu Ioannem nomine dices.
 Ille tuæ requies erit optatumq; senectæ
 Præsidium, & charæ genetrici sera voluptas.
 Fœlix prole tua genitor. Nam pluribus illa
 Afferet optatæ pronuncia verba salutis.
 Nec puer Hebræa quisquam de gente vetusta
 In tantum spe tollit auos, nec patria quondam
 Villo se tantum tellus iactabit alumno.
 Ille etiam materno vtero cœlestibus auris
 Accipietq; **DEVM**, vitamq; abstemius omnem
 In syluis ægrè trahet inter lustra ferarum.
 Huic tenuem victum baccas & candida rami
 Mella dabunt: liquidi præbebunt pocula fontes.
 O quantos puer ille viros ad prisca reducet
 Secula, quam casto Superum inflammabit amore
 Auersas hominum mentes: Nam præuius ipse
 Indice monstrabit digito **CHRISTI** ora loquentis.
 Heliam referens virtute, & robore mentis
 Infraetæ, legumq; armis fera corda ferorum
 Innertet: facietq; pijs mansuescere dictis.
 Namq; animos hominum distractos colliget ille,

B

Coniunget cum prole patrem, mentesq; rebelles
 Vi subiget verbi, monitus audire piorum,
 Discere iustitiam, sanctosq; capescere iussus.
 Ut populum Domino perfectum & labe carētem
 Præparet, ac manes cœlestibus inferat aulis.

Dixerat, at senior contra sic farier orsus,
 Vnde hoc cognoscam, quo certus pignore credam?
 Nempè ego consenui, dudumq; effæta senectus,
 Et sterilis prolem mihi denegat vxor. & ipsa
 Æuo deorepita, & iam fessa senilibus annis.
 Da certum augurium, puer, atq; hæc omnia firma.
 Sic ait: ille xirum castigat & increpat vltro.
 Quæ te, quænam incredulitas, quis lubrica corda
 Error agit? Gabriel ego sum sacer ales & aptus
 Interpres superum tibi cælite missus ab ipso
 Ipse hæc ferre iubet tam nuncia læta per auras
 Et malè tu dubitas? En augurium, & tibi pignus
 Esto dehinc mutus, nec quicquam affarier ante
 Possis Zacharia, quintum quàm luna bis orbem
 Impleat, & partum Elisabe tua prodat in auras.
 His dictis cœli sursum se librat in axem.
 Continuo obticuit pressoque; obmutuit ore
 Zacharias, steteruntq; comæ, & vox faucibus hæsit.
 Inde domum è sacræ properat penetralibus ædis
 Speq; metuq; audus, dextram coniungere dextræ,
 Omnia narrasset, sed & os & lingua volenti
 Dicere non aderant, nec quo loqueretur habebat
 Signa tamen manifesta dedit, tabulaq; prehensa,
 Quæ fari nequijt manibus pro voce notauit.
 Luna insumebat quinto noua cornua mense
 Cum grauida Elisabe tectis obscura vetustis
 Nusquam egressa domo, tandem sic fatur, & ambas
 Ad cœlum palmas & candida lumina tendit.

Alme DEVS Diuūmq; hominumq; æterna potestas
 Tu me respectas oculis Pater alme benignis,

Tu so-

Tu sobolem donas, maculamq; abstergis, & aluum
 Tu fœcundam aperis, tibi laus & gloria soli.
 Sic Saræ quondam prolem, Pater alme dedisti
 Isaacum seræ columen requiemq; senectæ.
 Sic Hannam sterilem nato Samuele beasti.
 His dictis cæcis iterum sese abdidit antris
 Et gratas ineditata DEO præconia cantat.
 Panditur interea stellati regia cœli,
 Et Pater omnipotens terræq; hominumq; misertus
 Alloquitur natum ac tales dat pectore voces.
 Nate meæ vires, mea magna potentia solus:
 Nate D E I sôboles, lumen de lumine Patris:
 Vt genus hoc hominum terrę nunc omnia circum
 Climata iactetur, furijs Acherontis iniqui
 Nota tibi, & nostro doluisti sæpè dolore.
 Nulla fides orbi, nulla est reuerentia veri
 Numinis: ætherea iam dudum desuper arce
 Prospicio mare veliuolum, terrasq; iacentes
 An iustum videam de tot modò millibus vnum,
 Qui superos curet, quem non de tramite recto
 Impia sacrilegæ flectat contagio turbæ.
 Sed nullum inuenio, non de tot millibus vnum
 Indoleo & casus hominum, miseretq;, pigetq;,
 Tot multare animas, tot corpora plectere letho.
 Nam cui tanta quies irarum? aut sanguinis vsus
 Parcier humani? videt axis & ista per æuum
 Mecum æterna domus, quoties inuita resumam
 Fulmina, quam tardè detrudam ad tartara fontes.
 Viuo ego nolo mori quenquam aut succumbere fati
 Nolo Erebi sedes & pallida regna subire:
 Sed conuerso animo venerari numen, & ægram
 Töllere humo mentem, cœliq; redire sub axem.
 Hebræos verò Iudæq; è stirpe nepotes
 Tardum abolere mihi. Scis ipse vt crimina mittam
 Szpius & iusto non laxem frena furori.

Nunc etiam ille dies, & ineluctabile tempus
 Venit Iudæis: cum duris sceptrâ colonis
 Transcripta æthereum poscunt succedere Silo.

Et iam septenę hebdomades abiēre duarq;
 Et sexaginta, mundi cum Cyrus habenas
 Accepit summas, rerum sceptroq; potitus
 Medorum, domitis Chaldææ gentibus oræ
 Postulat hîc fati series & temporis ordo,
 Diruta vti Solymæ reparentur mœnia lapsæ.
 Quare age Nate tuum præsta mortalibus ægris
 Auxilium, & rebus propera succurrere lapsis:
 Tu requies miseris, tu spes nunc vna salutis,
 Amissum terræ decus imperiumq; polorum:
 Te penes, in te vno res inclinata recumbit.
 Qua verò facere id possis nostram accipe mentem.
 Est virgo Maria antiquo de stemmate Iesæ
 Nota tibi, ante alias virgo iustissima natas
 Incola Nazarij Galilæi in limite testî.
 Illius subeas tu castam virginis alvum
 Nate DEO, humanosq; puer nunc induc vultus,
 Vt fias caro patris inenarrabile verbum,
 Et mundum eripias tenebris, & spiculâ morti
 Morte tua demas: rogat hoc tellusq; polusq;
 Et pietas, & prisca fides, naturaq;, & ipsa
 Fatorum series, & primi fœdera pacti.
 Dixerat omnipotens genitor, paulumq; quieuit.
 Filius hunc contrâ: tuus ô Pater alme quid optas
 Explorare labor, mihi iussâ capeffere fas est.
 Nam tua progenies te Patrem voce coæua
 Agnosco, venerorq; lubens, & iam prece victus,
 Victus amore tui, mortali sanguine victus
 Cedo, nec angustis memet concludere septis,
 Virgineumq; infans vterum subijsse recuso.
 Est hic, est animus mortis contemptor: & istam
 Qui vita benè credat emi, quo tendo salutem

Humani

Humanigenis nec me furor omnis auerni
 Territat, vt solum me in tanta pericula mittam,
 Dum placeam tibi, magne Pater, labemq; repellam
 Et mortale nefas profuso sanguine soluam.

ꝫ Sic ait, & gremio Patris omnipotente resedit,
 Tum stygij tremuere lacus, tum ianitor orci
 Territus, & lernæ turbatus constitit anguis,
 Infrendensq; ira Satanas mouet orbe tumultum:
 Quaq; nocere potest genti nocet arte, fremitq;,
 Arua iugo Aufonio premere atq; abducere prædas,
 Attulit ergo pijs vel tandem optantibus ætas
 Auxilium, aduentumq; DEI. Namq; æthere ab alto
 Respiciens mortale genus Pater atq; precantum
 Excipiens gemitus, oculos ad moenia torfit
 Nazaria & Solymæ defixit lumina templo.

Tunc sic affatur Gabrielem ex alite cœtu
 Insignem, magnumq; ducem fœlicibus ausis
 Vade age magne puer, rapidoq; elabere saltu
 Nazarias super vsq; domus, vbi regia virgo
 Iam desponsa viro Maria optatos hymenæos
 Expectat, seruans castum intemerata pudorem:
 Huic loquere & celeres defer mea dicta per auras
 Ne paueat, summo virgo optatissima Patri
 Eijciatq; metus omnes, namque ordine fati
 Appetijisse diem sacro cum flamine mater
 Imprægnatâ, D E V M pariat (mirabile dictu)
 Exors ipsa viri nullum perpeffa cubile,
 Quem populi columen Seruatoremq; futurum
 Terrarum proprio cognomine dicat I E S V M.
 Hunc fore qui folio fultus Dauidis auito
 Solis ab occasu, solis dominetur ad ortus:
 Huic ego nec metas rerum, nec tempora pono.

Dixerat: ille Patris magni parere laborat
 Imperio: & celeri super astat culmina lapsu
 Nazaria, inq; domum pennis radiantibus intrat.

Fortè Nurus, paruum ad lumen data pensa trahebat,
 Et patrio longum Psalmo solata laborem
 Iessæo faciles tractabat pectine telas.

Continuò alloquitur: pauidos exclude timores
 Chara patri virgo cœlesti, atq; vna voluptas,
 Ipse DEVS tibi me claro demittit Olympo
 Ipse hæc ferre iubet celeres mandata per auras
 Appetit illa dies sacro cum flamine mater
 Imprægnata DEVM paries, & nomine vero
 IESVM appellabis. Namq; ipse salutifer orbi
 Adueniet, populosq; suos à labe reducet:
 Vera DEI soboles, expressa parentis imago.
 Omnipotens verbum, fortisq; & originis expers
 Quo mare, quo tellus, quo constat maximus æther
 Ille patris magna Dauidis sede potitus,
 Et Solymæ sceptro cunctis dominabitur oris,
 Imperioq; premet populos, gentesq; superbas.

Sic ait. At virgo conspectu obmutuit illo
 Arrestæq; horrore comæ: tum subijcit ægrè
 Pauca hæc: qua verò poterit ratione, quod inquis,
 Conferi, nulli cum sim sociata marito
 Nec thalami, nec coniugij sacra præmia norim?
 Angelus huic contrà. Superi regnator Olympi
 Te propiore DEI afflabit iam numine, & aura
 Cœlesti, quo solo afflatu, deinde sine vllis
 Coniugijs, grauida æthereum (mihi crede) vigorem
 Concipies, partumq; edes, qui filius alti
 Progeniesq; DEI, votisq; vocabitur æquis.
 En etiam Elisabe consanguinitate propinqua
 Iuncta tibi, sterili iam dudum effœta senecta
 Fert vterum, & sextæ redeunt iam cornua lunæ,
 Ex quo grandæuam distentant pondera matrem.
 Omnia quippè DEVS potis est facere, omnia subsunt
 Illius imperio, vis huic non vlla resistit.
 Sic puer: at virgo contrà. Tibi maxima rerum

Verborumq;

Verborumq; fides: sequimur, quocunq; iubemur.
 Namq; DE I sum serua: DEO me trado potenti.
 Dixerat: & Gabriel vibratis aëre pennis
 Mortales visus medio sermone reliquit,
 Et procul in tenuem ex oculis euauit auram.

Cum subito ventis agitatus inhorruit aër,
 Afflatuq; nouum, per virginis ossa vigorem
 Insinuat DEVS, & mortali sanguine cretam
 Expurgat in massam, vitioq; emendat ab omni,
 Ne terreni artus pollutaq; crimine membra
 Æthereos hebetent sensus, ac numina tardent.
 Ceu quondam figulus samio de puluere testam
 Cum fingit: primum manibus subigitq; rotatq;,
 Et quamcunque lubet docta induit arte figuram:
 Post igni coquit, & rapidis fornacibus vrit.

Protinus æterna veniens ab origine Patris
 Filius æternus patrio de pectore verbum
 Mente DEI conceptus, & omnis corporis expers:
 Numen idem cum patre DEO, DEVS arbiter orbis
 Virginis angustam sese concludit in aluum
 Et fit homo DEVS: illud inenarrabile verbum
 Fit caro: seruilemq; pio induit ore figuram,
 Et totum extenuans se sortis ad infima mittit.
 Nam pius immensi, quem tota hæc machina mundi
 Non capiebat, is angusta latet abditus aluo
 Virginis, & magni iam non regnator Olympi.
 Infans imperium deponit & orbis habenas.
 Nec minus assumptam muliebri è semine carnem
 Consortem legit imperij, cœloq; receptat
 Atq; patris dextram momento collocat vno
 Vt simul immenso regnet iam CHRISTVS in orbe
 Factus homo: simul angusta fit clausus in aluo
 Nam qua se extenuat, qua vult nasci, moriq;
 Nondum ille ad dextram Patris omnipotentis Olympo
 Confidet: at qua hominem diuis cœlestibus æquet

Confortemq; facit, maiestatumq; potentem.
 Iam non ille vtero grauido est inclusus, vt infans
 Mortali de stirpe satus, mortalis & ipse,
 Peccatiq; reus puer, hic è flammine sacro
 Conceptus sine labe hominum, sine crimine matrem
 Intrat & immenso, quem suscipit æthere donat:
 Participemque facit summæ Deitatis, & omnes
 Extollit supra cœlos, super omnia regna.
 Namq; aliud quid sit superos cōscendere ad axes
 Quàm terræ partes sese demittere ad inias.
 Sic verbum caro fit, verbum de cœlite natum
 Patre DEO, sic factus Homo DEVS æthere lapsus,
 Virgineo postquam assumsit de semine carnem.

O laræ, ô intemperiz, quibus inscia veri
 Terretur ratio, cæcoq; furore resistit.
 Et verbum insanis cerebri præponderet ausis
 Nescia cœlestum veris accredere dictis.
 Ille puer puerum Helisabe, mouet abditus aluo
 Ipsum etiam cæco matris sub ventre latentem.
 Ille puer matris puero impenetrabile corpus
 Illæsum penetrare potest, nec virgine læsa,
 Nec concusso vtero scit luminis ire sub auras,
 Seque docet Dominum, quanquam serui ora gerebat,
 Sic olim victa rediens à morte sepulchri
 Immotum transit lapidem, clausosq; domorum
 Verus homo penetrat, non moto cardine postes.
 At grauidam aspiciens Mariam sibi iure iugali
 Deuinctam, varias agitabat pectore curas
 Iosephus, metuens ne sacri fœdera lecti
 Non bene seruasset, facies, ætasq; iubebant
 Credere, virginei prohibebant credere mores:
 Et queritur crimen, scissaq; à pectore veste
 Heu dolet infelix tanquam de pellice vera.
 Quid faciat? casusné suos iam proferat ipse
 Seq; simul, sponsamq; premat fortassis acerbas

Hausurum

Hausurum pœnas? An læsæ virginis ora
 Ambiat affatu? quæ prima exordia sumat?
 Hæc alternanti potior sententia visa est:
 Parcere criminibus miseræ, nec spargere voces
 In vulgum ambiguas, sed clam discedere tectis
 Virginis, & quæ sit rebus tum causa nouandis
 Dissimulare, pium ne rumpi credat amorem.

Nox erat, & duras hominum miserata labores
 Fundebat placidum per segnia membra soporem
 Iosephus patrij angusto sub culmine tecti
 Carpebat somnos, oblitus & ipse laborum
 Huic forma aligeri vultu redeuntis eodem,
 Quò Mariæ primum in tectis apparuit altis,
 Obtulit in somno iuuenemq; ita visa monere est.
 Nate domo regis Iosephe, Daudica proles
 Ne connubia virginis inceptosq; Hymenæos
 Desere, fatali non hæc sine numine Diuum
 Eueniunt, nec te Mariam se iungere tectis
 Fas: haud ille finit superi regnator Olympi.
 Parce pio generi, & propius rem dispice, & ipsam
 Define nuptam istis incendere, teq; querelis.
 Non ea, quod reris, thalami pia iura fefellit,
 Non malè virgineum violauit sponsa pudorem.
 Criminis est expers, expertem criminis alto
 Affluit DEVS ipse polo, ventremq; repleuit
 Numine: quippe DEI partu lætissima prolem
 Mox dabit, auspicio cuius Iessæa propago,
 Imperium terris animos æquabit imago
 Hanc tu progeniem dices cognomine IESVM.
 Nam populi amissam reddet puer ille salutem,
 Et quæ mortifero fuit olim perdita ligno
 Vita, salutiferi reparabitur arbore ligni.
 Tum stygijs imbuta dolis, hæc fœmina fecit
 Vulnera, fœlici sanabit fœmina partu.
 Hæc ait, & tenues abiit ceu fumus in auras,

Tum verò subitis Iosephus territus ymbri
Corripit è somno corpus, Mariamq; reuisit,
Et vitæ sociam casus sibi iungit in omnes:
Concubitu abstinuit solo, intactamq; reliquit.

Iamq; dies alterq; dies processerat, illa
Tectis egrediens antiqua mœnia liquit
Nazariæ, & paruam Iudæ contendit ad urbem
Montibus impositam celsis, & structa vetusto
Templa DE I saxo venerans, cognata frequentat
Limina: quæ tum Zacharias, coniunxq; te nebant
Iungunt hospitio dexteras, pacemq; precantur.
His puer Helisabe (dictum mirabile) in ipso
Clausus adhuc vtero, Mariæ pia verba precantis
Audit, & in solido testatur gaudia motu.

Tum prior Helisabe, magnis exterrita monstis
Labitur, & iam plena DEO sic ore profatur:

O felix vna ante alias Iesseia virgo,

Tuq; tuiq; vteri non enarrabile pondus.

O quam te memorem virgo? namq; haud tibi vultus
Mortalis, noua mi facies inopinaq; surgit.

Tum genetrix ades illa DE I, tum cœlica mater,

Quæ mundi regem puro sub pectore gestas.

Vnde mihi superum hæc affulget gratia matrem,

Vt mihi fas vidiſſe DE I coramq; tueri

Dignantem has humiles cognatæ inuisere sedes?

Nam quod inauditum & cunctis memorabile seclis

Ventre tuo clausum infantem meus inspicit infans

Clausus & ipse vtero. Quænam hæc portenta? quod omē?

Quid latet hoc vtero? DEVS est, DEVS arbiter orbis,

Quem meus hic infans manifesto in lumine vidit.

Namq; vt prima mihi vox est audita precantis.

Lucis adhuc expers, atq; intra viscera clausus

Exiliſt, cœliq; DEVM prænuncius ipse

Exprimit, & magni numen genitoris adorat.

Fœlix virgo animi, felix qui credere veris

Non

Non dubitas: immota manent promissa parentis

Quæq; ales cœlo puer attulit omnia cernes.

Accepit vocem cognatæ regia virgo.

Et iam plena D E O sic fatis ora resoluit:

Magnifico aggredior cœlestia numina cantu

Dicere. iamq; sacro exultant præcordia motu

Lætitiâq; tumet mea mens: quando æthere ab alto

Lux optata diu affulsit mortalibus ægris

Auxilium cœleste ferens certamq; salutem.

Namq; suam miti respexit numine seruam

Indignam atq; humilem, seruam DEVS optimus æui

Arbiter: ex illo felicem tempore dicent

Omnes me populi cœli quicunq; sub ækem

Venturi, lætas habitabunt vndiq; terras,

Magna D E V S fecit, cui summa potentia rerum,

Cœliq; imperium, & sanctum ac venerabile nomen.

Illius in seros clementia tanta nepotes,

Progeniemq; omnem sese transfundit, & æqua

Mente fouet casta sub relligione manentes,

Et quæcunque D E I verbum cœleste sequuntur.

Ille etiam vires summas, dextramq; coruscant

Exercens tumido prægnantia pectora fastu

Contudit, & valida domuit virtute superbos.

Idem præcipites alta de sede potentes

Traxit, & ex humili magna ad fastigia rerum

Erexit tenui prius in statione locatos.

Ille pios homines, paupertatemq; famemq;

Expertos, largæ cumulauit munere dextræ,

Inpleuitq; bonis: at grandi scœnere adauctos,

Turgentesc; opibus meritò dimisit inanes.

Inprimis veteri Genus Israël profectum

Ceu sobolem DEVS ille suam prospexit Olympo,

Sermonum memnor, & promissi muneris olim

Quæ dederat patribus Tharæque è semine nato,

Abramo, & stirpi longæua in sæcla nepotum.

Hæc virgo: Attonitus grauida cum coniuge vocem
 Zacharias hausit, nec tempore maluit vlllo
 Possè loqui, & meritis testari gaudia dictis:
 Prosequitur gestu tamen & probat omnia vultu.
 Tres adcò menses paruz sub mœnibus vrbis
 Hospitio fruitur cognatæ regia virgo,
 Et ferò tandem repetit, sua lumina gressu:
 Cum iam mater anus fatali proxima partu
 Omnia venturæ numeraret nomina lucis.

Vix egressa domo Mariæ montana propinqua
 Liquerat Helysabes, & iam sua testâ tenebat,
 Cum puerum illa parit, grandæuz grandia matri
 Delitiasq; patri annoso: vicinia tota
 Plaudit, & hanc sobolem senibus gratatur amicis.
 Iamq; dies octaua aderat, qua mascula membra
 Lex pueri testâ præcidere mandat acuta.
 Sic patrio agnati puerum cognomine dicunt
 Zachariam, sed mater anus memor alitis, ipsum
 Iohannem vocat: illi instant rogantq; parentem
 Annuat an renuat, certo caret indice voti
 Os mutum, rebusq; nouis solertia prudens
 Sebuenit, accepta nomen notat ille tabella,
 Ioannemq; vocat: tum longa silentia linguæ
 Rupta viro, atq; iterum fandi concessa potestas,
 Continuo laudes domini sancto ore sacerdos
 Concelebrat, veterum monumenta secutus auorum
 Et miro eloquio modulatur amabile carmen.

Quæ meritas cœlo possit vix tollere laudes,
 Quæ satis ora DEVM celebrent, mitemq;, bonumq;,
 Isacidum patrem, cœli terræq; potentem?
 Hæc est illa dies magni quæ conscia partus
 Attulit optatam fato meliore salutem.
 Cum populo affulget cœlestis gratia Patris.
 Nam veræ cornu posuit cœleste salutis:
 Inq; domo DEVS erexit Dauidis, vt olim

Dixerat

Dixerat & veterum referunt oracula vatum.
 Et iam tempus adest, cum nos è faucibus Orci
 Eripit & nostros defendit ab hoste penates,
 Eluditque odia ac vanas sine viribus iras:
 Mansuetamq; aperit mentem: pectusq; benignum
 Accipit in feros Iudæa à stirpe nepotes:
 Polliciti memor & pacti olim fæderis, & quæ
 Conscia iuravit conceptis numina verbis:
 Dauidæ nullam perituram tempore prolem:
 Et stabilem regni mansuram in secula sedem.
 Ille dat vt maniciis exempti hostilibus, æqua
 Mente DE I iussis, nulla formidine capti,
 Adsumus, sanctisque animis iustamque piamque
 Degamus reliquam fædo sine crimine vitam.
 At tu parue puer vates prænunciis ibis
 Messiz, præcoque DE I cœlestæ salutis
 Commonstrabis iter, paci venturæq; paratus,
 Et natos duces veterum ad documenta parentum.
 Immunes scelerum natos noxaq; solutos
 Per numen placidum, per mitis viscera CHRISTI.
 Scilicet vna DE VM pietas & gratia mitis
 Impulit: vt celsa veniens è sedibus arcis
 Sol CHRISTVS, sol iustitiæ nunc surgat Olympo
 Et totum radijs illustret comminus orbem,
 Discutiatque Erebi tenebras & cæca resignet
 Lumina nocte atra: & densa caligine mortis
 Liberet inferno conclusas carcere mentes:
 Ille pedes etiam felici tramite nostros
 Sistet, vt optato figant vestigia passu.

Hæc vates: mistoque ingens exorta tremore
 Læticia, attonitisque hærebant mentibus omnes
 Suspiciuntque senem, & pueri sancta ora tuentur,
 Ignari quæ fatâ paret DEVS arbiter æui.

Creuerat interea cœlesti virginis aluo
 Flamine conceptum sacro, mirabile pondus

Paulatimq; dies, serpebat, & ordinē fati,
Iam prope tempus erat, cum maturescere partus
Incipit, & decimo laxantur viscera mense.

Fortè recognoscens populos viresq; potentis
Imperij pater Augustus, numerumq; referri,
In capita & totum censeri iusserat orbem.
Cum iam ferratas belli gens Romula postes
Vestibus, & duro clausisset robore Ianum
Atq; orbi æternam sponderent secula pacem:
Tum iuuenis grauida linquens cum virgine lectum
Nazarium: antiquæ repetit sub mœnia Bethle:
Illic vt Latij nomen, de more genusq;
Ederet & iussum Romanis penderet aurum.
Hæ patriæ sedes: hinc Zorobabelius ortus
Dauidesq; pater genus à quo principe surgit.

Nam Mariam accipimus Ioachimo patre creatam
Helia, cui domus addiderat cognomen, at illi
Mathates genitor, Mathatæ Leuius acri
Progenitus Malcho, qui dum pater vrbis habenas
Tractabat, regno incolumis regnumq; vigeat
Isaidum: ipse etiam clarum nomenq; decusq;
Gesserat: Antiochi sed postquam territus armis
Ductor Iohannes superis concessit ab oris:
Ille miser vitam in tenebris, luctuq; trahebat.
Nam pater huic Iannes fuerat, cognomine noto
Hircanus: patriæ qui præfuit vltimus oræ:
Pulsus ab Antiodro, gentisq; reliquit habenas
Stirpi Asmoneæ: desperataq; salute
In ferrum ruit, & dara vitæ stamina rupit.
Iannem Iosephus, Iosephum Mathatias dux
Procreat: huic genitor fuit Amos, auusq; Nahumus
Eslias proauus, serie Naggeus eadem
Mathatæ huic atauus, tritauus fuit ore Mahates
Insignis quem Mathatias sub luminis auras
Edidit, huic Semeus, Semeum Iosephus, Iudas

Quem

Quem creat: isq; patrem Ioannem iactat: at istum
 Progenerat Rhesus, Rhesei sanguinis auctor
 Zorobabel: populi sumptis dux strenuus armis,
 Salathiele satus: patrios qui carcere ciues
 Exemit Syrio: Solymæque in regna reduxit,
 Belli reliquias trucidis, Assyrijque Tyranni.
 Egrégius princeps, animi plenissimus æqui:
 Qui cineres Solymæ, collapsaq; mœnia primus
 Restituit, templiq; sacri instaurauit honores.
 Ter quinque hic reges Iessæo à sanguine, prisca
 Fulcra domus, & auos retrò numerabat auorum
 Vsque ad Dauidem: folio qui primus eburno
 • Subnixus, gentem firmauit legibus æquis
 Rex populi: & Bethlæ caulis & paupere terra
 Missus in imperium magnum Samuele vocante:
 Atque idem hic tanta dux Zorobabelius ortum
 Stirpe trahens, Rhese fratrem generauit Abium:
 Hic Eliacimum, genus à quo duxit Asoras:
 Isq; Sadoce tibi pater est, subit ore Sadocum
 Achinus pulchro, pietatis idoneus autor.
 Hinc Eliuda satus: trahit à quo Eleazarus ortum
 Mathanes post hunc: multo qui membra labore
 Dura exercebat, dum victum quæreret arte
 Iosephum creat, hic Mariæ comitemq; , virumq;
 Ars cui Syluestres secuisse bipennibus ornos
 Et struxisse domos, & limina ponere testis.
 Sic genus amborum scindit sic sanguine ab vno.
 Ergo vbi iam Bethlæ successit mœnibus hospes
 Lenis Iosephus, grauida comitatus amica,
 Vt nomen daret Ausonio, censumq; Tyranno:
 Primùm tecta petit, patriæ vetus incola sedis
 Hospita, pro se, proque sua consorte viarum
 Quærenti; & vicibus orbis sine fine vaganti
 Ianua nulla patet, nulli tota vrbe penates.
 Heu quid non adfert æui inuidiosa vetustas

Et fati series, atque inconstantia rerum?
 Quò ferimur? fuit illa dies cum virginis huius
 Magnanimi patres ius, imperiumque tenerent
 Finibus his terræ, & Bethlaim ditione potenti
 Antiquam premerent: nunc illa à stirpe nepotes
 Hospitio exclusi, tectis prohibentur auris.
 Frigida rox cœlo gelidas adduxerat vmbas,
 Obruitor niuib, tellus glacieque rigescunt
 Amnes, extremoque irrorat Aquarius anno.
 Tunc & Hyperboreis Aquilo incumbibat ab oris
 Inducens Scythiæque hyemes, atq; arida secum
 Nubila. Succedit paruo Iosephus ouili
 Virgine cum grauida, succincti pellibus albis,
 Et pecudum densis velati corpora fetis.
 Huc locat ille suam sponsam, filicumq; manipulis
 Subter humum aternit, glacies ne frigida lædat
 Virgineos artus, aut fatæ incommodet aluo.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris
 Incipit: & dono Diuû gratissima serpit:
 Maturum hîc vtero fœtum (mirabile) clauso
 Virgo edit: plenis quando statuta tempora metis
 Attulit, & partus index Lucina resoluit:
 Ipse sibi Lucina DEVS: DEVS ipse benigna
 Obstetricis ope, & mirando munere functus
 Non hic ille vterum referat, non membra resoluit,
 Non ventrem violat, saluo sed corpore matris
 Nascitur, & clausam pertransit virginis aluum.
 Ac veluti Ætherea Titan penetrare fenestram
 Luce potest, radijsque vitrum transire: nec illud
 Perfringit: sic ille vterum sine labe sine omni
 Pertransit noxa: sic olim saxa, foresque
 Occlusas penetrat: sic saluus inambulat vndis:
 Et pede calcatur aquas, nec spissis tenuia cedunt.
 O mirum infantem, quis verbis explicet ortum
 Hunc pueri? quis secreti mysteria cœli

Abdita

Abdita rimetur, terrenæ haud obuia menti?
 Non mihi si centum linguæ sint, oraq; centum
 Alitis ætherei vox, hæc myſteria fando
 Conſequar, aut vilo poſſim comprehendere ſenſu.
 Cæca vale ratio, quæ viſibus omnia luſtras
 Humanis: acies animi comprehendere neſcit:
 Quem natura negat. Namq; immortalia ſenſu
 Abſona mortali: menti; imperita noſtræ
 Sola fides oculis benefidi pectoris haurit.
 Et quid erat tandem C H R I S T O ad præſepia nato
 Externi cultus? quid opis? quid in orbe paratus?
 Quæ nutrix? quæ tractantes cunabula ſeruz?
 Qui lecti ornatus? quæ picto lintea filo?
 Mater inops hominum, nullis inſtructa ſuorum,
 Auxilijs fœtum inuoluit lodicis adefe
 Fragminibus: laceroq; artus circumdat amictu.
 Poſcit opem iuuenis, cunaſq; requirit ab vrbis
 Hoſpitem: ſed tota fruſtratus nocte laborem
 Algidus in ſtabulum redit illi membra rigeabant
 Horrida: & vrebat glacies hirsuta capillos
 Longaq; canentem duplicabat ſtyria barbam,
 Tum mater puſillum præſepi imponit, & altum
 Præparat ante torum: non hîc Mileſia cunis
 Vellera ſubſternit, Tyrios incocta colores,
 Non trabram gemmis pretioſam, auroq; micantem
 Non bullam, non prætextam, Serumq; labores:
 Sed ſtipulam culmoſq; leues filicumq; maniplos
 Hos infans recubat Tyrio diuinus in Oſtro:
 Hæc prætexta D E O, teneroq; monilia C H R I S T O
 Hæc palla, hoc croceo pictum velamen acanto,
 Caula illi nutrix, non aula: crepundia fœnum:
 Bulla filix: culmus lodix: præſepia cunæ.
 Turpe pauimentum pecuino ſtercore fœdum
 Ingratuſq; fimi fœtor, poſteſq; ſaligni,
 Hæc aſorata domus, hæc marmora ſecta, trabesq;

Hoc laquear tecti regale, hi thuris odores:
 Hæc summum in terris exceperit Regia regem.
 Non illi plumæ, non stragula pista: soporem
 Conciliant, non versicolor stat lectulus: inter
 Dura iacet pernox in strato saxa cubili:
 Frondibus hirsutis & carice tectus acuta,
 O pueri, & quorum mentes cœlestium inanēs,
 Huc acies animi, huc oculos intendite vestros,
 Aspicite has cunas, hæc duri stragula lecti.
 Hic est ille DEVS cumis qui dormit in illis
 Quo verbum dicente vnum per inane coacta
 Semina, terrarumque animæq; marisq; fuerant,
 Et liquidi simul ignis, & hæc vaga machina mundi:
 Quo mandante solum durauit, & æquora terræ
 Disclusa: & volucris ætér, mare mobile pisces
 Accepit, tellus animalia, sydera cœlum.
 Hic est ille DEVS, misero qui vagit ouili:
 Quo duce sydereo disiecta à culmine monstra
 Anguipedum, æternas Erebi dant carcere penas.
 Quo duce participem lecti suscepit Adamus
 Inque hortum venit: stygioque illusus ab angue
 Seminis ipsius audiuit de semine vocem.
 Hic DEVS ille iacet: qui quando vtricibus vndis
 Ira DEI mundum voluit subnèrgere ponto,
 Lamechidem docuit puppim fabricare, domumque
 Innocuam, toto seruauit in orbe natantem.
 Qui patri Abrahamo, Chaldææ finibus oræ
 Educto, promissa dedit, ac fœdere certo
 In fidei signum pellem, genitalia circum,
 Murice præcepit maribus præcidere acuto.
 Qui Lothum è rapido Sodomorum sustulit igne:
 Quando pater toto iaculatus sulphura cœlo,
 Disiecitque vrbes, euertitque omnia flammis.
 Qui paruos Abræ subiit cum patre penates
 Summissoque humiles intrauit vertice postes,

Et con-

Et conuiua homini mensis affedit acernis.
 Hic cubat in stabulo, palea suffultus & vluis
 Ille D E V S, clara qui sese in luce videndum
 Obtulit Ifacidæ, vultuque refulsit eodem
 Quo nunc in cunis recubat, qualisque videri
 Inter mortales voluit, quid demoror? hic est
 In cunis DEVS ille Gigas? qui noctis in vmbra
 Fortia membra viro opposuit: duraque palæstra
 Congressus, modò colla manu, modò brachia captans,
 Nunc frontem, nunc ceruicem, nunc crura laceffens
 Non priùs abstinuit lucta, quàm nocte fugata
 Exortoque die, victoris crura Iacobi
 Obliqua percussa manu, lassataque ceruix,
 Et femur infractæ luxatur robore pilæ,
 Fecerunt læso magnum & memorabile nomen.
 Hic est ille D E V S, qui tristi è sede Canopi
 Eduxit populum Cananææ ad moenia terræ,
 Cum rubra in montis faciem circumstetit vnda
 Accepitque sinu populos, misitque per amnem.
 Hic rubus ille ardens, hic Iosua verus & ipsa
 Ex re nomen habens, inuicto hic robore Simson,
 Mille viros qui olim maxilla fudit Asellæ.
 Hic ille Hebræa rex Melchisedecus in ora.
 Idem rex hominum CHRISTVS, Superumque sacerdos
 Rege pio Dauide satus, rex ipse futurus
 Et populi ductor, qui atri Babylonia Ditis
 Vincula confringet: veteresque vocabit honores
 Et gentem primos ducet pietatis ad vsus.
 Hic est ille puer, muliebri è semine natus,
 Nunc vili recubans caula, nunc paruulus infans:
 Qui centumgemini caput exitiale Draconis
 Tundet, & haud facilem victu subuertet auernum.
 Hic agnus frædo iacèt immaculatus ouili
 Qui primo aspersam nobis ab origine labem
 Absterget: qui morte sua scelus omne piabit.

O cæcæ mentes quidam! nunc dubium est & agere
 Creditis: infans si quid dixerit iniquum
 Dictamen negat: aut demens iniqua repellit
 Mens hominum densis iam dubiis inmersa tenebris
 Lucis inaccessæ radios, eosque confusum
 Ferre nequit lumen. Nec enim quod ab orbis remotum est,
 Inq; poli regione latet, ratio æqua prehendit.
 Non ea vis animo; non tanta potentia mentis
 Sola fides, Domini quæ gaudet credere verboy
 Omnia comprehendit, superat faciliè omnia vincit
 Omnia: cumq; DEO luctatur, & urce potitur.
 Ætheria, victrixq; polos supereminet omnes.
 Si tamen antè femur cæcæ rationis iniquum
 Luxavit, diffusa vni sibi, credula soli
 Verbo, & in obsequium CHRISTI captiva potentis
 Quippe hoc iste tener præsepibus exigit infans:
 Dum culpos pecudumq; super annabula vagit.
 Namq; humiles, fidosq; sibi puer eligit iste:
 Factus & ipse humilis, quia non potat esse rapinam
 Occultasse DEVM, & serui sumpsisse figuram
 Utq; recens natus, sub luminis exijt auras
 Non Solymis puer iste suos magnatibus ortus
 Ostendit, non nobilibus, non indole clavis,
 Non rerum dominis: vocat ille è rure colonos
 Pastoresq; gregis, pia pectora, credula verbis
 Simplice nixa fide, non perscrutantia cœlum.
 His se aperit DEVS atq; vitæ venientibus offert.
 Ipse bonus pastor, sparsos qui colligat agnos
 Israëlæ satos: vniq; includat ovili
 Hebræos simul, & reliquis è gentibus ortos
 Sic piscatores socios sibi postea legat
 Præconesque suos fecit, summaq; locavit
 In statione viros. Nam quod iacet erigit ipse,
 Et vehit ex humili magna ad fastigia rerum.
 Iure suos igitur primum pastoribus ortus

Indicat.

Indicat: vnde illos muliebres fenine traxis:
Pastorem sese esse docens pastoribus ortum.
Nam quid ego Ilacide: pueri à matribus vnum
Proloquar & Iesse Davidem stirpe creatum
Huius auum pueri? nonne ambos vidimus eductos
Lanigeros pauidos greges hirtasque capellas?
Vix equidem tenerum ediderat virgo intra baecotum,
Intonuere polia crebris micat ignibus æther.
Sensit humus Bethlæ, letata est diues Amomo
Hierichus, palmæque ferax refiliuit Idome,
Et cedro florens Libanus respondet, & zita
Consonuit Sione rancum concussa fragorem.
Cum subito altum costus delabitur alto
Æthere præpetibusq; mouet liquidum aëra pennis,
Et claro effulget nimbo, simul incipit orare.

Soluite corde metum pastores: En ego cœli
Vertice delapsus noua nuncia porto salutis,
Nuncia quæ superant totius gaudia mundi.
Editus est hodie nobis è virginis aluo
Intactæ, puer Hæbræo de sanguine, rerum
Seruator, populiq; salus, cœlumenq; suorum.
CHRISTVS in antiquis Iesse sedibus vrbis,
Qui durum præsepe tenet, Vos ominis huius
Accipite augurium, totasq; aduertite mentes.
Bethlæ ipsum medijs in mœnibus vrbis ouile
Excipit infantem: duris præsepibus illis
Accubat, attriti contextus fragmine panni
Et stipula, & vulgus, & carice fultus acuta.
Dixit: & huic ingens exercitus affuit alto
Culmine deueniens cœli, letumque frequentat
Nascenti peana DEO. Sit gloria cœlo,
Pax terræ humano, sit pectore casta voluntas.
Nec mora: pastores paruas succedere Bethlæ
Festinant: caulamq; adeunt: puerumq; piamq;
Inueniunt matrem, & prono præsepia vultu

Deuenerati, olidis defigunt oscula cunis.

Eia agite hîc quotquot nomen de nomine CHRISTI

Ducitis, ite cîri mecum, rapidisque secuti

Passibus agricolâum turbam, pecudumque magistros

Quærite virgineo generatum semine CHRISTVM:

Intrate hanc caulam, & prono præsepia vultu

Ac pastoricijs puerum veneramini ocellis.

Viderit hunc quisquis puerum mortalibus istis

Luminibus stupidæque oculo rationis acuto:

Illum maiestas pueri occæcabit, & ingens

Ætheris igniti fulgor, nimbique micantes

Offundent menti tenebras: ne cernere verum

Possit in his numen caulis, hominemq; potentem.

Eia agite hunc CHRISTVM vera pietate prehensum

Accipite atque animis spe certa includite vestris:

Tum mecum aligeri cætus Pæana secuti

Vnanimi cantate choro. Sit gloria cœlo,

Pax terræ, humano sit pectore casta voluntas:

Omnes mecum iterate simul, Sit gloria cœlo,

Pax terræ, humano sit pectore casta voluntas.

Ter mecum ingeminate omnes: Sit gloria cœlo,

Pax terræ, humano sit pectore casta voluntas.

Præfite: qui capitis seruent canis ora periclo.
 Ecquid enim potuit celsa canis æreus æde
 Spectatum monuisse oculos, dum vulnera lambit?
 Nos Pelicahus auis, CHRISTI prælustis imago,
 Admonet effuso passî de sanguine CHRISTI:
 Et simul impositum pronò fert corpore cælum:
 Præripit & vereri diuinum munus Atlanti.

DIVÆ ROTÆ CVM REGVLÂ
 immobili.

Sed qui sunt illi rubicundis orbibus orbes
 Impliciti, & numeris diuersicoloribus aucti:
 Plurima quos æquis distinguit linea metis,
 Erectosque adyti paries sub lumina profert?
 Prima suo denos complectitur orbita recto
 Axe pedes, instar canthi: circumque rotatur
 Quoque anni spacio semel: à læuâque Boræi
 Parte axis Libycum tardò pede vergit ad Austrum.
 Huc menses annique vices numerique dierum
 Depicti, quos illa suo certissima motu
 Explicat, & totum metitur leniter annum.
 Stant gemini circum, proles Latonia, Phœbus,
 Et Phœbi Diana soror: præsignis vterque
 Virgineo vultu, & telis clypeoque decoro
 Hinc atque hinc pictus. telo, de parte sinistra
 Orbis, Apollo diem quemuis toto indicat anno.
 Oppositam digito Phœbe notat aurea noctem
 Indice: quæ medium post annum tarda sequetur.
 Sic tibi totius mirabile munus hic orbis
 Præstat Ephemeridis: mensesque diesque reuoluit
 Omnes, quos in se totus complectitur annus.
 Huic inserta rotæ numeris est altera pictis
 Orbita: lata pedes à vertice ad ima nouenos,
 Multiplici descripta nota, variisque figuris,
 Tota rubens, nisi quos numeri peperere colores.

Diuerfos, teretesq; arcus & linea seatrix.
 Hæc tardo motu segues se vertit ad Arctos:
 Et semel in centum tacita denoluitur annis.
 Aureus hic fulget numerus, cyclique notantur
 Solares: Christiq; insunt æqualiter anni,
 Et quem Bissexturn proprio cognomine dicunt.
 Festaque mobilia & spaciis distantia certis
 Internalla, quibus concurrens additur annus,
 Et quicquid magnis par est committere fastis.
 O superi, quantæ artis opus? quam fabrica docti
 Astronomi: in longum qui tam procul aspiciat æuum?
 Quid? quòd in hac etiam Solis super æthere metz,
 Insunt diuersæ: quibus ille hyemalibus horis
 Imminet his propior terris, aut altior ijsdem
 Extat, vbi æstiuos spatiosus exigit ignes:
 Aut etiam noctes ex æquat citè diebus?
 Has namque octauæ variat trepidatio cœli,
 Immutatque vias Solis: punctosque dierum
 Nocti æquatorum, & moto cum cardine vertit
 Solstitia. Ille suum motus tardissimus orbem
 Voluit ab Austriacis gelidos Aquilonis ad axes.
 Absoluitque gradum, centum annis circiter, vnum:
 Vt veterum quidam studio solerte notârunt.
 Cumque dux fuerint mediataq; Myrias actæ
 Annorum: & tacitis ierint iam passibus octo
 Secula, sexque decem primæuo à tempore messes:
 Tunc liquidi hunc totum cœli conuersio gyrum
 Finiet: vt numeri docuit Copernicus arte.
 Tunc annus veniet (si vera est fama) Platonis,
 Et veteram rediuiua hominum gens sedibus Orci
 Surget ab Elysijs ad pristina lumina vitæ.
 Alter erit tum Tiphys, & altera, quæ vehet Argo
 Delectos heroas: erunt etiam altera bella:
 Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles:
 Denique totius facies reparabitur æni,

Pristinaque

Pristinaq; antiquam renouabunt secula cursum.
 Sed quò digredior? quæne ad mendacia labor?
 Vera placent Superis: veris de rebus agamus.
 Et quoniam verum est, Solis super æthere metas,
 Sidereosque polos haud cardine semper eodem,
 Solstitij nec stare loco vestigia fixo:
 Nonne decus magnum hic paries tandemque meretur,
 Rite quòd has nobis punctorum ardentis Olympi
 Orbe vices picto, ad certam demonstrat amissim?
 Hastenus exposui geminos tibi carmine circos:
 Nunc extrema operi succedit cornibus altis
 Orbitas quæ reliquis, centrum haud, informe duabus
 Insistit, tres lata pedes, viridiq; colore
 Conspicua, & geminis superans extrema rotarum
 Cornibus, hæc intra numerus tibi proditur anni,
 A prima elapsi morientis origine mundi,
 Aquæ DEO nato & nutientis spatio aureus æquo,
 Solarisque cyclus, quod ævis & mobile festum,
 Et quicquid centum brumarum continet orbis.
 Tum, ne quod spacium sit forte coloribus orbum,
 In viridi plano Germanam subiicit oram,
 Finitimasque plagas, & moenia clara vetusti
 ARGENTORATI, & celsæ millatula turris,
 Tectaque magna vrbs viuo depicta colore.
 Præterea in laterum muri compagine firma
 Hinc atque hinc Luna tenebræ, Solisque latebræ
 Sunt scriptæ, præcis quotquot comprehendere circum
 Angustus potuit nam si comprehendere centum
 Annorum Eclipses spacium potuisset inane:
 Omnes appictæ digito solerte fuissent.
 Ex quæ sunt inibi sex ultra lustra notatæ,
 Hæc tibi principium & medium, finemq; moramque
 Cuiusque ostendunt, & certo limite signant.
 Quæ superant aliz, has geminæ cepere tabellæ:
 Quarum post multos vsus cum venerit annos,

Hæc adyti poterunt depicta ad limina figi.
 Vsq̃ue adeo nihil est, quod quisquam carpere possit:
 Neglectum uic queri, aut vno suspendere naso.

PLANETARVM MOTVS

hebdomadarius.

Hæc supra, clari tectum profulget Olympi.
 Cœruleum, & stellis radiant noua culmina cœli.
 Hinc atque hinc geminæ panduntur in æthere valvæ:
 E quarum læua, sinuato tramite ad Austrum
 Qualibet vna die curuis erratica bigis
 Prouehitur stella, & nitida se ostendat in aura.
 Cùmque dies Solis supremo lumine montes
 Contigerit: tum primùm alto se limite tollunt
 Solis equi, elatis efflantes naribus ignem.
 In curru Phœbus, claris lucente sinaragdis:
 Confidet, & leuibus per cœlum fertur habenis:
 Dextra manus sceptro, caput est diademate fultum
 Læuâque fert ælmi radiantem lampada Solis.
 Aureus ipse axis, temo aureus, aurea summa
 Curuatura rotæ radiorum argenteus ordo:
 Inde vbi clara dies Lunæ mortalibus ælmu
 Extulit os terris: tum fulgida Cynthia curru
 Inuehitur bijugo, pharetram, celerêsq̃ue sagittas
 Venatrix, arcumque gerens, sinuatâque Lunæ
 Cornua habens læua. Ceruæ subiêre iugales.
 Temonem, & sociâ ducunt ceruice Dianam.
 Tertia, sed clara cùm lustrat lampade terram
 Orta dies: foribus prodit Mars asper atroci
 Inuectus curru, manibus molitur habenas,
 Quæ consanguineo ductat Bellona flagello
 Ipse enseni, clypeumque, & rubræ cornua cristæ,
 Loricamq; humeris gerit, & furit asper in armis.
 Vt cum Turca ferox gelidi prope littora Ponti
 Bella mouens, immittit equos atq; agmina curru

Proterit

Proterit, & raptas fugientibus ingerit hastas.
 Postera cum veniet tenebris Aurora fugatis:
 Tum graue Mercurius coctis caput efferet vmbis,
 Alatosque pedes quatiet, virgâque leuabit
 Somniferam dextra, geminus quam circuit anguis,
 Tegmen erit capiti fulua de parte galerus:
 Mira DE O facies, & quam decet alitis esse:
 Qui data per terras, & per mare nuncia porrer
 Ibides hunc vectant iunctis per inania pennis,
 Ibides Ægypti voluctum genus, ibides acri
 Aduersâ rostro serpentibus, & propè nullis
 Expositæ morbis, nec fœdæ sordibus, & quas
 Lurida non vnquam lædunt aconita veneni.
 Hinc vbi se quintus sustollet ab æquore Titan,
 Mercuriusque iterum noctis successerit vmbis.
 Protinus è foribus folio sublimis eburno
 Iupiter egreditur Pisæa qualis in æde
 Phidiazæ stabat torno cælatus, & auro
 Vndiq; munitus. namq; aureæ fronte corona
 Emicat, & digitis sceptrum regale coruscis
 Ipse gerit, trabeâque leuat succinctus habenas:
 Currum aquilæ ducunt sociæ ceruice iugales,
 Reginz volucrum, sicut rex Iupiter omnes
 Æternis regit imperijs hominesque Deosque.
 Hunc Venus insequitur, lucem cum prouehit almam
 Sexta dies, Ioue nata Venus, pia mater Amorum,
 Perque leues auras iunctis inuecta columbis
 Aduolat, inque sui durat statione dici.
 Huic decor, & nullis facies obnoxia mendis,
 Auricomumque caput, flauique in vertice crines,
 Sidereique oculi, & vultus sine labe pudicus,
 Et planè humano diuina in corpore forma.
 Vt meritò huic cedant Gnidiazæ sacra marmora Diuæ,
 Praxiteles olim tanta quam fecerat arte:
 Vt multorum hominum in sese conuerterit ora,

*Vide Ælian. l.
 10. de animal.
 cap. 29.*

Plin. lib. 36. cap. 4.

Acceritque procul Gnidon, in iuuenemque procacem
Ignibus à fictis veros immiserit ignes.

Tandem vbi iam summo nitidus se ostendet ab ortu
Lucifer: hebdomadique addet lux septima finem:

Horridus exibat vultu Saturnus atroci,

Pilento inuectus. Socio lea iuncta draconi

Temonem ducit: dextra ipse immanis acerba

Infantem premsum crudeliter admouet ori,

Vt voret, & tepidos discerpit dentibus artus.

Læuo humero falcem gerit: hac mortalibus annos

Absecat, & tristem properat per funera mortem.

Dira seni facies, & lurida mortis imago:

Terribilésque oculi, & sicca caua lumina fronte.

O securi homines, cœcum qui degetis æuum,

Immemores lethi, huc oculos conuertite vestros;

Et spectate grauis simulacrum flebile mortis:

Nam quid te Clarias animum coluisse per artes?

Quid syluis agitasse feras? quid bella ciere?

Quid linguam eloquio iuuat informare deserto?

Regna quid & totum patrijs ditionibus orbem

Addere? quid Veneris prodest decerpere fructus?

Omnia debentur morti: mors omnia tollit.

Nec tua te redimet multi doctrina laboris,

Nec validum robur membrorum, aut Martia virtus,

Nec dulce eloquium, nec regnum aut munera Cresci,

Nec te blandus amor, Venerisque tenerrimus vñsus

Eripient mortis, quæ dissipat omnia, falci.

INDEX QVARTARVM HORÆ

ET MINVTORVM CVM DVOBVS

Angelis duobusque leonibus.

Proxima nunc se offert supra ipsum Regula cœlum

Aurea, quæ quartas horarum tramite certo

Metitur partes, & quaque reuoluitur hora,

Ostenditque

Ostenditque oculis stella fulgente minuta,
 Huic gemini appositi dextra læuæque coruscant
 Aligeri infantes, formosi crinibus ambo,
 Sidereis que oculis, & lucida membra decori,
 Vt, quæ nudorum tabula pinguntur Amorum.
 Gratus in ore vigor: facies, quam dicere possis,
 Angelicam in pueris; ceruix, humerûsq;, manûsq;,
 Lacteolæ, impubesq; genæ, quis plurimus ignem
 Affudit rubor, & formosa per ora cucurrit.
 Indum sanguineo veluti violauerit ostro
 Si quis ebur, uel mista rosas ubi lilia fulgent.
 Horum alter, cum lapsa sonos dedit hora supremos,
 Sceptra manu mouet, & totidem ciet aliger ictus.
 Vt, cum forte nouem modulantur carmina Musæ,
 In medio Phœbus tactûmq; modûsq; gubernat:
 Alter, ubi finem dederit mors atra sonando,
 Desieritq; horæ pulsus (mirabile visu)
 Inuertit vitrum læua, inuersûmq; tuetur.
 Est geminum vitrum artifici sub pollice factum,
 Lignôque inclusum tereti, circumq; columnis
 Distinctum exiguis, fundôque capacius imo
 Ac supero. In medio ceruix vtriusque tenaci
 Aptatur cera, & nodum coit æqua sub vnum.
 Pars superæ in reliquam tenues deuoluit arenas,
 Meritisque horæ labenti puluere tempus,
 Lamina quem paruo ferrata foramine mittit.
 Qualis apud veteres erat olim Clepsydra Graior,
 Defluxu tempus quæ mensurabat aquarum,
 Cecropijsq; viris lucem signabat & horas:
 Tale manu, quoties cursum definit hora,
 Aliger à dextro conuertit limite vitrum.
 Obuia turba hominum vultus ad sidera tollit,
 Miraturque manus pueri, causasque requirit.
 Sunt qui numen inesse putent: pars viuere credunt:
 Plærique occultas puerili in corpore vires

Permixtas dicunt: homines stupor arripit omnes.
 Nec sanè immeritò: quis enim prius audijt vñquam
 Talia Lysippi cœlo, tornoue Myronis,
 Praxitelisue exculpta manu? quis vidit in orbe
 Tale quid huic operi compar, similemve laborem,
 Seu totam aspicias fabricam, seu singula membra?
 Nam quid ego hic malum memorem? quid torta colubri
 Pectora, & antiqui simulacra hic fixa Draconis,
 Vt tabulæ immineant, Adę testantia lapsum
 Atque Euz, primorum hominum, quos perfida adegit
 Fraus anguis vetitos decerpere ab arbore fructus?
 Quid dicam infantes alios? quid torua leonum
 Ora, trucesque vngues, quibus illi insignia gestant
 ARGENTORATI, & galeam cristalque comantes?
 Quid multis? nihil est, quod quis desideret vñquam,
 Quando nihil deficit, nihil vlla in parte redundat:

ASTROLABIUM CVM SEPTEM PLANETARVM INDICIBUS & DRACONE.

Sed qua laude canam? quò denique persequar ore
 Insignem viginti horis & quattuor arcum,
 Et septem indicibus clarum, mediòque Dracone,
 Axèque signifero, & ductis à vèrvice gyris?
 Mirum opus ingenij, mirandæ hæc machina dextræ,
 Qua melius nullum, qua nec perfectius vñquam
 Exstitit artis opus, veterum nec docta virorum
 Plenius ingenio monimenta labore pararunt.
 Heu quòd non apta est numeris hæc fabrica nostris,
 Et fugiunt molles desueta vocabula versus.
 Nam quo hanc appellem, quòue apto nomine digner?
 Dicam Astrolabium, quamuis mihi curta repugnet
 Syllaba, quando parum, quo dicam nomine, refert.
 Ornari res ipsa negat, contenta doceri.
 Et si qua externa referantur nomina lingua,
 Hoc operis, non vatis erit. non omnia flecti

Possunt,

Possunt, & propria melius sub voce notantur,
 Ceu veterum quidam cecinit cultissimus augur,
 Sed tamen vnde mei capiam primordia versus?
 Vnde hic incipiam, tanta est ubi copia rerum?
 Exterior limbus (quid enim vetat inde moueri?)
 Quattuor & viginti aptè discriminat horas,
 Temporibusque dies & noctes terminat æquis,
 Interior varijs depicta est ærea gyris,
 Orba omni motu pars horum circinat arcus,
 Pars flexu incedit transuerso, & diffecat orbes.
 In medio punctum est (nostri de vertice nomen
 Illi indunt, Arabum dixit vox barbara Zenith.)
 Quod capiti insists quavis regione locorum
 Et quaq; vrbe suum, populis haud omnibus vnum est.
 Hoc aliqui cingunt arcus, instarque coronæ
 Circumeunt, Arabes quos Almicantera dicunt
 Atque hi surgentes vasto de gurgite flammæ
 Monstrant, quòtque gradus quæuis peragrârit. Eorum
 Maximus, obliquo qui ducit fila meatu,
 Arcus Finitor, tertiamque & sidera mutat,
 Ostenditque aliud tibi cœlum, aliudque relinquit.
 Ipsum aliqui punctum dirimunt mediūque pererrant
 Transuersum ductum sublimi à vertice gyri.
 Azimuth hos Arabum vox barbara nomine dicit.
 Sunt tres præterea diuerso tramite picti,
 Distantes spacijs inter se æqualibus orbes,
 Alter ad octipedis deflectens brachia Cancrī,
 Æstiuūque trahens medio sibi nomen ab æstu,
 In quo producit Titan lucēque morāque
 Feruidus, & longus metitur tardior horas:
 Alter Hyperborei vergens ad sidera Capri,
 Vltima designat redeuntis lumina Phœbi,
 Attingitque oram paruo discrimine limbi:
 Tertius in media fabricæ regione locatus
 Componit spatio æquali noctēque diēque,

Signiferumque pari distinguit limine circum,
 Lanigeri signo & lato curamine Libræ.
 Sunt orbes etiam bissexti hac parte domorum,
 Omnia qui ostendunt totius limina cœli
 Inferius picti, facies quæ lata patescit
 Astrolabi. his reliqui iuncti stant ordine gyri,
 Quotquot inæquales monstrant mortalibus horas.
 Hos super, incumbens Reti sua fila retorquet
 Signifer ingenti stellarum cinctus amictu,
 Sideraque ostentat tacito labentia motu
 Leniter, & varijs animantia picta figuris.
 Laniger hîc Aries, aduersaque Libra resurgens:
 Hîc Taurus, Tauroque aduersus Scorpius ictu,
 Hîc gemini, appositoque minax Iacularius arcu:
 Hîc Cancer micat, & vultu Capricornus atroci:
 Hîc Leo, & obliqua fluminalis Aquarius urna:
 Hîc Virgo, & Pisces aduersi virginis astro,
 Omnia reflexi plano signa addita gyri,
 Æthereas per quæ Phoebus moderatur habenas.
 Isque ferè totidem Circus conuertitur horis,
 Et duodenâ suo circumfert signa meatus,
 Extrema diuidui quot denotat orbita limbi.
 Sed neque carminibus centrum sublimè tacebo,
 Indicibus septem constructum atroxque Dracone.
 Quos inter primus labentis tempora Solis
 Indicat, & lucem spacijs determinat æquis,
 Et quibus in vita communibus utimur horis
 Noctes atque dies, digito circum indice monstrat.
 Tum quod signiferi teneat Sol aureus altrum
 Quoque die, quauisque hora: quamque altus ab undis
 Oceani exierit: quo insistat vertice cœli:
 Quamq; domum intrarit. (sunt limina plura domorum)
 At reliqui reliquos demonstrant orbe Planetas
 Signifero circum errantes, mediumq; loquuntur
 Cuiusvis motum, quo signo quisque moretur

Zodiaci,

Zodiaci, quæ quisque domus cœlestia seruet
 Limina, quo celsi consistat vertice cœli:
 Quantum hinc Hesperio, quantum illinc absit Eoa
 Falcifer, aut surgens felici Iupiter ortu,
 Gradiuſue fero minitans immania vultu,
 Aut Veneris sidus, Maiæue Atlantide natus,
 Aut quæ noctiuagis Luna implet cornibus orbem.
 His Draco terribilis, squamisque ingentibus horrens
 Additur indicibus, sinuatque volumina tergo
 Immensa, & moto cum signis circuit axe.
 Ille vias Lunæ monstrat, Solisque labores,
 Condit ubi ardentes atra caligine currus,
 Inuoluitque orbem tenebris. Ille ora Dianæ
 Luce orbanda notat, quoties fraterna sorori
 In capite & caudis opponit lumina Phœbus:
 Quid tibi opus posthac numeratis arte tabellis,
 Vt ventura notes obscuri lumina Solis,
 Stellarumue faces longè latèque requiras,
 Et quantum à media distent erratica meta
 Sidera Signiferi, & coeant quo rursus in axe,
 Atque iterum oppositis opponant ignibus ignes?
 Hic propius cernis, quos dant vaga sidera, vultus,
 Cernis congressus varios, & mutua nexu
 Corpora iuncta suo, & socio concordia motu,
 Cernis & oppositos, quos præbent desuper, ignes.
 Hic media sub nocte vides argentea Solis
 Lumina fulgere, & media sub luce Dianam
 Splendere, & cœlum noctuque dièque coruscum,
 Stellarumque faces seu clara lampade Phœbus
 Illustrat cœlum, seu nubilus ingruat æther,
 Cum neq; sunt astrorum ignes, nec lucida aura
 Siderea polus, obscuro sed nubila cœlo,
 Et Lunam in nimbo nox intempesta, recondit.
 O mirandum opus, & quisquam satis omnia versu
 Explicet, aut possit verbis æquare laborem?

Eheu, cur numeris volui committere tantum
 Pondus, & insuetos cæcus perrepere saltus,
 Perque vias nostris mortalibus ire negatas?
 Nam quis sat dignis possit comprehendere verbis
 Omnia, quæ miris hæc præstat machina normis?
 O vates Lucane, & tu sublimis Arate,
 Tuque potens numeris & mente sagace Manili,
 Hoc debebatis iam primum viuere sæclo,
 Vt vestri ornarent opus hoc mirabile versus,
 Quando hodie pauci cælestia sidera vates
 Rimati ætherios celebrarunt carmine motus.
 Sed quia nunc vobis, fato poscente, carendum,
 Esto satis, nostræ quod tentauere Camœnæ.

LUNÆ ILLUMINATIONES.

Ecce autem interea stellati limen Olympi
 Panditur, & faciem Lunæ mortalibus offert.
 Qualis enim verò profulget menstrua cælo
 Dictynna, alternatque vices, & lumina quondam
 Exerit, aut faciem obscurâ caligine mergit,
 Nunc noua, nunc pleno complens sua cornua vultu,
 Nunc medium sinuans diuiso lumine gyrum:
 Talis in hoc etiam varia micat æthere forma
 Cynthia, nec faciem retinet sibi semper eandem:
 Interdumque micat, lumenque obscura vicissim
 Deprimit, obtusis interdum cornibus errat.
 Sæpe reuertentes sinuata recolligit ignes,
 Sæpe coit pleno completis cornibus orbe,
 Et solida humentes prospectat imagine terras.
 Regula quin etiam, parili circumflua motu,
 Ætatem illius telo demonstrat acuto,
 Lumine seu crescat, medium seu contrahat orbem.
 Utque rota inferior totum tibi denotat annum,
 Astrolabumque dies quosuis designat & horas:
 Sic ista exactum commonstrat regula mensẽ.

Quis

Quis furor, Æzo deductam carmine Lunam
 Credere, Medæque olim pollentibus herbis
 Detractum summo cœli de vertice Solem?
 Carmina nil cœlo possunt inferre, perenni
 Quod lege innocuum manibus non subiacet istis,
 Nec patitur gelidi violenta aconita veneni.
 Sola ars, quæ cœli motus rimatur, & ortus
 Occasusque notat, longoque examinat anno,
 Est Medea sagax, est Solis filia Circe.
 Sed mihi vos causam interea memorate Camœnz,
 Cur, modò cum totum compleuit lumine gyrum,
 Decrescat rursus, & sinuet noua cornua Luna,
 Donec in obscuras mergatur tota tenebras.
 An, quia parte sui media globus ipse nitorem
 Fert proprium, & variis splendor solet edere formas,
 At parte ex reliqua nitidi stat luminis expers,
 Dimidiumque globi obscura caligine mersum est?
 Vt cum fortè pilam candenti lumine pictor
 Ornauit parte ex media, mediæque reliquit
 Obscuram, & nulla fulgentem luce coloris.
 Cumque globum profert lucentem ex æthere Luna
 Orbe voluta suo, paulatim cornua sumit,
 Et lucem ostendit, donec pars fulgida totam
 Extulerit faciem, & plenum compleuerit orbem.
 Inde minutatim lumen Lunare recedit,
 Hincque aliquid de lucifera parte abditur, illinc
 Obscuræ quiddam partis succedit in orbem,
 Velato donec fiat noua lumine Luna?
 Nam sic Astrologi veteri Babylone docebant,
 Culta ut sublimis testantur scripta Lucreti.
 An verò, quia fraternis obnoxia Phœbæ
 Stat radijs, Solisque micat perculsa nitore,
 Luce carens omni, nisi quam de sole receptam
 Spargit, & in fuscas per noctem proijcit umbras:
 Utque rei in speculo repræsentatur imago,

Inque acies nostras ab eodem missa recurrit,
 Sic Solis nocturna capit Diana figuram,
 Lucemq; & radios, quibus illustrata reuifit
 Mortales oculos, & noctis se mouet umbras.
 Longius hinc quantò solis secedit ab orbe,
 Tantò eadem semper maiori lumine crescit,
 Donec eum aduersa mundi prospectat ab ora,
 Exoriensque vidit labentis lumina Solis,
 Et plenis effert completum cornibus orbem:
 Inde reuersa, sui que petens primordia signis
 Qua noua deserto natalia cornua Phœbo
 Sumserat, ex alio signorum tramite cursum
 Dirigit, & quantò propius iam Solis ad ignea
 Accedit, tantò magis ac magis aurea condit
 Lumina, fitq; minor, donec iam proxima Soli
 Iungitur, ostenditque nouum mortalibus orbem.
 Sed quo progredior? vos hæc memorare potestis
 Aptius Astrologi, qui, quæ natura negauit
 Visibus humanis, oculis ea mentis aditus.
 Nunc aliò me vela vocant: feror æquore magno,
 Et longum mihi restat iter, circumque tuenti
 Multa noua occurrunt versu memoranda recentia.
 Nam quocunque oculos, fabricæ vsq; ad culmina vertas,
 Obuia semper ibi, quæ demireris, habebis.

IMAGINES QUATVOR HORÆ PARTI- tium, seu Quartarum.

Iamq; adeò numeris veniunt celebranda, lebetes
 Quæ circum assiduè volitant simulacra meatu,
 Et sese pariter fugiunt, pariterque sequuntur,
 Quadruplicique horæ pulsant discrimine partes,
 Quattuor omnino. (tot enim distinguitur hora
 Partibus, vt solers veterum doctrina probauit.)
 Hæc nostræ petagunt sculptis imitamina membris
 Quadrifidæ ætatis, nostros mentita colores,

Iamque

Iamq; vbi prima horæ delapsa est quarta, sonitumq;
 Poscit, ibi paruus, puerique similimus æuo;
 Infans progreditur, flauentique ærea malo
 Tintinnabla ferit, sonitumque dat acriter vnum.
 Egregius forma puer, & florentibus ægis;
 Succinctus Tyriam chlamydem, cultique superbus;
 Quo paruos regum possit præcedere natos.
 Laudaret faciem: Euxor quoque, nam decor oris
 Integer, & nigri formosæ frontis ocelli,
 Et malæ impubes, & eburnea colla, manûsque
 Lacteolæ, & Phryxo crines & Apolline digni.
 Quid multis? pueri numeris decor omnibus aptus,
 Vt similem huic quondam vix aurea viderit ætas.
 Mox, vbi quarta horæ tacito venit altera lapsu,
 Consequitur telo iuuenis, duroque secundam
 Partem horæ pulsū quatit & conduplicat ictum:
 Illi imberbis adhuc facies, & concolor æuo
 Vultus, & apta comis verno de flore corona.
 Tum prætexta pedes vento dimissa sub imos.
 Membris robor inest, & adhuc florentior ætas
 Apparet, viridesque genæ rubefactæque pectus
 Ora croco, & solidis constantes viribus artus.
 Excipit hunc leni paulò maturior æuo
 Vir fortis, mediûsque inter iuuenemque senemque
 Temperie, & sumptis miles generosus in armis.
 Namque habilis lateri gladius, loricaque tergo,
 Et capiti galea est, & rubræ cornua cristæ.
 Dextra manus clauam regit: hanc, vbi tertia fluxit
 Quarta horæ, validè vibrat, & triplici insonat ictu.
 Tandem, vbi summa horæ veniunt momenta peractæ,
 Cana fronte senex, & fessus anilibus annis
 Incedit, tardoque mouet membra horrida passa,
 Adiutis curuo baculi fulcimine neruis.
 Canicies veneranda illi, promissæque barba,
 Ipsa etiam cana, & discrimine secta bicorni

Prominet in rigidum pectus, tum plurima vultum
 Ruga arat, inque caua stant humida lumina fronte.
 Pero pedem tegit, antiquo pro more galerus
 Tegmen inest capitis talos descendit ad imos
 Lana duplex, hirtum remouetque à frigore corpus.
 Tunc vbi quarta sonum poscit suprema, senilem
 Attollit baculum, sua tela, & tinctula plagis
 Æra domans tremulis, ægrè dat quattuor ictus.
 Egregius sanè ludus, mirandaque dextræ
 Humanæ fabrica, & magni res plena decoris,
 Nec prisca immeritò septem miracula mundi
 Inter habenda, illis si non præponere possis.
 Fertur Erechthides statuas posuisse, videntum
 Viuentumque pares, & lignea Dædalus ora
 Sponte impulsâ sua, ac viuos spirantia vultus,
 Vocalémque sonum in multis finxisse figuris.
 Fertur in errorem variarum ambage viarum
 Duxisse ambiguo Minoia limina flexu,
 Inque illis geminam tauri iuuenisque figuram
 Clausisse, Actæo bis pastum sanguine monstrum.
 Fertur & hæc eadem Minois regna perosus
 Insuetum per iter septem petiisse Triones,
 Præpetibus pennis ausus se credere cœlo.
 Omnia penè fide finxit maiora vetustas,
 Artifices mirata suos: & Græcia mendax
 Indigenum euexit nimio rumore labores.
 At nihil huic quondam veteres vidistis Athenæ
 Par operi, nec clara tuo Rhodos aurea Sole,
 Nec Phrygiæ Pelopis tellus, nec Pîsa, nec Elis,
 Nec tu, Roma potens, multisque superba theatris,
 Et Martis Campo & Tarpeij culmine templi,
 Nectum Pyramidum cultrix Ægyptia tellus,
 Nec Mausolæo tumidissima Caria busto,
 Nec Triuiz mirata Ephesus memorabile templum.
 Nam cœci hæc fuerant spectacula ludicra mundi

Pleraq;

Pleraq; nec magnum miseris mortalibus vsum
 Præter vana dabant cupidæ oblectamina menti.
 At signa hæc tereti circum labentiâ motu,
 Et totam breuib; complentia passibus horam,
 Egregia humanæ monimenta ætatis, operta
 Nos ratione docent vti mortalibus annis,
 Quando brevis miseræ nobis data portio vitæ,
 Obrepitque homini non intellecta senectus,
 Et momento ætas angustæ labitur horæ.
 Ergo infans primum qui malo personat ictum,
 Ætatem primam nascentesque indicat annos.
 Ille docet teneræ lusus & lubrica vitæ
 Tempora, quàmque cito decurrant omnia lapsu.
 Ille docet fragili nihil esse fugacius æuo,
 Ille docet vitamque suam formæque decorem
 Expositum morti, tacitoque senescere passu.
 O pueri, huc oculos crebrò conuertite vestros,
 Disciteque, o miseri, quàm præceps alea vitæ,
 Quàm dubia hæc ætas, quàm paucis transeat horis.
 Nam frustra, gelidus quando tardante senecta
Sanguis hebet, frigentq; effata in corpore vires,
 Frustra præteritos iam deplorabitis annos.
 Tum labor & curæ veniunt, tristisq; senectus,
 Et genus omne mali circumfilit agmine facto,
 Ipsæque morbi instar miseris mortalibus ætas,
 Et mors dura atris hominem circumuolat alis,
 Momentoque omni ceruicibus imminet ægris.

IMAGINES CHRISTI ET mortis

Atque ecce vt tacito serpit pede, quolibet horæ
 Momento, informis lethi insidiantis imago?
 Nam quoties passum absoluit, natæque propinquat
 Infantis tenera effigies, vt personet ære
 Primam horæ partem, toties fert obuia gressum

Desuper oppositum species asperissima mortis.
 Vtque auceps tacito ceruis pede retia tendens
 Vertice in Hercymio, tenebris obtectus & vmbriis,
 Circuit hinc illinc positarum linea plagarum,
 Dum tandem adducto consistens eminus arcu,
 Collimet, pariterq; oculos & spicula tendat:
 Tum neruum intendit, telumque volatile torquet,
 Alitis vt celeri contingat arundine pennas:
 Haud secus insidias ætati pallida primæ
 Mors struit: intentatque necem, funusque minatur,
 Atque omnes aditus, abitusque omnemque pererrat
 Vndique circuitum, & certum quatit improba telum,
 Terribilis visu species, tota arida, tota
 Offea, ne venis, nec duris turgida neruis:
 Nulla cutis: caro nulla: nec vllus fronte capillus.
 Nulli oculi, sed fronte caua caua tempora liuent,
 Tota incana situ: scabri rubigine dentes,
 Perpetuò nudi, tum liuor in ore relecto.
 Plurimus: & macies manibus digitisque suprema
 Et ventris pro ventre locus: penderque tremendum
 Pectus, & a spinæ tantummodo crate tenetur.
 Articuli vix osse hærent, genuumque labascit
 Orbis, & infirmo subsistunt poplite tali.
 Adde quòd ornatus nihil hîc: non vllus obesis.
 Amylus est digitis, nullum diadema, nec vllus
 Circuit ex auro collum lacrymabile torques:
 Solum artus rigidos niuei velamen amictus
 Contegit, & vili circundat tegmine cratem.
 O diram faciem, o terri crudelia rictus
 Ora. Quis hac misera de formis imagine mortis
 Non animo ingentem capiat luctumque motumque?
 Quis mortem aspiciens fastu turgescat inani?
 Quis cristas tollat? quis spectet ludicra mundi,
 Oblitusque sui, lethalisque immemor horæ?
 Nam quid te facie pulchra iuuat esse venustum?

Hæc

Hæc tua post mortem facies, tua forma futura est.
 Quid terræ cumulasse iuuat torminera, & auri
 Vim tantam? quando nullas Acherontis ad amnem
 Hinc portabis opes, attritum præter amictum.
 O homines cæci, fragiles qui degitis annos,
 Conijcite huc oculos, & imagine distite ab illa,
 Quid simus, aut quidnam victuri gignimur: ordo
 Quis datus, & curti quàm mollis terminus æui,
 Omnibus à tergo pallens mors imminet horis,
 Et quouis propior momento accedit, & æuum
 Mortale abruppat, Stygiâsque abstradat ad vndas.
 Gratia sit CHRISTO, rapidæ qui liuida mortis
 Ora premit freno, & nostris ceruicibus arcet,
 Tuque adeò, Mors, siste gradum. Quid, perfida, tanto
 Huc properas lapsu, tenero insidiata puello?
 Siste gradum, digitosque inhibe, nondam imminet hora.
 Nonne vides, mors atra, tuam prorepere mortem,
 Natum Patre DEO, pura de virgine CHRISTVM?
 Atque ecceum, pueri quanto munimine patres
 Defendat placidi effigies mitissima CHRISTI.
 Namque vbi prima horæ puero momenta sonanti
 Mors lethum intentat, iamque esse extrema minatur:
 Tum subito CHRISTVS cælo procurrit aperto,
 Os humerosque DEO similis, retròque repellit
 Insidias sæux mortis, puerumque tuetur.
 Qualis enim quantusque olim victricibus armis
 Morte triumphata Stygijs redituus ab oris
 Ad superos redijt deiectis CHRISTVS Auerni
 Ditibus: & croceo victor velatus amictu,
 Arboreâque cruce & spolijs insignis opimis
 Insignem prædam cœlestibus intulit oris:
 Talis in hoc etiam CHRISTI victoris imago
 Æthere prorumpit simulacraque mortis iniquæ
 Reprimit, & fines intra metâsque coerchet.
 O fidum humanæ costodem dulcèque vitæ
 Præsidium nostros quod parma protegit annos,

Proturbátque hostem, nōsque atri faucibus Orci
 Eripit: & populis donat mortalibus æuum,
 Æuum cœlestis vitæ. (nam debita fato
 Corpora vitali per mortem subtrahit auræ,
 Sidereâsque animos secum perducit ad arces.)
 Solus enim CHRISTVS superata morte beatam
 Restituit vitam: solus de morte triumphum
 Æterna retulit: solus penetralia Divum
 Rupit, & obstructi reserauit limina cœli:
 Idem hodie necis insidias & spicula abarcet,
 Mortiferumq; subit mucronem, ipsumq; morando
 Sustinet, & clypei obiectu fera tela repellit.
 Illa sed vt tristem retro tulit acta repulsam,
 Et pueri amisit prædâ, palmâsque retendit
 CHRISTO humiles, tergumq; DEO lacrymabile vertit,
 Non longum cunctata, aliud secum ipse volutat:
 Et iuueni horrificum molitur perfida lethum.
 Tum secum: Mene incepto desistere victam,
 Nec posse vllius mortalem abrumperè vitam?
 Quippe vetor fatis. quod si non ora puelli
 Perdere morte licet: liceat iuuenemque virumque
 Opprimere, & seros præcidere saltibus annos.
 Hæc ait ore fremens, & tristibus effera flammis:
 Obseruatque virum, & iuuenis vestigia lustrat.
 Vix etenim CHRISTVS repedat, gressumq; reducit,
 Cum cœcis iterum sensim prorumpit ab antris
 Lurida mors: iuuenique horæ momenta sonanti
 Altera, crudele intentat cum finere lethum.
 Sed fugat hanc iterum perrumpens æthera CHRISTVS,
 Et validis iuuenis tutatur viribus annos:
 Quin etiam ætati minitantem sæua virili
 Funera in obscurum reijcit DEVS optimus antrum:
 Nec positos vnquam patitur transcurrere fines.
 Ter sonitus horæ niueo mors ossa minatur:
 Ter fugat hanc CHRISTI occurrens victoris imago,
 Donec

Donec ad annosum delapsa est hora Chremetem,
 Tinnula vti plagis ille insonet ara quaternis.
 Tunc etenim Morti CHRISTVS permittit, vthoram
 Pulsset, & in curuum feriat tristi osse lebetem :
 Quando senex omnes vitæ iam transijt annos,
 Debeturque suo, naturæ lege, sepulchro.
 Nam præfixa homini Mortique est mera tremendæ,
 Et sua cuique dies, & inuitabile tempus,
 Quod nemo poterit celeri transcurrere lapsu.
 Non etenim dubio fluitant mortalia casu,
 Arbitrium nec cæca regit fortuna: nec omnes
 Res hominum tenui pendent sub regimine fili.
 Fata regunt homines: fato mors aduenit æquo:
 Nec citius morimur, morimur nec tardius vnquam,
 Quàm Superis visum: nostras DEVS, ipse gubernat
 Et vitæ mortisque vices, quando omnia certo
 Consilio firmata DEI: qui tempora pulchro
 Ordine dispensat: qui iustis finibus annos
 Include vitæ, & spacium determinat aui:
 Inunc fama vetus, Troum mirare laborem,
 Instar montis equum, diuina à Pallado factum,
 Armatoque vteri completum milite costas.
 Marmoreamque Ephesi verbis extolle Dianam,
 Phidiacumque Iouem, cliuosi numen Olympi.
 Inunc, immanes veterum mirare Colossos,
 Qualis erat, Lysippe, tuus quem sede locasti
 Herculei quondam (si vera est fama) Tarenti:
 Aut qualis Rhodij Solis, quem Lindius ille
 Condidit arte Chares, toto celebratus in orbe:
 Aut qualem Aruerni Teutata habuere Colossum,
 Schaffhusijque olim, ripis gens accula Rheni.
 Me CHRISTI effigies, & mortis imago repulsa,
 Præliaque oblectant: & præsentantia vitam
 Humanam simulacra viri, iuuenisque, senisque,
 Infantisque iuuant, & delectamine grato

Perfundunt animum. Quis enim prædarius vllum
 Vllibi vidit opus, quascunque accesserit oras?
 Siue Italos lustrarit agros, seu Celtica rura,
 Extremósque hominum Morinos, seu littore rubro
 Ægypti terras peragrarit, & vltimâ Bactra.

C Y M B A L V M.

Sed quid ego hîc simile humanæ procul audio vocis?
 Fallor? an excelsi subter fastigia coni
 Insignis galeæ: quæ alti diadematis instar
 Imminet, & varijs opus omne decoribus ornat.
 Cymbala tinnitum & vocum simulacra dedere?
 Nam quâ summum excreuit opus, subliméque tectum
 Attigit: hîc superimposita est de marmore moles,
 Tegmen magno operi, gemmatæ instarque coronæ:
 Rupibus excisa, & varijs cælata columnis,
 Quæ flexo in conum flammantem tramite surgunt:
 Arte laboratæ superadstant plurima circum
 Signa peristylijs, viuos spirantia vultus,
 Ipsa intus tecti facies laqueata, tholóque
 Condita marmoreo, sculptoque toreumate iuncta.
 Illic sunt apto posita ordine tinnula circum
 Æra pauimento: quæ ferreus actus in orbem
 Circulus impellit, quoties venit hora diei
 Tertia, sole suos ptopterante recondere vultus,
 Hæc aut Psalmographi regalia carmina pulsâ
 Voce canunt: aut, cum veniunt natalia CHRISTI
 Tempora, de nato peragunt præconia CHRISTO:
 Aut cantu celebrant redeuntem ad lumina vitæ
 Ætheriæ, & crudi surgentem è faucibus Orci.
 Aut etiam, sacri veniunt vbi tempora flatus
 Spiritui exoluunt communia vota sacrato.
 Quis quæso ista videns, non admiretur, & oram
 Teutonis Ausoniæ, & Graijs non præferat ipsis?
 Ecquid enim septem turres, quas Cyzicon olim

Iactauit,

Iactauit, maius potuere lebetibus istis?
 Acceptas illæ retulerunt ordine voces,
 Ordine septeno constructæ, auditæque mirum
 Verba reportarunt, veluti resonabilis Echo:
 Hæ certarum edunt centum discrimina vocum,
 Et superis apto modulamine carmina dicunt.
 Sed neque vocali tellus Dodonæia quercu,
 Chaoniæ nec aues, Dodonæique lebetes
 Huic operi præferri vlla ratione merentur.
 Nec simile huic veterum quisquam fabricauit, & vsus
 Duxit ad humanos; non Mulciber ipse camino
 Ætnæo, non prisca suo tale ære Corinthus,
 Nec Sicyon, fabra quanquam memorabilis arte,
 Fecit opus: nil tale Myro, nihil Elide tale
 Phidiæque rasere manus: nihil arma Cononis,
 Nil Polydætæ maius finxere dolabræ.
 Nil tu Praxiteles: & quis satis omnia versu
 Commemoret? labor est muri recitare figuras
 Et picturata fulgentia marmora vena,
 Atque ebur, & dignas cœlesti sede columnas,
 Tota quibus structura, supràq; intràq;, renidet.

GALLVS IN ÆDICVLA PONDERVM.

Nunc etiam te, Galle canam, mirabilis ales,
 Vocali rostro insignis, leuiumque volucris
 Remigio alarum, sed non, quo carmine ferri
 Dignus es, hoc alij poterunt præstare poetæ
 Aptius, è Clario quos ornat vertice laurus
 Et qui de magnis quondam maiora loquuntur.
 Nobis non tantæ sunt ad noua carmina vires:
 Quorum nullæ hederæ viridantia tempora cingunt.
 Sed tamen experiar, quid & hic mea carmina possint.
 Est domus à læua fabricæ regione, Boræum
 Versus in æde latus, miro cælata labore,
 In formam turris consurgens vertice: at ima

Parte adstructa operi magno: qua peruius vsus
 Fundorum inter se tegitur, cœciq; meatus,
 Intus cannabeis librata rudentibus altè
 Pondera dependent: quibus insita machina dextræ
 A tergo fabricæ dentatos commouet orbes,
 Circumfertq; rotas, horásq; & tempora motu
 Describit tacito, magnísq; impulsa sinistra
 Molibus ædiculæ circum signa omnia voluit.
 Exterior facies, multis speciosa figuris,
 Et varijs hominum formis, varijsque Deorum
 Conspicua. hic viuo renitet Copernicus ore,
 Cui decus eximium formæ par fecit imago:
 Os rubeum, pulchríq; oculi, pulcríq; capelli,
 Cultaq; Appelleas imitantia membra figuras.
 Illum scrutanti similem, similémq; docenti
 Aspiceres: qualis fuerat, cùm sidera iussit
 Et cælum constare loco: terrémq; rotari
 Finxit, & in medio mundi Titana locauit.
 Hunc super effigies nitet admiranda colossi,
 Aurea cui ceruix, argentea pectora, venter
 Æreus, è duro cum plantis tibia ferro,
 Fictilis vna pedum pars ferro mixta, lutóq;
 Composita è tenui, fulcrum imbecille colossi.
 Qualem per somnum Nebucadnesarus olim
 Viderat, imperia sceptrá interitura notantem
 Quadrifidi. namq; Assirij determinat Aurum
 Imperij fines: sed pars Argentea Persas
 Et Medos signat: Macedúm pars Ænea Reges,
 Cecropiásq; vrbes, habitatq; mœnia Graijs:
 Ferrea Romanas Aquilas, sæuásq; secures,
 Pompeijq;acies, & magni Cæsaris arma,
 Penè, quibus totum sua sub iuga subdidit orbem.
 Sed duplici diuisa pedum discrimine planta
 Teutonij ferro designat militis arma:
 Ille quibus sceptro Imperij, Latísq; potitus

Fascibus,

Fascibus, Ausonias quodam tractavit habenas,
 At nunc mixta luto paulatim nobile nomen
 Et veteris vires, antiqua & robora luxu
 Amittit, residensq; terit lenta ocia vitæ.
 Vt cum fortè acies longa rubigine ferri
 Deperit, & vires roburq; amittit acutum.
 Parte alia turris fatalia pensa trahentes
 Confidunt Paræ, quarum Dea ferrea, Clotho
 Vngue colum tenet: at Lachesis sub pollice fufum
 Torquet, & humanam sortitur stamina vitam:
 Atropes, instantis sæuiffima mortis imago,
 Fila secat, cultro, mortalèsq; abripit annos.
 Tres etiam celsi subter fastigia tecti
 Artes depictæ: quarum virtutibus ingens
 Hoc excreuit opus: virgo Geometrica terræ
 Metitur molem: Cælum rimatur & astra
 Astronomia sagax: Numerorum tertia leges
 Explicat, & cœli docet omnem inquirere motum.
 Ipsum sed culmen mirandi corporis ales
 Obtinet, Aurore volueris prænuncia, Gallus,
 Sublimi collo: nitidi quo fidera cœli
 Spectat, & inter aues ceruicem sola superbam
 Erigit. Erecto stat rubra in vertice crista,
 Atque vncum rostrum, curuq; sub vnguibus hami
 Caudaq; falcata & sæuo metuenda leoni
 Iamq; vbi finierint mirandum cymbala cantum,
 Tum Gallus, similis gallo, ceu vera volucris,
 Insonat: & plausis euerberat æra pennis.
 Bis plaudit pennis, & consonus exit in auras
 Bis plangor, totumq; implet clamoribus ædem.
 Non illum terret curui pictura Draconis
 Proxima: ceu quondam volucres siluisse feruntur,
 Et Lepido lepidum non abrupisse soporem:
 Postquam membrana pictum videre Draconem.
 Sed cum tempus adest, tantis hic vocibus ædem

Personat, vt viuos exequet gutture gallos:
 Nec seruaturis vigili Capitolia voce
 Anseribus cedat, nec amanti flumina cygno.
 O memorandum opus ingenij, quos mente tremores
 Hinc fero ? quàm lassos per tot miracula visus?
 Cede Tarentina Archyta memorate columba,
 Qui volucres ligno potuisti inducere plumas:
 Sed non & streperam potuisti affingere vocem.
 Gallus hic expansis auram diuerberat alis:
 Et simul immensis tectum plangoribus opplet.
 Quem si Roma potens olim, aut imbellè Tarentum,
 Aut Pharus, aut Ephesus, celsæue cacumine Pîsa,
 Aut Phœbi natale solum, circumuaga Delus
 Vidisset: nullum septem miracula mundi
 Exiguûm decus sub tempora nostra tulissent,
 Scriptaque vocalem celebrarent omnia Gallum.

PICTURÆ OMNIS GENERIS.

Quid verò memorem cælata toreumata circum,
 Picturâsque omnis generis ? quid culta parerga
 Artifici descripta manu ? quid signa Deorum
 Atque hominum, miro circum variata labore ?
 Namque vbi Ephemeridis lento concurritur orbis
 Tramite, & ingentem describit passibus annum,
 Illic quadrifidi lucent fatalia mundi
 Quattuor imperia, humanis depicta figuris.
 Prima hominis facies, inflatis turgida malis,
 Et vultu atroci: rigido cui vertice mitra.
 Assyrium capiti tegmen, bifidoque supernum
 Flore riget labrum, Turci pro more: sed infra
 Imberbe est mentum: nodo dependet amictus
 Ex humero, & talos vestis laxatur ad imos.
 Ipse manu clypeum gerit, immanemque leonem,
 Terribili impexum seta, & velocibus alis
 Insigne ostentat: Chaldaea hoc sceptrâ virisque

Assyrios,

Assyrios, primi Imperij fulcimina, iactat.
 Proxima braccati species nitet horrida Medi,
 Neglecto squalens senio, vultúque seuero
 Tetrica, diuiduáque albens lanugine barbæ.
 Læua gerit clypeum, medióq; vmbone frementem
 Fert vrsū: Phrygio capiti est pro more tiaras.
 Hæc tibi Persarum reges demonstrat & arma:
 Innumerosum hominum quibus illi corpora duræ
 Demisere neci, fusumque hausere cruorem.
 Sicut enim lato deformia guttura rictu
 Pandit, & horrorem immittit venantibus vrsus,
 Nec tamen absterret, nec ineuitabile telum
 Vitat: vbi certam venator dirigit hastam:
 Sic Persæ totum implerunt terroribus orbem,
 Europámque Asiæ Xerxæo ponte ligarunt;
 Tanquam vno hausturi Rhodopeia littora rictu,
 Sithoniásque vrbes, habitataq; moenia Graijs.
 Sed non Argolicæ vitarunt vulnera dextræ:
 Nec Macedum sæuas olim fugere phalanges.
 Post hos, insignem palma victrice coronam,
 Bucephalumque ostentat equum satus Hercule magno,
 Magnus Alexander, clypeoque insigne, ferocem
 Pantheram gerit, horrendum & mirabile visu
 Monstrum: quod volucres in tergo quattuor alas
 Explicat, & totidem capita alto vertice tollit.
 Os imberbe viro, teretique ex ære galerus
 Tegmen inest capiti, fuluo diademate cinctus.
 Haud equidem longos Macedum duravit in annos
 Imperium: inq; suæ primæuo flore iuuentæ
 Concidit, vt, volucres cum ventus dissipat alas:
 Atque leues passim sparsit per inania plumas.
 Parte alia Latio Cæsar Romanus honore,
 Os sublime effert, cui belli insigne superbum;
 Tempora Apollinea fulgent victricia lauro,
 In læua clypei non enarrabile textum:

Terrificæ noua forma feræ, cui corpore vires
 Immenſæ, & duro ſerrati in gutture dentes:
 Cornua fronte decent, reliquifq; oculatiuſ vnum,
 Vltima quod ſignat Romani tempora regni:
 Exultatq; volente DEO: potioraq; Graijs
 Supplicibus latè populis dat iura: ſuafq;
 Viſtrices toto orbe videt floſcere lauros:
 Hæc ſupra Pater Omnipotens inſormia regnâ,
 Materiâq; rudem dirimit: liquidôq; coruſcum
 Æthere ſecernit cœlum, terrâq; iacentes:
 Et iubet immenſo fulgeſcere ſidera cœlo:
 Indurâtq; ſolum: & diſcludit Nerea Ponto,
 Inde hominem tenui format de puluere terræ:
 Ingeniumq; indit, diuinorumq; capacem
 Aſpirat mentem, propriâq; ab imagine ſumtam
 Fingit in effigiem: totumq; huic ſubiicit orbem:
 Nec procul hinc vitia decerpit ab arbore malum
 Prima parens, audetq; DEI contemnerè legem,
 Capta dolo colubri: qui torto corpore truncum
 Amplexus circùm, criſtam & furialia membra
 Exiit, atque hominis ſeſe transformat in ora,
 Tum matrem aggreditur verbis: fallitq; furentem
 Vipeream inſpirans animam. Simul illa veneno
 Percita Tartareo dictis pertentat Adamum,
 Inuertitq; viri mentem, & formidine falſa
 Eluſum in fraudem verbis inducit eandem:
 Peſtiferumq; ambo condunt in viſcera fructum.
 Hinc generi humano labor eſt exortus: & omnia
 Erupit dolor, atque fames, & turpis egeſtas:
 Latâq; deformi patefacta eſt ianua letho.
 Parte alia CHRISTVS cœlo delapſus ab alto,
 Induit humanam faciem, cœleſtibus oris
 Editus, & genitore DEO: gaudetq; parente,
 Cui mare, cui tellus, cui totus ſubiacet æther.
 Ille graues hominum miſeratus in orbe labores

Vetus

Verus homo nasci voluit: fuscq; cruore
 Diluit omne nefas, placatq; ætheris ira
 Restituit veteres humanæ gentis honores.
 Hoc duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 Irrita perpetua soluunt formidine terras:
 Atque eccum, vt domita statuit de morte trophæum
 Ingenti plausu, spolijsq; oneratus opinis
 Ingreditur: victorq; hostes super eminet omnes.
 Iamq; alti ascendens super ardua culmina cœli,
 Victor agit currus, hostes longo ordine capti
 Incedunt: atra mors formidabilis vmbra,
 Peccatúm; ingens monstrum, & miserabilis Orcus,
 Dentibus infrendens: Stygij regnator Auerni
 Captiuos inter, centum religatus ahenis
 Post tergum nodis, fremit horridus ore cruento.
 Non procul huic videas patefactis ossa sepulcris
 Exire: & cœli subitò descendere ab oris
 Sublimes animas, iterúm; ad tarda reuerti
 Corpora: & è tenebris ad lumina surgere vitæ.
 Hæc turba terribili sonitu, quo protinus omne
 Contremuit cœlum, & terræ intonuerè profundæ,
 Elicit, vt superas reuocat clangorè sub auras.
 Ipse sedens crocea sublimis in Iride **CHRISTVS**,
 Arbiter humani generis, nimbóq; refulgens,
 Concilium vocat: & vitas ac crimina pendit
 Quæsitòr scelerum, trutináq; examinat æqua.
 Hinc iustis dirimit fontes, hircósq; bidentum
 A grege secernit: dextráq; à parte bidentes
 Collocat, & cœli melioribus exipit oris:
 Pax vbi secura, & requies æterna laborum.
 A læua immanes hircorum collocat alas,
 Castigátq; auditq; dolos, subigítq; fateri
 Crimina, & in seram commissa piacula mortem.
 Protinus hos vltrix damnatos crimine Dira
 Addicat inferno, & Stygias detrudit ad vmbas:

Nox ubi perpetua, & densa caligine Ditis
 Spelunca horrescit, vastoque immanis hiatu
 Tartarus igniuomum eructat cum sulfure fumum.
 Hæc est illa dies, & ineluctabile tempus:
 Quo veniet terræ exitium: multosque per annos
 Sustentata ruet moles, & machina mundi:
 Excutietque diem Titan: & sidera cœlo
 Labuntur, totusque orbis confidet in ignes.
 Talia per totum videas emblemata corpus
 Depicta insignis fabricæ: circumque parerga
 Innumera, æquæui quæ prima ab origine mundi,
 Ad summum illius deducunt tempora finem:

SOLARIA EXTRA TEMPLVM.

Hactenus ætherios imitantia corpora motus,
 Annorumque vices centum, cursusque dierum,
 Instabilesque horas, circumque volantia signa,
 Cymbalæque, & Galli cantus, pictasque figuras
 Lusimus, & tenui deduximus omnia versu:
 Nunc templo egredimur, picta & solaria muris,
 Et turri æria canimus, Lunæque meatus,
 Quique inibi radius bisseñas indicat horas.
 CHRISTE faue, & nostris iterum bonus annue cœptis.
 Tectum ingens templi longo fastigia tractu,
 Solis ab occasu, Solis deducit ad ortum.
 Pars laterum Boream, pars altera respicit Austrum.
 Huic turritum aliud transuerso culmine tectum
 Iungitur: Eo quæ stant penetralia templi
 Limite: & à gelida tepidam prospectat ad Arcton.
 Illic artifice solaria picta labore
 Sunt aliquot, Solis Lunæque notantia cursum.
 Area lata patet subter fastigia tecti,
 In conum vergens: laterum compagine firma,
 Et spatijs triplex includitur angulus æquis.
 In summo muri, facies nitet aurea Phœbi,

Centri

Centri instar: roseo cuius multa exit ab ore
 Linea, quæ dirimit spacijs æqualibus horas.
 Hæc circum duplici cœlestia signa meatu
 Hinc atque hinc fulgent, altóque à vertice gyri
 Deducti, atq; Arabes quos Almicantara dicunt.
 Inferitur medio Phœbi stylus æneus ori,
 Insignis nodo, lucis stylus indicat horas
 Totius, obscura, quam de se proijcit, vmbra;
 Quamq; altè Oceani Titan emiserit vndis,
 Quantum hinc Hesperijs, quantum illinc ab sit Eois.
 At nodus, quo fortè meet Sol aureus astro
 Signiferi, ostendit: sparsaq; examinat vmbra.
 Sunt duo præterea tectis solaria eodem:
 Quorum vnum Lucis consuetas indicat horas:
 Ferrea quas tenui designat regula filo.
 Alterum ab Eois horas regionibus æquas
 Ad mediam lucem, mediâque à luce diei
 Ad serum occasum, duodenâque limina cœli
 Exhibet: & sparsa commonstrat desuper vmbra;
 In media muri facie notat aureus horas
 Bissenas index spatio circumfluus æquo:
 Et medios Lunæ ac Solis super æthere cursus
 Signifero, parili præsentat regula motu.
 Tum globus auricomæ profert noua cornua Lunæ,
 Orbe aliâs minimo rubeum condentia vultum,
 Pleno aliâs humiles spectantia lumine terras.
 Utque vice alterna, rutilo super æthere Luna
 Nunc radijs crescit, nunc plenum contrahit orbem,
 Sic globus hic variam tecti sub culmine Phœben
 Circumfert, & clara nouat, Lunæ æmulus, ora.
 Quid, quòd in excelsa turri, quâ lata patescit
 Area, quâque alto vigilum domus ardua tecto
 Eminent: artificii septem solaria dextra
 Hinc illinc depicta nitent: Solisque tabella
 Conspicitur, taciturna notans vestigia Phœbi,

Siue ille Oceano surgat, remeētue sub vndas ?
 Mira tabella viam Solis demonstrat, & apta
 Dirigere arte docet fabricæ mirabilis horas.
 Seu iubar emittat Phæbus, summóq; feratur
 Cardine, seu radios obscura nube recondat.
 Dicite, Neccarides, causam mihi, discite Musæ,
 Lubrica quis varijs primus descripserit vmbrijs
 Tempora: & hamanos artem reuocarit ad vsus.
 Et meministis enim Diuæ, & memorare potestis:
 Primus Anaximenes, Mileti clarus ab vrbe,
 In veteri quondam Sparta solaria circū
 Dicitur artificij templis posuisse tabella:
 Et Phœbi seruasse vias, vmbrañq; cadentem.
 Fertur & Hebræus Solymis in mœnibus Achas
 Exigua cursum signasse Hyperionis vmbra:
 Bissenisq; diem horarum secuisse figuris.
 Fertur Romulea statuisse Papyrius æde
 Vmbrarum legem, inq; rudi pinxisse tabella:
 Donec opus cœptum forma meliore Philippus
 Martius instituit, normamque reduxit ad aptam.
 Isque labor tantum Romana sede fauoris
 Repperit: vt Latij Cenforum opus vtile curæ
 Subdiderint Patres, summóq; in honore locarint.
 Ipse quoq; Augustus scioteria mira colosso
 Affluxit: Solisq; vmbra de rupe notauit
 Immensa proiectam: apici superaddidit alto
 Manlius auratum sublimi in vertice gyrum.
 Omnia sed nostri monimenta laboribus æui
 Hæc tantum cedunt: quantum vaga sidera soli,
 Et quantum reliqui Lunæ fulgoribus ignis.

AEDILES ET PRÆFECTI Fabricæ.

Qua vero qua laude canam ? quo carmine dicam
 Insignes pietate viros: quibus ardua curæ

Sunt

Sunt studia, & tanti non displicuere labores:
 Et quorum larga bonitate, ac diuite sumtu
 Hoc opus excreuit: quo non præstantius vllum
 Vidit in orbe ætas: vix postera secla videbunt?
 Non, mihi athena sonent centum si vocibus ora:
 Perque mea insinuet totius se pectora Phœbus:
 Omnia percurram tantorum clara virorum
 Nomina: nec metitis hîc omnes laudibus ornem:
 Quoscunq; huic operi sancti pia cura Senatus
 Præfecit: sumtusq; omnes expendere iussit:
 Aut qui sponte sua captum iuuere laborem.
 Nam quem te memorê IOAM THEOBALDE, *vetusta*
 Orte domo: priscos qui æquas virtute parentes?
 Nam quamquàm veteris tibi gentis origo nitescit:
 Et decus antiquis proavi natalibus addunt:
 Ex te maior honos: tibi dignum sanguine prisco
 Pectus inest, & cana fides, operosâq; virtus,
 Et pietatis amor, & mens sibi conscia recti,
 Tecum honor, & laudes, & Rhenj cura paterni,
 Molem humeris imponens, & vix tractabile pondus.
 Cum primis tibi larga manus, tibi dulce loquendi
 Fulmen: & attonitas sermo qui mulceat aures,
 Ora supergressus Pylîj senis, orâq; regis
 Naricij. hinc laurus crines prætoria vinxit
 Fascibus: & patrias dedit insedis curules.
 Quid moror? hoc æuo tibi nil, THEOBALDE *relictum*,
 Quo virtus animo, quo famæ gloria crescat,
 Et nunc venturi debent tibi multa nepotes
 Munera: quod patriæ victus telluris amore
 Iuisti eximij sumtu monumenta laboris.
 Proximus hîc se offert paribus pietatis in armis,
 LICHTENSTEYGERVS patria virtute MICHAEL:
 Et mente insignis: rerumq; exercitus vsu:
 Patricios inter clarissimus vnus, & vrbis
 Imperio præstans. manibus gerit ille secures

Consulis : & leges & candida iura tuetur :
 Eloquio pollens : & quem nitor oris honestat :
 Condecorant mores : animus formosior ornat :
 Cuius in egregio posuerunt pectore sedem
 Cana fides, & blandus amor pietatis & æqui,
 Iustitiæq; decor, magno & cum pondere virtus.
 Nec tu carminibus nostris indictus abibis,
 Ingenio, FRIDERICE, potens : syncera bonorum
 Congeries : in quo veteris vestigia recti
 Agnosco, & mores ductos meliore metallo :
 Tu pietatis amans, tu iuris cultor & æqui
 Iusticia ciues, placidæque in pace tueris,
 Et patria castas defendis in vrbe Camœnas,
 Nemo tibi procerum tentat, licet ære vetusto
 Floreat : & clarum trahat alto à sanguine nomen,
 Si iactare parem, tu castas natus ad artes
 Pierio polles studio : dulcique redundas
 Eloquio : mentemque leuas docta arte senilem :
 Et protul ambitione, locos & amœna vireta
 Musarum inuisis, doctorumque alma frequentas
 Limina, & Aoniæ tutaris castra Mineræ.
 Sed neque deformes inhonori sanguinis ortus :
 Necte antiquorum series ingloria patrum,
 Obscurum proauis, & priscæ lucis egentem
 Plebeia de stirpe tulit. GOTTSHEMIA viuit
 Clara domus, veteremq; videt reuirescere gentem
 Auspicijs, FRIDERICE, tuis, & alacribus ausis.
 Vester honos viuit : quem non ventura silebunt
 Tempora : nec densa condet sub nube vetustas.
 Namque olim grato celebrabunt ore nepotes
 Magnificas patriæ impensas, operumque laborem :
 Et audes vestras maiorum annalibus addent,

ARTIFICES TOTIVS OPERIS.

Nunc etiam artifices numero grauiore canendi :

Egregij

Egregij artifices: quorum alta indagine mentis,
 Ingeniique acie, manibusque atque arte magistra,
 Tam pulchrum processit opus, miroque labore
 Eximia hæc placidum sortita est machina finem.
 Prima D A S Y P O D I O debetur gratia docto,
 Lucida qui summi rimatus sidera cœli,
 Fulgentisque plagas, radiantiaque astra recenset.
 Machina quo viuat motu: quæ semita Lunam
 Ducat, & excluso pallentem fratre relinquat:
 Quæ moueant momenta polum: cur sidera septem
 Obluctata illi, retrò nitantur in ortus:
 Ætherium qua carpat iter Mauortius ignis:
 Quà vaga flamma Iouis, quà velox orbita Phœbes,
 Pigraque Saturni, quantum Cytherea sereno
 Curriculo, Phœbique comes Cyllenius erret.
 Cùmque animo & vigili percepit omnia cura:
 Sollicitoque domi signarit pollice cursum
 Ætheris, & numeros secum reuocarit ad aptos:
 In medium discenda adfert, cœtumque iuuentæ
 Perdocet, ingenijs non vestigata priorum.
 Vtique oculis hominum motum, & vaga sidera cœli
 Subijceret: longique vices præscriberet anni:
 Et Lunæ, ac Solis tenebras, mensesque notaret:
 Solennesque dies in longum conderet æuum:
 Hæc opera effinxit cœlestem imitantia cursum,
 Mira acie ingenij, mirandæ pollice dextræ.
 Nam studia hæc vitæ teneris sectatus ab annis
 Extera terrarum subiit loca: quà vagus vdas
 Sequana voluit aquas, & Gallia rura pererrat:
 Immensoque libros conquisiit vndique sumtu,
 Vt veterum possit studio superare labores
 Et nunc Graiorum Romanis floribus artes
 Irradiat: verni quas proferet aura Fauoni.
 Quicquid enim Euclidæ manauit ab indole: quicquid
 Theodosius peperit: quicquid contexuit Hero

Inuentum quodcunque tuo Barlame recessu:
 Autolycus quicquid, vetus Hypsiclesq; sagaxque
 Fecit Aristarchus quicquid Pediafimus acer,
 Et Phario solers collegit littore Pappus:
 Omnia nunc opera & studijs melioribus ornat.
 Namq; animo illius pridem se cuncta vetustas
 Condidit, & maior collectis viribus exit.
 Hic veterum laudes proprijs virtutibus auget:
 Inuentisq; nouis maiorum opera omnia vincit:
 Artificesq; huius præstantes prouocat æui,
 Laude noua fabricæ, diuinum imitantis Olympum.
 Quanquam omnes alij, quos hæc studia alta fatigant,
 Pars quota sint Conrade tui? quid tale vel ingens
 Purbachius, vel Stöflerus ter maximus egit?
 Aut cœli immoto fecit Copernicus orbe?
 Cunctorum si clara simul Mungantur in vnum
 Efficta: his numero præcedes omnibus vnus.
 Sæpe quidem cœptum voluit fortuna morari,
 Sæpe acres morbi, iactumq; ex æthere fulmen:
 Quo percussa fuit sublimis machina templi.
 Cum iuuenem spontè egregium, & præstantibus ausis
 Illustrem, magniq; animi virtute decorum,
 D' AVIDEM tibi Vindelicis arcessis ab oris,
 Consortem magnorum operum, cœptiq; laboris:
 Vt comite hoc studij, ceu fido adiutus Achate,
 Eximiam posses ad finem ducere molem.
 Quando illi Claræ tenero sub pectore curæ,
 Et doctrina sagax, studiūq; Matheseos acre:
 Et pudor & probitas, & frons sedata, decórq;
 Oris, & ingenio sociata modestia culto:
 Tuq; adeo illius vidisti animūq; benignum,
 Sollicitamq; fidem, succinctaq; pectora curis,
 Et vigiles sensus, & docta euoluere tantam
 Corda operis magni molem, causamq; magistri
 Mentem implere sui: iussisq; ingentibus vnam
 Sufficere: & multa Spartam cum laude tueri.
 Veuite præclari multis virtutibus ambo,

Tuq; animo, CONRADE, potens, tuq; indole felix
 VVOLHENSTEIN, vos fama, vehi trans æquora late,
 Trantq; alti maris ambages: Vos cuncta loquetur
 Tellus: vos varijs scribent in floribus horæ:
 Longaq; perpetui ducent in secula fasti.
 Proxima nunc celebri debetur gloria laudum
 Pictori, Aronomum qui mente sagace reperta
 Peniculo expressit: viuóq; colore notauit.
 Magna ars picturæ, magnisq; à regibus olim
 Nobilitata fuit: reliquisq; antiquior vna:
 Hanc septem ingenuas inter clarissimas artes
 Ponit Aristoteles, octauamq; adijci illis:
 Quando olim ingenuis concessum pingere solis:
 Illicitumq; alijs. quid, quòd pictura poësi
 Est propior: carménq; tacens: oculosq; colorum
 Lamine delectat, humanaq; pectora mulcet?
 Quicquid in hac igitur diuina est mole decoris:
 Huic orbes videas, atq; ætheris æmula summi
 Corpora, siue vagos agitatibus curribus ignes
 Inuectos, siue iudicibus medio axe rotatos:
 Seu Lunæ vultum, simulacrâq; quattuor illic
 Ætatum, CHRISTI effigiem: seu quicquid ubiq;
 Ornatum fabricæ picturis addit amœnis:
 Omne id solerti TOBIAS pollice duxit
 STIMMER: Appellæis tantum præclarior ausis,
 Quantum lux, tenebris, perfectâq; corpora cœptis.
 Ille Mathematicas edoctus ab arte figuras,
 Omnia perfecit, viuumq; expressit ad vnguem,
 Ille sagaci animo comprehensa coloribus aptis
 Reddidit, atque oculis hominum subiecit: & ipsos
 Mulciberis duos potuit formare lacertos.
 Nam tantum eximie STIMMER decus attigit artis:
 Vt veteres superet, præsentibus laudibus æquet:
 Nec ventura parem sint illi habitura magistrum
 Tempora, qui tanta pingendi polleat arte
 In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles,

Hacque vna victos pictores iactat omnes;
 Iuno tuum, Polyclete decus: tuus Attica Pallas,
 Phidia, honor: celebri fama est sua vacca Myroni:
 Omnia sed meus hic opifex sibi vendicat vni,
 Pictorésque alios vnus superminet omnes:
 Viribus ingenij, & solertis acumine mentis,
 Artificique manu, & variorum luce colorum.
 Pinxerit ille leues volucres: tum protinus aura
 Delapsæ venient volucres, cantúsque ciebunt.
 Pingat linteolum, Zeuxis remouere iubebit,
 Ostendique volet submota veste colores.
 Pingat equum: pictor nox viuus adhinniet ore
 Alter equus, fremitúque autas plausúque replebit.
 Sed quid opus multis? ipsum prælustrè peritum
 Artificem commendat opus: quod in æde Treborum
 Eminent: & tanti se venditat arte magistri.
 Donec enim magni durabit machina templi,
 Semper honos, Stimmere, tuus, laudésque manebunt.
 Sed neque carminibus nunc te memorande filebo
 ISACE: nostrorum decus amplum Habrechte, fabrorum.
 Nam quis te Heluetiúm Vulcania doctiús arma
 Expediat manibus rapidis, atque arte magistra?
 Quis melius ferrum vasta fornace recoctum
 Perficiat, mirósque hominum perducatur ad vsus?
 Tu potes in tenues illud diducere lamnas:
 Inque teres filum candentes flectere massas:
 Artificique rotis dentes insculpere lima:
 Tu potes horarum certas describere metas:
 Legitimosque ciere sonos, & concita motu
 Corpora formare: & duris fabricare lacertis.
 Qualia nec Siculis construxit Lemnius oris:
 Nec Polycletæus fudit vasto igne caminus.
 Nec fabræ effinxit autor celeberrimus artis
 Dædalus, aut Sicyon, aut nobilis ære Corinthus.
 Ergo quicquid habet moles operosa rotarum

Intus:

Intus: & occultæ quicquid reuolubilis ædis
 Ponderis: vnde omnis venit in vaga corpora motus:
 Munus id omne tuum est. Nam tu monstrata sagaci
 Astronomi ingenio, dura sub forcipe solus
 Corpora formasti: tu gyris addere certos
 Doctus ab Astronomo dentis ritè omnia solus
 Istibus innumeris operosa incude parasti:
 O summi artifices: & quis satis omnia versu,
 Explicet, aut vestros æquet cantando labores:
 Quotquot in hanc fabricam tantas impendere curas
 Sollicitis manibus voluistis, & arta magistra?
 Ingeniosi omnes: si quid mea carmina possunt,
 Nulla dies vnquam memori vos eximet æuo.

AD VRBEM ARGENTORATVM

Epilogus.

Tu vero, Aonidum cultrix operosa sororum:
 Et veræ pietatis amans, & pacis alumna,
 ARGENTORATVM, Germanæ gloria terræ,
 O præclara domus virtutum, ô iuris asylum,
 Iusticiæque sacer portus, fidei anchora sacræ:
 Salue vrbs illustris, toto celeberrima mundo,
 Æternumquæ vale magni domus inclyta CHRISTI
 Tu pietatis opes, verbi & cœlestis honorem
 Immenso asseruas studio: ne rure Trebocum
 Infelix lolium, & steriles dominantur auenæ:
 Vtque pia maneant in Relligione nepotes,
 Tu studia & sacras immensis sumtibus artes,
 Impensisque foues, magnôq; in honore Lycæum,
 Cæsario ornatum nuper diplomate, ponis:
 Insignisque viros, totus quos suspicit orbis,
 Ingenuæ patria præponis in vrbe iuuentæ:
 Vt studium morésque regant, & facta priorum
 Edoceant: quæ norma boni, qui limes honesti,
 Monstrent: inq; patrum vestigia ducere perstent,

F

Eloquijque vias, Ciceroniaque arma disertis.
 Vocibus expediant, & cultu diuite linguas
 Forment, & doctis sermonibus ora figurent.
 Tu mirabile opus, quo non præstantius vllum
 Vlla prior vidit mundi sub finibus ætas:
 Immenso ædificas sumtu, cœlique meatus,
 Astrorumque vias argento imitaris & auro:
 Vt quæ sunt humili procul à tellure remota,
 Humanisque negata oculis, & peruia solis
 Montibus: hîc propius videat Germana iuuentus.
 Salue iterum atque iterum toto clarissima mundo
 Vrbs, decus Alsatix, & Germanæ gloria terræ:
 Quasque tibi canimus Nicræo carmine laudes
 Accipe, diua, tuas: & miti respici vultu.
 Sic tua crudeli nunquam pulsantur ab hoste
 Mœnia. nec sæuæ videant contagia pestis:
 Necte dira fames, nec te penuria vexet:
 Sed tua sit Cererisque ferax, laticisque lyæi
 Terra, domosque tuas spirabilis ætheris aura
 Recreet: & niueis pax aurea protegat alis.

LIBRI SEPTEM

DE PRIMIS NVPTIIS ILLV-

STRISSIMI PRINCIPIS, AC DOMINI, D.

Ludouici, Ducis VVirtembergici & Teccij, Comitis Mom-
peligardij, &c. cum Illustrissima Principe ac Domina, D.

Dorothea Vrsula, Marchionissa Badensi &c.

Stuccardiæ, Anno 1575. Mense No-
uembri celebratis.

HABES IN HIS SEPTEM LIBRIS CANDIDE
lector, non modo Principum, Comitum eorumq; coniugum & filia-
rum, Baronum, Nobiliumq; propè omnium, qui Nuptijs interfue-
runt, itemq; consiliorum, (quorum nomina auctori innouerunt) E-
logia, sed etiam totius Nuptialis pompa, & Eque-
strium Ludorum integram descri-
ptionem.

NICODEMI FRISCHLINI, P. L. AD

Publium Virgilium Maronem, Poëtarum

Principem,

ELEGIA.

Virgilij manes, & perpetis ossa favilla

Et quicquid campis restat in Elysij:

Vos ego compello, vos primo in margine libri

Alloquor: & testes ad mea verba voco.

Si mala FRISCHLINI ledent conuitia Musam

Infonstem: hunc vestra rite inuuetis ope.

Furta meis multi dicent habere libellis:

Et, mea quòd fuerit præda Maronis opus.

Duritiem versus censor culpabit iniquus:

Quam peperit numeris Teutona lingua meis.

Aut nimis abiectas carpent mendacia voces:

Aut aliud dicent crimen inesse libro,

Sed quibus excuser merito rationibus, audi,

(Si me audire potes) summe Poëta Maro.

Dissimilis nostrum fortuna utriq; tuaq;
 Ali longe inferior fors mea sorte fuit.
 Lingua Latina tuo vernacula fluxit ab ore:
 Quae mihi difficili parata labore venit.
 Tu cum perfectum posses componere carmen:
 Ut legerem recte tunc mihi cura fuit.
 Quosq; tuo posses imitari rite libello;
 Innumeri vates penè fuere tibi.
 Nam tua materies toti notissima mundo:
 Inq; Poëtarum fabula trita choro.
 Multa sed & licuit cum fictis nomina rebus
 Fingere: erant animi libera frena tui.
 At mea materies est rebus plena nouatis:
 Nec prius hoc quisquam tramite fecit iter.
 Nec fuit ulla mihi concessa licentia vati:
 Verba sed historicam iussa tenere fidem.
 An leuia hac credas? age perbreue respice tempus:
 Quo labor hoc longum noster arauit opus.
 Bis seni ex illo lapsi sunt tempore menses:
 Cum thalami hoc fieret connubiale sacrum.
 Tres mea Germano Latioq; ornata cothurno
 Abstulit, à Syrio tracta Rebecca solo.
 Est vnus misero ploranti fata colono,
 Et varijs linguis plebeculeq; datus.
 Nam varios pinxit Comedia libera mores:
 Plebeio quales cernimus esse gregi.
 Comitjs vnus datus est: cum Casare rapto
 Ipse Ratissone (res ea nota) fui.
 Maxima pars reliqui, tenera concessa iuuenta,
 Temporis: est operis quae polienda mei.
 Binas quoq; die consumo nauiter horas,
 Dum doceo tenerum Romula verba gregem.
 Nunc Cicero est manibus nostris sumendus, & illo
 Deposito, magni Caesaris illud opus.

Casare

Cesare vix posito tua nos Aenëia torquens
Arma, inuentuti ritè canenda mee.
Dixerit hoc aliquis modico facile esse Poëta :
At iactura tamen temporis ista fuit.
Quin etiam sacri quando venere diei
Tempora : cùm noster ocia catus habet.
Tres ego continuas tribui sermonibus horas :
Socraticamq; ini per nemus omne viam,
Assiduo sic mei iactatum cura labore
Abstulit, à Musis ad grauiora meis.
Quicquid in his igitur poteris reprehendere libris,
Id culpam exigui temporis esse puta.
Sed da pro septem septenos mensibus annos :
Sic numero libris conueniente meis.
Da mihi, quanta tibi fecit DEVS ocia Caesar :
Ingenij vires experiere mei.
Forsitan incudi cùm prauos reddere versus
Inq; annos dabitur scripta referre nonem :
Maturum censebis opus : meliusq; placebunt
Iudicio ex lima carmina nostra tua.
Interea volites totum tua fama per orbem :
Et VVirtembergis te mea semper amet,
Te colat, obseruet, semper tibi dedita subsist,
Et perdat nauos te poliente suos.

DE PRIMIS NVPTIIS ILLVSTRIS-
SIMI PRINCIPIS, LVDOVICI DVCISVVirtembergici, &c. cum illustrissima Prin-
ce, Dorothea Vrsula, Marchionissa
Badensi celebratis,

LIBER PRIMVS.

Edit. Anno Chri.

1577.

Olennes thalamos, & casti fœdera lecti,
Conuentusque Ducum celebres, epulasque
Deorum,Regifico instructas luxu, peditumq; cateruas
Ordior & fictis belli simulacra sub armis,Tecciaco celebrata Duci: cum numine dextroCoelicolum, tædæ pactum genialis iniret,

Nam prius haud vnquam sonuerunt omnia plausu

Maiori, quàm cum Badana CAROLVS ora

DOROTHEAM in nostras ducaret pronubus vrbes

Et quisquam illius memorabit gaudia lucis?

Et quisquam merita diceret præconia laudis,

Tot ducibus magnisq; viris, populóq; frequenti:

Qui VVirtembergas ornauit munere tædas?

Phæbe vale: non hîc vatum figmenta priorum,

Non lassata alijs orabo numina Musas:

Non volucrem Tegees numeris hortabor alumnum,

Non Dirces: alium poscunt mea carmina Diuum.

CHRISTE veni, virgo, tuas, animamq; benignumSuffice: propositóq; faue: da carmina festoDigna toro, & nostris audacibus annue coeptis:

Da plectrum mihi Iessæum, quo prouidus olim,

Rex Salomô castum vates celebrauit amorem,

In Sulamitha tuam, ædiuino percitus æstro. *finire.*

Tuq; decus mundi, ô sancti generosa parentis

Christophori soboles, fama super æthera vecti,

Ductor ades: thalamisq; faue veneranda canenti

Iura

Iura tui : & sanctas decorantem carmine tædas
 Respice. Sic magnum superes virtute parentem :
 Sicut tua Dorothee crescat : sic paruulus aula
 Luduicus ludat : patrioque arrideat ori.
 VRBS iacet ad Nicri colles in valle reducta,
 Stuccarda (æripedum quondam fuit hortus equarum)
 Marchiadæ Badensis opus : sic fama priorum :
 Diues opum locus, & dulci generosus Iaccho.
 Quem circum vniuersi surgunt, ceu mœnia, colles :
 Pampineisque virent latè loca plena racemis :
 Et nunquam prælis lateem negat una Lyzeum.
 Huius ad Eoum, quâ prospicit angulus, orbem :
 REGIA clara micat, sublimibus ardua testis,
 Digna DEO sedes : quæ quatuor arcta domorum
 Mœnibus, & solidis laterum compagibus hæret.
 Hinc atq; hinc fossæ cingunt stagnantibus vndis :
 Quâ zephyrum domus, & gelidam quâ prospicit arcton
 Cuius in extremo turris duo copulat alta
 Tectorum capita : & geminus conglutinat ædes :
 Parte rotunda sui, capreo constrataque tecto :
 Ductoris Ludouici opus. haud procul imminet ingens
 Pons fossæ : mediam quâ porta interfecat ædem :
 Porta domus ingens, solidæque è rupe columnæ,
 Æratæque trabes, ferrato & cardine postes.
 Suprà ingens xyphi patet area : cuius Eoo
 Pariete, Phæbæum ostendunt solaria motum.
 Tectum vtrinq; domus, multis conclauibus altè
 Eductum, atq; aulis subter fastigia densis.
 Infrà, vbi iam portam fueris ingressus apertam,
 A fronte occurrit firmis constrata lapillis
 Area, quadrato laterum munita recessu :
 A læua Ducis archiuum, & tabularia fulgent:
 Portarum à dextra seruat sua limina custos :
 Contiguumque hæret penus, & tablina coquorum.
 Capsaque pannorum, Flandræque taberna Mineræ.

descriptio orbis

*Descriptio regis
 Sturgardiana.*

Inde gradus gemina surgunt testudine flexi,
 Angulo utroque domus: superas quibus itur in aulæ.
 Altera turriculam, subter fastigia tecti,
 Connexam testudo tenet, à limite dextro:
 Hic ubi, pensilibus librati molibus, orbes
 Circumagunt horas; & tempora certa sonando
 Describunt, videas illic concurrere ceruos
 Cornibus arboreis: quoties sonus editur horæ.
 Illi iuncta loco quæ proxima regia adhæret,
 Occiduum versus solem, pietate sacratum
 Ima parte tenet templum: quod subter amænæ
 Impositæ fulgent aulæ, & cænacula multa
 Desuper in liquidas circumspicientia fossas.
 Parte sed aduersa, solis quæ vergit ad ortum
 Tertia consurgit valido domus ardua tectio,
 Firma suis muris, & contignata duabus
 Hinc atque hinc domibus, binæ illic igne culinæ
 Assiduo lucent infra: quæ proxima porta
 Gramineum, viridemque; herbis educit in hortum,
 Ponte super: valide quem suspendere catenæ.
 Sunt geminæ fossæ, veluti pomæria, circum:
 Includuntque feras, volucrumque; ingentia clathra.
 Ipsas sed supra longa imminet aula culinas:
 Aula ducumque epulis, ducendisque; apta choræis:
 Aula patens luci, & miti perflabilis aura.
 Hanc super egregio constructa palatiâ luxu:
 Contiguisque hærent annexa cubilia tignis
 Cuilibet: & paries Tyrio variabilis ostro.
 Ambitus has ædes supraq; infraque columnis
 Insistens geminus, laterum & compagibus herens,
 Omnes connectit quartæ, sic peruius vsus
 Quatuor inter se tectorum. at limine ab imo,
 Principis ipsius superam quæ ducit in aulam,
 Aulam, quâ medijs spectatur clima diei:
 Testudo æripedum gressus admittit equorum:

Præstructa

Præstrueta ingenti domui. Fons proximus vndis
 A dextra salit: à leua descenditur imis
 In cellam gradibus: distenta vbi nectare dulci
 Dolia, multiplici variarum ambage viarum,
 Hinc illincque iacent: quali Minoia flexu
 Testa fuisse ferunt: vbi inextricabilis error,
 Parietibus textum cæcis iter, ancipitemq;
 Mille vijs habuit dolum, & irremeabile limen.
 Atria sunt suprâ, longis sustulta columnis:
 Atria nobilium pascendis facta ministris:
 Olim exercendi ludos (sic fertur) equestres
 Area: ceu facti monstrat vestigia nomen.
 Hæc super antiquos pandit testudo penates
 Ludouici Ducis, æripedi testudo caballo
 Peruia: magnorumque aperit penetralia diuûm.
 Illic artificumq; operæ, & sola marmore picta
 Resplendent: subsuntq; suis asarota figuris:
 Cælataq; trabes, & clara toreumata signis.
 Hic paries lucet Getulo murice tinctus;
 Lucet gemma toris, & iaspide fulua supellex.
 Non procul inde, leuem Zephyri quâ tendit ad auram
 Ista domus, templique tholis sola pinea iuncti.
 Connectit, sese magni cænacula pandunt
 Ampla Ducis: positas cum nobilitate seuera
 Carpit vbi princeps epulas. stant atria suprâ
 Casta gynæcæi excisis innixa columnis;
 Atq; hypocausta illic, iunctisq; cubilia muris:
 Et picturatis fulgentia marmora venis;
 Et, quæ longa mora est numeris includere nostris,
 Ornamenta loci: veterum decora alta penatum.
 Ipsi etiam subsunt conclauia plurima tecto:
 Quæq; duces possint, Regesq; habitare supremi.
 At testudo ingens, & gressibus apta caballi
 In xystrum surgit: non illam vertice in alto
 Tegula densa tegit sed duris arca saxis

Constrata, à trucibus ventis tutatur, & imbri.
 Hinc si prospicias gelidos Aquilonis ad axes
 Curia regali occurret tibi proxima tecto:
 Ingenijs habitata patrum: sanctique senatus
 Regia: quæ sedem posuit Themis alma, suumque
 Virgo Astræa tenet puteal. stant obuia longis
 Atria porticibus, firmisque instructa columnis.
 Vestibulum ante ipsum, primoq; in limine sedis,
 Cernere semper erit, populis vndare penates:
 Assiduos intrare inopes, remeare beatos.
 Cætera prætereo. quis enim tot tecta domorum,
 Tot templa, atq; vrbis portas, tot mœnia circum
 Structa, tot excisas intra pomæria fossas:
 Tot validas possit verbis comprehendere turres?

Iamq; vbi festiuæ properabant tempora lucis:

*Deliberatio &
 mandata Principis
 de Nuptiali
 apparatu.*

*Oratio Ducis Lu-
 dovici ad consilia-
 rios.*

Conuocat augustam procures L. VDOVICVS in aulam
 Ingenti cœtu, folioque nitente residens,
 Omnibus intentis, placido sic pectore fatur:
 Tecciaci procures, & sancti fulcra Senatus:
 Pars tribus exactis completur mensibus anni:
 Ex quo Marchiacæ moderator Carolus oræ,
 Dorotheam thalamo pepegit, propriamque dicauit:
 Et sibi me generum diuina prole reuinxit.
 Haud equidem sine mente reor, sine numine CHRISTI.
 Namq; ego, qui plures traducere cælibis annos
 Decreram vitæ, & monitus explere paternos:
 Nunc subito sponsus paro connubialia pacta,
 Augurio vestro. Non regum more piorum,
 Quæsiui vultum thalamis: vt dulcis imago
 Vinceret: & celsæ caperent me frontis honores.
 Nec venio præceps alieni in fœdera lecti:
 Sed, quæ sponsa mihi patris, vestroque dicata
 Consilio sanctis esset natalibus orta,
 Communemque DEVM mecum, & communia sacra
 Syncero coleret studio: exemplumque pudicæ

Principis,

Principis, antiquos posset decorare penates.
 Hanc duxi, & ductam fato meliore fouebo.
 Nunc igitur, quia tempus adest, ut sacra parentur
 Coniugij: & festa peragantur gaudia luce:
 Consulite in medium, & rebus succurrite coeptis:
 Hospitio pateant ut VVirtembergidos vrbes
 Principibus, magnisque viris, ad iura vocatis
 Connubij, longa que orbis regione profectis.
 Ac primum nostros tota ditione clientes
 Accite: & siqui stipendia nostra merentur:
 Et qui custodes Teccæ mœnia terræ
 Vndique tutantur, magnis natalibus orti.
 Conueniant primum nostræ in penetralibus aule
 Officij inter selecturi quisque laborem.
 Tum feliquis patriæ ducantur ab vrbibus oræ
 Bis centum ciues: quibus addita cura tueri
 Mœnia, & armato portas obsidere cætu.
 At Stuccardæo degentes limite ciues,
 Hospitibus lectosque ornet, & equilia ponant.
 Præterea sacrum cuncto ad geniale parentur:
 Quæq; benigna Ceres, mitisque requirit Iacchus:
 Huc centum vitulos, magnorum horrentia centum
 Terga suum, huc centum tauros, totidemque bidentes
 Inferte, ambrosias mensis genialibus escas.
 Ipse ego principibus nostræ intra limina sedis
 Hospitium ornabo: & cunctis sua iussa ministris
 Iniungam: ludosq; regam, & certamen equorum.
 Quod si fata meis afflabunt prospera coeptis:
 Gratia digna suum excipiet cuiusque laborem.
 Tum Iacobus ouans animis, certissimus autor
 Consilij, & voce potens, & fulmine linguæ:
 VVirtembergiaci columen prælustre Senatus:
 Cui genus antiquum, & præclari sanguinis ortum
 Nobilitas Hohenecca dedit: mens aurea sortem
 Surgit, & in tales exoluit pectora voces,

Responsio Iacob
 ab Hohenec, ma-
 gni curia VVir-
 tembergica ma-
 gistri.

Maxime Sueuorum ductor, quo sospite nunquam
 Res patriæ versas, aut Teccia rura fatebor;
 Ex quo relliquias, diuinique ossa parentis
 Condidimus terra, tumulôq; sacrauimus vmbra,
 Christophori patris: quem non virtutis egentem
 Abstulit atra dies, & funere merfit acerbo.
 Ille equidem magnos dedit atra morte dolores,
 Infixitq; animis luctum: nobisq; reliquit
 Triste sui desiderium: qui legibus vrbes
 Constare, & patrios cupimus superesse nepotes.
 At nunc laus Superis: quod flebilis hora recessit:
 Illuxitq; dies, toties optata paternis
 Gentibus, alba dies, albôq; notando lapillo:
 Marchia Tecciacô qua iungitur Vrsula lecto
 Dorothee: vt tecum sociales exigit annos,
 Et pulcra lætum faciat te prole parentem.
 Ergo aninjs omnes promptis, opibûsq; parati
 Adsumus: imperiôq; tuo paremus ouantes,
 Nec segnes operum. tuus, ô L V D O V I C E quid optes
 Explorare labor: mihi iussa capeffere fas est.
 Ipse det auxilium D E V S, atque hæc omnia firmet.
 Dixerat: illum omnes fremitu, assensûq; sequuntur
 Vno Tecciaci proceres, equitumque Magister
 Spætius Hepfigia ducens cognomen ab alta
 Vir prudens animi: qui quondam Cæsaris aulam
 Sectatus, varios mores inspexit & vrbes.
 Nec non Balthasar lætanti pectore plaudit
 Carpio: Tecciacæq; domus aulæq; magister,
 Suandorfa Caspar Kechelerus origine natus:
 Maturûsq; xui Daniel, Rensingia virtus:
 Quiq; Anrvillæo Burckardus sanguine gaudet,
 Iura fori doctus, rerumq; peritus ab vsu.
 Gaudet ouans animis Laymingæ stirpis Erasmus:
 Ingenio magnus: quo vix præstantior alter
 Seu versare artes, seu candida dicere iura,

*Ducis Ludonici
 consiliarij nobiles.*

*Joan. Ludonicus
 Spæti ab Hepfin-
 heim equitum
 Magister.*

*Balthasar à Kar-
 psen arary præse-
 tus.*

*Joan. Caspar Ke-
 cheler à Suandorf
 aulæ Magister.*

*Daniel à Rensing
 gen.*

*Burckardus ab
 Anrvuil.*

*Erasmus à Lay-
 mingen, præfectus
 superior Stuccar-
 tianus.*

Seu

Seu mentes hominum dulcedine flectere vocis.
 Gaudet & Anvvili consors cognominis alter
 VVolfgāngus, culta mentem formatus ab arte:
 Eloquūque valens Hecklinus, & ore forensi,
 Legum haud ignarus, studijs excultus honestis.
 Tum Braßbergerus, fandi doctissimus autor,
 Cuius in egregio posuerunt pectore sedem
 Cana fides, hilarisq; suo cum pondere virtus:
 Non levis ambitio, non vlla superbia, non spes
 Improbæ: sed medius per honesta & dulcia limes:
 Et qui discussa rerum caligine nouit
 Iura dare: inque suo leges seruare nitore:
 Incipit: ô gentis columen prælustre paternæ:
 O spes Teutoniæ: quæ nos solatia læti
 Hinc trahimus, viui quod & huc peruenimus æui:
 Vt te ius thalami sacrum, pactosq; Hymenæos
 Exercere iuuat? quæ nos consurgere quondam
 Connubio tali certemus Teccia rura?
 Quæ regni bona? Marchiadum comitantibus armis
 Sueuica se quantis attollet gloria rebus?
 Si modò quod spero, pactum fortuna sequatur?
 Quodq; precor, facili clemens DEVS annuat aure.
 Nuncigitur thalami sacrum geniale paranti
 Adsumus, obsequium facturi deinde volentes,
 Expositique animis. alij sua munere seruent:
 Cura mihi Ducibus gratas depromere voces,
 Hospitiōque leuare viros. si cætera desunt:
 Sit tibi pro facto satis officiosa voluntas.
 Hæc ait: hæc eadem ingeminant cum plaufibus omnes
 Concilij procures: animi maturus & æui
 Crusius, eloquio quo vix præclarior alter:
 Et Chilianus amans veræ pietatis, & æquū:
 Quem Themis & Pithò diuinis laudibus ornant:
 Nec non Secheliū, rerum vir maximus vsu,
 Artibus instructus, linguisque & voce disertæ:

VVolfgangus ab Anvvil.

Ioā. Vlricus Hecklin à Steineck.

Oratio Ioannis Braßbergeri I. V. Doctoris & Cancellarij VVirttembergici.

Consiliarij Doctores & alij nonnulli.

Ioan. Crusius D. Kilia. Bertsch, D.

Ioā. Secheliū, D.

*Georg. Gadner,
D.*

*Assuernus Alin-
ga, I C.*

*Petrus Seng, D.
David Schebeck, D.*

*Frider. Schytz,
D.*

Mart. Hiller, D.

*M. Ioan. Enslinus,
Director.*

M. Casp. VVild.

Instructio Aula.

Et qui Lyncæo penetrare in viscera terræ
Addidicit visu, latitantiaque æra Georgus
Rimari nouit, legum Gadanus amator:
Quem decorat virtutis honor mentisque benignæ
Temperies, doctique sales, & grata senectus.
Dant manibus plausus, animi argumenta benigni.
Plaudit & Assuernus solers, legumque disertus
Sacrarum interpres: plaudit doctissimus arte
Iuridica & multis animi virtutibus acer
Sengius: & magno Dauides patre creatus
Schegkius, Ascræo quondam nutritus in antro:
Iuraque casta fori, & legum commercia doctus.
Nec cuiquam eloquio Fridericus in orbe secundus
Schytzius, & vita laudata & moribus aptis.
Plaudit & Hillerus iurisconsultus & æqui:
Iustitiæ cultor, rigidi seruator honesti.
Nec minus Enslinus, sacri pars prima senatus
Iuris honor, legum custodia, plebis asylum,
Lætatur. Casparque animi plenissimus æqui
VVildus ouat: patriæ defensor strenuus oræ.
Omnes acclamant, sonitumque per atria tollunt.
Nec mora, partiti officio iam quisque laborem:
Aut festis præire choris: aut obuia ferre
Accitis ducibus læto vestia passu:
Aut largas inferre dapes: aut fundere vina:
Aut oratores sacra ad genialia missos
Excipere, hospitiumque viris sub mœnibus vrbs
Addere: quæ Chiliane tibi data cura, tuoque
Ductori Heclino. capiunt pro tempore munus
Quisque sibi: imperioque adsunt ac iussa facessunt.
Qualiter ad summi solium Iouis omnia circum
Prona, parata DEO: cœli, volucresque ministri
Et venti atque imbres, tonitrusque & fulgura & ignis:
Iam domus interior regali splendida luxu
Instruitur: monituque ducis parêre ministri

Certatim

Certatim accelerant: vario strepit aula tumultu
 Regia. pars ostro tenues, auroque micanti
 Exornare toros: altosque inferre tapetes:
 Pars hæc aulæis ornare hypocaustra superbis:
 Pars teretes aptare manu, ac disponere mensas.
 Maesti animis iuuenes, ne vos fastidia captent:
 Durate, & magnis paulatim affuescite curis:
 DVX Ludouicus ait: gressumque à limine profert,
 Campum, ad certamen, magnis sub mœnibus altæ
 Urbis, & ad ludos sibi dimensurus equestres:
 Quem manus artificum solers comitatur euntem.
 Hortus ad Eoum latus arcis adhæret: & horto
 Est super irriguo lati planissima campi
 Area: quam circum murorum machina claudit.
 Intus prata virent, proprijs tractata colonis:
 Umbrosamque nemus, fontesque & amabilis vnda:
 Et iunctæ frondes, & nexa cydonia citro:
 Perpetuoque virens buxus, humilesque myricæ,
 Et bicolor myrtas, & baccis cærulea ficus.
 Nec pyrus, aut prunus, nec malus & innuba laurus,
 Nec frondosa deest platanus, nec populus ingens.
 Cedant Alcinoi, cedant pomaria Pesti,
 Ægeriæque nemus: quæque aëre pendet in alto
 Terra Semiramei (si verè creditur) horti.
 Hunc Venus Idalijs superunxit odoribus hortum:
 Permulsitque locum, blandosque reliquit amores
 Sedibus: & volucres hîc iussit viuere natos.
 Nam quid ego admirer primum? quo fine quiescam?
 Auratæne trabes? an tot prætoria circum?
 An nemus arboreum, malosque pyrosque feraces?
 An horti læuum latus eloquar: hîc vbi pingues
 Stant, portæ prope claustra foci, feruensque culina;
 Pistrinumque, molæque impulsæ fortibus vndis:
 Tractandæque pîlæ locus, & pecuaria septa?
 Accipitrumque domus, muro quæ proxima iuncta est?

*Descriptio horti
 amœnissimi.*

An labyrinthæis inclusos orbibus orbes,
 Multiplicésque vias, & inextricabile septum:
 Quæque domus media est, & celso auitaria tecto,
 Piscinam infundo salientibus obtegit vndis?
 An referam leuium viuaria plena ferarum?
 An quæ rure sita est, & quam tenet ardea sedem?
 An horti dextram partem, quæ vergit ad austrum
 Occasûsq; videt: varias vbi picta per artes
 Gaudet humus: cultisq; herbis & floribus halat?
 Huc oculis, huc mente trahor: sunt millia multa
 Isthîc herbarum: hîc flores beneolentis anethi,
 Hîc casîæ, calthæq;, soporiferumque papauer:
 Hîc Hyacinthe vires, inscriptus nomina regum,
 Hîc & odoratas prætexit amaraeus umbras:
 Hîc ruta, & grauius spirantis copia thymbræ,
 Narcissiq; comæ, serpyllâque olentia florent.
 Hîc rubro splendore rosæ, vaccinia nigro
 Imbutæ: & dulci violæ ferrugine tinctæ:
 Sed neq; quàm multæ species, nec nomina quæ sint
 Herbarum: terris hûc quæ venere remotis.
 Est numerus. neque enim numero comprehendere par est.
 Vidi artes illic miras, geniûmque locorum,
 Naturâmq; soli variam. Stat pertica nodo
 Aurato insignis, quam floribus orbita pictis
 Circundat, lucisq; horas labentis adumbrat.
 Et labyrinthus ibi est herbis sinuatus odoris.
 Et VVirtembergæ descripta insignia gentis,
 Viua virent herbis cum bino cornua pisce,
 Tecciaceq; domus clypei & Iouis armiger ales.
 Sed neque quæ stupeas, ibi fontis aquaria desunt
 Iugia: quadrata saxi inclusa figura.
 Hinc atq; hinc sursum iactæ siphonibus undæ
 Quatuor exiliunt: medio puer actus in orbem,
 Assiduam vena circumfert diuite lympham.
 Proxima sunt illic puteo prætoria iugi

Instructa,

Instructa, & varijs laquear præsigne figuris
 Depictorum hominum, depictarumque ferarum.
 Hunc verò ante locum florentem, suauibus herbis,
 Est domus: vndè leues mittuntur ab aure sagittæ,
 Oppositam in metam. videas pendentia circum
 Cornua ceruorum, truncis enata recisis,
 Corticis esculeæ germen, mirabile visu.
 At passim fontes, cæcisque fluenta latebris
 Emittunt liquidas constricta per atria lymphas:
 Dum vagor aspectu, visusque per omnia duco,
 Calcabam nec optinus aquas, sifoque repressus
 Exilit, & stupidis immitit vultibus vndas.

Hunc ergo Idalium Princeps ingressus in hortum,
 Constitit ad medijs prætoria maxime præti:
 Atque hic campus, ait, decursibus aptus equorum,
 Et ludis erit: hunc scrupis conspergite circum:
 Dentatisque æquate occis: vos ponite muros
 Illosque circum: vos latas figite portas.
 Atque triumphales imponite desuper arcus.
 Dixerat: inde gradum pistrini ad limina vertit,
 Et Boream aspiciens: isthîc locus esse culinæ
 Alterius poterit, Nam binas condere mens est,
 Hospitibus nostris, numero maiore vocatis.
 Vna peregrinis de nobilitate cibandis,
 Huc ponatur, ait: reliquis de plebe ministris
 Altera deinde foro statuatur: & assere denso
 Communita aptè, ventos propulset & imbres:
 Sic ait, & sese nota intra tecta recepit.

Certatim famuli incumbunt: Pars sternere campum
 Glarea, & adducto scruposæ puluere arenæ:
 Pars aptare locum portæ & concludere septis:
 Molirique arcus, & celso educere cælo.
 Hic alij imponunt statuas, & bellica signa,
 Hastatosque viros, viuisque coloribus ornant:
 Hic hederas alij appendunt: alij alta focorum

*Locus ad certamina equestris
 delictus.*

Nona culina.

Fundamenta locant alibi: iussasque culinas
 Ædificant: cœnis olim loca grata futuris.
 Nox erat, & nigro cœlum velarat amictu,
 Laxabantque leui artifices defessa sopore
 Corpora: cùm princeps per noctem intentus equorum
 Curfibus, æratas agitabat pectore curas:
 Multa mouens animo, quæ nam certamina Marti,
 Ludicra festiuis posset celebrare diebus:
 Postera vix gelidam cœlo dimouerat vmbra
 Orta dies: Ludouicum alta lux suscitât aula:
 Consurgit strato, tunicaque inducitur artus,
 Et festina pedum subnectit vincula plantis:
 Tum lateri patrium circumdata baltheus ense:
 Demissusque humero viridi dependet amictus.
 Nec non & deni custodes limine ab alto
 Procedunt: gressumque canes comitantur herilem:
 Protinus ingentem cætum, primosque suorum
 Imperio accitos alta intra limina cogit.
 Olli conuenere: sedet Ludouicus, & illi
 Proximus, antiqua Fridericus origine natus
 Virtembergorum comitum: simul incipit heros
 LVDVICVS sacer, & solio sic insit ab alto.
 Nobilium genus, & bello spectata iuuentus:
 Tempus adest, quo sacra paro, cœptosque hymenos,
 More ducum, varijs meditor decorare trophæis:
 Et pugnae sumtis simulacra ciere sub armis.
 Qualia Vdalricus quondam celebrauit auorum
 Tertius: illustri quem maximus edidit ortu
 Ebrardus, claro Peligardæ è sanguine matris:
 Cùm natam Heinrici Boiũ Ductoris Elisam
 Iungeret is thalamo, fœdusque iugale sacraret.
 Ac primum posito vobis de carcere missis,
 Instituat certamen equis: dein carcere nullo.
 Altera cornipedum ponam certamina cursu:
 Quique pedum gressu valet, & qui viribus audax:

*Deliberatio de lu-
 dis equestribus
 instituendis.*

*Oratio Duci Lu-
 douici ad aulicos
 procures.*

Anno Chr. 1436.

Aut

Aut pilo incedit melior, leuibusque sarissis :
 Seu crudo fidit pugnam committere cæstu,
 Seu dura orbiculum pendentem inuoluere pinu :
 Cuncti adsint, meriteq; expectent premia palmæ.
 Arma parate omnes, & cingite tempora cristis:
 Loricasque habiles, galeasque ensesque coruscos
 Induite: & Venetas ad ludum sumite laruas.
 Vix ea fatus erat: cum Monipeligardiâ proles,
 Illustris Fridericus ait: ter maxime frater,
 In me nulla mora est: sequimur quocunque iubemur.
 Nam pugnam, aut aliquid iamdudum inuadere magnum
 Mens agitat mihi: nec placida contenta quiete est.
 Ludicra cur fugiam? quem si quis casus acerbus
 Exigat: aduersi pro te in certamina Martis
 Succedam: vitamque in aperta pericula mittam.
 Qualis enim quantusque fuit pater antè Georgus
 Huldricoque Duci frater, patruusque parenti
 Christophoro: fidus rerum sociusque comesque:
 Talis ero Ludouice tibi: dum spiritus artus
 Hos mortalis habet: nec me fors aspera rerum
 Dissimilem arguerit. Dixit, vultuque sereno
 Annuit: & læto dat signa fauentia plausu.
 Hoc Comes Albertus facit, alto sanguine cretus
 Leustheniæ gentis, clarus felicibus ausis,
 Et forti validus dextra, armorumque peritus,
 Hoc Lymburgiaca natus de stirpe Baronum.
 Acer Ioannes: quo vix humanior vllus
 Magnificos inter proceres, aulæque potentes:
 Fronte hilari lucens, & pectore semper aperto,
 Nec studiorum expers, hoc Spætiades, Kechelerq;
 Hic aulæ: ille equitum nota virtute magister.
 Hoc & Reischachius: Friderici fidus Achates
 Principis: ingenuas animum qui misit in artes,
 Palladijs tinctus studiis bellique togæque.
 Hoc facit & gentis Laymingæ splendor Erasmus:

*Fridericus Comes
 in Vuirtemberg
 & Mompeliard.*

*Albertus Comes
 in Leoslein.*

*Ioan. Baro in
 Limpurg.
 Ioan. Ludouicus
 Speth ab Hefsin-
 haim.
 Joa. Cassp. Kecher-
 ler à Suandorff.
 Sam. à Reischach
 aulæ Magister.
 Erasm à Leimn-
 gen, præfectus seu
 prior Stuedar-
 dianus.*

Georgius Marschalck, stabulorum Magister. Marschalci hoc generis, stabuliq; magister equestris:
Ioan. à Braitenbach, venatorum Magister. Saxonica veniens clara de stirpe Georgus,
Hoc Braitenbachius: sequitur quos cætera pubes:
Georgius ab Hallveil, cubicularius Hauillus, custos Teccæi acerq; cubilis
David Eccardus. Tutor: & Eccardus præstanti munere fungens:
Gynecæi præfekt. Virginei cætus, obseruatorq; pudoris:
Georg. à Dachsberg, præfektus archi. Daxpergusq; laris custos, & clauiger arcis:
Sebastian. à Parthen. Partheniusq; animo præstans & robore mentis:
Conradus Thum à Nestburg. Gente Borussica veniens, Martiq; paratus,
Herman. à Iamiz. Et iam bis senis instructus ad arma caballis:
Burck. à Vneiler. Applaudunt animis omnes, & vocibus omnes.
Georg. ab Vlm. Nec non & Thummus, validâ fortissimus hastâ
Nicol. à Gelniz. Assonat: & generis Ianuizius ille Bohemi:
Ioan. Heinricus à Dann. Et Vuiler, atq; Vlmus: cum Gelnitioq; perito
Ioan. Itellus à Plieningen. Armorum, Dannæus & ipse accerrimus armis:
Carol. à Dachsberg. Et Pliëningus ouans animis Itellus: & alter,
Ioan. Vtricus à Venningen. Cui natura breues animis ingentibus artus
Fridericus Suttich à Bertips. Finxit, Daxpergus, membris animoq; paratus:
Burck. ab Ehingen. Omnes assensere duci plausumq; dederunt.
Helfricus Sensi à Saulburg. Armaq; nunc omnes poscunt: fremit arma iuuentus
Ioan. à Breitbach. Ludicra, & indicti placet omnibus alea Martis.
Reinhardus à Neuhausen. Tunc clamor, gratæq; oritur lætabile vocis
Sebast. Scafelsci. Murmur: vt aëris cum mollia flamina syluis
Matthaus à Laubenberg. Inciderint: viridi strident super arbore frondes:
Philip. ab Vrbach. Aut volucrum in lucis vbi confedere cateræ:
Vuolf. Vtri. Lemlin. Dant sonitum raucâ nemora inter pinea voce:
Gualterus à Freiberg. Et iam quisque parat clypeos, galeasq; comantes:
Veningus, Berlipsq; alacres: & clarus Ehingo
Nomine Burccardus, Sensusq; & Braitobachus:
Neuhufusq; ingens animo, & Schafelisca Boënius,
Loricæ armant: & spicula lucida tergunt:
Præstantes animi iuuenes: armisq; paratis
Famam post habitâ faciles extendere vitâ.
Accingunt se operi Laubenbergusq;, sagaxq;
Vrbachius, Lemlingq;, Fribergiadesq; comanti

Insignis

Insignis galeâ, Kæccusq; & nomen ab alta.
 Qui ducit turri: fronte experectus amæna
 Inceptum Vrmilius solidâ virtute fideq;
 Promouet: atq; vni Schaumburgius, & Plieningus
 Magno patre satus, patri cognominis ipsi:
 Carpioq; antiquo fulgens Eberhardus ab ortu,
 Consortes operum: & Boyo de stemmate Gallus,
 Cecropidum studijs instructus, & arte Latinâ:
 Iam leues ocreas ducunt & calcar equestre:
 Hinc Gutenbergus: cedit cui nomen in omen:
 Bernstheniusq; alacris, Nipopurgiadesq; Vilelmus,
 Et Renchingæus Daniel: socia arma tuentur:
 Signaq; ferre iuuat, sonitusq; audire tubarum.
 Aufonides Musæ, si vos tam barbara lædunt
 Nomina, Romanos vix ingredientia versus:
 Ne números culpate meos, durumvè poëtæ
 Ingenium: linguæ fuit isthæc culpa paternæ.
 Nam quis tam duras possit compefcere voces:
 Vt nulla asperitas, nihil vlla in parte fragosum,
 Teutoniâ Latios inter strepitante, supersit?

Iam percussa sonant positis incudibus æra:
 Iam syluæ arboribus spoliantur, frondibus orni.
 Ante urbem pueri, & primæuo flore iuuentus
 Exercentur equis: domitantq; in puluere cursus:
 Aut acres tendunt hastas, aut longa lacertis
 Spicula contorquent, cursuque ictuque laceffunt:
 Vellera tunc etiam patrio medicata feruntur
 Murice, & Italicum quæ purpura sensit ahenum:
 Lanaq; Londinos nouies experta colores.
 Huc coccum infertur, byssusq; & Belgica sindon:
 Quasq; Atrebas tenui discreuit pectine telas:
 Huc & Flandriæ subtilia texta Mineræ:
 Huc Brabantino pictum subtegmine vellus,
 Et Nerui textoris opus: radioq; Britanno
 Carbasus, vndantis confertus imagine fluxus,

*Philippus Kack.
 Eberhar. à Thurn
 Vuilib. Vrmiller.
 Frider. à Schau-
 burg.
 Theo. à Pleiningæ.
 Eber. à Karffen.
 Francis. de Boys.
 Achatius a Gu-
 tenberg.
 Melch. à Bern-
 stein.
 Vuilhelm. à Nip-
 penburg.
 Daniel à Ren-
 abingen.*

*Cristarum & vna
 sium a, paratus.*

Mittitur: & fila Eoi subtilia Seris.

Huc aliquot veniunt cristarum millia: mixti
 Quas rubor & croceus, distinguunt ritè colores:
 Sed quis tot rerum ventura ad sacra paratum
 Explicet: aut animis ipso Pæanè recepto
 Enumerare queat? citius mihi nomina rerum,
 Quàm res defuerint. Nec enim tot vellera flauo
 Picta croco, & rubro saturatas murice telas,
 Aut numero memorem, aut apto res nomine cunctas:
 Mille vel ora mouens, & linguas mille sonantes:
 Materia superantè meas, tam diuite, venas.
 Tunc etiam ciues Stuccardica tectâ colentes,
 Hospitium passim, peregrino ex orbe vocatis
 Hospitibus, lectosquè & stragula picta parabant,
 Omnia digna viris: & idonea septa caballis,
 Quisque domo propria, sumtu haud remorante locabant,
 Nec minus interea cõplentur nectare cellæ,
 Ambrosioquè liquore miri: videmâ qualem
 Teccia producit: pars hæc est optima victus.
 Huc Guidobergenfi natum de palmite vinum:
 Lauffæusquè latex: manansquè è Diuite Cliuo
 Humor: & Eilfingæ firmissima pocula vitis:
 Tentatura pedes olim, vincturaquè linguam.
 Nec Beitelbachî purissima dona Lyæi,
 Nec liquor Hebbachî, nec Felbachæa rubellâ,
 Nec Monachûm defunt altis è collibus orta.
 Quin & Beinsthænium, Vuangæaquè vina feruntur:
 Vina bonos versus olim paritura poëtis.
 Præterea genus haud vnum, nec viribus orbum,
 E Stuccardæo pronati palmite vini.
 Et proles vehitur Mezingi animosa racemi:
 Et simplex species vuis expressa meracis,
 Hic vbi Neccaricæ stant Bacchiâ rura Tubingæ.
 Nec non & centum & plures seruata per annos,
 Vngariaquè olim Sueuis aduecta quadrigis,

*Vinorû ex omni-
 bus locis importa-
 torum varietas,
 & copia.
 Vini patria, & ex
 omnibus optima.*

Dolia

Dolia pinçernæ relinunt: atque ordine condunt.
 Et quanquàm patrijs vberima pocula terris
 Proueniunt, viniqûe ferax est Teccia tota:
 Huc tamon externis etiam aduectantur ab oris
 Vinaq; Sueuiaco magis allubitura palato:
 Quæquæ Methymnæo possent certare racemo:
 Maluæi qualis liquidissimus humor Iacci,
 Rheinfaliumquæ merum, Moschatelliq; Lyzus.
 Et quod Pinolum patrio cognomine dicunt:
 Rhæticaquæ Augusto quondam gratissima vitis
 Cæsari, Ecuinum, prælisquæ elisa Rosazis
 Pocula Vuippachiumq; & quo te carmine dicam
 Scharniceline liquor, duro cognomine: sed non
 Et potu duro, qui lenis ad ilia fertur.
 Nec Granuillanæ succus dulcissimus vux
 Defuit: huc Athesi plaustris inuectus onustis:
 Quà videt Hercyniam confinis Rhætia syluam
 Danubioquæ suas concedit margine ripas.
 Quin & Burgundis huc impotantur ab oris
 Mitia vina, cadis non inferiora Falernis:
 Claretum, Ambrosiusquæ sacris è vitibus humor
 Et quæ vina parit generosa Vefontio terris,
 Quas celer vndarum circumfluit agmine Dubis.
 Præterea Rheni mittunt sua munera colles:
 Mænus vbi nomen maiori amittit in amne.
 Huc vehitur Bigamum, Mergobromiumq; benigni
 Haustus, & patrio Rhingoiium nomine dictum.
 Præsulis hoc munus, qui Moguntina gubernat
 Mænia, & imperium docto modoramine linguæ
 Septemuir flectit: quo vix insignior alter
 Germanos inter proceres, seu fundere voces
 Ingenuas, seu consilio sacra iura tueri.
 Ipse etiam Rheni Princeps Septemuir, & vndis
 Et vino meliore potens, Fridericus, amore
 Principis accensus sponsi, sua mittit lacchi

*Danielis Archi-
 episcopi Mogunti-
 ni principis Ele-
 ctoris nomen.*

*Frider. Electoris
 & comitis Palati-
 ni Rheni, Archi-
 dapiferi, &c. Ho-
 norarium.*

Munera : Secerniumque albens, Thasioquè liquor
 Gunt humium æqualem, Durmstheimiacasq; lagenas,
 Et Monnheimæum laticem, firmissima vina :
 Esse sui cupiens monumentum & pignus amoris,

Iulij Episcopi

Vuitzburgensis,

Ducis Franconia,

&c. MUNUS.

Mittit & Herbipoli Præsul reuerendus ab vrbe
 Iulius : ad Mœni princeps clarissimus amnem,
 Collibus enatum Francorum, nobile vinum :
 Steinhemio domitum prælo : sua munera tædis
 VVirtembergiacis & magni pignus honoris.
 Ille etiam leges didicit, mentemque poliuit
 Artibus, & sacrae monitus sub pectore fixit
 Iusticiæ : qua Franciæ dare iura verenda
 Gentibus, & patrios possit defendere ciues.

Joannis Episcopi

Argentinenfis,

MUNUS.

Mittit ab Alsaticis nectar prædulce tabernis :
 A Cathotalæo dimanans cortice nectar :
 Et Muscatelli duplex genus : arbiter vrbis
 Ac templi, & latæ per signis Episcopus oræ.
 Gratia sit vobis missi pro munere Bacchi,
 Illustres animæ : si quid mea carmina possunt,
 Nulla dies vnquam memori vos eximet æuo.
 Sed neque te, mensis & Dijs accepte secundis,
 Vuetter Vuine sapor, nec Luppelbergia vina
 Transferim : Alsaticis huc vecta frequenter ab aruis :
 Quà VVirtembergus Richouillæ mœnia ciuis
 Incolit : & Bromios exercet sarculo agellos :
 Et quis vinorum species percenseat omnes ?
 Quas qui scire velit : Tecceæ messis aristas
 Discere : quàm multo Nicro voluantur arenæ,
 Nosse velit : curuis aut quot sint montibus vna.

Frugum copia.

Haud minus, vt iussi, fœcundis horrea duri
 Messibus agricolæ complent : quas diuiti cornu
 Teutoniæ vberior passim diffuderat annus.
 Iamque onerata ruunt Tecceas plaustra per vrbes
 Vndique : triticei messem portantia farris,
 Pinguibus è cultis : fœcundo vbi Neccarus vber

Amno

Amne rigat Cereale solum: quâ Rhembus aquarum
 Denso frugiferas interluit agmine valles:
 Aut vbi Vilfa quatit ripas labentibus vndis:
 Aut pinguem quâ Glembus hunium secat. arx vbi cello
 Monte Asperga sedet: subiecta; despicit arua:
 Mille Zabergouio modij de rure vehuntur
 Aurigis: totidem Albani de messe coloni.
 Pars leues alicas, rapidis pars hordea rhedis,
 Pars pisa, aut lentes vectant: pars maior auenas,
 Pabula Saxonis atq; Hassis grata caballis:
 Stramina; & scœnum vicino è limite portant.
 Non tot vere nono glaciem soluentibus auris,
 Et tepido flanti Zephyro, cœuntia quondam.
 Tecciacò vndarum vectantur fragmina Nicro:
 Nec rapidus tantam montano à vertice torrens
 Vim prouoluit aquæ, quam soluit aquaticus Auster:
 Quot tunc Sueuiacas currus iuere per oras,
 Et Cereri & dulcis completi munere Bacchi.
 Nec dum omnes cumeræ sunt plenæ frugis aceruo,
 Cuncta; distendit largâ granaria messe
 Flaua Ceres; famuli subigunt Cerealibus armis
 Et cribrare parant, & duro frangere saxo:
 Pristiniq; aptare focis: & condere furno.
 Non illic solidæ stant mucida frustra farinæ:
 Quæ fauces radant, vix admittentia morsum:
 Sed tener & niueus, molliq; filigine factus,
 Artocopo coquitur, similæq; è polline panis
 Triticeo: qualem Iuno & Saturnius essent.
 Tum cumeris custos aliquis furnoq; molæque
 Additur: assiduos qui dirigit arte labores:
 Officijque intra teneat opera omnia metas,
 Ac veluti diuersus apes cum vere recenti
 Exercet sub sole labor, per florea rura:
 Pars circumuolitant campos, prædamq; per herbas
 Conuectant, operis memores: tectoq; reponunt:

Pars subigunt, stipantque thymo fragrantia mella :

Pars fucos arcent tectis : pars agmina cogunt :

Castigantque moras : opere omnis semita feruet.

Haud secus incumbens studio Teccæ iuuentus,

Quisque suos iussus agit, & mandata capeffit.

Quin etiam pecudes caulis induntur : & hædi

Et vituli immuneri, porcellorumque trecenta :

Collibus ex altis festam ducuntur in urbem :

Pannonijq; boues septemplíce aguntur ab Istro.

Huc & Vuestphalico veniunt à limite perneq;

Huc emti Albani ducuntur rure iuueni :

Huc teneri accedunt focijs cum matribus agni.

Tum patiens operum, syluisque affueta iuuentus

Venatu inuigilant : qui quouis tempore iussi

Deijciunt ceruosque agiles, aprosque frementes,

Aut leporem, aut damam pauidum : semperque recentea

Conuectare solent prædas, & promere syluis,

Syluis hic etiam fertur genus omne volucrum,

Pennigerique greges : messis aptissima perdix,

Deliciæque hominum turdus, merulæq; canoræ,

Sycalidesque, & mollis anas, & dulcis alauda :

Et trochili, & nigris velata monedula pennis :

Cumque saginata gallina huc altilis anser

Innumero fertur numero : huc & millia multa

Ouorum : pulli quater opplent mille cauernam.

Huc veniunt Iunonis aues, & mille capones :

Innumeræque dapes : quarum me copia turbat.

Sed neque destituunt lauti viuaria pisces.

Nam vagus huc mittit salmonem Rhenus edulem,

Antaceumque Ister : mullos dat Rhembus, & vds

Carpio Neccaricis piscinæ infertur ab vndis :

Brentius huc, Blauusque suas è gurgite trutas

Mittit, & octipedis Lauterus brachia cancri :

Vuilsanusque suas addit cobitidas amnis :

Dentatosque lupos, anguillasque adijcit Oenus :

Aschia

*Alia in opo-
endustis apparatus*

Volatiliurn copia,

Piscium copia,

Aschia Nagolto profertur, gouiis Hermo.
 Tùm condimenti genus omne, & aromata longis
 Portantur terris. non hîc suspenditur æquis
 Vncia ponderibus: venduntur aromata libris:
 Rugosum piper, & Panchææ cinnama terræ,
 Et rubra fila croci, & radicibus ora perurens
 Zingiber, & dulci certantia sacchara melle,
 Muscatæque nuces, macisque & amygdala cana,
 Et ficus, passique acini, suauesque cubebæ,
 Et Caryophylla, & Syrij generosa Damasci
 Pruna, & quæ ventrem cum lacte emollit oriza.
 Nec condimenti pars deficit optima largi
 Copia grata salis, lardumque; aruinaque; pinguis:
 Butyrique octo librarum millia flauent.
 Et quis comprehendat tot lauta cibaria verbis?
 Tot sine famoso quæsitâ obsonia luxu?
 Quis tantum, thalami sacrum ad geniale, paratum
 Pierijs æquet numeris? non Eulhyus ipse
 Tot generosa olim congeffit vina: nec alma
 Tot frumenta Ceres: nec tot stagnantibus vndis
 Extulit hamata Iuturna in arundine pisces:
 Nec ruber hortorum custos tot mitia poma
 Addidit: altilium nec tot Pan ipse iuencùm
 Adduxit capita: aut altis de montibus actas
 Tot Diana feras: quando Nereida Peleus
 Duceret: & thalami diuina ad iura vocati
 Omnes certatim conferrent munera Diui.

Iam lanij pecudes maſtant, lixæque; capones,
 Et pullus iugulant teneros, largoque serenant
 Igne domum, properantque; dapes, & fercula ponunt.
 Diripiunt alij pelles, & viscera nudant:
 Pars in frustra secant, verubusque tremencia figunt:
 Exoffant alij pisces: flammamue ministrant.
 Cuique suus petasus, petaso sua cuique biformis
 Crista nitet, famulo pariter, pariterque magistro.

Et iam regali sumtu, sine diuite luxu,
 Omnibus ad festum rebus geniale paratis:
 Restabat solum, Comitesque Ducesque vocatos,
 Nobiliumque greges, patrioque è limine ciues,
 Magnifica vnanimi properare ad limina cursu.

LIBER SECVNDVS.

Tempus erat thalamo dictum, procerumque ca-
 teruz:

Cùm iam curua Nepe Sol Autumnalis haberet
 Brachia: & Æmōnios paulatim attolleret arcus
 Phyllirides: festaq; ageretur in vrbe Nouember.

Tunc primùm patrijs excitj mœnibus adsunt
 Nobilium proceres: magnisque penatibus orti,
 Eximij Comites: genus & prælustre, Barones:
 Et VVirtembergis qui dicunt iura colonis:
 Quique clientelis Tecçæo in limite gaudent:
 Aut hostem expectant, studijs gens dedita belli:
 Excubiasque obeunt: patriamque tuentur in armis.
 Quos inter primus generosi Hoëloius oris
 Vertitur Albertus, cinctus ter quinq; caballis.

Cui consanguinei Fridericus nominis hæres
 It comes hic yltro veniens: venit ille vocatus
 Ambo animis alacres, ambo præstantibus ausis:
 Iustitiâque pares, & religionis amantes.
 Hos iuxta sonipes Oëtinga animosus ab vrbe

Gotfridum comitem vehit: immanique volatu
 Implet agros, longoque attollit puluere campum.
 Triginta comitantur equi: præit aurea virtus,
 Et decor & mûeis fulgens prudentia pennis:
 Quiq; sibi illius delegit pectore sedem,
 Candor, & ingenuo pietas redimita nitore.
 Hinc insurgit equo, veræ pietatis asylum,
 Iustitiæ columen, legum anchora sacra, Georgus:
 Erpaccha de stirpe Comes, totidemquâ caballis

Cinctus:

*Catalogus eorum,
 qui acceptis a Du-
 ce Ludouico mæ-
 datus ad nuptias
 comparuerunt.*

*Albertus & Fri-
 dericus Comites
 in Haenloh, &c.*

*Gotfridus Comes
 in Oëtingen, &c.*

*Georgius Comes
 in Erpach, &c.*

Cinctus : & Holsthenius, Schauvenburgæa propago,
 Ernestus, prœcul Hercyniæ qui præsident altæ :
 Hornbergamquæ aliâs moderatur legibus urbem :
 At nunc lixarum regimen, regimenquæ focorum
 Accipit : & festis præscribit iura popinis.
 Tum gemini veniunt Lymphurgæ à stirpe Barones,
 Henricusquæ sagax animo & Fridericus : vterque
 Et pietatis amans : & vitæ cultor honestæ.
 Hic etiam Hispanas doctus, vocesquæ Latinas :
 Nec Tusci ignarus, quantum vsus postulat, oris.
 Viginti æripedes per florea rura sequuntur
 Tu quoque Teccæas, Vualpurgæ Carole gentis,
 Prælustris Dapifer, tædas visure benigno
 Præctore lætus ades : nec tu Mærspurge dynasta,
 Clare Henrice dees : qui Schorndorffensia seruas
 Mænia : & indigenas tutaris vbique penates :
 Æquandus Curio dictatoriquæ Camillo.
 Quin & Mecmyliæ custos Landschadius Urbis
 Christophorus venit : Veningæ & stirpis Erasmus :
 Qui Neopirgææ custodia mænia sedis :
 Consilio clari, & Themidis defensor vterque.
 Exornata gerens ciuili tempora quercu :
 Ingenuasquæ ambo docti cum laudibus artes :
 Ipse etiam venturus erat, qui clara Tubingæ
 Mænia custodit : legesque & iura gubernat
 Iudicij, Hefingo Ioannes nomine clarus.
 Sed labor, & morbo languenti effœta senectus
 Non finit : & tristi sub tecto detinet ægrum.
 Lausa tamen inisit præstantem viribus acris
 Ingenij, fortisquæ infracto robore dextræ
 Frauenbergiaco Ludouicum sanguine cretum :
 Qui prudens animi Teccææ sæpius aulæ
 Consilio fert promptus opem : patriamq; tuetur
 Eloquij virtute sui, nec nobilis ortu,
Nobilis ingenio, & sapienti pectore felix,

*Ernestus Comes à
 Schauuenburg.
 Præsectus superior
 Hornbergen-
 sis.
 Henricus & Fri-
 dericus Barones in
 Lymphurg. &c.*

*Carolus Baro in
 Vualpurg. •*

*Henricus Baro in
 Mærspurg, Pra-
 sectus superior
 Schorndorffensis.
 Christophorus à
 Landschad, Pra-
 sectus superior
 Meckmylensis.
 Erasmus à Venin-
 gen, Præsectus
 superior Neubur-
 gensis.*

*Ioanne. Trucksa
 ab Hefingen, Pra-
 sectus superior
 Tubingensis.
 Ludouicus à Fra-
 uenberg, Prase-
 ctus superior
 Laußensis.*

Henric. Ioham à Mundelheim, Vicarius præses Mompelgardensis.
 Defit Iohamus: quem Mompeligardica tellus
 Custodem fouet: & thalami ad sacra fœdera misit.
 Præterea, reliquas qui Vuirtembergidos vrbes
ALII SVPERIORES præfetti.
 Asseruant, orti de nobilitate vetusta,
Vuolffg. à Zylenhart Blaubirgianus.
 Conueniunt omnes sponsi intra limina Diui.
 Huc Blaui accelerat fontis Zylenhartus ab amne:
 Cui genus, & virtus, & prauī ignota cupido,
 Cultra fides, studiumq; lares seruare paternos.
Sigismundus à Renchingen, Kirchemius.
 It Sigismundus Kirchemæ à mænibus vrbis
 Renchingus comes huic: vir consultissimus æqui:
 Quem probitas, quem iuris amor quem candor honestat.
 Tunc etiam Rosei linquit sua mænia campi,
 Consilij atque arte potens, linguaquē Latina
 Cultus Ioannes, & legum Carpio præses:
Joan. à Karpffen, Rosenfeldanus, præses Consistorij Tubingenfis.
 Tecciacum seruans puteal: quā culta Tubingæ
 Neccarus arua rigat, murosquē allabitur vrbis.
Fridericus Herter ab Herdneck, Sulzænsis.
 Hunc iuxta Hererus flectit Fridricus habenas,
 Sanguinis Herdneccij, Sulzæ ex vrbe profectus:
 Fontis vbi falsi promanant ciuibus vndæ:
 Et liquida fornace salem nouus excoquit ignis.
 Ipse vrbis custos, animo syncerus aperto,
 Antiquæ fidei, & studij laudator honesti:
 Et leges & iura fori dare ciuibus æqua
 Suetus: & ingenuas doctus non segniter artes.
Gedon ab Ostheim, Nagoldensis.
 Haud procul Osthemius Gedon, per gramina cello
 Tendit equo, præses vicina in sede Nagolti:
 Iuris amans patrij, linguæ gnarusquē Latinæ:
 Quicquē viros doctos non auersatur: vt olim
 Commodus Ausoniæ præses incommodus oræ.
 Ah pudeat multos, veterum quos ornat auorum
 Nobilitas, solo contentos gentis honore,
 Non vllos didicisse libros: solamquē tenere,
 Quam cum materno suxerunt lacte loquelam.
 Non sic Osthemius, non sic Herterus, & acri.
 Carpio iudicio pollens: tria fulcra senatus

Neccariei

Neccarici, natas docti discernere lites.

Nec minus Heidhemiam Daniel Annuilius arcem

Deferit: eximio præsignis honore, fideq;

Syncera ornatus, patrijsque exercitus armis

Auolat Vrachia tum Braitenbachius vrbe:

Vir pius, & sapiens, & claro nobilis ortu.

At Göppinga, acidis vbi fons vberimus vndis,

Languentes hominum pellit de corpore febres:

Christophorus, prisca Degofeldi gente celebris,

Proximus aduentat: pulsa cui nube serenus

Perpetuò vultus: nullo mens turgida fastu.

Hinc Massenbachum mittit Vuinsperga suumq;

Rypurgum Leoberga vetus: notumque Vahinga

Fertilis Helmstettum: te Bettendorfe benignum

Mittit Marbacchum: te Lamersheime decorum

Brackheimium, quin & Tutinglo insignis ab Istro

Altendorfus adest: Cerealique vrbe Balingæ

Senftrius accelerat: diues vbi copia largo

Promanat cornu, fœcundæ ex vbere glebæ.

Nec non & Michaël Vuilpergæ à montibus altis,

Opportunus adest, Dachenhufo stemmate clarus,

Egregijs animi ornati virtutibus omnes,

Et vitæ grauitate viri, seu iura tueri

Patria lege sacra. siue armis postulet vsus.

Quatuor æripedes hûc vnumquemq; sequuntur.

Ordine succedunt qui principis æra merentur

Armati bello iuuenes, Martique parati.

Hos etiam nostro referemus carmine, magnos

Et genere, & virtute viros: qui fortibus ausis,

Ingentes animos priscis natalibus æquant.

At mihi vos iterum veniam concedite Musæ

Italides: dura hæc Germanæ nomina gentis

Si minus in molles possum deducere versus.

Ornari res ista negat, contenta referri.

Sed neque vos iusta mihi succensebitis ira:

*Dan. ab Annueit
Heidenheimensis.*

Fridericus à Breitenbach, Vracensis.

Christophor. Degensfeld, Göppingensis.

*Ioan. Iacobus à Massenbach, Vuinspergensis.
Renh. & Reiperg, Leobergensis.*

*David ab Helmsfeld, Vahingensis.
Fridericus à Bettendorff, Marpachensis.*

Theodoricus à Lamersheim, Brackenheimensis.

Ioan. Heinr. ab Altendorff, Dutingensis.

Ernfridus Senft à Sauburg, Balingensis.

Mich. à Dachenhausen, Vuilpergensis.

N O B I L E S
PRÆSIDIA
ry domus Wirtembergicæ

Nomina si quorum venient hoc nuda libello.
 Nam mihi vestrarum non sunt præconia laudum
 Cognita, Musarum nemora inter tuta latenti:
 Ad quem vix tenuis famæ perlabitur aura.

Iamqué adeo ante alios proceres, maturior xui,
 Et longo rerum iampridem exercitus vsu,
 Eloquio clarus, virtutumqué vtilis auctor,

Bernhardus senior & iunior à Libenstein.

Bernhardus gemino aduentat præeunte caballo,
 Arce Libostheniâ, Teccæ in rura præfectus.

Quem consanguineus sequitur, cognominis ipsi,
 Quatuor æripedum turmâ comitatus equorum.

Melchior Ludouicus à Neuhausen.

Ingreditur totidem Melchior Ludouicus anhelis
 Cinctus equis: gentis Neohusæ sanguine clarus.

Conradus à Velberg.

Nec Conradus abest, toto celebratus in orbe,
 Velbergus: cui mille agri, pecudumqué vagarum

Mille greges: & culta soli sunt pascua mille:

Et sua disparibus cantans arguta cicutis

Cassp. & Sigismundus à Carpsen.

Fistula, concentus edit sex vocibus aptos:

Bernhardus à Sternfels.

Dextera larga viro, qua multos ditat egenos,

Bernhardus à Stein.

Fortunæqué inopes, clarisqué penatibus ortos:

Ioan. Georgius à Frauenberg.

Militiamqué docens castrensibus instruit armis.

Ioan. à Renchingen.

Et dotem multis numerat, tædaqué iugali

Georgi. Christophorus & Philippus Ludouicus à Venningen.

Copulat: & thalamum largo sæpè instruit ære.

Sebastianus à Vouidesci.

Tres hunc agnati patrijs comitantur ab agris,

Georgius à Caltenthal.

Vigintique vnâ æripedes & quinque sequuntur:

Frider. & Martin. à Nippenburg.

Insignes cristis leuibus, phalerisqué decori.

Ioan. Vuendel à Vuiltnau.

Hinc duo Carpigenæ fortes, dextrâqué potenti

Theodoricus à Vueller.

Sternofelsus adest: & Stheinius: & bonus armis

Frauenbergiacis, animoque sagace Georgus:

Ernestusqué domo quondam generatus ea dem.

Insequitur grandisqué æuo tardusqué senectâ

Renchingus, sed mente valens, & pectore forti.

Pòst duo Venningi, atque vnâ Vouidesca Sebaſtus:

Et Caltenthalius Nipopurgiadesqué seuerus:

Vuildnauiusqué acris: Vuellerq;, & fortis Adamus,

Helmstetti

Helmstettigeneris: Degernauusq; Iacobus,
 Adueniunt tecti pretioso murice, & auro
 Omnes ornati, rubrisq; in vertice cristis.
 Agglomerant latera, antiquis natalibus orti,
 Fribergus, cristaq; trahens præsigne paterna
 Nomen Sturmfeder, nec non Dinstettius heros:
 Pannonijs quondam miles exercitus armis.
 Nec dextra tantum. nec solis viribus acer:
 Sed prudens. valida sæpè est prudentia dextra
 Maior, & in dubio anteualeat mens prouida casu.
 Hinc Vvinterstettæ pincerna ab origine gentis,
 Huzlebiusq; ingens animo, stirpisq; paternæ
 Eximitum decus: huc Neohusa gente creatus,
 Cumq; Megenzeris proles Vlmæa duobus,
 Vvolfgangusq; trahens ipso de stemmate nomen:
 Huc Schoener venit: proauis & stirpe vetusta
 Inclytus: imberbi iuuenis maturiur æuo:
 Cui iam signa dabat nascens in secula virtus.
 Fertur equo Erlachius, quem iuxta Sensstius alter
 Aduolat Heinricus, iuuenilibus integer annis:
 Et ramus Martis, nec prisco indignus aurum
 Nomine: quod multis pridem virtutibus auxit.

Præterea huc omnes sponsi venere clientes
 Principis: antiquo quos dicunt ore Vasallos,
 Omnes velati præciosæ murice vestis:
 Omnes auratis redimiti colla catenis.
 Huc Berlichingi celeres, seniorq; Georgus
 Et minor Ernestus: stirpisq; Iacobus Ehingæ:
 Diues opum, diues fundi Cerealis & auri,
 Non Ærolsemius, non Ærembergius illis
 Defuit: insignis galea, clypeoq; coruscus.
 Segnior haud illo, per campum fertur apertum
 Pancratius: gentis clarus Fribergidos ortu.
 Cui Ferdinandus consanguinitate propinquus
 It comes: & validas in gyrum torquet habenas.

H

*Adā ab Helmstet:
 Iac. à Degernau.
 Michael Ludouic-
 cus à Freyberg.
 Burckha, Sturm-
 feder.
 VVolfgangus à
 Dinstet.
 Iacob. Christoph.
 à Vvinterstett.
 Christianus ab
 Huzleben.
 Vuernerus à
 Neuhausen.
 Ioā. Ioach. & Ioā.
 Vitus Megencer
 à Veldorff.
 Ioan. Conradus
 ab Vlm.
 Vvolfgangus à
 Stambheim.
 Vitus Schener à
 Straubenhardt.
 Vvolfgangus ab
 Erlach.*

CLIENTES
 & vasalli nobiles
 domus Vvirmen-
 bergica.

*Ioan. & Philippus
 Ernestus à Berli-
 chingen.
 Iacobus ab Ehin-
 gen.
 Ioan. Fridericus
 ab Erleheim.
 Ioan. Henricus ab
 Aeremberg.
 Pancratius & Fer-
 dinandus à Frey-
 berg.*

*Paulus, Petrus &
Iac. à Giltlingen.*

*Ytellus, Fridericus
Rhenhard. uter-
que Pleucardus.
Eberhardus &
Theodoric. cum
duobus filijs à
Gemmingen.
Vuolff, Conrad.
Greck à Ky-
chendorff.*

*Ioan. Iacob. Guot
à Sultz.*

*Bruno ab Horn-
stein.*

*Vuolff, Theodor. à
Horthheim.*

*Caspar Philippus
à Caltenthal.*

*Ioan. Vlri. Land-
schad à Steinach.*

*Ioan. Iacob. à
Lammersheim.*

*Philippus à Lie-
benstein.*

*Petrus Scher, à
Schwartzenburg.*

Philip. à Neyperg

*Rhenhard. & Ioan.
Heinr. à Neunack*

*Rhenhard. Vuil-
helm. & Georg. à*

Neuhousen.

*Vuilhelmus à
Neuhausen, I. V.*

Doffor.

Tres huc Giltlingi veniunt, Paulusque, Petrusque
Et studijs animum formatus & arte Iacobus.

Hos super inveciti, Stuccardæ ad mœnia tendunt

Octo Gemmingi, Fridericus & ambo Renardi,

Et cum Pleucardo sapiens Eberhardus, & æuo

Grandior, ac gemina comitatus prole suorum:

Flos Theodoricus. Gemmingæ gloria gentis.

Non Greckus, non Guotus abest: vir pectore fido,

Ex re nomen habens, studiorum fauor & auctor:

Qui nunc consilio Teccæam propehit aulam:

Ætherias postquam Renchingus cessit ad oras.

Ibat & Hornsthenius, nec non Horthheimius ibat:

Cumq; Holdermanno, Casparq;, alacrisq; Philippus

Calthalij, stimulantque citis calcaribus armos:

Perq; vias & strata ruunt: oriturq; frementum

Æripedum sonus, & lætæ concordia vocis.

Hinc alij subeunt: culti Lanschadius oris

Ianus Vdalricus: tum Lammersheimia proles:

Et Libosthenia celebris de gente Philippus:

Et quinq; æripedum Scherius comitatus equorum

Turma: diues agri, pecorisq;, animiq; benigni:

Ingenuas olim quem doctè inmersit in artes.

Ponè impellit equum ferrata calce Philippus,

Neipergi generis: studijs percultus honestis:

Ora quidem prima signans intonsa iuuenta:

Et pueri incedens habitu: sed pectore firmo

Exæquat senium, dextraque superuenit annos.

Hinc duo Neunecij veniunt, acerque Rhenhardus

Heinricusque potens opibus, dextraque benigna:

Quos comitati, animis adsunt ingentibus æqui,

Tres Neuhusiaci, Rechbergi sanguinis octo.

Tres Neuhusiaci, quorum cognominis vnus

Vuilhelmo: patrios qui auxit virtute penates.

Et leges, & iura fori ciuilia doctus.

Non illum puduit didicisse fideliter artes

Ingenuas,

Ingenuas, linguæque decus quæsisse Latinæ:
 Et geminare domum titulo Doctoris auitam.
 Octo Rechbergi, quorum præstantior Hugo,
 Albertusq; potens animis, diuesq; Philippus,
 Ioannes auratus eques, fortisq; Gebhardus,
 Et præstans animi Caspar, plausuque benigno
 Erckingerus ouans: octo quos vndique cingunt
 Trigintaque acres, per florea rura caballi.
 Nec minus Avenni Iosephus nomine gaudens,
 Ernestusque olim lare progeneratus eodem:
 Reischachijq; duo, Nipopurgiadesq; Sebastus,
 Nothastusque ruit præpes. nec segnior illo
 Occupat arua fremens Schillinga è gente Georgus,
 Et Vuittershusi generis, Schönerque senili
 Æuo maturus: Stadioque grauissimus ore.
 Tum duo, Sultzburgis Spætæi patribus orti:
 Et qui de duplici nomen sibi fecerat vnda:
 Itingaque vnus de nobilitate celebris:
 Insurgunt campis: sequitur quos nimbus equorum.
 Nec Størenfelsa generosus stirpe Georgus:
 Nec Sturmfedera Fridericus origine clarus,
 Abfuit. Ille tribus phaleris cristaque superbis:
 Quatuor hic stipatus equis. tunc aduolat alter
 Vueiler: equo fidens & versicoloribus armis:
 Vuernauiusque alter: & Vuestropolita, decora
 Præsignis facie: varijsque illustris in armis.
 Te quoque dant montes Vuirstæo nomine dicti
 Erneste, & deni cingunt te ponè caballi:
 Diues agri, & pecoris niuei vir diues, & auri,
 Quin & Iacobus Vualdneri nobilis ortu:
 Et Vuesternachius solidæ virtutis Itellus,
 Et Sigismundus Vueluardi stemmatis auctor,
 Et Zobel, & Geyrus, nec lento corpore Koelus,
 Aduenère viri, Gyffo comittante per vrbis
 Mœnia, nobilitas quem Gyffembergia clarat.

H 2

Hugo, Alber. Phil.
 Ioan. Casp. Bern.
 Ioā. Gebhar. Hugo
 Eckinger om-
 nes à Rechberg.
 Ioseph. & Ernest.
 ab Auen.
 Ioan. Iac. & Ioan
 Mich. à Reischach
 Sebaſt. à Nippen-
 burg.
 Ioan. Theodor.
 Nothast.
 Georg. Schilling à
 Canſtalt.
 Sebaſt. à Vuit-
 tershausen.
 Vitus Schoner à
 Straubenhardt.
 Vuolff. Theodor.
 à Stadion.
 Theo. & Ioā. Itel.
 Speth à Sultzb.
 Vuilhelm. Theod.
 Speth in Zuſſalt.
 Philip. Theodor.
 Speth in Itingen.
 Georg. à Sternfels.
 Frid. Sturmfeder
 Vuolff. à Vueiler.
 Ioan. Vitus à
 Vuernau.
 Ioan. à Vuester-
 stetten.
 Vuolff. Ernest. à
 Vuirsberg.
 Ioan. Iac. Vuald-
 ner à Freundſtein
 Itellus Ioan. à
 Vuesternach.
 Ioan. Sigmund. à
 Vueluardi.
 Lampertus Zobel
 Ioā. Contr. Geyr.
 Iac. Vuolff. Kal.
 Ioan. Gyff, à Gyſ-
 ſenberg.

Omnes hi proceres exciti ad limina magni

Sponsi conuenere, cohors animosa: suiq;

Principis ingenti complerunt atria cætu.

Hos super insignes cristis animisq; parati

Vltro adsunt: thalamumq; Ducis, tædæq; frequentant:

Thummorum Albertus prisca de gente: citoq;

Insignis Remrottus equo: & Bapenheimia virtus:

Mensingi; duo. Sequitur pulcherrimus armis,

Nomen aui referens Sickingo stemmate clarus:

Hofardusq; vnà, Berlichingi; potentes

Ingenio, dextraq; viri. Nipoburgius inde

Succedit testis, atq; vnà Auuenſis Erhardus:

Anviliusque hoc de lare tertius, & Neaburgus

Alter, & à Turri, qui ducit nomen Ianus.

Insequitur Senſſtus Melior, Renchingaqué fama

Sigmundus, clari priscis natalibus ambo.

Nec non & Stetta Vuolſfgangus origine fulgens:

Scillingusque vnà, sumtis vir strenuus armis,

Nec mora, partiri secum iam quisq; laborem

Incipit: & iustam officij sibi sumere partem;

Excipere occurſu venientes ritè cateruas:

Aut notas aperire vias: aut ducere in aulam:

Aut festas inferre dapes: aut ponere vina.

Quin etiam patriæ deducti ex vrbibus oræ

Bis centum venêre viri, fulgentibus armis:

Loricaque pares habili: paribusque decenter

Vestibus ornati: galeisque atque ære corusci:

Et cristis omnes flauisque rubrisque decori.

Cura quibus portas, & mœnia lata tenêre:

Nocturnasque agere excubias, & ferre bipennès:

Alternaque vrbis vicos statione tueri.

Iamque dies aderat, toties optata paternis

Ciuiibus: vt sacræ firmentur fœdera tædæ:

Et genitor natam Badana Carolus ora

Duceret: ac reliqui proceres ad iura venirent

Coniugis,

NOBILES cui

vltro copauerunt

Albertus Thum

à Neuburg.

Bartholomæus à

Remrot.

Erckinger à Ba-

penheim.

Burckhardus &

Fridericus à Men

zingen.

Francisc. à Si-

ckingen.

Franciscus Con-

radus Hofardt à

Mensigkheim.

Ioan. Pleucardus

& Ioan. Rhenhar-

dus à Berliching.

Ioan. Conradus à

Nippenburg.

Ioan. Erhardus

ab Auu.

Henricus ab An-

ueil.

Ioan. à Thurn.

Melchior Senſſt à

Saulburg.

Sigis. à Renchingē

Vuolſſ à Stetten.

Vuolſſ Hei. Schil-

ding à Canſtadt

PRINCIPVM

& Comitum &

Baronum, quib;

hos secuti sunt, no-

bilium: ad Nupti-

as vocatorum,

catalogus.

Coniugij, vnanimis capturi gaudia votis.

Primus ibi Ascanijs venit Ioachimus ab oris

Ernestus: patrij magnus dominator Anhalti:

Iustitia dubium validisne potentior armis:

Ad pœnas tardus princeps, ad præmia velox:

Flectere doctus equum, & cursu præuerrere ventos:

Et gressus lunare citos, atq; arma mouere.

Alea seu Martis, seu ludus agatur equestris.

Dexterea non illi bello fortissima: non spes

Vnquam firma deest: mens nullis cedere duris

Sueta, sed hæc contra nitens: vt vertice Idumæ

Impositam contra molem cum palma refurgit.

Bis centum comitantur equi: formosaque coniux

Eleonora: ducis prælustri sanguine nata

Christophori: huc vnâ roseis inuecta quadrigis.

Fœmina par illis, quas aurea protulit ætas,

Sic pudicitiam spectes, mentisque decoræ

Temperiem, & mores omni sine labe probatos:

Sive oris speciem, dignumq; hoc principe vultum.

Affidet huic soror Æmilie, celsissima virgo:

Mira decore animi: niueo cui vertice flaua

Stat coma: virgineusque niues ac lilia candor,

Et Parium flauis excedit crinibus aurum.

Vnâ adsunt geminæ forma præstante sorores,

Hinc Sophiâ Catharina, illinc Maria Anna: priori

Ernesto natæ de coniuge: moribus ambæ

Insignes: ambæ ore pares, & flore iuuentæ:

Ceu geminæ Pæstana rosæ per prata virentes.

Hæc modo crescenti, plenæ par altera Lunæ:

Et iam Lignitio coniux desponsa marito.

Qui socerum huc vnâ comitatur, & agmine iuncto,

Ter denos adducit equos: Sophiamque tuetur,

Iam sibi desponsam: egregijs virtutibus ipse,

Et dextra pollens, & forti pectore magnus:

Tum pietatis amans, & religionis auitæ

*Ioachimus Ernestus
seu Princeps An-
haltinus, Comes
Ascanius, &c.*

*Eleonora Christo-
phori ducis Vuir-
tembergici F. Prin-
cipis Ioachimi Er-
nesti uxor.*

*Æmilie, ducissa
Vuirtembergica,
Eleonora germa-
na.*

*Sophia Catharina
& Anna Maria,
Ioachimi Ernesti
ex priori matri-
monio Filij.*

*Ioachimus Dux
Lignicensis, &c.*

Syncerus cultor. non illum ignara futuri
In vitium rapit, & damni secura libido:
Sed mens cauta duci, & iuuenes quæ præterit annos.

Iungit equos Pogio Vuolffgangus stemmate clarus:

Consilijsque valens, & doctæ fulmine linguæ:

Nec rudis armorum, cum bella incendit Eryo.

Vna it Mauritius, Rideri nomine felix:

Militiæ addictus, patrijs dux fidus in armis,

Siue manu, seu quis lingua est expertus & ore,

Huic Dubenecorum Fridericus gente creatus

It comes: & Chochia veteri de stirpe Georgus:

Ascaniæ insignes aulæ fidique magistri.

Emicat Arnoldus, Stammeræ gloria gentis;

Ascanij pars prima fori, Vuulffæaque fama,

Et Ceruestani præclarus imagine patris

Conradus: qui tecta regit Lindoica custos,

Cernitur hic etiam Vuindgo sanguine cretus:

Militiusque heros, Heyso comitatus Iusto,

Binauioque suo: nec non & Belzica tela

Adsunt: ut festos celebrent super æquore ludos:

Oraque Saxonici contendant flectere frenis

Æripedum: & totum contollant puluere campum.

Ponè subis sublimis equo Dacherodi Georgi,

Ascaniæ pincerna domus: tuque inclyte Iane,

Lenianum generose satum: tuque impiger armis

Mohle: latus volucrum stimulare peritus equorum,

At reliqui medio coniungunt agmina cursum

Duri Martigenæ: Crofigæ stirpis Adolphus:

Schlegelijque ambo: Ludouicus, & acer Ianus:

Quique sibi nomen de caule & cannabe fecit:

Rabiliusque alacris: tuque Aluenslebia virtus.

Et qui Burstallæ gaudes cognomine gentis:

Delecti bello iuuenes, Mauortia corda.

Haud procul Ascanios procures Cysebronnius inter

Conspicitur, volucrum domitor præsignis equorum.

Et

Vuolff. à Pogio

Marchalcus

Anhaltinus.

Mauritius Rider,

Dux Militum.

Fridericus à Dubenec.

Georgius à Chochia,

Arnoldus Stammer.

Adria. à Vuulffen

Conrad. à Zerbst,

præses in Lindau.

Ioan. è Vuinkel.

Nicol. à Miltitz.

Iustus Hey.

Heinr. à Binau.

Joachimus à Bel-

zick.

Georg. à Dacher-

odi.

Ioan. Vuilhelmus

& Ioan à Lehna.

Iacobus à Molh.

Adolphus è Cro-

sick.

Ludouic & Ioan.

Schlegel.

Christoff. Hanff-

engel.

Ioan. Theod. à

Rabiel.

Rudolph. ab Al-

uensleben.

Ioan. à Burstall.

Ioan. à Kysen-

Et Brugsdorfæi Sigmundus nominis hæres;
 Riderusque animi prælustri robore fortis.
 Præterea rerum felice peritus ab usu,
 Truckenrodus adest: sapiens orator Anhalti:
 Iustitiæque tenax, & legum tutor & æqui.
 Nec non & Themidis quondam nutritus in antro
 Traubotus: sanctique Ioannes Gösius oris.
 Obuius his magna comitum stipante caterua
 Occurrit longè Peligardi gloria montis:
 Vuirtembergiaca Fridericus origine princeps:
 Agnoscitque suos: lætusque ad mœnia ducit.

Proximus insequitur de Noridos orbe Georgus,
 Brandenburgicæ Fridericus Marchio terræ.
 Magnanimus princeps: viçio sublimior omni
 In cuius placido fixerunt pectore sedem
 Cana fides, hilarisque suo cum pondere virtus.
 Isteque sibi iuncti materna à stirpe nepotis,
 Luduici hac curam bene fidus auunculus ora,
 Sic duce Christophoro, quondam testante, gerebat:
 Defendens patrijs impubes artibus annos.
 Ponè subit genitrix, Henrico Saxone nata,
 Æmilia; & prudens animi, capitisque pudici,
 Et pietatis amans, & religionis auitæ.
 Quam noti ter deni equites, octoque sequuntur
 It simul Heidecius, Burgmilchlingusque, Dynastæ
 Præsignes animis: quos candor & æmula virtus,
 Et Martis labor à primis exercuit annis,
 His comes accedit iuris tutela forique,
 Et legum custos, Eyborum semen, Erasmus:
 Vir pius & prudens: non his, quos aurea quondam
 Sæcla tulere viros, & vita & moribus impar.
 Agmen agit, prisce lux Falcouania gentis
 Ernestus: patrijs vir non instrenuus armis:
 Iustitiæque colens, & propugnator honesti.
 Ordine tum sequitur volucrum vis omnis equorum:

*Sigmundus à
 Brugsdorff.
 Philippus Rider.
 Ioan. Truckenrod.
 I. C. Anhaltini
 principis Cancellarius,
 Ioan. Trauboth,
 consiliarius.
 Ioan. Gösius comi-
 tianater amicis.*

GEORGIVS
*Fridericus Mar-
 chio Brandenbur-
 gicus, &c.*

*Æmilia, senior
 Marchionissa Brä-
 demburgica, è sa-
 milia Ducis Sax-
 onie nata.
 Vuilhelmus Baro
 in Heideck
 Henri. German.
 Baro in Burg-
 milchlingen.
 Erasmus ab Eyb,
 magnus curia
 Brandenburgica
 magister;
 Ernestus à Falck-
 enhan Marschal-
 cus Brandenburgicus,*

Ioan. Paulus à Schaumburg. Schaumburgusqué acer, VVallenrochusqué, Gichésqué.
Christ-ff à Vual-lenroch. Curschrijqué ambo, Tannhuséusqué Vilelmus,
Georg Vuolffg. à Gich. Prælustres virtute viri, morumqué tenore,
Georg & Bruno à Curscher. Synceraqué fide : qui rebus ritè gerendis
Vuilhel. à Tannhusen. lampridem patrios exornauère penates.
Conradus à Rechenberg. Huc etiam Conradus adit, Rechobergius ortu :
Fabian. à Quast. Quem pietas, quem cana fides, quem dextera laudat :
Ioachimus à Roderer. Et labor & virtus tractandis commoda rebus,
Philip. à Vicetum Et syncerus amor, sanctique potentia iusti
Laurentius à Cuchendorff. Ecquis enim (liceat mihi non ignota referre.)
Ioan. à Schotberg. Aut veræ pietatis opus plus promouet illo ?
Quirinur à Bull. Aut sacras animo studiosius indidit artes ?
Ioachim. Vuolff. Aut sibi commissas melius defendere partes
Bel hasar. Et pois & promptus : quoties rerum exigit vsus ?
Christoph. & Eridor. Sed neq; Quastus abest Fabianus : nec Rodererus :
Alexander omnes à Seckendorff. Nec Vicetum morum celeberrima fama Philippus :
Georgius Otho à Brandt. Nec Cuchedorfæus : nec tu Schrotergia proles :
Vuolff. Christoph. à Lendersheim. Omnes alipedum moderari colla periti :
Christoph. à Rotseby. Omnes aërios docti conuertere gyros.
Conradus à Cedles. Affuit hic etiam virtus Bullæa Quirinus :
Henricus à Calenthal. Hic Seckendorffi, de stemmate quatuor vno,
Ioannes à Bucholz. Magnanimi iuuenes : neq; nostræ laudis egeni :
Ioan Georg. à Schemberg. Quos sua commendat probitas, & conscia virtus.
Vuenceflaus à Vuildau. Hic Otho Brandogenes sublimi in Arione fertur,
Georg. ab Haubi. Et Recbergus equi flectendis aptus habenis,
Ioan. ab Hanne. His alij subeunt : Lendersheimæa propago :
Sebastian. Roschitiussqué animi plenus : dextraqué potentes
Sebastian. Cedles, Calthalius, Bucholtius, & Schembergus.
Sebastian. Haubitio comes it Vuildæus, & indytus armis
Sebastian. Hanfmuſus, veterumqué decor non paruus auorum :
Sebastian. Atq; alij plures : quorum me nomina fallunt,
Sebastian. Insurgunt in equis, rhedisqué vehuntur eburnis.
Sebastian. Sed neque tu decras, quem nobis fædere iungit
Sebastian. Musarum communis amor, socijqué labores,
Sebastian. Docte Artomedes : cui cura iniuncta sacrorum :
Sebastian. Artomedes concionatur aulicæ

Et cui

Et cui dat facilem DEV S in pia carmina venam.
Obuius his densa iuuenum comitante phalange
Procedit, campoqué subit Ludouicus aperto:
Et procul, ô salve præsignis auuncule salve:
Incipit: ac nostris succede penatibus hospes
Cum genitrice pia: vos & fortissima bello
Pectora saluete, & rebus spectata iuuentus.
Sic ait: & prono incuruans se corpore primùm,
Accepitqué manu: dextramq; amplexus inhæsit.
Progressi subeunt vrbi, campumqué relinquunt.

Tum gemini fratres, Cattorum à mænibus adsunt
Ludovicus princeps, animique Georgius alti:
Ambo fide illustres: ambo præstantibus actis
Et pietate pares: & vterqué suo integer ævo.
Horum amor est patrijs pacem dare ciuibus almam,
Fœderibusqué fidem pactis, orbique quietem:
Vecordes inhibere homines: auertere bella.
Heroes saluete, DEVM genus, inclyta proles:
Vos ego sæpè meis deinceps memorabo Camænis,
Et meritis aliquo præstabo carmine grates.

It iuxta comes his, quo vix præstantior alter,
Siue fori leges tractare, aut arma ciere:
Seu variare sonos, aut cursus flectere equorum,
Lippæa de stirpe Simon: quâ Bructerus olim
Accoluit ripas Lupiæ: Harminiusqué Cherusco
Milite Romanas acies, Varumqué superbum
Contudit: & fuso compleuit sanguine campos.

Landgrauij hic venit Gulielmi nomine missus
Landgrauij, reliquis qui tantum excellit in arte
Siderea ducibus, quantum Sol omnibus astris
Præcedit fulgore suo. Nec enim prior vllus,
Quos DEV S euexit magna ad fastigia rerum,
Indulsit tantum studijs, linguæque Latinæ,
Et miris rebus: Stat viuo machina motu,
Landgrauij fabricata manu: quæ conciet astra.

H 5

*LYDOVICVS
& Georg. Land-
grauij Hassia, &c.*

*Simon, Comes
Lippianus.*

*Gulielmi, Land-
grauij Hassia
laudes.*

Ponderibus librata suis, super æthere vasto
 Sidera quæ septem retrò conuertit in ortus,
 Obluctata polo: & variat noua cornua Lunæ
 Et lucis noctisque vices, annique meatus
 Limite describit certo: mirabile dictu.
 Sed neque Cattorum custodia fida fuorum
 Nec pietas animosa deest, nec coelica virtus.
 Idem auri sapiens contemtor: & optimus idem
 Condere diuitias, & rebus parere partis.
 O vtinam nostras coràm decorare choreas.
 Illi concessum fato meliore fuisset:
 Sæpius vt nostro celebrarem nomina versu,
 Materiam thalami festo præbente: sed olim
 Forsan erit tempus Gulielmi condere laudes:
 Cùm mihi maiores crescent ad carmina vires.

Proxima subsequitur Ludouici regia coniux:

Fronte albens, oculisq; nigrans Hedunigis: & ipsa
 Luduici germana Ducis, fata sanguine Diui
 Christophori: Princeps animo formosa pudico,
 Et prisce fidei, & solidæ pietatis amante:
 Heroique oris: quali Debora fuisse
 Dicitur, & Iahelles, & magnæ Iuditha famæ.
 Vidimus hanc vnà geminas adducere neptes:
 Landgrauio natas genitore, sorore Sabina,
 Hedunigin, Mariamque Annam, vultusq; modesto,
 Oreque formosas: sed adhuc ætate minores.

Quin etiam veteri Franciscus nomine clarus
 Vualdecie gentis, venit bis quinque caballis:
 Tam generis splendore nitens, quam pectore forti:
 Magnificusq; Comes, tractandisq; impiger armis.

Primam aciem Burcardus agit Cramæus, equorum
 Supremus domitor: reliquumq; superuolat agmen,
 Linsingo comitante suo. præsignis vterque
 Iustitiæ custos: quos nunquam mobile vulgus,
 Nec lites, nec dona iuuant: sed pectore magno

*Hedunigin Christi-
 stophori Ducis
 Vuirtembergici
 & Ludouici, Læd-
 grauij Hassia con-
 iux.*

*Hedunig. & An-
 na Maria Guili-
 elmi, Landgrauij
 Hassia, ex Sabina
 ducissa Vuirtem-
 bergica, filiole.
 Franciscus Comes
 in Vualdeck.
 Burckhardus à
 Cram, præses
 Mæpurgensis.
 Ioan. à Linsingen,
 Anticus mari-
 ser.*

Spemq;

Spemq; metumque domant: & celsa mentis ab arce
 Despiciunt hominum fraudes, & ludicra ridet.
 Insequitur studijs animum formatus, & arte
 Ridesel ingenua, vir seruantissimus æqui,
 Et leges doctus, iurisque peritus, & alter
 Mæcenas patrij studiorum fidus in oris,
 Vnà Holtzhufus gemino cum fratre Rudolphus,
 Et qui de late ducunt sibi nomina rino:
 Hic aulæ custos, equitum bonus ille Magister.
 Laugrokiusque fori columen, legumque peritus.
 Hinc satus Arnoldus de nobilitate Rehena,
 Heluigiisque, duces equitum: perstrata viarum
 Puluerulenta, pulcrem quatiant folido pede terram.
 Quos Holzendorff de stemmate Balthasar ortus,
 Et Gaudecceras, custodia fida cubilis.
 Et Scheurfschlossiades, senior Berlipfque sequuntur:
 Et Vuittershusus: Casparque agnomine magnus,
 Pincerna Hassiadum, Sueinsbergo sanguine clarus.
 Huc Clauer aduentat, Sclernusque, Rotusque, Georgus,
 Et Fyrstotheniæ qui fulget nomine gentis:
 Præclarus Diodas: & Boynburgensis Itellus,
 Nec minus accelerant, atque armos calcibus vrgent,
 Vneissæo gaudens cognomine fortis Adamus,
 Baumbachiusque, graui vir dextra, & alacribus ausis,
 Post hos Suualbachius patrii non degener oris:
 Et Doringus Alexander: & Vestphala virtus:
 Sterndorfusque, vnà Henricus, cognominis illi.
 Per campi loca plana ruunt, & secta viarum
 Compita: dat rapidi pedis vngula ferrea flammam,
 Non secus, ac si quis latitantem cautibus ignem
 Excudat ferro, dein fomite pascat amico.
 Tum Vuinholdus adest, & cui Rebenôia nomen
 Stirps dedit: & Melior Vacuo generosus ab Amno,

*Ioan. Ridesel, ab
 Eysenbach, Cen-
 siliarius.
 Rudolphus Ran,
 Ioan. Adol. Ran,
 Vuolffg. Ran, ab
 Holtzhausen.
 Gebhard. & Ca-
 spar à Bretzbach.
 David Laugrock,
 I. C. Corsiliarius.
 Arnold à Rehen.
 Heluigijs à
 Geyz, Magister
 equitum,
 Balthasar ab Hol-
 zendorff, cubicu-
 larius.
 Michael à Gau-
 deck, cubacula-
 rius.
 Ioan. à Scheur-
 schloss.
 Ioan. à Berlipf,
 senior.
 Sebastian, à Vuit-
 terhausen.
 Caspar. Magnus
 Pincerna in
 Schuueinsberg,
 Ioan. Clauer.
 Ioan. Schlern,
 Georg. Rodt.
 Ioan. Diode in
 Fyrstenstein.
 Itellus à Boynburg
 Adamus Vneiss.
 Adam. à Baum-
 bach.
 Alexand. Dö-
 Hermann. à Reben-*

*ring. Henricus à Vuestphaln. Henr. à Sterndorff. Theodor. à Vuinhold,
 man, Melch. à Leerbach. Ioannes à Vuindhusen,*

Melch. à Lerzen. Vinthususqué potens animi, Lerzesqué Plateusqué,
Conrad. à Plate. Et Stibar, & dextra bonus Ellerfeldius acri:
Balthasar Seibar. Truxosiusqué, & Crombergus, Befereaq; proles:
Joan. ab Ellerfeld. Torquibus auratis nitidi, cristisqué sequuntur.
Theod. Truchses. Præterea socijs coniungitur Hundius armis,
Hartmuth à
Cronberg. Lucanusqué fori præses, atque anchora Iuris,
Conrad à Beferen. Ingenuaq; animum cultissimus arte benignum:
Burcard. Hund. Cuius inest ori Pitho; qualem vetus olim
David Lucanus Fama Periclaïs ait insedisse labellis.
I. V. Doctor & Tu quoque consilijs aderas vir maxime dandis,
Consiliarius. Vuingartnere, tuis nimium dilecte poëtis
Adamus Vuien- Et nimium celeri humanis è rebus ademte
gartner Secreta- Funere: Nestorio fueras dignissimus æuo.

LANDGRA- Ipsum quin etiam Cattum comitata Georgum,
VII Georgij no- Ibat ouans, animosa phalanx: Rathusus & Haccus,
biles. Et qui se patrio Monachum cognomine agebat:
Conrad. à Ratt- Traxdorfusqué ingens animi præstantibus orsis.
haufen. Adduntur comites culti Vualbrunnus oris,
Christoph. Hack- Et Frankosthenius simul, Hofmannusque periti
Joan. Herman. Armorum, generisqué sui decora ampla paterni.
Munch. Nec deerat Cattis clarissimus arte medendi
Hen. à Traxdorf Struppius, & nostri non vltima gloria secli.
Christ à Vualbrö. Cui Cruquius socio comes affulgebat honore,
N. à Francken- Secretorum Hassi pars officiosa Georgi:
stein. Artibus ingenuis & docto præditus ore.
Valentinus Hof- Omnes hi patrijs acciti ad fœdera terris,
man. Magnanimi procures, Hassum capita alta secuti:
Joachimus Strup- Bis centum subuecta cohors animosa caballis.
pius à Gelhausen, Excipit has etiam gressu occurrente cateruas,
Medicus. Mompelgardæi princeps Fridericus agelli.
Valenti. Cruqui-
us, Secretarius.

GEORGIVS Vix subeunt portis omnes, vultuqué propinquant:
Ernestus, Comes Ecce Hennæberga de stirpe Georgius ortus,
in Henneberg, &c Princeps Ernestus, Sleusingæ à mœnibus hospes,
 Improuisus adest: æui maturus euntis.
 Aurea ciuili redimitus tempora quercu;

Et pietate

Et pietate sacra prælustris, & vtilis auctor
 Antiquæ fidei: læto quem gloria vultu,
 Et decor & niueis pax aurea protegit alis:
 Temperiesque ornat vitæ tranquilla, fidesque
 Integra: nec longa virtus effœta senecta.
 Insequitur rutilo coniux pulcherrima curru,
 Fœminæi cœtus splendor præsignis, E L I S A,
 Luduici germana Ducis, Teccæia princeps,
 Os animumque suum formosa, genisque comisque;
 Conspicua, & roseo Dea commendabilis ore.
 Tum reliquum exornat præstanti animoque manuque
 Agmen Vualdecius, comes alto à sanguine Diuûm,
 Ingenio felix alacri, fortissimus vnus
 Qui fuit in Cattis ærato obsistere Marti.
 Nec deest facundus vir præclarissimus ore
 Geishemius: Comiti iam proxima in vrbe potestas
 Ernesto: patriæ decus, & sacra anchora legum.
 Hunc Hesbergorum sequitur bona fama pepatuna
 Andreas: Ianusque domo productus eadem
 Albertus: Bosæque trahens à stemmate nomen:
 Bernhardusque; ingens Marschalce gloria gentis,
 Eiusdemque hæres cognominis alter & alter:
 Omnes se agglomerant, campisque feruntur apricis
 Æripedum inuēcti, gens præstantissima, tergis.
 Tu quoque ades Steniz præclare propaginis auctor
 Pancrati: ab innato qui ducis robore nomen,
 Cum consanguineis veniens ad sacra duobus.
 Tunc Rolocho adeunt. Frizenhagiusque, sagaxque
 Grumpachius: nec non Recrodus, & genus Helli
 Vitus: & à veteri nomen memorabile Danno,
 Nec pius Ofnumius, nec præpete Arione Doller,
 Nec Maro Præntijs Ortholdus defuit herbis:
 Arte Machaonia pollens, & sorte ministra:
 Hippocrates, acri cui quondam captus amore,
 Ipse suas artes, herbarumque indidit vsum.

*Elisabetha, Christi-
 stopori, ducis
 Vuirtembergici,
 F. uxor Georgij
 Ernesti.*

*Gantner, comes
 in Vualdeck.
 Ioan. Georgius à
 Geisheim, præses
 Schleusingensis.
 Ioan. Andreas,
 & Andreas ab
 Hesberg.
 Ioan. Bosæ.
 Bernhard. Georg.
 Adam. & Man-
 ritius, Marschal-
 ki ab Ofheim.
 Pancrat. Cassar.
 & Valentinus à
 Stein.
 Valentin. & Ge-
 orgius, à Rholoch.
 Henr. Frizenhag.
 Vuilhelmus à
 Grumbach.
 Mangold. à Rock-
 rodt.
 Vitus ab Hellen.
 Melchior à Danno
 Herm. ab Ofnum.
 Ioan. Doller.
 Ortholdus Maro
 principis medicus
 LEGATI et
 varij homines.*

Præterea centum venire è Teutonis orbe

- LEGATI ex* Clari oratores: qui connubialia pacta,
uarij locis. Sponte sua accumulent donis, ac munere fido:
Abbas Zuifal- Namq; huc Zuifalti misit venerabilis Abbas
tenfis. Legatum, & duplicis fluuialia munera lymphæ.
Abbas ad D. Pe- Nec non & diui seruat qui limina Petri,
trum. Eluuangæ quæ arcis custos, regalia dona,
Præpositus El- Legatosquæ suos animo misere benigno:
uungensis. Insignes probitate viri: nec laudis egeni:
 Quos sua commendat probitas. & plurima virtus,
 Et doctrina sagax, & rerum maximus vsus.
Academia Tu- Misit & alma suum cum dono Academia regem:
bingensis Rector, Quæ nostræ testis habitat, schola nota, Tubingæ:
Georgius Ham- Præstantem medica dextra, atq; potentibus herbis:
berger, Medici- Eximiumq; fide Hamburgum, & virtute nitentem.
na Doctor. Vnà adfunt comites, Rutelingæ à mœnibus vrbis,
Respublica Reit- Egregij pietate viri, linguaquæ disertis,
lungensis. Consilioquæ pares, & religionè sacrata:
 Munera portantes argenti, auriquæ talenta.
Resp. Vuciliensis. Mittitur & Vucilæ vicino à limite consul
 Plurimus eloquio, facundo plurimus ore:
Resp. Eslingensis. Atque Eslingiaci, consul, pars prima senatus,
 Blattenhartus ouans animis, & voce fauenti:
Resp. Halensis. Hala suos etiam misit clarissima ciues,
 Delectos tota vrbe viros, & fulcra Senatus.
Resp. Nordlin- Et Nordlinga potens, magno cum consule, venit
gensis. Principis ad thalamum: celebrisq; è rure Gamundæ
Resp. Gamun- Consul, & Heilpronnæ celsis à mœnibus ibant
dana. Præstantes virtute viri: quos plurimus ornat
Resp. Heilprun- Ingenij candor, probitasquæ animosa, fidesquæ
uersis. Integra, & emeritos prudentia parta per annos.
Resp. Alensis. Affuit hic etiam Cocheranæ maximus Alæ
 Consul, & illustres ornauit munere tædas,
 Vir bonus & sapiens: cuius pietate fideli
 Lux Euangelij Cocheranam cœlitus urbem

Irradiat,

Irradiat, densæ pulsa caligine noctis.
Excipit hos omnes titulo generosus auito
Eloquioque valens, & docta nobilis arte
Hòclinus, fido Chilianæ pectore cinctus.
Excipit, & pròptus nota intra limina ducit:
Hospitiumque addit magnæ sub mœnibus yrbs
At quoties aula Princeps successit apertæ,
Vndique cum lituis sonitum dant tympana pulsa,
Clangentisque tubæ, & Phrygio cana tibia buxo
Subsonat: ac blandum digitis lyra tecta remugit.
Inde salutati superas ducuntur in aulas
Hospitioque omnes; dapibusque leuantur opimis:
Totaque lætanti completur regia cœtu.

Interea patrijs cum sponsa excesserat oris
CAROLVS, Hochburgæ præcellus Marchio terræ,
Rœtelæque arcis columen, gentisque Badanæ
Eximius custos, humeros & pectora circum
Aureus it torques, prætiosaque purpura vestit.
Elucet vultu pietas, & gratia mitis,
Et decor & virtus, & amor generosus honesti,
Iustitiæque comes clementia, & aspera factis
Ira malis, miseræque alacris custodia plebis.
Filius huic iuxta ERNESTVS. quo pulchrior alter
Non fuit, & vultus & membra decora iuuentæ.
Bis centum comittantnr equi, celeresque veredi,
Et quadraginta valida ceruice iugales.
Insequitur coniunx, pictis inuecta quadrigis,
ANNA: Palatini Simeræo sanguine patris
Edita: quam pietas, & læto gloria vultu,
Et fidei comitatur honos, atque aurea virtus,
Curaque cœlestis solers atque anxia verbi.
Filia tum sacro præculta superuenit auro,
DOROTHEE, in Tyrio curru, quem plurimus auro
Insignabat honos, flammisque imitante Pyropo:
Picti axes, temoque coruscus, & aurea tecti

CAROLVS
Marchio Baden-
si, &c. cum suo
comitatu.

Gynæceum.

DOROTHEE
VRSULA, Mar-
chionissa Baden-
si, Sponsa,

Velamenta rubri, auratique figura Leonis.
 Ante ipsam teretesque tubæ, lituique sonori
 Clangorem tollunt: & tympana pulsa resulant:
 Æreaque assensu conspirant cornua rauco.
 Ac veluti quondam Phrygio Berecynthia curru
 Cum venit, patriæ magnas inuecta per vrbes:
 Idæa hirsuti cœeunt ad frena leones:
 Submissisque iubis Dominam cum turribus altis
 Excipiunt: magnoque vehunt per Dyndima plausu:
 Tentaque Curetes pulsantes æribus æra,
 In numerum armati saltant: & cymbala circum
 Rauca sonant: biforemque edit caua tibia cantum:
 Sic & Dorothee patrias inuecta per vrbes:
 Armatisque equitum virgo stipata cateruis,
 Ad thalami sacrum, lituis clangentibus ibat:
 Aurato residens curru: quem Carolus illi
 Dotalem genitor fieri sub luce iugali
 Mandarat: notique operum Telchines amœna
 Certatim fecere manu. Longe tamen ipso
 Virgo relucebat pilenti pulchrior auro:
 Pulchrior Eois formoso corpore gemmis
 Siue quis aspiciat genetosæ frontis ocellos:
 Et dignas Iunone manus, ac Cypride crines:
 Purpureasque genas, & Eburnea colla, decusque
 Oris, & in niueo mixtum candore ruborem:
 Siue animi dotes pulcri, castamque pudicæ
 Temperiem linguæ, & sancta penetralia mentis.
 Salve virgo, decus patriæ, cultissima Nympha:
 Tot votis frustra magnorum optata procorum,
 Vni LVDICO coniux data: totque sacratis
 Teccigenum præcibus, multumque diuque petita.
 O quam te memorem virgo? namque haud tibi vultus
 Mortalis: nec vox hominem sonat. O Dea certe,
 Aut, quod Cecropio prænomine diceris esse,
 Donum illustre DEI: quæ te tam læta tulerunt

Secula

Secula? qui tanti talem genuere parentes?
 Salue iterum atque iterum, limes mihi carminis huius,
 Materiesq; meis toties celebranda Canonicis.
 Sis felix nostrumque leues pietate laborem.
 Huic comitem curru, Rhēni Septemuir ad vndas
 Imperij Dapifer, legatum adiunxerat: ipse
 Grandæius senio, propiorque abeuntibus annis.
 Quin & Dorothee, Danorum sanguine regum
 Orta, Palatino quandam coniuncta marito
 Vxor: qui Rhēni Elector tractauit habenas:
 Huc oratores ad pacta iugalia misit.
 Egregij Regina animi, fideique probatæ,
 Et Christi metuens: & supplicis anchora turbæ:
 Et portus inopum: viduæque exemplar honestæ,
 Ipsa etiam Boijs legatum misit ab oris
 Marchiadæ mater, præcelsa Iacoba, Philippi:
 Edita Badano de sanguine: nupta Vuilhelmo
 Boiorum domino: genitrix Mechtildos amatæ.
 Vnde nepos superest Badano in rure Philippus,
 Badano natus Philiberto patre: bonorum
 Spes magna indigenum: superent modò lumina vitæ.
 Hos super adnenit, Ludouici ex vrbe Philippi
 Missus: vbi rapido Neopyrgi mænibus Ister
 Affluit, & pingues intersecat agmine ripas.
 Maior hic est princeps, quam præ se vultus & ætas
 Externique ferant gestus. Prudentia rerum
 Ante annos non rara venit: primæq; iuuentæ
 Nascuntur canī, pietas, doctrina, fidesque.
 Vix illo quisquam, (reliquorum pace fateri,
 Quod noui, liceat) studijs hoc tempore doctis
 Oria plura dedit: vix illo doctior vllus
 Æquales inter, seu ius dare ciuibus æquum,
 Seu Latios proferre sonos, seu promere regum
 Facta ducumque velit, cultasue exponere voces.
 Proximus incedit Simeringæ Carolus arcis.

FRIDERICI
 Comitis palatini
 Rhēni Archidapi
 feri, & principis
 Electoris, legatus.
 Dorothee, senio-
 ris palatine vi-
 duæ, & regum
 Danie familia
 nata, legatus.

IOCOBÆ se-
 nioris ducissæ Ba-
 varicæ & Marchi-
 onum Badensium
 domo nata, lega-
 tus.

PHILIPPI Lu-
 douici Ducis Bi-
 pontini, &c. le-
 gatus.

*Carolus Comes
in Zolkern.*

Zollerizque Comes, Zagarollæ è stirpe celebris:

Nec minus ingenua mentem cultissimus arte,

Et leges & iura foro ciuilia doctus,

Armorumq; potens: quæ pubescentibus annis

Sæpius exercuit: dum curæ animique viriles,

Et melior sanguis vires daret: æmula necdum

Temporibus geminis alberet cana senectus.

Triginta lecti comites hunc ponè sequuntur

Nec Falcosthenia desit de gente Sebastus,

Illustris Comes, & patrio cognomine dignus:

Quem genitor, fratresque duos, matremq; pudicam

Stirpe Palatina, & magnis natalibus ortam

Misit: vt ornarent præsentì corpore tædas.

Leustheniæ accedit generosa propaginis auctrix

Fœminei decus Anna chori: Sulzæaque mater

Illustri Maria Cleophe de sanguine creta.

Atq; hæ Marchiaden omnes socio agmine cingunt:

Et sponsæ glomerant curram, matriscq; quadrigas.

Antè autem moto præcedunt puluere terræ:

Cornipedesque domant, insigni nomine clari,

Badanæ procures aulæ, pia fulcra Senatus.

Geisbolzheimzæ qualis de gente Vuilelmus

Marchiadæ pars magna ducis: vir strenuus armis,

Et virtute animi, cultorq; acerrimus æqui.

Cui comes Amelius legumque forique patronus:

Nifernburgiaci præclarus nominis autor:

Consilio pollens, & docta voce disertus:

Badanæ custos aulæ: dominique potentis

Eloquium: populique decus: qui fœdere certo

Et regere & laxas nouit dare legis habenas.

It quoque Venningo Ludouicus stemmate gaudens:

Nobilibus generosus auis, animoque virili:

Nec doctrinæ experts: & plurimus arte, fideque

Ingenua, facieque & fraude remotus ab omni.

Christophorus comes huic, antiquo insignis honore

Zylnhardi

*Sebast. Vuiricus
& Vuolf. Comites
in falckenstein cū
Vrsula matre: Co-
mitissa in Falckē-
stein.*

*Anna Comitissa
in Leofstein.*

*Maria Cleophe
Comitissa in Sulz.*

*Vuilelm Franci-
scus à Geysbolz-
heim præses Dur-
lacensis.*

*Martin. Actefsi-
nit à Nifernburg
I.C. Cancellarius.*

*Ludouicus à Ven-
ningen, æclicus
Magister.*

Zylhardi generis: decus & laus magna paterni
 Nominis: atq; Hemæberga de stirpe Rudolphus,
 Ærari custos: Baumanqué Georgius, alta
 Mente grauis: Quastōq; vnà de stemmate natus
 Agmina conglomerant: custodes ambo cubilis
 Marchiaci: faciles animis atque ore benigno.
 Præterea, patrijs qui dicunt iura colonis,
 Procedunt equites: animi plenissima magni
 Pectora: Phorzemiæ tutor fidissimus vrbis,
 Christophorus prisca Kechelerus origine clarus:
 Tum qui Ræteliæ conseruat nauiter arcem,
 Vlmæis Conradus auis, & pectore fulgens.
 Additur his ingens Habsburgi fama parentis
 Hartmannus: præses Badouillæ fidus amænæ:
 Tam dextra quàm mente valens, atque impiger armis.
 Schönerum huic sociat Libocella: at Boësica fortem
 Vvinterstettana mittit de gente Vuilelmum.
 Steinfellsum dat steina suum: validoqué potentem
 Ore manuqué, addit parua Altensteiga Rohardum:
 Stirpe Neosthenia, & claris maioribus ortum.

Primam aciem iuuenum Neohuso semine cretus,
 Et Northastus agunt: stabuliqué equitumqué magistri.
 Quos venatorum præses Hornneccius alto
 Excipit æripede: & varios dat in aëre gyros.
 Ceu quando moto per campum puluere turbo
 Vertitur: & paleæ circumiaçantur inanes,
 Carolus insequitur Renchingi nominis hæres:
 Iustitiæ custos, legum tutela bonarum:
 Schlegeliusqué comes: nec non Vuolffgangus ab Endo
 Inclytus: eximijs clari virtutibus omnes.
 Tum Rizothenius Vvinthezerusque sequuntur,
 Partheniusqué alter. sobolesqué Anuulia Caspar.
 Tum Burger, patrioqué ingens cognomine Bosnan,

*Vuolff, ab End. Ioachim. Daniel à Rixenstein. Lucas Vvintzer. Christop.
 Caspar ab Anuul. Michaël Burger. Salomon Bosnan à Vuolpershofen,*

*Ioan. Christoph. à
 Zylhardt aulo
 Magister.
 Rudolph. ab Hen-
 neberg, Ærarij
 prefectus.
 Georg. Baumann
 & Ioachimus à
 Quast cubicularij
 PRÆFECTI
 superiores in Mar-
 chionatu.
 Christoph. Kecher-
 ler à Suuandorff,
 Pforzheimensis.
 Ioan. Conrad. ab
 Vlm Rôtele. ss.
 Ioan. Hartman ab
 Habsburg, Bado-
 willanus.
 Christ. Schöner à
 Straubenhardt,
 Liebozellensis.
 Vuilelm pincer-
 na in Vvinterstet.
 Bâsighheimensis.
 Salom. Mendel à
 Steinfels, Stei-
 nensis.
 Richard. Rohard,
 à Neustein, Al-
 tensteigen sis.
 Ludouic. à Neu-
 heusen. & Caspar
 Northast, equitū
 & stabulor. ma-
 gistri.
 Phil. ab Horneck
 venatorum ma-
 gister.
 Car. à Renching.
 Sebast. Schlegel à
 Grueln.
 à Partin. Ioan.*

*Martin. ab Aur-
bach.*

*Melch. à Schorn-
statt.*

*Joan. Turinus E-
finger à Vuildeck.*

Melchior Erer.

Philip. à Vuirstat

*Philip. Lemblein
ab Horckheim.*

*Joan. Georg. à
Birtendorff.*

Geor. ab Ehinga.

*Joan. & Christop.
Horneck, ab
Homberg.*

*Pleucardus à
Venningen.*

Vrbachiusqué, & Schornstettus: laus magna suorum:
Vuildeciusqué alacris, Meliorqué animosus Erores.

Nectu Vuirstadij, per te florentis, imago

Nominis, egregia præstans virtute Philippe,

Prætereundus eris: nec tu Lemblinè vetusta

Horckhemij pronate domo, cognominis illi:

Nec Bettendorfa de nobilitate Georgus.

Omnes quos ponè æripedes cinxere quaterni.

Vnà opibus, dextraqué valens, animoque benigno,

Nicro aduentabat, de stirpe Georgus Ehinga:

Cui socij accedunt, consanguinitate propinqui

Hornecij, & qui se Veninga à stirpe serebat

Pleucardus: iuuenes dextraq; animoq; potentes.

Sed quis Pierijs tot nomina versibus æquet?

Laude quis exornet? fuerit quæ nuda referre

Haud labor exiguus. nam non tot vere recenti,

Per liquidum tranant coniunctis aëra pennis,

Quot simul eripedes celerant, equitesq; feruntur

Ad Stuccardæ tendentes mœnia sedis.

Omnibus his mixti volucrum toto agmine equorum

Armigeri, vario cultu, cristisqué superbi,

Incedunt pueri: pariterqué ante ora parentum

Frænatis lucent in equis: quos omnis cuntes

Sueuigenûm mirata fremit Marchæq; iuuentus.

Nam galeis tecti capita immatura iubatis,

Cornea lata ferunt præfixo hastilia ferro

Iamqué ferè subeunt Leobergæ mœnia sedis,

Limite Tecciaco: cum Titan gurgite fessos

Tingit equos: noctemqué die labente reducit.

Confidunt illic, grataqué epulanter in vrbe

Mœnibus optatis, atque inter tuta domorum.

Pueri Armigeri.

LIBERTERTIVS.

Postera vix primo cœlum rubescerat ortu
 Clara dies, tenuemq; polo dimouerat vmbra
 Ac solito exierat formosior æquore Titan.
 Cum validi armorû procures, legûq; potentes
 Purpureo velati habitu, cristisq; decori,
 Atq; auro insignes, & lata torque nitentes,
 Vndiq; conueniunt sacræ in penetralibus aulæ;
 Obuia laturi diuæ vestigia Nymphæ.
 Ante alios omnes Leobergæ ad mœnia Cattus
 Mittitur, Hassorum turma comitante, Georgus:
 Ut comes accedat sponsæ, Caroloq; parenti
 Ora, patriæ pollens dulcedine linguæ,
 Tum quibus ærato cura est obsidere cœtu
 Vicosq; & portas, magno sese agmine promunt.
 Et Stuccardæo progressi à limine ciues,
 Mille viri armati veniunt: hastataq; plenis
 Agmina se fundunt latæ regionibus vrbis:
 Haud secus instructi ferro, quàm si aspera Martis
 Pugna vocet. nec non medijs in millibus adsunt
 Signiferi: ferroq; duces, auroq; corusci:
 Sensitius, & validis fulgens Hofmannus in armis.
 State viri, & properè spatia in sua quisq; recedat,
 Alter ait ductorum: aciem simul ære coruscantem
 Instruit: & iusto componit in ordine ciues.

Prima securigeris statio datur: altera turma
 Quæ rapidum horrendis siphonibus euomit ignem.
 Post longas humeris soliti gestare sarissas,
 Ordine succedunt: quos tympana bina sequuntur
 Pulsa manu: carmenq; inter modulatur arundo
 Multifora buxo, subeunt duo signa deinceps:
 In croceo cerui flauentia cornua velo:
 Et pisces gemini, panesq; aquilæq; volucres.
 Inde bipenniferi, celeri cum velite claudunt

*Acies armatorum
 pedum.*

*Duces pedestres
 Henricus Senfa
 à Saulburg.
 Ioannes Hofman
 præfectus inferior
 Stuccardianus.*

Agmina: & infesto qui pugnant comminus ense.
 Hos aliæ peditum simili statione cohortes
 Excipiunt: & signa duo tutantur in armis:
 Compositaque acie procedunt. qualiter olim
 Taurorum armentum graditur; rapidiue Leones
 Erecta ecruiæ altis in montibus errant:
 Prædam expectantes, aut patria lustra tuentes.
 Ductores ipsi galeis ferroque corusci,
 Prima acie reliquum præcedunt fortiter agmen:
 Perq; urbem, & vicos, & circum mœnia ducunt.
 Inde viros longa statuunt regione viarum,
 Disponuntque sacræ celsis à pontibus aulæ
 Urbis ad egressus: vt iunctæ vmbone phalangis
 Altera pars læuam teneat, pars altera dextram.
 Ipsos sed pontes, & festæ limina sedis
 Quadraginta æquo custodes ordine seruant.
 Hinc positi atque illinc, interstinctoque nitentes
 Membrorum cultu. nam flauo candida vestis
 Intermixta micat subtegmine: sæminaq; arcet
 Dissuto sua bracca, genu tenus, ambit amictu.
 Pectora vestis obit, simili distincta colore,
 Emittens croceam cadenti è vellere telam:
 Pallaque robustum precioso murice tergum
 Picta tegit, nigro Serum circumflua limbo.
 Tegmen inest capiti nigrum: quod flauæ rubentæ
 Crista colore micans, patrio de more, coronat.
 Sed duro præfixa manum regit ære bipennis,
 Insignesque viros telis radiantibus armat.
 Illi adstant circum, præsentem robore grandes
 Et frontem erecti: quales cum vertice celso
 Aeriæ quercus, aut summis montibus orni
 Constiterint circum: seriuntque cacumina nubes.
 Ductores præsumt gemini. Oxenbachius alter,
 Vrbe Tubingæa custos fidissimus arcis,
 Bellorum gnarus, studioq; vtriusque Mineræ

Ioan. Hartmannus
 Oxenbach, Castellanus
 Tubingensis, Dux satellitum.

Inclutus:

Inclutus : & varios mores pro tempore doctus,
 Facundique oris, rebusque haud lentus agendis,
 Iamq; ferè medio Titan altissimus axe
 Fulgebat : rerumque leues contraxerat umbras;
 Obuia cum portis parat ire patentibus ingens
 Cum duce turba suo. Bifores dat buxea cantus
 Tibia : & alterno pulsanter tympana ligno,
 Luduicum è thalamo properantem , à limine primo,
 Teccigenæ expectant. Ostro præsignis & auro
 Stat sonipes : tollitq; iubas, & surrigit aures,
 Fronte micant cristæ croceoquæ rubroquæ colore
 Distinctæ : & niueis subuectæ in vertice pennis,
 Nec non & caudam cristis bicoloribus ingens
 Artificum labor ornârat : phalerisque superbis,
 Et freno aurato, pictisque monilibus armos
 Comserat, auricomisq; lupis. Stat proxima ceruix
 Æripedis socij, simili redimita paratu.
 Sex alios etiam famuli cristisque decori :
 Instratosque ostro alipedes, pictisque tapetis,
 Deducunt manibus, pulcræ ad spectacula pompe.
 Aurea pectoribus demissa monilia pendent :
 Tecti auro, fuluum mandunt sub dentibus aurum.
 Tandem progreditur, magna stipante caterua,
 Luduicus princeps, nigro de vellere ducta
 Quem phrygiâ chlamys ornat acu : tremefactaque vento
 Crista duplex , nigrum velat pro more galerum :
 Inclusæque auro gemmæ, viridesque Smaragdi.
 Tum picturata Tyrio subtegmine braccæ
 Circumdant femora : & stellatus iaspide fulua,
 Ensis inest lateri accinctus, vaginaque circum
 Aurea : quam varius puro circumligat auro
 Balteus, & tereti subuectit fibula gemma
 Includit fortes nodis argentea furas
 Ocrea , & obrizo calcaria ducta metallo.
 Ante ducem pendent tormenta rotantia plumbum :

Quæ collo gestantur equi calata figuris,
Ex osse & teneris subtili pollice signis.

Hic septem intextæ, cum bis sex mensibus, artes:

Hic Musa, hic Charites, hic partes quattuor anni

Ordine procedunt reliqui Comitesq; Ducesq;

Marchiadæq; : sed ante alios Dux lartior omnes

Infert se medium Sponsus, suaq; agmina iungit.

Iam turmas equitum, de Vuirtembergidos, omnes

Nobilitate sati, terni primo ordine ducunt.

Quos tubicen sequitur, & curuo personat ære:

Tinnitusque ciet venientis præco cateruz.

Hunc plebei equites octoq; deceniq; sequuntur,

Et qui pomposos manibus duxere caballos:

Ærea tum raucos edunt tria cornua bombos:

Pulsaq; tinnitus procul ærea cymbala tollunt.

Hinc celeri subuectus equo Ludouicus, ab alta

Spætius Hepfigia nomen qui ducit aurum,

Promicat: vnâ omnes de nobilitate vetusta,

Teccia quos semper comites habet aula, sequuntur:

Quiq; manu ducis æra merent, gens strenua bello,

Præsidiumque soli patrij: quique alma colonis

Iura fori dicunt, Teccæaque mœnia seruant:

Aut Vuirtembergo qui gaudent iure clientes.

Bis centum incedunt procures. it pectore summo

Flexilis obtorti per collum circulus auri:

Purpureis omnes sagulis, cristisque decori,

Quas ruber & croceus permiscent ritè colores.

At tunicæ manicis ostentant symbola dextris

Teccigenæ Sponsi. Videas insurgere curuis

Saltibus æripedes, & longos ducere gyros.

Proxima iamque tenent socio vestigia passu

Brandemburgiaci procures: quos ære recuruo

Sex teretes acuere tubæ: & subuexus afello

Æra quatit Corybas, & ænea cymbala tundit:

Ducet equos prisce stirps Falconhania gentis:

Omnia

Ludouicus Spæt.
ab Hepfigheim,
Marscallus.

Ornatus nobilium.

Marscallus Brandemburgicus, cum
suis tubicinibus
Nobilium equi-
tatu.

Omnis nobilitas quem Brandenburgica ponè
 Subsequitur: Tyria præsignis sindone & ostro:
 Cuius olorinæ nigricant in vertice crista.
 Hos super Hassiæ cana cornua flatibus implent,
 Tres numero: at valido Corybantia verberè quartus
 Aëra ferit, totum Hermannus præuertitur agmen
 Terræ Marschallus Cattæ: quem cætera ponè
 Nobilium sequitur Cattorum maxima turba:
 Auro omnes culti, & Tyrio velamine tecti,
 Et croceis albisque ornati tempora cristis.
 Hos inter Pogius patriæ ciet agmina gentis,
 Gentis Anhaltinæ, ducunt quam rauca turbarum
 Cornua: ad armatas animum stimulantia pugnas
 Tinnitumque addunt latranti pelle lebetes.
 Illum omnis procerum cætus comitatur euntem,
 Quotquot Anhaltinis huoaduenère caballis:
 Torquibus insignes, rubrisque in vertice cristis.
 Post Hennæbergæ clagentes ærè recuruo,
 Insonuère tubæ, & rauco caua tympana cantu
 Insequitur procerum cætus, generosaque pubes:
 Sceleusingæ quotquot celsis à mœnibus adsunt:
 Tam vultu insignis, habitu quàm vestis, & armis.
 Illos Teccigenæ, Getulo murice picti,
 Excipiunt gressu proceres, aulæque Magistri,
 Consiliumque Ducis. Magnorum hinc turba Baronum,
 Illustresque equitant Comites ab origine nati.
 Tum subito erumpunt portis, velut agmine facto,
 Horrificoq; nouem resonantes murmure, claræ
 Personuere tubæ, strepitumque cauata dedere
 Tympana, terribili reboantia rauca fragore.
 Hic plangunt alij sublati cymbala palmis:
 Illic buccina terrenti tonant ærea bombo:
 Raucifonaque cient cana cornua voce boatum:
 Barbaraq; horribili strepitant taratantara cantu.
 Florea signa tubis, viridi volitantia velo,

Marscallus Hassus cum suis tubicinibus & Nobilibus.

Marscallus Anhaltinus, cum suis tubicinibus & Nobilibus.

Marscallus Hennæbergicus, cum suis tubicinibus & Nobilibus.

Comites & Barones atq; officiales Vuirtembergici.

Nouem tubicines Vuirtembergici.

*Principes &
Duces.*

Quis Teccæ gentis depicta insignia, pendent:
Iunctaque cum gemino, profulgent cornua pisce:
Ipsi exinde Duces veniunt, rerumque potentes
Magnarum Domini. Ludouicus præpete fertur
Per medios insignis equo: lætusque secundo
Marte ruit: quem purpureo fucata colore
Vestis, & obrizo subnectit circulus auro.
Qualis, vbi hyberna Lycia, Xanthoque relicto,
Delon Apollo suam petit: Inopumque reuisit.
Exercetque choros: mistique altaria circum
Myrmidones Cretesque fremunt, pictiq; Agathyrsi.
Ipse inter medios graditur: vernoque coronat
Flore caput radians: & crines implicat auro:
Haud aliter fidis cinctus ductoribus ibat
Ludouicus: tantum egregio decus enitet ore.
Insultat sonipes: pressisque repugnat habenis:
Huc obuersus & huc: pedibus micat æreus ignis.
Interdumque iubis altè sese arduus effert:
Interdum in gyrum gressus magno impete lunat:
Proximus à dextra graditur, pater optimus olli,
Brandenburgiacæ Fridericus Marchio terræ:
Conspicius rubeisque genis, & fronte serena
Arduus: & toto longum agmen vertice supra est.
At Cattus læuæ Sponsi Ludouicus adhæret,
Landgravius, facie insignis: quem Vuestphalus albis
Portat equus bicolor maculis vestigia primi
Alba pedis: frontemque ostentans arduus, albam.
Tum subit Ascanius, prisca moderator Anhalti,
Ernestus: cui terra fauet, cui pontus & æther:
Saxonico subuectus equo clauditquæ sinistram.
Hennæbergiaco clarus de sanguine princeps.
Ambo pij, fortesque viri: nequeam ipse priorem
Dicere: nominibus potior tamen ille: sed huius
Grandæva iam fila colo. tum gente Silesa
Lignitius, celebris subit in vestigia Princeps,

Lippæusq;

Lippæusq; Simon, Gulielmi nomine Catti:
 Cui Mompelgardis comes it Fridericus habenis:
 Haud vllō minor, ad lætum spectamen ituro,
 Oris & egregiæ præstanti munere formæ.
 Quemque sui celeres, pedibus pernicipibus acti,
 Hinc illinc stipant: & equos comitantur heriles.
 Vuirtemhergiaci pretioso vellere cincti,
 Et tyrio pariter redimiti corpora fuco,
 Cristisquē insignes, & versicoloribus armis,
 Nec minus hastigeri de nobilitate puelli
 Cristatis lucent in equis: quos turba tuentūm
 Omnis miratur: Tyrio nam purpura succo
 Vestit: & auratum Phrygia spectabile tela
 Tegmen inest capiti: quali Cyllenius ore
 Pingitur, & Graius Ledæa casside Pollux.
 Aureus it torques humeros & pectora circum:
 Inque suo pendent bicolores vertice cristæ
 Terga per, & celeres Xantiq; & Arionis armos:
 Lamina puniceas interplicat aurea cristas,
 Pennaq;, quam Sicoris quondam abiicit ardea in vndis:
 In manibus gestant præfixa hastilia ferro:
 Cælata ex auro. videas procedere longum
 Agmen, æratas campo consistere turmas,
 Currusquē, & niueis tentoria candida velis.
 Hinc equites, illinc pedites, peditumquē manipuli
 Explicuere aciem: collataquē signa tuentur:
 Conuertuntquē vias: nunc in se spicula tendunt
 Infensi: pugnaquē cient simulacra sub armis:
 Talia per teneræ splendent hastilia pubis:
 Quæ sponsi insequitur festiui principis agmen.
 Tunc equitum insequitur nimbus: galeataquē totis
 Agmina prorumpunt portis: Teccæquē pubes,
 Et Brandenburgi, Cattiquē, & Saxones altis
 Sublimes in equis, atque Hennæberga iuuentus,
 Et Mompelgardis, fortesquē ad castra Silesi.

CELERES.]

Armigeri pueri.

Reliqui Equites.

Omnes hi medios pedites, armataque longè
 Pectora transequitant, nota regione viarum
 Iamque ibat totus campis equitatus apertis,
 Diues equum, diues pictæ vestis & auri.
 Pulverea erigitur nubes, tellusq; soluta
 Aduentuque pedum, flatuq; tremiscit equorum.
 Qualis Threicio torquetur pulvere campus:
 Cum Mauros gelidi propè flumina concitus Hebri:
 Fulmineos exercet equos, Illi æquore toto
 Ante Eurum Boreamque volant: gemit vltima pulsu
 Terra pedum: tepidoque calet rapida vngula rore.

*Occursus Marchi-
 onis Badensis cum
 suo comitatu.*

At manus interea campis Badana propinquit,
 Marchiacique duces, equitumque exercitus omnis:
 Compositi numero in turmas. Dux CAROLVS ipse
 Agminis, ingenti lectica infertur: & agro
 Corpore, Dorothees firmat sponsalia natæ.
 Proximus incedit Catta virtute GEORGVS,
 Landgrauio genitore satus: Tum Marchica fama
 ERNESTVS genitrixq;, & Dorothea quadrigis
 Aduecta auratis equitum: quam longa sequuntur
 Agmina, tercentum validis deducta caballis.
 Haud procul à campo modicus iuga florea collis
 Valle caua attollit: summoque in vertice montis
 Planicies circum. tumulus, qui surgit in altum
 Castrorum in morem pinnis atque aggere cinctus.
 Agger erat, quinis distinctus partibus orbis
 Ad latera, & firmo circum munimine septus:
 Reuschachia virtutis opus: tormenta que passim,
 Disposita in bigis, numero bis dena nouemque,
 Intus seruabat flammanti pulvere foeta.
 Stant geminae peditum coniuncto vmbone phalanges
 Armatae ferro, cristis capita alta decora,
 Et conferre manum, pugnasque ciere paratae.
 In medio duo signa volant: niueisque nigrisque.
 Hinc, croceisque aptè distinctum partibus vnum:

*Aggeris, quæ Sa-
 muel à Reischach
 Aulicus Magi-
 ster excitauit, de-
 scriptio.*

Illinc,

Illinc, Canstadij nunc olim insigne paternum,
 In rubeo niueus lucebat Cantharus vno.
 Tertia pars peditum opposito sua castra tenebat
 In tumulto: & circum vexilla rubente ferebat
 Insignita cruce: ac minio flauentia mixto.
 Horrescit strictis seges ensibus æraquæ fulgent
 Sole laceffita, & lucem sub nubila iactant.

Hoc tum Marchiam speculatus ab aggerre pubem,
 Tormento signum dat miles: & ignibus actis
 Personat aduentare Deam: lætisquæ manipli
 Vocibus auspiciū, tædæ plausere iugalis.

Iam Dux Tecciacus campos superauit apertos
 Conscenditquæ iugum totoquæ feruntur vtrinq;
 Agmine: nec longis inter se passibus absunt:
 Cum subito tubicen fumantem puluere campum
 Prospexit longè: Badensiaquæ agmina vidit:
 Intonuitquæ tuba! & signum dedit ære canoro:
 Omnes quem reliqui lituo clangente sequuntur.
 Tecciaci imprimis, sponsæ quæ proxima turba
 Occurrit, subito erumpunt clangore: suosquæ
 Exhortantur equos stimulis: dominamquæ frementes
 Dorotheam excipiunt: ac fortia colla reflectunt
 Alipedum circumquæ datis referuntur habenis,
 Currum cingentes sponsæ. tum stridulus aër
 Elifus limis conceptaque classica cornu
 Tolluntur: subit astra fragor, cœlumquæ; remugit:
 Postquam facta quies, & iam data copia fandi:
 Brandenburgicus conuerso ad Marchica vultu
 Pectora, Dorotheamquæ tuens, carosquæ parentes:
 Omnibus attentis platido sic incipit ore:
 Illustres pietate duces: fate sanguine diuū
 CAROLE: tuquæ potens animi virtutibus ANNA,
 Anna parens: & tu sanctæ genetricis imago
 Dorothee: & reliqui procures: quod dextra secudent
 Fata, suoquæ DEVS felici numine vertat:

*Oratio Marchio-
 nis Brandenburgici.*

Adsumus hîc, sponsæq; animis plaudentibus omnes
 Imus in occursum, vt festam comitemur ad urbem :
 Inqué domos aulæ, veterum pro more penatum,
 Lætitiæ, ludisqué viæ, plausuqué frementes.
 Iamqué adeo promptis animis & voce benigna
 Excipimus cunctos : quando haud sine numine CHRISTI
 Res tantæ eueniunt. illi sit gratia, soli
 Autori cœptorum operum : cui fœdera læti
 Casta placent : saluum quod teque tuosqué videre,
 Cognatasque vrbes licitum, populosq; propinquos
 Marchiacis terris, & Vuirtembergidos ora
 Aspicere : inprimis præstanti corpore natam
 Incolumem coràm datur, illæsamqué tueri.
 Quare agite ô te&is omnes succedite nostris :
 Et vos Marchiaci cœtum celebrate fauentes
 Ipse DEVS, miti qui temperat omnia nutu,
 Hunc lætum Sueuisqué diem, Marchaqué profectis
 Esse velit : nostrosqué huius meminisse nepotes.
 Dux ea pro cunctis : eadem sibi quisque volebat.

*Responsio Land-
 graui Hassiæ.* ●

Tum Dicta Hassiacus leni sic voce secutus,
 Landgrauio natus genitore, GEORGIVS inquit :
 Teccigenæ proceres, genus alto à sanguine diuam,
 Et tu coniugio nuper dignate superbo
 DOROTHEES Ludouice tuæ, fortissime Princeps :
 Grata quidem nobis vestræ indulgentia mentis,
 Occursusq; ingens, & tanti signa fauoris.
 At non grata minus vestræ exoptata salutis
 Fama, quod incolumes coràm vos cernimus ipsi
 Omnes : huc patrijs quotquot venistis ab oris :
 Iamq; itidem plaudenti omnes saluere iubemus
 Voce : pijsq; animis felicia quæque precamur :
 Vt DEVS inceptum vultu fortunet amæno
 Coniugium. nam nos maioribus esse profectos
 Auspicijs manifesta fides, sed fœdera læti
 Sortitur, voluitq; vices & tempora CHRISTVS.

Quin

Quin igitur pacem æternam, pactosque Hymenæos
 Exercemus : adest, quam tota mente petistis,
 Vrsula Dorothee : fido comitata parente.
 Hanc sume, ô felix tanta Ludouice marita.
 Non erimus regno indecores : nec vestra feretur
 Fama leuis, tanriqué adoleſcet gratia facti.
 Nec Vuirtembergos gremio excepiſſe pigebit
 Marchiacam, thalami faciatam foedere, Badam.
 Nanque hinc progeniem multa virtute futuram
 Egregiam, & veſtras quę ſeruet legibus vrbes,
 Auguror : & ſi quid veri mens preuidet, opto.
 Dixerat : illum omnes vno ſimul ore ſequuntur :
 Atque iter inceptum celerant rumore ſecundo,
 Progreſſi in turmis : partitoqué agmine fulgent.
 Vt primùm ſtrepuere tubæ procul æretanoro :
 Ocyus admotis impellunt ænea flammis
 Tormenta, ac rutili ſonitus imitantur Olympi :
 Horrificoſqué cauis bombos ſiphonibus edunt.
 Sub pedibus mugire ſolum : totuſq; moueri
 Mons circum : & terris tremere omnia viſa repente.
 At procul vt patrij thalamos ſenſere paratos
 Principis, impoſitæ præcellis montibus arces :
 Hinc Aſperga tonat : tonat hinc magno impete Neiffa :
 Hinc Vuirtembergi ſinuofa cacumina montis,
 Illinc Vrachij collis iuga læta reſultant.
 Audiſt hoc Nicri lacus : & celer vnda Nagolti
 Conſtitit : & retrò ceſſerunt flumina Glembi :
 Intremuitq; Oenns. penituſqué exterrita vilſa :
 Et patriæ curuis immugiſt ora cauernis.
 Cùm ſubitum, dictuqué oritur mirabile monſtrum.
 Nanque alto tumuli vibratus ab aggere fumus
 Cum ſonitu venit : & pictum candente fauilla
 Dorothees currum anteuolat : inſtarq; coronæ,
 Per ſudum tranſit, cœli in regione ſerena :
 Et procul in tenuem ex oculis euauit auram,

Eiaculatio tormen-
torum ex aggere
de vicinis arcibus

Tunc aliquis palmas cælo cum voce tetendit:
 Omnipotens genitor, precibus si flectere nostris:
 Aspice nos & quod CHRISTI pietate meremur,
 Auxilium præsta pater: atque hæc omnia firma:
 Vix ea fatus erat senior: lepus ecce trementi
 Excessus sylua campum petit. ocyus illum,
 Ominis haud læti signum, comprehendit agrestis
 Turba: duciq; adfert Lindouico præpes: at ipse,
 Si quod habes, medijs qui te offers cursibus, omen:
 In te vertatur; tuque illud sanguine tollas.
 Sic ait: & leporem iugulari mandat: & æquo
 Munere dotatum Thyrsin dimittit agrestem.
 Interea ad tumulum productas longa cohortes
 Explicuit legio: & campo stetit agmen aperto:
 Sex centum armati siphonibus horrida ludunt
 Prælia tormentisq; tonant. micat igneus horror
 Siphonum, & fictis Mars ludicrus errat in armis.
 Non secus, ac quondam collatis viribus hostes
 Cùm duo Marticolæ pugnant, ac prælia miscent.
 Ipse acres stimulos Mauors in pectore vertit:
 Bellatorq; animo DEVS incidit, ambo furorem
 Concipiunt: vitamque audent pro laude pacisci.
 At lento progressi equites, cum virgine passu:
 Sensim decedunt campis, vrbique propinquant.
 Subter anhelat humus, depressaq; pondere tanto,
 Vix satis est tellus, & sparso puluere fumat.
 Est turris vasto suspectu, in mœnibus vrbis:
 Hinc tuba lætificum sonitu dedit ærea signum.
 Tum verò festiua repens per mœnia clamor
 Tollitur, ipsa venit: vicisque effusa per omnes
 Vndique visendi studio, ruit obuia passim
 Turba hominum: canique fenes, pueriq; tenelli,
 Et matres, castæque nurus, blandæque puellæ:
 Visuræ sponsam, & genialia vota daturæ.
 Illa subit, festæque rotis, illabitur vrbi:

Leporis occursum.

*Prælii ludus ad
aggerem.*

*Appausuciniuum
adueniente Spon-
sa Illustrissima.*

Nobilium

Nobilium stipata manu, medio agmine equorum.
 Suspiciunt omnes vnam : stupor occupat omnes :
 Miranturq; decus formæ , egregiamq; iuuentam.
 Os rubrum, ætherias imitantia lumina flammæ,
 Non hæc in terris facies humana moratur :
 Angelus est nobis cælo demissus ab alto :
 Angelicus nuptæ vultus : Hæc angeli imago.
 Tunc aliquis grauior natu : cui plurima mento
 Canicies erat : attollens super Æthera vultum,
 Complodensq; ambas conspecta virgine palmas :
 Si numero non fallor, ait, nunc tertia lucis
 Hæc hora est : (& erat, turriq; sonabat ab alta)
 Tertius ô vtinam, decimæ post cornua Lunæ ,
 Prodeat è binis patriæ custodibus hæres.
 Finierat, paruz cum diua adit altera portæ
 Limina : Velbergi stabant ibi quattuor vtres :
 Mænaliosque modos & pastoralia labiis
 Murmura contabant Syluani : orisque recursum,
 Dissimili tenuem variabant pollice ventum.
 Risit, vbi hos vidit, Nymphæ : risere cohortes
 Armatæ : risere duces, equitumque cateruz.
 Nec litui cessant vsquam cantare, tubæque
 Æneaq; alternis pulsa vndiq; tympana palmis :
 Ventum erat ad sacras Ludouici principis ædes.
 Intus reginæ matres ducibusque potentes
 Progenitæ patribus, diuino à stemmate Nymphæ,
 Circumstant, sanctamque manent longo agmine nuptam
 Dorotheen, vario succinctæ tegmine vestis.
 Has inter prima confederat inclyta sella
 Æmilie : genitrix Friderici cara Georgi
 Marchiadæ, hinc sponsi germanæ principis omnes :
 Landgrauia Heduuigis : parsque Eleonora mariti
 Ascanij : & coiunx Henebergici Elisa Georgi :
 Quattuor innuptæ : Æmilie pia, Dorotheeque,
 Cui Mariæ prænomen inest, Sophieq; pudica,

*Velbergici virt-
sularij.*

*Ludouici, Duci
Vuirtembergici
sorores.*

Annaq;, formoso præstantes corpore Nymphæ:
Synceraque fide insignes, & moribus aptis.

Vna aberat, partu nuper detenta Sabina
Landgrauij coniux haud infœcunda Vuilelmi:
Sed binas dederat fraterna ad fœdera natas.

*Instrumenta Mu-
sicæ in aula.*

Vtq; aulæ tetigêre fores: tum pulsa frequenter
Tympana dant sonitum, spolijs instrata caninis
Dusuper harmonico completur pergula cantu:
Tibia cum lituis, & vocibus apta quaternis
Sambuca, Aoniæque fides, & Lydia buxus:
Corneaque arguto conspirat buccina flatu.

Postquam omnis procerum cœtus pertransijt aulam;

Egressus portâ, viridem quæ ducit in hortum:
Succeduntque duces foribus, Tyrijsque quadrigis
Dorothee inuecta, & pictis in curribus Anna,
Anna parens sponsæ, famulis stipata puellis:
Primus equo, in portis aulæ, Ludouicus ab alto
Defiluit: quem fida cohors imitata, relictis
At terram defluxit equis, tum sponsa quadrigis
Descendit: gloriæque suas, longa atria circum
Ordine disposita, Comitesque Ducesque decoris
Ornatas cristis ostroque nitente, salutat.

*Salutationes &
mutui complexus
in aula.*

Inde Dea in superam LVDOVICI ducitur aulam
Principis. hîc postquam medijs in sedibus omnes
Congressi inq; vicem dextras iunxêre: locumque,
Quo fuit arcanas licitum pervoluere curas,
Insidunt primus Badanæ Marchio terræ,
Iam tuus ô Ludouice socer, compellat amicis
Vocibus Amelium, & docto inbet ore profari
Pauca suæ natæ. Tunc facta silentia linguis:
Et dicto Amelius parens, ita farier inquit:

*Oratio. Badenſis
Cancellarij ad il-
luſtriſſ. Sponſam.*

Nympha decus patriæ præluſtri ſanguine creta:
Scis cui te genitor, qua dote, & fœdere quanto,
Intactam dederit nuptam, quantisque iugarit
Ominibus: neq; vocis eget res notior huius.

Iamq;

Iamquē adeo patrijs eductam sistimus oris
 Hac sede : & propriam genti cum dote dicamus
 Vuirtembergiacæ dominam : Sponsoq; maritam
 LVDVICO , æterno sociamus fœdere lecti.
 Sed quia dulcis amor regni : blandumq; potestas
 Nomen : & immemores solium natale nepotes
 Esse verat : patriæquē omnes dulcedine terræ
 Ducimur : idcirco agnatæ valedicere Badæ :
 Imperijquē omnes germanis linquere habenas
 Fratribus, & ratio, legesquē, & iura reposcunt,
 Nunc ergo amissos patriæ obliuiscere fines :
 Marchiademq; omni cum posteritate penatum
 Cede solo : nullisque armis , nec fraudibus ullis
 Imperium hic repetas : ac , ne tua dicta retractes,
 (Quanquam in te dubij nihil vlla in parte relictum)
 More fidem solito obstringas. Sic fatur : at illa
 More fidem soliro, sacramentoquē ligabat.
 Stuccardi interea portæ statione relicta,
 Decedunt ciues : iunctaquē repentē phalange,
 Dispositi totis ducuntur in ordine vicis :
 Plebs ferro velata caput : ceu castra subire
 Apparet : aut durum detrudere mœnibus hostem
 Tum se quisq; domum recipit : ruptoq; feruntur
 Agmine : pars urbis custodit cætera vicos :
 Et vigil augustæ præ mœnibus excubat aulæ :
 Quæ peregrè nuper patrijs aduenerat oris.
 Pronus erat Titan : & clarâ luce peracta
 Hesperium rubeo pelagus temone petebat :
 Transieratquē dies : cùm iam socialia præstò
 Tempora festivaquē calet dômus vtraq; pompa.
 Hinc gens Tecciacæ gaudet celeberrima terræ :
 Hinc templo se Bada parat tēdisquē maritis.
 Tympana pulsa sonant : & fervent atria flammis;
 Purpureoq; habitu pueri, gemmisquē decori,
 Bis sex , auratis redimiti colla catenis,

*Renuntiatio pa-
 terni domini fa-
 cta ab illustrissi-
 mo sponso.*

*Processus intem-
 plum.*

Præcedunt : manibusq; faces & lumina gestant.
 Cum sponso insequitur procerum manus omnis: & alta
 Quis propior de stirpe gradus, stant ordine primi:
 Omnes albentis tecti velamine telæ.

*Ordo principum
virosum.*

CAROLVS à dextra socer: à leuâq; GEORGVS
 Brandenburgicæ Fridericus Marchio terræ:
 Hinc ingens Cattæ LVDOVICVS gloria gentis,
 Landgravius: prisci quem dux comitatur Anhalti.
 Proximus antiquo Comitum de semine ductus
 Hennæbergiadum: cui Mompeligardica fama
 FRIDRICVS claudit læuum latus: inde Simone
 Lippæo Ioachimus ouat comitante Silesus.
 Vualdeciusq; Comes, & Marchica fama Iacobus
 Succedunt, Comitumq; cohors, magniq; Barones:
 Et quos nobilitas æquat generosa Dynastis.

*Deductio sponsæ
in templum.*

Tum Sponsa egreditur, matrum præcincta corona,
 DOROTHEE, insignis facie: serotq; virenti
 Luteolas velata comas, tergoq; fluentes:
 Candida quam circum vestiuerat vndiq; palla.
 It comes à dextra Nymphæ candente GEORGVS
 Landgravius: læuam germanæ Marchio ducit
 Ernestus, nitidi demisso lumine vultus.

*Ordo principum
matronarum.*

ANNA parens sequitur. genitrix annosa Georgi
 Brandenburgiaci. tum glorum excelsa caterua
 Hinc soror Heduuigis, Cattorum principis vxor:
 Illinc Ascanij pars Eleonora cubilis:
 Æmylieq; soror læuam comitatur Elisæ
 Hennæbergiadis, cælebs formosaq; virgo:
 Iam matura viro, iam plenis nubilis annis.
 Pòst Iacoba, trahens Badano à sanguine nomen:
 Et Sophie princeps Maria cum Dorothea:
 Princep; Ascania comitata superuenit Anna.
 Omnes Tecciacò ductæ de semine Nymphæ:
 Et Catharina domus germen Lignizidos: omnes
 Velleribus niueis, & festa fronde reuinctæ:

Castaq;

Castaq; purpureum fusæ super ora pudorem.
 Inde pares Comitum sociæ, sociæq; Baronum,
 Et natæ illustres, & nobilioribus ortæ
 Matronæ laribus, cùm virgineo comitatu,
 Ritè superueniunt, vultuq; habituq; verendo.
 Incedunt binæ, generosa propago, puellæ,
 Expertes thalami: quarum genialia nondum
 Sub iuga ceruices niueas Hymenæus adegit.
 Ac velut Oceani cùm stellæ oriuntur ab vndis:
 Sole parante suos tenebris abscondere vultus:
 Heliadum chorus insequitur, radijsq; micantem
 Auricomolunam cœtu, super æthera cingunt.
 Sic thalmi sacrum Luduico adeunte iugalis,
 Dorotheen casto cingebant agmine matres
 Teutonides: pars virginibus circùm vndiq; fusæ,
 Ibant insignes auroq; ostroq; nitenti.

Est aulæ in tectis patrio de marmore templum,
 Relligione sacrum: miro quod honore nitebat,
 Velleribus Tyrijs, & rubro murice cultum.
 Intus suaue sonant octo discrimina vocum:
 Tactaq; fila canunt Hymenæon, & atria fumant
 Succensis facibus, tædaq; ardente iugali.
 Ara fuit picto medijs in sedibus ostro
 Constrata, & fertis, & sacra fronde reuincta.
 Hanc, vbi peruentum diuini intra limina templi,
 Protinus exinrio Lucas Osiander amictu
 Insignis, reuèrenter adit: precibusquæ litatis,
 Præfatus CHRISTM, sacra connubialia laudat,
 Sponsum deinde vocat præco, fidamquæ sodalem.
 Ille vocatus adest: Sponsam comitantur euntem
 Ductores bini, fraterquæ herosquæ Georgus,
 Consistunt ambo. simul incipit ore sacerdos:
 Vuirtembergiadum princeps, fate sanguine diuinum:
 Cui se pulcra viro dignata est iungere virgo
 Dorothee: ecquid adhuc pactos seruas Hymenæos?

Templum aulicæ.

LUCAS Osiander D. Ecclesiæ aulicæ.

Copulatio matrimonij.

Ille ait: & nutu præsentia foedera firmat.
 Tunc pius ad Sponsam vertit diua orator:
 Badana de stirpe decus, castissima princeps,
 Tu quoque connubij æterno te foedere iunctam
 Luduico affirmas domino lectique iugalis
 Illæsam retinere fidem promittis? At illa
 Annuit, ore pio. tum dextram iungere dextræ
 Præcipit, & firmo nectit duo pectora vinclo.
 Iamq; habitis precibus, genialia carmina fundit
 Musicus: atq; octo redeunt discrimina vocum:
 Festaque concordi subsultant limina cantu.

Lectus genialis.

Interior thalamo componit regia lectum,
 Stamine gemmato, picturatisque tapetis:
 Purpureoque torum consternit desuper ostro.
 Circum infecta croco pendent velamina Serum:
 Stragulaque, antiquis hominum variata figuris,
 Heroum mira virtutes arte loquuntur.
 Talem nec Pelopi construxit Lydia lectum:
 Nec Bacchæ talem patri exercere Lyæo.
 Iam templo egressi sponso cum Principe patres
 Altum intrant thalamum: lectique in parte reponunt
 LVDVICVM: gradibusq; tori nituntur acernis.
 Tum virgo ducibus circumstipata duobus:
 Cinctaque castarum pulcro venit ordine matrum,
 Et grege virgineo. Niueas infecerat igni
 Faxq; pudorq; genas: ut cum quis sanguine candens
 Tingit ebur: vel mista rosis cum lilia fulgent:
 Protinus in lectum sacra Dorothea locatur:
 Inque latus pia costa viri dedit, unde petita est.
 Exultant cum voce duces: genitorque parenisque
 Optima, & Ernestus frater, gloriesque nurusque,
 Talia lætifico dicunt exordia plausu:
 Qualia delectæ quondam cecinere Rebeckæ,
 Et Laban, & genitrix, & sancto Bathuel ore:
 O digno coniuncta viro, patrijque per vrbes

Epithalamion.

Tecciacæ

Tecciacas regni confors : sis Vrsula felix :
 Et Vuirtembergos auge frœcunda penates :
 Ut natos natorum, & qui nascuntur ab illis,
 In portis videas, & latæ mœnibus vrbs :
 Tequē colat populus : tibi Neccarus, & celer Oenus
 Serviat : & medijs præsis dux magna Suevis.
 Sic omnes fremitu plaudunt, & vocibus îdem,
 Illi confurgunt iterum : thalamoque relicto
 Omnes ad cœnam lituis clangentibus ibant.
 Est aula in tectis, Zephyrum quæ spectat & urbem :
 Splendida regifico luxu, aulæisque superbis.
 Huc epulæ, diræque tori, cœtusque ministrum
 Stipantur : pendent lychni laquearibus aureis
 Inceni : & flammis vincunt funalia noctem.
 Postquam hic multiplici constratæ sunt dapæ mensæ:
 Atque omnes procerum convenit in atria cœtus :
 Tunc manibus lymphas dant nobiliore ministri
 Stirpe sati : tonsisque ferunt mantilia villis.
 Innumeri circum famuli : quibus ordine longo
 Cura suos spectare duces, nutusque tueri.
 Quadraginta alij de nobilitate ministri :
 Qui dapibus mensas onerent : & pocula ponant,
 Utque sacras dedit ore preces : palmasque tetendit
 Ad cœlum, diuâ venerandus voce, sacerdos :
 Olli discubuerè toris ; & corpora fellis
 Auro præculta, ostroque rubente locârunt :
 Luduicus primum sponsus, Nympheque deinceps
 Dorothee : & reliquæ iusta mæresque virique
 Confidunt serie : & regalia corpora tosta
 Carne replent : xinoque sitim curasque repellunt.
 Cuique suus domino cyathum pincerna ministrat :
 Et iuuenis docto regalia fercula cultro
 Chironomus secat, argentoque imponit herili.

At reliqui Comites magni, clarique Barones,
 Vxoresque horum, & generoso à sanguine natæ,

Locus cœnæ,

Cœna nuptialis.

Locus in quo cœnauerunt Comites & Barones.

Turri alta sacros posuerunt sedibus artus.

*Locus in quo ca-
uauerunt Nobiles.*

Nobilium verò tenet inferiora iuuentus

Atria, quæ alipedum testudo annectit equorum.

Hic centum mensis libantur pocula Bacchi:

Impositisque decem dapibus crenatur: & humor

De Guidobergiaca bibitur sine fece lagæna.

At suprâ, aurata ponuntur fercula lance

Innumera, ante Duces: & septuaginta meraci

Funduntur vini species, liquidissimus humor.

Musica vocalis.

Postquam prima quies epulis, mensæque remotæ:

Tum quinquaginta vocum cantusque magistri

Congeminant plausus: numerosque per alta volutant

Atria, dulcisonus ferit aurea sidera clamor.

Hic alij teneras imitantur gutture Nymphas:

Sirenumque modos aptis concentibus edunt.

Sublimes alij iactant super omnia voces

Tempora: & albentes numeris imitantur olores.

Sunt, qui demissis superant pulmonibus vsos:

Murmuraq; ingeminant è gutture ducta profundo.

Pars medio voluit vocum sacrata tenore

Carmina: pars numeris circum sonituque vagatur.

Mox fide conspicuus, cytharam ferit alter Iopas:

Baccinaque, & Phrygijs intermodulatur arundo

Vocibus: impellit sambucæ pollice clauas

Musagetes: setoque chelys tractatur equino;

Et leuibus digitis testudo intercinuit ista.

Non ea Demodoci fuit olim gratia vatis:

Carmine qui fletum generosa mouit Vlyssi.

Non sic percussis sociauit carmina nervis.

Qui citharæ sonitu syluas, animosque ferarum,

Dis genitus vates, & saxa sonantia duxit.

Non sic Penelopes plectro, suauique refecit

Phemius ore procos non carminis autor Apollo,

Tam grata insonuit corda, aut ducedine vocis.

Ambrosios inter latices, epulasquâ Deorum:

*Musica instrumē-
talis.*

Pelea

Pelea cùm Thetidi thalamo pater ipse iugaret:
Aut Phryga, cùm Satyrum Tritonia arundine vellet
Vincere, detractaque cuti, deglubere victum.

Et iam finis erat cœnæ, grateſquē peractæ
Coſtitibus: longam properè tranſitur in aulam.
Magnificiſq; Duces, Comiteſq; & clara Baronum
Concio, nobiliumquē manus, caſtæquē maritæ
Principe cum ſponſa veniunt, gloriæq; caterua,
Virgineoque choro. Videas incedere binas,
Ordine: & inflexo reuereri poplite patres.
Viginti manibus geſtant, de ſtirpe miniſtri
Nobiliore, faces: ſparguntquē per atria lucem.
~~Tunc oritur ſtridor liturum, clangorquē tubarum:~~
~~Æneaque alternis tundiuntur tympana palmis.~~
Nec mōra, Dorotheen ducunt duō, Landgraviuſquē
Marchioquē Erneſtus, Ludouici ante ora mariti.
Ille dat amplexus: dextræ inuoluitquē ſiniſtram:
Inſtituitquē choros. Præeunt cum Lampadē iunctis
Aſcanius manibus princeps, æuoquē Georgus
Grandior Hennæbergiacus: biniquē ſequuntur
Tædiferi, clariſ patriæ natalibus orti:
Ad numerumquē mouent omnes genialia crura,
In medio pia nupta volans, cum Principe circum,
Et roſeo vultu, & roſea ceruice refulſit:
Ambroſiæquæ comæ diuinum vertice odorem
Spirauère: pedes veſtis pendebat ad imos:
Et vera inceſſu patuit Dea, Proxi-mus inde,
Brandenburgiacus cum matre Georgius Anna,
Principe Badana, molles agitare choreas
Inſtituit: tædas præfert Ludouicus, & alter
Nominis eiufdem, Cattorum maximuſ heros.
Poſt ipſe Aſcanium Cattus capit Eleonoram,
Exercetquē choros: ardentem lampada præfert
Mompelgardæa claruſ Fridericuſ ab vrbe
Quem comitem læua princeps deducit Anhalti.

*Looni & apparatus
Choræantium.*

*Choragi, & saltæ-
tium ordo.*

K s

Tertius ipse egit cum Catta Heduuige choream
 Ascanius princeps: tædas gessere choragi
 Lignitij generis ductor, Cattusque Georgus.
 Proximus Æmyliam tenet Hennæbergus: & apto
 Crure chorum senior pulcra cum principe ducit.
 Cui duo Marchigenæ Ernestus, fraterque Iacobus
 Anteferunt tædas: & bini ponè sequuntur.
 Postquam omnes duxere choros, cum principe princeps
 Quisq; sua, solito magnorum ex more penatum:
 Tum præco lituis in cœtum convocat omnes,
 Iægerus Melior, viridi velatus amictu:
 Eloquio grauis, & multa laudabilis arte:
 Cuius sublimi nomen venerabile fama
 Eminent: & iuuenes prudentia præterit annos,
 Vsu edocta suo. tuus hic, clarissime quondam
 O Curti Franciscæ, comes: nunc te duce raptò,
 Successor tuus, & rerum tutela, bonarum.
 Expanso is libro, clarè sic farier inquit:
 Illustres virtute duces, magnique Dynastæ,
 Et clari valida cum Nobilitate Barones:
 Tècciacus Princeps festum geniale, chorosque
 Constituit varijs decorare hoc tempore ludis:
 Et multis certaminibus: quis Martia bello
 Præsudare parat, seseque accendere virtus.
 Ergo vbi clara dies lucem mortalibus almam
 Tertia protulerit: radijsque retexerit orbem:
 Prima Cataphractæ ponet certamina pugnæ,
 Carceribus missurus equos. Pòst libera metis,
 Alipedum colla occurfu iungentur equorum.
 Armati hinc pedites certabunt comminus hastis:
 Tunc vbi se sextus sustollet in æthere Titan.
 Venatum in nemus antiquum tendetur: & vrsua.
 Distractus catulis, telo fodietur acuto.
 Luce deinde nouâ peregrino corpus amictu
 Larvati, appensum sudibus curretis ad orbem.

*Proclamatio cer-
 taminum eque-
 stris voce pra-
 eant.*

Præterea

Præterea octauo ludetur sole palæstra.
 Quisquis equum cursu valet: & qui viribus audet:
 Aut hasta incedit melior, longisque sarissis:
 Cuncti adsint: meritæq; expectent præmia palmæ.
 Dixerat: at Chelius, citharæque impulsor Iopas,
 Concordes tereti versabant pollice neruos,
 Buccinaque inflatur, raroque foramine buxum
 Assonat, & digitis sambuca interstrepit icta.
 Tunc iterum exercet doctorum læta choræas
 Concio, & ad numerum bini Comitumue Ducumue,
 Aut terni socias ducunt saltando puellas.
 Quattuor his tædas de nobilitate ministri
 Anteferunt totidemque à tergo ponè sequuntur,
 Tunc laxo veniunt succincti tegmine septem:
 Sacchareque obductas important nauiter escas,
 Auratis pateris, Panchææ cinnama terræ,
 Fæniculumq; & amygdala, dulceq; cardiamomum,
 Citrea mala, cichoria, limonefque virentes.
 Deliciasque oris, coriandrum, udasque cubebas:
 Sacchareque expressos, fictosque in imagine vultus,
 Circumquaq; ferunt: ducibusque pijsque dynastis,
 Fæmineoque choro, reliquisq; ex ordine promunt.

Iamq; ubi tempus erat placidæ dare membra quieti:
 Lucida fiderios cum nox ostenderet ignes:
 Dux sibi Dorotheen sumit Ludouicus: & altum
 Lætus adit thalamum: niveis quem Diva lacertis,
 Amplexuque foveat molli. tum cætera pubes
 Nobilium inflato per rara foramina buxo,
 Tympana cum strepitant alterno verbere pulsa:
 Tangit humum solidam pedibus, plauditq; choræas.
 Ac veluti maribus coniunctæ in amore columbæ,
 Aëra per liquidum volitant, atque agmine factæ,
 Cingentes cælum, ludunt stridentibus alis.
 Sic iuveni virgo coniuncta, viroque marita,
 Exercent choreas: & toto pectore gaudent.

*Choræa ad sonitum
 instrumentorum
 Musicalium.*

*Concilio &
 antiphonarum
 dignitas.*

*Choræa ad soni-
 tum tympani, &
 buccæ sistula.*

Sed iam stellanti nox præcipitabat amictu:
 Suadebantquæ leues humentia sidera somnos.
 Discedunt omnes Nyniphæquæ, & læta iuuentus
 Nobilium: Comitumquæ cohors, magniquæ Barones.
 At vigil ærato seruat custodia muros
 Agmine regales: illi tutricibus armis
 Obfedere fores: vicos hi mœnia circum,
 Excubias vigilantet agunt, vrbemquæ tuentur.

LIBER QVARTVS.

Proclama vix summos spargebat lumine montes,
 Orta dies: cum primum alto se gurgite tollunt
 Ætherei Phaëtonis equi: lucemquæ reducunt:
 Iam clangore domus, sonitu iam regia mugit

Festiua: acceptos longè auia compita frangunt,
 Multiplicantquæ sonos. apto stant ordine circum
 Magnanimiquæ duces, ostroquæ ornata iuuentus.
 Tunc Ludouicus ouans, domino stipatus anhalti.

*Proclama vix summos
 certaminis in-
 tra carceres, in
 diem sequentem.*

Ductore Ascanio, simul Alberto Hoëlloo,
 Armorum socijs, præconis voce disertis,
 (Qui viridi rursus laxoque astabat amictu,)
 Incipit effari: Medium cum crastinus orbe
 Sol erit: & minimas à vertice fecerit vmbas:
 Carceribus mittemus equos: & ludicra circo
 Prælia miscentes fictis pugnabimus armis.
 Sed ne quis legum ignarus, temeraria sumat
 Arma: sub arbitrium prius omnia iudicis arma,
 Loricamquæabilem subdat, hastamquæ trementem,
 Tum quò quisque virum successerit ordine portis,
 Hoc idem in pugnam veniat: vicibusquæ quaternis
 Aduersum rapido passu decurrat in hostem.
 Nec prius extenta telum direxerit ala:
 Quàm flexi metam contingat carceris, æquo
 Tramite: nec capiat sibi subueniente ministro:

Nec

Nec metam feriat: nec equum, neu cingula lædat
 Confortis: hec calcar inops, neu spicula perdat:
 Neu permutet equos: nisi facti copia detur.
 Qui melior fuerit mercedem ritè capeffet.
 Nam durum quisquis suprema in casside robur
 Fregerit: huic victrix concedet laurea primas.
 Proxima tum dabitur, qui rectam fortius hastam
 Gesserit. at galea quisquis, cristaquè decorus
 Iuerit ante alios, huic tertia præmia cedent,
 Nympharum arbitrio: quas iudex deligit equus.
 Vltima, qui plures in pugna ruperit hastas.
 Ac ne cui immeritò tanti tribuantur honores:
 Cuiq; suus iudex aderit, qui præmia palmæ
 Partibus exæquet iustis: neq; enim vnus omnis
 Res penes arbitrium: sed erit Mars omnibus idem.
 Nam Brandenburgi partesquè locumque Georgi
 Burgmilchlingus habet: cui clarum ingensquè paternæ
 Nomen inest virtutis, & ipse exercitus armis.
 At Rechbergiaca de nobilitate creatus
 Ioannes, auratus eques, tutabitur æquas
 Teccigenum partes. Badani nomine Carli
 Cranzus erit index, Geysbolzheimæa propago:
 Landgrauij inde vicem supplebit in ordine quarto,
 Burccardus, Cramiæ quem gentis nomen honorat.
 Stammer Anhaltini seruabit principis æqua
 Sorte locum: Ernesti ius officiumquè Georgi
 Hennebergiadæ geret Ostheimæius heros.

His dictis superas contenduut rursus in aulas:

Æmiliamq; legunt, Teccæo sanguinè natam,
 Et Badæ antiqua genitam de stirpe Iacobam,
 Gleichiæacq; domus præstanti pectore Diuam
 Magdalin, vt galeæ obseruent insigne decorum.

Protinus inde Duces caris cuu matribus adstant,
 Et Comites magni circum, celsiq; Barones,
 Legatiq; omnes, patrioq; à limite ciues,

*Ludorum eque-
 strium constituti
 Iudices.*

*Henric. Herman,
 Baro, in Burg-
 milchlingen.
 Ioan. a Rechberg,
 eques auratus.*

*Vuillhelm Cranz,
 à Geysbolzheim.*

Burccard. a Cram

*Arnol. Stammer
 Bernhardus Mar-
 schalck, ab Ost-
 heim.*

*Virgines delectæ
 Iudices.*

*Æmilia ducissa,
 Vuirtembergica.
 Maria Iacobe,
 Marchionissa Ban-
 densis,
 Magdalena Com-
 mitissa, in
 Gleichen.*

Munera portantes veniunt, auriq̄ue talenta :
 Certatimq̄ue nouis onerant connubia donis.
 Huc auro solidi calices, pretiosaq̄ue vestis
 Congeritur : iuvenes, longoq̄ue ex ordine matres,
 Stant circū, castæq̄ue nurus ante ora parentum.
 Aurum dat genitor : genitrix rarum Anna monile :
 At grauib. textam Fridericus Marchio torquem
 Baccaribus, gemmisq̄ue grauem : dat vincula Cattus
 Sponsæ Ludvicus, gemmis auroq̄ue corusca.
 Crateras donant alij auratasq̄ue catenas,
 Ex auro pateras alij, viridesq̄ue smaragdos :
 Aut durum fibris adamanta : & iaspida fulvum :
 Chrysolithosq̄ue rubros : aut Arabios hyacinthos :
 Aut, qui cærulea renitent ferrugine, turchos,
 Nec non & reliqui, quæ cuiq̄, est copia, læti
 Dona ferunt : patrij cum primis ordine ciues,
 Mœnibus è cunctis certatim dona tulerunt :
 Et terræ patribus commendauere duobus :
 Quorum alter præsul Bebenhusi flectit habenas :
 Denckendorffæ tenet alter limina sedis.
 Ambo graues pietate viri, virtutibus ambo
 Insignes : quos oris honos, & gratia mentis,
 Et simplex animus, fusoq̄ue remotus ab omni
 Condecorat mirum, rerumq̄; domesticus vsus.
 Atq̄; illi sponsæ regalia munera portant,
 Ingens argentum mensis, cælataq̄; in auro
 Omnia, quæ possunt epulas ornare Deorum.
 Et teretes orbes, paterasq̄;, & pura salina,
 Et centum obryzo cochlearia ducta metallo :
 Lanceq̄;, & magnos argentea vasa catinos :
 Poculaq̄; argento perfecta, atq̄; aspera signis :
 Furcillasq̄; auro nitidas : colloq̄; monile
 Baccatum, & viridi florentes igne smaragdos.
 Quin etiam rapido vicina Academia Nicro :
 Vuirtembergiacas Academia clara per vrbes,

*Donum territorij
 Vuirtembergici.*

*Eberhard. Biden-
 bach, D. Abbas
 Bebenhusensis.
 Bartholom. Ca-
 seus, Præpositus
 Denckendorffen-
 sis.*

*Monus Aca-
 demia Tubingen-
 sis.*

Cratera

Cratera impressum signis, auroq; venustum,
Ferre sui dedit huc monumentum & pignus amoris.

Sed neq; grandiloqui deerant suavesq; poetæ:
Qui sacra carminibus celebrarent fœdera doctis:
Votaq; pro thalamo facerent, divinaq; Nympha
Ac Ducis æternis mandarent nomina chartis.
Quorum de numero facundi Balthasar oris,
Bidembachus erat, rerum vir maximus usu,
Et sacro præstans divini codice verbi,
Ac Stuccardæ antistes doctissimus ædis:

Qui faciles Elegos, & amabile carmen amæno
Dictarat thalamo. Tum Græcæ gloria linguæ
Crusius insignes mira dulcedine versus
Miserat: & lepidio felix Epigrammate venit
Engelhardus ovans: & culti Musa Premeri:
Et breue laurigeri, sed doctum carmen Egolphi:

Et qui Dorotheæ Ludouicum scribere finxit:
Dorotheenq; sue rescribere iussit Vlyssi:
Atq; alij plures, celebrant quos aurea virtus,
Et vigor ingenij, nec vena maligna Poëtas.
Omnibus his largo grates Dux ære rependit,
Musarum fautor: studijs excultus & ipse,
Ausonijq; nitore soni. nam tempore multo
Ingenuas animum facilem demisit in artes,
Cumq; alij spernant hac tempestate camænas,
Non secus ac porcum Iudæus apella, fabamq;
Pythagoras olim: solus Dux Teccius artes
Has amat, & magno ponit in honore poëtas.

Qualiter Augustus quondam: qui primus in urbe
Imperij solus placidas tractavit habenas:
Virgilij cultor cum Mæcenate benigno.
Perge decus Ludouice D E I, celebresq; poëtas
Assere: sic nullo nomen delebitur æuo:
Virtutesq; tuæ ventura in secula tendent.
Nam sacer & magnus vatum labor omnia morti

*Poëtarum Carmina
na Napiata.*

*M. Balthasar. E.
denbach, Ecc. Sa
Stuccardiae. a
propofitus.*

*M. Mart. Crusius
Græcæ Lingua in
in Academia
Tubingensi pro
fessor.*

*M. Leonhardus
Engelhardi, a
dagogarcha Stuc
cardianus.*

*Duci Ludouici in
artem poeticam,
& liberatæ stu
dia munificentia.*

Præcipit: & populis donat mortalibus æuum.

*Gratiarum actio
facta a CL.V. Io-
anne Braßbergero
I. V. Doctore, &
Cancellario Vir-
tembergenſi.*

Iamq̃ vbi perfectis adſtabant ordine votis:

Tum Braßpergerus, vir conſultiſſimus æqui,

Cuius ineſt ori victrix opulencia linguæ,

Canitiæſq; animi iuuenis, magnumq; loquendi

Pondus, & attonitus ſerino qui permouet aures,

Prodit: & in tales oſleniter exerit orſus:

Illuſtres virtute duces, animiſq; benignis:

Et quotquot ſacras decoratum munere tædas

Vndiq; veniſtis: Princeps Ludouicus, & vnâ

Dorothee coniux, animi matrona pudici,

Pro donis & agunt & habent, quas reddere grates

Non opis eſt noſtræ. quis enim tot larga rependat

Munera? tot gemmas, auriq; eboriſquæ talenta:

Tot rerum pretia, obryzo potiora metallo?

Quæ paucis non eſt comprehendere plurima verbis

Sed DEVS, humanos qui caſus lege gubernat:

Et pia ſacta videt iudex, pro dotibus iſtis

Præmia digna ferat. Neque vos certaviſſe priores

Officijs pigeat, dextræq; potentis honore.

Dum cœlum ſtellas, dum voluet Neccarus vndas:

Robora dum paſcent ſyluæ, dum gramina campi:

Semper honos veſter, nomenquæ, decusquæ vigebit:

Nec larga è memori labentur pectore dona.

Hæc ait. at lituis ſonitum ærea cymbala miſcent.

*Proceſſus in tem-
plum.*

Tunc ruſſum delubra adeunt: patriquæ ſupremo

Iura tori ſacrant: cui vincla iugalia curæ.

Ordine procedunt: Ludouicum cingit Anhalti

A læua princeps: à dextra Carolus, aulæ

Durlachiz cuſtos, ſocer & pater optimus olli.

Accinctus lateri, Sponſo aptus iaſpide fulua

Enſis erat: Tyria renitebat murice læna,

Demiſſa ex humeris: Phrygius quæ tegmina ſartor

Fecerat: & tenui telas diſcreuerat auro.

Tum reliqui veniunt Comites, clariquæ Dynaſtæ:

Nobiliumq;

Nobiliumque manus sequitur, torquataq; pubes,
 At Brandenburgus dextram dederit euntis
 Dorotheæ: læuam comitatur clarus in ora
 Hassiaca, Lani princeps Ludonicus ad vndas
 Ipsa gerit pallam signis auroque rigentem,
 Atque intertextas Serum subtegmine vestes:
 Auro picta sinus, auro radiata capillos:
 Aureola redimita caput venerabile vitta,
 Succedunt binæ matres: & poplite flexo
 Illustres dominos templi sub limine honorant.
 Hoc faciunt Comitum vxores, sociæq; Baronum:
 Hoc & nobilium faciunt natæque pareſque
 Geminis insignes, & nigro murice & auro.
 Tunc iterum pictam LVCAS Oſiander ad aram,
 Sanctiloquus vates procedit: & ordine leges,
 Sacraque iura tori recitat: simul aduocat ambos.
 Constitit hic heros: claraque in luce refulsit
 Os humerosq; DEO similis. nanq; ipse decorem
 Ludouico ætherius genitor, lumenque iuuentæ
 Purpureum, & lætos oculis afflaret honores.
 Sponsam deducunt cum principe Marchio Catto.
 Illa solum, fixos oculos deiecta, tuetur.
 Ambos inde rogat lecti de fœdere vates:
 Vnâne cura duos, & amor socialis haberet?
 Nec quenquam ille suo thalamum præferret amori:
 Nec quenquam illa procum Ludouico pluris in orbe
 Penderet? æqualine arderent pectora flammâ?
 Postquam ambo annuerant vati, pro more roganti:
 Dat dextram ille suæ vxori, dextram illa marito.
 At facer antistes ligat his connubia dictis:
 Fœdera vestra, DEI præstanti numine firmo:
 Qui pater est, natusque illi flatusque coræuns.
 Nec quisquam tali sociatas fœdere mentes,
 Soluere possit homo. Breuiter sic fatus, ad almâs
 Hortatur simul ire preces. tum poplite pronô

L

Renouatio Coniugij.

Incumbunt ostro, & CHRISTVM prece supplice poscunt,
 Nec mora bisfenz iactantur in æthera voces,
 Suave melos: lætumquæ canunt Hymenzon: & aures
 Grata cantores vocum dulcedine mulcent.
 Ora modosquæ regit Daferus, in arte peritus:
 Egregijquæ autor cantus, vocumquæ magister.
 Vix tale Orlandus modulatur arundine carmen:
 Vix Clemens, cantumquæ fugans fugiensquæ vicissim
 Vix gravitate valens Iosquini Musica prisca.
 At pius interea solum conscendit eburnum,
 Verbaquæ sacra canit divino ex ore sacerdos,
 Et pia Iessei memorat præfagia Regis,
 Edita de sponsi mirando fœdere CHRISTI:
 Quo sibi nos homines, magno ille jugavit amore:
 Non secus, ac summus terræ regnator in oris
 Reginam cum jure tori sibi copulat æquo,
 Virginibus cinctam pulcris: de stirpe propinquis
 Virginibus: quas pompa frequens & læta choræa
 Cantibus augustæ deducit in atria sedis.
 Vive Osiandre sagax: mentis quem plurimus ornat
 Synceræ candor, pietasquæ animusquæ pudenda
 Ambitione carens, miserâquæ cupidine liber,
 Liber avaritiâ, studiisquæ hoc deditus ævo:
 Linguarumq; trium gnarus: penitusq; loquentis
 Hyblæis vox mixta favis: & dextera quavis
 Arte potens: te tota colit Germanica tellus:
 Te patriæ miratur humus: te suspicit aula.
 Vive Osiander sagax: dum biblia sacra legentum
 Nomen ubiq; tuum, laudesq; decusq; manebunt:
 Finierat templi antistes: precibusquæ peractis
 Harmonici cecinere modi. post ordine cuncti
 Delubro excedunt Domini, rerumquæ potentes
 Cum Sponso nuptaquæ duces, matrumq; corona.
 Ante fores templi sacrata in veste sacerdos
 Stecherus (dubium potius morum né probandus,

Ingeniine

Canticum Ludovici Daferi, Archimusi Vurttembergensis, duodecim vocibus compositum.

*Luca Osiandri Theologia Doctoris, & aulici Ecclesiæ con-
 cis in Psal. 45.*

Ingeniique bonis, & acutę indagine mentis)
 Astabat mensę: pelvique legebat aëna
 Dona Ducum: primus quorum Ludovicus apertis
 Dat centum manibus, donum pręlustre, Daleros.
 Inde etiam reliquę fulvo stipis ære coacto,
 Centum floreni, cum septuaginta duobus,
 Grata pauperibus cumulantur munera dextrę.
 Hoc illud virtutis opus, dignumque potenti
 Principe largiri miseris: inopesque leuare
 Sumtibus. atq; humilem dignari munere plebem
 Nec sibi divitias avida seponere cistā:
 Sed miserari ægros: rebusque fluentibus uti
 Ad laudem CHRISTI. Superas hoc itur ad arces
 Tramite: & ætheriis æquantur numina divis
 Terrigenum regum. Nam seros ista nepotes
 Fama manet: patrizq; audet plebs dicere patres.

Iam templo egressis, signum specula edit ab alta,
~~Ære cavo tubicen: & cymbala rauca resulant:~~
 Tympanaque ærisono clangunt percussa fragore:
 Et duodena modos geminantque iterantque tonantes
~~Cornua: barbaricumque sonant taratantara cantum.~~
 It cœlo stridor lituum, clangorque tubarum.
 Tunc famuli instaurant epulas, mensisque reportant
 Dona laboratę Cereris: Bacchumque ministrant:
 Orbesque argento ductos in margine ponunt:
 Et super argentum tenui mantilia filo.
 At lecti juvenes certatim, aulęque magistri
 Dapsilibus largas important lancibus escas.
 Triginta, quis ferre dapes, & fercula mensis
 Ponere cura data est: sex aulę equitumq; magistri
 Præcedunt, virgęq; viam moderamine monstrant,
 Qui primus sequitur, sex lances lancibus æque
 Impositas gerit, & totidem cum lancibus escas.
 Hic gelidi salares, formaque insigne leonis
 Artocreas, tortique orbes, atq; aurea mala:

*Eleemosyna ex li-
 beralitate princi-
 pum & reliquorū
 unā templo exe-
 untium: quas
 colligebat M. Ios.
 Stecher alter cō-
 missionator amicis.*

*Prandij nuptialis
 descriptio.*

*Numerus ciborū
 edulium.*

Hic insunt frixa in speciem farciminis oua :
 Et fartum artocreas sectorum carne caponum,
 Fascia bina ambit : gemino variata colore :
 Altera Tecciaco, flauæ succo altera Badæ.
 Tum reliqui incedunt, & fercula lauta catinis.
 Argento ductis gestant. hic leniter assos
 Infert porcellos : ille vros nomine gallos
 Quos dicunt, prunis assos candentibus, addit.
 Hic pulkem passis confectam porrigit vuis,
 Confectam ille pyris : agninam proxima carnem
 Secum in aromatico fert lanx argentea iure.
 Contusos alius fulgente paropside pullos :
 Iure alius sapido prædulcia amygdala promittit
 Artocreas alius completum carne ferina.
 Lucius hûc etiam piperato iure paratus
 Fertur, & elixi raphano maiore capones,
 Et caput aprugnum, & pilaris copia turdi,
 Et trutæ argento positæ meliore lacustres :
 Additur his, oleæ species pretiosa, colymbas,
 Et ventri vtilior, nec noxia capparum alio,
 Sequé laceffenti lacrymas motura sinapi :
 Ac ne sint fauci tantum sua pabula, & omnis
 Esca fere solam lapsu descendat in aluum :
 Quatuor important oculorum pascua serui,
 Expressis formata fauis, cretaque tenaci,
 Et resina molli : viuoque ornata colore.
 Primus ubi varijs insignem frondibus hortum :
 Et ceruis, aprisque, canumque indagine cinctum,
 Elatis gestat manibus : mensaque reponit.
 Illic cernere erat, iuuenem cum coniuge nudos
 Arbore sub viridi stantes, & flaua rebelli
 Mala tenere manu : teretique volumine circum,
 Corticis amplexum truncos, spirisque ligantem :
 Et vetitos colubrum suadentem carpere fructus.
 Proximus hinc nati fert incunabula CHRISTI,

Impositumq;

*Cibi aspectabiles,
 qui prima mensa
 allati sunt.*

Impositumque illis iuxta præsepia nudum
 Infantem, radijs illustrem, oculisque decorum:
 Quem ferrugineo velamine mater amicta
 Haud vlllo nixu, sub luminis edidit auras:
 Et iam curuatis genibus ceu numen adorat:
 Conduplicatq; manus virgo. simul adstat eidem,
 Demisso vultu, senior Iosephus: & alto
 Nescio quid secum meditatur pectore rerum.
 Hinc Asinus, bos hinc præsepibus exerit altis
 Attonitum caput: & regem veneratur Olympi.
 Tunc duo pastores altis è montibus adsunt:
 Rustica multifori fundentes carmina canna.
 In medio turres surgunt, atque aurea mala
 Frondibus arboreis pendent: regesque Sabæi
 Gressum illuc tendunt: & munera læta ferentes,
 Thure DEVM, regemque auro, stacteque, liquore
 Agnoscunt hominem: & votis precibusque fatigant.
 Tertius importat viridantem germine montem,
 Distinctumque iugis, turriq; & collibus altum
 Quatuor. hinc vuis pendet vindemia pictis:
 Hinc canibus lepores avidis agitantur, & apri.
 At celfo tumuli saliunt è vertice fontes,
 Oppleti vino: quorum vni desuper altæ
 Quatuor insunt pilæ, duo signa ferentes:
 Altera Tecciacæ, Badcidos altera gentis.
 Ipse cauis liquidâ latebris mons æstuat vnda:
 Sirenesque innant & amantes flumina Cycni.
 Quæ medio montis surgit de vertice, turris
 Tecciacæque insigne domus, gentisque Badanæ
 Ostentat: viuæ hanc intra latuere volucres:
 Quæ post è missæ, circum atria longa volarunt.

Postquam hac multiplici constructæ sunt dape mensæ:
 Inque locum venere duces, castæque maritæ,
 Et reliquæ illustri generatæ sanguine glotes:
 Numina trina vocat, passis de pectore palmis,

Cælicus antistes, precibusq; cibaria facrat:

Consecrationem Alme parens hominum, qui cælum numine torques:

Et terram vegetas: terrasq; animantia servas:

In te fixa manent humani lumina vultus:

In te hærent oculi: & tu oculis nos aspicias æquis

Alme DEVS: largosq; cibos, alimenta q; præbes,

Optata quoties venerunt tempora cœna.

Tu nobis dextram pandis pater alme benignam:

Tu pecudum genus omne cibus: tu quicquid ubiq;

Vitales auras carpit, recreasq; fovesq;.

Sis bonus ô, felixq; tuis: & numine miti,

Appositas sacra mensis genialibus escas.

Sic ait, & prono leviter se poplite curvat:

Ordine discumbunt omnes: cum compare primis

Ludovicus fellis princeps considerare iussus:

Quas roseo ornatat conchylis purpura fuco

At focer & socrus tractum tenere secundum:

Hæc lavam nata, generi dextram obtinet ille.

Chironomusq; adstat iuxta, qui iussa perito

Cultello peragat: furcisq; apponat obuncis.

Æmilie dextram, Badano proxima Carlo,

Obtinuit mensæ sedem: patre Saxone nata:

Quam Brandenburgus reveretur Marchio matrem.

Ipse sed opposito, mensæ sub margine sedit

Brandenburgiades, Badanæ proximus Annæ,

Matri Dorothees: Ludouicum quarta recepit

Landgraviium series, dextro coniuncta sedili

Saxonice Æmilies. Heduuigem Marchio leuam

Brandenburgus habet, cari è regione mariti.

Landgraviij ipsius pulvino dextera læuo

Assidet Eleenora, decus: ductoris Anhalti

Fida vxor. partem adversam custodit Elisa

Hennèbergiadæ coniux: mediusq; duarum,

Landgraviæ Heduuigis nitet, atq; sororis Elisæ

Hennèbergiacæ Rheni legatis ab oris:

Heidelbergæ

*Accubitus principi-
pum & principis-
særum in nuptiali
prandio.*

Heidelbergæ Elector quem miserat urbe.
 Proximus affini princeps accumbit Elisæ
 Ascanius, Mariamque tenet de stirpe Iacobam
 Badana lævam, Ernesto genitore creatam.
 Ipse Hennæbergus dextram tenet Eleonoræ
 Conjugis Ascaniæ : medius quos inter acuto
 Chironomon doctè secat omnia fercula cultro.
 Hinc sedet Æmylie, Cattusq; Georgius illinc
 Landgravius de patre satus; Tedcæja virgo,
 Æmylie : & pleno formosa & nubilis ævo.
 Accumbit dextræ Æmylies Lignizius heros :
 Oppositamque tenet Dea Falcostheinia fellam
 Vrsula : natorum mater generosa bonorum
 Cui Mompelgardus læva de parte Dynastes
 Additus, oppositum sibi chironomonta tuetur.
 At lævam Sophie Lignizia Mompeligardi
 Fridrici claudit. reliquis tum facta sedendi
 Gloria. Chironomi Cleophæ Sulzæia dextrum
 Tangit honesta latus : Lupiano juncta Simoni
 Quem Cattus patriis Gulielmus miserat oris.
 Fronte sed aduersa, Badani fama parentis
 Confidet Ernestus : Mariam sibi Dorothezam
 Lævus habens : sponsi generosâ fronte sororem.
 Hinc Lupiz de stirpe Simon tenet ordine deno,
 Leusthenio dextram de stirpe propaginis Annam,
 Carolus extremo consedit margine mensæ
 Zollerius : sponso vultumque obvertit & ora
 Huic dexter Neomarchiacæ legatus adhæret
 Principis, opposito geniali pectore Nymphæ:
 Cuiq; suis pincerna adstat : qui pocla ministret
 Grata suo Domino : seu Vuirtembergidos ora
 Nata : procul terris sive importata remotis.
 Dumque abeunt curæ : positis dum vincitur escis
 Prima fames : circum pateris it Bacchus : & omnis
 Aula sonat : dapibusque Duces vinoque levantur.

Hic alius Rhodanum poscit, Lausæque liquorem:
 Crateres alius laudat, poscitque Rosazos:
 Vipachias alius phialas, Bigamumue Lyæum.
 Plus mador Eilfingus sapit huic, Heppachius illi:
 Huic Beinstana placent: huic Fellbachæa rubella.
 Ipse suos inter conuiuas tempora fallit,
 Egregijs totum exhilarans sermonibus agmen
 Sponsus, & instructæ lauta inter fercula mensæ
 Ore dapes modicas, & sobria pocula sumit:
 Exemploque monet, fieri quid fas sit, honesto.

Proxima mensa illic, transuersa parata locata,
 Ceperat instratis flammante sedilibus ostro
 Hinc Sophiam atq; Annam, Teccæo sanguine cretas,
 Germanas Ludquice tuas: quas Ascanis inter
 Anna sedet Maria, affini coniuncta forori
 Lignitiæ: & teneræ Carto de patre puellæ
 Hedunigis, Mariæque pij cognominis Annæ:
 Atq; alij Comitum priscis natalibus ortæ.
 Accubat hinc Badæ generosus stirpe Iacobus,
 Dorotheæ sponsæ frater, Comitumque iuuentus
 Falcosteiniadum, cognato stemmate iuncta.

At simul huic mensæ famularis turba, dapesque
~~Vinaque multiplici generosa sapere, locarat.~~
 Immittunt dapibus dexteras, & pocula libant.
 Vidisses aptos Nympharum hoc ordine mores:
 Vidisses animos demissa fronte pudicos:
 Vidisses primis vix pocula tacta labellis:
 O madidi fratres, quam vos hinc sumere vellem
 Exemplum vitæ, cum sobrietatis amore,
 Ut similes essent vestri inter pocula mores.
 Sed neq; defuerant oculorum pascua mensæ
 Huic Comitum: lacer Hebræus crudeliter ora,
 Ora manusque ambas, & multa cæde cruentus
 Infertur: medios illapsus nocte litores
 Vulneribus Samaritæ merum suffundit: & ægrum

Tollit

Tollit humo: ac pondo miserans imponit afello:
 Æraquē cauponi numerat: medicumq; requirit.
 At duo sacrifici libro, ancipitiq; securi
 Prætereunt miserum. medio stat turris in orbe,
 Puniceis ornata rosis, & floribus aptis:

Iamq; vbi prima quies epulis, lanceq; remote:
 Protinus electi iuuenes, equitumq; magistri
 Ordine procedunt: dapibusq; recentibus addant.
 Primus amygdaleo concoctum iure ferebat
 Cygnumq; artificiq; anatē sartagine fixam:
 Et ceruo artocreas complectum: & amygdala totam
 Inferta, & trutas feruenti lance lacustres,
 Prunis assatas, nigraque paropside betas.
 Agninas alter gestat Liparensibus assas
 Ignibus. assatæ succedunt ordine perna,
 Caricaque hic fixa, & capitato brassica caule:
 India quosque parit, pavones ritè sequuntur.
 Amnicolas alius mustelas lancibus infert:
 Ceruorum lumbos alius: quibus additur vnâ
 Artocreas, forma aligeri præsigne ministri.
 Qui metuenda DEI per terras nuncia portat.
 His super adueniunt & mala cydonia, & Istri
 Husones ducti fluuio, conchaque bivalues:
 Atque auis in speciem, vitulina carne repletum
 Artocreas: carnesque boum, & seruire lebetum
 Suffocatae intrant anates, nullique bilibres.
 Nec desunt alij, qui oculis sua pabula promant.
 Infertur Daniel, medio visendus in antro:
 Poplite qui flexo, & prece supplicis numen adorat.
 Proditor ante ipsum crudeli facinus icturn,
 Saucius ora iacet, lacertaque brachia, & ambo
 Tempora: discerptusque pedes: aterque cruento
 Puluere: quem circum septem cinxere leones.
 Aureus infertur vitulus, surrectus in auras:
 Et pilæ insitens altæ: neptæque virique

Secunda mensa.

*Cibi appetabiles
 Secunda mensa.*

Armati saltant circum, plauduntque choræas.
 Illic cornigerum videas irrumpere Mosen,
 Irato horribilem vultu, sparsisque capillis,
 Et fractas legum procul abjecisse tabellas.
 Tum duo vitiferæ botrum regione reportant,
 Missi exploratum Canaæ telluris in oras:
 Ingentemque ferunt humeris, paloq; racemum.
 Est septo inclusus, platanoq; patente virescens
 Hortus ibi, & clivo viridi peramænus adhæret:
 Pampineis umbris redimitæ, hederisq; columnæ.
 Hic bini juvenes equitant, manibusque laceffunt,
 Certamen cursu, septa extra ilignca, pubem:
 Sceptraq; fulmineosque enses, & signa ferentem.
 Tres autem pila sublati gryphes in una,
 Vuirtembergiaæ ostentant insignia gentis.
 Ipso in colle biceps, Iovis armiger, infidet ales.
 At comitum mensæ lucus fragrantibus halans
 Floribus, & variis infertur frondibus hirtæ
 Castaneæ, mixtisque rosas, ramoque cydonis,
 Et garyophyllis, & odorifero muscato:
 Retia quem cingunt apto venatica nexu.
 Tres illo catuli cervum venantur in horto:
 Tres alii cepere anum, captumque retentant.
 Quem duo sylvicola nudato comminus ense,
 Cuspideque ærata invadunt, ictuque cruentant.
 Hinnuleos, leporesq; duos, cervumq; paventem
 Vnus persequitur, Hiberna è gente, Melampus.
 Postquam escæ patrum venere ante ora recentes:
 Protinus artificum peragunt sua munia cultro,
 Chironomi: inciduntq; dapes: orbiq; reponunt.
 At Pincernæ opplent liquido manantia baccho
 Cymbia: Vvangelosq; cados, cyathosq; Nicrzos,
 Aut Stuccardæo spumantes rore culillos.
 Pars Beitelbaccha laudat de vite rubellum:
 Pars Vvuettervini recreantem corda liquorem.

Est, cui plus sapiat Guidobergi palmitis humor:
 Oblectant alium Monachorum è collibus orta
 Temeta: auratis pars Luppelbergia trullis
 Libat: & Euvino Steinheimia pocula miscet.
 Exoritur plaususque ducum, risusque penatum:
 Lætitiæque hilarisque joci sunt hospita vina
 Inter, & appositæ solennia fercula mensæ.
 Tunc etiam citharâ ingreditur rubicundus Iopas
 Auratâ: & facilem lascivo pollice cantum
 Pertentat. tacta pulsus fide mœror, & omnis
 Cura abit ingeminant lætantia pectora plausum.
 Tibia mox etiam bifori convivio buxo,
 Et chelys, & concors testudo, & buccina molli
 Clara sono exhilarant atq; octo carmina vocum,
 Disparibus variata modis, concordia cantu,
 Argumenta sonant animi felicia læti.
 Hic canitur quicquid Clemens contexuit antè:
 Orlandus quicquid Boja meditatur in aula,
 Musarum vertex, atq; hac coryphæus in arte,
 Quatuor ex illo vidi grege, quatuor hujus
 Ante alios artis buxique chelysque peritos:
 Qui quoties libuit, chelybus cecinere quaternis:
 Et varios luserè modos concordibus orsis:
 Inde eadem Phrygio modulati carmina buxo,
 Aptè conflabant: eadem mox buccina eburna
 Concinuère, tubæque sono & testudine mixta
 Interea mensam famuli amovère secundam:
 Importantque novas patinis gemmantibus escas.
 Lucius in prima gestatur lance gelatus:
 Carpioq; infertus pastatæ & Pannona pruna:
 Tortaque præsigni referens candentia forma
 Lilia: & Ambrosio puls elixara Lyæo,
 Fert alius croceo costos in jure capones:
 Ætnæis alius vitulinas ignibus assas:
 Elixos alius patina renitente lacustres:

Tertia mensa

Hic assos lepores : lixas cobitadas ille.
 Est etiam artocreas, gentis qui portat Iberæ
 Et pruna Vngariæ tortis incocta : catino
 Gallinas alius corylorum porrigit assas.
 His coctæ accedunt, grato nidore, volucres :
 Et rubri cancri, nigroque ex iure ferina,
 Et puls è malis : & quæ mortaria pinsunt,
 Liba : nec artocreas desit perdice refertum.
 Addunt his alij spectacula grata ministri:
 Quæq; oculos possunt, atq; ora cibare tuentum.
 Cernere erat tergo validi Simsona Leonis
 Hærentem, rapidas manibus diuellere fauces:
 Et nulla clata, non vllorobore ferri,
 Immanem molem solis lacerare lacertis,
 Aurea cæsaries olli, barba aurea mento :
 Ceruleæque ornant manicæ, tunicæq; rubentes :
 Quatuor exurgunt nemorosa valle columnæ
 Floribus insignes, rubrique albique coloris:
 Lilia quos variant candentia, & aurea mala.
 Proximus ingreditur ohlamydem succinctus, & auro
 Conspicius nitido, durisque Georgius armis :
 Albenti sublimis equo : caput aurea cassis
 Obtegit, & rubræ & candentis fulgida criste
 Cornua. dependent aurata monilia collo,
 Ensem dextra gerit nudo mucrone coruscum :
 Læua domus Tecce præfixa cuspide signum:
 At draco terribilem pandens immanis hiatus,
 Ardentesque oculos suffectus sanguine & ira,
 Attollit caudam, sinuatque volumine terga,
 Ante ipsum : viridesque extendit longius alas.
 Virgo autem rubro candentique altat amictu
 Insignis, dextraque albertem sustinet agnum,
 Et florem læua : capiti diadema refulget
 Regale : & lacrymis oculi complentur obortis.
 Parte alia CHRISTVS, deuicta morte triumphat,

Inferni

*Aspectabiles cibi,
 tertiam mensam
 comitati.*

Inferni spolijs felix : tumuloque resurgit.
 Cui ruber ex humeris nodo dependet amictus.
 Dexterâ tres tollit digitos, minimosque patenti
 Includit palmæ : vexillum infigne sinistra
 Ventilat. armati sera sub nocte sepulcrum
 Afferuant : vigilantque duo, duo lumen condunt.
 Frondibus hic etiam confertus promitur hortus,
 Et comitum infertur, lauræ intra fercula, mensæ.
 Hic nemus arboreum : præ duro robore quercus,
 Puniceusque viret rubus, & pyrus, altaque prunus,
 Et Caryophylli flores, & amygdala circum.
 Hic catuli venantur apros, de gente Britanna
 Insignes animis. venator committitur vnum
 Ense ferit aprum : hastili cadit alter acuto.
 Inde canes alij lepores sectantur, & apros,
 Et ceruos capreasque agitant de montibus altis :
 Venantumque manus positum lina plagarum
 Circumstant, cursumque movent, & cornua perflunt.
 Quin etiam cauea infertur : quam candida cingunt
 Lilia, cumque pyro, frondes rursusque cydonia.
 Intus viginti nidos habuere volucres.
 Atque hæc ut mensæ super accessere secundæ,
 Apposita ante Duces : iterum sua munia cultro
 Chironomi peragunt : & fectas orbibus escas
 Imponunt. ibi forte aperit caueam vnus : & ecce
 Viginti erumpunt volucres, atque aëra tranant.
 Nec minus ambrosios fundit pincerna liquores :
 Secnemium, Mæni natum de collibus, haustum :
 Et Manheimæum Rhenanis vitibus ortum :
 Durmsthenioque aurum replent, pateraque coronant.
 Pars Datothaleum, pars Scharnicelina propinat
 Pocula : Pinolis alij carchæa miscent
 Granuillana cadis, Moschatellique sapes :
 Guethemios alijs pretiosa dat amphora succos :
 Et quod Teutonio Ringoium nomine dicunt.

Nec vox Aonidum cessat resonare, lyraeque
Tibiaque, & suavi vocalis buccina cantu.

*Mensa Comitum
& Baronum.*

Haud minus & Comites, veteriq; à stirpe Barones
Tecciacis ineunt læti convivium tectis:

Fungunturque epulis: & dulci munere Bacchi
Diffundunt animos: & conjugalium festa
Unanimes celebrant, fremitusq; & juba tollunt.
Est turris, lateri quæ angustæ sedis adhæret
Contignatque duas tectis regalibus ædes:
Parte rotunda sui, sublimique ardua cupro.

Hûc mensæ festæque dapes cœtusque ministrum
Stipantur: nitidisque cohors gratissima tædis.

Viginti apponunt mensis genialibus escas
Magnorum Comitum, de nobilitate ministri:
Et duo præcedunt Equites, denique sequuntur
Lancibus argento ductis, pulcroque paratu:
Cui varias addit species pincerna Lyzi:

Quæ cujusq; viri poterant sapuisse palato.

*Mensa nobilium
& legatorum.*

At qui nobilium descendunt sanguine avorum,
Hæsternas repetunt sedes, epulisque fruuntur,
Et centum prandent positis ex ordine mensis.

Legati huc omnes, huc consiliarius omnis,
Cultores Musarum omnes, omnesque patroni
Convenere, sacris jussi discumbere mensis,

Vix cepere fores: angustaque deficit ædes.

Nam neq; convivis tantum regale vocatis,
Præbebat epulum tecto sub divite princeps:
Spectantes etiam potuque ciboque levabat.

Tertia penè fuit nostri pars arce Lycæi

Tecciaça, & mediæ excepti penetralibus aula:

Nanq; omnes Comites, omnes abiere Barones

Gymnasio, sacre spectatum fœdera tædæ.

*Fridericus, Comes
in Hœnloke.*

Indolis egregiæ Comes huc Hœloius ivit,

Inclyta Gymnasii Fridericus portio nostri:

Moribus & genio Laris exornator aviti.

Huc

Huc iit Oëtingo Ludovicus patre creatus
 Cum fratre Alberto : Comes ingeniosus uterq;
 Qui studij & placidæ cultores ambo Minervæ :
 Olim jura fori sacra, & ciuilia docti,
 Constituent pacem : & cives patriamquē fovebunt.
 Huc Castellano Vuolfgangus nobilis ortu :
 Prælustriſquē Comes : multaquē insignis ab arte,
 Spectator venit. venit ſpectator amœno
 Polhemius vultu, veteri de gente Baronum
 Polhemia ſatus, & ſtudiis addiſtus honeſtis :
 Egregiaquē animum docilem formatus ab arte.
 Huc Iſgeri ambo generoſa ſtirpe celebres
 Venerunt : quos gentis honor, quos plurima virtus,
 Et doctriſa ſagax, & cultæ gratia linguæ
 Ornat, & Æmoniis manus haud incommoda nervis.
 Ter quina bis dantur genialis ferula popinæ :
 Quæ Stuccardiæ portabant ordine cives :
 Et quadruplex vini ſpecies, generoſa Lyzi
 Pocula : quæ largo fundebant munere ſervi :
 Nam geminus dapifer menſæ, & pincerna cuiq;
 Hoſpitis ad nutum potuquē ciboquē parati.
 Lætitiæ hîc omnes, dapibusquē fruuntur opimis :
 Et Bacchi implentur veteris, piguſquē ferinæ :
 Grataq; regifico tolluntur murmura luxu.
 Nec non & ſervi per limina læta frequentes,
 Convenère foro : prætoriaq; alta tenebant.
 Ferula ſex illis menſa ponuntur acerna :
 Et duplex vini ſpecies, & mitia Nicri
 Pocula : Rhenano non inferiora Lyzo.
 Deniq; nulla domus tota fuit urbe dapumq;
 Lætitiaq; expers feſtæ, gratiq; liquoris.
 Necdum finis erat regalibus additus eſcis :
 Finierantve Duces ſolennis gaudia menſæ ;
 Cum famuli vaſa important dape plena recenti :
 Et quartam variis menſam bellaribus ornant.

*Ludovic. & Al-
bertus, Comes
in Oettingen.*

*Vuolfgang. Co-
mes in Caſtell.*

*Georgius Ruper-
tus, Baro in Pol-
heim.*

*Ioannes, & Ioan.
Chriſtoph. Terge-
ri, L. Barones.*

*Menſa ſervorum
& plebis,*

~~Huc laetis Batavi, & Parmensis massa cocti~~

Infertur: patriaque expressus caseus ora:

Pemmataq; obducto candentia sacchar: & albo

Sacchar e bis cocti panes, & amygdala frixa.

Martius hue fertur panis, & sacchar dulei

Itria confecta: & fusco de sacchar fusca

Accedunt, albæque ex albo sacchar pupæ:

Bis coctique alij panes, & amygdala libis

Ac popanis infartâ suis, dulcesque placentæ:

Et pateræ innumera, confecto sacchar plena:

Effigiesque auro pictæ, succique liquentes:

Pomaq; quæ credas surrepta sororibus Afris:

~~Qualiaque Alcinoi felix autumnus habebat.~~

Addunt luminibus reliqui sua pascua ferui:

Quis aspectantùm saturi recreentur ocelli.

Curtius huc fertur, niueo præcinctus amictu:

Et chlamydem aurato subnexus corpora limbo:

Et phalerato insignis equo: tegit ocrea suras

Nigra genu tenus: effulgent calcaria in auro.

Dextra gerit cæstum: pictas moderatur habenas

Læuaq; & æripede admissio telluris hiatum

Insilit: ac tristes explet moriendo lacunas.

Parte alia victor Iezraëlitica tendit

Lora Iehu: domitatq; rotas anruga volucres,

Sceptra manu gestans: cui fortia pectora circum

Aureus it torques: & cærule pilea velant.

Temonem niuea terni subièrè iugales

Cerule: & flauis frænati hunc ante lupatis,

Ponè sedet curru miles armatus eodem

Siphones gestans plumboque & puluere fœtos.

Iuxtâ adstant bini, & currum comitantur herilem;

Tartarico informes habitu. Reg: na fenestris

In præceps Isabella ruit: manibusq; ministri

Voluitur in caput, excelsâ de turre: canesq;

Faucibus expectant avidis, & guttura pandunt.

*Cibi aspectabiles
quarta mensa.*

Fons

Fons etiam fertur dulci repletus Iaccho:
 Sirenes cui binæ innant, Cynique canori.
 Supra ipsum viridi septo circumdatus hortus
 Sylvestres homines alit, albicomosque leones.
 Mars ceraso residet, Majaque Atlantide cretus:
 Quem juxta glomerantur aves: simulacraq; circum
 Effulgent fidei, & terras quæ dirigit, artis.
 His super & septo munitum fertur ovile:
 Vndæque gregantur oves: muscoque virenti
 Vpilio venit: & juxta canis excubat albus.
 Tres alii immanem discerpunt undiq; corvum,
 Colle super viridi: geminos duo ponè leones
 Perdomitant, equitantque viri, frenoque coercent.

Iamq; ubi sunt mensis hæc addita fercula quartis
Reinsalium infundunt pincernæ, & Rhetica vina.
Et Malvæ sacros latices, & Pannonos oræ,
Arboris que merum, Claræque pocula libant.

Postquam extincta sitis, & amor compressus edendi
 Dant manibus lymphas famuli: & mantilia ponunt.
 Consurgunt omnes. superis dat vota sacerdos:
 Et pro divino persolvit munere grates.
 Laudamus superum regem, cælique potentem,
 Terrarumq; DEVM: facilem, dextraque benigna
 Felicem dominum: cujus clementia mitis
 Nescit habere modum, sine cuncto fine superstes.
 Ille etiam brutæ pecudum dat pabula genti:
 Exauditque preces corvi: victumque roganti
 Sufficit: & pullos tectorum in culmine nutrit,
 Non illum alipedum delectat robur equorum:
 Non validi vis magni viri, non fortia crura
 Militis, & solidis quæ constat tibia uervis.
 Illum vera juvat pietas, mentisque recessus
 Simplices: & solo fiducia nixa favore
 Numinis, ac flatu spes confirmata sacro.
 Sit decus huic soli, laus soli, gloria soli,

*Gratiarum actio
 post prandium.*

Gloria non ullis intermoritura diebus.

Dixit: & inflexis genibus, pro more, recessit.

Iamq; ferè prono sol lapsus in æthere curru,

Ibat in Oceanum: festas agitare choræas,

Instituunt Domini, tecto interiore per aulam:

Consonuere tubæ: & casta cum conjugè Princeps

Dorothea Ludovicis ovat: thyaſosq; Hymenæo

Inducit: reliqui quem deinde sequuntur: & apto

Ordine quisq; sua saltat cum principe princeps

Pulcrius haud ullum venit spectaculum in ora:

Nec vidi hac serie quicquam formosius usquam:

Brandenburgiaco quàm cùm ducente Georgo,

Iret Henæbergus consanguinitate propinquus,

Vnanimisque agerent ambo, sociasque choræas:

Prævia flectentes divæ vestigia nuptæ.

Non secus ac supero cœli si cardine lapsi

Iuppiter & Phœbus, flavis in vertice nodis:

Ille suis Pisis comites, hic per juga cynthi

Circumagat: lætosque choros & gaudia nectant.

Mendicorum ci-
batio.

Interea turbæ passim expediuntur egenæ,

Omnes reliquæ mensarum, & divitis aulæ:

Semesæ carnes, piscesque, & copia panis

Triticeï, & sapidi largissima pocula vini.

Mille viri festæ mendici in limine sedis,

Ante urbem proprii subter munimine tecti

Confedere: manusque DEO, Sponsosq; rogantes

Tendebant: lætumque toro Pæana canebant.

Illos porticibus Dux accipiebat in amplis:

Pascebatque viros. Vidisses pauperis alta

Cornua, & antiquæ jucunda oblivia curæ

Mæsticiam pellente mero. Vidi ipse frementes

Læticia plausuque viros per limina: vidi

Claudorum immemores crurum, tractare choræas.

LIBER QVINTVS.

Inis erat festæ lucis, cœnaquæ peracta,
 Nox subit: & fessos hominû sopor alligat artus
 Cùm pecudes volucresq; silēt & longa quiescūt
 Murmura sylvarum: vitreoq; humentia rore
 Altra micant, tacitoquæ cadunt labentia motu.
 Vt primùm lux alma data est, pulsisque tenebris
 Clara laboriferos cœlo Tithonia currus
 Extulit: & dictæ subeunt momenta diei:
 Protinus in mediam Teccæi principis aulam
 Conveniunt: quibus aut animus decernere ferro,
 Moliriue hostem, aut venienti obsistere turmæ.
 Ipse inter medios præconis voce disert
 Princeps effatur Cùm primùm crastina cœlo
 Puniceis in vecta rotis Aurora rubebit:
 Libera carceribus ponam certamina equorum.
 Quisquis in hanc igitur mecum descendere arenam
 Audebit, legum non immemor antè datarum,
 Loricamq; humeris habilem circumdet, & altæ
 Imponat cristam galeæ: sed ephippia viter
 Circumclusa: nefas certando talibus uti.
 Nec, nisi ter telo oppositum decurrat in hostem:
 Nec plures gladio, quam quinos inferat ictus:
 Excussumq; manu cataphractus subleuet ensen
 Mole sua: & propria ascendat virtute caballum.
 Qui primam cursu melior perfregerit hastam:
 Prima feret secum victricis præmia palmæ:
 Altera, qui plures: sed tertia victor habebit
 Munera: qui melior quinos impegit ictus.
 At grege conferto, qui præstantissimus ausis
 Fulserit: huic quartæ tribuentur præmia lauri.
 Pulchrior armorum ornatus sua gloria quinto:
 At rerum novitas fuerit sua gloria sexto:
 Qui verò tripedum moderamina doctos equorum,

M 2

Proclamatio ceræ
 taminu equestris
 contra hostes.

Ante alios poterit curvo se vertere gyro:
 Septimus huic tribuetur honos: octava merebit
 Præmia, qui reliquos cursores vicerit omnes
 Cornipedis cervice boni: at qui levibus armis
 Loricaq; ierit melior, feret ultima dona.

Virgineo primum delectæ ex agmine Nymphæ,
 Et quintum nivea victorem fronte ligabunt.

Maesti animis omnes: ubi primum crastina cœlo
 Lux aderit, galeis se quisq; recentibus armet
 Et meritum pulchræ expectet virtutis honorem:

Dixerat, & tubicen signum dedit ære canoro.

Nec mora, præhustres muliebri ex agmine lectæ

Tres adsunt Nymphæ: quarum socialia nondum

Sub juga cervices Hymenæius egerat ardor.

Virginei decus Anna chori, generata parento

Afscanio: Sophieq;, domo Lignizide nata,

Atq; Engelshovio Catharina insignis ab ortu.

Fortè novus tecto interea successerat hospes

Stirpe Palatina clarus sacroq; Georgus

Ore: Bipontini soboles generosa Ruperti,

Alsatia veniens: quæ Luzelstheinia rupes

Vrbis sublimem attollit cum mœnibus arcem

Hic aulam ingressus, magna comitante caterva,

Voce salutantum excipitur matrumq; Ducumq;:

Agnataq; domo, mensiq; locatur acernis,

Convivas inter reliquos: ubi mitibus escis

Omnes sub mediæ recreantur tempora lucis.

Ingeminant Suevi plausum, Cattiq; sequuntur:

Et læti applaudunt Badani, & Saxones alta

Voce fremunt: animi nubes odiosa severi

Exulat: & puræ patet indulgentia frontis.

Postquam deinde fames epulis, vinoq; remota est:

Confestim mediæ post tempora lapsa diei,

Bellatrix glomerare cohors: avidumquæ videndi

Vulgus, & armorum quibus est incognitus horror,

In cir-

*Delecta indices
 chori virgineo, ad
 certam equestre
 extra carceres.*

*Anna Maria,
 principis An-
 haltini sibi.*

*Catharina Sophia
 quæssa in Ligni.*

*Catharina, ab En-
 gelshoven.*

*Adventus Geor.
 Ioannis, Ducis Bi-
 pontini & Palati-
 ni Comitum ad
 Rhenum.*

In circum subeunt, & aperti gramina campi
 Ordine circumstant. pueri matresque nurusque
 Invalidique senes muros ac tecta domorum
 Obsedere : alii ramis sublimibus hærent.
 Circus erat lati mediis in vallibus horti;
 Horti, qui festis hærebat proximus aulis :
 Planicie insignis, fulva conspersus arena :
 Et scrupis tectus : cujus quater area centum
 Donga pedes, centumque & septuaginta vicissim
 Lata : domusq; Notum versus constructa tepentem,
 Longa pedes totidem : spectari undè omnia possent.
 Nec minus ad verso Boreæ prætoria ab axe
 Bina solo stabant : vetus unum & marmore fultum :
 Vnde Ducum, Comitumque pares, natæq; nurusq;
 Singula lustrarent ficti certamina belli.
 Arboreum, trabibusq; unum surgebat acernis
 Ad scenam & ludos erectum nuper equestres.
 Ipse locus caveæ tabulis atq; assere circum
 Septus : & arctatis hederarum nexibus apte
 Munitus : fulvo quos lamina ducta metallo
 Stringebat, manibusque suis paloquæ ligabat.
 At geminæ portæ celsum super aëra ductæ :
 Triginta quinosque pedes utrinq; levatæ,
 Et sedecim latæ, ducibusque virisque patebant.
 Desuper effigies insignia quatuor hastas
 Gestabant, numeroque pares, pictoque colore.
 Pegasus has inter, supremo in culmine portæ
 Ensisferum volucris vestabat Persea tergo :
 Iam jam sublatis liquido super aëre plantis,
 Cursurus celeri præceps per inane volatu.
 At campi in medio, crispanti ex abiete pactus
 Carcer erat, limes cursoribus : undè reverti
 Scirent, & longos ubi circumflectere cursus.
 Tum duo per circum conjunctis passibus errant :
 Cura quibus, campo circumductare celeres :

Circi descriptio.

Carcer.

Magistri Campi.

*Bernhardus à Li-
benstein senior :
Vuolfgangus à
Dinstetti,*

Inqué sua statione viros, atq; arma locare.
Horum alter Bernhardus erat : cui clara nitebat
Stirpe Libosthenia domus, & sua fortis
Dextera tranquillæ medio de limite vitæ,
In senium vergens : humeros innixus amictu
Gramineo fortes. Alter Dinstettius, armis
Hungaricis, & equo per campum Saxone fertur:
Cui pellis latos humeros, erepta frementi
Vrsæ operit : pariter caput ingens oris hiatus,
Et malæ texere ursæ cum dentibus albis.

*Ingressus Ducis
Ludovici, ad cer-
tamen equestre
intra carceres.*

Iamq; tubæ lituiqué sonant, & rauca resultant
Tympana : multiforoqué canit cava tibia buxo.
Procedit legio sponsi, Tecceaqué plenis
Agmina se fundunt portis : hinc Suevicus omnis,
Saxonicusqué ruit variis exercitus armis.

*Tubicini Vuir-
tembergici.*

Primi ibi promicuere novem litui, agmine juncto,
Tympanaq; ærisonos horrendum edentia bombos:
Quæ viridi pulcrum ornabat circumflua tela,
Et variis florum vexilla coloribus aucta.
Hic fulgent immixta rosis sua lilia pictis:
Quæ candore albam possent superare pruinam.
Hic caryophyllis stant juxta ligustra : suasqué
Hic inter violas præmollis amaracus errat.

Ipsos sessores viridis velabat amictus:
Et viridis petaso fluitabat crista virenti,
Par frontem pingebat equi, par segmina caudæ
Cristarum ornatus, viridi splendore superbus.
Inde Duces ludi veniunt, volucrumq; patroni
Cursorum : simili redimiti corpora veste,

*Patroni & prævii
armigeri,*

Cristarumqué pari cultu, phalerisque lupisque
Æripedum, & caudis & picta fronte virentes.
Quos inter bombycis opus, ceu gramine tinctum,
Et culti variis ornatum floribus horti:

*Vexillifer Ioā. Ba-
re in Lymburg.*

Inscriptumqué notis, Ludovici è nomine primis,
Vexillum celsa Lymburgus prætulit hasta.

Hunc

Hunc ponè insequitur princeps clypeatus, & auro
 Squameus, & lorica habili, galeaque decorus;
 Qui se Liligerum cognomine finxerat Album,
 It tergo demissa virens à vertice crista
 Duplex: insigni penè æquiparanda Smaragdo,
 Textilibus formata modis: latus ense corusco
 Armatum: qualis cello æthere fulget Orion.
 At sonipes habitu regali, & crine superbus
 Auricomus, & formæ sibi conscius erigit armos
 Altius: attollitque júbas, gressusque recurvat.
 Fronte micant cristæ, vario cum flore virentes,
 Perq; armos gemino hinc illinc discrimine pendent
 Et viridi phaleræ renitent, & frena colore:
 Luxuriantque suo gemmata monilia collo:
 Caudaque textilium vernis variata rosarum
 Floribus, attollit pro sectis crinibus artem,
 Hinc intexta rosis candentia lilia rubris,
 Et molles violæ, Tyrio velamine pictæ
 Exornant tergum, prætiosaque purpura pendet,
 His inscripta notis: **DIADEMA ES TV MIHI VITA.**
 Suspiciunt omnes: operique intenta Juventus
 Miratur plus posse manus, quàm matris acutum
 Naturæ ingenium. Celeres Ducis agmina cingunt
 Sex hinc atq; illinc: similis quos ornat amictus
 Et similes cristæ. Reliquis eadem omnia: vultus,
 Arma, & equi, galeæq; leves, cristæq; comantes,
 Et phaleræ insignes: & par concordia voti.
 Te quoq; festivo viderunt æquore cives
 Spicula dirigere, & fortes torquere lacertos:
 Qui tibi de roseo formâras clara rubore
 Nomina, Anhaltinæ ductor fortissime gentis,
 Ascania generose domo: quâ pingua culta
 Exercentque viri, Muldæq; solum irrigat amnis,
 Insultat sonipes, campoque potitus aperto,
 Emicat: arrectisque fremit cervicibus, altè

M 4

*Comitum Ducis
 Ludovici habitus
 Ingressus Ioachimi
 Ernesti Principis
 Anhaltini, &
 Comitis Ascania,
 in circumo,*

*Ingressus Alberti
Comitis in Hoen-
loo, &c.*

Luxurians: luduntque jubæ per colla, per armos.
Quin & Hœnloidum, Comes, inclyta fama parentum,
Alipede in vectus, circo sese arduus infert,
Qui Rosiger nomen de rubro fecerat Indo.
Ipse habitu armorum niveus, niveique caballi,
Et cristæ albentes, & concolor infula cristis.

*Advēturientum
ingressus & pri-
mus, Friderici,
Comitis Vuirtem-
bergici & Mom-
pelgardiaci.*

Vix omnes steterant circo bipatente celetes,
Tres numero, sociis mansuri viribus hostem:
Cum superadventat, Peligardis clarus ab oris
Illustris principes Fridericus. it agmine primo
Ære cavo tubicen trinus: flaventiaque aptè
Vela tubas ornant, purò de sindone facta:
Quis Montbelgardæ depicta insignia gentis.
Hinc raucos dant æra sonos: & tympana, velo
Circumtectæ pari, teretes dant tinnula bombos.
Omnibus in nigro capitum velamine, nigræ,
Et crocæ fulgent mixto discrimine cristæ.
Pectora sindon obit flaveni murice tinctus.
Et croceo intextæ lucent subtegmine braccæ.
It chlamys hæc circum nigranti vellere pulcra,
Inq; suo manicas constringit fibula tergo.

*Tubicines Mom-
pelgardiaci.*

At capita & caudas flavens velabat equinas
Cristarum ornatus, nigro cum flore jubarum,
Quin etiam flavis sonipes it terga tapetis
Instratus, nigro quæ circum purpura fuco,
Mæandri in morem varium Melibæa cucurrit,
Tum Mompelgardæ præfixa insignia gentis
Frontibus: ostētant geminos cum virgine pisces.
Ordine succedunt terni sublimibus hastis
Armati: simili flavescentes corpora veste:
Et patroni ipsi, patronorumque caballi.
Signifer hos inter Reuschacho nomine clarus,
Fridrici fidus custos, aulæq; Magister,
Consequitur medius, binoque satellite cinctus:
Quos idem cum patronis ornarat amictus.

*Patroni & armi-
geri.*

Ipse

Ipse Comes Fridericus, & ære indutus, & armis
Squamæus hærebat: surasquæ incluserat ocreis
Auro intertextis: nigro flauentia fuco,
Suppara thoracem cingebant: nigraquæ tergum
Exornabat equi, Mæandris purpura flavis:
Et frontem & caudam cristarum ornabat amictus:
Tum lateri valido Peligardum accinxerat ensẽ:
Exultatquæ animis: & spe jam dejicit hostem.
It consors pugnæ, & paribus comitatur in armis
Stirpe Leosthenia insignis, dextraquæ virili,
Albertus: patrius vir non instrenuus armis,
Et Thammus, Danusquæ unà, nec segnior illis
Anvillusquæ, & Bojemo Ianuizius ortu,
Haluillusquæ ingens, armorum in prælia tendunt.

Advenit huc, ficto qui sese nomine Suanum
Dixerat, Heidecius: Grano comitatus amico,
Et telis Adriane tuis, ac robore cinctus.
Quos Brandenburgus certamen ad acce Georgus
Miserrat: & clypei simul ipse insigne decorum
Induerat: lateriquæ auratum accinxerat ensẽ.
Nec decus Ascaniæ memorabile defuit oræ
Mititius: quem fida cohors comitatur, Iustus
Heisius, & Binao satus, & Belzicius ingens:
Exigui numero: sed bello vivida virtus.
Nanq; omnes amor unus habet discernere ferro,
Tres cecinere tubæ: quas vela rubentia, flavo
Intermixta croco, varioquæ emblemate picta
Ornabant. it crista rubens & flava supino
Vertice: nec picti alipedum sua terga tapetes,
Destituunt croceo insignes, rubroquæ colore.
Da veniam Ascaniæ pubes fortissima terræ:
Quod mea nec galeam melius cristasquæ, nec arma
Calliope memorat. quis enim tot mira colorum
Lumina. tot rerum facies discerneret unus?
Non Lynceus, non ipse Argus, cognoscere visu

*Comitatus,
Friderici Comi-
tatis, &c.*

*Ingressus Bran-
denburgensium
notum.*

*Ingressus Anha-
liporum equitum.*

Omnia qui potuisset, erat. quantumlibet Argus
 Centum luminibus cinctum caput unus haberet
 Et Lynceus oculis penetraret viscera terræ.
 Sed neq; quàm pictis miles effulgeat armis:
 Nec quali veniat cristarum ornatus amictu,
 Intererit multum: si forti robore dextræ
 Bellica tractarit superatis hostibus arma,
 Hoc virtutis opus, maturaquæ gloria palmæ.
 Ecce autem obscuro simulatus nomine Babo
 Cum Brisca venit: & clarus de gente vetusta
 Badigenûm Frisus: celebris cui gloria patrum,
 Et generis cui certat honos, animosaquæ virtus.

*Ingressus Baden-
 sium equitum.*

*Certamen equo-
 stre inter carceres*

*Dux Ludovicus
 Eques de Albol-
 lis adversus Co-
 quitem Fridericû.*

Postquam omnes circi campum subiere patentis,
 Principio loca sorte legunt: signoquæ tubarum
 Voce repente dato, spatia in sua quisq; recedit.
 Prima pares ineunt longis certamina contis,
 Fridricus Comes, & galea Ludovicus operta
 Ille quidem juvenis: sed enim maturius ævo
 Robur inest, longosq; probat tener impetus annos.
 Confidunt in equis, intentaquæ brachia telis
 Interni expectant signum: fiducia pallens
 Et pavor insinuat cordi, laudumquæ cupido.
 Postquam utrinq; videt pugnx constare paratos:
 Dat clarum tubicen signum: cùm finibus ambo
 (Haud mora) profluere suis: tenduntquæ lacertis
 Spicula: & infidunt celeres calcaribus armos
 Præpetis: ac proni ferienda in pectora pendent.
 Tunc campi tremuere sono, terraquæ soluta,
 Quantus Threïcio, jactatur pulvere campus.
 Consonat omne nemus plausu fremituquæ virorum,
 Et studiis hominum: ferit aurea sidera clamor.
 Iamquæ ferè medio coniuncti carcere, durum
 Alter in alterius confregit casside robur.
 Inde iterum cursu conversi, alioquæ recurfu
 Vibrabant hastas adversis frontibus ambo.

Non

Non secus, ac quondam Ledæo gurgite Castor
Polluci Oebaliis frater collusit habenis:

Inq; vicem cedunt ambo, vincuntq;: nec unquam
Ambitiosa pios dissolvit gloria fratres.

Ter cursus egere citos illi saque telis

Tela sonant: humeris dissiulat pinus ænis:

Et lituis aures circum pulsantur acutis.

Saxonicos sublimis agit, pars altera pugnae,

Ernestus Ioachimus equos: subit obuius illi

Albertus trabe fraxinea, Leusthenius heros.

Et jam Thyrrenus mugire per æthera clangor

Incipit atq; iterum cœlo fragor intonat ingens.

Cum subito exiliere loco, rapidisque feruntur

Passibus in numerum, manibusq; trementia vibrant

Spicula: & æripedum fulcant calcaribus armos

Non ita præcipiti decurrunt flumina lapsu,

Nectanto Boreas gelida bacchatur ab Arcto

Impete: non celeres sic exiluire sagittæ,

Parthica quas valido torserunt brachia nervo.

Ter concursum armis: hostem semel icerat orno

Ductor Anhaltinus, semel hastam fregit acutam,

Pectore in opposito. medium Leusthenius heros

Perrupit lignum, pugnoque impegit in ipso.

Tunc etiam adversis campo decernere iussi

Inter se studiis Hoëloicus atq; Anrvillus:

Et partes tutari ambas, & bella movere

Ludicra: jamque æquis constabant finibus ambo:

Cum tuba dat signum, percussa; tympana saltant.

Olli profiliunt, volucris velocius Euro,

Intentaque hastas hastis, pugnamq; laceſsiunt.

Ter trabe concursum iligna: ter fregit acutum

Robur Hoënloius: dextræ levis absuit error.

Ecce iterum subit in notam Ludovicus arenam

Liliger: & forti gaudet concurrere Thummo;

Qui Neoburgæ sese jactabat ab ortu,

Princeps Anhaltinus, Eques de Rosarutea adversus Albertum Comitem in Leobesin,

Comes Hohenloius, eques de Rosa Indica, adversus Vultff. ab Anrvill.

Dux Vuirtembergicus, Ludovicus adversus Conradum Thū à Neuburg.

Iamquē decus galeæ, jam spicula longa gerebat
 Ductor : & ad lituos hilarem sonitusquē tubarum
 Impellebat equum. subitus cū carcere Thummus
 Emicat opposito, & dura prior occupat hasta.
 Ut duo præstantes virtute & robore, tauri,
 Vere novo egressi stabulis, per florea rura
 Cornibus invadunt altis, sesequē laceffunt.
 It longè fragor, & sparsæ tolluntur arenæ
 Sic illi toto certabant corpore nixi,
 Et pede pulveream tollebant præpete nubem.

*Princeps Anhal-
 tinus adversus
 Ioan. Georgium
 ab Halvucil.*

Bis rûpit pinum ductor Ludovicus : at unam
 Perfregit Thummus : notaquē excessit arena.
 At Rosiger pugna rursum congressus equestri
 Halvillum invadit: geminisquē in cursibus hastas
 Confregit geminas : semel icit acumine summo.
 Nam D E V S intentæ dextræ non defuit usquam,
 Currentiquē addit calcar, viresquē ministrat
 Nec quisquam melior toto certamine visus :
 Seu reflectere equum, & curvo contendere gyro:
 Seu raptum duris telum torquere lacertis.

*Comes Hoenloius
 adversus Herma-
 num à Ianniz.*

Iam conferre manum, & concurrere comminus audent
 Ductor Hoenlojus, natusquē è gente Boëma
 Hermannus Ianuiciades : præstantibus ausis,
 Ambo alacres, animo sed enim prior ille potenti.
 Insonuere tubæ : cū freno Hoëloius Indo
 Emicat, & dura clypeum super intonat orno:
 Hermannuquē, rudem nodis & cortice crudo,
 Intorquet summis adnexus viribus hastam.
 Diffiluit media, æthereas impulsa sub auras.

*Dux Vuirtem-
 bergicus adver-
 sus Ioan. Henric.
 à Dann.*

Mox alios ineunt cursus, aliosquē recursus
 Nec mora, nec requies. subitis cū Liliger armis
 Emicat : & campo rursus sese arduus infert :
 Casside velatus : qualis Phithiotide quondam
 Phyrus erat galea, nitidusquē horrore corusco.
 Ecquis erit mecum, ô Iuvenes, qui comminus hasta

Certet

Certet: & æripedem sacro de carcere mittat?
 En, ait: atque manum pinu ferventior implet.
 Obvius huic telis venit in certamina Dannus:
 Dannus equo volucris, & rapidis confusus habenis.
 Bis cassæ periëre viz: Sed tertia Dannum
 Reddidit insignem, diffracta fortiter hasta.
 Pòst alij subeunt equites, pugnamquë laceffunt.
 Ascanius Cygnum, te Grane Hoeloica virtus,
 Liliger Adriaden superat. tum facta potestas
 Miscendi Ascaniis ad verso prælia campo.
 Primus ibi in pugnam vibrato robore venit
 Miltitius, domino forti congressus: & hastam
 Illius opposito valida vi, pectore rupit,
 Pectore Anhaltino. subit huic Bimeia virtus:
 Summaquë Hoehloi perstringit brachia telo.
 Liligero occurrit ferventi robore Iustus
 Heissius: & geminas diffringit comminus hastas.
 Vnam Belzicci rutila sub casside rumpit
 Ascanius. Rofiger: virtus Hoelöa Baboni
 Restitit: ac Briscam ductor superavit Anhalti:
 Frisius ancipiti congressus Marte, ruentem
 Liligerum ter pronus inquit: ter perculit hasta:
 Sed nunquam valuit durum disrumpere lignum.
 Postquam omnes paribus certarunt comminus armis:
 Et statio jam cuiq; datur sua: protinus acti
 In geminas acies: partitoquë agmine fulgent
 Haud mora: confertim lituis clagentibus omnes
 Carcere promicuere sacro: rapidisquë feruntur
 Passibus: & strepero domitant super æquore cursus
 Æripedum: tenduntquë manus, & lenta lacertis
 Spicula contorquent: cursuquë ictuquë laceffunt.
 Qualis Olympiaco redimitus tempora ramo
 Alcides ibat: talis certamen in illud
 Miltitius venit. denas nanq; illë novemquë
 Diffregit pinus. It cœlo clamor, & æra

Reliquorum con-
gressus intra cer-
torem.

Universale certa-
men.

Virtus Nicolai à
Miltiz, in illo
certamine.

Verberibus percussa sonant: ceu culmine nimbus
Grandine cū crepitat: dat stridula cornus acutum
Fracta sonum: duroq; crepat sub verbere cassis.
Tūc etiam Rosiger fregit duo robora: & unum
Heisius, intortum vibrans sub casside lignum.

Ludus Troia.

At Dux Ludvvicus, nondum certamine missō,
Agmen agens secum, cursus moderatur equorum.
Tres equitū numero turmas, ternosq; vagari
Præcipit: & campos longē iubet esse patentes.
Olli discurrere pares: atq; agmina terni
Diductis soluere choris: primosq; secuti,
Convertere vias: alternosq; orbibus orbes
Impediunt: cursusq; novant, variantq; recursus.
Non secus ac liquidis errans Mæander in undis
Ludit: & incerto lapsu refuitq; fluitq;
Obvius ipse sibi variarum ambage viarum.
Aut veluti Creta quondam Labyrinthus in alta,
Mille viis habuit dolum, & irretricabile limen:
Multiplicemq; domus cæcæ, ancipitemq; laborem.
Haud aliter Germani equites vestigia flexu
Impediunt: variantq; vias, & limina cursu.

De vexo interea propior fit vesp̄er Olympo:
Cū celeres digressi equites, tectoq; patenti
Succedunt: quos densa manus comitatur euntes.
Iam famuli instituunt cœnam: mensiq; reponunt
Fercula: Dux omnes nota intra limina secum
Accipit: auratoq; Duces locat ipse sedili:
Præcipuumq; toro, & conchyli murice Amhantum
Excipit Ascanium: folioq; imponit eburno.
Ordine tum reliqui accumbunt: dapibusq; fruuntur
Et fessas reparant Bacchæo nectare vires.
Postquam demta fames: & jam cœlestibus actæ
Pro dapibus grates: repetunt ex more choræas.
Illic ductores exercent ordine primas,
More patrum solito; Comites quos ritē sequuntur.

Tunc

Tunc subitò in medium, lituo clangente tubisq;
 Iudicibus cinctus venit Hennæbergicus heros:
 Et primùm ante omnes victorem appellat Anhalti
 Sanguinis Ernestum: Roseo cognomine clarum
 Nec Comes Albertus prælato invidit honori:
 Qui Roseum antiquo nomen formârunt ab Indo.
 Principis auricoma circumdat tempora lauro,
 Æmylie princeps: forma pulcherrima virgo:
 Sive animum spectes, seu dotes corporis æquas
 At Comitæ Gleichæa Comes caput ornat honestum,
 Nec formæ, nec stirpis egens, pia Magdalis: alto
 Stat capiti crinale aurum, colloqué monile:
 Argentoqué illusa sinus effulget amœnos.
 Tertius insequitur donis ac munere palmæ
 Milticius: viridi decoratus fronde capillos:
 Quam Catharina dabat vultu speciosa modesto
 Nympha, Engelshovio de stemmate nata, piisq;
 Multorum votis iam sæpe optata procorum.
 Extremus, nitidis reliquos qui vicerat armis,
 Dux Ludovicus ovat: notum cui candida nomen
 Lilia donârant. patris illum fronde recenti;
 Filia Marchiadæ decorat Badana Iacobe.
 Auro ornata caput, morum dulcedine mentem.
 Quisq; sua victor choream cum virgine ludit:
 Nec litui cessant usquam resonare, tubæq;
 Cymbalaqué alterno percussa frequentius ictu
 Ingeminaant: donec victores ordine cuncti
 Luserunt: reliquæ tum copio facta catervæ,
 Miscendiqué jocos, exercendiqué choreas
 Iam chelis, & cytharæ plectro pulsantur eburno:
 Tibiaqué argutas emittit buxæ voces:
 Et movet ad numerum genialia crura juvenus:
 Festivasqué agitat hilari sub nocte choræas.
 Omnia tunc læto miscentur limina plausu:
 Omnis abest mœror, cura omnis, & omnis amœno

*Premiorum
distributio.*

Chorus.

Exultat è vultu nubes: procul oris amaror
 Aufugit: & grati succedunt tempora mellis.
 Et jam tranquillo lucebant sydera cœlo:
 Vibraturque vndis cœli stellantis imago:
 Omnia cum repetunt somnos: aulamq; relinquunt
 Nobilium proceres, thyasis satiataque pubes.
 Præ foribus vigiles, & crebrior excubat ignis.

At pater ætherius, rerum cui summa potestas
 Iamdudum lætis conjungere tristia rebus

*Oratio Dei patris
 ad filium.*

Cogitat: & fatis miscere adversa secundis
 Ergo his unigenam verbis compellat I E S V M.
 Nate, meæ vires, animi pars altera nostri:
 Cernis, ut unanimi consurgant omnia plausu,
 Tecciacos intra fines: sponsoque parique
 Omnia gratentur: successuque acrior ipso
 Sponsus ovet. tum præcipue generosus Anhalti
 Ductor: quem palmæ sublimem gloria tollit:
 Albertusque Comes, lauri victricis honore
 Ingreditur, victorque viros supereminet omnes.
 Sed fati secura quies, expersque malorum
 Præcipitem rapit: & laudum surrecta cupido.
 Nam morbi veteris, recidivique, immemor æstus,
 Quo laterum flagrant costę, membranaque; flammis
 Succensis ardet: quatit æger anhelitus artus:
 In pugnas tamen ille ruit, ferturque veredo
 Præpete. nec vitam dubitat pro laude pacisci.
 Nunc ergo hæc animo fige, & me percipe porro,
 Quid mediter: quæ nostro animo sententia surgat.
 Quam primum medios tollet sol crastinus ortus:
 Agmina concurrent ducibusq; & viribus æquis:
 Eximique iterum laudis succensus honore,
 Ascanius duris tentabit tela lacertis.
 Nec Comes Albertus, roseo vir equestris ab Indo,
 A campis aberit: Martemque virosq; laceffet.
 His ego tunc animos, solidasque ad prælia vires

Injiciam

Injiciam: & stimulos acri sub pectore vertam.
 Nec mora concurrent ambo, pugnaeque minaci
 succedent: animasque in aperta pericula mittent.
 Nam fato Ascanius congressum victor iniquo,
 Praecipitem dabit Albertum: celerique ruentem
 Deturbabit equo: cadet ille, armisque relictis
 Excedet pugna, & laetos confundet amicos.
 Scis morem hunc nostrum, miscere adversa secundis:
 Sollicitumque aliquid laetis offundere rebus:
 Et fati versare vices: ne, nescia nostri,
 Mens hominum ruat in vetitum, securaque damni,
 Assuescat nimium praesenti fidere sorti
 Dixerat haec genitor: contra sic filius orsus.
 Ne verò, ne tanta pater certamina poni
 Misericordiae finas, coeant in ludicra Martis
 Prælia: & unanimis contendant fortiter armis.
 Nam cum lætificoq; armes in prælia fratres
 Seria? cur hilares conspergas sanguine tædas?
 Parce pio generi: & propius res aspice gentis
 Teccigenum: quæ pacis amans tua iussa capeffit:
 Et nostris meritum templis imponit honorem,
 Aut si hic est animus duræ committere pugna
 Ductorem Ascanium, & generoso sanguine cretum
 Albertum: ne cruda viro discrimina vitæ
 Afferat hic casus, pater o pater optime cura:
 Quandoquidem morbo jam dudum urgetur acuto:
 Ne sit Anhaltinæ, culpet qui prælia dextræ:
 Aut aliquis thalami perturbet ludicra casus.
 Sic CHRISTVS: sic ora pater divina resolvit.
 Parce metu fili: nihil isthæc pugna malorum
 Afferet: immitis nec in ilia tendet arundo:
 Extrema tantum livebit pelle cicatrix.
 Sed veteris recidiva ibunt contagia morbi,
 Eripiuntque virum cœli vitalibus auris,
 Tum demum: thalami cum jam socialia festa

*Responsio filij: &
intercessor.*

*Patri responsio ad
filium, & consolatio.*

N

*Gremio CHRISTI
in sinu pa-
tri.*

Transferint: nequid Ludovici cœpta sinistro
Omne perturbet. dabitur tibi nate, tuisque
Hoc precibus. quid enim genitor tibi nate recuset?
Sic ait: at CHRISTVS lacrymis affatur obortis:
Quàm cupèrem tristi Albertum subducere fato?
Vt caræ possem incolumem servare maritæ:
Ipsique Ascanio, culpam qui protinus omnem
Transferet in sese profusi sanguinis insons.
Sed quia sic tua fata volunt: atque exitus illum
Sorte manet: fiat genitor tua rite voluntas.
Est sua cuique dies, supremaque funeris hora,
Quam nemo effugiet, mortali sanguine cretus.
Qui moritur hodie, cras idem funeris expers,
Optatum peraget cum dis cœlestibus ævum.
Dixerat: & gremio cari genitoris inhæsit,
Amplexus placidè, & Tecce procul aspicit oras.

Iamque rubescebat radiis fulgentibus æther:
Et roseis conjux ibat Tithonia bigis,
Ducebatque diem, referens opera atque labores.
Ipse viros princeps in cætum sponfus ab omni
Parte vocat, sonitu pellis latrante caninæ,
Tympana quem referunt alterno verbere tacta:
Atque intermodulans Phrygio cava tibi abuxo.
Hic qui fortè velint fixo contendere gressu,
Et pede collato certamen injre sarissis:
Invitat pretiis animos, & præmia ponit:
Sic clara in mediis præconis voce locutus.

*Proclamatio Iudæ
pedestris.*

Accipite hæc animis, lætaque; advertite mentes.
Sol ubi cras medium cœli conscenderit axem,
Armati galeis iterum, cristisque nitentes,
Collatis pedibus, longas quassabimus hastas,
Hoc etiam super armato Mavortia ludo
Præsudare solet, seseque accendere virtus:
Ceum nondum audentes trans æquora longa triremes,
Tyrrhenamue hyemem, nigrumue laceffere Pontum,
Tranquillo

Tranquillo prius arma lacu, clavumq; levesque
Exercent remos, & prima pericula tentant.

- Sed nemo hac ausit mecum contendere pugna:

Cui sua nobilitas non sit majoribus orta

Patritiis: veterum nec sanguine surgat avorum.

Nec nisi tres quatiat, quas iudex approbat, hastas:

Nec quinos ultra mucronibus inferat ictus.

Oppositam nemo contingat robore metam:

Nemo hastam feriat, teritur quæ sutilis alvo

Balteus & laterum juncturas fibula mordet.

Nulli etiam sua tela, suus nulli excidat ensis:

Nec feriat quisquam, sed tentam torqueat hastam:

Vaginaque suum, dextræ vi, liberet ensen,

Nullius auxilio: nec tela incussa præhendat:

Excutiatur manu gladios, ictusue repellat,

Vtque fatigatos licet alternare lacertos.

Sic uno tantum fas est configere pugno.

Qui galea clypeoque aliis fulgentior ibit,

Nympharum arbitrio primus sua præmia tollet.

Altera, qui plures certando fregerit hastas,

Fulmineosque enses. Sed nec sine munere abibit.

Tertius, & qui illum egregie pugnando sequentur.

Macti animis iterum juvenes præstantibus ausis

Pro decore & palma totos intendite nervos.

Hæc ubi dicta dedit, galeamque auroque tralicem

Loricam induitur: fidoque accingitur ense,

Nobilibus gemmis stellato, & jaspide fulva.

In tergo pendet duplici discrimine crista

E cono demissa, rubro croceoque colore

Tincta: sed æripedum pretiosa tapetia rubro

Murice picta tegunt: quibus auri fulva metallo

Corda intexta micant: interseptisque figuris

Inscriptæ tres literulæ, nexuque ligatæ:

Quas Ludovicus habet fatali nomine primas.

Nam quæ prima loco venit: hæc tibi principis uno

N 2

*Leges & præmia
in hoc certamine
proposita.*

*Duci Ludovici
ad certamen equo-
rum extra carce-
res apparatus.*

*Mysterium in 6-
tera. LVD.*

Dat nomen signo : dein Vuirtembergidos oram
 Altera ritè notat : Ductorem tertia signat.
 Ordine si verso relegas, tibi prima notabit
 Dorotheen sponfam. Sed nominis altera signum
 Vrsula erit : bina vice si geminabis eandem :
 Vxorem illius dicet, quem tertia signat :
 Vxorem, Ludovice tui Diadema vigoris.
 Et quisquam arcanas neget hoc in nomine causas ?
 Aut hieroglyphicis nil credat inesse figuris ?
 Ante tubæ cantant, simili quas pendula fuco,
 Et paribus vexilla notis circumflua velant.
 Puniceusque virum redimit capita alta Tiaras.
 Et rubræ & croceæ pendent à vertice cristæ.
 Par habitus Celeres, paria ornamenta Patronos
 Armigerosq; omnes decorant : par cultus equorum
 Quotcunq; à tergo te Dux Ludovice sequuntur.
 Quos inter princeps Fridericus densam orichalco
 Circumdat loricam humeris : aptatq; coruscum
 Ensemque Clypeumq;, & rubra cornua cristæ :
 Quem Comes à Rosco sequitur fortissimus Indo,
 Albertus cognomen habens, cristisque superbis
 Arduus, & gemmis multo fulgentibus auro :
 Leustheniusque heros paribus comitatur in armis :
 Et Vualdpurgæus Dapifer, quem ponè sequuntur
 Bis deni juvenes, cristisque auroque corusci :
 Robore qui mentis forti, validisque lacertis
 Famam posthabita possunt extendere vita :
 Calthaliusque & Ianuisus, simul Anrvillusque,
 Et Thummus celer, Halvillusq;, ruuntq; volantq;
 Frenatis in equis : quos armis indita vestit
 Purpura : dependent variata tapetia tergis.
 Hinc Lemblin, Berlipq; & Braitenbachius adsunt,
 Venningique ambo, clypeoque insignis Ehingus.
 Dannum Fribergus sequitur : Gólnizius acrem
 Ponè Lamersthenium : subit unà Laubenbergus :

*Comites & Nobi-
 les eum secuti, nu-
 mero 23, omnes
 Cataphracti.*

Et

Et cum Vualdnero, mox Vibacchusq; celerque
Sternenfellus ovat generoso robore fretus.
Iamque omnem caveam varia cinxere corona
Matronæ, puerique, senesque, & læta juventa:
Nec non Tecciacis effusa penatibus ibat,
Cincta choro matrum, & populos in semet agebat
Dorothee: huic auro crines, huic pectora palla
Tota latent, castasq; tetit longa instita plantas.
Illam omnes domibus vicisque effusa juvenus,
Turbaq; miratur matrum & prospectat euntem,
Attonitis inhians animis: ut flammea circum
Formosam exornent faciem, Tyriusque nitentes
Velet honor humeros: ut longa cyclade siccam
Verrat humum: ut flavos nectat crinale capillos.

*Spectantium omnium
funus in circo,*

Sol medium cœli transiverat igneus orbem.
Iam rauca sonuere tubæ: jam fortibus ardens
Fumat arena pedum plantis; clypeataque totis
Agmina succedunt campis, circoque locantur.
Non sic Isthmiaco solennia littore quondam
Oenomai in magno fremuerunt agmina circo:
Non Nemeæ littus vidit, non Delphica Pytho
Tot fortes animos, armisque tot apta gerendis
Pectora non antiqua Elis: non incluta Pisa.
Ipse triumphalem caveæ resonabilis arcum
Nunc subit Ascanius: subeuntem casside aëna
Lætifici plausus, missusque ad littora vulgi
Clamor, & emeritis hilaris tuba nunciat armis.
Ponè it Milticius palmæ præsignis honore,
Binaviusque comes, nec non & cinctus Iusto
Heyso Belzicius, pariterque ad prælia tendunt.
Ferreæ compago laterum, ferro alta teguntur
Pectora ferratis onerantur tempora sutis.
Icitur adversum solis jubar: ipsaque lucem
Armorum lux alma timet: ferit æthera fulgor.

*Ingressus Celatæ
in circum.*

*Principis Anhaltini
ingressum
quatuor Cata-
phraſia.*

Hic postquam steterant obliqua parte celetes,

*Dux Ludovicus
adversus Nicola-
um a Mikiz.*

In geminas divisi acies: Ludovicus aperto
Æquore primus init pugnam, venit obvius illi
Milticius: telumque rapit, Martemque laceffit.
Ut primum tubicen signum clangore tubarum
Extulit: & rauco strepuerunt omnia cantu:
Dux acrem concussit equum: simul impulit arma:
Et telum ardentis contoruit robore dextræ.
Ter cataphractus equo currit: ter præterit hostem.
Sed quanquam certo nullus fuit error in hoste:
Non tamen optato tetigit conamine pectus:
Utque hilare clypeum tantummodo transit ictu.
Milticius verò extremo baleare recessu
Confregit telum: strictis mox ensibus ambo
Incurrunt: quinosque infligunt fortiter ictus,
Bini abeunt cassi: perrumpit tertius ense,
Milticii incussus ferventi robore dextræ.

*Comes Fridericus
adversus Henri-
cum a Binau.*

His bini subeunt, postquam data copia pugnae,
Obnoxiusque humeris Fridericus, & acer in armis
Binavius: sonipes sese attollebat in auras
Mompeligardæi Comitis: gressusque plicabat
Pegaseum spirans animum. signo inde repente
Corripiunt spatia audito, metasque relinquunt.
It cœlo clamorque virum, clangorque tubarum.

*Princeps. Anhal-
tinus adversus
Comitē Alber-
tum ab Hoenloe.*

Tunc etiam Ascanius gestit decurrere campo:
Disquiratque parem: quis enim, circo, inquit, aperto
Pervolet: & mecum certet fulgentibus armis?
Tum Comes Albertus simulato Hoelôus ab Indoe
Et lauro caput ornatus, palmaque recenti,
Prosiluit: ac procul infesta subit obvius hasta.
Constitit Ascanius: telumque obvertit in illum:
Certaque victrici direxit spicula dextra:
Non aliter, quam Pisæo sua lustra tonanti
Cum redeunt: illâ tendit Trœzenius heros,
Hâc Ixionides, & ludicra prælia miscent.
Qui dominis, idem ardor equis: face lumina surgunt:

Ora

Ora sonant morſu : putrem terit ungula campum.
 Et jam Tyrthenus mugiri per æthera clangor
 Incipit : atq; iterum cœlo fragor intonat ingens,
 Olli in pulvereum lituis clangentibus æquor
 Proſiliunt : tenduntq; manus & ſpicula vibrant,
 Diſilit, Aſcanii conſracta haſtile ſub anſa,
 Pectore in adverſo : pinum rapit inde recentem :
 Inq; Roſam Indæam prono mox impete fertur :
 Eternacis equi valida cervice reſectum
 Irruit, ac ſummo deguſtat vulnere corpus :
 Sutilis ærata teritur quâ balthæus alvo ;
 Et clypei extremas juncturas vincula mordent,
 Ingeminant clamore viæ totuſque remugit
 Mons circum ; & vocem latè nemora alta remittunt,
 Lora excuſſa manu : retroque in terga volutus
 Pendet equo infelix : ocreiſque nitentibus hæret :
 Hærentem excipiunt famuli, collapſaq; membra
 Marmoreo referunt teſto : ſtratiſq; reponunt.
 Tum datur auratis concurrere comminus armis,
 Leuſthenio Comiti : ſtridenti huic obuius haſta
 Binavius, ruruſum circo ſuccedit aperto.
 Cornipedis ſalière jubæ : atq; arreſtus in auras
 Conſtitit : & celiſ dominum ſuſpendit habenis.
 At tuba lætifiſcis pulſat clangoribus aures :
 Conſeſſum & cavæ ſonitu perfundit acuto,
 Leuſthenii ſumma diffringit caſſide telum
 Binavius : reliquis dein icit curſibus haſtam,
 Enſe fuit melior ſtriſto Leuſtheiniuſ heros.
 Heyſius hinc Iuſtus, Dapiſerq; huic Carolus ore
 Obuius ærato ſubeunt certamen eodem
 Æquore. concinuère tubæ : volat ocyor Euro
 Carolus, & medio criſtam deturbat Iuſto,
 Inde ubi nudato certatur comminus enſe :
 Enſe ferit Iuſtum : reſonat tinnitibus enſis
 Illiuſ ; & capulo manuſ excidit. ille repente

*Comes Hoenloius
 equo excutitur.*

*Comes Leoſteini-
 us, adverſus Hen-
 ricum à Binav.*

*Carolus Dapiſer à
 Vualpurg, adver-
 ſus Iuſtum Heyſ.*

*Georgius à Cal-
senthal, adversus
Ioachimū à Bel-
rick.*

*Herman à Ianuiz,
adversus Vlricū
à Veningen.*

*Ioā. Vuolf. ab An-
wveil, adversus
Fridericū à
Braitenbach.*

*Conradus Thum,
adversus Theodo-
ricū à Lamers-
heim.*

*Vuernher. à Neu-
hausen, adversus
Ioan. Iacobum
Vualdner, à
Freundstein.*

*Vuolf. Henricus
Lemblin, adver-
sus Burckardum
ab Ehingen.*

*Ioan. Georgius ab
Halvveil, adver-
sus Nicolaum à
Gölnitz.*

*Fridericus Sittich
à Bertips, adver-
sus Conradum ab
Vrbach.*

*Ioā. Vualtherus à
Freiberg, adver-*

Deflavit cataphractus equo: ferrumque resumit.
Fecit idem dapifer mavorte haud impare victus:
Sed binis melior Iusto fuit ictibus Heyso.
Calthalius Belcicco ibat, Iamatus acri
Obvius Vlrico, Veningi nomen habenti.
Ac Braitenbachum tu telo Anvvile petisti.
Vis animi vobis: sed sors odiosa repugnat.
Interea sublimis equo se Thummius infert
In medios, gladio Lammersheimisque corusco.
Compressi freno transfumat anhelitus oris:
Stare loco nescit sonipes: vestigia mille
Ante fugam pereunt: cornu grave mugit aëno
Horrifonus tubicen: citius jaculoque notoque
Fertur equus Thummi: bis pinu erravit acuta:
Extremo telum venienti impexit in hoste
Thummius in cursu: gladium ter percussit idem.
At Novohusæus contra fulgentibus armis
Vualdnero ardenti sese tulit obvius: inque
Primo congressu vibratam pertudit hastam:
Et primo gladium confregit fortior ictu.
Irrita Vualdneri fuit hoc certamine pinus:
Irrita Lemblini pinus, & pinus Ehingi,
Ipse tamen laudem conatus, & ipsa decorem
Vis animi, quanquam successibus orba, meretur:
Nec minus Halvillum decepit lancea, & aerem
Gölnitium: caruitque suis profectibus ornus
Incita: sed binis tamen ictibus ensis uterq;
Enituit, laudemque tulit mucrone corusco.
Iamque ubi de media cuncti tellure recedunt:
Continuò adversis Vrbacchus, & acer habenis
Berlips incurrunt: sudibusque feruntur acutis,
Nil hastis ambo intentis potuere: sed ensē
Ter Berlips, quater Vrbacchus collisit aënum
Post Fribergus init vacui certamina circi:
Et Dannus: pinuque pares gladiisque reductis:

Et Laubenbergus, fictusque à sydere saxi:
Tendunt frena manu: & sœvis calcaribus urgent
Cornipedis. sed quassa caret successibus hasta.

Postquàm omnes paribus certarunt ordine telis:

In geminas iterum diducit cornua partes
Dux Ludovicus, equum domitor domitorq; ferarum.

Stat ferri conferta acies mucrone corusco,
Stricta, parata: supraque in equis, infraq; reluecent
Armati ferro, & cristis capita alta decori.

Tunc ruit in medium dux, & lectissima bello
Pectora sollicitat dictis, atq; increpat ultro.

Festinate viri. nam quæ tam tarda moratur
Segnities? dixit: vaginaque eripit ensen
Fulmineum, & stricto ferit obvia tempora ferro.
Idem omnes simul ardor habet, rapiuntq; ruuntque.

Sternitur omne solum cristis: tum scuta cavæque
Dant sonitum flictu galeæ. pugna aspera surgit
Quantus ubi pelago sævit nimbosus Orion,
Verberat imber aquas: quàm multa grandine nimbi
Præcipitant in humum: siquando procacibus Austris
Intonuit DEVS, & cœlo cava nubila rumpit.

Ipse etiam medios præceps desertur in hostes
Liliger ærata munitus pectora veste.

Hunc armati omnes densi glomerantur in unum:

Et feriunt, strepit assiduo cava tempora circum
Tinnitu galea, atq; inflictis undiq; telis

Obruitur. Veluti cello cum monte frementem
Circumstant telis pastorum turba leonem.

Ille autem partes pariter divisus in omnes,
Hos ferit atq; illos: ferroque micantia tela
Discutit: & crebras deturbat vertice cristas.

Impediunt hostes numero: manet ille reductis
Augustus telis, & inexpugnabilis obstat.

Ceu quondam Æmylio (si fas id credere) ponte
Armata immensus contra stetit agmina Cocles:

N 5

*ſus Ioan. Henri-
cum a Dann.
Philippus à Lau-
benberg, adver-
ſus Bernhardum
à Sternfels.*

*Vniuerſalis con-
ſuetudo.*

Porfennamque unus patria detruxit ab urbe.

Yvernheri à Neuhausen, virtus in eodem. Nec minus & virtus Neohusa apparuit ista

In pugna: tres ille enses diffregit in alta

Golnitiū galea: tres alta in casside Ehingi.

~~Nox ruit interea, & montes umbrantur opacis~~

Finierat pugnas honor, officiosus equestres.

Ocyus excedunt juvenes, circumq; relinquunt.

~~At famuli instaurant epulas, atq; ordine circum~~

~~Crateras magnas statuunt, & vina coronant.~~

Tunc cœnæ accumbit cara cum conjugē conjux

Quisq; sua, primique Duces, Comitesq; secundi,

Nobiliumq; cohors: dein cætera ritè juvenus

~~Indulgent vino, & vertunt crateras ænos.~~

Protinus à cœna repetunt longa atria tecti:

~~Instituuntq; choros: fremitu longa atria fervent.~~

Distributio præmiorum à cœna. Tum iudex cunctis in cœtum ex more vocatis:

Victorem Ascanium præconis voce sonori

Declarat: crines rutilanti ad velat honore

Anna Maria patris: gemmisq; auroq; coronam

Imponit gravidam, vultum dejecta modestum.

At, qui deinde locum tenuit virtute secundum,

Milticio contexta auro, gemmisq; coruscis

Palma datur: quam pulcra genas, & lactea colla

Nympha Engelshovię stirpis Catharina ferebat,

Tertia dona Leosthenius Comes abstulit: ortus

Quæ Lignizæi tribuit Catharina: sinusque

Alta rubensque genas, niveosq; decora lacertos,

Quartus honos Neohuse tibi fortissime cessit:

Quòd plures conferta acie perruperis enses,

Nec Peligardæo defuit sua gloria Monti,

Inventori operum miranda ex arte novorum:

Hæsterna quem luce suos decorarat amictus.

Hunc redimit Badana genus Marchæa Iacobe:

Et viridi comit præstantes fronde capillos.

Proximus insequitur donis Heinricus equorum

Binavius

Binavius domitor: qui flectere colla caballi
 Doctior, egregios expresserat aëre gyros.
 Tum palma Conradus ovat, generosus avito
 Nomine Thummorum, & sumtis fortissimus armis;
 Illi terga bonus sonipes, & ad arma, tubasque
 Atque ad Olympiacas natus consurgere palmas,
 In circo fuerat, pugnaque in pulvere virtus.
 Ultima, qui gravibus fuerat cataphractus in armis
 Comtior, auctori cesserunt præmia palmæ
 Ludvico heroi. dabat hæc clarissima forma
 Princeps qua toto vix ulla venustior ibat
 Agmine: multorum spes invidiosa procorum,
 Iam nox terrarum, cæliq; amplexa, labores,
 Ignea multivago ducebat sidera lapsu:
 Indulgens reparare animos: genialibus omnes
 Discedunt choreis, & dant sua membra quieti.
 Sed vigilum excubiis, septas obsidere portas,
 Cura datur: vicosque iterum succingere flammis.

LIBER SEXTVS.

Nnde pruinosis cælo fugientibus umbris,
 Expectata dies, tollebat lumina, quintus:
 Cū pede collato vocat ad nova prælia Mavors.
 Hoc venti spirare timent: hoc Limpidus aër
 Et veneri, ludisque vatat: pars acrior anni
 Exulat, & vernæ patet indulgentia lucis.
 Ergo ubi finierant genialis prandia mensæ:
 Omnes armati, ferro, galeisque corusci
 Adsunt: & cristis redimiti tempora, sumunt
 Arma manu: duroque obducunt pectora ferro.
 Princeps ingreditur Ludovicus, & agmina jungit
 Armatus galea, clypeoque & cuspide æna.
 Cui Comes hortatrix animosi gloria belli,
 Et labor, & vegeto regnans in corpore virtus,

*Dies quintus Na-
 ptiarum.*

*Dux Ludovicus
 ingressus ad cer-
 samen pedestre.*

Quæquæ, indefessos penitus subrepfit in artus,
 Sedulitas operum, pigraqûe oblivio vitæ.
 Hesterni accedunt focii pugnamquæ pedestrem
 Armati subeunt, excepto corpore clari
 Alberti roseo qui se ostentârat ab Indo,
 Vulnere nunc tardus, recidivi & semine morbi,
 Nec non & seni, celer Halvillusquæ & Ehingus,
 Gôlnitiuſq; Lamersheimiſq; alterq; Veningus,
 Et Laubenburgus pugna abſtinuere pedestri:
 In quorum, ſubiêre locum, Burckhardus, ab alta
 Editus Anvilla, Vucisbachæuſquæ, ſacerquæ
 Lanſchadius, cum Schillingo, Spætoquæ Vilelmo:
 Omnes accinſti gladiis, pugnaquæ parati:
 Omnes lorica armati, galæiſquæ comantes
 Induti criſtas: triplici diſcrimine ſectas:
 Quod croceus color, & niveus, faciebat, & ater.
 Femina quin etiam ſimili variata colore,
 Diſtinctas triplici ostendunt diſcrimine braccas:
 Signaquæ conſimili craſſentia tinſta nitore,
 Loricæ inducta ſuper, flaventia mixtis
 Albenti, & nigræ jungunt velamina tela.
 Idem habitus celeres ornat, comiteſquæ patronos:
 Et qui cum Phrygio tractabant tympana buxo.
 At Mombelgårdæ princeps clariffimus oræ,
 Fridricus, criſtas flavoquæ, rubroquæ micantes
 Lumine: Venatûm penè exequaverat omnes
 Cornibus: & gemina variaverat, omnia tela,
 Tegmina. Nam dextrana nigro ſubtegmino braccam
 Fecerat albeſcentem: niveo ſubtegmine lævam
 Nigrantem: niveo velârat crura juvenco.
 Signa rubent crocei ſucco diſtincta coloris.
 Tertiſ hanc aciem Catta virtute Georgus
 Landgravius venit: & ſecum prima agmina ducit:
 Hortaturquæ viros, hilaris, feſtivaquæ mentis
 Viſ illi: curæq; vigent, animiquæ viriles,

Et

*Comites ſecuti
 Principem, 24.
 cataphracti.*

*Ingreſſu Georgij,
 Landgravij Haſ-
 ſæ.*

Et labor, & telis non inconſueta rotandis
 Dexterâ: nec patrio deſit à ſemine virtus.
 Omnis quem Cattæ phalanx comitatur euntem:
 Vualdecius Comes, & Rhæni moderator Adolphus,
 Lippæuſque Simon, Falcoſtheniuſque Sebaſtus:
 Magnanimi heroes, Comitumq; ab origine clari.
 Holzuſus medium ſe infert, & Vueſtphala proles.
 Quos Holzendorſus, Schirſchloſſadeſq; ſequuntur,
 Teutonico ritu ſoliti geſtare ſariſſas.
 Ducit Anhaltinos proles generoſa maniplos
 Militius: quem Binavius comitantur, & Heyſus,
 Belcitiusque iterum, nec non fama que Riderus
 Præſtans, & qui ſe Buſtallum nomine dicit.
 Albicomæ flavent ſublimi in vertice criftæ:
 Et ruber ac croceus femora interſtinguit amictus:
 Signaque ſunt niveo flaventia juncta colori.
 Fortè equus erumpens campo deſertur aperto
 Circumagitque rotam: junctis cui bina lacertis
 Deſuper inſiſtunt ſimulacra virique, nuruſque:
 Inq; vicem nunc virgo ſuprà, vir vertitur infrà:
 Nunc juvenis ſuſſum fertur, viroq; deorſum.
 Attoniti riſere omnes ſpectacula fictæ
 Mira rei: & multi paſſim temeraria damnant
 Auſa hominum: tanquam duo corpora viva ferantur.
 Poſtquam omnes caveam longa cinxere corona,
 Et campo adverſi apparent: haſtasque lacertis
 Protendunt longè: mediis in millibus ambo
 Ductores ibant primi, pugneque laborem
 Partibus æquabant juſtis, & ſorte trahebant.
 Quinq; ibi Landgravio caſu ceſſere Geôrgo
 Teccigenæ, Schillingus ovans, animoq; potenti
 Urbacchus, validaq; manu Vualdnerus, & ingens
 Pectore Venningus, Spætæque fama Vilelmus.
 Carcer erat medius, nigra fuligine tinctus:
 Sulfuræaque intus face, & acri pulvere foetus,

*Comites ſecuti
 Landgravium.*

*Anhaltinorum
 nobiliū ingreſſus.*

*Sortitis pedibus
 qui numero utrin
 que exequantur.*

Flammarumque ferax, & tectis ignibus ater.
 Hunc ultra, citraque; viri colere pedestres:
 Et loca sorte tenent. tum postquam in praelia totas
 Implicuere inter se acies: legitque; virum vir:
 Defigunt tellure hastas: laterique sinistro
 Inclinant laevas, pedibusque audacibus adstant,
 Intenti pugnae. late circum aeneus hastis
 Horret ager: campique armis sublimibus ardent.
 Ut cum quis segetem culmis per florea rura
 Densam, & maturis horrentem cernit aristis.
 Vtlerius medio spacium sol altus habebat,
 Landgravii adversus turmae: sed condere vultus
 Apparat, & tectis umbram conspergit ab altis.
 Classica jamque; sonant: percussaque; tympana dextrae
 Ictibus alternis: & laeto tibia cantu
 Accendit Martem, vires animosque ministrans.
 Aspectant circum matres, & vulgus inermum,
 Invalidique senes, & celsis arcubus adstant.
 Nec non Dorothee Nympharum cincta corona,
 Desuper aspiciens, campum spectabat, & ambas
 Teccigenum Cattumque acies, certare paratas.
 Cum subito in medium ferventi promicat hasta
 Dux Ludovicus, ovans animis: telumque coruscat
 Sortitus fortunam oculis. venator ut olim
 Suspenso cupiens cervum transfigere passu:
 Incedit, pariterque oculos & spicula tendit.
 Huic parte adversa, sumptis animosus in armis
 Vualdecius, bello proles animosa Georgi,
 Nomine avum referens, animo factisque; parentem,
 Occurrit: telumque aurata ad tempora torquet;
 Atque inter galeam, summi thoracis & oras,
 Diffringit mediam ingenti conamine pinum.
 Dux autem adversa ferit illius ora sarissa
 Comminus: & toto perrumpit corpore lignum.
 Non secus hoc resilit: quam tecti a culmine grando:

Aut

Dux Ludovicus
 adversus Franci-
 scum Comitem in
 Vualdeck,

Aut si quis parvo feriat cava tempora saxo.
 Tunc iterum certo contorquens dirigit ictu
 Hastam Vualdecius, magnis cui viribus obstat,
 Ductor: & adversi frontem ferit. icta sarissa
 Dissilit: & rupti sparguntur fragmina ligni.
 Sed neq; Valdecia fuit irritę lancea dextrę
 Principis, hostili gemuitque in pectore rupta.
 Tertia congeminant inter se spicula: nunquam
 Cassa manus: nunquam intenti vis irrita teli.
 It clamor cęlo, stridentque hastilibus aurę.
 Ceu quondam rupto confligunt turbine venti,
 Hinc Notus, hinc gelida Boreas insurgit ab arcto.
 Emotę strident sylvę: tremefactęque nutant
 Robora: præcipitemque trahunt evulsa ruinam.
 Tum gladios stringunt: & quinos ensibus ictus
 Congeminant: nudoque prior supreminet ære
 Ludovicus Princeps, & tempora fortis oberrat.
 Excipit ille ictus galea: reddiditq; visissim,
 Oppugnatque caput: prætentęque sustinet arma.
 Terga Idę crepant alterno verbere tacta,
 Eliditque sonos vario spiramine buxus.

Tunc duo profliliunt ad ludicra prælia Martis:
 Mompeligardę Fredericus plurima terrę
 Gloria: nec tales Comes aspernandus in actus.
 Et Rheni sapiens moderator Adolphus, æna
 Veste ferox: solido stabant cui robore vires
 Bis telum valido vis Mompeligarda lacerto
 Fraxineum torfit: telum bis fregit utrumq;
 Nec violenta manum pinus frustrata fuisset
 Tertia, ni tenebris fuscasset lumina Mavors.
 Ille instat, nudoque hosti supereminet ense,
 Adversumq; ferit: gemitum facit ærea plaga.
 Bis tamen eventu caruit tum fortius icta est:
 Fractaq; dissiluit percusso lamina cono,
 Macte animi princeps: olim sic ibis in hostes,

*Comes Fredericus
 adversus Adol-
 phum Comitem
 Rheni.*

Nudaquē pro patriis opponēs pectora muris.
Nam geris ante annos animum, curamq;, virilem.

*Comes Leostaini-
us, adversus Hein-
ricum Schilling, a
Canstatt.*

Interea pugnam invadit Leusthenius heros.
Annosam quasiāns valido molimine pinum,
Fulmineumq; ensē. mens altum spirat honorem
Conscia virtutis: ceu nota in pascua taurus
Bellator tendens: qui adversa fronte juvenem
Impetit, & flavam pedibus respergit arenam.
Obvius huic, qui se Schillingum nomine jactat:
Sanguinis antiqui juvenis: nec moribus impar
Majorum, & veterum fama haud indignus avorum.
Congressus pedes hunc venientem cuspe longa,
Dein mucrone ferit: robustaque cuspe & ensis
Diffiluere manu. sed vis Schillingia ternas,
Leustoenio potior, rupit cum laude sarissas.

*Dapifer à Vual-
purg, adversus
Milticium.*

Post hos armati festiva in praelia tendunt,
Vualdpurgus Dapifer, praelaraquē fama suorum
Milticius. jaculo prior imminet ille trabali,
Inq; virum tonquet: proceraque cassida in ipsa
Fraxinus, ut metæ steterat vicinus, adacta est:
Non diffracta tamen: donec vis tertia telum
Impulit, & duro discussit fortior ictu.

*Burckhardus ab
Anuveil, adver-
sus Conradum ab
Vrbach.*

At non Milticiæ deest virtus pristina dextræ.
Hac orni pejiere duæ: pariterquē secundo
In galea mucro, glacies ceu futilis, ictu
Diffiluit: fulva resplendent fragmina arena,
Hinc duo Tecciaci, Burckhardus, & acer in armis
Conradus, longis dant obvia pectora telis:
Vrbacchi hic generis, Anvili sanguinis ille.
Concurrunt per inane sudes. tamen altera frangit.
Vrbacchus tela: infestis benè pugnat uterq;
Ensis: armorum sed abest fortuna tumultu.

*Simon Comes à
Lippen, adversus
Joan. Vuolff. ab
Anuveil.*

Patre alia Lupianus init certamine miles,
Heroa virtute Simon: cui sanguinis alter
Hæres Anvilli, Vuolfgangus, it obvius armis

Ærisonis:

Ærisonis : notiqué terit vestigia campi :
 Fraxineam vibrans, Macedûm de more, sarissam
 It tremibunda abies Lupiano torta lacerto.
 Sed frustrata manus ter comminus intulit hastam :
 Ter retulit, virtusque coacta est cedere sorti.
 Ense tamen quasso melior fortuna secuta est :
 Et medium rupit sublimi in casside ferrum.
 At non Anvillæ similis fuit exitus hastæ.
 Nam quanquam primo fuit irritus impete jactus :
 Non tamen optato caruerunt cætera sine
 Spicula : quæ vacuas diffracta ivère per auras.

Insequitur Calthalius, vibratque sarissam :
 Binavius cui contrà instat : jaculumque coruscant
 Ingens, arboreum : & magna vi tendit in hostem.
 Sed sine profectu certarunt pinibus ambo :
 Ambo errore pares. tum Calthalius ornum
 Abjicit, & rutilo ferratum protinus hostem
 Ense petit, galeamque ferit, gladiumque suprema
 Casside perfringit : totam fragor impulit auram.

Conspicitur longè gradientis dextera Thummi,
 Bellatrix. tenet in capulis hastisque paratas
 Mens generosa manus : animus thoracas anhelus
 Irrumpit : galeæque tremunt horrore comarum,
 It contrà, telumque vibrat Vualdnerus. at illi
 Thummiades toto connixus corpore pinum
 Intorquet : subit illa caput Vualdneris : ibique
 Frangitur, & vacuas dispergit frustra per auras.
 Obvius huic binas Vualdneres intulit hastas,
 Atque ambas valido dextræ molimine fregit.
 Tertia frustrata est, cum protinus ense recluso,
 Aggreditur Thummum, & ferro cava tempora pulsat :
 Pulsat & ille hujus, gladiumque in casside rumpit.
 Ut duo cum certant immanes unguibus urfi,
 Atque aures circum variis assultibus errant,
 Alternantque vices : & mutua prælia miscent.

*Georgius à Cal-
 zenthal, adversus
 Henric. à Binan.*

*Conradus Thum,
 adversus Jo. Le-
 cobum Vualdne-
 rum.*

Sebastianus Comes à Falckenstein adversus Herma- à Ianniz.

Nec Falcoſthenius patria virtute Scbaſtus
Defuit. hic magno librabat robore tædam:
Inquæ altum Ianviſiaden pronò ore ruebat.
Non deſunt animi ambobus, non vivida virtus:
Conſiguntq;: æreſq; manus in verbera tendunt.
Nunc haſta ad verſi, nunc ſtriſtis enſibus inſtant.
Sed neutri tamen inſiſtum diſſindere telum
Eſt licitum: ceduntq; manus, ſucceſſibus orbæ.

Joan. à Burſſall adversus Friſideri- en à Braitenbach.

His ſuper ingreditur campo Burſtallus aperto,
Libratumquæ alto contorquet in ære robur.
Qualis Olympiaco quondam certamine Tydeus,
Aut apud Eurotæ tendebant flumina Caſtor:
Hic patris Ægæi, Iovis ille ſecutus honorem.
Fert procul oppoſitum calcem: dextraq; trabalem
Haſtam intorquet agens: cui latus nomina rivus
Indidit: at Braitum dicit vox patria bachum.
Illi ergo Burſtallus ovans, conamine forti
Intorquet jaculum: duro quòd in ære moratum
Reſtitit: inquæ iſto diſſultat lancea cono.
Mox eadem recipit veſtigia: & altera ruruſum
Spicula contorquet. it ſtridula pinus in hoſtem:
Et ſonitum facit, in partes diſſecta quaternas.
Inde virum nudo perſtringit comminus enſe:
Et medium rumpit, plaga veniente ſecunda.
At Braitenbachus telo violentius uno
Conſractò ceſſit, ſortem conqueſtus iniquam.

Bernhard. à Sternfels, adversus Vlricum à Veningen.

Proſilit hinc alacri Martis percuffus honore,
Sidera, cui nomen, rupeſquæ, dedere ſuperbum:
Quem contrà aggreditur non equa ſorte Veningus,
Nam caſſa haſta redit, damnataquæ verbere ferri,
Deſtituère ſua pugnacem laude Veningum,
Sors hoſtis melior, nam binis dextera plagis
Sternofeſſa ferit adverſa in caſſide tædam:
Fragminaquæ aërias altè ſparguntur in auras.

Ioannes à Vucif-

Tum reliqui ſubeunt: geminas Vucisbachius haſtas,

Cum

Cum gladio rumpit. fato huic obversus iniquo,
Ter sine profectu Ravius nitentia movit
Bracchia: sed gladium tamen uno perdidit ictu.

Landschadium firmo gradientem poplite iustus
Aggreditur: durasque tenet, Mavortius Heyfes,
In itatione manus: & pugnae praepræparat artus.
Huic habilis lateri clypeus, loricaque tergo
Auro picta nitet, fulgenti & murice vestis.
Fulmineumque aptus circumdat baltheus enssem,
Ergo ambo miscent plano certamina campo:
Ille prior ligno: prior hic mucrone corusco.
Unam Landschadius totis cum viribus hastam:
Unum enssem adversa galea disrumpit Iustus.

At non difficili sortiti praelia Marte,
Spætae virtutis honos Theodorus agebat,
Et Neohusæ Vuernherus origine clarus.
Intermixta sonant Idæo classica tergo:
Cum Neohusæus magna vi missile telum
Ingerit: inq; alacrem contorquet fortiter hostem.
Spætiades instat non segnius, ac rotat hastam
Arboream: virtus utriusq; apparuit æqua
Binaque dissiluit galeis crepitantibus hasta.

It fremitu gaudens festa ad certamina Dannus:
Vuestphala cui pinus duro venit obvia ligno.
Vuestphalæ vis cassa manus: tela integra semper
Ære remissa cadunt: telis nihil omnibus actum.
At Dannus torfit totas, in praelia, vires:
Verberaq; insonuit: geminas & contudit hastas.
Acrior hinc juvenem stricto mucrone petivit.
Nec frustrata manus. plaga nam fortè secunda,
Fractus in adversa consedit casside mucro.

Tunc contra insunt certamine Martis anhelis,
Fribergusque acer, nec non Belziccia virtus:
Hic gladio fidens, ille acer, & arduus hasta.
Viribus armorum, magna que cupidine laudis

*bach. adversus
Rodolphum Rau
à Holendorff.*

*Io. Vitricus Land-
schad. adversus
Iustum Heyjs.*

*Vuernherus à
Neuhausen adver-
sus Guilelmum
Theodoricum
Spät.*

*Ioan. Heinricus à
Dann adversus
Heinricum à Vuest-
phaln.*

*Io. Gualtherus à
Freyberg adver-
sus Ioachimium à
Belzick.*

Accensi incurrunt. sed prima deviat hasta
 Fribergus: reliquos valido diverberat ictu.
 Tum crebros ictus ora, & cava tempora circum
 Ensis ingeminant. treshic Belficcia virtus
 Enses perripit; minor hoc Fribergius unum.

*Wolff. Henricus
 Lemblin adversus
 Balihafarem
 ab Holtendorff.
 Fridericus à Ber-
 lipsi adversus Ioā.
 à Scheurischloß.*

Vidi etiam, adverso telum vibrare lacerto,
 Holtendorffæum: quem contra fortior ibat
 Lemblinus gladio, atq; hasta violentius acta.
 Nil benè vibrata juvenis Berlipfius hasta
 Evaluit gladio melior: Scheurschlossius unum
 Ensemque & pinum, geminos Berlipfius enses
 Pertudit: & paribus decedunt carcere fatis.

*Ludovicus Dux
 Vairtembergicus
 adversus Philip-
 pum Rider.*

Ecce autem Princeps iterum Ludovicus aperto
 Procedit campo: telumque coruscet acutum
 Eminus: oppositum tentans superare Riderum.
 Nunc, ait, o nostros nunquam frustrata vocatus
 Hasta ades: hic iterum nostræ te subijce dextræ:
 Et rumpare libens. hæc dicens ingerit hastam.
 Nec DEVS incepto, nec dextera defuit æqua.
 Nam binas validis rupit conatibus ornos
 Ingentes, duras: quales Tirynthius heros,
 Pastoris, fertur, rupisse in vertice Iberi:
 Cui triplex facies, tria corpora, lumina terna,

Vniuersale certamen peditum.

Nec dum finis erat pugnæ: densatur in unum
 Omnis pugnantum manus: atq; ad limina metæ
 Collatis pedibus, glomerati hinc comminus atq; hin-
 Dant cuneum: strictis seges hic mucronibus horret
 Ferrea: sanguineæque rubent in vertice cristæ.
 Iam pede pes junctus, umboneque nectitur umbo,
 Ense ensis, clypeus clypeo, densusque viro vir.
 Insignis belli vultus, minitantiæque armis
 Arma hærent: manibusque manus, & verbera miscent,
 Pro se quisq; viri ac summa nituntur opum vi.
 Nec mora, nec requies. sonitum dant scuta, cavæque
 Confectu galeæ: quàm multa cadentibus Hædis,

Aut

Aut Athon, aut Rhodopen solida nive verberat Arctos:
 Aut quantus fragor Hercyniæ, cùm Iupiter Austris
 Horridus aëreas perturbat fulmine sedes.
 Aut quanto tellus quatitur Riphæia nimbo
 Cùm Boreas furit, & cœli cava nubila pellit.
 Quatuor hîc duris perfregit frontibus enses
 Mompelgardia manus: totidem Ianvîsius acer:
 Ipse acies impellit ovans, dextrasque suorum
 Ludvicus: duroque iubet confundere ferro,
 Iam non plebeja contestos casside, vultus.
 Arma sonant iterum, confractique ensibus enses:
 Strataq; per campum resplendent fragmina trunca:
 Hic capuli, hîc mucro, diffusi hîc lamina ferri.
 Nec pugna datur ulla quies, immiteq; Martis
 Continuatur opus: donec cum sole labores
 Exhausti, & seris adreperet Hesperus horis.
 Ecce autem flammis inter nigra tigna volutus
 Carceris exundat vortex, junctasque phalanges
 Dissipat: occulto sub pulvere flammea vivit
 Stuppa, vomens tardum fumum, piceasq; favillas.
 Illicet ignis edax summa ad fastigia vento
 Volvitur: exuperant flammæ; furit æstus ad auras.
 Ut quando atra vadis Phlegeton incendia miscet:
 Flammivomæsq; ardens Acheron ejectat arenas.
 Inde faces stuppæque volant, cœliq; sub auras
 It vapor: obsignatque viam: ruptusque fragore
 Intonat horrifono celsis in montibus aer.
 Tunc modus armorum, pariterq; incensa quiescunt
 Semina flammarum: circo deceditur omni:
 Et positis armis, Tyrio discumbitur ostro.
 Hîc epulas tangunt, & munera grata Lyxi:
 Instaurantque animos dapibus, reparantque labori.
 Postquam expleta fames, & tempus parta ferendi
 Præmia victori: juvat exercere choræ:
 Ergo Hennæbergus, cœtu comitante suorum,

*Virtus Comitum
 Friderici Mompel-
 gardici.
 Virtus Ludovici
 Duci Vuirtem-
 bergici.*

*Incendium carce-
 ris inflammati.*

Concilio accitos iterum ad sua limina cogit:
 Æraq; tympanaq;, & biforem resonare tumultum
 Imperat. hic primi Iusto redduntur honores
 Heyso: qui reliquis armis fulgentibus omnes
 Vicerat. illi auro crines evincit Ibero,
 Casta nurus, primis & pubescentibus annis
 Integra: Sueva genus: operum haud ignara Minervæ.
 Altera victori Ludovico laurea cessit
 Vuirtembergiaco: viridis cui præmia ferti
 Dat soror Æmilix: qua nulla venustior inter
 Saxonicas virgo, testis habitavit Anhalti.
 Tertia dona facit iudex tibi, candide Thummi.
 Quæ capiti imponit virgo Badovillica quartam
 Vualdecius meruit præstanti laude coronam:
 Ultima Fridricus Peligardo à sanguine clarus
 Abstulit auricomis rutilantia ferta capillis.
 Iamquæ aded donati omnes, honore superbî
 Puniceis ibant evincti tempora ramis:
 Tum Dux venatum Ludovicus, & inclytâ pubes,
 Tecciaci quotquot complebant hospitibus aulam,
 In nemus ire parant: ubi primos crastinus ortus
 Extulerit Titan radiisque retexerit orbem.
 Conticuere chori, & dapibus, ludoquæ decenti
 Fit modus. humenti nox præcipitatur Olympo
 Lunaquæ noctivagos circumfert aurea vultus:
 Et gelidam rutilans arcton prospectat Orion.
 Ante domos, intraquæ, & ad urbis mœnia festæ,
 Excubiæ vigilant, & regia tecta tuentur.
 Vix mediam cœli transiverat humida metam
 Nox, tenebris adoperta caput: cum stridula passim
 Per vicos rauco conspirant cornua cantu.
 Nec mora: pastores sylvisq; afflueta juvenus,
 Mollibus è stratis opera ad venatica surgunt.
 Retiaquæ agglomerant dentis rarissima pilis.
 Expediuntquæ plagas, lato & venabula ferro:

*Apparatus ad
 futuram venationem.*

Pars

Pars infrænat equos, pulcrisq; tapetibus armos
 Insternit: comitque júbas: manibusque lacessit
 Pectora plausa cavis, verbisque hortatur amicis,
 Est nemus arboreum corylis, atq; ilice densum,
 Virgultisque frequens, lustrisque, insigne ferarum;
 Dictynnæ domus, ad Borean ubi vallis amœno
 Incipit à plano: devexaque prospicit arva,
 Cassibus hoc rigidis, lataque indagine cingunt
 Agricola: celerisque tenent ad vincla Molossos:
 Quisque sua statione vigil. deducitur unâ
 Inclusus caveæ, vel tigride sævior, ursus;
 Et campi media vinctus tellure locatur.
 Orta dies fuerat, dux Vuirtembergicus unum
 Convocat in cætum proceres: ac talibus inquit:
 Magnanimi heroes, quos rebus dextra gerendis,
 Et belli commendat honos, ac plurima virtus:
 Hac luce umbrosis meditamur saltibus arma,
 At cum sol medium cœli transcenderit axem
 Crastinus, & claro radios demittet Olympo:
 Aëre pendentem sudibus curremus ad orbem,
 Pro pretio argenti, quinis, centumque Daleris,
 Aut intermedio: summum hoc minimum illud in ære,
 Iamq; adeò ex equitum numero duo tresve celetes
 Delecti reliquis opponent omnibus arma:
 Et posito longis certabunt pignore contis.
 Qui melior telo pendentem involuerit orbem;
 Aut rite attigerit, tortamò; venustius hastam
 Rexerit: hic precium pro cursu victor habeto.
 At cui vel calcar pedibus defluerit imis:
 Aut hasta exciderit: sonipesue in præpete cursu
 Tardior exierit: sine dono immunis abito.
 Nulli fas fuerit solennem insistere circum.
 Nil arva obnubat vultum: nec sumere telum:
 Aut orbem: iudex quem non signaverit antè:
 Nec fas cornipedem, nisi cursus egerit omnes,

*Proclamatio de
 cursu uno ad suspē
 sum orbiculum.*

*Leges & conditio-
 nes postremi hasti-
 ludii.*

Permutare alio : dolus & fraus omnis abesto
Dixerat hæc princeps præconis voce locutus.

*Discessus, Georgij
Friderici, Mar-
chionis Brandem-
burgici, &c.*

Tunc Brandenburgum conjux ægrota Georgum
A thalamo revocat. Volat ille citatior Euro,
Conjugis optatæ cupiens prævertere morbum.
Iamquæ valedicto ruris petit arva paterni :
Venatum reliqui lustra in nemoralia tendunt
Primus equo celeri insedit, stimulisquæ fatigat
Ludvvicus : faciliquæ in gyrum versat habena.
Tortile per seriem nodis fulgentibus aurum,
Et gemmis radians it summo Pectore ; & aptè
Innysum dextro, lævum procumbit in armum.
Hinc Comes Ascanius lævæ succedit : at illinc
Landgravius dextre : sequitur quem frater, & ævo
Grandis Henzbergus, Lupiæ comitante Simone.
Atq; alii innumeri : nec non & Teccia conjux
Matrum cincta choro, rubrisq; in vecta quadrigis,
It portis : nuruumq; cohors, equitumq; caterva,
Missilibusq; armata phalanx sociæ agmina jungit.

*Versus ad venati-
onem emissus.*

Vt ventum in sylvas, atq; in via lustra ferarum:
Protinus è cavea proturbant vocibus ursum
Immanem agricolæ : tergoq; bipennibus instant.
Ille domo egressus, visuquæ jubaquæ cruentus
Excussis movet arma toris, dubiumquæ residens
Infremit: ac trifidis vibrantia corpora villis
Surrigit: ignescunt canibus latrantibus iræ.
Copula detrahitur: solitisquæ hortatibus agmen
Instigant rapidum. volucris ruit ocyor Euro
Levantes, Leppas, Leopardus, & ore sagaci
Luderius præstans, tum cætera turba latrantum,
Nebrophronusquæ Hyleus, & cursu præpes Aello,
Ocypetequæ & nare sagax humento Melampus,
Et Lenche, & Porpax, Spudeq; Lichasquæ Phylaxquæ
Emicuère simul, latratu & signa dederunt.
Ille sedet, spargitquæ canes : nunc fronte minaci,

Versi venatio.

Fulmineo

Fulmineo nunc dente ferox, nunc ore frementi
 Horridus, incusso latrantes dissipat ungue :
 Et palmis aures circum alternantibus errat.
 Non tulit hanc speciem furiato dente Leopardus.
 Impatensq; animi jamdudum vincula pugnāt
 Exuere ipse sibi, colloque morantia tendit.
 Vt primum vacuo concessum est currere campo,
 Ocyor & ventis, & fulminis ocyor alis
 Irruit : inque feram morsus infigit atroces.
 Tum sese obvertens, ruit arma hastilia contra
 Vrsus : & in se omnem pugnando colligit iram :
 Proturbatque hostem : morsusque eludit inanes.
 Advolat auxilio fratri, jam liber habenis
 Dantis, Levantes : nec segnius instat utrisq;
 Luderius, gemino quos omnes Anglica partu
 Ediderat Lælaps & eodem patre creatos.
 Prima Leopardus signavit vulnera tergo:
 Proxima Luderius, Levantes hæsit in armo.
 Tum verò exoritur clamor, sylvæq;, lacusque,
 Responsant contrà, & latratibus intonat aer.
 Sed Dux Ludovicus procedere longius iras
 Haud voluit : canibus timens, configere servo
 Imperat immanem telis fulgentibus ursum.
 Dicto paret ovans juvenis, ferrumq; coruscans,
 In nova sanguineos armantem vulnera rictus
 Irruit ære feram : missoque in pectora telo
 Lucida sublato venabula condit in armo,
 Volvitur ille fremens : cumq; omni sanguine vita
 Effluit : ac multo tellus tepefacta cruore est.
 Inde Duces medium in campum, sedesq; paratas
 Quisque subit : prædæ intenti jaculisq;, plagisq;.
 Circumstant equites : quorum pars vallis apertæ
 Armati servant fauces : pars æquora campi
 Prospectant in equis : resonant longè avia circum
 Latratuq; canum, & magno clamore virorum.

*Canino Anglico-
rum immixto.*

Vrsi confosio.

Cervus venatio.

Tum caprea è latebris acta, timidique patentes
 Transmittunt cursu campos, atq; agmina cervi
 Pulverulenta fuga glomerant, sylvasq; relinquunt.
 Primus ibi emissio tormenta per ænea plumbo
 Transadigit cervum, fulvaque exendit arena,
 Landgravius ductor: Teccæ principis alter
 Trajectus ferro cadit: & vacua arva cruentat.
 Vnus Henæbergo rapidis elabitur armis:
 Nec quisquam tota sese tulit obvius hora.

*Discessus à ve-
 nantibus.*

Interea spissus nebulis obducitur aër,
 Obscurantque diem nubes, densique vapores.
 Signa canunt litui: famulisque refigere lina
 Cornua præcipiunt. jamque exatiata ferinæ
 Dextera cedis erat: princepsq; & principis ingens.
 Vespere procedente, redit comitatus ad urbem.
 Hic iterum positis celebrant convivia mensis:
 Exercentque jocos: & fuso nectare curas,
 Lætitiâ faciente mero, de pectore pellunt:
 Assuetaque animos vocum dulcedine mulcet,
 Musarum chorus, & citharæ pulsator Iopas:
 Fertque gravem mensas circum cratæra minister.

Ecce autem geminam interea construxerat ædem
 Mulciber: & tacito compleverat igne quaternum
 Iuncturas laterum, ad portam resonabilis horti,
 Hinc atq; hinc tæda textas, atq; abiete secta.
 Quales oppositis fertur statuisse columnas
 Littoribus, sacer Alcides: hanc vertice Calpes,
 Illam Abylæ adversam præcelso culmine montis.
 Et jam roriferis volitabat lutea bigis

*Incendit ædiculas
 adificularum: un-
 de tonitrua & fa-
 ces ardentes exie-
 runt.*

Luna, facesque ibant, & claro sidera cælo:
 Mulciber ædiculas flammis ardentibus opplet:
 Incenditque foros, fundoque exestuat imo:
 Non secus erumpunt, superasq; feruntur in auras
 Ignivomæq; faces stuppæq;: & in æthere flagrant:
 Designantque viam flammis: repuesque recedunt

Consumta

Consumtæ in ventos: ac, cœlo sæpe refixa,
 Transcurreunt, crinemq; volantia sidera ducunt:
 Aut Lybici quondam pennis flammantibus angues
 Cùm sudum per inane volant. Extenditur altè
 Horrida per latos acies Vulcania campos.
 Insonuere poli: sonitumque dedere cavernæ,
 Et gemitum ingentem flammaram, emissaq; longè
 Tormenta, & fractæ reboant ad mœnia voces.
 Ceu quando horrificis juxtà tonat Ætna ruinis:
 Interdumq; atram prorumpit ad æthera nubem.
 Turbine fumantem piceo, & candente favilla:
 Interdum tormenta rotat: imisque cavernis
 Sulfurei eructat scopulos & viscera montis:
 Attollitque globos flammaram & sidera lambit.
 Nec minus opposito vicinus colle Vesuvus
 Spirat in exhaustum ferventi vertice sulfur,
 Et cinerem attollit, liquidique aspergine fontis
 Intonat: atq; Ætnæ sonitu responsat acuto.
 Mille decem exierant rapidis è faucibus atro
 Igne faces: nec dum æqua solo fumantia fiunt
 Culmina: congeminant tot mille tonitrua rauco
 Acta fragore iterum, & cœli sublata per auras
 Tunc tectum nutat sublime, & pinguibus ignis
 Affixus tædis, & mixto sulfure vivax
 Spargitur, ac faciles præbent alimenta favillæ:
 Donec in horrendum turris consideret ignem,
 Culmine præcipitata suo. tum deniq; furva
 Stagna videbantur flammato Acheronte refusa:
 Ferratæque Erebi mundo se pandere portæ.
 Volvitur ater odor tectis: cœloque supernè
 Fit fragor: ætherias ut cùm DEVS impulit arces:
 Involuuntque diem nimbi, & nox humida cœlum
 Abstulit: ingeminant abruptis nubibus ignes.

Noctis erat medium fermè, bobusque subactis,
 Sæpè Lycæonius versabat plaustra Bootes,

*Ruina adicularum
 incensarum.*

Surgitur in somnos: sequé ad sua limina flecunt,
Tecciacæ implerant quotquot convivium mensæ.
At vigil obfessos servat custodia vicos.

SEPTIMA lux gelidam cælo dimoverat umbram,
Oceanique iterum Titan emergit ab undis
Clarior, & trepidas consumit in aëre nubes.
Hunc neq; candentes violarunt manè pruina:
Nec venti lascere truces, nec flabra Aquilonum:
Sed ludis vacua aura patet: brumaque sub ipsa
Lætior hybernæ tepet indulgentia veris.
O nimium dilecte DEO Ludovice, tibi æther
Militat, & claro toties exortus Olympo,
Ceu conjuratus venit ad tua ludicra Titan.
Eja age sis vati felix, vultuque sereno
Respice, quæ extremo meditamur carmina ludo.
Nam mihi tam variæ nunquam occurrere figuræ:
Nunquam tot vultus, tot rerum signa novarum.
Et quis tot larvas hominum, quis singula fando
Explicet: aut posset verbis æquare figuras?
CHRISTE tuas iterum cantanti suffice vires:
Insinuaque animo te Spiritus alme poetæ:

Et si digna meos circumdat laurea crines
Cæsarea donata manu; si conscia Phœbi
Mens mihi: tu nostris tu rursus allabere cæptis:
Vt mea tranquillo decurrant Carbasæ vento:
Et ratis optatæ tandem advertatur arenæ.

Postquam luce sacra, verbum cœleste salutis
Auditum templo, perfectis ordine votis:
Et regale epulum per limina deinde peractum:
Iamq; dies rerum medias contraxerat umbras:
Tunc omnem cavæ complent magno agmine circum
Matronæ, puerique, senesque, & Sueva juvenus,
Intenti ludo simul, & canipestribus armis.

Primi contubernij ingressus in cir- Protinus irrumpunt larvati obscura noveni
Ora viri: tereteque tubas mugitibus implent:

Quis

Quos inter medius ferit ænea cymbala Cyrbās :
 Omnes ornati viridant corpora bysso.
 Idem habitus clangentū, eadem vexilla tubarū
 Idemq; ornatus volucrum, qui nuper equorum :
 Cū sacro passim exirent de carcere missi.
 Patroni, hos equites à tergo ponē sequuntur :
 Ipsi etiam larvis tecti, cultuq; virenti :
 Gramineasq; gerunt manibus sublimibus hastas
 Idem habitus celerum, patronorūq; virentū :
 Qui nuper, posito fieret cū carcere ludus.
 Ecce autem viridi navis variata colore,
 Lilia quam decorant depicta, rosæq; rubentes :
 Per campi spaciū infertur, cuneosq; theatri:
 Et puppi, & rostro Grajos imitata phaselos.
 Pro malo salit in mediæ fons sede carinæ:
 Ejectantq; cavis liquidas siphonibus undas.
 Armatus pharetra, teloque ardente cupido
 Stat picta in prora, & magna vi projicit ignes :
 Sublataq; procul dextra, facibusq; coruscat.
 At puppim fortuna tenet, super orbe resistens
 Passibus ambiguis, & clauso lumine corca.
 In prora obloquitur, centum discrimina vocum,
 Musarum chorus: & citharam pertentat Apollo,
 Calliopæa lyram, Clio chelyn, enthea buxum
 Melpomene perflat: Eratote studine ludit:
 Omnes lunatis redimitæ tempora mitris,
 Et cirrhō insignes, cinnamatisq; capillis.
 Ipse tenet mediū Princeps Ludovicus, & illum
 Ascanius juxta, faciem larvatus, & ora,
 Atq; ambo viridi velati corpus amictu.
 Non secus ac quondam, peteret cū Phasidos oram
 Æsonides, prima tentans freta naufraga puppe:
 Tædia longinqui blanda testudine Ponti
 Orpheus, & sacro mollivit carmine Mopsus.
 Acta ratis sensim scruposam sulcat arenam:

*cum, ad decursum
 versus orbiculū:
 durum i. empe
 Mantenedorum
 Ludovici Ducis
 Vuirtembergici:
 equis de albo li-
 lio: & Ioach. Er-
 nesti, Principi
 Anhaltini: Equi-
 bus de rubra Rosa.*

Non ullo clavo, non ullis concita remis:
 Nec zephyro quisquam attennas obvertit olentes:
 Nec summo latas prætentat in æquore tonfas.
 Æripedes terni vectant, fundoque rotarum.
 Subjectos lapsus, & stupea vincula proræ
 Intenta impellunt. suus unicuique, caballo
 Hinc atque hinc comes incedit, gressusque gubernat,
 Virgineo vultu: phaleraque, & lora, lupique
 Herbarum speciem referunt, viridesque smaragdos.
 Talis ubi pelagi motas compescuit undas
 Produxitque diem: trifida Neptunus in hasta,
 Per mare veliferum, cœlo subvectus aperto
 Flectit equos, curruque volans dat lora secundo:
 Atque rotis summum levibus perlabitur æquor.
 Tum variæ Comitum facies Panopeque, Thetisque,
 Cymothoeque, & Nereidum pulcerrima Doto,
 Tritonumque chorus, Glaucique exercitus omnis.
 Ecce autem ante ratem, volucremque ante ora caballum,
 Incedit lyricen: senique cybisteteres,
 Miranda specie, viridique in veste sequuntur:
 Ludentes varios sinuoso corpore gestus.
 Nam tribus insistunt bini: binisque supernè
 Insistens unus, prono patit æquora lapsu.
 Dumque cadit, terno convertit corpora gyro:
 Et pedibus semper rectus consistit in ipsis.
 Perque omnem caveam miro dein impete fertur:
 Ceu volitans per plana citus sola verberare turbo:
 Quem pueri gyro circum vacua atria versant,
 Intenti ludo: plagisque volubile buxum
 Curvato exercent spatio. stupet incisa turba,
 Miraturque suam, studiis puerilibus, artem,
 Tunc omnes reliqui pare dexteritate sequuntur
 Atque agili mittunt ad terram corpora saltu.
 At medius, seu vir, seu femina corpore toto
 Se pandit: tergoque jacet per rura supino.

Dena

Dena velut Tityus porrectus jugera, duram
Visceribus dum pascit avem. mox cætera pubes
Insistunt cordi, sesequæ in brachia tollunt
Mutua, & in scapulas mirando robore ponunt.
Credibile est olim, cœlestia regna petentes,
Sic montem monti super imposuisse Gigantes:
Et Phlegram Cyrrha cumulasse & Pelion Ossa.

Hic postquam circo Ludovici navis aperto
Constitit: inque sua placidè tellure resedit:
Expectans socium festi certaminis agmen.
Protinus irrumpunt candenti corpus amictu
Velati, flavisque ornati tempora vittis,
Sex equites, pugnas æris stridore cientes.
Quos totidem à tergo larvati ponè sequuntur
Magnanimi heroes, simulati nomine falso,
Balthasar, Melior, Caspar: tres qualiter olim
Extrema Reges Arabum ditione profecti,
Creduntur, nato Bethlæ inter mœnia CHRISTO,
Myrrham, thus, aurum, numero pare dona tulisse.
Addunt se comites. ludo Pilatus, & æquo
Qui sese Caipham, cognomine in ora ferebat:
Armiger & juvenis, nullo celebratus honore.
Omnibus Arabiæ pendent à vertice mitræ,
Et sua flavicomis velantur tempora vittis.
Omnes puniceis candentia corpora limbis
Succincti: lato quos circumplectitur auro
Baltheus: & tereti substringit fibula morsu,
In manibus præfixa gerant hastilla ferro,
Cornea, longa rubro minii fulgentia succo.

Hos superadveniunt, Geticis capita alta tiaris,
Velati, & sævo simulati nomine Turci
Sultanus Selymus, Mahometes atq; Amurathes,
Terrifici ingentes animos. chlamys horrida tergo
Pendet, & aurato fulgent circumlita luto
Vellera: puniceusque ornat color ora virorum,

Secundæ contubernii ingressus in arcem.

Tertii contubernii ingressus Turcarum.

Cornipedumque lupi, phaleræq; & ephippia candent,
Et nivei circum pendent latera alta tapetis.

Ipsi ferratos & acuta cuspide contos
Protendunt longè: sonitum dant buccinæ eburnum,
Bis geminæ, & pulcros modulantur ad æthera cantus.

Quarti contubernij ingressus, Hungarum.

Insequitur nova forma gregis, Gersonque, Bisonque,

Vigeriusque Comes: ostro quos sublita comiunt

Vellera quadrifido contextaque cærulea flavis,

Albaque puniceis fulgent: petasusque capillos

Discolor obnubit: pendent redimicula tergo.

At nudus apici capitum superimminet infans,

Spicula contorquens manibus, cornuq; reflectens:

Præsentemq; viris stragemq;, necemq;, minatur.

Tum chlamys it, demissa pedes talaris ad imos:

Puniceæque rubent ocreæ: calcæria candent.

Dextro humero in lævum suspensus circuit armum

Ensis falcatus. qualem fert aliger Hermes:

Aut qualem Inachides secta cervice Medusæ.

Concolor exæquat variantia vestis equorum

Terga: nec erecto similes in vertice cristæ

Deficiunt: pictoque armi velantur amictu.

Tres itidem paribus fulgentes cinctibus antè

Cantores, lituisque sonant, atq; utre canoro:

Vtre, Polonorum qualis gens flatibus implet:

Agresti, quoties carmen modulatur, avena.

Addit se socium, faciemque & membra perustus

Æthiopum ductor, cum terrifico Cæcutho:

Hungaricis tecti petasis, fluit instita tergo

Ad talos demissa imos: quam concolor herbis

Imbuerat liquor, & flavens variaverat aurum.

Harpa hæret lateri: tereti juvat aurea morfu

Fibula nec pedibus calcarq;, & vincula, desunt.

Nec minus eripedum terga ornat amictus equorum,

Auratique virens foliis adverberat armos

Antè autem tubicen; cribrique impulsor eburni,

Inductam

Quinti contubernij ingressus, Æthiopum & Cæcuthi Regum.

Inductam alterno membranam percutit ungue: |
Atq; alius digitis retinens coclearia lævis,
Nunc eadem fronti, mento nunc admoget imo,
Nunc dextris ferit unguiculis, mirabile carmen.

Hos ingressa super truce Pentésilæa caballo,
Ducit Amazonidum lunatis agmina pectris,
Quam Thomyris sequitur, nudoq; Semiramis armo;
Omnes armatæ jaculis: & terga sagittis.

Inquæ manu gestant præfixa cuspide pinus:
Dependent humeris corythi, & læthifer arcus.
Aurea quæ in collo flavet coma: & aurea turbæ
Cassida, & argento ductus tegit ora galerus,
Cui manus admixtum cono crispaverat aurum,
Carbaseosque sinus, & barbara tegmina crurum,
Nescit Amazonio cælatus baltheus auro,
Martigenæ credas propè flumina Thermodoreontis
Lunatum volitare agmen, turmisque vagari,
Innumeris, Tanim postquam ferventi securi,
Fœmineoq;, omnem Schytiam frêgere, tumultu.
Prævolat Hyppolyte, nervos impellere docta
Est blandam tentare chelyn: fidibusque canoris
Incinit: & numeros interfert utre Camilla.

His properè longo subeuntes agmine Mauri,
Sublimes in equis, protendunt arma lacertis:
Balthasar, Melior, Caspar, diversa priorum
Pectora, nominibus sed condita fortè sub isdem,
Nec par ornatus, nec concolor ambit amictus.
Nam niveus totos habitus circumtegit artus:
Lineaq; albenti subnectitur infula filo,
Et tegit alta comas, limbo densata rotundo.
At laterum tractus spatiosaque pectora latè
Velat honos niveus: gemma quem fibula mordet
Rafilis: undantesq; sinus irrugat Iberus
Baltheus, unde anceps dependet ad ilia mucro,
Insequitur Pharaon, Sicula tellure profectus,

P

Sextum Comilitum Amazonum

Septimum Compositum Maurorum

Et quondam Assyriis rex Sardanapalus in oris,
 Teutonizque heros sacer Hiltebrandus, & illi
 Cum Valertino comes aliger it Michaëlus:
 Qui mores hominum trutina præponderat æqua,
 Vt fama, & iusta dispensat præmia lance:
 Concolor est facies cunctis, & pectora circum
 Carbafus albenti, Mavors, substringit amictu,
 Octo præcinuere tubæ, paribusque nitebant
 Vestibus induti: color omnibus unus, & idem:
 Idem habitus cunctis: eadem ornamenta caballis
 Parte alia tres incedunt per scrupæ circi
 Æquora: quorum humeros obvelat ianthina læna
 Ad summos demissa pedes: capita alta marinis
 Ornatus conchis petasus, pupisque decorus
 Obnubit: manibusque gerunt ex more dolones:
 Et lætum Pæana canunt, divumque Iacobum
 Carminibus celebrant, numerosque impare: terna
 Voce pares: Abrahamus pater, Isacus illo
 Patre fatus: divoque nepos à patre Iacobus.
 Non secus, incedunt noti per jugera campi,
 Quàm qui Callæco venerantur littore templum
 Manibus extructum divi, ceu fama, Iacobi:
 Glauca coronati festivis tempora conchis.
 Præcinit utriculus sylvestri carmina canna,
 Et chelys icæta sonos seta modulatur equina.
 His meditum se infert, qui corpora tecta gerebat
 Pelle urfi, seviq; caput (sic vidimus) apri:
 Indutus villis onerosum & dentibus aureis
 Vuisthanus: qui se porcorum à monte ferebat.
 Ultima subsequitur Scythico velata colere
 Turma: rubras alto gestantes vertice mitras,
 Cæruleo induti saturatas murice pallas:
 Accinctiq; harpis: quali gens Tartara amictu
 In pugnam venit: immani Vaydeccus, & acri
 Nomine Rasacius, Sabiasq; & Thurius asper,

*Octavum comili-
 tium tres peregre-
 natores ad D. Ia-
 cobum.*

*Nonum centu-
 bernium quatuor
 Tartari.*

Cymbala

Cymbala aëna quatit, tergo bipatente Cameli,
 Larvatus Corybas residens, alternaquē jactat
 Brachia : & in numerum ferit æribus æra canoris
 Mænaliusquē utris, cornuquē intersonat uncum
 Bis circumlarvati omnes cinxere patentem :
 Et tandem spatii se composuere propinquis.
 Limes erat medius : quò currere, & unde reverti,
 Fas erat : à validis pendeat funibus orbis :
 Quem dextra lævaquē altis imposita columnis,
 Bina tenent manibus simulacra : hoc Roboris, illud
 Iustitiæ. nam fortis opus memorabile dextræ
 Intrepido certare animi, pro laudibus, ausu :
 Iustitiæ est meritam virtuti reddere palmam.

L I B E R S E P T I M V S.

Am strident litui, percussaq; tympana ferro
 Dant sonitum : simul ora lupo spumantia pressi
 Exhortantur equi : seq; ad certamina firmant.
 Primus ibi Melior, Persarum tectus amictu,
 Gente Bipontina Bojoquē Georgius ortu,
 Clarus Ioannes, pignus deponit : & ære
 Liligerum invitat Ludovicum hastaquē laceffit,
 Et quinquaginta pretium jubet esse daleros.
 Non renuit pignus Dux Liliger : & simul æquum
 Per campum fertur, rapidoquē abit ocyor Euro,
 Et medium rapit orbiculum. quem deinde secutus
 Non tetigit Melior, pinuquē erravit acuta.
 Emicat hinc iterum, mediumquē hastæ implicat orbem
 Liliger : & cavez confessum ingentis, & ora
 Prima patrum magnis victor applausibus implet.
 Bis Melior circo pendente Georgus aberrat
 Bis rapit intorta Ludovicus Liliger hasta :
 Postrema tetigit Melior vice : Liliger errat.
 Proximus huic pugnae Hartmannus succedit Ianus;

*Ducursus certan-
 tium equitum, ad
 pendente orbic-
 culum.*

*Ludovicus Dux
 Vvirtemb. certat
 cum Georgio Ioh.
 Palatini Rhemi,
 duce Bipontino,
 qui se Meliorem
 iuniorat.*

Joachim. Ernestus Princeps Anhalt. Habsperga de gente satus, qui rura gubernat
certat cum Equite Casp. Ioan. Hartmann. ab Habsperg Badovilla aliàs: Syrio nunc Caspar amictu.
 Is pretium pugnae, deponit quinq; Daleros,
 Obviat Ascanius, Roseo qui nomen habebat
 De campo, & pretii tantundem opponit in ære:
 Alternatque vices cum Liligero Ludovico.
 Sed minor Hartmanni fuit hoc certamine virtus,
 Ascanii superata manu. dat præmia palmæ
 Cratærem iudex, signis extantibus, asprum.
Certamen Ducis Vuirtembergici cū Equite Balthasaro Sebastiano Comite in Falkenstein. Inde ad conatus fausto subit omine, qui se
 Balthasarum Syrio larvârat vellere clarus
 Falcosteinæi generis de stirpe Sebastus.
 Nanq; is Liligerum certamine vicit eodem,
 Ac donum pugnae retulit sibi, quinq; Daleros,
 Tantundem pretii, vultu Pilatus Hebræo
Certamen Principis Anhaltini cū Equite Pilato, & Ducis Vuirtembergici cū Equite Caipha, Adolpho comite Rheni. Deposuit, Caiphas tantundem: nobilis ille:
 Hic Rheni Comes ingenuæ virtutis Adolphus,
 Liliger hunc vicit, bellator Anhalticus illum.
 Ordine dein adsunt Turcarum, horrentibus armis,
 Tres imitatores: quorum Lignizius heros,
 Primus ovat: Selymiqué efficto nomine fertur:
 Triginta fulvo deponens ære Daleros.
 Nicoleos totidem ponit, Miltizia proles,
 Qui se à Threitia Machometem finxerat Istro.
Certamen Anhalt. Principis cum Equite Sultano Selymo Ioachimo, Duce Lignitzeni. Iamque iterum fragiles fragor incitat æreus hastas,
 Cum roseus sonipes, motus clangore tubarum,
 Arva quatit pulsu, & contollit pulvere campum:
 Dispergitque jubar: & motas surrigit aures.
 Bis rapit orbiculum, roseo incita lancea pugno,
 Nec minus & Selymi Ioachimus nomine tectus.
 Exhortatur equum, tædamque obvertit in orbem:
 Contorsitque suis vibrantia tela lacertis:
 Nil tamen intenti profecit acumine ferri.
 Liliger insequitur, fortique trementia rursum
 Tela manu torquet: perniciosior alite vento:

Per

Percampum sonipes pendentem fertur ad orbem,
 Involuitque hastæ. Geticis succedit in armis.
 Spumantemque impellit equum, Milticia proles:
 Dextera: sed voti fuit irrita. sic duo Turcas
 Diliger hunc, illum Rosiger superavit Anhaltus,
 Hand mora: Binavio Henricus de sanguine cretus:
 Nomen Amurathi Scythicum qui Regis habebat:
 Profilit, & iusta ob victos jam percitus ira,
 Ascanio ponit bis denos ære Daleros.
 Vindiceq; arma manu rapit. ut cum sanguine viso,
 Aut jaculo in tergum Tigris virgata recepto,
 Acrior in pugnam ruit, & majoribus hostem
 Viribus aggreditur: fervens vim suscitatur ira:
 Incenditque animum rabies, & conscia virtus.
 Iam Rosiger volat Ascanius, stimulatque caballum,
 Et pede ferrato, atq; effusa largus habena,
 Sed telis orbem, fixoque involvere ferro
 Non valuit, tangens imi curvamina fundi.
 Ocyus adducto torquens hastile lacerto,
 Suspiciensque polum Henricus, sic voce precatur:
 Tu DEVSHuic nostro præsens succurre labori:
 Et sine me hoc delere nefas: ne pristina belli
 Fama hoc parta loco, rursus labefacta recedat:
 Atq; omni decore amisso, pretiisque relictis,
 Saxones ignavis cogantur cedere dextris.
 Eja, age, si nostros non aspernaris honores:
 Hac sine me superare vice, & rege tela per auras.
 Dixerat: & toto connixus corpore lignum
 Intendit: mediumque hasta super implicat orbem.
 Bis redit in cursum Ascanius, bis vincitur hasta
 Thracis Amurrathi, præciumque amittit: & auro
 Henricus potitur, sed non Mahometia pinus
 Milticii tranquilla fuit, nec dextra quieta:
 Ereptumque sibi dolet hunc virtutis honorem,
 Ergo his Binaviûm compellat vocibus ultro:

*cum Equite Sul-
 tano Machomete
 Nicolao à Miltiz*

*Anhaltini con-
 certatio cum E-
 quite Sultano A-
 murathe Henrici
 co à Binam.*

*Deliberatio Mil-
 titii cum Binavio
 de mutanda ve-*

*De: & eorundem
de circo egressus.*

Care vir, & nostris Henrice haud indecor armis:
Aut hoc omen inest habitu, luimusque Getarum
Supplicia informi quos praesentamus amictu:
Aut hunc aduerso celebramus numine ludum.
Quocirca mutare habitum, vultusque minaces
Exuere hinc meditor: blandamque assumere formam
Oris, & Idaliae mentiri pectora matris.
Saepe amor expugnat, quos ferrum vincere nescit.
Ipse etiam Alcides, toto prius orbe subacto,
Mæonias inter calathum tenuisse puellas
Dicitur, & duris stamen torfisse lacertis.
Tu Paris esto: Paris magnum superavit Achillem.
Iustus erit Pallas: Pallas nisi tuta fuisset
Tydidem: imbelli poterat succumbere Glauco.
At Iuno Belciccus erit. quis fortior illa,
Quæ soror ætherei fertur conjuxq; parentis?

Sic ait: atq; Hesyum dextra comprehendit Iustum,
Belcicum læva: campoque excedit aperto.
Interea Oetingæ generoso à stemmate gentis
Gotfridus, fictæ dominator Biso Granatæ:
Et Zochius ficto Gerson cognomine dictus,
Tolletæ dominus: subeunt ad ludicra Martis:
Et Conradus equo Velbergus Iapyge fertur,
Qui se Vigeria Comitem de gente ferebat.

Bis denos quivis ponit quinosque daleros:
Nec mora cornipedes rauci canor incitat æris.
Liliger it, celerique via defertur ad orbem.
Non secus, ac nervo per nubem impulsæ sagitta
Insequitur Biso: Bisonem Liliger: illum
Biso iterum, vastis tremit actibus incita tellus:
Subtrahiturque solum: quatit æger anhelitus artus,
Cornipedum: & falsus rivis fluit undique sudor:
Liliger hoc vicit Bisonem præpete cursu:
Gersonem Rosiger. sed Vigerii laris hæres
Liligerum superat, pretium & certaminis aufert.

*Concertatio ducis
Vuirtember. cum
Equite Don Biso
de Grahada: Geo-
frido Comite Oe-
singenfi.
Anhaltini Prin-
cipis, cum Equite
Don Gerson de
Tolleta, Baltha-
saro Zoch.
Et rursus ducis
Vuirtembergici
cum Equite Don*

Tum

Tum Rechbergæa natus de stirpe Philippus,
 Æthiopum qui se simularat nomine Regem,
 Succedit pugna: & pretium fert quinque daleros.
 Fert totidem, qui se Calecuthum dixerat ore,
 Et Bucholcæa prognatus origine Ianus.
 Liliger hunc: illum Rosicampi lancea vincit.
 Nunc medios inter cursus exultat Amazon
 Pentēsilaæ: manuque rapit Mavortia tela.
 Quam lectæ comites, Chaldæa Semiramis, & tu
 Massagetum quondam Tomyri Regina secuta es.
 Fert pugnae pretium bis denos quisque daleros.
 Primaque jam Tomyris Rosicampum Marte lacessit,
 Vuciler equo fidens nec quicquam hastæque trabali.
 Nam Rosiger certa superavit acumine pinus
 Mompeligardæi Fridericus nuper agelli
 Præsidium, validis nunc Pentēsilaæ lacertis
 In pugnam subit: & fervens quatit arua virago
 Pentēsilaæ, levis totas, accepit habenas
 In campum sonipes: volucrique simillimus Euro.
 Contra orbem validi contorquet tela lacerti,
 Irrita vis abiit, sed non abit irrita dextra
 Liligeri ducis: & palma victrice potitur.
 Inde Leosthenius campo succedit aprico
 Miles, Amazonio velata Semiramis ostro,
 Hunc Rosiger vincit, veteris protector Anhalti.
 Protinus in medium larva occultatus Eoa
 Progreditur, Catto princeps Ludovicus in agro:
 Et frater simul, eximia virtute, Georgus
 Landgravius: Melior, falsi hic cognominis, ille
 Caspar: & Erpachiz Comes una Balthasar oræ:
 Balthasar Assyrius, sed origine Teuto Georgus,
 Quadraginta illi ponunt pretium omne daleros:
 Rhenanos hic forte decem, volat ocyor Euro
 Et dextra telum, Ludovicus, dirigit ala
 Landgravius: certa que hasta contendit ad altum

*Conte de Viger,
 Conrado à Vel-
 berg.
 Certamen Principi
 Anhaltini cum
 Rege Æthiopum
 Philippo à Rech-
 berg. Et Ducis
 Vuirtemberg. cum
 Equite Ioā. à Ca-
 lecuth, Ioanne à
 Bucholz.
 Certamen Anhal-
 tini Principis cum
 Tomyri. Burck-
 hardo à Vuciler,
 Ducis Ludo vici
 cum Pentēsilaæ,
 Friderico Comite
 in Vuirtemberg.
 Iterum Anhalti-
 ni cum Samira-
 mide Alberto, Co-
 mite in Leoslein.
 Concertatio Prin-
 cipis Anhaltini,
 cum Equite Ca-
 sparo ex Æthio-
 pia, Ludovico
 Landgravio Has-
 sia: Ducis Vuir-
 temb. cum Equi-
 to Meliore, Geor-
 gio Landgravio
 Hassia. Iterum
 Principi Anhal-
 tini cum Equite
 Balthasaro Geor.
 Comite ab Erp-
 pach, Iterum Du-
 cis Vuirtemberg.
 concertatio cum
 Pharaone Siculo
 Simone Comite à
 Lippen, &c.*

Orbiculum : certa sed erat tamen error in hasta.
 At non Ascanius jaculo bonus errat : & hastam
 Consequitur, quodcunq; petit fortunaque juris
 Nil habet in jaculo. victus nunc exiit Hassus :

Nunc Comes Erpachius pinu superatur eadem :
 Nunc & Vualdecius : qui Sardapalus in illud
 Certam, en Syrio tectus descenderat ore.

Nunc eadem pinus Ridesellum vincit Ianum :
 Qui Vallertino sese iactarat ab ortu :

Obtuleratque decem, victori dona, Daleros.

Nec minor Ascanii dextra, Ludovicus ibidem

Liliger effulsit : qui Catta à gente Georgum

Landgravium superat : Lupianum hic præterit idem,

Qui se Trinactii Pharaonem dixerat agri :

Et bis sex, pretium captarat equestre, daleros.

Liliger hic idem tria Martia pectora vicit,

Holzhuso Ravios celebres de sanguine fratres :

Et quendam Angelico Michaelen nomine tectum

Qui precium pugnae tulerant : ter quinq; daleros.

Iam conscendit equum Hermannus, Ianvizia proles

Qui se Abrahamum titulo occultarat avito :

Et denos ponit, pretium haud exile Daleros.

Isacius totidem ponit, totidemque Iacobus :

Quorum hic Halvillo, pugnae subit, editus ortu :

Ille è Thummorum Conradus sanguine venit.

Liligerum Isacius superat : qui nomine vero

Thummus erat : Rosa vincit avum, vincitq; nepotem.

Ecce autem subitis velati corpora larvis,

Iuno, Minerva, Venus, cæci que cupidinis arcus,

Et Paris, auratum gestans in pollice malum,

Pulverei redeunt tandem in spacia horrida circi

Vitta rubens, sparsos per eburnea colla, capillos

Temporibus cingit : laterique herentia presso

Candida virgineas adstringunt suppara costas :

Puniceo quæ aptè fulgent circumdata limbo.

Antè Paris fertur, regali splendidus auro :

Adstri-

*Alia concertatio
 Principis Anhaltini cū Sardapalo, Francisco, Comite a Vualdeck Ducis Ludovici, cum Equite Miltenbrando Rudolpho Rau, ab Holtzhausen.
 Iterum Anhaltini cū Equite Vallertino, Ioanne Ridesel.*

*Concertatio Principis Anhaltini cū fratre Abrahamo Hermannno à Ianvizia, & Ducis Vuirtemberg. cū fratre Isaac Conrado Thum, & rursum Anhaltini cū fratre Iacob Georg. ab Halvneil.
 Ingressus novus cōtubernii, Veneris, Mineræ, Iunonis & Paridis.*

Adstrictoq; omnes ostentat corporis artus
Tegmine: dulce oculi rident, & dulce iuventus.
Nec litui defunt, & agresti Musica cornu,
Panos rauca sono: qualem Idæ in vertice pastor
Inter Dardanias exercuit ipse bidentes.

Sed jam in fine rei tepidis sudoribus artus
Cornipedum, & longi suspendunt ilia flatus:
Quando ferè nitidus summis Sol montibus omnis
Erepsit: & noctis equos Luna alta reducit.
Tum Dux Tecciaci Ludovicus Liliger agri,
Incipit effari præconis voce disertus:
Quandoquidem melior, Iuvenes, pars acta dici:
Ludorumque satis lux hæc habet: altera lucem
Cum croceis inuenta rotis Aurora reducet:
Propositum repetemus opus. nunc mentibus omnes,
Quod superest, læti benè gestis corpora rebus
Procurate viri, & ludum sperate parati.
Iussa viri faciunt, intermittuntque laborem:
Et dapibus reparant vires, animumque Lyxo.

Vercitur interea cælum & ruit Oceano nox,
Involvens umbra magna terramque polumque:
Et gelidum tenuans humentibus aëra bigis.
Tunc iterum à cœna pubes Vulcania sulfur
Expedit ignivomum; facibusque accingitur atris.
Mensa erat ante fores horti, junctæque propinquo
In conspectu arcis: super illa fumida glandes
Machina fert positas, humanæ in membra figuræ:
Ut speciem præstent geminorum ardendo gigantum:
Et trepidam cieant per mutua vulnera pugnam,
Iamque faces ardent: incensaque fulget imago,
Ore vomens ignes: sonitumque imitatur Olympi:
Ut qui olim nimbos & non imitabile fulmen
Salmonæus ære, & cursu simulavit equorum.
Interdum flammæ geminant: nunc tempora pulsant
Mutua: sæpe altam contingunt verberare frontem.

*Ludus à cœna in-
cœdiarius seu flā-
mi vomus, repræ-
sentans duos gla-
diatores in igne
concertantes.*

Interdum superas feriunt jacula ignea nubes :
 Inflammantque vias. piceum fert flamma lumen
 Tæda, & commistam Vulcanus: ad astra favillam.
 Non secus ac quondam Briareüs candentibus ignes
 Faucibus eructat, cælumque inflamat: & illi
 Oppositus diris ululatibus intonat asper
 Enceladus: ruptoque vias illuminat igne.
 Aut cum Trinacria Cyclops incude laborat:
 Brontesque innumeris exasperat Ægyda signis:
 Fulmineoque altum Steropes in casside conum
 Crispat agens: nectitque ater thoraca Pyracmon:
 Ingemit ignifluis Lipare fumosa cavernis.

*Globorum arden-
 tium & flammivo-
 morum eiaculario.*

Intus, graminei paries quæ prominet horti,
 Ignivomos fert flamma globos. Globus actus in auram
 Alta petit spatia astrorum: similisque volanti
 Surgit in immensum: & sparsos latè ejicit ignes,
 Horrendum visu: tandemque exhaustus ab æthra
 Tardior in terram redit: atque exæstuat igni:
 Flammantescque vomit cunctis ex partibus angues.
 Avia respondent sonitu juga. pervigil ut cum
 Artificumque rotata manus, & fulmina Cyclops
 Prosubigit: pulsus strepitant incudibus urbes:
 Sideraque, alta fragor penetrat. stupet inscius alto
 Accipiens sonitum montis de vertice pastor.
 Aut velut horrescunt latè Catanensia rura:
 Cum vomit Æthæzus fumosa incendia crater:
 Involvens circum rapidis nemora avia flammis.

Iam gelidam Phæben, & caligantia clarus
 Merferat astra dies, nitido provectus Olympo:
 Ortaque depulerant Auroræ lumina nubem.
 Tunc ubi cursorum manus omnis, & ambo celetes
 Regia finierant genialis prandia mensæ:
 Circum omnes repetunt: quis nondum facta potestas
 Certandi, hesternis induti corpora larvis.
 Hic Rosiger centum, positus uno ære, daleris,

Liligerum

*Continuatio de-
 cursus equestris
 ad orbiculum.*

Liligerum invitat pretio, pugnaque laceffit.
Non renuit pretium Dux Liliger: & simul omnes
In se oculos vertit. tum stridula cornua cantant:
Et Rosiger Princeps opus inchoat, æquora pronò
Emensus cursu, & tremulum delatus ad orbem,
Parte ima tetigit. Princeps quem deinde secutus
Liliger, orbiculum telo dejecit acuto,
Implicuitque actæ bis terque in cursibus hastæ:
Ac pretium victor retulit cratera, superbo
Effulgentem auro, gemmisq; nitentibus asprum.

Tum Burckhardus ovans animis, & robore dextræ
Anvillus graditur, Vaideccus nomine, & ore
Tartarus obscuro latitans, Sabiasque secundus:
Qui se Razarschum cognomine dixerat uno.
Laimingo clarus de sanguine fortis Erasmus.
Anvillusque alter prodit certamen ad illud
Vuolffgangus, Schythico cognomine torvus, & asper
Rafacius: Turyusque illum Schadecerza secutus,
Daxpergum veteri de nobilitate creatus,
Pro se quisq; decem fulvo Rhenana metallo
Præmia deponit. sed nemo ex agmine victor
Tartareo excedit: Thuryum præter Schadecerzam.
Nam Rosiger superat Vaydeccum, Rafaciumq;
Liliger horribilem Razarschum: qui tamen ipse
Vincitur à Thuryo, certamine rursus eodem.
At qui Vuisthans nomen Syobergus habebat,
Horridus in jaculis & pelle Libystidis ursæ,
Stammhemiz natus Vuolffgangus origine gentis:
Viginti ponit certamen ad acre Daleros:
Impiger immixtis Rosiger quem vincit habenis.

Tunc & Binavius redit in certamina circi
Hesternus Geticis Amurathes victor in armis:
Nunc Paris Idæo veniens à vertice pastor
Regius: & pretium bis denos ære daleros
Pugnæ offert: totidemq; Venus, Miltizia fama,

Certamen Principis Anhaltini cū Duce Vuirtemb.

Certamē. Anhaltini cum Vaydecco Orfonosci: Burckhardo ab Annueil Ducis Ludovici cum Sabiath Razarsch, Erasmo à Laymingen, Iterum Anhaltini cum Schanckis Rafack, Ioann. Vuolffgangus ab Annueil Ducis Vuirtemb. cum Maraschigne Tury Schadiker: & Carolo à Daxperg

Concertatio Anhalt. Principum cum Ioan. Vuist à Syoberg, Ioan. Vuolff. à Stamheim.

Certamen Ducis Vuirtemb. cū Paride, Henrico à Binau Anhalt. cū Venere, Nicolao à Miltiz: Iterum

*Ducis Vmberg,
cum Pellade, Is-
f. Heyß. Iherum
Anhaltini, cum
Iunone Idacbus
à Belzick.*

Nicoleos: illo minor in certatibus heros
Liliger, hoc Rosiger fuit: & pede cessit uterq;
Alter pastori succumbens, alter amori.
Nec minus & Pallas Heysus processit Iustus
In medium: quinosqué tibi generose daleros
Liliger opponit pretio: positoqué potitus
Victor ovat. festæ nihil omni tempore lucis
Pulcrius in toto visum apparere theatro,
Quàm Venere, armigeraq; viros superante Minerva.
Indoluit Rosiger, laxisque immissus habenis,
Vincere Belziccum gestit, qui quinq; daleros
Obtulerat pretium, speciem Iunonis iniquæ
Frustra mentitus. nam justam accensus ad iram
Ascanius fulvo Iunonem Saxone vincit:
Et spolio Iunonis ovat, palmaque superbit.
Liliger hic, ergo Veneris nos prælia vincant,
Quos neq; Tartarei procures, neq; vincere duri
Evaluerè Getæ? quæ tanta infania pugna:
Cedere famineis, superare virilia tela?
Non ita. Namq; etsi nullum memorabile nomen
Palma habet: at probrum tamen avertisse iuvabit.
Hæc ait: & pignus Veneri haud exile, daleros
Bis denos ponit. parto illa superbit honore,
Et totidem opponit, spe certæ concita prædæ.
Sed Venus orbiculo bis aberrat: bis tamen illum
Liliger involvit telo, vincisque resolvit.
Acrior hoc factus successu Liliger heros
Ascanio centum ponit, sua lucra, daleros.
Ille offert totidem. stridor latus trget equorum
Æris, & admissas fulcant calcaria costas.
Hic iterum centum, lucratur in ære daleros
Liliger: & pretium recipit cratera, figuris
Lucentem variis, auro gemmisque superbum.

*Eiusdem concer-
tatio altera cum
principe Anhal-
tino.*

*Gladiatorium seu
Gymnicum cer-
tamen.*

Postquam finierat pugnas Ludovicus equestres,
Et cursus confecti omnes, ac dona peracta:

Protinus

Protinus in lati succedant æquora campi,
 Armati ferro pugiles, defecta juvenus
 Gymnasiis passim, studioquæ addicta palæstræ.
 Hos geminæ dirimunt acies: quarum una Georgum
 Percolit, antiquum sequitur pars altera Martem.
 Hos vulgo Catos, illos cognomine dicunt
 Pennigeros: volucres quod jactent acere gestus.
 Principiò pugnæ lecti duo rite magistri,
 Teccigenæ arbitrio: qui ortas componere lites
 Norint, & meritum virtuti reddere honorem.
 Oxembacchus erat certaminis arbiter unus:
 Alter Vogelius, custos fidissimus aulæ:
 Ambo satellitæ ductores, ambo periti
 Artis: & innumeris jam pridem exercita castris
 Dextra viris: aggressa viros: & solè sub omni
 Militiæ jurata manus. tunc arduis altos
 Ostentat Panopletis humeros: cui facta potestas
 Adversam pugna fervente laceßere partem.
 Hic liber nexu, latequæ in terga solutus
 Emicat: ac cœli jactat per inane lacertos:
 Poplite nunc varo fidens, nunc ludicra forti
 Corpora collidens saltu: geminatquæ rotatas,
 Multiplicatquæ manus: & verberat ictibus auras.
 Ordine deinde locat densò cuncta arma theatro,
 Hastasquæ ensesquæ, iliceoquæ è robore ficas.
 Populeasq; sudēs, unà Amathiasquæ bipennes
 Tum legere arma jubet, suntisquæ occurrere telis.
 Nunc si cui virtus, animusquæ in pectore præsens
 Adsit: & infestis attollat robora palmis,
 Hæc dudum nobis pugna concessa potestas
 Principis arbitrio. sed nulli hic neßtere fraudem
 Fas erit, aut alta jam pridem mente repostum
 Exercere odium: ludicros sumite cestus,
 Atq; alacri mecum contendere discite Marte
 Martigenæ: hæc bello est & ferro proxima virtus.

Magistri palæstra
 & gubernatores
 Hermannus Oxē-
 bach, & loc. Vo-
 gel, Præfecti satel-
 litum.

PANOPLEVS,
 Princeps pugilum
 & summus pala-
 stricus.

Armorum apta
 collocatio.

Provocatio ad
 certamen.

Dixit, & ad superas interritus extulit auras
 Brachia, & in media rursùm confistit arena,
 Protinus accedunt socii Phidolus, & hasta
 Fortis Abas, Pteleraſquē, & ſica fortis adunca
 Pyxagathus, Doryclaſque & pilis aſper Acontēſus,
 Et gladio melior Phegeus, & Latomus ingens:
 Et quos obſcuræ tacet ignorantia plebis.

*Phidolus, Abas,
 Pterelas, Pyxaga-
 thus, Doryclas, A-
 conteus, Phegeus,
 Latomus, pugiles
 à penna cognomi-
 nati: vulgo See
 derſechter.*

Omnes attollunt palmis ferventibus arma
 Expectantquē hoſtem, telis pugnaſquē parati.
 Illi autem cunctari omnes, nec credere quiſquam
 Se pugne. Panoplenſ iterum clamore laceſſit:
 Quæ finis ſtandi? quo me decet uſq; morari?
 Siccine ceſſatis: ubi nunc manet ille magiſter
 Necquicquam Mavors memoratus? an ille fatiſcit
 Ventofa in lingua, pedibuſquē fugacibus iſtiſ?
 Pennigeri hæc eadem cuncti ſimul ore fremebant:

*Altera provoca-
 tio.*

Exoptantquē viros, contraquē occurrere poſcunt.
 Cùm tandem denſis olli thoracibus adſtant
 Muniti, & cæſtus audent attollere contrâ,
 Iphitus, Æluruſquē ingens, vaſtoquē Creilluſ
 Muſmure, & atroci Rallaſ aſperrimuſ ore:
 Et Criſpuſ, Flandro notuſ gladiator ab agro:
 Et ruſos crinaeſ, barbamquē informiſ Alalleuſ,
 Terribiliſquē Idas, tractandaquē impiger haſta
 Pheudimuſ: atq; alii, quos fama obſcura recondit.

*Iphitus, Æluruſ
 Creilluſ, Criſpuſ,
 Alallēuſ, Idas
 Pheudimuſ, pugi-
 leſ à D. Marco co-
 gnominati, vulgo
 Marybrüder.*

*Membrorum nu-
 datio, denſior i ve-
 ſte detracta.*

Primuſ ibi duplices poſcit deponere amictuſ
 Martigenaſ fratres Phidoluſ, & omnibuſ unuſ
 Exemplum prior ipſe dedit, tunicibuſquē rejeſtiſ
 Membrorum ſolidoſ artuſ, ſolida exuit oſſa,
 Hoc faciunt omneſ, hoc Martigenaſquē coacti,
 Et paribuſ denſi circùm glomerantur in armiſ.
 Ut ſeſe permenſi oculiſ, & quiſq; priorē
 Speravere locum. non protinuſ ira, nec iſtuſ.
 Alternant paulum timor, & conjuncta pavori
 Conſilia: explorant vires, dextramquē minantur:

*Primuſ congreſ-
 ſuſ pugilum.*

Atq;

Atq; enses hebetant, alternaq; brachia jactant.
 Arma armis gladio gladius sonat, ense recussus
 Ensis, & Oebalii coeunt in praelia fratres.
 Ut duo cum certant adversis cornibus hirci
 Alta petunt primum subtracta cornua fronte,
 Mutuaq; immiscent, dum tandem bile tumentî,
 Tempora temporibus collidunt, fronteq; frontem,
 Pheudimon hic primo congressum Marte Doryclas
 Vt superat. nam prima procul vix ora levantis
 Fulminea frontem dextra, disjectaque fundit
 Lumina: & impacto faciem ter sauciat ense,
 Protinus excedit pugna, gressusque secundos
 Pheudimus abjectis detractat saucius armis:
 Nec Doryclas alii voluit se opponere Marti,
 Tum pretium argenti ponit victoribus, arma
 Quæq; super Princeps, florenos quatuor: ensi
 Destinat ancipiti senos; nec munera quisquam
 Victor habet, vulnus nisi crudum inflixerit hosti.
 Hinc animis furor additus: atq; odia aspera surgunt
 Ignotis prius atque incensa mente feruntur
 In medium. Primus dextra felici bipennem
 Arripit ingenti Phidolus corpore nudus,
 Et quatit, & crebris diverberat æra plagis
 Obviat huic alia certamen ad acre bipenni
 Iphitus: & vinclo chlamydem diffibulat arcto.
 Effulsere artus, membrorumq; omnis aperta est
 Ianua: & ingentes plagis patuere laterti.
 Ut proprius ventum, consistunt poplite varo:
 Telaque protendunt, fronti; ori; minantur.
 Abduxere retro longè capita ardua ab ictu,
 Immiscentq; hastas, hastis, pugnamq; lacessunt,
 Verberaque ingeminant necquicquam: & pectore flatus
 Emittunt: errantque aures & tempora circum.
 Fervidus hic crudam Phidolus dirigit hastam,
 Transadigitque femur, subsutaque vellera braccæ

Munus & praemium in singula arma propositio.

Duorum bipennigerorum certamen.

Discindit. trahit ille pedem, & pendencia crure
 Femina. sed pugnam renovat tamen incitus ira
 Iphitus: & contra speculatus in agmine denso
 Obvius ire parat Phidolo, duraque torquet
 Spicula in adversum: nec spes effecta: sed ambæ
 In pectus cecidere manus. nanq; hasta sinistrum,
 Phidoli percussa manu, transverberat arinum.
 Ille pedem referens cruda decessit arena,
 Brachia læsa, pedemq; trahens: ut aquaticus anser,
 Cui fera pastoris baculo vis perculit alam.

*Duorum gladi-
 torum certamen,
 nudus ensibus com-
 missum, summa-
 cum alacritate,*

Tum duo profiliunt, & nudis se ensibus armant,
 Phegeus, Musarum studiis castaque Minervæ
 Addictus quondam, nunc Herculis arma secutus.
 Atq; Atlantiadæ tractans pro more palestram:
 Adversusque illi Flandrorum è limite Crispus,
 Ense bonus nudo, & præda spoliisque superbus
 Multorum pugilum, quos stricto vicerat ære.
 Nam prius haud ullo minor in certamine cuiquam
 Cesserat, optata semper redimitus oliva,
 Artibus his fretus, palmæque superbus honore
 Multa prius passim stolido jactaverat ore,
 Phegea contemnens: ipsum ceu nulla manerent
 Præmia: sed manes, reclusaque janua lethi,
 Iamque hæc congressi ludicra in prælia circo,
 Ensibus insurgunt rapidis, animosa que tollunt
 Pectora nec vitam, dubitant pro laude pacisci.
 Conseruere manus, intentaque brachia telis
 Alternant. valido Phegeus prior imminet ense:
 Verberaque ingeminant: totaque immanis arena
 Insequitur. vigil ille metu cum pectore & armis,
 Huc alternat & huc, semper cervicem reducta,
 Mille cavet lapsas circum cava tempora mortes,
 Auxilioque pedum. sed non tamen immemor artis
 Adversus fugit, & fugiens simul ictibus obstat.
 Respirant tandem, & paulum deserta reponunt

Brachia

Brachia: sed Phegeus arenæ insurgit hiatu.
 Nulla manus requies: densq; infibilat aer
 Ictibus: inque vicem pugnant animosus uterq;
 Hunc pudor, hunc victo jam spes ardentior hoste
 Instimulat: Crispumq; iterum fugat æquore toto
 Phegeus. ille animam differt, cautusq; futuri
 Rejicit intentos armis hostilibus ictus.
 At Phegeus validis confertum viribus hostem,
 (Is vigor ingenio est, ea confidentia dextræ.)
 Vltro audax animis instatque: & desuper altè
 Imminet. ut præceps cumulo salit unda minaces
 In scopulos & fracta redit. sic ille frementem
 Circuit expugnans: tandemq; fera arma caventem
 Advocat: & telis inopinum interfert ictum
 Comminus. inflicto sonat omnis vulnere vertex:
 It cruor, & tepido signantur tempora rivo,
 Et coma concrevit tepido madefacta liquore,
 Punicæque rubent aures, & sanguine manant,
 Vicisti Phegeu, nec sortem deprecor istam,
 Crispus ait: victas tibi do cum munere palmas.
 Haud procul ilignam fert circum tempora sicam
 Ælurus, rapidoque fremens immurmurat ore.
 Huic ars pellicias membris inducere vestes:
 Infectasque cutes manibus purgare bidentum.
 Contra hunc Pyxagathus sicam contollit: & altè
 Fulmineis ambo suspensi corpora plantis,
 Erexere manus: toto procul ora recessu.
 Irruit Ælurus damni securus, & ambas
 Consumit sine lege manus, & prodigus iræ
 In ventum vires necquicquam effundit inanes.
 Tela oculis, manibusq; prior vigilantibus exit
 Pyxagathus, sicamque obicit, fluctuque resistit.
 Forte illic plagam venientem à vertice vidit:
 Et telo exceptit: nisuque immotus eodem

*Duo pugilum
 sich certantium
 congressus.*

Q

Desuper illatam retulit: duramque reducta
 Libravit dextrâ media inter tempora sicam,
 Sanguine conspecto tollit victricia palmæ
 Munera Pyxagathus: fulvaque exultat arena:
 Conscia jamdudum virtus, laudumque cupido;
 Magnanimum stimulo, ceu calcar, Acontea pungit:
 Ille quidem & gladio bonus, & contendere sica:
 Nunc jaculo incedit melior parvaque sarissa.

*Duorum pugilum
 hastilibus seu pilis
 comminus certamen
 congressus,*

It parili contra hastili ferventior Idas:
 Cui manus hircorum detractas comere pelles
 Assueta, & caudas morflu producere ovinas:
 Nil actum primæ duro certamine pugnx:
 Fortis uterq; manu, jaculoque invictus eodem.
 At jam congressu postquam coiere secundo
 Intulit in lævum præsignis Acontæus armum.
 Hastile atq; humeros & brachia sauciat orno.
 Idē excussa manu terræ incidit hasta: sinumque
 Desudat sanguis, sterilemque cruentat arenam,

*Duorum pugilum
 manus sica conferentium certamen.*

Ecce iterum, victor clamatus Marte priori,
 Constitit in digitis, & summi pulvere campi
 Phegeus: & sica Rallantem invadit obunca.
 Sed quia depositum nondum desueverat enserti,
 Ira ardens vacuas agit inconsulta per auras
 Brachia, præcipitatque manus. at providus astu
 Rallas, & toto curvatus corpore Rallas,
 Et Rallas vigil arte sua, nunc rejicit ictus
 Nunc nutu cavet ambiguo, capitisque citati
 Obsequio: manibus nunc obvia tela repellit
 Inde renidenti lustrans obit, & fremit ore:
 Sanguineamque rotat ferventi à vertice sicam:
 Incautumque ferit per nares Phegea Rallas.
 Ille sed accepto restaurat vulnera Martem:
 Exposcitque virum. sed lætus munere Rallas
 Denegat. & se ictum pugna non esse superbi

Iam

Iam nova Vogelius caput altum in prælia tollit :
 Pugio quem nodis ac acumine pineus armat,
 Dextra crispatus nec quisquam ex agmine tanto
 Audet adire virum. multum ille diuq; moratus,
 Tandem alacris, cunctosq; tuens excedere pugna.
 Munera digna manu, nullo certamine tollit.

*Pugio unus subla-
 tus hoste caruit.*

Hastam proceram vibrans, & mole sua stans
 Latomus expectat, circoque moratur aperto.
 Nemo pedem tollit contra : hoc ferventior ille
 Provocat adversa pugilem de parte : diuque
 Cunctatus frustra, palma victrice potitur.
 Et si quis toto fuerit gladiator in anno,
 Qui fervente velit mecum certare sarissa:
 Inveniet promptum. sic fatus, præmia tollit.

*Latomus processus
 ad certamen sa-
 risse incedunt.*

Emicat hinc ense oblongo rubicundus Alalleus :
 Nudatumque rotans, alterna in brachia jactat:
 Exultans animis : & crebros congerit ictus :
 Obviat huic animosus Abas, & prælia nescit:
 Immiscetq; manus manibus, ferrumque coruscat.
 Fulminei sic dente sues, sic prælia tigres,
 Sic libyci crudis ineunt affultibus ursi.
 Tum pavor & gelidus defixit Alalleæ sanguis:
 Et media vulnus deforme in fronte reportat.

*Digladatio falsa
 longis ensibus.*

Ecce autem Pterelas procedit corpore vasto
 In campum pugil : & crebra ferit aëra sica.
 Quæritur huic alius, nec quisquam ex agmine toto
 Progreditur : nec quisquam audet se tollere contra.
 Tandem insperatus, densa de plebe ventum,
 Emicat, audaci protendens brachia nili
 Pumilio exiles breviter contractus in artus.
 Isaiides qualis, vasta cum mole Goliam
 Impar aggressus fulva prostravit arena,
 Stuppea contorquens Balearis verbera fundæ.
 Intumuere animis Pterelas nanusque : sed ille

*Pygmachia Pter-
 elas cum Pignao
 seu Nano.*

Q 2

Celsior usq; gradu validos fert desuper ictus.
 Hic brevis erecta surgens ad verbera planta
 Os petit: at captis non evaluere potiri
 Frustratæ brevitæ manus: licet optima rerum,
 Exiguo magnas sinuarit corpore vires,
 Majoremq; animum dederit natura minori.
 Acrior hoc Pterelas animoque & pectore supra est:
 Et tandem eludens sublato poplite nanum
 Transmittit, pulsatque nates, & mitigat iram.
 Fit sonus: & lætos attollunt ægmina plausus.

Iam labor exiguus Phœbo restabat, & alto
 Hesperus ibat equo: cùm cœnam epulasque frequentant
 Certando fessæ, fessæ spectando catervæ:
 Magnanimumque duces ludis jam ritè peractis,
 Læticia certant, reliquis gaudentque diebus.
 Hic epulæ: penitusque cavæ concentibus aulæ
 Miscentur, lituisque sonant. urbs tota resultat
 Plausibus: & posito vili subtegmine cives.
 Festivusque gerunt habitus, cristasque bifformes:
 Caraque plebejo teritur prætexta tumultu.

*Alberti Comitiss
 ab Hoenloe diffi-
 cilis agrotatio.*

Interea Alberti Roseus penè aruit Indus,
 Indus Hoenloi: quem fectis gesserat armis:
 Parcarumque dies, & vis inimica propinquat.
 Costæ ardent: premit ægra fitis: latus aspera torquet
 Febris: & insurgunt recidivi semina morbi:
 Difficilesque ægros labefactat anhelitus artus,
 Os livet: positæque movent fastidia mensæ:
 Nec quisquam potest visos cognoscere vultus.
 Tum genitrix, lectis ut forte propinqua resedit:
 Et curam nati, pro more fideliter, egit:
 Ah quem te aspicio? quantum mutatus ab illo
 Alberto. patriis qui nuper ovabat in armis?
 Cur heu non possum communi occumbere letho?
 Felix morte mea, neq; in hunc servata dolorem.

Quid

Quid lucem hanc invisa DEO, quid demoror annos
 Intelix mater? sed fati præscia mater
 Non frustra hos dederam monitus, hæc seria iussa,
 Cautius ut sævo velles te opponere Marti:
 Haud ignara parens, quantum novus ardor in armis,
 Et quid laudis amor tali certamine posset.
 Hæc genitrix: lacrymis, ita quæsta gemebat, obortis.
 Ille oculos vix attollens: ne mater acerbum
 Hinc capitis luctum: neve huic succumbe dolori.
 Non thalamus nocuit, non prælia ludicra Martis,
 Non præceps casus. vidisti incedere rectum
 Postea: & illatas aulis accedere cænas.
 Nec manus Afcanii dedit innoxia morbum:
 Est vetus: & lapsu forsân renovatus ab isto.
 Testis erit medica celebris Kielmannus in arte:
 Testis erit Phrygio, cui felix dextera semper
 Curandis hominum morbis. quin erige mentem,
 Nec culpa immeritos. viridi fors ista juventæ
 Debita erat nostræ. si pubescentibus annis
 Emorimur: senii nihil experiemur acerbi.
 Nec vos arguerim, duro certamine ferri
 Qui concurristis. DEVS hoc dispensat ab alto
 Æthere mi fatum. quicquid DEVS Æthere ab alto
 Destinât, id nunquam mortalibus officit ægris.
 Iamquæ adeo, tibi summe DEVS, pater optime, grates
 Lætus ago: quod me fatalis sevocat hora:
 Et tua me cœli stellis fulgentibus infert
 Alma manus, miseri surreptum cladibus ævi,
 Sis bonus, ô, clemensquæ mihi, veniæquæ paratus
 Condone culpam. quod te per cælica posco
 Flamina, per CHRISTI nobis placabile numen.
 Sic ait, inqué humeros cervix collapsa recumbit:
 Et letho rapitur caput: actaquæ vita per auras
 Concessit læta ad superos, corpusquæ reliquit.

*Ioannes Kielman,
 & Paul. Constantin. Phrygiæ Me-
 dicina Doctores,
 Archiatri Vuir-
 tembergici.*

*Comitibus Alberti
 mors.*

At verò, vultum ut vidit morientis, & ora,
 Ora modis genitrix nati pallentia miris:
 Ingemit: & duplices tendens ad sidera palmas
 Ejulat: & guttis humectans grandibus ora,
 Terq; quaterq; manu pectus percussit honestum,
 Solantur medici mœstam famulæque cadentem
 Corripiunt interque manus ad fulcra reponunt.
 Et jam fama volans, tanti prænuntia luctus
 Ludvicum, festaſque domos & mœnia complet.
 Omnes dant gemitum tunſis ad pectora palmis:
 Regiaque immugit luctu, præque omnibus unus
 Ingemit Ascanius: luget Ludovicus uterq;
 Alter Tecciaci dux, alter limitis Haſſi:
 Luget Henæbergus: Badanæ Carolus oræ
 Luget Marchiades: & tu generose Georgi
 Cattorum princeps. omnis Baro luget: & omnes
 Magnifici Comites, cum nobilitate dolentes
 Atrato ingentem tollunt velamine luctum.
 Ducitur in templum generosi flebile funus
 Alberti Comitis: Comites interque vetustos,
 Virtembergiaci generis, tellure locatur.
 Omnis turba Ducum, Comitescq; alti; dynaſtæ,
 Nobilitaſq; omnis, ſummum comitantur honorem
 Funeris: interſuntque ſacris: ſolatia luctus
 Exigua ingentis: Comiti ſed debita magno.
 Et nunc ſervat honos ſedem illius: oſſaq; nomen
 Marmoreo in tumulo (ſi qua eſt ea gloria) ſignat.
 Poſtquam regales epulas, feſtumq; jugale
 Bis ſeptem clauſere dies: tempuſque peractum
 Quemlibet ad patrios rurſum jubet ire penates,
 Primus ab urbe redit Badanam Carolus oram,
 Et dolci linquens uxorem in limine caram,
 Dat nuptæ monitus natæ, voceſque reponit
 Auribus: & tacito fert verba noviffima voto.

*Sepultura Comitis
 Alberti.*

*Diſceſſus Principum
 & reditio domum à nuptiis.*

Diſceſſus

Digressus placidis affatur vocibus urbem :
 Cara mihi tellus, magnæ cui pignora curæ,
 Depositumq; ingens animo commissimus æquo.
 Sis felix, & perge diu florere, sacrumque
 Relligionis opus, pacemq; tuere benignam.
 Sic fatus miti læticæ infertur. at illum
 Prosequitur socio passu Ludovicus euntem.
 Inde Bipontina clarus de stirpe Georgus:
 Et Catti fratres, & fama Henæberga recedunt.
 Vidisses mœrente genas hic imbre madentes
 Et tristes abitus. vidisses corpora saltu
 Fœmineo emicuisse Ducum, Comitumq; sororum:
 Utq; agiles ipsæ versarent aëre gyros
 Cornipedum, & doctis inhiberent ora lupatis.
 Ite bonis avibus, Princeps ait optimus, ite:
 Et nostri memores veterem retinete favorem,
 Illustres animæ. Tum clari ductor Anhalti,
 Lignitio comitante suo, nataque pariq;
 Postremus cursum tenet: & sermone moratus
 Ludvicum illustrem, sociamq; in amore maritam:
 Tandem ait: Vnanimis duo candida corda valet
 Mentibus, patriæ illustres fundate nepotes:
 Qui leges, qui iura colant: verbumq; salutis
 Syncero studio ventura in secula mittant:
 Et casta maneant in Relligione parentum.
 Tunc illam amplectens: & tu pulcherrima forma
 Sueviadum digno tandem possessa marito,
 Vincula casta fove: Eximii sic nulla decoris
 Damna tibi veniant: viridi sic flore iuventæ
 Duret in æternum, & nunquam tua forma senescat;
 Hæc fatus conscendit equum: gressusq; recurvat
 Quadrupedemq; citum ferrata calce fatigat.
 Tum litui clangunt, & tympana verbera pulsa
 Alterno insultant: hilarem dat buccina cantum.

Illi intrant aulam : patrias hic tendit ad oras.

Et mea nunc tendunt ad lætum carbasæ portum,
Immenso defessa mari. tibi CHRISTE suprema
Gratia : quod ventos voluisti avertere & imbres :
Ne mea tam longo pateretur in æquore triste
Naufragium, pleno sed nunc petat ostia vëlo,
Eluctata freto ratis, eluctata procellis.

LIBRI QVATVOR

DE SECVNDIS NVPTIIS IL-

LVSTRISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI,
D. Ludovici, Ducis VVirtembergici ac Teccensis, &c. cum
illustrissima Duce ac Domina, D. Vrsula, Duce Bava-
riæ, Comite Palatina Rhæni, &c. mense Majo
anni 1585. Stuccardiæ cele-
bratis.

QVIBVS INSERTA EST, SEDECIM ADA-
vorum atq; Adaviarum domus Vvirtembergica, histo-
rica series ex probatissimis assumpta
auctoribus.

LIBER PRIMVS.

 Vi primas olim geniali carmine tædas
Ornavi: patrias cùm Dux Ludovicus in urbes
Dorotheam inveheret, Badanæ stirpe creatâ:
Idem nunc thalamû versu memorare secundû
Aggredior: festosquæ iterum celebrare penates
Teccigenûm: & casto meditari carmen amoris.
CHRISTE fave cœptis, tibi namq; jugalia curæ
Vincula sunt, puræq; faces, flammæquæ duorum:
Quas facer ætherio succendit Spiritus igni.

Edit. Anno Chr.
1585.

Tu verò decus, & gentis tutela paternæ,
Huc ades ô iterum, princeps Ludovice, canenti,
Festa mihi, patriæ nuper sub mœnibus urbis
Octonas Maji lætas agitata per idus.
Nam tua me virtus, mea mens, tibi debita soli,
Huc adigunt: memori quoniam sub pectore fixum,
Immortale sedet meritum: quo me tibi servas
Devinctum: ut studii cursu gravioris omisso,
Nunc repetam lusus, annis melioribus aptos.
Nam mihi per varios casus, post longa laborum

Q 5

Fata, viro reduci, patriaquē in sederecepto:
 Casta Palatini celebrantem fœdera lecti:
 Lætitiæ dare signa lubet, dare signa triumphi.
 Ite procul veteres curæ, procul ite molestæ
 Mentibus ærumnæ: procul hinc secedite nubes
 Rugosæ frontis, pallorquē, & mœsta senectus:
 Quæ præmaturis turpatis tempora canis.
 Nunc demum rate cærulea vectasse per Istrum
 Me iuvat: & Boji radentem limitis oram,
 Oppida tot passum, vallis munitæ, tot altæ
 Aspexisse arces: nunc demum augusta Viennæ
 Tecta intrasse iuvat, Stiriosquē adiisse, solumq;
 Carniolæ, & diris nimium certamina Turcis
 Arva Croatorum: nunc demum Pannonis orbe
 Digressum, penetrasse sinus, atq; intima tutum
 Regna Liburnorum, & frontes adiisse Timavi.
 Tum cursum Adriacas vento tenuisse per undas:
 Et dominam vidisse maris iuvat: equore cinctam,
 Vndisonis Venetam Neptuni mœnibus urbem.
 Nunc demum Euganeos iuvat accessisse quadrigæ
 Adclivos: Aponus terris ubi fumifer exit:
 Atq; Antenoream cohonestat Livius urbem
 Vna biennali præponderat hora labori:
 Qua tibi post vidui tristissima damna cubilis,
 Dux Ludovice, novas præsentî carmine tædas
 Condecorem: & reduces statuam huc ante ora caminas:
 Pluribus ereptas adversi casibus ævi
 Vnde sed incipiam primùm? aut quo fine quiescam?
 Namquē ferenti oculos circùm vagus æquore campus
 Sese aperit: rerumquē novus mihi nascitur ordo.
 Iam duo transferant revolutis mensibus anni:
 Ex quo Dorothees tumulaverat ossa sepulchro,
 Conjugis ossa suæ, Princeps Ludovicus: & ægræ
 Solam mentis, vivos è marmore vultus
 Dux immenso raptæ dilectus amore.

Et

Et jam tempus erat viduo decedere lecto,
 Confortemq; novam patriis adjungere regnis.
 Multi illum magnique Duces, & Teutonos oræ
 Magnanimi heroes, genus alto sanguine Regum,
 Optavere sibi, & voluere adjungere: tantis
 Insignem donis generum, tot dotibus anctum.
 Nec minus & patriæ procures instare, precesque
 Fundere, & assiduis viduum incusare querelis:
 Quando salus patriæ, & veterum pars prima penatum
 Hunc penes: inque ipso domus inclinata recumbat.
 Nanq; hæres alter regni Fridericus ab illo.
 Sed nondum alterius spectabat fœdera lecti
 Dux pius: antiquis indulgebatque querelis:
 Haud oblita gerens thalami pia corda prioris.
 Tandem multa librans animo, secumq; volutans
 Concilii procures vocat, arcanosque relecti
 His aperit sensus animi: sic farier orsus.

Et si me tædæ poterat tædere jugalis:
 Ne cui me vinco vellem sociare maritus:
 Postquam primus amor deceptum morte fefellit:
 Sæpè tamen regni utilitas, & publica cogit
 Res, animi affectus privis postponere rebus.
 Quando ergo toties nostros inflectere sensus
 Hactenus aggressi, thalamum suavistis, & aptum
 Conjugium, nec vestra capit hortatio finem:
 Accipite hæc animis, atq; hæc mea figite dicta.
 Vrbs jacet Alsaticis in finibus: hic ubi nostræ
 Teutoniæ tellus Lotharingas aspicit oras,
 Lucilistena vetus: Comitum quondam indyta sedes,
 Quos bello victos, patrii ditionibus agri
 Exiit, antiqua Fridericus fama PALATI,
 Septemuir Princeps: Nunc illam cretus eodem
 Sanguine, Ioannes virtute Georgius omni
 Illustris Princeps tenet: Imperioque potenti
 Subjectos populos, dotaliaque arva coerces.

*Oratio Ludovici à
 Principi, ad suos
 Legatos, de qua-
 rendæ sponsæ.*

Huic tres è Sueca superant nunc conjugæ natæ,
 Nympharum similes : quas ingeniosa vetustas
 Tres finxit Charites : tabulisq; appinxit Apelles
 Corpore formosas, formosas mentibus æquis.
 Harum quæ media, atq; amissæ conjugis aptum
 VRSVLA nomen habet : bis septem-nubilis annis :
 Virgo decus generis : & dotatissima forma :
 Hanc nos, hanc unam, nomen pensare locumq;,
 Conjugis amissæ cupimus. Vos ite parentes
 Oratum, ut tanto me dotent pignore lecti.
 Non illo quisquam melior, nec amantior æqui
 Princeps, aut illa reverentior ulla superni
 Numinis : ætherii cultores ambo parentis.
 His dictis, properè Alsaticam demittit in oram
 Legatos, opibusque graves, auroque coruscas.
 Illi iter emensi, festivis passibus adsunt,
 Improvisi homines : loco subeuntque vetusto
 Et sensim parvæ succedunt mœnibus urbis.
 Diditur extemplo per Principis atria rumor :
 Advenisse viros, è Vuirtembergide terra :
 Conspicuos virtute viros, atq; ore verendos.
 Inscius ille animi, quidnam portentve, petantve,
 Ad se intra sua tecta vocat : simul obviat ultro :
 Agnoscitque viros : atq; in penetralia ducit.
 Et quænam cursus huc, inquit, fata dedere ?
 Aut quo vos animo nostris DEVS appulit oris ?
 Quid Princeps Ludovicus agit ? qua vescitur aura ?
 Sic fatus, dextra petit hunc, illumque sinistra.
 Haud secus & Suecis pronata à regibus Anna
 Obvia fert gressum, & venientes excipit æquo
 Hospitio : pacemque DEVM, tranquillaque poscit
 Omnia, duplicibus tensis ad sidera palmis.

*Melioris Lageri, à
 Gartringen, inti-
 mi Consilarii
 Vuirtembergici*

Tum MELIOR patriæ custos non ultimus ore,
 In quo summa fides, candor sine nube serenus :
 Et mens humana major, virtusque perennis :

Intimus

*petitio: apud Pa-
latinum Principē
Georg. Ioannem.*

Intimus ipse aulæ comes: & certissimus auctor
Eloquii: placido hæc illi prior edidit ore.
Dux, genus egregium Rhēni, Princepsq; Palati,
Tuquē Suecorum, regali semine nata:
Non nos huc casus, non fors his applicat oris:
Consilio hanc omnes, animisq; volentibus urbem
Afferimus. Princeps tua nos ad limina mittit
Vuirtembergiacus: quem non virtutis egenum
Auxit honore DEVS, patriisq; admovit habenis.
Carolus, antiquo de Badæ sanguine natam
Huic pater intactam dederat, primisq; iugarat
Ominibus. Sed enim mors illam præcoce fato
Abstulit ante diem, teneroque exemit ab ævo:
Et nunc alter abit delapsis mensibus annus:
Ex quo relliquias, devinaque conjugis ossa
Condidimus terra, tumuloq; sacravimus umbram.
Dux tamen ex illo luctu, ac mœrore superstes:
Hortatu impulsus patriæ, multisque suorum
Dictis (quod felix, patriæque sit utile genti.)
Post vidui tandem mœstissima tempora lecti
Conjugium rursus, thalamosq; ambire secundos
Cogitat: auspicio superum & felicibus orsis.
Multi illum, multi (ne Princeps temne quod ultro
Proferimus voces humiles, ac verba precantum)
Optavere sibi, & voluere adungere, tantis
Insignem donis generum, tot dotibus auctum.
Sed nos fata DEI vestras exquirere terras,
Imperiis egere suis. Est filia vobis
VRSVLA, virginei flos illibatus honoris,
Amissæ cognomen habens. Hanc Teccius Heros
Expetit: amissæ ut nomenq; locumq; rependat
Conjugis: & nostros fecundet amore penates.
Nam sibi progeniem hinc sperat virtute futuram.
Egregiam, & patrias quæ justis legibus urbes
Ornet: & antiquum generoso sanguine Teccæ

Nomen in astra gerat. Non vobis Principe tanto
Hospitis uber agri, non dextera deerit amica.

*Responsum Geor.
gii I. annii, Pala-
tini Principis.*

Talibus orantem dictis, defixa Georgus
Obtutu tenet ora: soloqué immobilis hæret:
Intentos voluens oculos: simul optima conjux
Spemq; metumq; foveat dubio sub pectore mistum.
Tandem lætus ait Princeps: DEVS orsa secundet,
Auspiciumqué suum. Dabitur Ludovice quod optas:
Fœdera nec sperno: quamvis minor urbibus amplis.
Nec socer hoc genero, nec filia conjuge tanto:
Digna satis forsan: vestrisqué paratibus impar.
Gratia sit superis, quorum bonitate secunda
Auspiciisq; viget domus inconcussa PALATI
Rhenani: cum nostra petant connubia tanti
Heroës, tantique duces, & fœdera jungant.
Nam quis Tecciacos, famâ super Æthera notos:
Nesciat heroës: generosum semen amati
Vlrici, magnisque duces Heroibus ortos?
Quorum facta pii vates annalibus addunt,
Illustresq; animas æterna in secula mittunt?
Quis pietatis opes: quis religionis honores
Synceræ ignoret? quis terræ divitis uber?
Quòd si cœpta DEVS, quem voto supplice posco,
Rite secundârit, nostrum & firmaverit omen:
Non erimus sponso indecores, non nostra feretur
Fama levis: nec tanti abolefcet gratia facti.
Nec vos Renigenam gremio excepisse pigebit
Tecciacos Nympham. Quare vestra Vrsula, vestra est,
Ducite: nusquam abero comes hac cum matre, domoque
Et natis. Eadem hæc lachrymis pia mater obortis
Ingeminat: gratequé pio de pectore solvit
Auspiciis tantorum operum, Christoqué benigno.
Tum natam accedunt, & quæ sententia menti
Explorant: velut Isacio cum pronubus olim
Quæreret Assyrio mittendam ex urbe Rebeccam:

Sollicitus

Sollicitus Bathuel, ne quæ pepigisset amanti,
 Virgo recusaret, mentem perquirere natæ
 Censuit, & cunctos metuentem expendere casus.

Accepit vocem genitoris & VRSVLA matris.
 Flagrantes perfusa genas, cui plurimus ignem
 Subjecit rubor, & pudibunda per ora cucurrit.
 Vt cum mista rosas albens lilia pictis
 Suave rubent: aut cum niveum quis sanguine fuso
 Tingitebur: tales virgo dabat ore colores.
 Tandem pauca refert: vestrum mandare parentes,
 Sed parere meum. Sicut placita omnia CHRISTO:
 Omnia sic fiant: sequimur quocunque iubemur.
 Nam patris hoc opus est cœlestis: sentio numen,
 Et mea divino sponderi fœdera pacto.

Est locus ad veteris positus confinia Brettæ
 Durlachium, à turri nomen cui prisca vetustas
 Imposuit: nostris jam nunc determinat oris
 Iugera Badani laris. Hunc petière parentes
 Cum sponsa: petit hunc & Vuirtembergicus heros:
 Antè tamen sibi promissa de virgine certus.

Vt conventum illic pacto firmantur eodem
 Fœdera, quo prius: ambrosia tum dextera dextræ
 Conjuncta: & teneræ sponsalia munera nuptæ
 Addita: Erythræ collectæ à littore conchæ
 Inclususq; Adamas auro, viridesque Smaragdi.
 Dos etiam sponsæ pacta & dotale vicissim
 Hospitium viduæ: si quis sit ab æthere casus.
 Tunc epulo indultum: tunc cæusa inventa morandi:
 Tunc risus: hilaresque joci: tunc blanda voluptas,
 Lætitiæque dator generosi succus Iacchi.
 Et quisnam illius possit memorare diei
 Gaudia? quis ludos? quis cantus? quisve choreas?
 Omnis tunc luctus, tunc omnis cura valere
 Iussa, proculque actus mœror: cui quando fugatis
 (Post multas hyemes tempestatumque furores)

*Responsum Vrsu-
 la Palatina vir-
 ginis.*

Nubibus, in vacuum purus redit aëra Titan.
 Aut cum, quæ gelidæ per tristia tempora brumæ
 Semianimes nido obscuro jacuere volucres:
 Vere novo in lucem redeunt, campoquæ potitæ
 Aprico, variis implent concentibus auras.

Tum thalamo statuere diem, festoque jugali,
 Purpureas idus Maji, quo tempore tellus
 Cespitem se vestit viridi, & formosior annus
 Appingit flores diversicoloribus agris,
 Arboribusquæ comas, & mollia gramina campis,

Et jam longa mora est omnis: tardequæ videntur
 Ire dies, segnemquæ rotam non volvere Phœbus.
 Risit amor, multumquæ tibi Ludovicæ negoti
 Exhibet: & pigros intra tua limina somnos
 Ducere non patitur: nec inertis perdita luxu.
 Otia transigere. Hinc missus cognata tabellis
 Turba vocanda tibi, festa ad genialia lecti:
 Hinc domus hospitibus tibi præscribenda vocatis:
 Hinc ludi, & circo ludo signandus equestri:
 Armaquæ, & excubiæ, & rerum quæ postulat usus.
 Sed tamen iste DEVS molliverat arbiter, ore
 Cœlesti: & facili, qui temperat omnia, nutu.
 Namq; coronato fecundis fructibus anno,
 Omnia prælarga distenderat horrea messe,
 Atq; omnes liquido complerât nectare cellas.
 Non secus, ac prima cum te consorte bearet
 Dorothea: antiquum quando omnis credidit ætas
 Temporibus rediisse ævum: cœloquæ recenti
 Intactam rastris tellurum effundere fruges:
 Flavaquæ sylvestri stillare è cortice mella:
 Atq; omni de vepre suos pendere racemos.
 Tum famuli inter se partiri munia jussi,
 Pars mensis inferre dapes, & fundere vina:
 Pars calices auro obductos, depromere capsis.
 Atq; ex argento cochlearia fusa ministris

Reddere

Reddere: pars servare fores, & pellere vulgus:
 Pars equiti paleam, stipulasque, & semen avenæ
 Proferre, officiumque suum de more tueri.
 Instruit hos dictis Degofeldus, & arte Magister:
 Vir prudens animi, longoque domesticus usu:
 Et promus simul, & magno cum foenore condus.
 Addunt se comites operi, festisque futuris,
 Vuirtembergiaci columen prælustre Senatus:
 Multiplici virtute potens, animoque sagaci
 Laimingæ soboles, & gloria gentis Erasmus.
 Et qui Limburgo surgit de stemate Baro:
 Non vulgare decus titulis Eberhardus avitis:
 Magna patris magni proles, qui (vita superfit
 Huicmodò) Limpurgum feret olim ad sidera nomen.
 Nec tu rebus abes, re Guotus & omine pulcri
 Nominis: antiqui major natalibus ævi.
 Tuque mihi ante alios unus vir carior omnes
 Burcharte: è veteri Berlingum sanguine proles
 Iuclyta. Nam quem te memorem? quo carmine dicam?
 Virtutesque tuas, præclaraque facta tuorum?
 Vivit adhuc, vivit Gotofridi nomen, honosque.
 Et memorata fides, durisque exercita rebus:
 Cum fors Tecciacos premeret non æqua penates.
 Fama viri illustris, factis quæsitæ decoris,
 Nescit obire diem: nec qui pia contegit ossa,
 Obruit ille etiam nomen laudabile cippus.
 Et tu clare nepos, illo haud minor emicat in te
 Cum pietate fides, adversis nescia frangi:
 Et solers animus rerum, & prudentia velox.
 Fert etiam quam ferre potest genialibus orsis
 Braittembachus opem, Venantumq; arma gubernat
 Et captas vertis festiva ad limina prædas:
 Excitos nemorum lustris cervosque caprasque,
 Et timidos lepores, villisque horrentibus apros:
 Præparat alipedes ad ludicra prælia Martis

Christop. à Degen-
seld, Aula Ma-
gister.

Nobiles Consula-
rii Vuirtemb.

Erasm. à Laimin-
gen: magnus ch-
ria Magister.
Eberhar. Baro in
Limurg, &c.

Ioan. Iacob. Gues-
à Sulz, præfectus
ararii.

Burchardus à
Berlingen.

et
 te
 co

Jordan. à Brait-
tembach, Magi-
ster Venatorum.

R

Sebast. Schafelitz- Schafelitzus equos, alacri virtute Sebastus:
ki: Stabuli eque- Excellens animo, & castrensis impiger armis.
stris Magister. Nam stabuli huic curam Princeps mandarat equestris:
Sebast. à Pleinin- Nec socius tantorum operum Plienings, avorum
gen. Congener, æquæ comtus splendore juventæ,
Christoph. ab En- Defuit: atq; Engelshovio de stemmate felix
gelshofen. Christophorus: quo non alius præstantior arte
Iuridica, & studiis prælustior. Optimus illi
Virtutum trames, pietas sincera, fidesque
Incorrupta: D E O totum se tradere soli,
Et patriæ prodesse suæ, legesque tueri
Iuraque & utilibus longè præponere rectum.
Quin etiam acciti totis è finibus assunt:
Vasalli Crevati Mænia qui patriæ legum munimine servant:
Iuraque dant populis: aut qui stipendia bello,
Nobiliore satù pubes generata, merentur:
Aut Vuirtembergò qui sunt sub jure clientis:
Nonina nunc olim nostris memorata camænis.
Albertus Comes Emicat hos inter, ceu lucifer ortus Olympo,
in Leuvenstein. Gente Leosthenia Albertus præsignis. amæno
Maximus eloquio: quo nemo plura locorum
Climata Baro adiit: nemo Comes. Ille Damasum
Et Solymas vidit sedes: cedroque virentem
Palmiferi collem Libani, divosque Sionis.
Ille Pelusiaco septemplex ostia Nili
Littore perspexit, Memphimq; & subdita Cancro
Regna Phari, Libyæq; urbes. Noton ille tepentem
Percurrit: quæ Creta mari jacet insula vasto:
Quæ Tyrus & Cyprus: quæ regna Ithacensis Vlyssi:
Quæ Corcyra sedet, Venetis subjecta Dynastis.
Quæ loquar Arctoi conspectas littoris oras,
Vandalixque solum? quid quæ secatur arva colonus
Sarmata, quæque Borysthenius procul irrigat amnis?
Mens erecta viro, & nullis circumlita fucis:
Os placidum, & variis vix ulli imitabile linguis.

Proximus

Proximus assistit magnorum Eberhardus avorum
Progenies: satus illustri genitore Georgo:
Grande Palatinæ decorat quem stemma Tubingæ:
Ipse animi felix, & major alacribus annis.

*Eberhard Comes
à Tubingen, do-
minus in Liech-
teneck.*

Advolat huc etiam vicino à limite Villæ
Rudolphus: lumen magnorum insigne parentum
Præclaræque domus: cui cum promiscue longa
Ore ferox Elephas, dentesque infrenis eburnos,
In clypeo gentile decus. It Schliccius una
Baïana de gente comes: quem pallados artes
Cecropiæ exornant, & sacri pagina verbi.
Nec Limpurgus abest Baro sectator honesti,
Iustitiæ cultor, veræ virtutis amator,
Clarus Ioannes: nec Merspurgea propago
Cui Schorndorficæ concredita mœnia sedis.
Baro potens animi: rerumque columna bonarum.

*Rudolphus Comes
ab Helfenstein.*

*Hierony. Schlick,
Comes in Bassau,
& Vuciskirch.*

*Ioannes Baro in
Limpurg., S. Ro-
mani Imper. prin-
cer. hared.*

*Henricus, Baro in
Merspurge, prae-
fectus Schorndor-
fensis.*

*Burchardus, Baro
ab Haideck.*

*Henricus Terscy,
Baro in Lindau.*

*Henricus à Stein,
praelectus Haid-
heimensis.*

Venit & Haidecia Burchardus origine clarus,
Ornatum festæ genitalia foederâ tædæ:
Cum comite Heinrico Lindæa stirpe creato:
Ambo pares, magnæque fide, factisque decoris.
Quos super Haidemix desertis rupibus arcis
Advolat Henricus: Steinæo insignis ab ortu:
Vir belli leges, præceptaque Martia doctus:
Seu sit ducendus rapidos equitatus in hostes:
Seu laxanda manus: seu pugnam inhibere præmendo.
Vtilius, durumve in cornua vertere Martem.

Conrad. à Volberg.

Tu quoque Velbergis Conrade penatibus orte,
Hic ades: & thalamum Teccæi principis auge:
Dulce decus patriæ. Tua mens obnoxia nulli
Invidiæ: studiumque tibi non ludere quenquam:
Et stat avaritia vacuum tibi pectus, & ægræ
Ambitionis inops. Quid te loquar, edite prisca
Gente Huttenorum, fama immortalis aviti
Splendoris, Ludovice: potens animoque fideque
Et magno ingenio? te dextera vivida factis

Ludov. ab Hant.

Te pietas ornat, te sacrae pallados artes:

Te niveis coeleste decus complectitur alis:

*Bernhard, à Li-
benstein, Praefect.
Lauffensius.*

Quid Libosthenia memorem de stemmate natum,

Te felix animi Bernharde quid acribus actis

Prælustrem & patriæ lumen virtutis Erasmi

*Erasmus à Ven-
ningen Praefectus
Neustadiensis.*

Qui Veningæis ducit natalibus ortum?

Quid te Ramsdorsii, duris exercite bellis:

*Christop. à Vuol-
framsdrum Va-
bingensis Praefect.*

Pulchræ Vahingæ qui mœnia prorogis urbis?

Quid te Hoennecæa generosum stirpe Iacobi

Jacob. ab Haenck.

Curia quæ super florebat Teccia magno

Ioanne, Burch ab

Præside? juncta tibi socio vestigia passu

*Anuvvil Heren-
bergenfis Praefect.*

Fert, Herebergæ qui servat limina sedis

Acre fori caput: & Gedeon prudentior naus

*Gedeon ab Off-
heim, Vuilperg-
fis Praefectus.*

Omnibus: Offhemiz Gedeon lux inclyta gentis:

Cujus honos tantum venientes crescit in annos.

Quantum quæ duris surgit radicibus arbor:

Ætheriasquæ petit frondens cacumine nubes.

*Georg. ab Ebn-
gen.*

Par studiis illi, & magna virtute Georgus:

Bis denis generosus avis: quos clarat Ehingæ

Stirpis honos: quintum durans cum laude per ævum.

Cætera prætereo. Quis enim tot nomina dicat,

Quis tot Gemmingos? tot prisco à sanguine fortes

Remchingos referat? quis tot præsignia famæ

Pectora Giltlingæ, aut Nipoburgo femine eretos?

Quis Thummos? quis tot Spætos: tot stemmatis Anteros?

Hæredes magnos? quis tot sibi montibus altis

Nomina formantes Fribergos: tot Rechobergos:

Tot Laubenbergos, tot Frauuenbergica ponat,

Mollibus in numeris cognomina dura, suisquæ

Inconcinna sonis, nec versibus apta Latinis?

Iamq; omnes magno complebant atria cætu

Teccia: ad jussus patrii Ducis ire parati:

Et quisq; officii promptus molimine fungi,

Patribus æquato justis: seu tecta tueri

Sive armare viros, seu præpetis ora veredi

Frenare, & festit tentare in pulvere circi.

Ver erat in foribus, cum Sol candentia Tauri
Cornua linquit, & Eois Atlantides undis
Paulatim incipiunt humeros relevare paternos;
Festa coronato jam pendente limine ferta:
Et Vuirtembergus passim sua cornua cervus
Iuncta Palatino, gentilia signa, Leoni
Applicat: hospitibusq; patent sua tecta domorum
Et stabula æropidi. Iam contignata repente,
Pro grege servorum, famulisq; & paupere turba,
Omne forum grato complet ridore culina.
Soli expectantur, quos alto sanguine iunctos,
Hoc sibi convivia, festum ad geniale vocarat
Tecciacus princeps: reliquis præq; omnibus una
Gratior, exoptata piis virgo Vrsula voris.

Primus ibi ante alios, patriis digressus ab oris,
Eximius princeps, magna virtute Richardus,
Deferit Obvincam, quæquæ alluit arva Mosella:
Quæquæ meat vitreis Nabus velocior undis:
Et Rheni semiscet aquis. Dux ille vetusta
Gente Palatinus Rheni cõmes: inclytus heros:
In quo prisca fides, virtusquæ insignis, & omni
Labe carens animus, nulliquæ obnoxia fraudi
Et candore albos æquantia pectora cygnos.
Quadrijugo insequitur curru pulcherrima conjux
Æmylia: è Vuirtembergis natalibus ortum
Stirpe sua ducens: Matronæ exemplar honestæ:
Tecciaci germana Ducis. Regit agmen equorum
Polandæ custos arcis, jungitquæ phalanges
Strombergæ præses: Geispitzhaimensibus ille,
Hic Obentrucius de patribus ortus: uterq;
Cultor honestatis, cultor pietatis & æqui.
Tum qui Simmeriam servat Gisebizius urbem.
Præsignis Melior: Bosio comitante Ruperto,
Vualdecii custode laris: socia agmina jungunt:

R 3

*Richardus Dux
Bavaria, Palati-
nus Rheni. Domi-
nus in Simmern
& Spanheim.*

*Æmylia, Richar-
di uxor, filia Chri-
stop. Ducis Vuir-
temb, sponsi Lu-
dovici soror.
Henricus à Gei-
spitzheim: Præse-
s Polanda.
Barthol. ab Oben-
trut, Præses
Schomberg.
Melior Striendria
à Gisebiz, præse-
s in Simmern.*

*Ioann. Rupert. Dux
à Vualdeck, præ-
fectus in Vual-
deck.*

*Bernhar. Hotneck
à Vucenheim.*

*Hartmut à Crom-
berg.*

*Christ. Balthasat
ab Heffenberg.*

Gothard. ab Hall.

*Henricus Otho,
Dux Bavariae,*

*Palatinus Rheni,
Dominus Bipo-*

ni, &c.

*Dorothea Maria,
Henrici uxor : al-
tera sponsa Ludo-
uici fratris.*

*Vuolffg. Frider. à
Lentersheim.*

Eckhar. à Byern.

*Joan. Mathias à
Tschern.*

Ernestus Frider.

Ambo alacres animis, ambo præfortibus ausis
Biffeni hos alii de nobilitate sequuntur
Eximii fortesque viri : quos gloria pascit
Condecorat generis, virtusque exornat avorum
Nec propriis laus orba bonis : Hos inter ovanos
Vidimus Horneccum, & Crombergi nomine clarum
Atq; Heffenbergum simul Haligenhamq; Gothardum
Parte alia terris properabat abire Narifois
Dux Henricus Otho, de stirpe creatus eadem
Et consanguineo iunctus, sua cura, Richardo
Sed sponsæ propriæ. Quoniam communis utriq;
Vixit Alexander proavus : Præclara Palæstra
Gloria Rhenani & magnis lux inclita fastis
Ipse sed & propætos, dignum se nomine avorum
Exhibet ingenio, & multis præstantibus oris
Nam placidi mores, & mens pietatis amatrix
Iustitiæque tenax, & nullo subrita furo.
Huic Vuolfgangus erat genitor, iustissimus unus
Qui fuit in Bojis, & servantissimus æqui
Magnanimus princeps, rerum tutorque sacrum
Subsequitur conjux nitidis in vesta quadrigis
Dorothee Maria : ipse etiam natalibus orta
Vuirtembergiacis : sponsi soror inclita magnis
Quam formæ decus & sancti sub mente recessus,
Conspiciam reddunt, laudata quoque præmia famæ
Et jam Sulsbaciz digressi moribus urbis :
Vilsus ubi provoluit aquas, Naboque recepto
Danubium petit, & magnò minor occubat ampe
Deservere larem : Stuccarda que recta potestus
Triginta hos comitantur equi, quos nobilis ortu
Vuolfgangus Fridericus agit, milesque Byernus
Et Tscheniis, sumptisque alacer Rumelius armis
Proximus à celebris vicino limite Bada
Ernestus Fridericus adest : Durlachia linquens
Mcenia : Marchiades animi plenissimus æqui

Et princeps pietatis amant: & cultor honesti:
 Dorothees frater: quàm primo fœdere iunctam
 Duxerat has quondam patriz Ludovicus in urbes.
 Illum Leirungus comes Emico & Emico ducit:
 Falckosteinus comes & Merispurgia proles:
 Magnanimi heroes. Atque quos deinde Magister
 Excipit Henberg: quidam de stemmate clarus:
 Schonerique atq; crederet quorum alter bella secutus,
 Iam pridem fama complevit nominis orbem:
 Alter Pforcentis vultus, nunc præfide urbi.
 It simul Amelius, quem Nifernburgia clarat
 Nobilitas: iurifque fidei legumque peritum.
 Tum duo Remchingi filii, credita testa relinquit
 Ulmiadesque Achmor, venatorumque Magister
 Hornecius, ornataque getens insignis decorum
 Pleucarus: & rapida qui fert cognomina turmæ
 Cum Berlingeo, Neopyrgiadeque Philippis:
 Eximii sanctique vili pietatis amantes.
 Ter denique alii: quorum de gente vetusta
 Surgit honos, generisque decus, conjunctaq; virtus.
 Sed qui tranferim vos hic Siguarde, sagaxq;
 Pistori: ingenis felicibus ambo potentes?
 Tu Siguarde, fœri castrensia prælia Martis
 Sectatus, virtute paras tibi nobile nomen:
 Attentaque viam, qua ferre per æthera cursum
 Et laxas famæ possis dare victor habenas.
 Tu verò Pistori, herbas mentemque Galeni
 Doctus: agis mutas, sed non inglorius, artes.
 Quis protulit ille autem cum fœminio comitatu,
 Hochburgis egressus agris? è limite Badæ?
 Quem sese ore ferens? quam forti pectore & armis?
 Agnosco, venerorque lubens: Comes iste Iacobus
 Marchio: Badæ non ultima gloriagentis:
 Et conjux illi de stemmate Elisa Sicambro.

Marchio Badensis
 & Hochburgensis
 Landgraf. in Sw-
 senberg: Dominus
 in Rütelen & Ba-
 denweiler.
 Emico comes in
 Falckenstein.
 Fridericus, Baro
 in Merzburg.
 N. ab Henneberg.
 Amle Magister.
 Vitus Schöner, à
 Straubenhart.
 Christop. Schöner
 à Straubenhart,
 præf. Pforz-
 heimensis
 Martin. Amelig
 à Nifernberg.
 Cancellarius.
 Eberhard à Rem-
 ching. præf. Durlacensi
 Martinus à Rem-
 chingen præf.
 Liebencellensis.
 Achior ab Ulm:
 præf. Alten-
 freigens.
 Ioan. Horneck ab
 Hornberg: Vena-
 torum Magister.
 Pleucard. Land-
 schad à Steinach.
 Philippus à Neu-
 perg.
 Georg. Philip. à
 Berling.
 Mart. Sigvard
 Secretarius aula.
 Ioann. Pistorius,
 medicus & infi-
 gnis Historicus.

Iacobus Marchio Badensis & Hochburgensis, &c. Ernesti Frid. germanus.

Elisabetha: uxor Quadrijugis ad recta rotis; germanaque *Elis*
Marchionis Jacobi Marchiadæ: teneri flos primus, & integer ævi.
Elisabetha, eius- O faciem pulchram, cui candida mater amonum
dem soror, Invidisse queat, quid nostro digna relatu.
 Pectora commemorem? quid purum criminis ærum?
 Octoginta omnes per florea prata sequuntur
 Cornipedes: oïtro contexti, auroque superbi.
Joan. Landschad, Hos duo Landschadii, vitæque exemplar honestæ,
à Steinhach, locum Gedlitius ducunt: & stirpe beatus Ehinga
tenent. Burchardus: felix animi: qui magna suorum
N. à Gedlix, Ge- Nomina majorum propriis virtutibus auget.
necai magister. Hunc Fleckosthenius sequitur, generisque Veningi
Burchardus ab Ornamentum ingens, multa cum laude, Philippus,
Ehingen. Ecce autem, magno urgentem vestigia passu.
Henricus à Fle- Mompelgardæ digressum moribus urbis,
ckenstein. Fridricum: veteri qui Vuirtembergide natus
Joan. Philipp, à Illustri comes, illustri genitore Georgo:
Veningen. Corpore cui validum robor: cui pectore virtus
Fridericus Comes Vivida, & ingenium tali maturius ævo.
Vuirtemberg. & It comes huic uxor, generosa fronte Sybilla
Mompelgard. Conspicua: Afcanæ gentis decor, inclita mater.
Sibilla uxor comi- Iam quartum sibi facta parens: natisque duobus.
is Friderici: Prin- Auspice adaucta DEO: quos dextro numine seruet
cipe stirpe An- Incolumes DEVS, & patriis virtutibus ornet.
halt. & Afcian. Septuaginta illos equites comitantur euntes
Melior à Ruest, Quorum ductor ovat Melior, de sanguine Rusto.
 Editus: ingenuas olim qui disceret artes,
 Missus in Italiam: quâ lento flumine Brenta
 Fertur in Adriacas, obstructis molibus, undas.
Vricus Heclin, à Agglomerat passus illi, Staineccia proles,
Steinbeck, Heclinus: solers animi, linguaque disertæ.
 Facundus: seu Teutonios, seu fortè Latinos
 Edat ab ore sonos, Seu Gallica verba loquatur.
Acacius à Guer- Huic juncto Acacius fertur per aperta vereda
enberg, Gutæbergiaci generis, florentibus annis

Integer

Integer, & placida decoratus honore iuventutis.
 Illum cana fides ornat, mensque inficia falsi,
 Et placida mores, & frons sine nube serena.
 Venantum hunc præses, deus immortale paternæ
 Suichardus gentis, sequitur Gemmingius: & qui
 Cannabia de palæstrâ memorabile nomen,
 Acer Ioannes, equitum de more magister
 Agmen agens summis per non mitrenius armis
 Et Berofelsus Mellor, famæque decorum
 Vmbstadus præses, nec non Halvilla virtus.
 Atque alii: quorum molles cognomina versus
 Respuit: & pedibus patitur non ire latinis.

Inter ex Allaticas, cum sponsa virgine terras
 Liquerat: Mater virtute Georgius ingens:
 Stirpe Palatina satus: & genitore Ruperto
 Matre pia, Falesthenia de sanguine gentis.
 Ipse sagax animi, rerumque peritus ab usu:
 Artibus instructus variis, varioque disertus
 Eloquio: seu nostra sonet: five ore Latino
 Intonet: aut Gallæ promat commercia linguae.
 Inprimis pietatis amans, legumque sacrarum
 Eximius custos: qui iusta juris amitti
 Omnia dispensat. Nemetum ceu mœnia testes,
 Nunc ubi Cæsareum conservat Spira tribunal.
 Namque fori præses, populo civilia dixit
 Illic iura suo, juris servator & æqui:
 Munificus princeps: patriæ pater optimus oræ:
 Dux nulli veterum vera virtute secundus.
 Filius huic juxta, vultu Gustavus amœno:
 Regis nomen avi referens, nomenque parentis.
 Hunc chorus Aonidum, secreta per avia Nicri,
 Cœlestes haurire lacus, umbrasque subiro
 Lauriferi nemoris vidit: sedesque beatas:
 Hic ubi Necaricæ sunt ardua testæ Tubingæ:
 Ex illo ingenii vigor iste desertus, & ære

Suichardus à Gemmingen, Venatorum magister, Ioann. ab Hauffmues, Equitum magister. Meln. à Berensfeld. Vuanbold, ab Vmbsta. Jacob Segmund ab M. Henl. Georg. Leon. Dux Bavaria, Palati. Rheni: Comes in Lucellin & Veldenz.

Georg. Gustavus Dux Bavar. Palat. Rheni, &c. Georgii Ioan. F.

Iudicium, & tenero pectus mactatus ævo.

*Ioan. Augst. &
Ludovic. Philip.
Palatini Rhemi,
Duces Bavaria,
&c. Georg. Ioan.
F. F.*

Tum gemini fratres Augustus; imago parentis

Magnanimi, & celsa Ludovicus mente Philippus:

Associant passus: Comitum par nobisc fratrium.

Quale fuit quondam Oebalio cum Castore Pollux.

Nondum illis validæ fruticantia signa iuvenæ

Irrepserè genis: Nam adhuc decet integer ævi,

Mitibus addictus studiis, Latræque Minerva.

*VRSLA spon-
sa, Georg. Ioan. F.
Dux Bavariæ:
Palat. Rhemi, &c.*

Ponè deaurato virgo subit VR S V B A curru.

Quem nivei sextæ ducunt cervicè iugales.

Insignem fulvi membris atq; ore leonis

Auricommo. Ipsa nitens auro, Tyrioque decora

Murice, & ornati longè formosior ipso.

*Huius enclavim
sa duobus in locis.*

Hanc sequitur curru Suecicè regibus ornata.

Anna parens: stipata socru, natisque duabus;

Anna Margaride, & Ioanna virgine Elisa.

O Dii quæ facies? quæ pulchri lumina vultus?

Lumina sideribus non inferiora coruscis?

O qui mentis honos? qui religionis avir?

Cultus inest? quàm prisca fides, quàm iuris & æqui?

Incorruptus amor? Sic olim per iuga Cynthi,

Nympharum comitante choro, formosa Diana

Dicitur isse redisse vias: sic magna Cybelle,

Prole DEV M felix, Phrygiæ turrita per arbes,

Flexit iter: fulvi collo subvecta Leonis.

*Vuolffg. Cram, à
Geißholzheim: E-
quitum Magister*

Ductor adest equitum, de Gaisbolzenide gento,

Vuolffgangus turmasq; legit, sociatq; phalanges.

Militiæ solers, qui seu super æquora cursum

Flectat equi, sive in nuda certare palæstra

Expetat, haud illi fuerit præstantior alter.

Huic etiam socio jungit vestigia curru,

Stirpe genus clarum, Ducibusque affinis origo.

Hevius ingenio Baro inclytus, inclytus ore

Multifido: & sacrâ Malarojus arte Robertus

Excellent heros. Non hunc violaverit vaquam

*Robertus de Hen,
Baro Mallerovius.*

Invidia

Invidia, aut Libyæ popularis gloria fuco:
 Non altus: par ingenium castra quæ toga quæ.
 Et quis præteritis possit memorare labores?
 Quis canat edomitas hyemes, tolerata quæ belli
 Fulmina, & exhaustos infractis vertice nimbos?

Non procul antiquæ generis Selbachius ortu
 Clarus, & Acacius, hinc prænomine gaudens,
 Ernestus quæ, genus Rechenbergo à stemmate ductum,
 Frenatis lucent in equis. It. proximus illis,
 Qui modò deseruit Veldentia tecta Vyherus:
 Vir sapiens animi, vir consultissimus æqui:
 Vir gravis eloquio, vir multa indagine solers:
 Artibus in primis clarus, lingua quæ latina.
 Et studio legum, Non hunc ignava Vyhero
 Dissimilem patri arguerit, quam non amat, ætas:
 Hinc Vuolfestheniz custos qui præsidet arci.
 Eccelspachus, ad est, legum, juris quæ peritus:
 Et scelerum vindex bonus, & defensor honesti.
 Vnà Ranzovius, generis quæ propago Sueci
 Sepffius, & Steina de gente Henricus, & acer
 Sebachius, per aprica ruunt: præfortia bello
 Pectora: quis virtus, & vivida membra, laborq;
 Providus, & cautæ non deest solertia mentis.
 Vnà it Trelaus, dubium meliorve Poëta,
 Gnarior an legum, & sancti studiosior æqui.
 Ille Andegaviz quondam fidissimus aulæ,
 Et secretorum comes: ille per omnia latæ
 Climata Christiados legati munere functus,
 Ivit ab Hesperis, ad Eoas nuncius oras:
 Et quâ fiat Boreas, & quâ mediis aura diei.
 Nunc exul patriam, ob verum pietatis honorem
 Linquit: & hospitium peregrinis quærit in oris.
 Maeste animi fer mento pia: quæ flectere non est:
 In melius: superanda tibi fortuna ferendo est
 Nec tamen extorris vivis, mala talia passus:

*Joan. Rurertus à
 Seelbach, & Isra-
 el Acacius, aula
 Magistri.
 Ernestus à Re-
 chenbergo.
 Theodori. Vyhe-
 rus, præfectus in
 Veldentz.*

*Joan. Eccelspach,
 I. V. D. præfect.
 in Vuolfenstein.*

*Georgius à Ran-
 zu.
 Acacius Sepff.
 Suecus.
 Henricus à Steir.
 Philip. Jacob. à
 Seebach.
 N. Clemens Tre-
 laus, Andegaviz
 sum Ducum Se-
 cretarius, I. V. D.*

Omne pio natale solum : quin prima salutis
 Ianua, quam refugis, patria pandetur ab ora.
 Carmine sed quo te Butenhami acerrime dicam ?

*Christoph. à Butenham, &
 Rupertus Luis, à
 Dorndorff, aulici
 Magistri inuicem
 Principum.*

Quo te Dorndorfi ? custodes ambo fideles
 Quos dedit Augusto genitor, natoque Philippo :
 Principibus teneris ? vos ornat plurima virtus :
 Vos generis comitatur honor, vos candida mentis

Condecorat facies, & toto gloria vultu.
 Innumeri hinc subeunt proceres, quos dicere cunctos,
 Temporis heu nimium spaciis excludor iniquis.

Crimen erit, verò non excusabile, nostris
 Indictum numeris si Pappi nomen abiret.

*Daniel Pappus à
 Trazberg, Consi-
 larius Palat.*

Pappe tuum nomen (modò sit mihi vita superstes)
 Ingenui sublimè ferent ad sidera yates.

Te duce Gustavus linguæ præcepta Latinæ

Imbibit : Aonii pars non postrema Lycæi :

Quando Tubingiacæ tenuistis limina sedis :

Et me divini audistis monumenta Maronis.

Dextrè enarrantem, vocesque exolvere vindicæ.

Planior ut non sit verbis Columella Latinis.

O quoties unâ totas consumimus horas ?

O quoties mensis epulati affcedimus jisdem :

Colloquiis læti, & docti sermonibus oris.

Stulte popine vale, ventris curator Apici :

Cui studium deforme gulæ, quo phasidis ales

Sit condimento melior : quid ab imbrice potci

Vuestphalicæ distent pernz : quis lucius extis

Vberius foveat jecur, aut quæ gratia turdo,

Quæ lepori, quàm dulce femur, quàm dulce palumbi

Sit latus : & carni quàm gratus nidor aprugnz.

Nobis verus amor, medioque Helicone petitus

Sermo, hilaresque joci, rerumque perennis in ore

Gloria gestarum, repetita prioribus annis.

Noster amor, ductas audire & reddere voces :

Tum cessante fame, stomachum sedare latrantem :

Et curas animi medico propellere vino.

Hæc Bucholzæum mēmīni laudare Magistrum:

Insignem probitate virum. Nunc dispare fato

Fungimur: ille feri sequitur castrensis Martis

Agmina: tu magni pars non obscura Senatus,

Consilio patriam, & multis virtutibus ornas.

At me fors vario iactatum turbine rerum,

In patriam, Carna è ditte, reduxit

Artibus addictum, & studiis ignobilis orti.

Sed vos qui piam celsis quos nostra ad mœnia currus:

Tam longus vehit agnosco: tu candide Doctor

Iuris, honorque fori, locis vestigia torques

Vagessere rotis, te jus comitatur & æquum,

Et Themis, & Themidos Charis, & suadela sorores:

Quin etiam huc vehitur clarissimus arte medendi

Bauschis: egregium decus, ac memorabile nomen:

Cui suus Hippocrates labor, & sua cura Galenus.

Centum animi doctes, virtutum pondera centum.

Hoc hoc cana fides legit sub pectore sedem,

Ingenuusque pudor, pietas, & sublimis nullo

Mens fuco, & miseris studiis proclive iuvandis.

Scheccius huic socer est, huic aurea Magdala conjux

Scheccius exacti celeberrima gloria secli:

Magdala, foeminei decus admirabile cœtus:

Fida Palatinæ comes, & pars nobilis aula.

Par verò studium, similesque in pectore curæ

Bathodio. Nam quæ morborum causa: quid artes

Efficiant medicæ: quæ vis operetur in herbis:

Quæ virtutum ipsis D E V S incrementa ministret,

Sedulus expendit. Latius illi claudit utrumque,

Præco D E I Henricus dextrum, lævumque Georgus:

Præstantes pietate viri, sanctisquæ decori

Mentibus & CHRISTI divino numine pleni.

Addit se socium, magna cum laude, Magister

Principis Augusti juvenis, monitorque Philippi

*Ioann. Vagesser
I. V. D. Consiliar.
Palat.*

*Hiero. Bauschius
Medic. Doctor.*

*Lucas Bathodius
aula Palat. Do-
ctor Medicus.*

*Concionatores aul.
Hæc.*

*Gabriel Schwab-
derus iuniorum
Principum pado-
gogus.*

Svederus: jam maturo venerabilis ævo:
Et regere & laxas, qui scit dare iussus habenas:
Cecropias doctusque artes, usumque librorum:
Quo veteres æquat Grajos, veteresque Latinos.

*SPONSÆ ad
uentus in Oppidū
Leoberg.*

Et jam permensi spaciū haud exile viarum.
Limite sub nostro, Leobergis mœnibus assunt:
Vespere lunares serò impellente quadrigas,
Et Propode occiduas solem comitante sub undas.
Excepti hic epulis, optatā fedē fruantur:
Atq; novo hospitio indulgent, & fessa benigno
Corpora restaurant, prima sub nocte, Lyæo:
Tum placidæ saturi componunt membra quieti.

LIBER SECVNDVS.

Rta dies fuerat, sed non sine nubibus orta
Imbriferis, cum ver sitientibus impluit arvis:
Fœcundatque solum: jã prima luce propinquis
Mœnibus egressi, longo per strata viarum.

*Cives Canstadi-
ses & Vvaiblin-
genses in armis.*

Agmine Canstadii cives, armisque feruntur
Instructi. Iam mille viri Vvaiblingia linquunt
Tecta racemiferos qua colles alluit unda
Piscosa Rembus, flavescentesque irrigat agros.
Omnes armati, & galeis capita alta coruscæ:
Omnes succincti gladiis: thoracibus omnes
Inclusi ætæ: clypeatoque agmine juncti
Incedunt terni: totisque à finibus assunt.

Pars humeris gestant fulgentes ære secures:
Pars tormenta infert, teretes jaculantia glandes:
Æmathias alii portant de more Sarissas.
Tympana pulsa sonant, pressisq; inflata labellis
Assonat argutum buxus, plantæque sequentum
Hæc iterant eadem, & sublatus ad æthera clamor:
Et quæ purpureo juxta radiantia velo
Signa micant: sinuantque feri tria cornua cervi.

Parte

Parte alia Glembi linquunt patria agmina ripas
 Gryningi cives, & qui Leobergica circum
 Tecta colunt, bis mille viri, sponsamq; sequuntur:
 Semita quâ noto Stuccardam tramire ducit.
 Non aliter tendunt armata in bella cohortes
 Pannoniæ, quoties Geticis circumsonat hostis.
 Turca ferox, patriasque urbes incurfibus urget.

*Grieningenses &
 Leobergenesis ci-
 ves in arma.*

Struxerat interea volucrum dux agmen equorum:

Obvia qui ferrent sacre vestigia nuptæ:
 Iam Leobergiacæ digressi moenibus urbis.
 Ducit Tecciacas tubicen primo agmine turmas:

Et signum dat voce æris; simul omnis euntem
 Vuirtembergiacæ de nobilitate caterva

*Egressus sponsæ
 Ducit in occursum
 Sponsa Principis.*

Insequitur: cui junctâ gradu vestigia figit
 Aula Palatini jam non postrema Richardi:

Et parvum Henrici, sed fervens agmen Othonis.

Hos super è notæ vicino limite Badæ

Centum equites assunt, decorati torquibus auréis.

Et gemmis nitidi, & precioso vellere serum.

Inde quibus comitum surgit de sanguine nomen.

Ponè novem totas implent clangoribus auras

Stridentes curvo ære tubæ: quibus altrepit una

Ictibus alternis gemini pulsator atheni.

Tum celerum stipante choro, bipatentibus aulæ

Succedunt portis, herosa fronte decori

Magnanimique duces: festum ad geniale vocati:

Mompeligardæus Princeps, comitante Iacobo

Marchiade: & fratre Ernesto: quem tergores fusco

Fert sonipes: lunatque pedes, & surgit in armos:

Humentemque efflat calida de naræ vapore.

Emicat hinc Henricus Otho: juxtaque Richardus

Tam senior, sed mente virens, & pectore forti.

*Principis sponsæ
 comitatus.*

Non procul arte micans, ostroque instructus, & auro

Stat sonipes, spargitque jubas, & surrigit aures:

Oraque substricto vexat spumantia freno.

*Equus sponsæ
 Principis.*

Qualis Amyclæi domitus Pollicis habena
 Cyllarus, Eurotæ quondam lustrabat arenas:
 Et nemus hinnitu Spartanum implebat acuto,
 Infilit huic sponsus Princeps: Ducibusq; Palati
 Infert se geminis medium: quatinus aura comantes
 Tegminis auricomi cristas: humeroque refulget
 Purpurei fulvum saguli decus: Indica circum
 Gemma quod exornat, viridisque innodat Iaspis,
 Talis ab Oceano præmissis Lucifer astris
 Exit: & Eoo solis prænuncius ortu.

Auroram revocat, & jactas dissipat umbras.
 Nec pueri defunt, ex nobilitate, superbis
 Torquibus insignes: vinctique monilibus aureis:
 Et galeis tecti, & cristis capita alta decori:
 Gestantes manibus cælatas ossibus hastas.

Insequitur reliquum nexis umbonibus agmen:

Quales aërio volitant cum tramite Cycni:

Eripuntque diem, conjunctis æthere pennis.

Est via Canstadium versus: quæ mœnibus instat

Collis, & è tumulis subjectam despicit urbem.

Claudit utrinq; salix illam, virgultaque lenta

Viniinaque & grvida pendentes arbore fructus.

Ipsa pavimento, & duris instructa lapillis.

Qualem Flammineo deduxit consule Roma,

Tusca per arva viam: rapidus quæ labitur Arnus,

Et quæ Clitumnus niveis dat pocula bobus.

Armati hæc circumstant, clypeataque longè

Agmina densantur: collucet spicula toto

Hoc tractu, capitumque rubris cava tegmina cristis.

Nam bis mille viri, Stuccardæ è mænibus, illo

Tramite constiterant: quales quæ vertice Iuræ

Vsq; ad radicem, ramis frondentibus, orni

Protendunt latè, & duro se cortice firmant.

Incedunt equites illac, per strata viarum,

Agminibus iuncti ternis, magnoque fragore

Suspendunt

*Via Canstadiana,
strata,*

*Æves Stuccardæ
in armis viam
circumstantes.*

Suspendunt collum, freno in sublime reducto
Cornipedum: sinuantq; gradus. Erectus in auras
It sonipes: rapidumque expirat naribus ignem.

Vallis amœna jacet, tuto munita recessu:
Vitiferi cingunt colles, & parvulus uda
Rivus oberrat aqua, vitreis electrinus undis:
Huc ubi perventum, campis offertur apertis
Fœminei cœtus agmen, comitantibus alis
Æripedum: sponsa genitor cum virgine, cumque
Matre Anna, consorte tori, natisque domoque
Cognata, & chara genitrice, equitumq; phalange,
Conspicit hos princeps, & equum calcaribus urget,
Lætitiâque alacer missis infertur habenis.
Ante illum curvo ære, novem stridentque canuntq;
Ceu quiddam genitale tubæ, pectusque quadrigas
Virginis, ut patrius fert mos, super æquoro cingunt.

*Novem Tubicinas
Vuirtembergici.*

Descendit tum sponsus equo, curruque levatam
Primus adit sponsam, dextram dextraq; prehendit:
Et sibi dilectam totis complectitur ulnis.
Non secus ac quondam prisci dominator Iudæ,
Obvia Davides ora Abigaelis, amœno
Excepit vultu: aut campis spaciatus apricis.
Cum vidit Syria deductam ex urbe Rebeccam
Isacus, optati junctam sibi fodere lecti:
Conjuxitque manus manibus, dextraq; prehensam
Matris in amissæ duxit conclave Saræ:
Et desiderium, posito mœnore parentis.
Tam sibi dilectæ satiavit virginis ore.
- Iamque ubi dicta salus soceris, acceptaq; rursum
In currus pia virgo redit, geminæque sorores
Quadrijugo divæ matris temone levantur:
Considuntq; Duces in equis, junguntq; phalanges.
Gaudia testantur famuli clamore secundo:
Nunc ades æterno complectens omnia nexu:
O rerum, latique salus concordia Mundi:

*Exceptio & salu-
ratio sponsa & co-
munitatem.*

Atq; hanc præsentī confirmā numine lucem.

*Ludicrum certamen
Canstadien-
siū & Vvaiblin-
gensium: cū Gri-
ningenfis &
Leobergensibz.*

Ecce autem, peditum totis exercitus agris
Incedit: quā se molli dēmittere clivo
Incipiunt colles: tunc obuius alter in armis,
Oppositas acies venienti exercitus infert.
Vt propiū ventum, pugnae dant classica signum,
Concurruntque viri, sequē exhortantur, & augent
Cum clamore animos. Pars illīc maxima glandes
Excussi spargit plumbi: pars ingerit hastas.
Dat strepitum, crebris tinnitibus incita cassis:
Nec pluvio peditem tristatū frigore cœlum
Impedit: aut verno venientes æthere nimbi:
Non ventus, non aura minax, non imbre madentes
Ex humeris clypei, magnis conatibus obstant.
Nam dubiis major regnat sub pectore virtus.
Glembicolas illic, non æquo Marte ruentes,
Ductor agit, belli prudens: quaque obvia densos
Arctat turba globos, rumpens iter, æquore fertur.
Iam clypeus clypeo, pede pes, densusque viro vir
Fronsque premit frontem, teriturque umbonibus umbo:
Aspera ceu dubii peragant certamina Martis.
Hic gemitus fugientum, illic per tela ruentum
Clamor: horrifonus clangor ferit astra tubarum.
Non aliter vidi fortes concurrere tauros:
Quos præcium pugnae, subigit decernere cornu,
In magna errantes sylva, formosa iuvenca.
Nunc Leobergas retrò pavor amovet alas:
Nunc tergum vertunt Vvaiblingo à limite cives:
Nec tela interea cessant emissa, nec ullum
Armorū genus: insurgit pugna aspera campo:
Tormentisque leves muralibus acta, per auras
Saxa, fragore solum quatiunt: magnoque propinqui
Disiultant fremitu colles: ceu fulminis ignes
Torqueat, & geminos inclinet Iuppiter axes.
Audiit horricos tormentis omnibus ictus,

Ima

Ima valle sedens, tumidarum Rector aquarum,
 Neccarus : & madidum vitreis caput extulit undis.
 Illi lucentes oculi : coma cærulea quercu
 Cingitur : & pendent circum cava tempora glandes :
 Vdaquæ barba riget, densis obsessa salictis.
 Utquæ videt sponsam paulatim accedere ripæ
 Fluminis, & curru per rura madentia ferri :
 Protinus alloquitur, lætàquæ hac voce salutat.
 Virgo decus patriæ fluvio gratissima Nicro,
 Hospes ave : flos virginiei divine pudoris :
 Æmula maternæ laudis : certissima CHRISTI
 Cura : Palatinam virgo quæ tollis ad astra
 Insigni pietate domum : cui nulla tulerunt.
 Secula parem. Quid primum in te mirabile dicam?
 Vnde tuas nostra incipient præconia laudes?
 Qualis enim, quantusque tuo sub pectore regnet
 Doctrinæ cœlestis honor : quæ cura pudoris,
 Quæ pietas, quæ cana fides, qui cultus honesti,
 Quantus amor recti, sanctis quæ gratia dictis :
 Hoc vitæ ratio docet : hoc sine labe verendi
 Testantur mores, & mens sibi conscia recti.
 Omnia quæ majora factis, formæquæ venustas,
 Naturæquæ decus, nullo mercabile cultu.
 Auro flaventes video certare capillos:
 Sideribus video similes, sub fronte serena,
 Lucentes oculos : erecto candida vultu
 Tempora : sanguineis labra contententia moris:
 Quid quodd & antiqui generis nitor ornat, & altæ
 Nobilitatis honos, longaquæ ab origine regum
 Majestas : per mille gradus, seriemquæ virorum,
 Ad magnum revoluta patrem? tibi Cæsar avitam
 Conciliat laudem, Renana à stirpe, Robertus :
 Ausonias olim jussus tractare secures :
 Cùm VVenceslaus regni posuisset habenas,
 Rex piger, & rebus non utilis auct or agendis.

*Neccari oratio,
 sponsam excipien-
 tium.*

Incipit sponsa,

*Robertus Cæsar,
 Palatin. Elector,
 sponsa Vrsula,
 tridavus.*

Eja age virgo, decus patriis illabere terris:
 Sisquē tuo felix Nicro: nostrosquē penates
 Prole bea: ut Reni veniat de semine princeps,
 Dux Nicri, patriæquē decus, regniquē levamen.
 Nonne vides, nostros ut jungamus amores,
 Renus & ipse Nicer? nostros fovet ille liquores:
 Inquē suum gremium venientes excipit amnes
 Cum Nicro: nostrisquē auctus tumet alveus undis.
 Tu quoq; Nympha, decus, Reni non degener amnis
 Necaricum amplexare Ducem: Nicriquē fluens.
 Cresce tui: Quod si post tertia cornua lœnz,
 Augustum sub ventre geras onus: & tibi surgat
 Escarum varius muliebri in mente capido:
 Nusquam abero mensæ, & nostros tibi gurgite pisces.
 Omnigenas mittam, Renanz fercula Nymphæ:
 Sic me Rembus aquis, sic uber adaugeat Æchus.
 Exoneretquē suas in me celer Entius undas.
 Dixit: & humentes retraxit in antra capillos
 Fluminea: & vitreo rursam caput addidit amne:
 Admisitquē suas in verba novissimæ lymphas.
 Desierant imbres: radiisquē à sole relictis,
 Mœsta repurgato fugiebant nubilæ celo.
 Iamquē assunt, rapidis equinum comitantibus alis,
 Vuirtembergiaci procures: aulaquē propinquant:
 Cum testis egressæ altis, in limine primo
 Expectant sponsum germanæ: clara Dearum
 Nomina: Dux magnæ Æmilie sociata Richardo,
 Atq; Henæbergæi vidua ingeniosa cubilis:
 Rebus Elisa potens æquis: comitataquē binis
 Landgrafæ natis, quam mors habet atra Sabinæ.
 Et pia Dorothee: Henrici fida uxor Othonis:
 Atq; aliæ, longo cingentes atria cætu.
 Quadrupedum cornu tellus gemit icta: solumquē
 Pes cavat: & pressis cervix luctatur habenis.
 Existit sonitus sub præpetis ungue veredi,

*Principum se
 minarum corona,
 expectantium in
 cavadio.*

*Elisabetha, soror
 ipsi: vidua prin-
 cipis Hennebergi-
 ci Ernesti, &c.*

*Ingressus pompa
 nuptialis in atri-
 um aula,*

Qualis,

Qualis, cùm multa venientes grandine nimbi
 Culminibus crepitant: validive incudibus ictus
 Qualem edunt gemitum: terni cùm fortia tollunt
 Brachia cyclopes, & massam forcipe versant:
 Alternantque manus: geminataque verbera densant.
 Talis & æripedum sonitus crepitabat equorum
 Atria pulsantum, constrataq; saxa viarum.
 Nec minus excelso vasti de culmine tecti
 Inflat ebur, buxoque canit, cornuque remugit,
 Et lituo tibicen ovat: cui buccina solers
 Eductam miscet vocem pulmonibus imis.
 Iamque sua princeps sponsa cum virgine portas
 Intrat: & in mediam confert se protinus aulam
 Vestus equo: & freno æripedis, sellaque relicta
 Desilit. Insequitur rutilis adducta quadrigis
 Sponsa, decus. rutilo corpus velamine tecta:
 Atq; auri gestans pictam subtegmine vestem.
 Quale micare solet, quod Eoo dives ab orbe
 India mittit ebur: vel qui circumdatus auro
 Lucet in aure lapis, rubris adductus abundis.
 Talis in erecto stabat frons candida vultu
 Virginis: & totam decorabat comminus aulam.
 Omnis in hanc unam virgo detorquet ocellos:
 Hanc unam populus, neglecto lumine cœli,
 Suspicit: & vultu nunquam satiatur amato.
 Illa autem dicta simul, acceptaque salute,
 E conspectu abit: & superas infertur in aulas.
 Sequē parat thalamo, & sacre processibus ædis.
 Tum Stuceardæi longa statione relicta,
 Urbem intrant: bis mille viri: toto agmine terni.
 Quos gemini ducunt regalia moenia circum,
 Martigenæ, & medio comitantur pulvere campi.
 Vela duo, gentile decus, sinuantia cervi
 Cornuta: & albentes rutilo cum vellere pisces.
 Plumbea sulfureas glans ignibus acta per auras,

*Crutius Senecar-
 dianorum proces-
 sus in pompa ar-
 mata.*

Fulmineo de more ruit: dum limina fessi
 Tandem læti adeunt, & ovariantia tecta revisunt.
 Et quis carminibus festivæ gaudia lucis
 Exaquare queat? quis tot spectacula, ludos,
 Prælia commemoret? quis tot vexilla, tot arma,
 Armatosquæ viros: tot versicoloribus aptos
 Vestibus? Aspectum pompæq; hominesq; fatigent,

*Renunciatio pater
 ni domini, facta à
 ssoua principe.*

Atq; Argi lassient oculos. Iam desuper alto
 Conclavi, patriis virgo valedixerat oris:
 Et sceptrum & regnum procul abjurârat avitum.
 Non invita tamen. Nam quam vis dulce paterni
 Limen agri: nostros tamen illi prætulit urbes,
 Magnificasquæ domos, feliciaquæ ubera terræ.
 Quid dicam? ut linquens genitoris filia vultum,
 Ut germanarum complexum, deniq; matris:
 Omnibus his dulcem sponsi præponat amorem.
 Vrsula macta animi: non te subiisse penates
 Tecciacos, tanto Duce te ducente pigebit.

*Processus ad
 templum.*

Atq; en pulsa sonant alternis tympana palmis:
 Et tereti tenues tinnitus ære ciëntur:
 Ac dudum geniale canit cava buxus, & aula
 Conjugium, pactæquæ expectat tempora tædæ,
 O patrii cives, quos Vuirtembergia nutrit:
 Principibus sacram cum sponso adëuntibus ædem,
 Vos libate preces, thalamoque exposcite pacem
 Cœlitus: & stabilem superos orate salutem.
 Nam procures video sacro procedere templo.
 O Dii, quale agmen, quantum de gente, domoq;
 Tecciaca decus? & qui nam hîc densissimus ordo
 Nobilium? quàm comta cohors? quàm vestibus
 Omnes incedunt nitidi? quàm recta fronte sereni.
 Fallor? an ipse venit? venit: & comitatur euntem
 Læva parte Heinricus Otho, dextraquæ Richardus;
 Ambo Palatini generis: quos velat amictus
 Stamine carbasio, & niveo de vellere Serum.

*Nobilis & illu-
 stris viri.*

*Principes & Du-
 ces.*

Inde

Inde Duces reliqui, comitesque alti; dynastæ:
 Omnes albatī sancta ad penetralia tendunt.
 Ipsa quoq;, immensi jamdudum fabula cœtus,
 Progreditur tandem, nivea circumdata virgo
 Cyclade: & albenti pectus velamine cincta,
 Surgentesq; humeros: genitrix quas regia vestes
 Caræ filiolar, ne sponso vilior iret,
 Fecerat & mistum filis crispaverat aurum.
 Tum flavus sextanrviridi de flore coronam
 Crinibus indiderat, tergo fluitantibus albo.
 Assunt ductores gemini, de marchidos ora
 Ernestus dextra, Gustavus parte sinistra
 Germanus sponsæ: jam prætextatus, & albo
 Tegmine succinctus: qualis qui litore Nili
 Liniger, Iliacæ comitatus cornua, pompæ,
 Tempia petebat crepitanti tinnula sistro.
 Ordine tum subeunt, priscos reverentia ritus
 Pectora, carbaseo velatæ stamine matres:
 Et super indutæ nigro velamine pallas,
 Instita quas circum aurato percurrit acantho.
 Incedunt binæ: quales quæ tempore prisco
 Festa suæ Cereris celebrabant annua matres:
 Festa, quibus nivea velatæ corpora veste,
 Frugum primitias, & spicea ferta ferebant:
 Aut qualis tenues ætheræa invec̃ta per auras,
 Fertur olorinas subjungere curribus alas.
 Binæ etiam, gracili subvinctæ pectora cinctu,
 Albatæ incedunt ponè, innuptæque puellæ,
 Subtilem flavo gestantes vertice mitram:
 Contextæque levi generosum corpus amictu:
 Et strophio vinctæ, gemmis radiante, papillas.
 Dī quales vultus? quæ celsæ tempora frontis?
 Quàm teretes digiti manuum? quàm lactea colla:
 Pectoraque artificum laudatis proxima signis?
 Quàm vigiles oculi, nitidi ceu sidera cœli:

Sponso etiam.

*Ductores sponso
 Ernestus Frederi-
 cus, Marchio Ba-
 densis: Georgius
 Gustavus, Dux
 Bavaria: Balas,
 Rheni.*

*Matrona ex viro
 gines principum.*

*Virginis comi-
 tatus.*

Vnde suas Amor ipse facies accendere possit:
 Et non illicitas animis inmittere flammæ?
 At quàm suspensio figunt vestigia passu?
 Quàm doctè incedunt? quæ morum tanta venustas?
 Qui turbæ decor ingenuæ? quæ gratia cœtus?
 Pulcior haud olim, Pharsalia limina circum
 Nereidum chorus incessit: cùm fidere fausto
 Duceret in thalamum, magni generator Achillis,
 Equoream Peleus Thetin: optatosque marinas
 Iret in amplexus: divinaque basia Nymphæ.

Ordine jamquæ omnes sacre in penetralibus ædis
 Constiterant matres, simul innuptæque puellæ
 Illustresque viri: cùm longo ornatus amictu,
 Tendit honoratam Lucas Osiander ad aram,
 Vir sacer: & vatum mentes, ac provida vires
 Ora aperire DEI solers: cui cura futuri,
 Omniaquæ, & causas cœlo deferre latentes.
 A dextra sponsus princeps: à parte sinistra
 Sponsa: DEI voces divini ex ore ministri
 Percipit: & monitis præbet cœlestibus aures
 Namq; viro certam legem figebat amandi
 Vxorem, ut proprios dilecti corporis artus
 Et quo CHRISTVS amore suum complectitur agnoscens,
 Pastor ovans: sesequæ in aperta pericula mortis
 Præcipitare ausus: domito ut fervore luporum,
 Eriperet teneros crudis è faucibus agnos.
 Namq; DEO conjux demum placet ille jugalem
 Qui vita benè credit emi, ceu CHRISTVS amorem.
 Hunc non alatus, cœterquæ cupidinis ardor
 Excitat: & ventus subito respexit in aures.
 Iste calor, sacro succensus flamine CHRISTI,
 Durat: & ad gelidi se extendit busta sepulcri.
 Nec minus, & divæ sancit præcepta puellæ,
 Obsequiumquæ suo mandat præstare marito;
 Omnibus in rebus: non dictis esse rebellem,

*Lucas Osiander
 Theologus D. con-
 sistoratus aulicus.*

Indo-

Indomitamve animo: sed pulcris undiq; factis,
 Exemplum ad Saræ, totam componere vitam.
 Iamquæ ubi finierat Lucas, quæ fœderis auctor
 Dicere mandasset sacri: tum dextera dextræ
 Iussa dari, & vinco duo pectora nexa jugali.
 Pronuba mox CHRISTI, tensis ad sidera palmis,
 Succiduoquæ genu & duplicato poplite proni,
 Numina vocerogant: firmet connubia sacro
 Flamine: det facilem cursum: det prospera vita
 Commoda, felicesq; dies: prolemquæ vetusta
 Suscitet ipse domo: longaquæ à stirpe nepotes
 Proferat: & Teccæ non unum proroget ævum.
 Hæc vox una viris, vox matribus una: nurusquæ
 Hæc eadem teneris suspendunt vota labellis.
 Consonat omne aulæ tectum, penetratq; ædis
 Magnificæ: septemquæ edit discrimina vocum
 Cantus: & inflato modulatur tibia cornu:
 Buccinaq; immugit: pulsiquæ ad carmina nervi,
 Suavisonis implent totam concentibus aulam.

*Musici cœcentus
 post peracta sacra*

Ædibus in mediis quoddam est conclave reductum:
 Regificusquæ loci thalamus: genialis ubi alta
 Suffultus sponda, gradibusquæ acclinis eburnis
 Stat torus, & picto lectum discriminat auro,
 Hinc illinc veterum effigies ex ordine avorum:
 Christophorusq; pater, divusquæ Vlricus honore
 Inclytus: & proavus cum conjuge notus Elisa
 Henricus, ternaquæ Vlricus amatus ibidem
 A consorte tori: quarum Clivensibus una
 Edita principibus: de Bojo stemmate Elisa
 Altera: at Amadio genitore creata Sabauda
 Tertia: quæ binos sepeliverat antè maritos,
 Te Siculi Ludovice soli Rex, inclyte factis.
 Gallo rege patre, & Germano rege superbe
 Tequæ Palatine Elector Ludovice: Philippum
 Post electorem tibi partu enixa secundo.

Thalamus regalis

Cena nuptialis.

Ducitur huc Princeps Ludovicus, & agmine pulcro
 Stipata insequitur virgo: sponsoque locatur
 Proxima: quam fidæ componit dextera matris.
 Interea centum famuli quibus ordine longo
 Cura penum struere, atq; epulas imponere mensis,
 Cœnam ornant gestantque dapes, & fercula prominunt.
 Discubuerè toris concha sidonide tinctis,
 Egressus thalamo, sponsa cum Principe, Princeps:
 Et festi convivę epuli, comitesque laborum:
 Hæc socer & focrus, terræ Regina Suecæ:
 Illæc Æmylia cum cara uxore Richardus:
 Prælustis Princeps, animo maturus, & vivo:
 Hinc Henebergæ conjunctus Marchio Elisæ:
 Quam Brandenburgi genitoris nata Georgi,
 Christophoro felix uteri, Maria Anna creavit.
 Hinc soror: Henrico data nobilis uxor Othoni:
 Illinc Ascanio de sanguine clara Sybilla:
 Mompeligiardiaci conjux fecunda parentis
 Hac sella Gustavus ovat: Badenius illa
 Marchio, cum cara lætus consorte locatus:
 Quosque alios parili Princeps ornarat honore
 Sponsus: amicorum lætissimus hospite cœtu.
 Protinus appositæ capiunt genialiter escas:
 Et dape se recreant, & vivo corpore curant:
 Instaurantque animos, festivæ tempore lucis:
 Atq; hilari præ se declarant gaudia vultu.
 Nusquam etiam cessat geniali Musica cantu
 Exhilarare epulas, & voci adjungere nervos.
 Nam quid ego tenues puerili è gutture voces,
 Panduræ aptatas referam? quid murmura denso
 Excita cum bombo, lituoque admista profundo?
 Quid magadem, & dupli genitalia nablia palma
 Impulsa, aut citharæ moderamina suavia tactis:
 Vel stupido placitura Midæ. Faunoque bicorni:
 Credibile est olim, Etacida celebrante jugalis

*Musici consenti-
enter canendum.*

Fæderat

Fœdera casta tori, phœbumquē novemquē sorores,
 Talibus instructas numeris, & voce sonorum.
 Pharsalas intrasse domos, Helicone relicto.
 Tantus erat media vocum concentus in aula.
 Hic sponsus pateram, Nicronectare plenam,
 Circumferre jubet, lætasque exporgere frontes;
 Alloquioq; viros socerumq; socrumq;, suamque
 Inprimis sponsam dulci solamine complet.
 Tunc omnes pulsæ læto de pectore curæ:
 Tunc omnis mœror festiva ex urbe recessit.
 Proteus in medium, cithara crinitus Iopas
 Progreditur: tenditque fides, & stamina docto
 Sollicitus digito, jungit modulamina vocum:
 Omnibus intentis, canere & sic farier orsus:

Si cui fama fuit per avita trophæa decori:
 Bis ducis octonos adavos, totidemq; loquuntur
 Historiæ veteres adavorum ex lege maritas.
 Quorum nos (reliquis in præsens tempus omis-
 Ne per dena retrò sæclo veniamus ab uno)
 Virtutes canimus? præclaraque condimus acta.
 Sponse fave plectris: perque inclyta facta tuorum
 Dum libet ire mihi, libeat tibi versibus aures
 Applicuisse meis. Tibi nablia pulsât Iopas,
 Et citharæ argutis immiscet cæminina plectris.

Primus in hac serie nobis occurrit avorum
 Fortis Eberhardus: quem patri Anthonia conjux,
 Anguigeri pia nata ducis, genialibus annis
 Edidit Ebrardo: vidui post damna cubilis
 Nam Siculo primum sociata Anthonia Regi:
 Post Vuirtembergum, thalamo dignata superbo,
 Delegit comitem: pulchraq; hac prole parentem
 Fecit Eherhardum: non tam cognomine prisco,
 Quàm virtute parem patri, factisque decoris.

Huic consors Henrica fuit, comes ultima gentis
 Mompeligardæ: Henrico genitorē creata:

*• Bedecim adavi-
 sedecim adaviq;
 Ducis Ludovici,
 in hoc Epithala-
 mio, ex optimis
 auctoribus cele-
 brantur.*

I.

*Eberhard. comes
 Vuirtemberg. anno
 Christi 1417. fili-
 us Eberhardi Mi-
 sti, ex Anthonia
 Mediolanensi du-
 ce: & Friderici
 Regis Sicilia reli-
 cta vidua: nepos
 Ulrici (ad Vnilā
 eccis) ex Elisabe-
 tha: filia Ludovici
 Bavari Imperatoris: prone-*

pos Eberhardi uxore Elisabetha: Hennebergensi: abnepos Vlrici è Sophia Theobaldi comitis Ferrati F. adnepos Eberhardi illiusfratris, ex Irmingardi Marchionissa Badensi. Primus sponsi Ludovici. adavus. Henrica Eberhardi uxor, Henrici comitis Mompeligi. F. nepti Stephani è Margaretha comite Castilonia, prima eiusdem adavia.
 Quem bello egressum, Burgundaq; castra secutum
 Fortis Ioannis, Myssorumque orbe remoto
 Vastantem terras, crudelibus obruit armis
 Incautum, & multis aliis cum millibus, hostis
 Bajazeta ferus, pallentes misit ad umbras:
 Hic ubi Nicopolis stat mœnibus ampla vetustis:
 Trajani æternum, Dacia de gente, trophæum.
 Tempore jam ex illo Peligardi mœnia montis
 Virtembergiacò, regnum dotale, marito
 Additur: & vestris sese submittit habenis.
 Namq; Henrica parens, super æthera conjugè raptæ,
 Præfuit his terris, & rerum munia gessit
 Fœmina par illis, celebrat quas aureus orbis,
 Arte Semiramia, & iusto moderamine legum.
Proles huic gemina, Vlricus, cognomen amati
 Aptus, & illius Ludovicus gloria socii:
 Fratre annis prior Vlrico. Stuccardia rexit
 Testa ille: Vlrachia possedit hic æria sedis:
 Brandenburgiaci comes ille invictus Achilles,
 Imperii iusto Mavorte coercuit urbes:
 Et bello petiit dotem, à consino negatam
 Renigena uxori (nullo sed jure) Sabaudæ:
 Hic pacem coluit, Blaubiriaque arva, solumque
 Tutlingum, & pingui residentem rura, Balingam
 Adjicit patriis, pulcras ditsonibus urbes.

Tres Vlrici Adamati uxores: quarum media Elisabetha, Bavara, prima sponsi Ludovici abavia: de qua postea.
 Illi tres thalami sociæ: Clivenfis Adolphi
 Nata Ducis, prima: Henrici Ducis in dylza Boji
 Nata, secunda: patre Amadeo generata Sabaudæ,
 Tertia: Trinacrii quondam pulcherrima regis
 Costa: hinc Renigenæ costa Electoris & inde
 Vuirtembergiacò demum sociata marito.

Ludovicus Vlrici frater: cui uxor Mechthildis, Ludovici Palatini filia mater Eberhardi Barbat.
 At sibi conjugii Ludovicus jure jugarat,
 Renigena natam Ludovico, è stirpe Palati,
 Temporis illius decus immortale, Mathildam.
 O quam matronam? quantis virtutibus auctam?

N

Nemo illo vixit mulier prudentior ævo:
 Nemo fide potior: nemo studiosior æqui.
 Barbati hæc genitrix Eberhardi: quo duce primùm
 Vuirtembergiaci caput erexere penates:
 Cæsare dante decus, nomenque augente vetustum.

Nupserat hæc eadem Alberto, post fata mariti
 Vrachii: Alberto, quem magno patre creatum
 Austriaco Ernesto, sub luminis edidit auras:
 Filii Massovii Cymburga potentis Alexi.
 Utque erat ingenio divina sagax Mathilda,
 Cultaque literulis & magni operosa repertrix
 Consilii: sic literulas promovit, & arces.

Impulit hæc eadem Albertum Mathilda magnum:
 Ut Freiburgiæ molitus limina sedis,
 Illa magnificum fundaret in urbe theatrum.
 Impulit & magnis Eberhardum hortantibus olim
 Artibus Aoniis celeberrima sacrae Tubingam:
 Ingeniisque dicare locum studisque virisque:
 Heroïna potens animi, quis laudibus æquet
 Factaque virtutesque tuas? DEVS arbiter ævi
 Faxit: ut orta domo generataque sanguine eodem
 Vrsula, Tecciacos simili virtute perates
 Augeat, & cognatam æquet virtute Mathildam.

Sed quò delabor? Nomen laudesque canendæ
 Ulrici Comititis, quem Mompeligarda creavit
 Sponso abavum. Fuit ille comes clementior unus
 Omnibus: & facilis princeps, veniaque paratus:
 Patris imago boni: posita placabilis ira:
 Cujus mens nullo potuit livescere furo,
 Nullaque falsa loqui, nullam prætere fraudi
 Externam speciem: vox certæ janua mentis:
 Promissisque tenax: miseris manus aqua levandis.
 Illum, quoquò iret, quoquò vestigia ferret,
 Obvius expanso populus captabat ovatu:
 Illum sæpe cliens patremque ducemque vocabat:

*Nauck. Gen. 49.
 Cuspin. in Austr.*

*Albertus Au-
 striacus, frater
 Friderici 3. Im-
 perat. successor
 Ludovici Comititis
 in matrimonio.*

*Mechtildis insti-
 tuit duæ Acade-
 mias fundata, Fri-
 burgenfis ab Al-
 berto Austriaco
 ad Annum Chri-
 sti 1464. Tubin-
 genfis, ab Eber-
 hardo Barbato, ad
 Annum Christi,
 1477.*

*Nauck. Gen. 49.
 Munst. li. 3. Cosm.*

*Nauck. de Ulri-
 co Comit. Vuir-
 temb. p. 296.*

Illum expectabat porrectis obuius ulnis.
 Nullus erat patrii tunc limitis angulus,, in quo
 Non aliqua extarent propensi signa favoris.
 Aula viri denso magnorum plena virorum
 Agmine: nobilium cœtu meliore referta.
 Namq; in convivu comis, sermone facetus,
 Munificus dando: certissima cura suorum:
 Delitiæ humani generis. Sæpè ipsus apricis
 Incomitatus agris, vitæ velut integer, ibat,
 Et scelerum purus: longi non indigus ensis.
 Inprimis operam sacris dare sedulus horis:
 Et voces audire D E I. portamque salutis
 Tangere. Quare omnis comiti tunc credidit ætas
 Numen inesse Deumq; pio sub pectore sedem
 Fixisse: & diva fortunam immittere virga.

Schærd. li. 3. Claf.
14. de clar. mul.

Huic atq; uxori proavus communis Elisæ,
 Barnaba: in Insubra Princeps ditissimus urbe.
 Namq; avia Vlrico, fuit isto nata parente:
 Trinacrio primùm conjuncta Antonia regi:
 Post Eberharde tibi, Mitis cognomen adeptæ.
 Atq; hunc Barnabovem, proavum quoq; fecit Elisæ,
 Magdalis, Henrici mater pulcerrima Boji:
 Filia Barnabovis, Schalana conjuge clari.
 Sic genus amborum gradibus distabat iisdem.
 Cyprus ab hoc proavo tibi Vuirtembergica tellus
 Cognata est, Siculique thronus, sceptrumque pelori,
 Et qua Suevorum subjecta Britannia freno est.

Ibid. Scard. &
Iov. in Barnab.

II.

Henr. Dux Bava-
ria, secund. Ludov.
sponsi adavus: fi-
lius Frider. Bava-
ri Magdal. Medi-
olanens. Duce. ne-
pos Stephani ex E-
lisabetha Sicilia
Regina: Pronepos
Ludovici Casaris,
ex Beatrice Polo-
nia Regina: abne-
pos Ludov. Palat.
Elect. & Duc. Ba-
varia, ex Mathil-
da, F. Rudolphi
Casari.
Avent. Cuspin.
Nasel.

Quid verò memorem, Bojo de stemmate clarum,
 Henricum: sponsi hac adavum statione secundum?
 Felix ille animi, qui quondam castra secutus
 Teutona, Bastarnas adiit, Venedosque rebelles
 Suppositasque urbes tollis Erymanthidos ursæ.
 Hic ille octonos Lituaniis arma per annos
 Intulit: & spoliis patriam ditavit opimis.
 Nemo fuit Princeps isto civilior ævo:

Nemo

Nemo sui populi studiosior. Ille clientem
 Vltro quid vellet, quid posceret, antè rogabat,
 Quàm peteret. Labor huic rebus succurrere lapsis.
 Huic studium prodesse inopi: defendere leges:
 Infestas purgare vias latronibus: & dare pacem
 Civibus: & gemini pronepotem Cæsaris esse,
 Inuicta monstrare manu. Quem patria tellus,
 E Codanis reducem, postquam admovisset habenis
 Davam jure tori jungit sibi Margarin ille:
 Austriaco genitore satam, magnique sororem
 Cæsaris Alberti. Dux haud clementior illo,
 Illâ nec melior fuit, ullo fræmina seculo.
 Nam maternus avus Ludovico, rege Quiritum,
 Claruit, & Bojas hoc nomine protulit urbes
 Quin etiam adneptis, dux Margaris ista Bohemi
 Caroli, & Austriaci adneptis generosa, Quiritum
 Cæsaris, Alberti: Rudolpho Cæsare nati.

Vsq; adeò magnis duxit natalibus ortum
 Vxor Vdalrici. Qui cùm Stuccardia circum
 Limina legitimi pepigisset fœdera lecti:
 Principibus senis sacrum ad geniale vocatis,
 Et grege bis senum Comitum, totidemque potentum
 Baronum, patria de nobilitate trecentis:
 Ludicra proposuit patulo certamina campo:
 Hic ubi nunc veteri conjuncta suburbia muro,
 Magnificas patriis concedunt civibus ædes.

Tertius insequitur serie hac Fridericus avita:
 Gente Bipontina Comes, & Bizza propago.
 Cæsaris hic acies Sigemundi, atq; arma secutus,
 Indomitos olim, magna virtute Boëmos
 Contudit, & Regi docuit parère Quiritum.

Anna viro conjux, generosi nominis Anna:
 Rugrafia pronata domo: quâ rupe vetusta
 Arx Beinberga jacet, Neustræaq; prospicit arva.
 Simerias illic sedes tenuère Dynastæ

Margaretha Au-
stria 2. adavia
Sponsi, filia Al-
berti Ducis, ex Jo-
anna Duce Bava-
ria, & comite Ho-
landia: nepin Al-
berti cui uxor Be-
atrix fuit filia Jo-
an. Burgravi Ne-
rimbergensis ex
Margaretha Ca-
roli 4. filia, &c.
Avent. lib. 7. Cu-
spin. in Aust.
Elisabetha Bava-
ria Dux, Vltici
Adamati uxor.
Prima Ludovici
Sponsi abavia.

III.

Frider. comes Bi-
pontinus, & Bu-
sehnensis: tertius
adavius Ludovici
sponsi.
Anna Rugrafia
Comes Beinberg-
ensis uxor Friderici
Sponsi Ludovici
adavia: tertius.

Rugraphii: & longo rura Obrincania tractu:
Vendita Cæsario, post patrum fata, Roberto.

*Simo Vneccerus
Friderici Biponti-
ni & Annae Ru-
grasiae F. socer He-
rici comitis Vuir-
temb. avus Vlri-
ci Ducis sponsi Lu-
dovici abavus se-
cundus.*

*Elisabetha Baro-
nissa in Liechten-
berg, uxor Simo-
ni: abavia Ludo-
vici secunda.*

Hinc satus insignis bello Simo, Martius heros:
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus.
Acer enim dextra quæ ferox, ad vim quæ paratus,
Seu pede collato vellet comittere pugnam:
Sive eques adversi tentare pericula Martis.

Vxor Elisa viro: Baronum nobilis ortu:
Quos Lichtembergi magnos fecere penates.
Illa DEI metuens, illa Heroina vetusta
Præsignis pietate fuit: cui vita fidelis quæ
Nobilitate sua major: candoris imago
Antiqui: in primis turbæ non aspera cogens.
Henrico hæc comiti focus: pia mater Elisa,
Matris Vdalrici: quo rerum Principe gaudet.
Sponsus avo: tellus Duce, conservata nepoti

IIII.

*Ludovicus, Baro
in Liechtenberg,
Simonis Vnecceri
socer sponsi Ludo-
vici adavus
quartus.*

Necte prætereo Baro Ludovice, tui quæ
Consortem thalami, de stirpe Hoeloidæ natam,
Nam tibi Lichtemberga domus dat nomen avitum,
Dat generis decus antiqui: dat stirpis honorem:
Vasgovii quæ addit, celebri cum laude, Dynastis.
Necte destituit, bello tua plurima virtus.
Nam tu præfracta quondam cervice rebellem,
Non expectato pressisti Marte Bohemum:
Hic tua quid posset ferventi cuspide dextra:
Effuso docuit Bojemica sanguine tellus.

*Elisabetha comes
in Hoenloh, uxor
Ludovici Baronis
in Liechtenberg,
quarta Ludovici
sponsi adavia.*

Sed qua laude canam, quo dicam carmine Elissam.
Progeniem de stirpe domus Hoeloidos: altam
Quam veteres dicunt celebri cognomine Flammæ:
Veri si qua fides: trahit illa propaginis ortum
Gens, à Flamiis, veterumq; à stirpe Quiritum.
Nam si congeneres majorum facta nepotes
Testantur, generis quæ docet primordia proles.
A nulla potius descendet origine, prisca
Hæc domus, Ausoniarum veteri quam stemmate gentis.

Nato-

Natorum liquidem Mavortia pectora versat
 Romuleus calor: & similem virtutis avitæ
 Arguit, ac patribus non degenerare nepotem.
 Salve Martigenis pronata Quiritibus: uxor
 Lichtembergiaci Herois: te candida virtus,
 Te pietas ornat, mortaliqué eximit ævo.
 O utinam tot fœcundas imitère parentes
 Vrsula, & antiquam Teccæo sanguine gentem
 Amplifices: veniantqué tua de stirpe nepotes:
 Qui Vuirtembergas tutentur legibus arces,

Dum canit hæc Psaltes fidibus: Fortè una remisit
 Alteraqué: & cœptum turbavit dissona cantum
 Ille sed admotæ chordas intendere plectro
 Accelerat: numerisqué fides concordibus aptat.
 Tum pergit: nerviqué sono vocem applicat oris.

Nunc te Erneſte canam, Bojæ fortissime gentis
 Rector: Ioanni peperitquem Carnicæ patri
 Dux Catharina, uteri felix: Stephanoqué nepotem,
 Trinacriæqué aviæ divinum fidus Elisæ.
 Non impune tibi bellum patruelis iniquum
 Intulit: & captas avertit viribus urbes.
 Nam quid sit patrias inimico tradere terras,
 Senferunt hostes. Tum quando Temonis urbes
 Bella Palatino fecère iniusta Roberto:
 Et Bavarum crudo vastarunt milite terram:
 Tuqué paterqué tuus, patruiqué hostilibus armis,
 Vrbes aggressi, ferro populaſtis & igni:
 Dum tandem impositam gauderent pendere multam.

Vxor Elisa tibi, quam casto in amore marito
 Bernabovi peperit, Scalanzæ gloria gentis
 Regina: Stephano comiti proavoqué Mathæo:
 Insignem pietate nurum: quæ flumine magno
 Populifer, maris Adriaci delatus in undas,
 It Padus: & longis habitata Insubria Bardis,
 Anguigeris quondam iussa est parère Dynastis.

T

V.

Erneſt. quint. Ludov. Sponsi adav.
 Dux Bavar. Filius Ioâ. è Catharina Goritia Comite: nepos Stephani ex Elisabet. Sicilia Regina: pronepos Ludov. 4. Imper. ex Beatrice, Polonia Regina. Avent. lib. 7.

Elisabetha, quinta Ludov. Sponsi adavia: filia Bernabovii Ducis Mediolanensis è Regina, Beatrice comite Scalana: neptis Stephan. proneptis Mathæi Vice comitis Mediolanensis.

Albert. Dux Ba-
varia cognomento
pius: Ernesti &
Elisabetha Me-
diolanensis filius:
avus Sibi. Vuir-
temb. Ducis: Pro-
avus Christophori
Abavus sponsi
Ludov. tertius.

Ibid. Argent.

** Anna Dux Brk*
svicensis filia Eri-
ci ex Elisabetha:
tertia Ludovici
sponsa Bavaria.

VL

Ericus sextus Lu-
dov. gavarus: Dux
Brunsvicensis, in
Grubenhagen: fi-
lius Alberti, & So-
phia Saxoniae Du-
ce: nepos Ernesti:
ex Agnete comite
in Eberstein: pro-
nepos Henrici Mi-
rabili ex Agnete
Alberti Turingia
Landgrafi F. ab-
nepos Alberti M.
ex Alexina, Mö-
risferrati Mar-
chionissa.
Albertus Cranz,
lib. 10. Saxon.

Hinc Albertè venis: Bojorum note per urbes:
Pacis amans princeps: tntate negotia pacis.

Nam curæ tibi bella, leves habitura triumphos:

Aucupio volueres, venatu perdere cervos:

Præcelsumq; animum magnis abducere turbis.

Tum cythara & cantu curas expellere menti:

Et studiis adhibere manum, sacraque Minervæ;

Nicoleique altos Cusani audire libellos:

Mox ubi tu, patriæ clavum telluris adeptus;

Publica cœpisti gravium moderamina rerum:

Di quantus pietatis homos? quæ opulencia linguae

Victricis? qui civis amor? clementia quanta

In populos? hinc nempe pii tibi nomina surgunt

Principis: æternis quæ vocibus æta loquuntur:

Quid in memorem, ut fati's Alberto Cæsare rapto;

Centum oratores ad te, regni quæ coronam;

Cum sceptro, procerum cœtu comitante, Behemus

Miserit: atque tua contentus sorte quieris:

Et tantas regni non affectaris habenas?

Ambitio crudele malum, sævulusque cupido

Regnandi: legum & juris certissima pestis:

Concordes exosa domos: magnæ invida forti:

Et docta unanimes atque in prælia fratres

Sed nihil hæc potuit Bavari subvertere mentem

Alberti, tam sæva lues: manet ille paterno

Contentus regno: & majoribus abstinet aulicis

* Anna viro confors, Brunsvici stemmatis hæres:

Anna puellarum exacto pulcerrima seclo:

Saxonicas qua non melior fuit ulla per oras:

Filia Brunsvici quondam ductoris Erici:

Quem mea non tacito transit lyra concita nervo:

Brunsvici generis, veterum & decus omne penatum.

Hunc patri Alberto Sophiæ dedit, inclyta mater,

Saxonico patre nata, togæ bellicue potente.

Namq; viri virtus patuit, Gloz et cæcia quondam

Mœnia

Mœnia cùm quateret, rapidi prædonis asyllum:
 Æquaretquæ solo, detrusam montibus, arcem:
 Et crucibus figi mandaret sæva latronum
 Corpora: ceu quando feralia monstra, Procuſten
 Et Sinin Alcides heroo sustulit arcu,
 Quid fratrem Ernesti, cithara referamus Othonem:
 Propatruum Erici? Latias qui signa per urbes
 Gessit & insigni domuit virtute rebellem
 Italiz populum: quo tempore Carolus orbis
 Arbiter Ausonias tenuit Bojemus habenas?
 Vidit Ioanna invictos regina lacertos
 Teutonii Ducis: amisso quæ fortè marito;
 Magne regnabat pollente Neapolis urbe
 Diva & mœrebat solo defecta cubili.
 Utq; Ducem vidit: concepit pectore flammam:
 Et Brunsvicensi submisit colla marito.
 Ah pereas Urbane Papa: quem nulla tuorum,
 Nulla peregrinz potuit vox flectere gentis:
 Ne regno eriperes Germano debita Othoni.
 Quamvis ille tuis, quamvis Ioanna nefandis
 Oscula mille darent pedibus. Nam lege, pioquæ
 Neglecto, potior fuit hic tibi cura nepotis:
 Quem non legati donares munere regni,
 Conjugis ista fuit conjux Ericus Elisæ:
 Quam pater almus Otho Gottinga sede creavit
 Dux Lunæburgi, Ernesto genitore beatus
 Brunsvici Duce: germanoque potens Alberto
 Tres animæ illustres armis: tria fulmina belli:
 Quales Scipiades, quales Fabii, atq; Camilli:
 Et quos mira fides æternat Horatia fratres.
 Dicere longa mora est: quanta virtute latronum
 Diruerint arces: quot tristia funera læto
 Prædonum dederit. Nam quod Gottingia tutus
 Arva colonus arat: quod tuta salce viator
 Ambulat: & patrias infert mercator in urbes,

T 2

Cranz. lib. 10.
 Sax. cap. 14.

Elisabeth. b. ada-
 via Dux Brkſus-
 censis & Götting.
 F. Othonu. & Mar-
 garatha Bergenſi
 duce: nepu Ernesti,
 ex Elisabetha
 Glogoviēſi & Sa-
 ganenſi duce: Pro-
 nepu Alberti pin-
 guis, & Richenſi,
 Verulorū & Van-
 dalarum duciſſa &
 Abnepu Alberti
 Magni ex Alexi-
 na, comite Mou-
 ſſerrati: Adne-
 pti Othonū, ex
 Mathilde Bran-
 denburgenſi.

Longius ad *veſtas Erythraeo* littore merces:
Vide Cranz. lib. 10. Sax. Hoc opus, hoc magni divinum munus *Othonia*.
 Infestare vias, quid sit, ferroque necare
 Immeritos homines, & praeda vivere rapta,
 Monſtrat adhuc æquata ſolo, diſſecta que moles
 Hartesburga vetus, ſuffixa que corpora palis
 Prædonum, & gladio cervix ultore reciſa.

VII.

*Erneſtus cognomen-
 to Ferreus,
 ſponſi ſeptimus
 adavus: Dux
 Auſtria: filius
 Leopoldi, è Virida
 filia Bernabovis.
 Ducis Mediola-
 nenſis: Nepos
 Alberti, ex Io-
 anna comitiſſa
 Ferreti: Pronepos
 Alberti Caſarii,
 ex Eliſabetha
 Duce Carinthiæ.
 filia Mainardi,
 comitis Tyrolani:
 Abnepos Rudol-
 phi Habſburgii
 Caſarii ex Anna,
 comite Hohenber-
 genſi.*

*Cuſpin. La 7. lib.
 3. Gen.
 Iov. in Barnab.
 Scard. lib. 3. Claſ.
 3. 4.*

*Cymburga, uxor
 Erneſti, filia A-
 lexii Semoviti,*

*ducis Maſſovii, ex Alexandra, ſore ſore Jagelloni: Neptis Semoviti, ex filia Nicolai, Ducis
 Gliogoviensis: Proneptis Semoviti, Abnepit Boleſlai è Praciſlava, Litvana: Troideni ducis F.
 adnepit Semoviti ex Gertrud, &c. Septima ſponſi Ludovici Adavia Polon. Annal.*

Septimus huc ſe offert ſerie hac Erneſtus avorum
 Auſtriacus princeps: Leopoldo patre creatus,
 Et Virida matre: Inſubri quæ filia Regis.
 Rex illi proavus, Romano Caſar honore
 Inclytus: imperii qui geſſit in orbe ſequens:
 Rex abavus, veteri Habſpurgum de gente Rudolphus.
 Felices animæ, quarum ſapientia teſte
 Non eget: & claris virtus exercita bellis,
 Nomen habet, nullo nomen delebile ſedo.
 Scit Styruſ. Carnuſque alacer, ſcit terra Carintha,
 Quas dederit ſtrages hic ferro Erneſtus: ab oris
 Cum patriis Geticos armis averteret hoſtes.
 Ille etiam ſævos, immania monſtra, latrones
 Suſtulit: & ſuſo pater eluit arva cruore.
 Fabula roſtrato ſillo victore gigantes
 Edomitos antiqua refert: ceu Phaſidos ora
 Quos olim Æſonides, ſpirantes naribus ignem,
 Proſtravit Tauros. Nam pectore fortis & armis
 Ferreus, à duro traxit cognomina ferro.

Filia Maſſovii Cymburga erat huic Semoviti.
 Conjux illuſtris: pietatis idonea cultrix:
 Relligioſa nurus: formoſo ſœmina vultu,
 Robore mirando: ut digiti quæ verberare nudi,
 Parietibus poſſet duros impingere clavoſ.

Hæc Mater Friderice tibi, ter maxime Cæsar:
 Celsior è cunctis: uniqué æquande Camillo.
 Tu Styrras olim rexisti legibus urbes:
 Carniolæq; solum, & Lubeanam milite cinctam
 Servasti pater: Vltico fugiente Cilæo:
 Exuto quæ suis Labaci ad flumina castris.
 Te duce Delphinus, Germano Marte repressus,
 Terga dedit, turpiquæ fuga patria arva revisit:
 Qui modò viginti stipatus millibus ibat:
 Asiaticamq; omnem, Peligardi à vertice montis,
 Complebat totis, Haganoa ad mœnia castris.
 Illum ter mille Helveti, gens vivida bello,
 Iudère: & clausos angusta fauce viarum.
 Viginti Armoricæ straverunt millia gentis:
 Hicubi Lebericæ sylvis acclivis vallis
 Stant latera, argentiq; undant pretiosa metallis.
 Te duce Burgundæ magnus Dux Carolus oræ,
 Mœnia Renani, cincta obsidione, Novesi,
 Deseruit. pactaque tuo, ceu pignore, nato
 Filia, in æternæ descendit fœdera pacis.

Atq; hunc diva parens, natum Leonora creârat,
 Sanguinis hæredem, sceptri quæ: ut scilicet esset:
 Qui Vuirtembergos augetur honore penates.
 Regia progenies Leonora, & regia conjux,
 Regia item genitrix: qualis Flaccilla potentis
 Theodosii conjux, & magni mater Honorii.
 Austrius unde genustraxit regale Philippus.
 Dis genitus: genuit quæ Deos: rex clarus Iberæ
 Genis, & Hispano quondam dominatus in orbe.
 Carolus hinc venit, sublapsi Carolus ævi
 Arbitrator, & solio rex Ferdinandus avito
 Admotus: princeps animi plenissimus æqui:

Nec tu carminibus nostris indictus abibis,
 Rex Æduarde potens: ad aavorum gloria regum
 Aurisflui quem lympba Tagi, quem rivus inaurat

*Fridericus tertius
 Imperator, filius
 Ernesti ex Cim-
 burga pater Chu-
 negundis ex Leo-
 nora Portugallia
 Regina: avus Sa-
 bina Bavara: pro-
 avus Christophori
 Ducis Vuirtemb.
 abavus quartus
 Ludovici sponsi.*

*Leonora, quarta
 sponsi Ludov. ab-
 avia: Portugallia
 Regina: Eduardi
 Regis filia, mater
 Maximiliani I.
 Imper. & Chum-
 gundis: nupta Al-
 berto Bavaro: Vi-
 rici Ducis Vuir-
 tembergici, socero*

VIII.

*Æduardus Por-
 tugallia rex, octa-*

vm Ludov. sponsi Fortunæ Lybicas tu quondam ingressus arenas
adavus, filius Io- Ductor, & intrepido mensus freta cæcula voto,
annis: nepos Fer- Herculeas ultra, fatalia regna, columnas,
dinandi: pronepos Vicisti Mauros: positasque in littore primo,
Petri, abnepos Al- Cepisti Tingem, Zeliâmq; Alcasaraque urbes:
fonsi, adnepos Di- Mœnia, deductis Italorum habitata colonis.
onyfii: regum Por- Tunc se barbaricus cœpit demittere fastus:
tugallia. Et capta Edvardæ fera gens dare colla catenæ,
Franc. Tariph. O magnum regem, veterumq; propagine regum
Fortalis, Fid. Te dignum: terræ dominos, pelagique futuros,

Eleonora Regina Haud alio decuit, rerum de principe nasci.
Portugal. Eduar- Nec dispar fuit ingenio nec sanguinis ortu
dis uxor, octava Inferior, consors thalami, sociique cubilis
Ludov. sponsi ad- Eleonora: animi prudens factisque decora:
avia: Filia Fer- Quam Ferdinandus patri generavit Iano,
dinandi: neptis Io- Et matri neptem Leonoræ: Cæsare dignam;
annis, ex Leopora Culmina quam Tarpejæ arcis Romana decerent,
(qua Petri Ara- Et quantus proavus: cui regna Neapolis olim
gonum & Neapo- Dotalem trabeam, sceptrumq; insigne dederunt
lis regis filia fuit) Dicere plura vetor. nam rerum copia verbis
proneptis Iacobi Major, & hinc dudum hortatur decedere tempus:
Regum Aragoniæ Nec cœnam longo nimium sermone morari.
abnepos Raimun- Cras ubi Sol medium cœli transiverit axem:
di comitis in Bar- Et posita hic steterint geniali prandia mensa:
cel: nec ex Viriaca Octonos referam materno à stemmate ductos,
Regina Aragoniæ: Illustres adavos: totidemque aviasque nurusq;
filia Ramiri. Omnes heroes, omnes à stirpe vetusta
Francis. Tariph, Heroinas. At interea traducite læti
& Fortalis, Fid. Vos sponsi hanc reliquam noctem, precibusque litatis,
 Solvite vota DEO. positisq; incumbite mensis,
 Dixit, & è medio, sero jam vespere cessit.

Desurgunt omnes mensa, votisque solutis,
 Tam læta pro luce DEO, pro divite cultu,
 Pro lautis dapibus: festas agitare choræas
 Instituunt, veterum solito de more penatum,

Hic,

*Choræ nuptiales,
à cena actæ.*

Hic quæ longa patent altis conclavia tectis,
 Cantibus astra tubæ feriunt: simul ænea mistum
 Tympana dant sonitum: qualem, cùm bellica Enyo
 Excit in arma viros, rauco dat buccina cantu.
 Præuius it facibus binis sacerordo ministrum:
 Quem duo Rhenigenæ pede non remorante secuti,
 Magnanima virtute duces: socer atq; Richardus,
 Sponso hi præfultant, gratam cum virgine cara
 Ducenti choream: quem bini ponè sequuntur
 Tædigeri: & pulcrum ciant saltatibus agmen.
 Inde Palatino consors oblata Georgo,
 Anna decus. Iamquæ æra sonant Idæaque terga:
 Præfultratquæ Henricus Otho, pulcerrimus ore
 Atq; animo princeps, cum Marchiade Friderico
 Ernesto: quorum vestigia nota secuti,
 Ad numerū sua crura movent, cum conjuge conjux,
 Non aliter videas nitidis abscondere ab undis
 Oceani: media, cùm lucent sidera nocte:
 Cassiopæa, rutiloque ornatum Cephea cultu,
 Et natam Andromedæ, generumq; potentibus armis
 Perseæ succinctum: præeunt quæ lucida cœli
 Sidera, & ætherei comitantur luminis ignes
 Ordine tum reliquæ matresq; viriq; sequuntur.
 Innuptæquæ nurus: sua cuique ut stemmatis alti
 Nobilitas, primum choræ concedit honorem.
 Necdum finierant: viridi cùm tegmine cinctus
 Præco venit, magnisquæ duces comitesquæ virosquæ
 Provocat admonitis, ad ludicra prælia campi:
 Seu pedites vellent longis certare sarissis:
 Sive equites magno obpretium decurrere circo.
 Tunc moderata sonum vario spiramine buxus,
 Tympanaque ista crepant: indulget cætera pubes
 Nocturnis choreis: longoquæ per atria gyro
 Festivum junctis manibus glomerantur in orbem:
 Dum medio tandem nox præcipitaret Olympo:

Suaderentque leves nutantia sidera somnos.
 Discedunt omnes, fessosque laboribus artus,
 Componunt molli per litragula picta quietem
 Ipse etiam princeps, sponsa cum virgine, sacrum
 Limen adit thalami, quem molli amplexa lacerto
 Ursula, nunc dominum, nunc blanda voce maritum
 Nominat: & castis amplexibus oscula miscet.

Tempus erat: quo prima quies mortalibus ægris
 Conciliat somnum, & fessis gratissima serpit:
 Ante fores thalami mihi visus adesse verendo
 Conspicius vultu, longaque in veste sacerdos:
 Omnia Davidi similis vocemque manusque,
 Prælustremque animum, & victos diademate crines.
 Verrit humum Tyrio saturata murice palla:
 Distinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis
 Sustinet à læva: tum nervi stamina docto
 Pollice sollicitat: sonitumque accommodat oris.
 Ut sensit varias, quamvis diversa sonarent,
 Concordare fides: hoc votum carmine movit.

O quater, & quoties non est numerare, beatum
 Quem Domini urget amor: quem non à tramite recto
 Devius error agit: feliciter omnia cedent
 Orsa tibi: carpesque tuo quæsitæ labore
 Fercula, quæ pleno diffundet copia cornu.
 Vitis & arbutiva comas topiaria circum
 Spargit, & uviferis densat latus omne racemis,
 Sic sobole felix hilarabit te tua conjux:
 Fœta subinde novo fœcundi pignore lecti.
 Utque oleæ crescunt horto viridante novellæ.
 Sic tua densatæ proles in margine mensæ,
 Ritè coronabit positas genialiter escas.
 O quæ tunc tacitum tentabunt gaudia pectus?
 Nam DEVS hoc homines felicitat ubere rerum
 Proventu, ditatque suos: qui iussa faceßunt
 Alma DEI, & peccare pavent. Ex arce Sionis

Omnia

*Davidis regius
 psalter cum citha-
 ra, ante ostium
 thalami.*

Omnia fausta tibi cedent : cernesque virentem
 Vbere felici Solymam : dum vita superstes:
 Et natos cernes, & qui nascentur ab illis,
 Atque Israeligenas longaeva in pace nepotes.

LIBERTERTIVS.

Am crocatis Aurora rotis surgebat Eoo
 Liure : festiuique diem temone ferebat
 Auricomo : cum turba ruit per limina passim :
 Illustremque domum conventu tota frequentat
 Patria : & oppletur letanti regia coetu.
 Condet ebur solius, ostroque sedilia lucent :
 Omniaque effulgent regali splendida luxu.
 Primi illic assunt patriis e moenibus orae
 Vuirtembergiae proceres, legataque patrum
 Turba verendorum, vicino ex orbe profecta:
 Omnes ut sponso foelicia fata precentur :
 Exornentque aliquo solennes munere tædas :
 Tunc princeps magna comitum stipante caterva,
 Progreditur thalamo : quem conjux Vrsula vultu
 Composito insequitur, Ducibus comitata duobus :
 Et longa serie gravium circumdata matrum :
 Nympharumque choro. Locus in penetralibus aulae
 Conspicitur mediis Titani objectus Eoo.

*Longum Regia
 ædnaculum.*

Huc ubi perventum est, & facta silentia tectis :
 Pauca ibi præfatus, quæ convenientia cepto
 Principis orator memorat Schullterus amico
 Inclytus eloquio, jurisque peritus & æqui:
 Sanctarum Doctor legum : dumque ille perorat,
 Exhibet augusta Princeps sua munera dextra :
 Datque maritalem pacto pro foedere dotem,
 Vrsula cara tibi. Tum cæterus ordo virorum,
 Magnorumque Ducum sponis fert dona propinquis.
 Regia tota nitet salvi splendore metalli,

*Præfatio Cameræ
 Latis Vuirtemb.*

Dona maritalia.

*Dona nuptialia
 Principum.*

T 5

Et pateris auro ductis: jamquē ordine longo,
 In medium cumulantur opes: donaria nuptæ,
 Atq; hîc ante alios dilectæ munera nata
 Fert genitor genitrixque parens: sacer ora resolvit
 Bôblitius, generis decor, & prælustris avorum
 Gloria: justitiæ quondam nutritus in antro.
 Inde Palatini Cômites, Badæque potentes
 Marchiadæ, & Belgæ qui fert à vertice montis
 Nomina: priscorum stirps Vuirtembergica avorum,
 Et quisquam hîc possit tot percensere smaragdos?
 Quis tot chrysolithos, adamantas, jaspidas, auro
 Inclusos lapides? quis tot focalia geminis
 Lucida, tot torques, tot inaures, totque metallo
 Armillas fulvo, & docta Myos arte poliras,
 Versibus exequare queat? non pectora centum,
 Non centum mihi sufficiant ad singula linguæ,

*Id. Rideseß, Hafs-
 si Landgravi,
 Landv. legatus.*

Vidimus hîc etiam, nisi me mea lumina fallunt,
 Hassiaco missum Ridesellum à Principe Ianum:
 Qui cratera sui ferret Ducis, aurea dona.
 Clarus hîc eloquio, & doctus dulcedine linguæ,
 Quem sacra decorant artes, quem plurima mentis
 Eximiae pietas ornat, geminataque virtus
 Nobiliore satû, patriique haud degener oris.
 Nec tu defueras Badanæ nobilis aulæ
 Martine orator: qui primæ nomine socrus
 Poca dares. Vidui sed adhuc ea flere cubilis
 Damna sui, & rapti jamdudum fata mariti.
 Nec dum Dorotheæ mœstissima funera natæ
 Exciderant animo: tamen hoc medicamine luctum
 Arcebat, generum quod cerneret ire secunda
 Conjuge felicem: Badanæ virgine matri
 Cognata: totidemque gradus distante paterno.
 A proavo. Nam Renigenis è patribus Annæ,
 Atq; Palatino, patria de stirpe, Georgô
 Idem abavus, Reni Stephanus lumenque decusque:

*Sponsa Vrsula, cû
 prior Vrsula, Du-
 ce Vuirtembergi-
 ca, &c. cognatio.*

Cui

Eui Veldentiaæ generosa propaginis Anna,
 Fridricum peperit, proavum tibi, Marchias Anna:
 Et proavum tibi Ludvicum, generose Georgi.
 Sic genus amborum scindet se sanguine ab uno.
 Longa referre mora est, chrysendeta pocula, dono
 Oblata sponſis: phialas, & cymbia, gemmis
 Atq; auro gravia, & ductas fulgente metallo,
 Mentoreoque aptè cælatas pollice trullas:
 Munera clararum domuum: dextræque potentis.

Schulterus prudens animi, memoremque piorum
 Promittit meritum aulam, fidoque futurum
 Auxilio agnatis: quoties rerum exigit usus.
 Grande vocat meritum, quod tædia longa viarum
 Aspernati omnes, aulæ festiva frequentent
 Limina: & his donis tantum testentur amorem.
 Hortatur reliquas hilari consumere lucas
 Pectore: & ex animis omnes secludere curas.

Tunc ubi consedit socia cum conjugè princeps,
 Ingreditur donis Academia clara Tubingæ,
 Nempe sacris clari calamis duo, & ore Jacobi:
 Rector Heerbrandus gravis: oratorque Lycæi
 Andreas comes: insignes præstantibus ambo
 Eloquiis, animoque pares, & honore senectæ.
 Progressi in medium: simul apposuisse coruscant,
 Et duplicem phialam, gemmis auroque decorant
 Gymnasii magnum parvo testantur amorem
 Pignore: conjugiumque Duci sponsæque precantur
 Non infœcundum. laribusque salubre paternis

His super accedunt, Lucellsteinensibus oris
 Egressi, proceres, Veldentisquæ incola terræ:
 Quatuor & Phialas, argento auroque nitentes
 Apportant, Myaci pretiosa toreumata cœli.

Tum Vuirtembergi proceres, Bebenhusius Abbas,
 Et Maulbrunniacæ præsul doctissimus ædis,
 Procedunt: mensamque opulento munere onustam,

*Gratiarum actio
 D. Ioan. Schulteri
 Cancellarij, ad Ill-
 lust. Principes.*

*Academia Tu-
 bingenſis donum:
 Oblatum à C. L.
 V. V. Iacobo Heer-
 brando, Rectori,
 Et à Iacobo An-
 drea, Cancellario:
 Theologia D. D.*

*Donum Palati-
 norum procerum.*

*Donum Territorij
 Vuirtembergici.*

In medium statuant: patris donata terræ.
 Non hic prætenuis plebeja torevmata vitri,
 Non Veneti lucent calices, Murana supellex:
 Non Samia testæ: non Alcimedontis agresti
 Pocula ficta manu: non collum sessilis obbe.
 Hic cyathi lucent, ducti meliore metallo,
 Hic gutti, hic calices, hic stant chrysendota circum
 Malluvia, hic orbes, cochlearia, trulla, sasinum
 Cirnea, fuscinula, lanx, cantharus atq; lagena,
 Et scutula argento fabrefacta, & divite culta.
 Tum sponsæ infertur dono, capitisq; manusque
 Egregium decus, & preciosa munilia collo:
 Magnifica, & nummum sex millibus ornata supellex.
 Hei mihi, quod miseros fors dedignata penares
 Non unquam tali respexit munere Vatem,
 Pauperis & tuguri congestum respice cūmen,
 Parvum parva decent: felix qui munere sortis
 Contentus propriæ, didicit, ducere & auspice CHRISTO,
 Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
 Vtile nummi habeant, patriæ carisque propinquis
 Quæ præstanda fides: neq; magnis invidet aulis,
 In locuplete penu si vasa argentea parent.

*Dona urbium
 Imperii.*

Proxima dona ferunt, junctis à finibus urbes
 Imperii quævis huc uno consule missæ:
 Oppida tutelæ Ludovici credita, & æquo
 Præsidio armorum. Rutelingius aurea consul
 Pocula fert: Vuila fert aurea pocula consul:
 Esslingus phialam: consul Nordlingus addit
 Præcelsum capidem. Non illo sobritus ibis
 Epoto: primis opus est attingere labris.
 At tu qui modico nescis restringere potu
 Vexantem te forte sitim, sitibunde vir, istam
 Aut similem capidem siccis appone labellis.
 Inde Hala succedit, vicinaque finibus Ahla:
 Vtraq; Cocheriæ constructa in margine ripæ:

*Rutelinga.
 Vuila.
 Esslinga.
 Nordlinga.*

*Hala.
 Ahla.*

Vtraq;

Vtraq; divitiis urbs incluta, & cubere glebæ,
 Nec donum hic tædis genialioris Ginga negavit:
 Ginga vetus, liquidæ quam tingunt flumina Brentæ.

Ginga.

Nec duplicis præsul venerabilis abfuit undæ:
 Quæ geminus mediam rixus perlaborat ædem
 Aichus: & alveolum fluxu concurrat in unum.
 Sacra domus Monachis: Hinc Augusta è sede colonis.
 Quam Chuno Achalmus censu fundavit opimo,
 Achalmus Chuno, & frater Lutholdus: uterq;
 Prælustri de gente Comes: Calvæque Dynasta
 Albertus, priscais celeberrima nomina seclis.
 Tutorem hic sponsum argento veneratus & auro:
 Tutorem antiquæ, præsul clarissimus ædis.

*Manus Abbatis
 Zuvvisalienfis.*

Omnes hi missis animum oratoribus æquum
 Testantur: sponsoque torum, sponsæque precantur
 Felicem, & caros illustri è stirpe nepotes.
 Omnibus his itidem Ludovici nomine grates
 Orator Schalterus agit: sic faciet orsus:

*Gratiarum actio
 D. Ioan Schulte-
 ri, Cancellarii, ad
 reliquos legatos
 urbium.*

Vuirtembergiacus Princeps, atq; Vrsula conjux,
 Accepere pias animoso è pectore voces.
 Pacta quibus, vestræ sacrant genitalia mentes.
 Tum quæ munificis affertis munera dextris,
 Hic coram aspiciunt oculis, ut convenit, æquis.
 Primum igitur pro voce pia, pro supplice voto:
 Quo CHRISTI vultus exposcitis esse benignos.
 Præsenti thalamo: feliciaque omnia tædæ
 Optatis, dignas, quas possunt solvere, grates
 Ore ferunt: memorique animo pia vota reponunt.
 Quæ rata sint, faxit, quem poscimus omnia, CHRISTVS.
 Nec minus, à vestra quæ sunt pietate profecta,
 Semper inoblita repetentur munera mente:
 Dumque (quod o vigeat) lumen vitale videbit
 Illustis Princeps, studio huc incumbet honesto:
 Ne vos officiis illi certasse priores
 Vnquam pœniteat. Vos dum genitalia festæ

Tempora lucis eunt: reliquos consumire læta
 Fronte dies: cætumquæ istum celebrate frequentes.
 Quem laribus faustum DEVS, hospitibusquæ vocatis
 Esse velit: nostrosquæ ejus meminisse minores.
 Dixit: at illi omnes aulæ penetralia linquunt:
 Sertis ornati: quæ sponsæ Principis Anna
 Germana, hospitibus divina neverat arte,
 Ipsa suis manibus: fulvo discreta metallo.

Vive diu Schultere: animo gratissime nostro:

*Ioan. Schulteri V.
 I. D. Cancellarii
 Vuirtembergici,
 eulogium.*

Cognite per multos usu mihi fœderis annos.
 Tecum ego Grammatico primus è fonte liquores,
 Neccarici ripam sectatus fluminis, hausi.
 Tecum ego consumsi puerilia tempora, libris
 Volvendis, linguæquæ sonos discendo Latinos:
 Et tecum ludos, & tecum seria gessi,
 Tum, quando Samius diducens litera ramos,
 Surgentem nobis monstraret limite callem:
 Tecum ingressus iter, magni præcepta Platonis
 Condidiçi, & docto quæ tradit Tullius ore:
 Et quos Socratica emendat pia regula mores.
 Diversum hinc nobis studium: mihi dulcia cordi
 Otia Musarum, medioquæ Heliconè petita
 Carmina: quibus CHRISTVM celebrem, patriæq; parentes:
 Et veterum laudes præclaraque facta virorum.
 Tu leges, & jura fori civilia doctus,
 Consilio patrios ornasque juvasquæ penates.
 Vive diu, & pressi partes tutare sodalis:
 Qui tibi se totum nebulosis dedicat annis.
 Fortè superueniet, cælo deducta sereno:
 Quæ nunc his miseris desperas tempora rebus.
 Ecce autem, ut magno resonant impulsa fragore
 Tympana: & ingenti complentur tecta tumultu
 Clangentis passim litui, sonituquæ tubarum.

*Processus ad tem-
 plum.*

Templa petunt iterum: video procedere longum
 Agmen nobilium: video comitesquæ Ducesquæ

Suspensos

Suspensos huc ferre gradus : & vellere Serum
 Texto innodatos habitu, succedere templo.
 Sidoneas video tunicas, femoralia baccis
 Aspera, gemmataque togas, viridesque Smaragdis
 Thoracum manicas, auri subtemine pictas.
 Et jam sponsa venit; palla vestita rubenris
 Candyos : hesternis ducibus comitata. Rigescit
 Palla auro, lucemque suo splendore laceffit :
 Castaque flaverit residens in vertice vitta,
 Spargit in æde jubar : ceu qui micat æthere toto
 Lucidus Orion, noctis jam clarius umbra.
 Balteus auratos gemmis astringit amictus,
 Colla monile rubens : humerisque induta tenellis,
 Suppara candentes cingunt angusta lacertos.
 Ipsam assueta cohors, matresque nurusque frequentant !
 Succinctæ trabes, & longo firmate terram
 Verrentes : thorax ite candida pectora circum :
 Perque humeros adeo tenui multicia lino :
 Serica se filis ut prodant palla sub albis.
 Nec tereti defuncto gemmata monila collo,
 Nec gemmæ digitis, armilla nec aurea carpis
 Ante fores templi festiva per atria clangunt
 Æra tubæ, resonant litui, dant tympana murmur :
 Intus vocali exultat sacra Musica cantu.

Mox ubi facta quies, & amica silentia templo :
 Suggestum ascendit Lucas Osiander, & alto
 Ore preces supdit, taciti quem turba sequuntur
 Cætera : tum voces aperit divinus, & olim
 Cantatum à magno carmen Davide Prophetæ
 Expleat : ac thalamum Iessæo prosperat ore.
 Namq; canit : quantæ maneant connubia dotes,
 Quanta DEI patris bonitas, quæ commoda rerum,
 Qui pietatis honor : siquidem cum conjuge conjux
 Mente DEVM casta timeat : fidoq; precatu
 Sollicitet : soli cætus confidere CHRISTO,

*Lucas Osiander
 concio ex Psalm.
 128.*

Auspice quo coeant uno duo corpora nexu.
 Nam DEVS huic operi favet, & statione locatis
 In propria, & jussu fungentibus ordine vitæ
 Conjugibus, dat opes, dat largo munere victum
 Dat cultum, dat longævus à stirpe nepotes,
 Pendentesque albo genitricis ab ubere natos
 Qualis enim topio, præ limine, consita vitis:
 Turgida malleolis, & palmite dives opaca:
 Protrudit gemmas, & muri pariete tulta
 Promicat: ac lætos spargit fœcunda racemos:
 Talis & uxor erit, cari intra tecta mariti,
 Prole nitens, felix uteri, fœcunda nepotum
 Progenitrix. Tum quale decus frondentis olivæ
 Germina: quæ gratam præbent cultoribus umbram.
 Tale decus nati, natæque in margine mensæ,
 Cingentes pulcra mensamque, dapescque corona.
 Scilicet his tantis fœlicitat ornamentis
 Conjugium DEVS: & veræ pietatis amantes
 His opplet donis: his cœli dotibus auget:
 Tranquilla ut ducant securæ tempora vitæ:
 Incolumesque sui generis de stirpe propagent
 Natorum natos, & qui nascantur ab illis.
 Hæc ubi finivit: tensis ad sidera palmis,
 In sacras jubet ire preces: simul incipit ipse:

*Precatio ad Deum
 pro felici coniugii
 successu.*

Omnipotens æternæ DEVS: Rex ætheris alti:
 Conditor humani generis: tu nempè quietum
 Accipis in cunctos animum, mentemque; benignam:
 Qui tuæ sacra colunt, & qui tuæ jussa capeſſunt.
 Aspice nos, fideique memor: qui fœdere certo,
 Progeniem per mille gradus, feriemque; nepotum.
 Pollicitus, veterum revocato in sanguine patrum,
 Affore dixisti: ne te sententia vertat,
 Care pater: serva divini Principis aulam,
 Antiquosque lares: da celso à sanguine natos:
 Qui patri similes, eadem in vestigia tendant.

Sic

Sic tua laus talisq; preseat Principe rerum :
 Sic casta maneat in religione minores :
 Sic Alcedoniam felix Ecclesia vitam
 Degat, & armorum cessat furor improbus orbe.
 Exaudi pater alme tuos, & verba precantum
 Suscipe, pro merito, quod possidet omnia, CHRISTI.

Talibus orantes, sponsumque ducemque maritam,
 Conjugio rursus vincit, nexumque jugalem
 Firmat : & æterno jungit duo pectora nodo.
 Tunc iterum harmonicæ tolluntur in æra voces :
 Ingeminantque tubæ, & litur: pulsataque raucum
 Tympana dant sonitum. Confestim ad prandia mensæ :
 Itur, & ad positas tecti in penetralibus escas.

*Altera coniugii
 publica confirmatio.*

Namq; epulam, dignum luxu, regale parant
 Bis deni artifices : centenaque fercula mensæ
 Doctis condierant digitis, atq; arte magistra.
 Tunc famuli heroum manibus dant ordine limfas,
 Malluvioque superfundunt, è divite gutto :
 Candidaque expediunt tonsis mantilia villis,
 Nec mora, cum casta positas precæ consecrat escas,
 Divinus vates, & CHRISTVM poscit, amicia
 Hospitibus lætam confirmet ut omine mensam :
 Gaudiaque istius nutu clemente diei
 Ritè secundando, mœrorum nubia pellat.
 Protinus accubuerè Duces, mixtaque maritæ
 Conjugibus, sellas concha sidonide tinctas
 Obsidunt, longæ regali in margine mensæ.
 Centeni hîc astant famuli, quibus ordine longo
 Cura cibus mensam struere, atq; infundere Baccanti.
 Idem habitus cunctis: idem status: & decor idem,
 Ingemui vultus homines, agilisque juventæ.
 Structor cuiq; suus, suus & pincerna cuiq;,
 Astat hero: ille dapæ cædens, sectasque decenti
 Apponens ferro: hic domino libata ministrans
 Pocula poturo. Vidi qui fercula cellis

Epulum, seu prædium nuptiale.

Inferret manibus, superantem mox porrigens
 Exiguam molentem, seu præcellente casum
 Nec viles illi portat in lancibus, oſas
 Hiſtilibus: lolium, aut filiquæ, tenuibus, & polentam
 Non acidas inulas illi, non rapula pontum
 Non undas maria, geſt, totolus, lingua, & traſſos

*Epula & dapus
 regulæ.*

Ponitur hic quicquid mensæ regulibus aptum
 Ponitur argento ductis, cumque catinis
 Quidquid alit tellus lautis, secus ætheſi quicquid
 Delitii: quicquid rapitis, Niſi cœdunt, & aridis
 Huc aper, huc perdix, huc turdi, huc pinguis capri
 Huc veniunt prædæque canum, prædæque vulpium
 Nec lacuum deſunt, domiſſe ferente Lyco
 Piſciculi, & capti ſalares, Renenſibus, & natis
 Non hamo, implicitæ gerres, non gobio vaſſæ,
 Mœnaque multifora rivis, & duſſa ſegena
 Sed ſcarus, & peregrina ſanguinolenta, & laſſa
 Et mulli, & trutæ, plenaque acipenſe lances,
 Et luci, & perca, & chum, ſapidique apyſmalli
 Digna Palatinæ tam ſua via ſeroulti menſis

- » Magnos, non niſi magna decent. Quid ſordibus æde
 » Euclio? quid contra plebei ſubſtare totæ
 » Magnifici ſumus? Inſtiteratore ſuperbo
 » Luxuria eſt: quod principibus laudabile nomen
 » Sordibus ætæni diſtat, mihi credite, victus

Et quiſquam poſſit meritis comprehendere verbis
 Tot miſſus, tot ſerela dapum, tot fritæ, tot aſſæ
 Quis queſitorum pelago, ſeræque ciborum
 Delicias memoret? quis laute prandia menſæ
 Quis numeris tot deſcribat tuæ, & Latinitæ
 Quis fartum artocreas? quis piſta in lancea mimentæ
 Aut dulce iſtium, totque iſtria ſarchæ recta?
 Ecquis enim poſſit niſi cui ſua vena perenni
 Ingenio manat: nullo deſecta liquore?
 Haud minus & dulci repleat carcheſia Baccho,

Atq;

Atq; auro gemmaquē bibunt. Spumantia cernas
 Rhetica cristallis: cernas Velbacha rubella:
 Circumlata ducum manibus: libata labellis
 Fœmineis: cernas prælis elisa Suevis.
 Vina: sapore bono: Thasies æquantia succos

Quin etiam largo constructæ stant dape mensæ
 Nobilium: mensa festiva per atria centum,
 Et totidem legatorum: tum juncta catinis
 Pocula, pampineo spumant argentea succo:
 Sertaquē dependent passim: nerviquē lyraquē
 Tibiaquē, & cantus: animi felicia læti
 Argumenta, sonans porrectæ & plurima frontis
 Gaudia: ubiq; sacri præanes: ubiq; corollæ:
 Fronde coronatumquē merum. Quis ludicra, risus,
 Perfacilesquē jocos? afacrem quis differat aulam?
 Hic bini binis hilarem cratera lyco,
 Parte alia, terni centis, æqualibus æqua
 Propinant: & vota DEO, solennia libant:
 Det sponso sponsaquē deus: det plurima vitæ
 Commoda longæ: & det utraq; à stirpe nepotes.

Fortè Ducum vad; thalami hæc ad festa vocato,
 Non expectata propius discumbere mensa
 Contigit: excelsa quæ stant coenacula tecto,
 Sponsi conflagrata toris: unde aurea vasa,
 Argentoquē graves phialas, cochleariaquē arcis,
 Lischius & nostri Vollendus amorquē leporquē
 Pectoris, attenta jussi depromere dextra.
 Vatibus in dubio est, an gratior esca palato:
 Suavius an vinum mentes recreaverit ægras:
 An mage colloquium. Nihil omni suavius esca,
 Nil melius dulci apponi potuisset Iaccho.
 Sed suaves escas & dulcia pocula vini.
 Longè hilares vicere joci, sermoquē, suisquē
 Seria mista jocis: & apertæ gratia linguz.
 Hic aliquis gravior natu; cui plurimus usus

*Mensa Nobilium
 & legatorum.*

*Natus est Dux
Christop. Vlrici F.
à Sabina Bavaria
Duce, anno 1515.
22. Maii.*

Annorum rerumque fides. Hic tertius, inquit,
Tertius est Vuirtembergus, cui servio, princeps:
Atq; eadem lux hæc, si ritè experta recôrdor,
Christophoro natalis erat: quem Boja Sabina
Conceptum Vlrico peperit, pulcherrima mater.
Hic memini Vlricum me tunc vidisse parentem:
Christophorumque isto patrem, cui servio, nato.
Fac DEVS, ut possim (si fas hoc poscere tramam
Annosam) hunc etiam sponsum vidisse parentem.
Post oculos mihi clâude meos: nam tædia vitæ
Iam dudum capio miseræ. Sin respuis istam
Ætatis metam: cernant, quos cernere fas est.
Hæc fatus tollit, grandævî pabula, dulci
Spumantem vino pateram: cætumque salutans
Circumferre jubet, memorique reponere menta
Os senis: ac vocem præsentî pighore firmat.
Gratia sit Vollande tibi, tibi candide Lifchi;
Hoc pro colloquio, pro hac consuetudine mensæ.
Si quid habent genii, Frischlini verba Poëtæ,
Iam senium vestræ quæsitum hoc carmine famæ.

Egredior tandem visurus prandia, servis
Apposita, & coctas Ætnæis ignibus escas.
Alme DEVS, quanto renitebant cuncta paratu?
Quàm nihil hîc ulla videas à sorde profectum:
Quàm nullas putri cæpas alece natantes?
Nam servis etiam, toto quæsitâ macello,
Fercula præbentur: sapido nidore parata.
Non unctæ huc ponuntur aquæ: non mucida panum
Frustrula: non botulus fumoso rancidus igni:
Non olidus passer, scabro comitatus asello:
Conditæve in putri pruna autumnalia fece.
Hîc offæ, hîc pisces hîc mistis brassica pernis:
Hîc frixa, hîc verubus vitulina trementibus assa:
Hîc esca, Curiis olim Fabriisque severis,
Et Scauro visæ regali fervere luxu.

Quin

Quin etiam liquido manantia pocula Baccho,
 Fundebat populo peregrino verna minister :
 Æmula Renanis. Tunc motis pectore curis,
 Accrescunt sensim lætarum murmura vocum:
 Tunc animi surgunt: tunc immemor imbris & Austri,
 Explicat udus eques, contractæ seria frontis.
 Hic alius pugnas, & duri prælia Martis,
 Belgarum nuper terris commissa, recenset.
 Hungaricas alius prædas, & versa Getarum
 Terga fugæ: victos alius certamine Moschos,
 Et quæ Velicæ vastârit mœnia Lucæ.

Parva mora est, epulasq; foci misère calentes.
 Principibus: mensisque locum fecere secundis.
 Tunc etiam fulcris esca imponuntur acernis:
 Lumina qui pascant, oculis capienda decoris.
 Hic quæ temporibus priscis cecinere Prophetæ,
 Artifici stant facta manu: mediamque per aulam
 Intentis hominum repræsentantur ocellis.
 Cernitur hic genitor, nudato comminus ense,
 Intentare necem nato: lævaque prehensam
 Implicuisse comam: simul alto à vertice coeli
 Nuntius advolat: dextramque reducit ab ictu,
 Avertens cædem. Dumeto proximus hæret
 Velleribus niveis aries: quem cedere jussus
 Pro puero infanti, extractis pater immolat aris.
 Hic radix Iessæ, vagos ex arbore ramos
 Diffundit latè: quales fert punica malus.
 Hesperidum Libyæ non infœcunda per hortos.
 Vndiq; confidunt bissenis frondibus auræis,
 Sceptrigeri reges. Iudæa per arva potiti
 Imperio quondam magno, & felicibus armis.
 Hos inter cytharam Davides pollice muto
 Prætentat: natusque unâ: quo doctior alter
 Non fuit, à prima crescentis origine mundi.

Cernitur hic itidem cæco referare parenti

Lumina Tobias; medicamine fellis amari:

Quod prius ille ferre balanz exemerat alio.

Hic domita CHRISTVS ducens de morte triumphans,

Erumpit tumuli claustris: celi quando rogatis

Oceanum linquit Titan præfulgidus umbris.

Vexillum fertur va manus: latus hinc atque

Confixum ferro: tenet altus lumbina somnus

Custodum, & segni requirecunt omnia nocte

Parte alia reretis discumbunt limite mentis;

Ad thalami festum, in Canam Gallizica duci

Convivæ: & sponsam cingunt, ædumque coronant.

Sex illic positi, de ritu gentis, æquales

Vndis repleti: quas calta virginis natus,

Vera DEI soboles, in vina liquentia venit.

Additur his, diræ exemplum memorabile laudis,

Amburens dextram, contempto Murtus igne.

Quiq; manum effugit, moriente farselite, iuxta,

Porfena, tam lævæ miratur papula flammæ

Hæc saturi spectant, hæc admirantur, & altum

Ingenii pascunt pictura lumen amœna.

Hic iterum ruber in medium procedit Iopas:

Et citharæ nervos plectris intendit eburnis.

Artificis status ipse fuit, dum flamina docto

Pollice sollicitat, citharæq; iugo ad hœvet aurem.

Ex dextra intendit summas: imasque sinistra

Præsentat chordas: donec discrimina vocum

Septena efficiat: mediumque ad flamen eundo,

A summo tendat: perque intervalla modorum

Octo, concordem inveniat cum pollice nervum,

Chordæ succinctum mediæ: rursusque per octo

Descensu fidium, totidem discrimina vocum

Deprendat: caveatque argutæ indagine mentis,

Summone medium, medione distrepet imum.

Tunc ubi cum lydis Doras consistere netas,

Et Phrigiis netis hypatas subtendere vocem,

Semis-

*Iopas intendit ci-
tharæ chordas.*

Semiffasqué videt sibi respondere modorum:

Incipit: & nervos inter modulatur acutos:

Huc ades alma DEVS, rerumq; æterna potestas:

Qui pater es, natumque, & mutuum ignis: & unum.

Et trinum numen, labentis conditor ævi.

Huc ades: & centum numetis pertexere telam,

Me DEVS alma iuva: sine te nihil inchoat altum.

Mens mea: tu cepti frames mihi carminis esto:

Brandenburgiacos verſu memorare penates.

Fert animus Ludovici adavos, abavolo; potentes:

Materum genus, Immenſus labor integrat orbem.

At tu quem molli complectitur Vrſula, conux.

Cara ſinu: pigroſque, & etat iam ducere ſomnos;

Huc aures adhibe, patulas præluſtribus orſis,

Tecciaci Ludovici ſoli: quo conjuge facta,

Proſpera Germanis ſperantur tempora rebus.

Noricus hic primo, Fridericus, in agmine princeps

Occurrit: magnæ quondam Burgravius urbis:

Poſt & Marchiacas moderat' iuſus habenas,

Cæſare clante decus Sigemundo nominis hujus:

Dequæ viris ſeptem Imperii mandante ſenatu,

Partem eſſe: & Regi ſceptrum præferre Latino.

Nec fruſtra. Nam dextra viri perſpecta, fidesque

Sæpius in duro certamine cognita Martis.

Hoc duce ſurreptas poſuit Bojemia criſtas,

Illa ferox: nullo poterat quæ Marte moveri:

Et placidam ſeſe Friderici præbuit armis.

Hic & Stargardum domuit bellator Ianum:

Nec prius è cæco dimiſit carcere vinctum:

Quàm dux Albertus, meliori numine ductus,

Colloquio optata ſanciret fœdera pacis.

Nec tulit impune & Bavaris Ludovicus in oris,

Hunc ſocerum ſpreviſſe ſuum: natumq; nurumq;

Sedibus, & patrio immeritos expellere regno,

Nec crudele nefas fivit Fridericus inultum,

*Epitalamion: de
octo materni Lu-
dovici ſponſi ada-
vi, atq; adavin.*

IX.

*Frider. IX. Marchio
Brandenburgen-
ſis, nonus Ludovi-
ci ſponſi adavus:
ex Eliſabetha, fi-
lia Friderici III.
Miſſi Marchio-
nis: nepos Ioan. ex
Eliſabetha Hen-
nenbergenti: Pro-
nepos Friderici, ex
Margare. Carin-
thia Duce: abne-
pos Frider. ex He-
lena duce Saxo-
nia: Burgraviſſo-
rum Norimberg.
Cranz. lib. 10.
Chron. Norimb.
Brunſc. in Monaſ.
Pyrenſfeld.
Cuſpin. in Sigifm.
Avenin. lib. 7.*

Conjugis illatum fratri: quem concitus ira
 Tartarea, hic idem bello Ludovicus iniquo
 Vexabat, Bavaropeltis teterrima regno.
 Nec dum seposita renovarat casside vires:
 Cum Mavors alio mundi bacchatur ab axe:
 Atq; Angermundum, stolidi feritate rebelle,
 Induit arma viro, iussitque resumere tela.
 Sed tamen hoc etiam retulit de Marte triumphum:
 Berlinamque domum spoliis decoravit opimis.
 Diruta quid memorem Centauri aeternia, & arces
 Cyclopum, & crudi tot saxa immania Caci?
 Sparsaque sanguineis praedonum corpora campis?
 Omnia sunt majora fide. Quid sanguinis ortus,
 Eloquar, & prisco ductos à stemmate regum
 Burggrafios, magni dominatos Noridos urbis?
 Quid regum affines largis cum dotibus aulas?
 Cognataque nurus? qualis Germana Roberto
 Iuncta Palatino, Imperii moderamine functo:
 Qualis & Austriaco Alberto sociata Beatrix
 Altera casta soror: fratri vel qualis Iano
 Regia virgo, decus: * Friderico qualis Elisa
 Vxor erat nostro: Friderici filia Boji:
 Sarmatici & Siculi, Regum generosa proneptis:
 Caesaris adneptis, Mechtilde è stirpe, Rudolphi.
 Hæc Thetidi laudem cum præripuisset Achivæ:
 Albertum peperit, patris communis Achillem.
 Ecquis enim Alberti nomen non novit Achillis
 Teutonii? satis est me dicere nomen Achillis.
 Cætera nam se spontè sua præconia produnt:
 Ut qui pressus humi latebris, cæcæque caverna,
 Exilit: & vi magna ignis prorumpit in auras.
 Vix equidem credar: sed quò mendacia profunt?
 Nullus in orbe locus nostro: quem Marte potenti
 Ductor hic, & duris non expugnaverit armis.
 Qualis enim quantusque fuit sua Pergama circum

Æacides

Cranz. l. 10. Sax.

** Elisab. uxor Fri-*

der. March. filia

Fride. Bavar. ex

Margaretha Me-

diolanensi: Neptis

Steph. ex Elisab.

Sicilia Regina:

Proneptis Ludov.

ex Beatrice, Polo-

nia Regina: Ab-

neptis Ludovici

Palat. Elector. ex

Mechtil. Rudolp.

Ces. F. &c. Nona

Ludovici sponsi

adavia.

Avent. lib. 6. &c.

Cuspin. Laq.

Albert. II. Elect.

Brandembur. di-

ctus. Achill. Fri-

der. filius: Pater

Frider. avus Ge-

org. proavus An-

na Maria: Ludo-

vici sponsi abavus

quintus.

Plura de hoc Al-

berto infra.

Æacides, sumtis invictus miles in armis:
Talis & hic, tantusque fuit Germanus Achilles:
Flos ducis, & nulli veterum virtute secundus.

Anna tibi confors: Friderici Saxonis Anna
Filia: Misniacas tenuit qui Marchio terras:
Dextra Palatino cujus stipante sonatu,
Imperii meruit Latiam præferre securim
Ansonio Regi. Dedit hunc Sigmundus honorem
Marchiadis olim grato de pectore, Misnis.
Salve magnæ parens, ora Rex summe Bohemæ
Sigismunde: animi felix: te principe, quondam
Brandenburgiacas cepit Fridericus habenas:
Norica Burggravius qui nuper regna tenebat.
Auspice te, Misnis veniens Fridericus ab oris,
Saxonie meruit sceptrum moderabile regis
Ensisfer Ansonii. Nam multas verterat urbes
Longa rebellantes: multa virtute Bohemos
Presserat: & multo summarum ex agmine laudum
Bellatoris erat memorabile nomen adeptus.
Ille etiam positus non infelicitè armis,
Hospitium Musis dedit: & prælustre lycæum,
Reliquiis misere collectis undiq; Prægæ,
Instituit: summoque artes in honore locavit:
Hic ubi Misniacas inter caput extulit urbes
Lipsia: & uberaquis sacra mœnia pulsat Elister.

b Duxerat hic idem sociam te, regia virgo,
Margari. Cymburgæ decus admirabile matris
Ernestique patris: quem protulit Austria tellus,
Matre satum Virida, Leopoldo patre creatum
c Dive parens Viridæ: Longi Dux inclyte Bardi.

b Margaretha Friderici uxor: Filia Ernesti Austria Ducis: ex Cymburgæ, &c. nepotus Leopold.
ex Virida, Mediolanensis: Pronep. Alber. ex Ioanna Comite Ferreri abnep. Alber. Casari, ex Eli-
sab. Carinthia Duce: adnepotus Rudolphi Casari, ex Anna Hohenbergensi. c. Barnabas, Me-
diolanensis, Dux: septuaginta liberorum parens, ex Regina Beatrice. Scaligera Veronensis.
Schard, lib. 3. c. 14. de clar. Mul. Iov. in Barnab. Annal. Veronens.

Anna Alberti u-
xor, Friderici du-
cis Sax. Electoris,
ex Margaretha
Austriaca filia
quinta Ludovici
Spensabavie.

X.

a Frideric. Mar-
chio Misnia, Lüd-
gravius Thuring.
Friderici filius, &
Catharina, Duce
Braunsvicensi:
Friderici nepos &
Catharina, Hen-
nebergensi, Fride-
rici magni prone-
pos, ex Mechtilde
filia Ludovici 4.
Imperat. abnepos
Friderici Admor-
si ex Elisabetha
Arnschagensi. Al-
berti adnepos ex
Margareth. Fri-
derici 2. Impera-
toris filia: Ele-
ctor Saxonicus.
decimus Ludov.
Spensadavus.
Garz. lib. 1. & 2.
Academia Lipsi-
aca, anno 1409.
constituta ab hoc
Friderico.

V

Infubri generis splendor: tibi Brixia quondam
 Paruit & Papia, & Comum, Veronaque dives,
 Et Cremona potens, parvique Bononia Reni:
 Bello erepta Papæ: & firmis Vincentia muris:
 Parmaque, Vercellæque, & Crema, & moenia Feltri:
 Et quascunq; Padus, Brentæ comes, alluit urbes.

Diva tibi consors thalami Regina Beatrix
 Scaligeró fata Mastino: canis inclyta neptis:
 Septem enixa decemque, sacri pia pignora lecti:
 Felix prole DE Vm: qualis Berocynthia mater:
 Incessit quondam Phrygiæ conspecta per urbes:
 Lata virum partu: centum complexa nepotes:
 Omnes cælicolas, omnes superá alta tenentes.
 Hinc illi toto soboles excrevit in orbe.
 Nam Viridam Austriacus duxit Leopoldus: Elisam
 Bojus Ernestus Federico Margaris uxor
 Obtigit, at Stephano sua Magdala: fratribus una
 Stirpe satis Bavara: Gonzagæ nobilis Agnes:
 Inde Valentinam Rex fœdere Cyprius æquo
 Duxit: at Edmundo Lucia ligata Britanno:
 Trinacrioque data est Friderico Anthonia Regi.
 Póst conjux Eberharde tuo conjuncta cubili:
 Qui Vuirtembergis sanxisti jura colonis.

Hunc tanta insignem sobole, tantaque nepotum
 Progenie clarum, patrui heu Galeatius, atrox
 Filius inclusum vinclis (sic dira jubebat
 Regnandi rabies) extremo in margine vitæ,
 Enecat: & patrios infanda cede penates
 Contemerat, scelerum inventor: póst tempore longo
 Impius ultrices in se converterat iras.
 Nam cadit antea aram mediæ in penetralibus ædis:
 Confossusque, actó per inertia pectora telo,
 Spem præter, vitamque simul regnumque reliquit:
 Eventuque gravi luit atræ crimina cædis.

Sed quò digredior? fuit illo tempore magnum

Sarmatiæ

Sarmatiae cuncta, Litvā a gente sagello.
 Heros invictus: patrie florentis imago.
 Quo nullo in tantum sese fecit avit altumio
 Sarmatis ora: nec edomito totas hoste triumphos
 Rettulit: hoc uno quot bellatore tropaeis
 E magna posuit Mariana strage phalangis.
 Hic, CHRISTI fignatus, combros veneratus & angues,
 Transierat primos patris in finibus annos.
 Assuetus bellis studiis Nam cruda puellum
 Inter Litvāas auerunt castra pharetras:
 Et pater Olgerdus docuit, cum fratre Vitholdo,
 Frigora saeva pati, rigido bacchantia ab axe:
 Ascensu montes superare, sonora natatu
 Flumina: nec nivibus, nec duris cedere nimbis.
 Tum vallis saturare famem radicibus herbae:
 Et galeis hauritam potare Borysthenis undam.
 Hæc illi schola: primævis hæc studus in annis
 Sed postquam Hædvigini, Ludovico rege creatam
 Corpore præstanti castoque pulcore puellam,
 Ipse sibi duxit, procerum ingente senatu:
 Tunc, sacro ablutus celestis fonte lavacri,
 Vladislai traxit de nomine nomen:
 Et dotale pia accepit cum virgine regnum,
 Mox etiam lutos Litavorum, & barbara sacra
 Exscidit: ac gentis fera numina sustulit angues:
 Utque pia maneant in religione nepotes,
 Magnifica extruxit felicibus atria Musis:
 Hi, Carpathiis ducens e montibus ortum,
 Istius, Græcizque muros præterfuit urbis.

Quarta viro conjux, natalibus edita Russis;
 Stant ubi Chroviz, pulsata Borysthenis unda
 Moenia: priscorum sedes pulcherrima regum:
 Ad latus Euxini (quæ surgit & Olbia) Ponti:
 Olbia Mileto egressis habitata colonis:
 Ambitus huic lati patuit sex millia muri

Vladislaus Jagello, Rex Polon. filius Olgerdi ex Maria Thuberensium Ducis filia: Nepos Gedemini, ex vidua Vitholdi, Ducis Litvānia: undecimus Ludovici sponsi adunum.
Math. de Mich. lib. 4. cap. 36.

Academia Cracoviensis, fundata a Jagellone Vladislao, anno 1400.

Sophia Dux Rioviana, filia Andree Ioannis: ex sorore Vitoldi, Maria, Litvana Duce: neptis Iuvonia (fratre Ioannis) Dux

*ex Rjovia, &c,
Matth. de Mich.
lib. 4. ca. 26. Pro-
repti Volodomiri.
Abneptiu Stanis-
lai, Ducis; Alex.
Gagvin: Vnde-
cimā Ludovici
spensī adavia.*

Teutonica: ipsa enim multis amplissima fanis
Cœnobiisque sacris, magnæque penatibus aula.
Rudera nunc passim, veterisque cadavera turris,
Magnificæ quondam testantur limina sedis.
Dux illam Andræas, Russorum sanguis, avitæ
Stirpis opus, longa jam tum ditione tenebat.
Inde genus Sophiæ: quæ binis Regibus oram
Auxit Sarmatiam: Casimiri regia mater,
Et Ladislai: satis quem Varna sinistris,
Nomen habere facit, violato fœdere pacis.

*Casimirus Tagel-
lonis Vladislai ex
Sophia F. Rex Pol-
lon. Sextus Lud.
spous. abavus.*

Huic Casimire subis, civili tempora quercu
Cincte, caputque sacrum ramo felicitis olivæ.
Non impunè tuas Mariani nudit agmen
Invasit terras. Nam tu victricibus armis

*a Elisabeth, uxor
Casim. Regis Pol.
filia Regis & Im-
peratoris Alberti:
neptis Regis & Im-
per. Sigism. pro-
nept. Regis & Im-
per. Caroli IV:*

Arva recepisti, sceptris ablata Polonis.
Tartaricos etiam repulisti à finibus hostes:
Non passus terram flamma populasse Ruthenam
Impunes; belloque tuos vexasse Podolos.
Salve longævi soboles longæva parentis:
Villane posteritas credet, natumque patremque
Centum annos terræ regnum tenuisse Polonæ?

*Abneptis Regis
Bohemia Joannis:
Adneptis Regis &
Imp. Henr. VII.
soror Regis Ladis-
lai, Bohemi: Ma-
ter quatuor Regū
Polonia, Iosā Al-
berti, Alexandri,
Vladislai & Si-
gism. Avia Regis
Hungariae Ludo-
vici: & Anna
Regina Hungar.
Proavia, Maxi-
miliani Regis &
Imp. ex Anna &
Ferdinando: Abavia Regis & Imp. Rudolphi II. & Ludovici Ducis Vuirtembergici, Sexto
Mart. anno 1505. 30. Aug. Cuss. in Auf. Matth. de Mich. lib. 4. cap. 24.*

Quid loquar, ut patrem te regia fecerit uxor:
a Alberti nata Austriaci, præsignis Elisa:
Regia quam peperit cognominis uxor Elisa:
Filia Sigmundi prælustis Elisa Bohemi.
Fortunata parens: magni quæ filia Regis.
Tum Regi soror, & conjux pulcherrima Regi:
Quatuor & regum genitrix: avia inclita Regum;
Pannoniæ Regis Ludovici, Annæque sororis:
Quam Ferdinandus thalami sibi fœdere junxit,
Æmiliane tuam Cæsar ter maxime matrem,
Atq; aviam Rudolphe tuam, fortissime Cæsar.
I nunc fama vetus, dictisque extolle superbis

Lempe-

Lempedona : decus terræ tam grande Lacænæ
 Filia quod Regis : conjux & quod inclyta Regis
 Exiterit mater. Pherenicen scilicet ætas
 Prædicet antiqua, & priscis annalibus addat:
 Quod soror & genitrix, & filia vixerit olim,
 Cinctorum Elæa palma victrice, virorum.
 Nos nostram non hunc potius miremur Elisam?

Sed tu perge tamen felici barbite nervo:
 Et reliquos memora, Ludovici Principis, altos
 Materna de stirpe adavos. Rex qualis, Elisæ
 a Albertus genitor fuit hujus : imago potentis
 Austriados : quo non alius felicior ullus,
 Imperii sceptris, & ævita sede potiri.
 Hic ope Teutonicæ Taboritas fudit Achillis:
 Collectam exilio pubem, & miserabile vulgus:
 Divorum statuas natum populare, sacrisque
 Sedibus, & magnis inferre incendia templis.
 Ille etiam Getico jam struxerat arma tyranno:
 Hungarias tecturus opes. sed præcoce raptus
 Funere, Cæsareas Friderico linquit habenas.

Edita Sigmundo prælustis Elisa Bohemo
 Ducta illi in thalamum, regali nupta paratu:
 Delitiæ patris: regnis dotata duobus
 Filia, multorum spes invidiosa procorum:
 Vni conjuncta Alberto. Quid postuma dicam
 Pignora? te gentis Rex Ladislæ Bohemæ:
 Ostendere tuis quem tantum fata: nec ultra
 Esse dedere? nimis Bojema propago nepotum
 Visa potens, Gallo consanguinitate propinquo
 Iam facto: superi propria hæc si dona tulissent.

b Quo verò memorem versu te, magne Georgi:
 Ex Bojebracia comes o fortissime gente:

b XIII. Georgius Boiebracius, Bohemia Rex: ortus e familia comitum Niddanorum: quæ
 imperante Friderico I. I. venerunt in Eoiemiam: decimus tertius sponsi Ludovici adavus.
 En. Sylv. Dnb. Reuser.

XII.

a Albertus Imp.
 XII, Ludov. sponsi
 si adavus, filius
 Alberti, ex Ioan-
 na, Duce Bavaria
 nepos Alberti, ex
 Beatrice Burgra-
 fia Norim. Prone-
 pos Alberti ex Io-
 anna, filia Vtrici
 Comitis Ferreris:
 Abnepos Alberti
 Cas. ex Elisabet.
 Mainhardi filia:
 Duce Carinthia:
 Abnepos Rudolp.
 Casaru, &c.

Elisab. Alber. u-
 xor. 12. sponsi Lu-
 dov. adavia: filia
 Sigism. Regis &
 Imp. ex Barbara
 Cilia Comite: Ne-
 ptis Caro. 4. ex Io-
 anna Duce Sued-
 nicensi: Proneptis
 Ioan. Regis ex E-
 lisabetha, Vencef-
 lai ultimi Regis
 filia: Abnepus
 Henrici VII. Lu-
 celburg. ex Bra-
 batina Duce, &c.

Quem, Ladislao fatis super æthera voto,
 Bojem proceres summa ad fastigia regni,
 Haud vili duxere loco: tibi vivida bello
 Virtus, & virides animi, pietasque senectæ
 Atque armata fides mens, & vis insita fandi
 Te duce supplicium Mainardus, carcere victus,
 Expendit, deditque viros non ledere iustos.
 Te duce Matthias victis creptus iniquis
 Hunniades, sceptrum Hungariz cum virgine cepit:
 Rex Regisque gener. Quin & nova fœdera tecum
 Sauromates sœxit Casimirus, & auspice **CHRISTO**
 Bojem junxit sociali pace Polonis:
 Hic ubi Glogovios perlabitur Oderæ fines.
 Inde tibi generum Ludimilla, virgine pulchra
 Lignitium, è veteti Fridericum gente, parasti:
 Inclytus assertor fidei, vindicæque pio sum.
 Qualis erat Pharis quondam Iosephus in oris
 Qualis erat Daniel, rares, Babylone sub ipsa:
 Abdiasque pios tutus ab hoste penates:
 At quando Huniades, furis exiens Averni,
 Immemor horum Iosephi genepi, inculcæ arma Bohemis
 Atque idem, dura pressam obsidione, Viennam
 Cinxit: opem obfessam Victorinus ad Iterum
 Dux Bojebracius tulit: & vim Pannonis omnem
 Cæsaris à stiracæ manu victorice preffat.

Chunigunda, Re-
gina Bohemia: n-
xor Boiebracii: or-
ta ex antiquissi-
ma familia Bato-
nica Sternenberg:
decima tertia spo-
si Ladov. adavina.

Sternenbergiacæ Chunigunda propaginis uxor,
 Henrico patremque fecit antabilis uxor:
 Cui sua religio primaria cura, Deique
 Cultus: & è sancto deprompta oracula verbo.
 Emicat in clypeo Sternbergæ, insignis decorum
 Stella: jubar toto quæ spargit in orbe coruscum.
 Quale sub Oceani vultum perlota fluentis
 Matutina Venus, nitidis cum surgit ab undis.
 Arx antiqua, patrum sedes: quam flumine leni
 Præterit, Albicola qui permeat arva Bohemi.

Multavius

Multavius: densis Gabretz montibus ortus:

Hinc genus Henrico: patrum quem Gloza dynastam
Agnovit, Comitemque suum: quem Cæsar amico
Monsterobergæ ornavit, Fredericus honore
Principis: inque Ducum Lygiorum sede locavit:
Proque tot æmorum curis, quas egerat ante,
Hunc titulum meritis præfandum reddidit æquis.
Sæpius ille acie palantes Panponas egit:

Glogov, aquæ feræ, averrit ab arce cohortes

Hunniadæ, rabidi successu, Marnis orantes.

Quæque apud Danaos hostem Telamonius Ajax

Contudit, inque fugam palantia pectora vertit:

Ausa feros Grajis immittere classibus ignes.

Talis & hic patriis repulit ditionibus hostem

Huniadem, regni poscentem sceptrâ Bohemi

A focero, furiisque exitu inatque ante Latini

Præfulis: Hungarico dederit, qui regna Mathiz,

Non sua, non Italæ à Cæsare credita, Papis.

Iuncta Duci conjux, casti Catharina pudoris

Marchiæ de stirpe damus generosa propago.

Quam pater Albertus, Baidamæq; Margaritis uxor

Progenuere: tibi Frederico cernere neptem,

Marchio: qui primus septemque in ordine Princeps

Æquasti veteres geminata superponates.

Diximus antè tuum Germanicè nomen Achilles

Sed tua nunc iterum pulchra rodit ordine virtus:

Atq; ad avos inter, clarum eæ sidus Olympi,

Promicat. Albertum quis enim non norit Achillem?

Alberti virtus gentes regesque subegit:

Alberti fugit Burgundum, dextera Carlum:

Alberti cessit superata Borussia signis:

Alberto victi verterunt terga Bohemi:

Albertum octava statuentem ex hoste tropha,

Norica vidit humus, populataq; mœnia flevit.

Huic claus, militia armatus ducere cohortes:

*Henric. Geor. Re-
gi filius: I. Ex
Monsterobergæ;
à Frid III. et ca-
tus: Ludov. spon-
si ab avus septi-
mus.*

*Vrsula; Henrici
coniux: filia Al-
berti Marchionis
Brandemb. Elect.
ex Margaretha
March. Badensi:
septima sponsi Lu-
dov. abavia.*

XIII.

*Albertus March.
Elect. filius Frid.
I. ex Elisabeth. Ba-
vara: nepos Fri-
der. ex Elisabetha
March. Misnia,
etc. Ludovici
sponsi ad avus de-
cimus quartus*

a **Margaretha**, *Marchionissa Badenſis: prima uxor Alberti Elektorũ filia Iacobi March. Badẽſis e Cathari. Lothar. Duce: Nep. Bernhardi. ex Anna Ludov. Oetingenſis filia, Proneptis Rudolp. ex Mechtilde Spanheimẽſe Comite. Adneptis Frider. ex Vrfula Teccẽſis, Duce: Adneptis Rudolphi Pforzenſis e Comitiffa Oetingenſis: 14. ſponſi Ludov. adavia. Monſt. lib. 3. Coſmog.*

XV.

b **Ioan. Dux Glogoviẽſis, Saganenſis, Stinaviẽſis, Croſnenſis, Filius Henrici, ex N. filia Bernhar. Ducis Oppelia e Ratiboria: Nepos Henr. Ferrei, ex coniuge Cathar. Leopoldi Auſtr. filia, Pronepos Henr. ex Mechtilda filia Herm. Brandenburgẽſis: Abnepos Henrici, ex Mechtilda, Duce Brunſuicẽſis: adnepos Conradi, ex Salome, filia Vladislai, Ducis Polonia Maioris: matrona ſanctiſſima, Decimus quintus Ludovici ſponſi adavius.**

Et caſtris quaſiſſe locum: valloquẽ recenti.
 Et foſſa munire ſuos: tutoſquẽ receptus
 Proſpicere: inquẽ aciem turmas componere equeſtres.
 Huius amor gravium ſonitũ clangente tubarum,
 Antevolare viros, primoquẽ ex agmine ferri:
 Et gladio adverſum proſternere cominus hoſtem.
 Primus iſſire manu, poſtremus cedere pugna
 Gaudebat: primus ſcalis aſcendere muros:
 Atq; expugnatæ dare ſignum mœnibus urbis.
 Tum quoties iniiit vacui certamina campi,
 Congreſſos ſecum, longis haſtalibus omnes
 Deturbavit equo: nemo illum. Ferrea namq;
 Mens homini, & nullo ferri violabilis ictu.
 Sola etiam galea tectus, parmaquẽ tepenti;
 Cætera vir nudus, poſcentes prælla campi,
 Armatoſquẽ hoſtes ſellis eiecit equorum.
 Sed quid ego hæc paucis? equidem ſi carmen in unum
 Tantarum cupiam laudes includere rerum:

Promptius æſtivas numeravero meſſis ariſtas:
 Aut quot aves motis tollantur in aëra pennis.
 Nam nihil Alberto de Principe dixero tantum,
 Quod virtus animuſquẽ viri non undiq; vincat.
 a Prima tori conjux, veteris de ſtemmate Badæ
 Hunc adavum fecit pia Margaris: altera Miſni
 Sanguinis, Anna abavum noſtri Ducis: utraq; divum
 Progenies, magniſquẽ Ducum natalibus orta
 Hæc abavi, illa adavi laudabilis uxor Achillis.
 Nam quis Badanæ neſcit primordia gentis?
 Quis proavos Iacobe tuos? quis fortia magni
 Pectora Bernhardi? non illum laudis egenum
 Abſtulit atra dies: tumuloquẽ recondidit alto
 Hercyniæ denſo ſtans Alba cacumine ſylvæ.

b Proximus inſequitur Sileſæ gloria terræ,

Glogoviis generosus avis: bellator Ianus:
 Cui Saganum quondam, cui divitis incola Cosuz
 Paruit: & pulcræ validissima mœnia Guræ;
 Stinaviumque potens: quos Odera perluit agros,
 Et Boberus mistis cum Quissa illabatur undis.
 Dux forti genitore & progenitore potenti
 Editus: à duro qui duxit nomina ferro:
 Ferrato cataphractus equo. Quis major in armis
 Sarmaticis miles: cum dura Borussia pœnas
 Solveret: & gentem premeret Igello rebellem:
 Quàm Dux Glogoviæ, stirps inclita Martis, Ianus?
 Illo quippe Borysthenias armantē cohortes.
 Conspexere Duces Mariani, equitesque Borussi:
 Quanto constiterint, Regi quos miserat, enses,
 Teutonijs dira minitatus voce magister.
 Nam belli fulmen luctantes dispulit hostes:
 Et magnum statuit domita de gente tropæum.

^a Ipsi astat conjux, generosa Scholastica: vultus
 Ingenui princeps, animique illustris: Erico
 Nata patre: Albicollæ moderato mœnia gentis:
 Quæ Louenburgas volvit pater Albis arenas:
 Et magna undarum Lunenses gurgite muros
 Allapsus, celeri petit æquora Baltica fluxu.

^b Natus Ioannes venit huc, spes altera gentis,
 Glogoviæ: generis qui deinde novissimus hæres,
 Vendidit Alberto, quas à patre ceperat, urbes:
 Saxoniz Alberto, dextræque potentis Erico:
 Fratribus, æquæva consanguinitate propinquis.
 Nam cognata domus, magnæque propaginis auctor
 Vixit uterque duci, & Saganensis avunculus aulæ.

^c Nupserat huic Iano, Troppæ filia gentis:
 Cui Vuenceslaus genitor: Catharina vetustis
 Edita principibus: patrum generosior ortu.
 Nam quid ego referam te Vuenceslae, potentem
 Troppensis terræ dominum? qui Regis Achates

X

^a Scholastica uxor
 Ioan. filia Erici,
 Ducis Saxonia in-
 ferioris, Yngaria
 & Vuestphalia:
 neptis Erici: pro-
 neptis Erui, ex E-
 lisabetha, Nicolai
 comitis in Holstein
 filia: decima quin-
 ta Ludov. sponsi
 adavia.

^b Ioānes Io. du-
 cis Glogoviensis, &
 Scholast. Saxonia
 Duce filius: octa-
 vus Ludovici
 sponsi abavii:
 Cathar. uxor Ioā.
 Glogoviensis Du-
 cis: filia Vuences-
 lai Ducis Troppē-
 sis, & Steinarvien-
 sis: octava Ludo-
 vici sponsi abavia

XVI.

^c Vuencesl. Dux
 Troppens. & Stei-
 narviensis: Vuen-
 cesl. filius, ex N.
 Henrici Rudolphi
 Ducis dimidia
 Glogovia & Stei-
 navis filia: deci-
 mus sextus Ludo-
 vici sponsi ada-
 vus.

Alter eras veterum soboles certissima Regum:
 Sarmaticas olim qui scepra tulere per oras?
 Troppa tibi sedes, quam præterlabitur amni
 Oppa vago, postquam Iægersdorfensia liquit,
 Et jam Sarmatiæ cursum ad confinia vertit.

*Salome, Baronis-
 sa in Zastloviz:
 uxor Venceslasi
 duci Troppensis:
 decima sexta spo-
 si Ludovici undavici.*

Vxor clara tibi, & generoso nobilis ortu;
 Zastlovizæ Baronum stirpis: amatrix
 Virtutum, Salome: & pietatis idonea cultrix:
 Quæ quamvis oculis jam non est obvia nostris:
 Fama tamen restat, nullo delebilis ævo:
 Ingenii quæsitæ bonis: tum stemmate matrum
 Linea descendens: longaque à stirpe nepotes
 Marchiadæ: quorum jamdudum innotuit orbi
 Præcellens virtus, è priscis cognita fastis.

*Tres sorores Glo-
 govienses: tribus
 fratrib. Monster-
 bergensib. nuptæ.*

Nam ternas neptes Salomæ, ternasque sorores;
 Monsterobergæo ternis de sanguine, junxit
 Patribus: Alberto Salomam, Hedvigimque Georgo,
 Annam Carle tibi: Henrico genitore creatis.

Hactenus hæc citharæ, & vocali carmine Iopas.
 Plura locuturo, nervus sub pollice summo
 Rupit: & in binas abierunt stanina partes.
 Tunc ait: exactæ post septima tempora lucis,
 Quod reliquum attexam: proavosque & facta parentum
 Exequar: at reliquam vos hîc traducite lucem:
 Et libate merum, veteresque repellite curas.
 Dixit: & è mediæ cessit penetralibus aula.

Tunc omnes liquidi repetito munere Bacchi
 Surrexere totis: lux est data cœtera ludis
 Festivisque choris: donec jam serus Olympum
 Clauderet, Hesperias Titan abiturus in undas.
 Tunc cœnam repetunt: positisque tapetibus altis,
 Munera cum dulci capiunt Cerealia Baccho.
 Atq; illic variis postquam convivia dictis
 Explerant: mensa grates egere remota:
 Et choreis iterum genitali more peractis,

Quæ.

Quævivere levem per stragula picta soporem
At vigil obseſſos ſervat custodia muros.

LIBER QVARTVS.

Ertia lux aderat pugnae ſacrata pedestri:
Cum cælo paſſim jam decedentibus aſtris,
Sol oritur: revocatque ſuos Auroræ labores.

Primi adeunt delubra duces: pacemque diei

Illius à CHRISTO poſcunt. Cœleſte Magirus

Verbum aperit vates: maturis impiger annis,

Præco DEI, ſuperumque comes, Chriſtique miniſter.

Eloquio doctus referare arcana priorum:

Et liquidas monſtrare vias ad ſidera cœli:

Aurea cui CHRISTVS divinæ munera virgæ

Conceſſit: moreſque pios, & criminis expers

Curriculum: nullique obnoxia pectora culpæ.

Iſque ubi finierat, conſtructam protenus aulam

Convivæ repetunt, juſſi conſidere menſis,

Appoſitis veſciſque epulis, vultumque recentem

Sumere, ferventique animos diffundere vino:

Et ludo armorum ſolidas ſibi quærere vires.

Atria tota nitent: conſperſaque pulvere tellus

Provocat in mediam certantum pectora arenam.

Haud mora fit: dapibus ſumtis, ſpumante lyxi

Munere perfuncti, ſeſe ad certamina firmant.

Et jam plena viris ſtat pergula, & obvia turba

Omne pyriſtilium denſa cinxere corona.

Ipfæ etiam crinali auro palloque rubenti

Urſula, jam conjux, ſuccincta, ambæque ſorores,

Et genitrix, gloteſque altæ, tereteſque puellæ

Speſtatum veniunt, veniunt ſpeſtentur ut ipſæ.

Primus ibi ante omnes ſe fortibus induit armis

Dux ſponſus: lorica m humeris aptatque tralicem,

Et lateri ſcutum, nulli penetrabile telo,

*Ioannis Magiri,
Præpoſiti Stuccar-
diani, concio ma-
gistrina.*

*Ingreſſus Duoſ
Ludovici, cum*

X. 2

duabus commilitonibus ad certamen pedestre.

Passurumquē comis multa irrita tegmen
Cærule carbaseo volitans subtemine, bracca
Femen obit: nivea suræ velantur aluta,
Baltheus appensam elato mucrone machæram
Sustinet: ex humeris pendet teres hasta ferissa.
Iamquē dîes medium cursu transibat olympum
Icæ sonant duris tria cærule tympana palmis:
Alternoque vetus repetunt hoc verbera ræmen.

*Martium genus: rapida temeritas,
Teutoni soli studia recolite:
Quos boni Ducis patrius habet amor:
Namque gaudium dare decet alacres:
Dum sacri ferit fœdera nova tori
Teccius pater. Igyur hilaribus
Este mentibus: ruite simul in hos:
Quos dat obvios humus & aqua viros,
Rapite, ruite, trabite, finite fremere, gemere
Quatite, premite, canite, sequimini!
Martium genus, rapida temeritas.*

Nec tibicinez cessant modulamina buxi:
Inque vicem festiva suo frémunt ala sonore.

Procedunt gemini veneranda ætate laniatæ,
Vestibus induti paribus: quos calide vultum

*Albert. comes in
Leuvenstein: &
Conradus Thum,
à Neuuenburg:
Duci à latere.*

Contectus sequitur princeps: paribusquē Albertus
Armis Leusthenius: paribus quoq; Thummius armis.
Fascia, cæruleo atq; albenti vellere mista,
Ex humero lævæ dextrum nodatur in armum.
Ter circumgressi cavæ intervallo patentis:
Tandem omnes fixo subeunt tentoria vallo:
Expectantquē novos contis vibrantibus hostes.

*Ingressus Frider.
comitis Vuirtem-
bergici, &c.*

Tunc intrat flavam princeps Fridericus arenam:
Mompelgardæi cultos fidissimus agri:

Bis

Bis quino comitante viro. Nigra cassis & arma,
 Et vestis peregrina viris, ignotaque forma :
 Burgunda contexta manu : quæ pollice docto
 Stamina nigranti subduxerat aurea telæ.
 Quin & versicolor redimebat fascia corpus. -
 Tympana pulsa sonant : referuntque hoc verberare carmen;

*Age miles, pede forti, fer in hostem
 Leve signum : cape telum : decet omnes
 Pede juncto, dare plagas inimicis.
 Neq, jam parcere cuiquam : sed in omnes
 Ruere, rapere, trahere : finite gemere
 Fremere, quatite, trahite, rapite simul omnes,*

Insonat hæc eadem peracuto tibia cantu.

Hos super in planum descendunt agmina campum
 Longa Dynastarum, de nobilitate Sueva :
 Armis accincti niveis, alboque corthurno
 Evincti furas : tecti femoralibus albis :
 Et fortes sublatis animos. Iuvat ire coruscis
 Ensisibus, & dextra memorandum querere nomen.

Ultimus accedit folles sua femina cinctus,
 Cæruleos niveosque : genus Gustavus avitum,
 Renani comes, & prælustis fama Palati,
 Quem deni pedites parili comitantur amictu.

Sed jam tela vocant, ad ludicra prælia Martis
 Armifoni : Hic nobis alias tu suggere vires
 CHRISTE DEVS : major nervos mihi dextera tendat.

Emicat ante alios fulva Ludovicus arena :
 Qui postquam obducta contextit casside vultum,
 Convenitque suis : hilari per strata tumultu
 Vadit ovans, ac prima suæ documenta cohortis
 Exercere parat : geminat dum verbera pellis :
 Et Phrygia argutè modulatur classica buxus.

X 3

*Ingressus virginis
 septem ex nobili-
 bus.*

*Ingressus Georgii
 Gustavi, Palat.*

*Ludovicus Dan,
 adversus Ioan.
 Bartol. ab Obent-
 rant.*

Tum pugnae socius, longa Obentrutius orno
 Procurrit: contumque trahit: quassoque lacerto,
 In summae figit tremebundum margine parmæ.
 Ter conati ambo durum confringere lignum:
 Ter frustrata manus. Princeps tamen aptior ensem
 Diffidit: & medii dispergit fragmina ferri.

*Albert. Comes in
 Leuvenstein, ad-
 versus Ioannem a
 Stockheim.*

Inde Leosthenius protenta hastilia vibrat,
 Stochemium contra: tres ille viriliter ornos,
 Ceu tenues rumpit calamos: tres diffidit enses:
 Hic geminas fregit, quas scuto impeggerat, hastas,

*Conradus Thum a
 Neuvenburg: ad-
 versus Henricum
 a Copenstein.*

Thummius hinc aciem, connixus corpore toto,
 In medium venit: & lignis super arma duobus
 Hostica contractis, unum quoque dissipat ensem,
 Tres Copenstenius, salvo fidit ære, sarissas.
 Fraxinus ut steterat, passu vicina propinquo
 Heppenbergeri, fulvæ succedit arenæ:
 Obvia quem contra sponsum vestigia torquet.

*Dux Ludovicus
 adversus N. ab
 Heppenberg.*

Ille duas rumpit pinus, ducis ira machæram.
 Veningo inferior gemina Leusteniis orno,
 Par una: bino stricti minor impete ferri.

*Comes Albertus
 contra N. a Ven-
 ningen.*

Thummius hoste suo major. Nam fragmina bini
 Dispergit ligni, gladiumque in casside rupit.

*Con. Thum, con-
 tra N. Senft, a
 Saulburg.*

Atq; hi tres toto adversæ certamine pugnae,
 Ritè vices alternabant: semperq; secundus
 A duce Leusteniis, post hunc vir tertius ibat
 Thummius: expectantq; suos mucronibus hostes,
 Illi astant: tenet in capulis, ferroq; paratos
 Ira metus: galeæq; tremunt horrore comarum.

*Dux Ludov. con-
 tra Frider. Comi-
 tem Vintember-
 gicum.*

Ecce trahit media lignum Fridericus arena,
 Mompelgardæus princeps: circensibus armis
 Strenuus: & prima tectus lanugine malas:
 Nunc ferro inclusus. Surgit violentior ira
 Cominus: atq; oculos Ludovico in principe figit,
 Ne juvenes, ne tanta animis assuescite bella:
 Neu patriæ validas in viscera vertite vires.

Tug

Tuq; prior, tu parce : genus Ludovici Deorum.
 Sed quid ego hæc? Ludunt : suus est & ludus in armis.
 Iamque ruunt : paribusque micant duo Martia telis
 Pectora : Teccæum metitur robore toto
 Ille Ducem : hic toro pulsat conamine frontem.
 Dux geminam rumpit frameam, comes inclytus unam :
 Tum gladios stringunt : strictos fragor excitat æris :
 Verberaq; alternant : galeaq; infringere durum
 Luctantur ferrum, gladius salit ære repulsus
 Teccigenæ geminus : Friderici principis alter :
 Cui dux adversa deturbat casside cristam :
 Dum propius premit, & ferro cava tempora pulsat.

Insequitur Musis comitatus & arte decenti
 Acacius : de monte bono sua nomina vertens
 Omen in antiquum : nitentem stipite longo
 Occupat Albertus Comes, atq; ingentia torquet
 Robora, sed paribus discessum è pulvere telis.
 Protenus oblata ferit inter tempora frontis :
 Tresq; enses rumpit teretes Leustenius heros.

Exemplo Comitæ : fertur succensus in arma.
 Thummus : Hanssmiumq; videt vestigia vasto
 Obvia ferre gradu : qualis cum vertice celso
 Precipitat sylvæ, montano Hylæus ab antio :
 Aut ingens Pholous. Materam tum protenus unam
 Alter in alterius clypeato pectore frangit :
 Sed validis Thummi dissultat lamina dextris,
 Haud tulit, utentes pugne successibus, ultra
 Fridricus : firmatq; suos atq; increpat hostes.

Sic dextris animus juvenum additus : irruit hasta
 Oblonga Heimsdorfus : protentamq; ingerit ornum.
 Hunc reprimat sponso princeps : sed rumpit uterq;
 Fraxineam molem, gladiumq; infringit uterq;.

Instat anhelanti virtus Halvilia pinu :
 Leustenumq; petit, tunc utraq; rumpitur arbor :
 Vincitur ære comes. Nam tres Halvilius enses

*Comes Albertus
 contra Acacium
 à Gutenberg.*

*Com. Thum, con-
 tra Ioannem ab
 Hanssmius.*

*Dux Ludov. con-
 tra Ioan. Christoph.
 ab Heimsdorff.*

*Com. Alber con-
 tra Ioan. Sigmund,
 ab Halvili.*

Diffipat: & victor domito velut hoste triumphat,

Con. Thum. contra Meliorem à Brunfels.

Nec Melior cessit tibi Thummi: nec Ludovico Rustius Vmbstadium comes ense hastaq; trementi

Dux Ludov. adversus Balthas- rum à Ruest.

Vincit: & in vacuas ferrum disseminat auras.

Com. Alber. contra Ioan. Vuambold, ab Vmbstat.

Thummius occultum sibi solo corpore mensus Hostem alium aggreditur: fragilique lacerare telo

Conradus Thum. contra Albertum Senfft.

Non timet. Ille viro digitis imbellie solutis

Intorsit jaculum: quod protenus ære repulsum

Transabiit. Sic innumeris leo fortè potitus

Cædibus, illustri sitis est in sanguine mergi:

Nec nisi pugnantis cervicem frangere tauri.

Dux Ludov. contra Ioannem Anastas. Vualdner à Freundstein.

Tunc aciem in mediam rapido fert ora tumultu.

Valdneres: vibratque actis hastile lacertis.

It stridens per suta viri Teccæja taxus:

Dirutaque ærato sonuerunt robora corde.

Com. Alber. contra Eberhardum à Tubingen.

Antiquæ felix Eberhardus origine gentis,

Arma Tubingæus Comes expedit, & trahit hastam.

Quem postquam egregium cristis, & casside nota

Fulgentem adverso Leustenius agmine vidit:

Illicet invadit, bonus ense, bonusque sarissa.

Conr. Thum, contra Eberhardum Baronem à Limpurg.

At Lymburgæum ligno, ferroque Dynastam

Instantem, ambobus procul æquat Thummius armis.

Continuò celer Halvillus, Princepsque còruscus

Dux Lud. contra Ioan. Georg. ab Halvil.

Adversi cavea apparent: hastasque reductis

Protendunt longè dextris, & spicula vibrant.

Irrita vis teli Teccæi: haud irrita virtus

Halvilli geminasque sudes gemino impulit ictu.

Com. Alber. contra Ioan. Henr. Thum, à Neuëburg.

Thummius hinc alter, nec non Leustenius altis

Connixi incurrunt hastis, Thummique ruinam

Dat sonitu ingenti, præfractaque dissilit arbor

Fulminis in morem, aut tormento ponderis acti.

Conr. Thum, cont. Nicol. à Gölitz.
Dux Lud. contra Frider. Humpff.

Vno Gölnitium gladio prior occupat hostis:

Humpffus lignoque Ducem, ferroque calenti

Vincit: & ex acie spoliūque decusque reportat.

Com. Alber. con-

Inde subit, pugnamque ciet Remchingus, & ipse

Victor:

Victor: Pliningusque comes: cui Thummius impar
Viribus: atq; acie ferri congressus iniqua.

Concurrunt tamen, & Mavortia praelia miscent:
Alternantque manus, & magnis nixibus instant.

Tunc oriur fluctu galearum, ictuque machææ
Bellicrepus sonus: ut quando radicibus arbor,
Nimbosi boreæ furiis evulsa, ruinam

Traxit: & innumero conspergit fragmine terram.

a Quid te Richovi: Quem Dux Ludovicus eadem

Aggressus pugna, collatis cominus hastis,
Præterit: temis terno simul impete fractis,
Et totidem gladiis? quid te Daxperge? quid alto
Vertice conspicuos comites, fortemque Ribiscum,
Vuitteniumque acrem, & nota virtute Badanum,

Grumbachiumque, & quæ comitatur cætera pubes?

Invadunt Martem frameis, atq; ære sonoro.

Dat gemitum thorax, percussaque cassis anhelos

Verbere. Nam ternas valido molimine terni

Victores fregere sudas, acerque Ribiscus,

Atq; animis ingens Daxpergus, & inclytus ære

Fulmineo Biberacius: æquo Marte potiti.

b Ordine succedunt, tritaque feruntur æna,

Vrbachiusque Endusque Nehusius, atq; Repurgus

Diruta quos ornant quassæ fragmenta catææ.

Quisq; sudem rupit, durum quoq; Gneisius enses:

Sed pedes Heslenius terna deceptus ab hasta:

Oppugnati omnes Ludovici fortibus armis

Quis numerum ferri, plagasque & fragmina dicto

Æquarit mortale sonans? fremit æquore toto

Fraxineus Mavors, sudibusque exultat adactis.

Iamque Palatinum in pugnam vocat agmen Enyo.

Emicat hic: lignumque rotat: claususque minaci

Casside, ferratusque sonat Gustavus: & ora leonis

æra Carol. à Ripurg. Contr. Thum contra Boppen. à Vuizleben. Com. Albert. contra Georg. Gustavum, Palatinum Rheni.

tra Ioan. Vrbic. à Remchingen.

a Dux Ludov. contra Henr. à Richau.

Com. Alber. contra Carol. à Daxperg.

Dux Ludov. contra Caspar à Vgittin.

Com. Alber. contra Henric. Ribisch.

Contr. Thum, contra Vuolffg. à Grumbach.

Dux Lud. contra Eccard. à Baden.

Com. Alber. contra Bernh. à Biberach.

b Dux Ludovicus contra Ioā. Vuilh. ab Vrbach.

Com. Alber. contra Alex. ab End.

Conrad. Thum, contra Frid. Geu a Manspach.

Dux Ludov. contra Vuil. Frider. à Luxemburg.

Com. Alb. contra Ioan. Conrad. ab Vrbach.

Conrad. Thum, contra Rudolph. ab Hesten.

Com. Alber. contra Ioā. Dieterich Neuhausen.

Dux Ludov. con-

Fulminei ostentat: mansueto pectore Princeps
 Dulce rubens, viridique genas spectabilis ævo.
 Nunc, ait, ô nunquam ludo tentata lacertis
 Hasta meis. nunc tempus adest: da rumpe te met
 Loricamq; manu valida quatillare tremem:
 Quatuor ut sparsa fragmenta legantur arena,
 Sic ait: & pugnae maiora ad præmia fertur.
 Icta Palatinum sonitu dant tympana cæmen:
 Et celerare jubent, humerosq; ferire coruscos,
 Et galeam teretem quatere, & pertundere ferro.
 Obviat huic Comes Albertus, cui lancea sortem
 Denegat: at juvenis Princeps fervente lacerto
 In comitem torquet pinum: quæ viribus acta,
 Diffilit: hinc aliam dextra rapit ille calenti:
 Diffractamque iridem collo, dispergit in auras:
 Tertia colluctata quidem, sed fraxinus errat.
 Namq; velut muro, solidaque à caute repulsa est.
 Tum ferrum nudat, vaginaque exipit ensem:
 Et plagas reddens, dederat quas fortior hostis:
 Terque quaterque gravi juncturas callidis ictu
 Pulsat: & in medio disrumpit agone machæram

Dux Ludovicus ibi redit in certamina pugnae:
 Nondum succumbens oneri nondumque labore,
 Fessus: & invicto rursus mucrone coruscet,
 Offert huic nitido lucentia pectora ferro,
 Valius: hic ligno, ille agili feliciore ære

Vidi etiam Tummi dextræ contendere Quadum
 Laude pari: vidi Rechobergo patre nitentem,
 Ire Leostenium contra: paribusque sarissis:
 Sed non & paribus circo certare machæris.
 Nam sua Leustenio ter rupta est lamina ferri:
 Bis Rechobergiaco: reliquæ vis irrita dextræ.

Tu quoq;, Ranzoviz nitor ô pulcerrime gentis;
 Ranzoviz gentis, fama super æthera notæ:
 Collaro pede Thummiacas virtute catæas
 Vicisti: & validi fregisti robora ligni.

Di

Dux Ludov. con-
 tra Ioan. Virm-
 ser à Vual.

Contr. Thum con-
 tra Vuilh. Quad.
 Com. Alber. con-
 tra Ernest. à Ro-
 chemberg.

Contr. Thum, con-
 tra Georg. à
 Ranzau.

Dî, quantus vixit, quàm forti pectore & armis,
Magnus Ioannes, Holfatæ gloria tetræ,
Ranzoviumquæ decus: Dani lux inclyta Regis:
Qui terram meritis, fama complevit Olympum?
Progeniem servet, tantaquæ à stirpe nepotes:
Inquæ patrum ducat vestigia CHRISTVS avita.

Iam subeunt alii, & media intervalla patentis
Corripiunt circi, porrectis cominus hastis
Svedus, Lempurgusquæ alacer, Baroq; Philippus:
Prospera sed linoquit fors Baronemquæ, Philippum,
Et Suedæ celebrem Acacium cognomine gentis:
Lempurgumq; & Byrsnerum, sociumquæ laboris
Sebacium, & clara venientem à stemmate Rustum
Fortuna tamen, & major victricibus armis.
Quatuor hæc uni strata congressus arena
Sebacio, rupit gladios: tres pertudit hastas:
Ferventi nixus dextra: galeamquæ cavavit
Leustenius: magna; virum de strage triumphat.

Postquam omnes dubii certamen ad acre Minervæ
Venerunt: subito partis ordine telis
Stant utrinq; acies: dextra fulgentis aronæ
Viginti, & quini pedites, totidemquæ sinistra:
Omnes hastati. Cum protinus incita multo
Verbere, dant pugnx crepitantia tympana signum,
Concurrunt sudibus: sudibus suta ærea pulsant:
Diffringuntquæ ornos, aut integra robora terræ
Projiciunt: nudantquæ enses, & tempora circum
Per teretes galeas, alternis ictibus errant.
Non alius fragor est, quàm quando bipennibus actis
Certatim agricolæ, celsis è montibus ornos
Instant dejicere: & manibus nituntur anhelis.
Commotæ nutant frondes: tremit arbore vertex:
Alternisquæ sonat percussa securibus ilex.

Ipse acie princeps densa Ludovicus, & armis
Stat medius, jamq; hos ornum, jam vertit ad illos.

Com. Alber. con-
tra Phil. Iacobum
dominû in Baar,
Dux Ludov. con-
tra Daniel. à
Lemburg;
Conr. Thum con-
tra Henr. Byrsner
Com. Albert. con-
tra Phil. Iacob. à
Seebach.
Dux Ludov. con-
tra Panerat. à
Ruoff.

Aggregati con-
tra peditum.

*Carcerib. incensu,
praliū dirimuntur.*

Ore ciens: patriaquē inclusus casside vultum
Nunc pedes ense vago, nunc premo robore ligni,
Ceus spectatus agit. Cum tandem sulfure foetus
Ardescit carcer, nigroquē volumine fumus
Obscat lucem: veluti cum Neccarus vdas
Exhalat nebulas: coelumquē videntibus aufert
Atra favilla volat, conjunctaque corpora flammis
Dissipat. It victor rapido Vulcanus ovatu:
Diffugiunt pugiles, doctisquē valentibus arma
Projiciunt simul: & spatia in sua quisque recedant
Schonbuchium mugire putes nemo, alite vento
Impulsum: tantum festiva per atria murmur.
Existit: variusquē lepor risusquē tuentum.

*Pramiorū & pal-
morum distribu-
tio à Cæne.*

Mergere luciferos, vicina nocte parabat
Hesperio jam pronus equos in gurgite Phœbus.
Cessat fessa armis pubes, positisquē repentum
Armorum scutis, repetunt convivium testis
Magnificis: vinoquē sitim, curasquē repellant.
Hinc saturi dapibus, choreas ex more frequentant:
Iudicis ut capiant, quæ sit sententia, quemnam
Declaret victorem isto certamine pugna.
Hic primum Ludovice tibi fortissime, munus
Teccigenū Dux magne datur quod plurima dextra
Robora fregisses: hostilibus incita parmis.
Altera Leustenio merito data palma: quod enses
Viginti hoc densi difflasset in æquore circi.
Tertia venerunt Alberto præmia Thummo:
Qui confertam æciem superasset alacribus ausis.
Qualis Olympiaco quondam certamine Pollux
Elæis ibat subvinctus tempora palmis:
Aut qualis Nemeæ rediens e pulvere Castor,
Incedebat ovans animis, & comtus oliva
Tales isti etiam festæ in penetralibus aula
Tollebant animos, lauro Daphnæide cincti.
Et quisquam digno percenseat omnia versu?

Aut

Aut meritis possit verbis æquare triumphos?

Quarta dies medium cœli transiverat axem:
Et jam tempus æquo spatiosa per æquora ferri,
Lucentis campis, & pensum decurrere ad orbem.

Tunc varios sumunt habitus; atq; ora rotundis
Oscillis tecti, decorant splendore veredos.

At campum iuvantilli, Tocci Principis horto,
Læta triumphales Succordia prospicit arcus:

Tollit & ingentes ad sidera ducta columnas
Machinæ: ubi erranti populo deservia fornix

Ostia: tum circum struuntur forma quaternæ,
Asseribus munita suis, & sepe videnti.

Desuper, arrecto volocem pectore cursum,
Cernimus æripedes; ad præmiis lathra Solis,

Dirigere: & matris quæstare liminibus auras.
Cernimus & patrio passum hinc insignis gentis,

Cornua vivacis cervi, galeæque decorum,
Venantis limæ; gemini squamæque piscis

Tergæ: quæ patulo iuxta Læto promicat ore:
Bojorum gentile decus, Remique bicornis.

Civica jam caveæ, confectam obsederat omnem
Spectatrix turba: & portis ex omnibus assunt

Matres atq; viri, pueri innuptæque puellæ.
Ipsa quoq; huc rutulis conjux adducta quadrigis

Vrsula: tam pulchri pulcherrima causa paratus:
Glotum cincta choro: geminaque sorore, piaque

Matre, & virgineo complet prætoria cœtu:
Ecce cupida exertat bipatentibus ora fenestris

Iam tuba dat sonitum stridentem ex ære recurvo:
Verberaque ingeminat comiti pulsator æheni.

Iam caveam ingressos, larvato musica vultu,
Præcedit magnos equites, equitumq; Magistros.

Iam viridi cantor lumbos succinctus amictu,
Et fide conspicuus varios ciet ore sonores:

Hic plectro indulget nervisque: huic tibia cantus

*Quarta dies nu-
ptiarum.*

*Ludus equestris,
& decursus ad
orbiculum.*

*Arcus trium-
phales.*

*Turba spectatorum
& spectatricum.*

*Ingressus Dux
Ludovici, præse-
latorum: ad equi-
stre certamen.*

Dat bifores: alius cavâ cornua flatibus implet:
Ille alternanti percurrit pollice chordas.

Tunc sequitur Princeps vultu Ludovicus aperto:
Omnibus in vacui venturis æquora campi
Certaturus equo, solusque tot agmina contra,
Cornipedem cursu, pensum flexurus ad orbem.
Palliolum viride, ex auri subtegmine fulvi
Contextum, induxit humeris, umbrataque gestat
Tempora Parrhasio, Hermetis de more, galero:
Arabæque manu præfert insignia virgæ.

*Habitus Ducis,
Mantendoris:*

*Habitus, & orna-
tus equi.*

Ter circum caveam fertur læti æquoris omnem:
Ostro ipse, ac sonipes ostro, totamque per auram,
Purpura sidoneis fucata renidet ahenis.
Crista super frontem alipedis: parilique decoris
Floricomæ in cauda fulgescit lamina cristæ,
Et phalera virides & sella tapete virescit,

*Ingressus Georgii
Gustavi Palatini
Rheni ad idem
certamen.*

Ecce tubæ veniunt velis pedentibus atræ
Et flavæ: diversicolor, qui tympana pulsat,
Asseda cornicinum. Globus astrifer ante celetes
Volvitur: & totum designat tramite mundum,
Cæruleique rotat stellas in imagine cœli.
Inde satellitium, celeres Ducis, ordine terni
Excipiunt, miscentque nigrantia vellera flavis.
Ponè in vectus equo ducit generosa Georgus
Agmina: Gustavum natum, æripidesque curules:
Omnes oscillis tectos, Phrygiaque tiara:
Omnes carbasia velatos cyclade corpus.
Stant gemmæ digitis, stant longa monilia collo:
Aure leves bacca, redimicula pectore pendent:
Et crocea immissa spirat coma flexilis aura.
Quales in tabula virtutes pinxit Apelles:
Tales illi ibant, niveoque colore nitebant.

*Georg. Gustavum
IVSTITIA:
cui Comitæ, Lex,*

Nam se iustitiam Gustavus finxerat, orbis
Restrictæ. parili librantem singula lance.
Lex illi socia: ingenti lex codice fulta.

Hic

His addit sese Pax aurea & ipsa sororem:
 Candenti sublimis equo, virtusque repugnans
 Versibus his, rerum Moderatrix: & sua magno
 Nomina dans animo, & lati nutricula mundi,
 Alma Ceres, spicis & flore ornata capillos.

Dumq; isti caveam circum, de more, feruntur:
 Interea à binis certamen ad acre vocatus,
 Promicat, & media insitens Ludovicus arena,
 Hinc læva frenos, hinc dextra, corripit hastam.
 Instimulat tubicen cornu, æripedique curuli
 Accendit mentes. Extemplò arrectus in auras
 It sonipes, rapidoque volans per inane meatu,
 Concita vix summo vestigia pulvere signat:
 Ipse hastæ Princeps medium celer implicat orbem.
 Exoritur plausus caveæ totius: & omnes
 Ingeminant primi clamoribus omina cursus.

Tunc sequitur, posito qui sollicitaverat auro:
 Sed nihil assequitur, penso delusus ab orbe.
 Iamque duos illo certamine vicerat, auri
 Pignore depositi simul argentoque potitus.
 Alter enim deno in circum centussè vocârat,
 Alter Renanis Ludovicum exciverat octo.

Corripit hinc spatium, titulis generosus avitis,
 Gustavus: ponitque Duci felicibus orsis
 Viginti & quinos, regale numisma, Philippos:
 Ocyus it sonipes, motus clangore tubarum:
 Et pretium, & geminis aufert decursibus orbem:

Huic Lex succedit, rapidoque volante veredo,
 Promicat. It Scythica non segnior Ille sagittâ:
 Tergaque jactantur flavi per eburnea crines.
 Sed Lex occubuit, socia cum pace: nec ullum
 Germanæ lucrum è cursu retulere sorores.
 Ipsaq; spicata Ceres se munere victam
 Cernit. & amissis omnes abiêre coronis:
 Quas quinquaginta attulerant ad ludicra circi.

Pax, Temperantia, Fortitudo, Ceres.

Prælude Duci Ludov. cum Georgio Marschallo & Sebastiano Schafelisco.

IVSTITIA obtinet victoriam.

Lex, Pax, Temperantia, Fortitudo, Ceres, in hoc certamine vincuntur amissæ sagittis.

Eja munifica virtutes dote superbæ,

Quàm gratus fuit hoc adventus pulvere vester.

Vos, si deinde libet, vestros iterate recursus.

Nam cum pace bona pax dimittetur: & æquam

Sentiet hîc legem, quæ temperat omnia, virtus;

Et Cererem victam Fortis recreabit Iacchus.

*Ingressus Lappo-
num ad idem cer-
tamen.*

Iam verò & Fauni veniunt, villosa virorum

Corpora, & hirsutis incincti pellibus artus:

Quas circum intexti velabant undiquè musci.

Ipsi humeris gestant vulsas radicibus ornos:

Ingentesquæ animas hirsuto pectore tollunt.

Talis, Hyperboreo septem subjecta Trioni,

Gens effrena virum Riphæo tunditur Euro:

Et pecudum fulvis velantur corpora setis:

Hic ubi Sol nigras haud unquam discutit umbras:

Semper hyems, semper spirantes frigora Cori.

*Satyrus victor,
aufert 25. flor. Cy-
clops & Faunus
victi, amittunt
quisq; denos flor.*

Viginti Satyrus, quinisque ad ludrica promtis

Renanis, certat: pretiumquæ citatior aufert.

At Cyclops, Faunusquæ illo certamine victi

Solverunt denos, dômitori munus Vlyssi.

*Ingressus Frider.
comitu Virteemb.
&c. ad idem cer-
tamen.*

His super ingreditur, monstribus comitantibus Indis:

Horridus in jaculis, & pelle Libystidis ursæ:

Qui Carfulenum, à Medo sibi nomen Hydaspæ,

Finxerat: Alsaticis princeps conterminus oris:

Et Peligardæi Fridericus gloria Montis

Comitatus.

Præcedunt gemini longo cervice cameli,

Vultu Sylvani, cauda tritones aquosi,

Cætera diri homines: viridis quos cingit amictus.

Tum duo thyrsigeri, niveo velamine tecti

Cœruleoque: artus arcta stringente lacerna.

*Musica admi-
randa.*

Ternos cantores ballista intenta per ora

Copulat: atque alacri junctas jubet edere voces:

Mirandum visu, subtento Musica nervo.

Inde Elephas ficta figit promuscide gressum:

Æthiopemquæ gerit tergo: flammantibus auram

Qui

Qui spargit jaculis, totoq; agit æquore glandes :
 Cui socius tubicen caveam clangoribus opplet.
 Haud mora viginti, pretium victoribus. offert
 Saxonas Ensisferos Rex Carfulenus : & Euro
 Ocyus alipedem torquet : sed ab ore recedit
 Devius, & vacua pendentem linquit in aura.
 Insequitur sponfus : quem Martius undiq; clangor
 Tecciaciq; urgent sonitus, & amar. Hæcessit
 Tibia : jamq; auræ suspensum distulit orbem :
 Atq; oscillato pretium fert victor ab Indo.

Post hos armigeri veniunt, hastata juventus;
 Sex nigro tecti Tyriæ velamine lanæ,
 Torquibus insignes pueri : terniq; sequuntur :
 Ex humeris quos palla pedes talaris ad imos
 Candida vestibât : phalerisq; micantibus albet
 Cœrulus immistus color, atq; interplicat aurum.
 Ponè triumphalis succedit in æquora currus :
 Tractus equis, scythica nive candidioribus. Hic
 Infidet albenti Fridericus Marchio palla
 Ernestus fulgens : crines tegit ora galeri
 Cœrula : Romuleæ procurreunt tegmina plantæ.
 Ut circumducti spatium tenuere : suusq;
 Postulat ordo viros : cursu contendere equorum :

Primus ibi in medium, cui nomina ficta Quiritis
 Publius imposita : & Romanæ Sextius urbis
 Incola : procurrit vectus veloce vèredo.
 Ipse decem ponit, precium laudabile pugnæ,
 Renanos : positosq; minor certamine perdit :
 Perdit & hic totidem Latiali Claudius ære :
 A Duce Germano superati Marte Quirites.

Iamq; triumphali exiit PATIENTIA currus;
 Marchiades Ernestus, equo sublatu & armis
 Viginti; offert in cursum & quinq; Philippos.
 Ut tuba terrificis implet stridoribus auras,
 Ipse coloratis residens ad frena tapetis

Carfuleni nomine comes Fridericus vincitur à Duce Ludovico : amissus 20. Saxonis Thal.

Ingressus March. Badensis, Ernesti Friderici, ad idem certamen.

Curvus triumphalis.

P. Sextius, Ad Claudius, C. Prætorius, togati, vincitur à Duce Ludovico amissu 30. flor.

Marchio Ernest. Frid. ab eodē vincitur, nomine Patientia, amissus, Joachimicus.

*Veritas succum-
bit in eodem cer-
ramine: amittitq;
octo coronatos.*

Provolat; & victa tandem cervice recedit.
Inde subit, V E R I quæ sese nomine virtus
Iactitat: & rigidum promittit dicere verum.
Ah odiosa lues, quis te furor impulit aulas
Ingredi, & in medio nomen tibi quærere circo:
Ansuper & pretio certum sperare triumphum?
Stulta quid insanis: caput execrabile mundo?
Quin tu Zyganios, & limina nota magorum
Hariolosquæ pete, & positum scrutantia cœli
Pectora. Namq; illic aliquam te figere sedem
Optârîm: quo rara tui semuncia venit.
Sed frustra monui. Quid enim, quòd victa recedis:
Atq; octo amittis, regale numisma, coronas?

*Spes in eodẽ cursu
victrix, reportat
50. florenas.*

Viderat hæc, illic steterat quæ proxima, veri
Damna: suoquæ animum Spes firmo corde recepat:
Et secum: Non erga omnes cedemus ab isto
Edomiti circo. Nam si patientia victas
Præbuit ægra manus, & forti cessit iniquæ:
Fecit quod fieri cognomen postulat ipsum.
Et si succubuit, mundo execrabile verum:
Ac multum solvit: mercedem hanc noverit æquam
Omnibus, hoc audent qui verum dicere seculo.
At me spes recreat: mea me spes sustinet unum:
Magnificumquæ facit. Quid enim de divite palma
Spes dubitet? spes una suo solamine fulcit:
Spes fovet afflictum: & rebus sustentat in arctis:
Spes melius fore, semper ait: spes numen Olympo
Alpicit: & spretis conscendit in æthera terris.
Dixit & alipedem laxis immittet habenis:
Orbiculumquæ aufert: vulgi plaudente corona.
Tum quinquaginta, certamine major equestri.
Renanos tollit, victricis præmia palmæ.

*Desiderit, vult
Duce Ludov au-
fert duodecim flor.*

Hoc DESIDERIVM conspecto forte triumpho,
Quem spes ducebat: jam dudum flagrat amore
Fulgentis nummi: & precium desiderat æris.

Ergo

Ergo bisseis venit ad certamina campi
 Renanis : stimulatque citis calcaribus armos :
 Cornipedemque domat. Pulsam quatit ungula terram :
 Et rapit orbiculum ferventibus hasta lacertis :
 Sic iterum princeps festivi pulvere circi,
 A Desiderio victus pugnace, recessit

Proximus Æthiopum venit huc equitatus, & atris
 Omnes oscillis tecti ora latentia condunt :
 Armatique hastis, vexillo albente decoris :
 Tempora cœruleæ velant atrata tiaræ,
 Et mitræ albentes, Eoæ stamina sylvæ,
 A tergo pendent. Musæ tres antè feruntur
 Conventu vario, & suavissono modulatu :
 Barbara quas equitum sequitur manus alta novenum :
 Tales Xerxæo ducebant agmina bello
 Æthiopes : pardo accincti, fulvoque leone,
 Et longos arcus, & tela tricuspile ferro :
 Aut capræ cornu præfixum hastile gerentes :
 Illita pars minio, pars corporis illita gypso.

Primus Amoclimo (Huttenus sed nomine vero)
 Insignis manicis, insignis acinace Medo
 Procurrit : pretiumque decem vir Martius aureos
 Cursori opponit : sed cursu victus equestri
 Oppositum amittit precium. Dux Florio, ficto
 Nomine, Velbergus vero : succedit arenæ :
 Viginti portans & quatuor ora Philippæ.
 Illi fors melior : Nam cursibus incita dextra
 Abripit orbiculum : palmaque triumphat equestri :

Nec minor hoc ipso enituit in pulvere virtus
 Gabozi Æthiopis : viginti & quinque micantis ;
 Ad cursum, pugnae pretio, Renensibus aureis.
 Namque bis a vexit conti mucronibus orbem :
 Et retulit precium : dederat quæ pocula victus.

Ordine dein currunt reliqui, positisque, lacessunt
 Pignoribus sponsum, cognomina barbara gentis,

X z

*Ingressus novem
 Æthiopum, ad
 idem certamen.*

*Georg. Ludov. ab
 Hutten, nomina
 Amoclinonis, vi-
 ctus, amittit de-
 cem aureos.*

*Contr. à Velberg,
 Florionis nomina
 victor, aufert 24.
 Philippicos.*

*Gabozi, in eodem
 certamine victor,
 aufert 25. aureos.*

*Pusando, Cyrillus
Saraphenus, Flo-
restus, Cyprianus,
Cancellarius Al-
da: amissus 60.
floreus, vincun-
tur à Duce Lu-
dovico.*

*Ingressus agrico-
larum ad idem
oeci amen.*

Pusando, Cyrillus & æquanimis Saraphenus
Florestusq; ater: post quem Cyprianus, & Aldæ
Orator Regis: victi decursibus omnes.
Namq; infelici pugna, sponsoq; minores,
Sexaginta omnes floreus ponè relictis,
Discessere retrò: spaciumq; dedere celesti:

Ruricolæ hinc veniunt, quos rusticus ornat amictus:

Rugosæ tunicæ nigro de vellere Calbæ,
Alti perones, & lævi stamine braccæ:
Nexaq; poplitibus flavo genualia limbo.
Villosus capiti petasus: circumflua galli
Quem cauda insignit pulcrè, ligulæq; rubentes:
At lateri astricto micat aurigarius ensis.
Ipsi strigosi sessores tergora manni,
Quisq; sua cum glota premit. Nam Phyllida portat
In tergo Corydonis equus: sed mannus Amyntæ
Thestylin & sonipes Amarillida gestat Alexis:
Agrestes roseo fulgentes ore puellas:
Et succi plena: tegit altos mitra capillos:
Et vestis nullo commendat pectora cultu.
Non hîc quæsitæ apparet mala gratia fuci:
Non vultum ficto pingit cerussa colore:
Non Arabum hîc redolent merces, & quicquid Orontes
Huc mittit: non conciliat sua purpura formam
Virginibus. Spirant hîc almi munera ruris,
Pallentes violæ, & flores bene olentis anethi,
Et calthæ, & caltis intextæ suavis herbæ.
Præviis his utrem buccis turgentibus inflat
Ascaules, variatq; sonos: & murmur agreste
Ventilat: illæ omnes inter modulantur hiantes.

Tunc ubi perventum spatia ad bipatentia circi:
Agrestem ducunt, turba plaudente choræam.
At precio posito, & cursu certare parati,
In medium veniunt: vestî meliore veredo:
Sculctetus Corydon, regniq; magister Amyntas:

Tuq;

Tuquē patris desiderium Corydonis Alexi.
 Viginti Ensisferos Corydonis pera ferebat :
 Fœta coronatos socii promebat Amyntæ
 Pera decem : Iuvenis denos ponebat Alexis
 Florenos. Nec quisquam illo certamine victus
 Discessit: retulitquē omnem gens rusticæ palmam.
 Vsq; adeò obscuros virtus animabat agrestes,
 Illustrem contra dominum. patriæquē parentem.

Postremi accedunt dirum mortalibus omen,
 Tres varii monachi: detonso vertice rasi:
 Vestibus accincti glaucis, & stamine cano,
 Ac ferrugineo. Hi manibus tum fortè gerebant
 Serta corollarum, prisci instrumenta Papisimi,
 Arboreasquē cruces. It suavis amula limphis:
 Præceditquē agmen: ritus imitata sacrorum: -
 Spectantumquē gregem pura circumtulit unda.
 Spargens rore levi, & ramo felicitis olivæ.
 Hos comitatur equo, longaquē in veste sacerdos:
 Binaquē Thessalico saga non metuenda veneno.

Quatuor hinc abeunt victi: præciumq; relinquunt
 Quadraginta novem, regale nomisma Philippos.
 Vnus ritè decem tamen abstulit inde coronas:
 Vnus de toto, jamquē ultimus, agmine victor.

Postquam hunc circensem finiverat area ludum:
 Armatos fecere choros: certaquē vagandi
 Textas lege fugas, in confusosquē recursus.
 Insonuere tubæ: partitis inde catervis,
 In varios docto discurritur ordine gyros.
 Nunc pars in tergum versis referuntur habenis:
 Nunc lævos sinuant adversa in cornua gyros:
 Nunc iterum flexis lunatos cornibus orbes
 Efficiunt: nunc conferto velut agmine facto
 Texunt alterno glomerata volumina cursu.
 Ceu quando pontum ventis discordibus actum
 Fert Boreas Austerquē refert: molemquē profundi

*Tres agricola, vi-
 ctorem deportat,
 lucrati sexaginta
 florenas.*

*Ingressus Monachi
 chorum ad idem
 certamen.*

*Victi Monachi,
 cum suo sacerdote
 & sagis, amittunt
 49. Philippos.*

Ludus Troia.

Nunc huc alterno, nunc illuc flamine gestant,
 Sic Phrygius quondam Trojam ludebat Iulus,
 Littore Trinacrio: & pugnae simulacra ciebat:
 Nunc hos nunc illos cursus, aliosque recursus
 Impediens: textasque fugas, & praelia ludo.
 Ordine tunc omnes cavee vacua æquora circum,
 Frenatis in equis procedunt: terque reversi
 Deferuere locum: & ludo cepere quietem.

*Flamivomus in-
 dus, a cana.*

Tunc ubi regifcos consumto munere cœnz
 Instituire choros, solitis penetralibus aulæ:
 Et ferus vesper jam terram involverat umbra:
 Sævus ibi flammis accinctus Mulciber atris
 Exercet ludos: campoque potitus apertæ,
 Horribiles edit volitanti glande fragores.
 Arx erat in magni fabricata crepedine circi:
 Quadrato constructa situ: quam quatuor arctant
 Ædiculæ teretes, extremaque mœnia jungunt.
 In medio turris cœlo fastigia tollit,
 Sulfureis armata globis, facibusque coruscis:
 Perque leves auras passim volitante favilla:
 Mirandum visu simul audituque tremendum.
 Intus viginti jaculorum millia fervent.
 Hic postquam vires, & flammæ concipit ignis:
 Exemplò piceus nigrâ caligine vortex
 Voluitur, & pingui contorquet nubila fumo.

Sonitus tubarum

Insonuere tubæ passim, clamorque virorum
 Et curvi strepitus litui, rauoque tumultu
 Cornua: cum toto lucent incendia campo:
 Et circum pulvis, circaque undante vapore
 Æstuat: & crebros exhalat in aëre flatus.
 Haud alius fragor est: quam cum per nubila cœli
 Fit sonus: & densi funduntur ab ætheri nimbi.

*Mortaria globos
 eiacularia.*

Parte alia flammata vonsunt mortaria, diros
 Ætnæa cum luce globos, atraque favilla.
 Illi per vacuum volitantes ætheris auram,

Sublati

Sublati ardescunt altè magnoque fragore
 Eruçant flammæ, subitoque calore relapsi
 In terram, partes ignem jaculantur in omnes.
 Fit sonitus: fugere feræ, fugere volucres:
 Atq; omnes trepidant Nicriâ in valle iuvenæ:
 Mulciber hinc alius, plenam frigentibus undis,
 Ignivoma cum luce globus coniectat in orcam,
 Et retrò cedit: rapidus furit ignis aquarum,
 Atq; inter sese pugnant humentia siccis,
 Et calida obsistunt gelidis. Globus ipse tremendum
 Stridet: & è tepida prospectans sibilat unda.

*Globi igniti ar-
 dentes in aqua.*

Nec cessant glandes: perque æquora longa feruntur
 Igniti volucres: similes serpentibus Afris.
 Interea lentos turris confidet in ignes,
 Flammivomis evicta globis: cum dirior horror
 Ingruit: & rutilis incanduit aura favillis.
 Qualis ubi ignifera fessius respirat ab Ætna
 Enceladus, mutatq; latus: procul horridus antris
 Mons tonat: exundant apices: fluctusq; Pelorus
 Contegit: & sæva tellurem proximus umbra
 Sepit Eryx: nemorumq; obscurat imagine pontum.
 Iamque vapore levi, passim tota æquora fumant:
 Omnisque in cœli convexo evanuit ignis.
 Illi continuant cæptas ex more choræas
 Expectantque suas à pugne iudice palmas.

Glandes ignitæ.

Haud mora: scæmineus sua dat cursoribus ordo
 Præmia: & emerita victorem fronde coronat.
 Primus ibi ingreditur donis Fridericus oliva
 Victrici evinctus, palmaque triumphat equestri:
 Mompeligardæus princeps, nova gloria rerum:
 Mirum propter opus, mentisque reperta sagaxis.
 Altera fert sponsus: certamine solus in illo,
 Qui reliquos cursu pugnantes vicerat omnes.
 Tertia Marchiadæ meritò data dona Iacobo:
 Quo nemo melior frenis, nemoque volentem

*Præmiorum &
 coronarum distribu-
 tio à Cana.*

Aptior alipedem gyrare in pulvere campi.

Iamquē dies aderat regalibus ultima ludis:

Cūm gladiatorum validis manus indycta dextris:

Nuda humeros, medium procedit in æquor: & hostes

Martigenas, magnis in pugnam provocat ausis.

Primus ibi leges, & regia verba lanista

Ponit: & à vetitis jubet abstinuisse: simulquē

Emicat: & varios exercet in aëre saltus,

Tunc capiunt arma, & Mavortia verbera miscent;

Non hīc pulsantur galeatæ tempora frontis.

Non clypeo densum pectus: non ærea suta

Defendunt pugilis latus: omnia membra resecta

Verberibus patuere suis: dant verbera vulnus:

Deq; cruentato distillat vulnere sanguis.

Ecce autem, dum fulvum unus gladiator ad ensē

Promicat exultans, ostentatquē arduus artem:

Innumerisquē levem diverberat ictibus auram:

Fortē venit mediā quidam de plebe colonus

Aurigæ armatus cultro, saguliquē rubentis

Vellere Calbiaco, ruralia pectora cinctus,

Scorteā cui super induta stat penula: turgēna

Extanti pera: suram tegit undiquē pero:

Ipsa viro callosa manus, frons arida rugis.

Isquē ubi jam mediā nudus consistit arena:

Nulli non visus stivā tractare bicornem

Aptior, aut virga lentos stimulare juvencos.

Exemplō vestem ponit: simul arripit ensē:

Concutiensq; atris vibrantia tela lacertis,

Irruit. & pugilis consignat sanguine frontem.

Ille fremens animis, redit in certamen: it unā

Obvius agrestis rursusquē trementia vibrans

Tela manu: rursū distringit vulnere corpus.

Qualis erat quondam extremo certamine fessus

Demyrides Glaucus, jam victor Olympia circum,

Rurali infligens adversa in pectora plagas

Robore

Gladiatorum
certamen.

Agricola gladiator.

Virtus istius gladiatoris rustici.

Pausan. lib. 6,
Græc.

Robore, neglecta, quam non bene noverat, arte;
 Talis & iste fuit, sed non rudis arte, colonus.
 Nam nemo hunc potuit duro compescere ferro:
 Nemo acri superare manu: nemo indere vulnus:
 Multaque dextra virum vires effudit in uno:
 Cum solus remanet nullo ipse domabilis ictu.
 At merito Princeps hominem decoravit agrestem
 Munere: Martiaci statuentem signa tropæi:
 Omnis prosequitur quem læta precatibus aula.
 Dumque colonus ovat, spolioque potitur honesto:
 Hic labor, hæc requiem transacti pugna diei
 Attulit: & positis pars utraq; substitit armis.

Tandem etiam socco pax est concessa Latino,
 Iulius in scenam venit, rediivus ab orco,
 Cæsar: & emensus mirandum Teutonis orbem,
 Suspicit has terras: Germanas suspicit urbes.
 Cui Cicero comes, istius mirator & ipse
 Teutoniæ: Nam Germanis bellator in armis
 Occurrit longè Harminius, solidaque coruscant
 Lorica: solido contextus corpora ferro.
 Ille ubi flammivomos tormentis emovit ignes;
 Liventisq; globos plumbi dispergit in auras:
 Attoniti armorum tanta novitate, Quirites
 Ætherium vidisse Iovem, cœloque tonantem
 Descendisse rati, specie mortalis, adorant
 Pro Iove Germanum: qui non mortalibus armis
 Dimicet, aut strepitu framearum terreat hostem;
 Sed tonitru, & rapidis excusso nubibus orbem
 Fulmine consternat. Sed tandem discit uterq;
 Humanæ esse reperta manus; fornate Perilli
 Germani conflata: simul qui pulveris usus,
 Quæ vis: quo siliçes possint ignescere motu.
 Mox ubi Cæsareis armamentaria dantur,
 Lustranturque oculis: venit Hæssus in atria vates.
 Castalios vinctus lauro Parnasside crines.

*Iulius Rediivus,
 Latina Comædia
 N:od. Frischb:ant.*

Carmina hic appottans Germano scripta Poetæ
 Marce tibi recitat Cicero: impressumque libellum
 Arte typographica: tibi docto pollice monstrat:
 Atq; hoc Germanæ inventum docet esse Minervæ.
 Tum trahit in fabricam, stupefactum munere tanto
 Gentis: & ostendit subiecta volumina prælo.

Interea Cæsar populo, quæ viderit arma,
 Quæ scloppeta intus, ballistarumq; novarum
 Tormenta, & quales hastas, docto ore recenset.
 Cum procul Allobrogen, videt adventare, quasillum
 Qui gestat tergo, & peregrinæ murmura linguæ
 Muffat & ignotis loquitur cum Cæsare verbis.
 Tullius in scenam, Catto ductore, reversus
 Miratur fabricam, miratur præla, typosque
 Et capfas, agilesque manus, hominumque reperta:

Et non Barbaricæ divini Teutonis artes.
 Congressis tandem cum Cæsare, multa loquente
 De clypeis, de tormentis muralibus: altum
 Incoat, & sacras Cicero deprædicat artes
 Germanæ gentis. libros & pulpita Phœbi.
 Atq; rotatilibus procusa volumina prælis.

Quæ dum Romanus meritò stupet omnia Cæsar;
 Ecce Caminorum magno purgator hiatu
 Attollit clamorem: Italoque obniurmatur ore.
 Diffugiunt illi, longo Plutona minacem
 Sarmento venisse rati: quo plectat utrumque,
 Longiùs absentem, stygiasque reducat ad undas.
 Multum ibi Romuleæ commertia prisca loquelæ
 In tantum mutata dolet: multumque nigranti
 Succensens homini Cicero, execratur: & ira
 Infremit ac stomacho laxas immittit habenas.
 Dum tandem placido rursus pacatus ab Hesso.
 Mitefeit: structæque petit convivia mensæ
 Exoritur passim risus: totoque theatro
 Existit plausus. Ceu quando Roscius olim.

Romulea

Romuleo scriptas ageret sermone togatas.

Quicquid enim Cicero larvato dixerat ore:

Dixerat ore suo: quicquid narrarat Iulus,

Hæc scripto mimus depromserat omnia libro.

Et jam finis erat ludorum, actique laboris:

Quando dies epulata novem gens omnis, & aula

Factus honos: revocatq; domum satura agmina tempus.

Ultima præbebat jam luce repotia festa,

Dux sponsus: gratisque agitabat prandia mensis:

Cum cithara redit in medium rubicundus Iopas:

Intenditq; lyram: & vocem simul applicat orsis:

Promissæque viris pertexit carmina telæ.

Namq; canebat, uti Henrico dux Sequanus arma

Carolus intulerit: Comitem belloque nefando

Ceperit: antè feri sectatum Principis aulam.

Vt Basilea gravi bello defenderit urbem

Mompelgardæam, victosque repræsentat hostes:

Vt comes Henricus, crudeli à compede liber,

Se Moguntiacis sacrum devoverit aris:

Vt sobole fatis Eberhardi ad sidera rapta,

Duxerit in thalami penetrabile Simonis Elisi

Vuecceri natam: quæ pulcra prole parentem

Ipsam fecit Vdalrico post Principe Teccæ.

Vt sibi Salmæam viduus conjunxerit Evam:

Quæ generum fecit te Dux Henrice potentis

Brunsvici, Maria tibi se sociante Iacoba:

Et te Cattorum ductor Gulielme, locata

In thalamum Mechtilde tuum, stirps magna nepotum.

Atq; eadem hæc Comitem genitrix enixa Georgum:

Mille per adversæ tractum discrimina sortis:

Donec Landgravia, thalami consorte potitus,

Barbara, in antiquo sedem sibi limite fixit.

Hic ubi vitiferos spectat Richovillia colles:

Et quâ Belgarum Dubis cum murmure montem

Alluit: & flexo Vefontica ad arva meatu

Henri. Vtriusq; A-
damati F. ex Eli-
sabetha Bavaria
Duce: Com. Vuir-
temb. sponsi Lud.
proavus primus
ex patre & avo.

Elisabeth, Filia
Simonis Vuecceri
Comitis Bipontin
& Bidiscani, uxor
Henrici: proavia
Ludovici sponsi.

Henricus Comes,
socer Henr. Ducis
Brunsvic. & Gui-
lielmi, Landgraf.
Hassorum.

Georg. Henrici F.
ex Eva Salmenfi
Comite: pater Fri-
der. Comitis Vuir-
tembergici, &c.
ex Barbara, Phi-
lippi Hessorum
Landgravi filia.

Antiquam, ad montis radices, circinat urbem,
 Inde genus ductum Friderico, & Regia sedes:
 Quem nunc Ascania clarum de gente Sybilla
 Condecorat sidus: radiisque corusca duobus
 Mater, avum gemino fecit fecunda nepote.

Vhic, Dux Vnir-tembergicus, Henrici ex Elisabetha Bipontina Filius: pater Christophori: avus Ludov. sp̄s. fr: natus an. 1487. 9. Feb. mortuus anno 1550. 6. Nov.

His adiungit avum Ludovici, armisque togæq;
 Heroa eximium: cui post lugubria primi
 Funera Eberhardi Ducis improvisaque nuper
 Fata Ducis patruui, Rex Æmilianus avitum
 Contulit imperium: tituloq; & honoribus auxit
 Tecciaci Ducis, undenos tum fortiter annos
 Egresso: utquæ suo pro Cæsare gesserit arma
 Ptimæ Vlracus, & Helveti subverterit arcem
 Præsidis, ac vastam nudârit milite turrim.

Bellum Palatinum: gestum, an. 1564. de quo Barthol. in lib. Austr. ad. Vlricus Adamatus, avus Ducis Vlraci, bellum gessit contra Fridericū Palat. huius Ruperi patrum: ex mandato Frider.

Tum canit, ut sociis Rubertum bella parantem,
 Atq; Palatino vastantem milite Bojos,
 Contuderit: positis Mulbrunnæ ad mœnia castris:
 Utquæ suo allatas, Friderico à Principe, clades
 Principi avo Vlraco (qui iussu Cæsaris olim
 In Moguntiacas sua moverat arma cohortes)
 Vltus, pro grandi repetiverit oppida multa:
 Et belli jure ablatas possederit urbes:

3. an. 1460. Mense Maio, quod illi constitit quingentis milibus nummum Renanum. Sabina uxor Vlraci: Filia Alberti, Ducis Bavar. ex Chunigunda, Austriaca: Friderici tertii filia: nepis Alberti, ex Anna Brunsviensi.

Romano faciente ratam post Cæsare prædam.
 Utquæ Haidenhemiam primus subjecerit arcem,
 Alberto vendente urbes, & mœnia Bojo.
 Addit Erythropolin, cinctam obsidionibus urbem,
 Et pacis leges, & cassum sanguine bellum.
 Addit & è Boja ductam regione Sabinam:
 Consortem thalamo: Chunigunda matre creatam
 Austriaca: & Bavari genitoris sanguine claram.
 Hinc canit exilium: sed non sine fletibus udis
 Singultuque canit: ceu cum modulamine tristi
 Daulias ales Itym luget. Nam quinq; decemq;
 Abfuerat patrius exul regionibus annos:
 Donec cum regno Princeps amittinus avit

Restituit,

Restituit, Cattis bellum molitus ab oris:
 Vuirtembergiaca natus Mechtilde Philippus.
 Subjicit his socerum Vlrici, spectabile lumen,
 Albertum: qui victo armis de fratre triumphum
 Christophoro, & victis de Teutonos urbibus egit:
 Hunc celebrat: quantis Renum superaverit armis:
 Danubii totæ vomerent cum prælia ripæ:
 Genſque Palatinis premeretur Boica signis.

Vtque Ducem caſto non averſata cubili,
 Cæſare nata patre Auſtriaco, Chunigunda: maritum
 Ipſum prætulero Mahometi: Aſiaque potenti
 Bavaricum pluris piâ virgō duxerit agrum.
 Ille quidem CHRISTO Mahometes jura fidemq;
 Pollicitus, tantæ ſi poſſet amore potiri
 Conjugioque nurus: ſed quis ſua fœdera jungat
 Cum Mahometicola, aut credat ſua pignora Turco?
 CHRISTO aliter viſum: quoniam tibi debita ſolâ
 Dux Alberte fuit Chunigunda, tuoque cubili:
 Omnes ut tecum vitæ traduceret annos:
 Teque patrem faceret generoſa prole Sabina:
 Tecciâcos olim quæ augeret in orbe nepotes.

a His Brandemburgo Fridericum ſtirpe beatum
 Marchiadem ſociat: cui poſt Sileſia frementi
 Clâſſica, Pannonias annexuit Auſtria lauros.
 Ille Boruſſiâcis poſuit ſua caſtra pruinis:
 Et fera Sarmatici ſub caſſide frigora Ponti
 Pertulit: ille Palatini funeſta Roberti
 Impediit cœpta: & furioſis reſtitit auſis,
 Terribilis Rheno, debellatorque Bohemi.

b Tum Sophiam canit uxorem, Genitrice Bohema
 Sauromatuniquê è rege ſatam: Caſimirus ut illam
 Conjugæ ſuſceptam Auſtriaca generârit Eliſa:
 Vtq; patrem, genitrix nato fœcunda Georgo,
 Ipſa creârit avum, proavumque nepote Georgo:
 Æmylie peperit quem, Saxone clara parente.

*Chunigūda, uxor
 Alberti Bavari:
 filia Frider. tertii
 Imp. ex Leonora
 Portugallia Regi-
 na, ſecunda ſponſi
 Ludovici proa-
 via.*

*a Frider. Marchio
 Brâdemburgicus:
 Alberti Achilli
 filius ex Anna
 Duce Saxonia:
 tertius Ludovici
 ſponſi proavus.*

*b Sophia, Polon.
 Regis Caſim. filia:
 neptis Vladisl. In-
 gelloni: uxor Fri-
 derici: tertia pro-
 avia Ludovici
 ſponſi.*

*Georg. Marchio
 Brâdemburgicus:
 Frider. & Sophia
 Filius: ſocer Do-
 miſti Chriſtop. avum
 Ludovici ſponſi
 Maternus: mor-
 tuus anno 1546
 Cal. Jan. 31*

Inde refert ipsum Sophia genitrice creatum:
 Vt Ladislai Mayortia castra secutus,
 Hungaricis Geticos è finibus egerit hostes:
 Vt magni Regis sibi conciliârit amorem:
 Et patriam, spoliis sedem ditârit opimis.
 Vt Latij cultus simulacraque ficta Deorum
 Verterit: & veri sacrârit munia cultus:
 Alter Iofias, alter dominator Iudæ
 Hiscias, verusque sui Zerubabal ævi.

Carol. Dux Mon- Tum socerum illius memorat, te Carole ductor;
sterobergensis: Fi- Monsterbergiaci sanguis generose parentis:
lius Henrici: nepos Vt Sigismundo comes additus, integer annis,
Georg. Boiebratii Arma per extremum Tanain, pigrosque Triones.
Regis Bohemia, Gesserit: edomitis molitus bella Tomitis.
soter Geog. Bran- Vt te conjugio generum, & genialibus Annæ
demburg. quar- Fœderibus natæ, genitor delegerit olim
tus Ludov. sponsi Glogovius: magnæ Princeps regionis Ianus,
proavus. Deniq; ut Anna parens Hedvigem enixa, locârît
Anna uxor Ca- Marchiadæ uxorem, lecti sociamque Georgo:
rolis: filia Ioannii, Cui pietatis honos, & religionis avitæ,
Duci Glogovien- Imprimis curæ. Nam vera Georgius olim
sis & Saganensis: Rex Boiebracius veræ documenta salutis
quarta Ludovici Hauferat: atq; eadem menti instillare nepotum
sponsi proavia. Sollicitus totis huc propendebat habenis.
Hedvigis, Caroli Adjicit Hedvigi studiosam naminis isti
Duci Monster- Præsignem Sophiam: Bavari quæ filia Iani
bergici & Anna Venerat in thalami fœdus genitale Bohemi:
Glogovia F. uxor Pars Vuenceslai: magnum pietatis asylon
Georg. March. & Hanc memorat divi doctrinam martyris Hussi
socrus Duci Chri- Instillasse animo: nutricem vocis amata:
stoph. avia Ludo- Et CHRISTI sanctos opibus fovisse ministros.
vici sponsi Ma- Postremam fidibus Mariam resonantibus Annam
terna. Concinit: & quantum veteres heroidas æquet
Sophia filia Ioan. Ingenio: ac morum vera integritate fideque
Duci Bavaria: Simplicem: qualque suo natas natosque marito
uxor Vuenceslai
Cesaris: strenua
Hussitarum pro-
pugnatrix.
Anna Maria
Marchion. Bran-
demburgensis: Fi-
lia Georgi: ex

Ediderit:

Ediderit : quantus Heroo sanguine cretos
 Quæsierit generos : quot tanta à stirpe nepotes.
 Vt prima Hedvigis Ludovico juncta sit uxor
 Landgravio : Ernesto præsignis Elisa marito
 Addita Henembergo : & Gulielmo nexa Sabina
 Hassiaco obtrigerit : quartam ut sibi fœdere casto
 Copulet Æmiliam virtus Simeræa Richardus :
 Vxor Anhaltino ducta Eleonora marito :
 Dorothee Maria Henrico societur Othoni :
 Vt sua Lignitium colat Anna illustris Ianum :
 Vt Sophia observet Fridericum Saxona conjux.

Sic ô sic, inquit, sibi credula corda piorum
 Et timidas superum mentes ditabit Iova :
 Ille hominum Sator, ille Pater, D E V S ille Deorum :
 Rex regum, ductorquæ ducum. Nam copia prolis
 Ex illo manat : tanquam de fonte perenni
 Quæ levis unda salit : proles numerosa favoris
 Argumentum ingens : quo totum amplectitur orbem
 Ille opifex rerum : ô te terquæ quaterquæ beatum :
 Cui sua tam pulcris pharetra est oppleta sagittis.

Sed quem te memorem, quove in te carmine fungar,
 CHRISTOPHORE, illustris Princeps : quæ tota loquuntur
 Climata regnorum : quem totus prædicat orbis ?
 In te sedem habuit pietas, primaria virtus :
 In te vera fides, obsesso pectore vixit.
 Et quisquam orator, verbis exponere possit :
 Qua virtute D E V M, qua mitis nomina CHRISTI
 Majestate animi : qua religionis paternam
 Servaris fidei doctrinam, & cœlica verba :
 Quo corruptelas odio, & nova monstra fugaris ?
 Hæc virtus una ante alios est principe digna,
 Nolle salutis iter : cœlumquæ intrare : suisquæ
 Civibus ætherias temerè non claudere portas.
 Et quisquam faciles animos sat laudibus ornet ?
 Quis mentem, miserisquæ piam, veniæquæ paratam ?

*Hedvigæ: Caroli
 Monstherbergeris
 F. mater Ludov.
 sponsi.
 Filia Ducis Chri-
 stoph. quibus elo-
 cata Principibus.*

Psalm. 137.

*Encomion illustr.
 Ducis Christoph.*

Quæq; tot excubias virtus pro civibus egit?
 Terrificant alii populos, mortemque loquuntur:
 Tu pacem, & placidæ fovisti tempora vitæ:
 Ut patrii cives tuta ditione fruantur.
 O quanto est princeps omni preciosior auro:
 Quem populi pius urget amor: quem cura clientum
 Afficit? una DEO exequat clementia reges:
 Conciliatque hominum mentes, & pectora vincit.
 Nec magis excubiæ, nec militis arma, nec enses,
 Munitæve arces: quàm civicus ille tuetur
 Plebis amor, populique favor, & gratia simplex.
 Qui terret, rursus ipse timet. Sat nota Tyranni
 Verba: Siracosæ quem formidaverat urbis
 Incola: ubi auratis pendens laquearibus ensis,
 Colla super, multo implevit terrore Damoclem.
 At bonus æternum jam Constantinus in ævum,
 Theodosiique, ambo vivunt, & Honorius: ore
 Ingenioque Duces præclari, ad præmia nati:
 Quique sui memores alios fecere merendo.

*Encomion Illu-
 strissimi Ducis
 Ludovici.*

Nectum dissimilis tanto Ludovice parenti,
 Sceptra tenes: patriis ut qui virtutibus æquum
 Æmulus hoc, peragis vitæ haud ignobilis ævum.
 Nam tuâ cura, DEVM cœlesti agnoscere cultu:
 Et vitæ servare modum, finemque tueri:
 Iustitiamque sequi: & sanctas defendere leges:
 Et colere ingenuas, non temnerè turpiter, artes:
 Ingenioque alios superare, haud sanguine niti:
 Nec tua futilibus consumere tempora nugis:
 Sed patriæ prodesse tuæ: prodesse propinquis:
 Nec tibi, sed toti genitum te credere mundo.
 Perge ita: sic referes cœlesti digna labore
 Præmia: teque pio memorabunt ore nepotes.

Atque en ut CHRISTVS præsentis pignore firmet
 In te animum juncta tali tibi conjuge princeps:
 Omnes quæ vitæ reliquos tecum exigit annos.

Ille

Illa patris, primo vitæ consuevit ab ævo.
Iussa verenda sequi : & celsam componere mentem
Ad magnum virtutis opus, dignosque labores
Non illi genitrix somnos indulgit inertes,
Desidiaſve ævi molles, & marcida luxu
Ocia : sed stimulos virtutum, & semina laudis
Indidit, ac teneros pietate exercuit annos.
Ipsa parens præcepta dedit, monuitque suo pte
Exemplo facienda sequi : tu respice saltem,
Qui ~~valens~~ : quantum egregio decus emicet ore.
Recipere virtutesque pias, castæque pudorem
Conjugis, & puri generosa sacraria cordis.
O sponse, ô princeps, ô proles magna parentum
Connubio lætare tuo: sponsamque benigno
Amplexare animo. Non hanc privata dederunt
Limina : non viles illam genuere parentes.
Fama Palatinæ non est incognita gentis:
Nec latet insignis Svecorum gloria Regum.
Iamq; adeò, jam tempus erat, celebrare penates
Sponsa tuos, veteresq; adavos, Regesq; Ducesq;
Et qui Cæsarias quondam gessere secures,
His fidibus celebrare meis : sed longius æquo
Vuirtembergiaci me distinguere penates.

Quod si sponsa piam tu prole beaveris aulam :
Hac ego cum cithara; medium in penetrale revertar
Adq; novas pleno modulabor gutture cunas :
Tum referam, ereptum Danorum è compede regem:
Gustavum : Suecoque throno, sceptrisque potitum
Erici : referam, sternerent Danica ferro
Corpora, Gustavum : caput insuperabile bello.
Tunc nervis aptabo meis, tua nomina Cæsar
Ruperte : & tanto natos genitore nepotes.
Tunc omnes memorabo tuas, Diva Vrsula laudes,
Ornatamq; isthic, prælustri semine, matrem
Te lyra pulsa canet : te carmina nostra sonabunt.

Z

*Promissu, de Ge-
nealogia & rebus
gestis, Palatinorū
Rheni: & Regum
Suecia.*

Interea hos ambo traducite molli ter annos.

Tuq; o Vuirtemberg potens, & frugis abundans,
Dives opum, Bacchique ferax, pretiosa metallis:
Aurea quàm pleno diffundit copia cornu:

Funde preces superis, & mecum supplice vultu,
Pacem ora CHRISTVM, tranquillæq; oia vitæ.
PAX ades auratis frontem redimita capillis:

Et refer antiquum dilapsi temporis ævum,
Excedat terris rigido Bellona flagello.

Aspera: pax nostras æternum protegat otas,

Et nunc omnis ovet porrecto Tercia vultu.

Concelebrentq; choros, & festis passibus agnos:

Et varium Nymphæ faciles glomerentur in orbem.

Consonet omne nemus psalſu, fremituq; viro- rum.

Ipsè pater cœli nunc prospicit axe sereno;

Atq; illo effulget, quo temperat omnia vultu.

Salve festa dies: thalami salвете pudici.

Annus ubi exactis totum compleverit orbem,

Mensibus! ante pedes, atq; ora utriusque parentis.

Parvulus in magna ludat LVDOVICVLVS aula.

Dixit: & è tenui subito disparuit aura:

Cùm subito motæ fomuerunt verberè pennæ;

Et cœlo Raphaëlus adest: intransque cubile,

Omnia perpetuo genitalia fœdere sancit.

EPITAFI

355

EPITALAMION IN IIS-

DEM N V P T I I S,

scriptum à.

NICODEMO FRISCHLINO

Poeta L. &c.

D Vm patrius Princeps, vidui post fata cubilis,
 Vincula conjugii prosperioris init: (trit:
 Huc agite, o quotquot sacra Vuirtembergia nu-
 Sen dives, seu sis pauper, & æris inops:
 Huc agite; & nardo sparsi florente capillos,
 Dicite Ictæa carmina digna lyra,
 Tuque Vnderio labens à vertice cœli,
 Ad nova conjugii fœdera CHRISTE veni.
 Sed mitis, placidusque veni: nunc exue vestem
 Lugubrem: nitidas hunc bene peste comas.
 Qualem te permittent divini oracula verbi,
 Venisse ad Canai tempora festa tori.
 Tu sponso sociam junxisti primus Adamo:
 Te duce Tobia Sara reperta suo est.
 Tuque regis thalamos: per te felicia lecti
 Pignora de casto conjugis mater habet.
 Eja age: Phœbeas quem scis contemneret Musas,
 Suave mihi aspira carmen amore sacro:
 Quale sub auroram, dulces imitata loquelas,
 Daulias artifice concinit ore melos.
 Quatuor addiderat jam totum mensibus annum,
 Qui regit ætherios, temporis autor, equos.
 Ex quo Dædalus pollinxerat ossa maritæ
 Dux pius, inque sua contumularat humo.
 Nec dum tristi animo veteres aboleverat ignes,
 Ereptæ fato conjugis usque memor:
 Cum dux Vinaria egressus Fridericus ab urbe,
 Principe Lignitio concomitante, venit.

Z z

Anna, tori confors, conies huius, Sophia vera illi præstat
 Vtraque Christophoro Principe Parro satum, æque
 Ibat & Alfata, ad nostra Georgius arx, & luno munus
 Coniuge cum socra, pignotibusque notis, præcedunt
 Ille Palatina generosus origine Princeps, nollet illi quæ
 Cujus inest animo candor, & alma fides
 Omnes, ut viduo exhibeant solamina fratris, inquit
 Et tristem medita, quædicerant tolerant, quod
 Haud morâ sit variis peragatur tempora ludis
 Qui velequo magnus, vel pede major eat
 Inde sui frontem decorant victoris oliva
 Instituitque novos hospita turba choros
 Germanæ imprimis fratrem stipare sorores, & sine
 Signaque lætitiæ prodere multa fuit
 Tum festis dapibus curæ, vinoque remota, &
 Tum pulsa in tepidos sollicitudo Notos
 Fortè sub Auroram, densis emerfus ab umbris
 Lucifer Eoos cum movet altus equos
 Confurgit primus, viduumque cubile relinquens,
 Se matutinus Dux Ludovicus agit
 Ædibus hinc mediis, cari conclave parentis
 Intrat, & has fido fundit ab ore preces
 Alme DEVS, quo Patre genus mortale peragrat
 Tranquillum hoc vitæ, spe melioris iter
 Respice nos, & si nostro quid amore meremur,
 Da Pater hospitibus jura benigna meis
 Nec ubi fortè tui lædamus numinis iram
 Inq; tui sumus semper amore paros
 Hanc etiam defende domum, defende penates,
 Hospitiumque tui numinis esse sine
 Tum quæ visa tibi nostris aptissima lectis,
 Ut subeat vidui fœdera castatori
 Illam exoptato jungas mihi tempore nuptiarum
 Si studiosa tui, si pietatis amans

Finierat

Finierat: cum cana Fides & credula semper
 Spes, cum Dilecta terrena sorore venit.
 Sed tum cana Fides speciem simulabat Elise,
 Hennebergæam vultu similitata nurum.
 Nam pullam longo dicebat symmate vestem,
 Albaque velabat triste calyptra caput.
 Hanc juxta incedit, oculos dejecta decoro
 Spes bona, technasum nescia, fraudis inops.
 Picturatz alni croceosq; sub regmine vestes,
 A collo ad talos, candida crura tegunt.
 Hæc tum se in faciem nuptie transformat honeste:
 Quam Dux Ligustinus jussu erat esse suam.
 Fitq; venusta soror Ludovici Principis Anna,
 Os rubra, cervicem dactea, flava comas.
 Tum lateri agglomerat Fidei Dilectio dextræ:
 Sequæ tuam uxorem Dux Fridericæ facit.
 Omnia jam Sophia similis, vocemque disertam
 Et roseam faciem, lacteolasque manus.
 Palla huic, & pictum croceo velamen acantho
 Corpus obit, nitidas aurea vitta comas.
 Surgit, ubi hæc vidit Princeps, & poplite flexo
 Obviat, & docta porrigit arte manum.
 Tum simul avaratis omnes confidere sellis
 Iussæ: mox verbis talibus orsa Fides:
 Quid teneræ perdis ver istud amabile vitæ,
 In vidua solus, Dux Ludovice, domo?
 Perpetuane dehinc mœrens carpere juvena
 Nec casti noris pignora cara tori?
 Id cinerem & manes credis curare sepulcræ
 Conjugis: ut semper busta priora gemas?
 Quin tu junge toros iterum: pigeatque, dolenti
 Tot ibi jam vacuos præterisse dies.
 Iunge torum, & thalami ne sit jactura prioris,
 Intret in amplexus sponsa novella tuos.

Sic, ubi Thariades deflisset funera Saræ,
 Ceturam sanctus ducere iussit amor.
 Sic post Asubæ tristissima fata Calebis,
 Arsit in Ephratæ candida colla suæ.
Vt quæ olim medio jactatus navita Ponto,
Qui modò turbatis vela regebat aquis,
 Cum maris effugit rabiem, ventosq; furentes,
 Iamq; suo tetigit munere sanctas humum:
 Immemor ærumnæ, toleratorumq; laborum,
 Dulcia secura gaudia mente capit:
 Lucundoq; agitatur cara cum conjugis ossis,
 Signaq; lætitiæ dat manifesta suæ.
 Sic te, post vidui tristissima damna cubilis,
 Carpere porrecta gaudia fronte decet.
Quid juvat assiduo frenum laxare dolori?
Et largo tristes imbre rigare genas?
 Quæ semel occubuit, nulla est revocabilis ætas:
 Panditur ad nullas janua furva preces.
 Ergo aliam tibi quære parem, sociamq; laborum,
 Nobile quæ vitæ sit diadema tuæ,
 Hæc cum reliquos ævi feliciter annos
 Consumes: hæc spes altera prolis erit.
 Nondum ~~timet~~ ^{timet} : cum sic Dilectio vocem
 Interrumpendo, ô inclyte frater, ait:
 Parce precor lachrymis: moestum deponere dolorem,
 Nil profunt lachrymæ: nil juvat iste dolor.
 Cur viduum peragas hac vita reimpus inerte?
 Hoc ævum sancto cur sine amore teras?
 Dulcius in terris nihil est quod vivat, honesta
 Coniuge, quam socii munda cura tenet.
 Sive etenim vultu splendet fortuna sereno:
 Sive pruinosis intonat Ausfer aquis:
 Sortis adest utriusq; comes, pars optima, conjux
 Proquæ sui non est lenta salute viri.

Vtq;

Vtq; alii fugiant: hæc omnes vincit amicos:
 Gaudet & ad partes prima venire suas:
 Hæc consolando multum cruciatibus aufert:
 Atq; sit ut mentis pars bona salva, facit.
 Hæc, lecto ut recubes, venis fugientibus æger,
 Ultima fors anima dum tibi restat, adest.
 Quid multis? fontibus, seu seria tractes:
 Et lusus tecum, seriaque uxor agit.
 Quare age conjugii vinclo ne subtrahes collum:
 Aspiret radis aura secunda novis.
 Hæc soror: hæc caræ dulcissima verba sororis.
 Confirmat nutu Spes operosa pio.
 Cum frater Princeps, animi plenissimus æqui,
 Infit: & in tales exerit ora modos:
 Germanæ illustres, castissima corda, sorores:
 Quæ me fata vocant, hæc decet una sequi.
 Non opis humanæ res est, connubia jungit,
 Conjugii primus conditor, ipse D E V S.
 Impulit illam, meos sensus animumque: nec uxor
 Iam procul externis inveniendâ locis.
 Vidi ego, vidi unam, cum nox hesternâ choras
 Iussit, post summas instituisse dapes.
 Hæc Saræ formam, mores Judithis habendo,
 Visa mihi ante alias Principe digna viro.
 Non illam pueras, non religioſa voluntas
 Deficit: & uni mens operata D E O.
 Tum placidi mores, & vivida pectore virtus:
 Quæ vires etiam corpus habere facit.
 Clarior hic Pario micat illi marmore vertex:
 Collaque sunt ipsa candidiora nive.
 Qualem vere novo præbent per prata colorem,
 Candida purpureis lilia mista roſis.
 Talis inest rosea fulgens in virgine vultus,
 Qualis Appellæis non fuit in tabulis.

hypoth.

Quid genus? In achia querant de stirpe parentis,

Quos virtus nullum nomen habere sinat.

Si qua DEVM intulit, fido subiecta marito.

Præcipue hæc gemmam nobilitatis habet.

Hæc adeo Attalicas dotes, hæc munera vindit.

Lydius auratis quæ vehit Hæmus aquis.

Si tamen & prævos quæram, gentemque potantem.

Hic etiam laudem quæ memoretur, habet.

Majores illi sacra de stirpe Palatii.

Gloria quos humanis exehit alta suis.

Ecquis enim tritavi sceptrum regale Roberti.

Nesciat; imperii qui tulit huius onus?

Quem sua facta virum priscis heroibus æquant,

Amplaque victrici parta trophæa manu.

Quis laudes atavi ignoret: victoria dives.

Cui verum Stephani nomen habere dedit.

Vivit adhuc abavi Ludovici gloria; Amato.

Qui Comiti Huldricio Thesaurus literarum.

Nomen Alexandri nullo delectum ab usu.

Quantisper prævixus progenuit ævumque loquax.

Quid loquar insignem vera pietate Robertum?

Quo virgo hæc claro Principe gaudet avæ?

Nemo illi melior: nemo studiosior æqui.

Romulidum, Carolo sceptrum tenentem, fuit.

Hinc satus eximia clarus virtute Georgus.

Clarus Ioannes: hospes in arce meus.

Dux pius & sapiens: qualem vix prætulit ætati.

Aurea: Dux animi plenus ubique boni.

Quem varie decorant præcelso in pectore dotes.

Ingenium felix, iudiciumque sagax.

Et nitor eloquii, & doctæ facundia linguae:

Sive Latina velit, Gallica sive loqui.

Tum virtus anime longè sublimior ipso:

Notaque, sed nostro tempore rara, fides.

Cætera

Cetera praefero, herois memoranda castris,
 Nam virtutis digna est haec gravior tuba.
 Quid verò matrem? matronae exemplar honestae:
 Regia cuius patris stirpis origo venit,
 Nam patenibus, Suecivola Gustavus in ora
 Rex pius, & vultu clarus in orbe fuit.
 Hic ubi Matrem proptudus sub fidere vertex
 Orbis, Hyperboreis altior extat aquis.
 Terra ferax frugum, pecorisque & divitis auri.
 Sed belli studium aspera, facis in opa.
 Hinc Anna est: matri cognominis Anna: potente
 Rege fata, & mentis votibus quæta bona.
 Vix illa quamquam pietatis amantior, illa
 Vix quæquam diuina tempora plura dedit.
 Non illam fugiunt veterum præsagia Vatum:
 Non Lucæ, & Basilidæ quicquid habet:
 Non, quæcumque sacro cecinit modulamina plectro
 Psalter, Nam summi marii nomen notata tenet.
 O quoties duris mulier in tanta periculis,
 Exposcit pagam supplice voce D.E.V.M.
 Talem credibile est Annam vixisse, parentem
 Sive tuam Samuil, seu Phanael fatam.
 Ecquid adhuc dubitem, suavissima corda, sorores,
 Hunc socrum, hancque mihi conciliare socrum?
 Et Mechtilda fuit veteri de gente Palati:
 Mater Barbatæ religiosa Ducis.
 Nec Dux Æmyliam Richardus habere maritam
 Noluit: hac Rheni natus & ipse domo.
 Quin adeo nuper de stirpe Henricus eadem
 Dorotheen duxit, iura deditque sori.
 Et soror Æmilia est nobis & Dorothea:
 Vtraque Rhenano confociata toro.
 Vix hæc ediderat: cum sanctis credula verbis,
 Has roseo voces egente ore FIDES.

Novi, inquit, novi: quanta carissime dicis tui
 Et cui jam dicas: tu mihi sola places.
 Vrsula sola places. (Nam solum prodere nomen
 Restat, ab hac tanta quæ tibi nata domo est.)
 Vrsula virginis illos illibate pudoris
 Fallor? an hoc nomen nominis omen habet?
 Certè prima toro fuit Vrsula juncta jugalis
 Vrsula nunc eidem parva secunda toro
 Atq; en, ut favcat præsens tibi fertilis annus
 Nescio, fertilitas ista quod omen habet.
 Nam tum cùm primi pepigisses fœdera lecti,
 In cursu simili frugifer annus erat
 Tunc victus venere boni: tunc consita posui
 Opplevit letis fructibus omnia penus
 Aurea tunc pressos pedibus dedisti ad æquos
 Protulit & flavos messis opima comas
 Nunc iterum, falces post appendente colono,
 Distendit spicis horrea plena
 Pampinea quæ altis induxit tollibus umbras
 Iam cernes cupis fervere musta iucis
 Iam pede collectas calcabit vassibus uvas
 Dolia dum nobis, deficiant quæ lacus
 Quod si bruma tuis veniens comatibus obstat,
 Longinquis nunquam commoda bruma viis
 Differ, dum gelida tranfacto frigore lucis
 Mox nova purpurei tempora veris eant
 Nec thalamo tempus, quàm Ver, est apertius ullum
 Vere tepent terra: Vere nitescit ager,
 Omnia tunc floreat: tunc formosissimus annus
 Tunc suus est pratis, arboribusque decor
 Et formosus amor formoso tempore dignus:
 Et sua festivis competit hora jocis.
 Dixerat: una omnes Germanam voce sequuntur:
 Inprimis casto pectore risit Hymen,

Blandus

Blandus Hymen, primo thalamos non passus merces,

Conjuxit sanctis pectora bina toris:

Primus restituit ~~foribus~~ vinculo lecti:

Interrupta diu, lege tacente DEI:

Quando ferae gentes, pecudum de more vagatae,

Turbassent casti fœdera conjugii.

Ergo dies, alterque dies ubi transit: omnes

Excedunt aulae, re properantque domum.

Interea hybernae labuntur tempora brumae,

Et vetere elapsos, mox novus annus init.

Continuò missi sponsam à genitore petitem.

Vt ventum: oratum, pollicitum atq; datum.

Iamque dies ~~cerodii~~ mittitur illa sereno:

Qua subeat focum, cum Duce virgo torum.

Di canus bonus ~~et~~ hic venit Dux Sponsus ad aras:

Quisquis ades, lingua vir mulierque fave.

Cernitis auras, hic est Dux Sponsus ad aras:

Vinctaque post ~~est~~ Sponsa venusta comas.

Reddamus ~~præsentia~~ DEO, reddamus honores:

Et prece divinam sollicitemus opem.

Auxilium quæcumque DEI coeleste precatur,

Non venit è templis irrita turba domum.

CHRISTE, veni dapibus festis, prolemq; ministra:

Laudat quante Ducum turba novella pedem.

Annue: sic tua sit felix Ecclesia CHRISTE:

Sic tua perpetuò vox super orbe sonet:

At vos Conjugi vincho propiore ligati:

Tu Ludovice parens, Vrfula tuque parens:

Vivite felicesambo, dum tarda senectus

Inducat rugas, inficiatque comas.

CARMEN NVPTIALE, DE

IISDEM NVPTIIS, SCRIPTVM A M. TA-

cobo Frischlino Balingensi: Scholæ Vucib-

lingensis Moderatore.

Sic redit auricomus quondā post nubila Rhœcus

Quum terræ pluvia commaduere diu.

Sic, postquam sævæ requierunt frigora brumæ,

Hybernūm reparat mitior aura solūm.

Nec fera perpetuū furit inclementia cœlis

Nec pelagi semper verberat Eurus aquas.

Ver redit & verno redeunt cum tempore flores:

Iam nova de viridi cortice gemma tumet.

Nunc & opaca suis operitū frondibus arbor:

Prodit & in summū seminis herba solum.

Nunc tepidum volucres concentibus æra mulcent:

Ludit & in prætis, luxuriat quæpæcus.

Nunc blandi soles: ignotaq; prodit hirundo.

Et luteum celsa sub trabe figit opus.

Nunc salicum tunicas labris modulantibus infat:

Rusticus & longos decipit ore dies.

Nos quoq; lætari decet, & nova prædere voce

Carmina: dum foras DVX geniale fecit.

Salve festa dies: binos optata per annos

Salve Teccato lux ter amena solo.

Dicite magnanimo cuncti pia carmina sponse:

Dicite jo Patres: dicite jo pueri.

Tempus enim luctus, desectum pectore tristi,

Præterit: & nunc lætior hora venit.

Est modus in rebus: neq; nos squalore læsa

Condecem & lacrimis debet adesse modus.

Sic pius Abramus, Cœtura conjuge ducta

Pensavit vidui tristitia damnatori.

Sic Abavus Ludovico iunior, post funera binæ

Conjugis, est aliam nactus in orbe parem.

Margaris

Margaris hinc uxor, Clive castisilla Adolphæ
 Prima: sed hanc postquam mors inopina tulit:
 Heinrichi viduus Boiorum sanguine Elisam
 Progenitam, thalamum iussit inire suum.
 Hinc satus Ebrahdus, Ducis inclyta fama secundi,
 De comite Heinrichus quæ natus est proavis
 Sed quando hanc etiam stravit funera nuptam,
 Tandem egram premerent tertia fata domum:
 Ille sibi Allobrogem coniunxit, fœdere sacro
 Margarin: Ammadæ de Genitore fatam,
 Quæ binos itidem sepe tulerat nate maritos:
 Te primum, O Siqui Rex, VDOVICE soli:
 Te Dapifer Rhem, Princeps Ludovice, secundum:
 Tertius in factis tibi fuisse Comes,
 Haud secus ablatæ per funus flebile, prima
 Coniuga, quæ vere Dorothea fuit:
 Nunc Vuirtembergæ Dominæ DEVS annuit aule:
 Conjugis aliorum principem quæ facit,
 Scilicet hoc meruit pietas in principe nostro:
 Et pristinae religionis amor.
 Nam quis Ludvicum, quem Vuirtembergæ creavit,
 Nesciat insignem religionē Ducem?
 Et qua mente DEVS inuenit, qua nomina CHRIS-
 Virtute atq; fide, qua pietate colat?
 Hæc virtus una, ante alias præstantior omnes,
 Æterna verum posse salutis iter.
 Nec minor est sponsæ pietas, morumq; pudica
 Integritas, vita perpetuaque tenor.
 Haud illam nobis viles peperere parentes:
 Edita sed pristina proveniit illa domo.
 Est Antiqua domus, sanctæque vetusta priorum,
 Clara Palatina nomina gentis habet,
 Ex hac sponsa venit cognominis VRSULA prima
 Vxori: raptam quam sua condit humus,

Huic Pater insigni pietate fideque Georgio
 Ioannes : studiis deditus usq; bonis.
 Nam leges & jura fori civilia doctus,
 Scit normam juris iustitiæque viam.
 Interpret fuit is legum non ultimus olim.
 Vrbs ubi nunc celebri nomine Spira jacet.
 Namque fori præses fuit Imperialis. Idemque,
 Quod Minos patris, quod Rhadamantus agis
 Consiliis atq; arte potens, & fulmine lingue.
 Præsidium juris, iustitiæque deus.
 Salve præclarum specimen virtutis avitæ.
 O Patriæ salve gloria summe tue.
 Salve tota dies : albo signanda lapillo :
 Salve Tecciaci sponsa venusta Ducis.
 Non te pœniteat fortunatissima Nympha,
 Huic te quod nuptam contigit esse Duci.
 Nam hæc antiquoris stemmate clara parentum.
 Et genus à celsa nobilitate trahas:
 Non virtute sua, non sanguine sponsus avito
 Hic tibi, non patris cedit imaginibus.
 Quæ tibi si vellem nunc omnia proferre tuis
 Iliaco majus codice faret opus.
 Aspice tu saltem, lætentur ut omnia passim,
 Dum festos intras pia virgo, toros.
 Aspice turmatim Vuzblinga civis ab urbe
 Ut ruat, & sponsæ det præ vota tibi.
 Aspice Gruninga veniant quot ab urbe cohortes,
 Atq; Leonberga nunc quot ab urbe ruant.
 Aspice Canstadio collectam rare phalangem.
 Nam simul egressi sunt ibi mille viri.
 Mille etiam Stuccardeis è mœnibus adsunt,
 Ducturi ad nostros te, pia virgo, Lares.
 Omnes ingeminant plausum, votisque precantur
 Felicem hunc nostris civibus esse diem.

Annuat

Annuat ut CHRISTVS septo thalamumq; secundet.

Et det secundi pignora multa toris.

Huc ades, exclamant, pater optime, Spiritus alme,

Et fili votis, huc ades ipse, pijs.

Da nunc te facilem DEVS Optime Maxime patrem,

Aspira quæ noyis, quo potes ore, toris:

Semper ut illa vetus Teccæ gloria gentis,

Et Vuirtembergæ floreat arcis honos.

Floreat arcis honos, vigeant pietasquæ fidesquæ,

Et maneat veræ religionis amor.

Vive diu Ludovice, tua cum conjuge conjux:

Sitquæ tuus felix, & sine labe torus.

Exegit.

Ut malis bis quinque dies LVstra Verat Iste:

Vesula cum Tecco Principe sponsa fuit.

PANEGYRICI TRES
 DE LAVDIBVS D.D. MAXAEMY-
 LIANI II. ET RVDOLPHI II. MAXÆ-
 myliani F. Romanorum Impp. semper Augustor: PP. FF.
 ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, &c. Regum:
 Archiducum Austriæ, Ducum Burgundiæ,
 Comitum Tyrolis, &c.

HABES IN HIS LIBRIS, DECEM AVSTRIA-
corum Caesarum historiam tanta breuitate, tantoq; studio
comprehensam ut maiori vix possit.

PANEGYRICVS PRIMVS.
 DE LAVDIBVS MAXAEMYLIANI
 II. ROM. IMPER. AVGVSTI P.F. &c.
 ab Anno Christi 1527. usq; ad exi-
 tum Caroli V.

Edit. Anno Chri-
 sti 1577.

D Visa Fides terris, quæ quondam regna colebas.
 Aurea, nunc raro prospectas numine gentes:
 Huc vittata, comam, & ferali cincta cupresso
 Tempora: qualis eras Trajano Cæsare raptō:
 Mitibus exequiis: ades & meā dirige cæpta,
 Conatusque iuua, vosque ô gratissima Divis
 Numina, Pierides manibus date lilia plenis
 Purpureos spargam flores, animamque parentis
 His saltem accumulem donis, & funera plangam.
Este procul, quorum mens est adamantina, & omni
Asperior scopulo. Rex est, qui fletur & orbis
 Arbiter: Austriacis Rex Æmylianus in oris
 Maximus: haud ulli veterum virtute secundus.
 Sive fide, seu quis pace est expertus & armis.
 Et quis non doleat? quis non pia pectora questu
 Rumpat inexploto? plorat viduata marito

Cæsar

Cæsare prælustis Mariæ: manibusq; capillos
Implicat, & sanctum conspergit pulvere vultum.
 Ipse etiam celeres genitoris filius annos
 Cæsar, & immites credit properasse sorores.
 Macte pio fletu Cæsar, gemituque Rudolphe
 Macte pio: dabimus, quæ fas, solamina dignis
 Luctibus, æternasque ultro sacrabimus umbris
 Inferias. Patrium tu Eoa melle sepulcrum.
 Sparge: & ab extremis venientia cinthama terris
 Inde rogo. Tyrioque amici lacrymabile corpus
 Murice: ut Arabios exhalet fumus odores:
 Vt Germana suum gestent pia colla parentem:
 Vt resonent planctu regna omnia: totus ut agmen
 Funereum junctis exercitus ambiat armis.
 Conde etiam tumulum vivo de marmore, & omnes
 Artificum curas vultum signare fatiga.
 Muriæra nos nullis posthac arsuræ feremus
 Ignibus, æterno decorantes carmine patrem.
 Quamvis ipse suo manet immortalis honore,
 Nec laudis majoris eget: quem gentis origo,
 Quem patrium decus æternat, quem propria virtus
 Et pia cæpta beant, verisque coloribus ornant.
 Non illi obscuræ plebeio à sanguine gentis
 Linea: non proavis orbatum stemma: sed ingens,
Sed prælustre genus: quod totum sceptra per orbem
Sparsit, & imperii summas tractavit habenas.
 Nam Ferdinandus erat genitor genitore Philippo
 Editus, Æmyliique nepos, hoc nomine primi
 Cæsaris: & frater Germani Cæsaris idem
 Idem sublato super æthera Cæsare Cæsar:
 Archiducum soboles: rerum quo frena tenente
 Bellorum abjectis, tranquillo tempore. signis:
 Laurigeras Mavors Germana per arva secu^{res}
 acatis gessit manibus: potuitque micantem
 Loricam mutare toga. Soror ipsa remotis

Ferdinandus Im-
perator Maxa-
myliani Cæsaris
pater.

Armorum sutis, placidas vectare curules
 Cæsaris? & trabeam manibus præferre supinis
 Tùm non erubuit: nec quenquam fama fefellit
 Iustitiæ. Germana pium, Germana benignum
 Ora habuit Regem: nectali Cæsare quisquam
 Turbavit pacem, tranquillæque ocia vitæ.
 Cumq; prius totum domuisset Carolus orbem
 Victor, & in populos vertisset tela rebelles:
 Nunc Italos fines, nunc Gallica rura potenti
 Marte petens, nunc Teutoniæ victricibus armis
 Invadens: quæ Rhenus agros, quæ perluit Ister:
 Huic DEVS imperium sine vi, sine sanguine fuso
 Annuit: & placidæ concessit tempora pacis.
Non minor est virtus armis quæ sita, tueri
Legibus: infesto quàm res acquirere bello.
 Quid mores memorem divino Cæsare dignos?
 Exemplumque boni Regis? quis mitior illo
 Princeps, aut sancti fuit observantior æqui?
 Quis melior iudex pacisque sequester, ubi ortæ
 Spectabant litem aut bellum lacrimabile turbæ?
 Non ille ignarus legum, jurisque Latini:
 Non rudis Ausoniæ, non artis amabilis expertus!
 Sed doctus princeps, & summus amator honesti.
 Vxor erat veterum pronata è sanguine Regum
 Hungariæ qui Sauromatas iunxere Boëmis:
 Pannoniamque omnem tutati fortibus armis,
 Regnorum gessere trium decus atq; coronam.
 Nam Ladislaus genitrice creatus Elisa,
 Progenie Augusti, (Latias qui flexit habenas
 Imperii, & duos sua sub iuga subdidit Hunnos)
 Atq; idem proles Alberti posthuma Regis:
 (Cæsareos itidem socero de Cæsare fasces
 Qui cepit) lecti partem sibi fecit Elisam,
 Sarmatico quondam Casimiro rege creatam.
 Hinc satus Hungaricis Vladislaus in oris,
 Rex armis opibusque potens: qui conjuge Franca

*Anna Hungaria
 & Bohemia Re-
 gina, Vxor Ferdi-
 nandi, Maxamy-
 liani mater.*

Annam progeniuit, claram virtutibus Annam,
 Vxorem Fernande tuam. sic sanguine ab uno
 Sæ scindit genus amborum. Nam sextus ab Anna
 Stirpis avus patriæ, genti communis utriq̃ue:
 Atq; idem sextus patrum Fernande tuorum,
 Quæ verò conferri illi, si præmia formæ
 Aspicias, Nymphe possit? quæ Gratia possit?
 Quæ Tanaquil, si sensa animi solertia culti
 Respectes? quæ Penelope? quæ Claudia possit?
 Quæ gravis incumbens casto Lucretia ferro,
 Ingenuum possit Reginæ æquare pudorem?
 Quin etiam hospitibus communis portus, & egræ
 Confugium turbæ fuit: & miserata dolores
 Oppressorum, inopes verbisquē opibusq; levavit.
 Monstrat adhuc largæ monumentum nobile dextræ
 Clara Vienna: gregi structum sapienter egeno:
 Annæ opus, hospitibus miseris ægrisquē parata
 Limina, Tarpejis non inferiora columnis.
 Fortunati ambo, divus cum conjugē diva
 Cæsar, & hinc nati, quiquē enascentur ab illis.
 Qualis hic Æmylius, tantis natalibus ortum
 Qui trahit: Imperiique hujus moderamina gessit:
 Omnia Fernando similis mentemquē fidemq;:
 Inquē pari Pacis studio, pare juris amore,
 Iusticiæquē pio cultu, & præstantibus ausis.
 Hoc nascente pater Budam Pestymquē recepit,
 Pannonias urbes, & finibus expulit hostem
 Threiciū, inquē fugam convertit Iazygis arma
 Vaivodæ, & regni accepit Diadema Bohemi:
 Sceptraquē Pannoniæ, rapidum trabeatus ad Istrum.
 Victrici obtinuit dextra. Simul orbe remoto,
 A miseris quā lympha Tagi regale Toletum
 Alluit, Hispanum Regina Isabella Philippum
 Ediderat: pulcra faciens te prole parentem
 Carole: quæ patriis olim succederet hæres

*Hospitium publicum
 ante Viennensem.*

*Ann. natal. Ma-
 riamylianæ 1572.*

*Philippus Hispaniæ
 Rex natus.*

Imperiis, placidaquæ urbis ditione teneret.
 Tunc auro intumuit Tagus, & grave flumen Iberus.
 Lenior effluxit: vitreisquæ Atlantica Tethys
 Luxuriabat aquis: tum floribus omnia vernis
 Induta & roseis stabant evincta coronis:
 Flumina tum mellis, nivei tum flumina lactis
 Erupere solo: tum flavis Ister arenis,
 Candida purpureis mutavit ovilia lanis.
 Tum fulvum sacris volvit natalibus aurum
 Rhenus. & Eois complèvit littora gemmis.
 Venit & excello Themis æthere: venit Olympo
 Austræa, ardentis deserta sede Leonis:
 Vtraq; Diva potens, cœlesti semine creta:
 Vtraq; magnorum custos invicta parentum,
 Et Regum nutrix. Quarum prior arva Toleti,
 Occiduumquæ subit orbis latus, altera Eoos
 Archiducum fines petit ocyor hæc uti Magnum
 Æmylium uberibus sibi nutriat, illa Philippum.
 Accedunt Themidi comites navalis Enyo,
 Et vindex Nemesis, Virtusquæ & amicta trophæis
 Cana Fides, niveisquæ volans Victoria pennis.
 Nec suus Astrææ defuit comitatus amænæ
 Virgineus: quam ponè hilari Concordia vultu
 Insequitur, spicamquæ tenens Pax aurea fertur,
 Gratiaquæ & felix Pietas, & mellea Pithò.
 Protinus officii partitæ munera, cunas
 Circumstant, manibusq; movent, puerisq; soporem
 Conciliant: escaisque parant, atq; ubera præbent:
 Pars manibus gestant: Pars undis corpora tingunt.
 Vota facit Pietas, componit Gratia vultum,
 Os tenerum pueri Pithò balbumquæ figurat,
 Affaturquæ, docetquæ loqui: Pax limine pellit
 Terrores: placidaquæ indit per membra quietem.
 Iusticiæ inspirat ferventem Astræa calorem.
 Iamquæ ubi paulatim patrius adolesceret oris

Æmylius

Æmylius princeps: en patruus arbiter orbis
 Hesperis infert terris, natoq; Philippo
 Consociat, primis amor ut constaret ab annis
 Mutuus, & charos connectat gratia fratres.
 Non hic desidias molles, non marcida luxu
 Ocia, non somnos Virtus perthiſit inertes:
 Sed durare manus, & fortia membra laborem
 Perferre edocuit: morumquē eviquē magistrum
 Addidit imbellis, certo qui fœdere legum
 Et premere, & laxas sciret dare doctus habenas:
 Ingenuasquē animis indat puerilibus artes:
 Et cruda teneras exerceat indole vires.
 Sic Samius præcepta Numæ, sic mitis in antro
 Tradere Phyllirides animoso jussus Achilli.
 Omnibus hoc stadio prior Æmilianus inibat
 Certamen, studioquē omnes superabat, & acri
 Indole: nec libris cedebat mollior ætas:
 Quicquid Smyrna dedit, sublimes quicquid Athenæ
 Quicquid Roma vetus librorum, & Mantua dives:
 Quicquid Agenoreæ docuerunt limina sedis:
 Viribus id totum ingenii solertibus hausit,
 Sic Pithò monstrante viam, clavumquē tenente
 Ambrosia Charite. Hinc pacis moderamine ductus
 Spicula Pelidæ manibus tractata cruentis,
 Et nimium laxas iræ damnabat habenas:
 Æneæ pia facta probans, non effera Turni
 Arma, nec Hetrusci furialia bella tyranni.
 Non rabies illi placuit damnosa Periclis,
 Non leve Cliniadæ, & quovis variabile vento
 Pectus, & insani nunquam vis grata Cleonis:
 Illi gratus erat benefido pectore Cimo,
 Gratus Theramenes, Niceratoquē creatus.
 Miltiadæquē fides, & cauta Themistoclis arma:
 Gratus Aristides patriæ justissimus unus
 Qui quondam fuit, & turbæ non asper egenæ

Studia Pueritia.

Gratus erat Curius : Latio qui littore Pyrrhum
 Depulit : argenti gratus contemtor & auri,
 Fabricius : nulli cui pervia pectora culpæ,
 Non illi rabidus Varro, ductorqne placebat
 Flaminius, cæco qui verteret omnia casu:
 Sed qui consilio rerum momenta sagaci
 Perpendens, lento rapidum luctamine Pœnum
 Compressit Fibus : quiq; hostibus arma Camillus
 Intulit, & signa Ausoniae captiva reduxit.
 Sic Nemesis juvenem, sic virgo Astræa docebat.
 Scilicet in mores abeunt studia ipsa, suosque
 Cultores primis deinceps comitantur ab annis;
 Et semel imbutum conservat testa saporem
 Addo habiles artus, & membra laboribus apte
 Consuefacta suis : præceptaque fortis Enyus,
 Quæque Themis docuit : sub dio ducere vitam;
 Pauperiemque pati : frigus tolerare Notosque;
 Et solis perferre jubar : non cedere nimbis
 Planiciem cursu, valles evincere saltu:
 Ascensu superare jugum, vada cæca natatu.
 Tum varias belli Victoria perdocet artes:
 Qui locus aut fossæ sit idoneus, aut mage vallo:
 Unde aqua prorumpat quibus opportuna ferantur
 Frumenta è terris : aditus quis durior hosti,
 Commodior sociis : quæ faustæ tempora pugnae
 Optima : quovè aciem deceat componere cælo:
 Qua pedites, qua fidi equites statione locandi:
 Qui dextrum cornu teneant, cornuvè sinistrum,
 Aut mediam fervent aciem : quæ velitis alæ:
 Quis melius quadratum ordo consistat in agmen,
 At Bellona sagax, quo sit discrimine miles,
 Edocuit : quis equum curvo convertere gyro:
 Aut per planiciem celeri transmittere cursu
 Aptior : aut sudibus melior, volucrivè sagitta,
 Emissovè hostem possit contingere plumbo.

At

At ne per vanas credas mea carmina laudes
 Errare, & nimium laxis procurrare habenis:
 En bellis experta cauo. nam Gallia testis
 Landresiumquæ fetor, & Sandiosiria tellus:
 Quam patrui ductu domuit victricibus armis
 Pars ingens belli: cùm nondum septimus illum
 Annus ab undecimb caperet. tum pace sequestra
 Archiducem genitor veteri pro more creavit
 Limitis Austriaci: & genti dare jura Bohemæ
 Iussit, & Imperii paulatim assuescere habenis.
 Hic velox pietas, velox prudentia & ævo
 Major, adhuc teneris sese ostentabat in annis,
 Nam juvenis folio Fulsus genitoris eburno
 Noscebat causas gestarum ex ordine rerum:
 Iuraquæ dicebat: veterumquæ exempla secutus
 Iudicio sancti dirimebat facta senatus.
 Fronte suus fulgebat honos, sua gratia linguæ:
 Et nitor cri inerat, mens veræ conscia laudis.
 Tum Regem aghoscunt proceres, patremquæ futurum
 Nunc olim patriæ: & taciti suffragia vulgi
 Decernunt illi, quicquid post detulit orbis,

Ecce autem subito tristis consurgit ab axe
 Tempestas pacem turbans, orbisquæ quietem
 Teutonii: dirisquæ implet rumoribus urbes,
 Accenditquæ animos fervente cupidine Mavors.
 Vndiq; collecti coeunt proceresquæ ducesquæ:
 Infandumq; omnes contra magna omina bellum:
 Contra fata DEVM, perverso numine, poscunt.
 Tum patriis Cæsar circum stipatus Iberis,
 Et gente Ausonia, & Bavarum nutricibus armis:
 Austriadumq; ope succinctus, frameaq; Bohemæ,
 Pronus in arma ruit, Martemquæ fatigat Iberum,
 Vrget honor sceptri, & gentis tutela paternæ,
 Et prisce pietatis amor, pacisquæ cupido.
 Illos servitium sub religione Paparum

*Primum Maxa-
 myliani tyrociniū
 in bello Gallico.
 Anno 1544.*

*Maximilianus
 Austria Archi-
 dux Bohemia
 præsicitur.*

*Bellum Smalcaldicum
 An. 1546.
 gestum.*

Hortatur, vitam pro libertate pacisci;
 Heu quantum inter se bellum, si praelia ferro
 Miscuerint, quantas acies stragemque ciebunt?
 Ne proceres, ne tanta animis assuescite bella.
 Adveniet justum pugnae (ne accersite) tempus:
 Cum ferus Hungaricus Solymannus destruet urbes:
 Et Styros vastabit agros, populumque Carinthum
 Servitio premiet, & victis dominabitur Hunnis:
 Multaque Christi adum victis post terga lacertis
 Millia servitum patrio deducet ab Istro
 Tum certare odiis tum ferrum acuisse licebit.
 Nunc finite, & placidum laci componite fœdus!
 Quò ruitis tandem? quò quò Germana juvenus
 Tenditis? indomiti jam succubere coloni.
 Et victas præbet jam dudum Gallia palmas.
 Nulla hic seditio. Pater est, pater optimus orbis
 Arbiter, Austriacis divinus Caesar ab oris
 Quem bello peritis: fera ponite, ponite tela:
 Nec patriæ validas in viscera vertite vires.
 Tuque prior, tu parte genus qui ducis olympo:
 Projice tela manu, ter maxime & inclyte Caesar.
 Non hi te imperio cupiunt detrudere avito:
 Non ferro veniunt divi populare penates
 Caesaris, aut raptas à templis vertere prædas.
 Non furor hic animis, non tanta superbia genti.
 Non truce Cesareum petitur caput ense, sed ana
 Relligio: patriæ maneat quæ libera tenet:
 Non in verba Papæ jurare aduicta Latino
 Abstineas Patet, & pacem de civibus æquam!
 Sed quid ego hæc? Raptis concurrat undiq; telis.
 Classica jamq; sonant, & Teutonici ora tumultu
 Omnis conjurat tropido: sæ vitque juvenus
 Germana & latos vastant cultoribus agros.
 Ipse etiam Caesar diverso Regia tractu
 Mænia deseruit, validisque supervenit armis

Hesperia

Hesperia gentis: ripamque binominis Istri
 Obsidet. ancipiti dubius Mars errat in orbe.
 Tunc verò patruo Maxamylanus, ab ora
 Marcomaum, & duri metuenda sede Bohemi
 Auxilia adducit, sociosque ad bella coëgit:
 Qui caput objicerent, fido pro Cæsare, diris
 Hostibus, & quoties ita rerum posceret usus,
 Auderent forgi Regem defendere bello.
 Iamque omnis campis exercitus ibat apertis:
 Cum subito fortuna vires mutavit, & hosti
 Astulit exitium, Germanaque castra diremit.
 Excessere loco, & patriam rediere sub Arcton.
 Saxones, & Suevis armati viribus Helli.
 Ut junctis patriæ servarent moenia terræ
 Agminibus: gravior quæ bello invaserat hostis.
 Sic sine vulnere, sine cæde, & sanguine fuso
 Constatit iste labor. firmataque fœdera pacis,
 Clementisque iterum pacata est Cæsaris ira.
 Hic tuus enituit decor Æmyliane loquendi,
 Ora super gressus Pylisfenis, oraque Regis
 Naricii: cum pro trepidis mollissima victis
 Verba ministrares, iratum flectere patrem
 Et patruum doctus; mira dulcedine vocum:
 Aurea civili redimitus tempora quercu.
 Mox ubi convexus Augustæ Carolus egit,
 Comitibusque patres Germano ex orbe frequentes
 Imperio accivit: tibi primas obtulit uni
 Dicendi partes, voluitque exordia rerum
 Tantaram, Æmilii verbis, atque ore diserto,
 Confessu in medio procerum, justo ordine pandi.
 Tanta erat eloqui facundia, tanta sonorum
 Copia: ceu quando Zephyri spirantibus auris,
 Nix resoluta jugis, valles decurrit in imas:
 Et magno cumulo vernarum fertur aquarum.
 Cæsaris interea Hispanis adoleverat oris

*Maxamyl. vtrius
 in bello Sma-
 cundia.*

*Comitia Augu-
 stana An. 1547.
 celebrata,*

Filius: Hesperiasque arces, Bætimque Philippus
Auriferique fluenta Tagi, Gadesque regebat.

Quem pater Augustam terris accibat Iberis:

Vt Belgas, Batavosque illi, Frisosque colonos

Et Sacramento Flandrorum obstringeret urbes,

Tum Maxæmylium, patre non renuente, penates

Servare Hesperios jubet: & succedere nati

Fascibus: ac patrui regnumque vicemque tueri.

Iamque novem exierant transactis mensibus anni:

Ex quo fida tori consors Isabella supremi:

Hesperia regina plagæ: pia Cæsaris Vxor:

Cesserat ad superos, terrenaque liquerat arva:

Sola uti maternas servaret filia sedes:

Iam matura viro, jam pleno nubilis ævo,

Multi illam magno è Latio, totaque patebant

Hesperia, reges: proavisque avisque superbi,

Magnanimique duces. subit anxia cura parentem:

Quem potius regnisque patrem, nataque maritum

Prospiceret. toto quærenti nullus in orbe

Dignior occurrit: qui jure ligare jugali

Progeniem posset: quam Maximus iste paterni

Æmylianus agri, virtutumque æmulus hæres.

Hic legitur, cunctosque Duces quos obtulit orbis

Exuperat solus: toti prælatus Ibero:

Et gener Augustis, olim pater ipse futurus.

Tunc ubi jam fido parat ire satellite longum

Æmylianus iter, digressu penè supremo,

Vocibus his Cæsar juvenem compellat iturum:

Austriadum columen, Maxæmiliane, penatum,

Vir præstans animi, cujus mihi robur in armis,

Pace probata fides, mens nulli obnoxia culpæ.

Non equidem obscurum tibi, Teutoniq; juvente

Esse reor, quam dura tuæ provincia sorti

Obtigerit: qui Tyrrheni maris ire per undas

Iussus es, & gentem frenare rogatus Iberam

*Isabella Caroli V.
Vxor mortua.*

*Oratio Caroli V.
ad Maxæmylianum in Hispaniam
abiturum.*

Sons

Solus ubi externos inter versabere cives,
 Nec Patruī auxilio nec fidi pectore patris
 Cinctus, & ignotis ignotus fortè colonis.
 Quare age, quæ mentem teneat sententia nostram,
 Percipe: & imperii sociam tibi junge fidelem.
 Est mihi, penè æquo pubescens fidere tecum,
 Filia, jamdudum non immatura marito.
 Prælustis Mariæ, mentem formosa, genasquæ,
 Quantus honor, quantusq; pudor (fas dicere patri)
 Tu quoq; vidisti quondam puerilibus annis,
 Hesperia imbueres animos cùm moribus aula.
 Hanc tumidi sceptro, & latè dominantibus armis.
 Optavere viri: thalamumquæ fidemquæ procorum
 Maxima turba petit. Longum enumerare Latinos,
 Hesperiosquæ duces, & Franca per oppida mætres
 Spem generis. sed enim nulli sociare procorum
 Mens mihi: quando viro nostræ conjungere gentis
 Fata DEVM poscunt: tibi soli hic sanguis, & aula
 Cura meæ, longo promittitur ordine fati.
 Tequæ adeo paribus suadent in regna vocari
 Auspiciis: hinc progeniem virtute futuram
 Egregiam, & totum quæ viribus occupet orbem;
 Austria cumquæ ferat cœli super ardua nomen.
 Quod si nostra tibi Maxæmyliane probantur
 Fœdera: præstanti Mariam tibi corpore natam
 Connubio junctam stabili, propriamquæ dicamus
 Omnes ut tecum thalamis felicibus annos
 Exigat: & pulcra faciat te prole parentem.
 Talibus Augusti dictis fixa Æmylianus
 Obtutu tenet ora: soloquæ immobilis hæret
 Intentos volvens oculos. Nec regia tantum
 Sceptra movent juvenem, terris gestanda Tagæis
 Quantum in connubio Mariæ thalamoq; moratur.
 Tandem lætus ait: ter maxime Cæsar & hujus
 Arbitr Imperii: pater unus & omnibus idem:

*Maria Caroli V.
 filia desponderetur
 Maxæmyliano.
 Anno 1542.*

*Responsio Maxæ-
 myliani.*

Qui tua iussa colunt : idem mihi patrue Cæsar :
 Nunc vinco propiore socer. quis talia demens
 Abnuat : aut soceros nolit accedere tales ?
 Vnde mihi hæc inopina datur tua gratia Cæsar :
 Qui natam junxisse mihi dignere marito :
 Totque procis me prætulervis , tot regibus unum ?
 O me felicem, me terque quaterque beatum,
 Hoc socero, & tanto nata genitore marita
 Accipio venerorque libens te regia conjux :
 Teque Invicte socer : quanquam nil tale mereri
 De te unquam potui. tu primis instruis annis
 Me puerum : tu me patrio complexus amore
 Consocias regno, majestatisque potentem
 Efficis, atq; epulis das accubuisse Deorum.
 Ergo humeris debes, animo quodcuq; libebit,
 Imposuisse meis : mihi iussa capeffere fas est.
 Iamque adeo, superi quod spe meliore secudent
 Ingrediamur iter : terramque petamus Iberam,
 O socii : & thalami celebremus fœdera pacti :
 Quæ non ulla dies, non ulla injuria rumpat
 Non si diluvio miscens effundat in undas
 Tellurem Nereus, cœlumve in tartara solvat
 Sic ait, & lacrymis lætus discedit obortis.
 Prosequitur Cæsar, verbisque affatur euntem :
 Vade age care gener, mea sera & sola voluptas,
 Auspicioq; DEVM terram pete salvus Iberam.
 Et natæ & regni serva communis amorem.
 Tuque ô cara mihi ante alias Hispania terras
 Cui mea comitto dulcissima pignora curæ,
 Ingens depositum : sis omni tempore felix :
 Nec tua finitimo Bethis pulsetur ab hoste :
 Nec Tagus aurifluvis unquam siccetur arenis.
 Hæc tibi dicta : omnis portis equitatus apertis.
 Exit, & Æmylium comites fido agmine cingunt.
 Nuncia fama ruit (quid enim velocius usquam ?)

Atq;

Atq; iter antevolat turbæ venientis, & urbes
 Hesperiz latè variis sermonibus opplet:
 Adventare Ducem; Fernando Rege creatum,
 Finibus Austriacis, regno qui præsit Ibero,
 Ex patruī sceptro, ac solio succedat avito,
 Mœnia dum teneat patrius Germana Philippus.
 Huic etiam natæ thalamos pepigisse parentem:
 Quæ genero in curas veniat partemq; laborum.
 Venerat hic idem Regina; rumor ad aures:
 Incenditque animum dictis: & amore mariti
 Incitat Æmylii, tunc Rex pias agmina mittit
 Obvia mille viris: qui tectū in Regia ducant:
 Et læto excipiant venientes ore catervas.
 Ipsa sed Æmylium tecto interiore moratur.
 Prælustis Mariæ: tractoque per ossa calore,
 Iam dudum gaudet sacram contingere dextram,
 Aureus huic capiti vertex, auroque capilli
 Inserti: & sacras velabat flammea vultus:
 Colla monile decens: humerisq; hærentia pulcris
 Suppara cingebant niveos aurata lacertos:
 Balteus & fluxos gemma astringebat amictus.
 Corripuere viam interea cum Principe fido
 Austriaci proceres: & jam prope celsa Toleti
 Mœnia constiterant: cum fulva veste nitentem
 Cincta Tagum, & ramo pacatę insignis olivæ
 Nexa comam; tales profert Hispania voces:
 Salve Fernandi proles augusta Sereni,
 Castiliæque nepos aulæ: fate sanguine Divum:
 Et geniture Deos, quæ totam commoda terris
 Appulit aura meis? qui nostris applicat oris
 Ætherius genitor? non huc sine numine Divum,
 Germani adveniunt. Nam Rege parante Philippo
 Discessum è patriis Germana ad mœnia terris:
 Auxiliis opus est, & defensoribus istis:
 Qui regis fines bello tueantur & armis.

Hinc Mauri infrenes cingunt, latæque furentes
 Getuli: hinc Pyreneis è montibus adsunt
 Gentis Aquitanæ populi Celtæque feroces.
 Quid Scythicas dicam pharetras, arcusq; Gelonos?
 Dis certe auspicius reor & virtute secunda
 Huc cursum Austriacas vento tenuisse carinas.
 Perge modò, & latus Regis te ad limina perfer,
 Sisque tuo felix populo, & tutare penates
 Castiliz. Sic te superi tumentur & ipsi.
 Hæc ubi dicta: urbis porta bipatente Philippus
 Continuo erumpit, fidoque satellite cinctus
 Occurrit, veteremque agnoscit more propinquum.
 Iungunt hospicio dextras, & tecta subinrant.
 Turba ruit passim, mixta cum plebe senatus
 Visendi studio Austriaden: omnisque potestas
 Confluit: advolui genibus, contingere dextram
 Vota dare, hospitioque viros, opibusque levare
 Idem omnes amor unus habet. Iam tempora lucis
 Festæ aderant, thalamumq; parat, fædusque jugale
 Germanæ frater Mariæ, Æmylioque Philippus.
 Iam clamatur Hymen, tædæq; facesque relucet
 Legitimæ: & sacras cum virgine tendis ad aras
 Dux Fernandiades: unà incipiuntque precari
 Omnes: & socii firmare jugalia lecti
 Fædera: Cardineo faciente Antistite sacrum.
 Tollunrur plausus juvenum, mixtæque choræis
 Insonuere lyræ. media discumbitur aula,
 Castilius quondam qua Ferdinandus Elisam
 Reginam Aragonum patrio sibi junxerat ostro.
 Mox ubi transférant genialis tempora tædæ,
 Deserit Hesperiam, Germanaque rura Philippus
 Augustamque petit: patriis ubi Carolus oris
 Dicebat nova jura pater: populumque rebellem
 In sua victrici cogebat vincula dextra.
 At Maxæmylius thalamo Mariaque potitus,

*Nuptia Maxæ-
 myli. in Hispania
 celebrantur.*

Iura

Iura dabat, legesquæ viris : quos Cinga pererrat,
 Quos Sicoris, quos tortus Anas, quos Bætis inundat
 Auriferi quos unda Tagi, quos dives Iberus
 Alluit, in gentes transfundens nomen Iberas
 Hic pacem asservat legum tutricibus armis,
 Fasq; sequi docet : hic vigilantibus undiq; curis
 Prospicit, & celeri degustat singula sensu :
 Venturasq; cavet clades : hic naviter omni
 Fungitur officio : lenis facilisq; moveri
 Supplicibus, mediâq; pater mollissimus ira.
 Inde amor Hesperio innatus populoq; patrumq;
 Cætibus : inq; suum reverentia plurima Regem.
 Hoc illud, dignari humiles, audire precantum
 Verba : nec armatas nimium sibi sumere vires,
 Sed ferrum mulcere toga, dare jura petenti,
 Parcere supplicibus trepidis : Sic itur in alta
 Pectora : sic homines divorum æquantur honori.
 Nec minus & primos in cara conjuge amores
 Cum lege orsus erat thalami, cum fœdere casto :
 Quam sibi conjunctam larga pietate fovebat :
 Cæsare vir felix focero : felicior ille
 Hoc genero, & parium spe non fallace nepotum.
 Nam socialis amor, mitis pax, gratia concors,
 Vnanimis pietas, nulloq; solubile pacto
 Conjugii vinculum concordēs ambo ligabat :
 Haud ita conjunctæ vivunt in amore columbæ :
 Nec sic diligitur dilecto à turture turtur :
 Nec sic æquævo sociatam palmite vitem
 Vlmus alit : quantum Marie complexa fovebat
 Ferdinandiaden ardenti corde maritum.
 Nec dum tranfierant duo lapsis mensibus anni :
 Cùm lecti socium gemina Dea prole parentem
 Cara, Toleranæ sub tecto fecerat urbis.
 Idem amor & reliquo duravit tempore vitæ
 Constans : nec potuit de mentibus antè revelli.

Concordia coniu-
galis.

Maximiliani fo-
boles è Maria filia
Caroli V.

Quàm mors alterutrum præfenti exemit ab ævo.

Cedat Penelope, cedat Capanæia conjux,

Quæquæ est extincti manes fectata mariti,

Æmonis Æmonii : cedat Polynicia consors :

Cedat & Alceftis : vitam quæ conjugis emtam

Morte fua voluit : cedat memorabilis uxor

Maufoli totum mulier celebrata per orbem.

Omnibus his prior eft & amore fidequæ jugali

Præluftis Marie : qualis Flaccilla fuiſſe

Theufoſio fertur : qualis Termantia patri

Theufoſio, Eudofie Arcadio, Cornelia Graccho,

Iulia Pompejo, Stiliconi docta Serena :

Talis erat Marie Regi Regina marito,

Edita Cæfaribus, ſolo quoq; Cæfare digna.

Hæc Saræ formam, mentemquæ Rahelis habendo,

Iudithæquæ animum, roburq; inſigne Iahelis,

Pulcheriæ ingenium, moreſquæ fide mq; Serenæ

Omnes exuperat, quas aurea protulit ætas.

Qualis enim quantuſquæ pio ſub peſtore regnet

Candor, & ætherio veniens à ſemine Virtus :

Qui legum cultus : quæ ſit probitaſq; fideſq; :

Quæ vitæ inſignis ratio : ſine labe pudici

Teſtantur mores, & mens ſibi conſcia recti.

Hinc ſatus, Imperii qui nunc ſuprema Rudolphus

Sceptra tenet : patrii Cæſar non degener oris :

Virtutumquæ hæres : animiquæ imitator aviti :

Spes magna Hungariæ, ſuperent ſi lumina vitæ :

Teutoniæ præluſtre decus : cni compare ſilo

Noſtra Erato meditatut opus memorabile laudum.

Prodiit hinc etiam patriæ pietatiſ imago

Erneſtus divum metuens, & juris & æqui

Inſignis cuſtos. hinc Vuenceslaus, avorum

Nomen habens, gentem qui frenavere Bohemam.

Hinc Maxæmylius patri cognominis ipſi

Atque abavo : rebus quibus olim ſumma poteſtaſ

Tradita

*Laudes divæ Ma-
ria, Maxamy II.
Regia uxoris.*

*Rudolph. II. Rom.
Imp. Rex Vngar.
& Bohemia, Ar-
chidux Austria,
&c.*

Tradita, & Imperii commissæ audacter habenæ.
 Hinc satus, Huniadom referens Virtute Mathiam
 Cujus in Istria colas patuit fortissima bello
 Dextera, grassanti non conscia cedere Turco.
 Hinc etiam natæ præstanti pectore Nymphæ
 Quatuor insignes: quarum quæ maxima natu
 Anna tori conjux regalis, in urbe Toleti
 Hesperias moderatur opes, sociata Philippo
 Eximio Regi, Regi nupta altera Gallo
 Nuper Elisa fuit, clauso qui lumine vitæ
 Occubat, & rapida sublatus morte quiescit.
 Ambæ formosæ, pudibundis moribus ambæ,
 Cælestumquæ pares cultu, legumquæ sacrarum
 Addictæ studio, & turbis non asperæ egenis.
 Has pater & genetrix primævo à lumine vitæ
 Moribus instruxere bonis, castaquæ juvena
 Formavere animo: ut cum quis imagine cæram
 Induit, & pulcras exculpitin ære figurâs:
 Aut tabulam pingit: variisquæ coloribus ornat.

Carolus interea Belgarum ex orbe Philippum
 Hesperias patria cum plebe remittit ad arces:
 Et generum Hispanis revocat properanter ab oris:
 Ut novus imperio jam tunc assuesceret hæres:
 Cum Mariâ nata, quæ bina prole parentem
 Ac socerum, pia mater avos nunc fecerat ambos.
 Quin etiam natale virum dulcedine regnum
 Ducebat teneroquæ soli conceptus ab ævo
 Permulcebat amor. nec enim mutare subactum
 Ergo ubi Germana tandem tellure Philippus
 Evaluit terra ingenium convictor Ibera.
 Exiit, Æmylio patriam comitatus ad oram,
 Illustri patruele suo: tunc ocyus urbes
 Hesperiaæ magnæ Regi commendat Ibero
 Æmylius, sociosquæ viæ legit, & parat aptum
 Auxilium, Mariamquæ capit, nataquæ venustas:

Bb

*Maxamyliani ex
 Hispania reditus,
 cum Vxore Ma-
 ria & duobus li-
 beris.*

Atq; iter ingreditur, dis auspicioquē secundo
 Deferitur jam ripa Tagi, zephyrique relicto
 Littore, Tyrrhenum sulcatur navibus æquor:
 Tendunt vela Noti: puppis fugit acta per undas
 Ocyor & jaculo, & ventos æquante sagittā.
 Iamquē occultantur tumidis Balearides undis:
 A dextra tellus Sardoæ linquitur oræ,
 Asperiorquē solo & gleba non ubere Cyrenus
 Penè oræ Ligurum vento spirante secundo
 Appulerat, fessamquē fretis extenderat alnum
 Navita: cū subito medias opponere turmas,
 Et terræ prohibere aditu, ne littora tangant,
 Aut violare rates, certa est sententiā Gallo:
 Qui ligurum fines sumtis obsederat armis.
 Sed jam transmissę steterant in littore puppes,
 Fato dante vias: aderatquē vocatus in undis
 CHRISTVS, & in ventum tumidos disiecerat hostes.
 Protinus Ausoniæ longa tellure relicta,
 Tempia Tridentinæ sedis turrita petuntur,
 Hicubi concilio lecti decreta ferebant
 De patrum votis, & religione priorum.
 Est locus, ærias contingens montibus Alpes:
 Oenthalium dicunt Oeni de valle coloni,
 Quam medium rapidis Oenus interluit undis,
 Norica scjungens Rhætis confinia terris.
 Vrbs ibi, quæ nexo trabibus bipedalibus Oeni
 Ponte arctavit aquas: facti de nomine priscum
 Nomen habet: magnis Rhætorum habitata dynastis:
 Deliciæ Fernande tuæ, dum fata sinebant,
 Parcaq; regales tibi permittebat habenas.
 Carolus has illo retinebat tempore sedes
 Urbis, & Imperii consors Fernandus eadem
 Servabat statione locum: magnaquē Tridenti
 Pro sede excubias cum Cæsare frater agebar.
 Cū subito Mariam Æmylius, parvosquē nepotes

Carlo

Carlo adducit avo, Ferdinandoque parenti:
 Lætitiâque domum complet, priscosque penates
 Austriadum exhilarat: fiunt regalibus aulis
 Fœminei gregis applausus, Comitumque Ducumq;
 Tollitur excelsum festivus ad æthera clamor.
 Præcipue Ferdinandus avus, spectando nepotes
 Illustremque nurum, genus alto à Cæsare summum,
 Expleri mentem nequit, atq; affixus inhæret,
 Nunc huic, nunc illi caræ dans oscula nepti.
 Tunc ait: O utinam (fas sit mihi tale precari)
 Cara mihi cunx, Hunnorum Regibus orta,
 Vincendo sua fata isthac ætate superstes
 Degere, & hos posset coram spectare nepotes,
 Teq; nurum: ac lætos Reginæ Regia mater
 Ire sub amplexus: quas spes, quæ gaudia toto
 Pectore conciperet. Sed fors odiosa repugnat,
 Ipsaq; eripuit fatalis tempore partus:
 Cum decima & quinta faceret me prole parentem
 Nunc octo lapsis abierunt mensibus anni.
 Ex quo mœstus ago tectis regalibus ævum:
 Absentemq; piis desidero vocibus Annam,
 Tu prima hunc animum recreas dulcissima nostrum
 Filia, & antiquæ fers tecum obliviam curæ.
 Gratia sit superis: qui teq; meosq; nepotes
 Inibus Austriacis, regnoq; dedere paterno
 Incolumes. Dixit, mensisque locavit acernis:
 Et læto instituit convivia regia tecto.

Ecce autem varia geminum formidine bellum
 Surgit, & Arctoi partes Aquilonis aguntur
 In Martis rabiem. Gallum Germania firmis
 Cinxerat auxiliis, captivaque signa reposcit
 Mauritius, foceroque petit sua vincula demi
 Landgravio, & patria reducem statione locari.
 Fervet amor belli, totumque interfurit orbem.
 Fulmineus Mayoꝝ: coeunt gens omnis & ætas.

*Oratio Ferdinan-
 di Regis ad nurum
 Mariam Caroli
 Imperatoris fili-
 am.*

*Bellū Germani-
 cum Anno 1558.
 gestum.*

Nectantùm exciti Cattorum à finibus adsunt
 Agricolaë, capti damnantes vincla Philippi:
 Nec Miſni tantùm, & conjunctis Saxones armis,
 Qui paribus poſcant Fridericum ſolvere votis.
 Sed Procul Albercus Gallorum in finibus urbes
 Marchio concierat: Morini quà littora ſervant,
 Sequana quà foëtes liquidis ſecat amnibus agros:
 Quà Rhodanum ſuus auget Arar, junctiſque feruntur
 In maria alta vadis. Iam rura Metenſia caſtris
 Cinguntur Rheno jam proximus imminet hoſtis.
 Parte alia duris ſævire fortiffimis armis
 Mauritius: Règemque Oeni cum Cæſare pōnte
 Arcet: & obſeſſo parat arma inopina Tridento.
 Hos inter ſtrepitus, atq; horrida bella ſuorum
 Graſſanti Mavorte, truces utrinque procellæ
 Cùm fremerent, patriumque alternis ictibus orbem
 Pulſarent: nihil officii mens feſta remiſit
 Cæſaris Æmylii: contraque manantiſ fata
 Major in adverſis micuit. ſimul ipſe paterque
 Fernandus placidam cœpere exquirere pacem:
 Et veterem armorum deſueſcere leniter uſum.
 Eſt urbs, Paſſavium ripis quæ cernitur Iſtri
 Proxima: de Batavis nomen quæ ducit & ortum:
 Oenus ubi rapidis gelidi conjungitur undis
 Danubii: inque ſinum ſcindit ſe lympha reductum.
 Huc Fernandus agit collecto milite cœtus,
 Et pacem ſancit: poſitis audacibus armis,
 Ut vires cœant, & mutua fœdera jungant,
 Nec quiſquam populis paret arma aut gentibus ullis,
 Ob fidei cultus & Religionis honorem.
 Teutonios idem Cæſar defendat eodem
 Auxilio, paribuſque dein communiat armis
 Utroſque: ut ſervent æternam templa quietem,
 Seu veteres teneant ritus, Romanaque jura:
 Sive Auguſtana ſeſtentur pondera ſummæ:

*Pacifiſcatio Pata-
 vienſis.*

Ambæ

Ambæ ipsi gentes nullo discrimine agantur.
 Arbiter has inter partes fuit Æmylianus
 Maximus : & pacem sedato Marte benignam
 Suasit : ut abluro civilis sanguine belli
 Immanes patriis tandem accerentur ab oris
 Thraces, & Hungaricas Teuto defenderet urbes.
 Sic, ubi civiles Thrasybulus in Attide motus
 Pacasset : veteres cum libertate priori
 Restituit leges, & longa oblivia sanxit
 Præteritæ cladis : populosq; urbesq; Laconum
 Cæcropsiæ æterno sociavit fœdere genti.

Tempore jam ex illo placidos Germania nidos
 Servat, & abjectis pacem colit Austria bellis :
 Nec patriis quisquam civilia bella colonis
 Intulit, Imperii quemcunque admovit habenis
 Alma manus superûm : diviq; hoc tempore cultus
 Numinis antiquas paulatim sumere vires
 Incipit, inq; suum redeunt sacra jura vigorem.
 O verè Æmylium, magni prænomine dignum :
 Qui consultat rogæ, non belli ferre solebat
 Conscia : pacato doctus postponere dura
 Castra foro, & rigidas in falcem flectere fidas.
 Hoc animi lenis fuit, ingeniiq; benigni
 Magnum argumentum. Quis enim temerarius ardor
 Pro cultu superûm, pro religione docenda
 Arma movere animis, & vim facere ense beatis
 Mentibus, ac segetem cum tristi evellere lappa?
 Non his auxiliis, non defensoribus istis,
 Numen eget : verbo mentes & spiritu aguntur.

PANEGYRICVS SECVNDVS.

DE LAVDIBVS MAXAEMYLIANI

II. ROM. IMPER. SEMPER AVGVST. P. F.

ab exitu Caroli V. usq; ad Rudol-
phum II.

Am Cæsar totum pacarat Carolus orbem,
Ipse etiam pacis comes: abjectisque deinceps
Castrorum signis, precibusq; librisq; vacabat:
Imperii missis Germano nuper habenis
Fernando: & nato mox regna paterna reliquit,
Humanæ exemptus liquidum super æthera forti,
Ipse sed & genitor solidas decreſcere vires
Ferdinandus, & effæto jam corpore dudum
Robur hebere suum, nervosque labare videbat.
Tum nato Æmylio commendat sceptrâ Bohemi
Limitis: & regem trabeis fulgentibus ornat:
Imponitq; comis Diadema, auroque coronam,
Eoisque gravem gemmis: Regemque salutat
In magno populo, & magna spectante caterva,
Dicitur hic lætos cum patre Bohemia plausus
Albi congeminasse, piisque è pectore voces
Rupisse: O fate gente DEVM, qui sedis avitæ
Succedis solio felix, sceptrisque paternis
Auspicio superum & fato meliore potiris:
Salve Rex terræ, spes ô fidissima, nostræ,
Expectate solo Pragenſi, arvisque Bohemis.
Hic tibi certa domus: Regem te cuncta salutat
Gens hominum: montesque ipsi te Magne Bohemi:
Lætaque cum syivis ornat juga: sis pius omni
Tempore: sis posita nobis clementior ira.
Qualis erat patriis Albertus gentibus olim:
Sigismundæa Rex & vir dives Elisa:
Heu nimum fatis nimum properantibus ævo

Mortali

Mortali ereptus. qualis fuit optima proles
 Rex Ladislæus, patriæ pietatis imago:
 Ipsæ etiam ceteri sublatus in æthera fato.
 Sit tibi vita novo, pax & victoria Regi.
 Dixerat: unanimis contollitur undiq; plausus:
 Ceu quando Adriaci per latam littoris oram,
 Nauticus exoritur juvenum, monstrante magistro,
 Clamor: & oppositi contrâ percussa resultant
 Vocibus arva sinus, Marci cum panditur ædes.

Cæsaris interea vires minuente senectâ,
 Dux Moguntinus, templi moderator & urbis,
 Convocat Imperii proceres: quâ mænia Francûm,
 Mœnus adit: nomenq; urbi vada pristina linquunt.
 Illic ut Regem legerent, qui sceptrâ per orbem
 Teutonium gerat, & quondam super æthera vecto
 Cæsare Fernando, paribus succedat habenis.
 Non hîc discordi studia in contraria sensu
 Discessere patres: votis communibus orbi
 Eligitur Cæsar Maxæmylianus, ut olim
 Accipiat patrios Cæsar de Cæsare fasces.
 Dicere longa mora est, quantos Germania plausus
 Sustulerit, quanto surrexerit orbis ovatu.
 Non aliter lætata fuit Germania quondam:
 Cùm res nutantes & lamentabile regnum
 Teutoniæ caperet: veterique in honore locaret
 Habsburgum genitus clara de stirpe Rudolphus.

Viderat hæc dudum sævis conterrita Turcis
 Hungaria: Et quis, ait, regni moderamen habebit
 Pannonii? aut quonam nostri tibi cura recessit
 Ferdinande pater? Regem da Cæsar eundem.
 Quem sibi jamdudum cognata Bohemia legit,
 Magnaque Teutoniæ Regem nunc aspicit ora.
 Est urbs, Possonium veteres dixere Latini,
 Presburgum nostri: curvatis proxima ripis
 Danubii. hîc regni diadema & sella curulis

*Maximilianico-
 ronatio Hungari-
 ca Anno 1563. 8.
 Septemb.*

Æmylium expectat, te regē & Cæsare natum.
 Quid cessas? quid tuta times? Rēx talia fantem,
 Audiit, & nato Hungaricam nuruique coronam
 Imponi Mariæ felici fidere curat.

Tempus erat, quo virgo pares sensim efficit horas,
 Et noctes paulatim æquat lux una diebus.
 Iam Ferdinandus procerum stipante caterva,
 Et nato Æmylio, Marlaque aliisque duobus
 Cinctus adest natis, Presburgæ in mœnibus urbis,
 Hic patris ante oculos divinaque conjugis orā,
 Omnibus ad pompam rebus sacrumque paratis
 Accipit Hungariæ, multis in millibus, orā
 Æmylius sceptrum: paribusq; in regna vocatur
 Auspiciis Marie, divini filia Carli.
 Læta erat unda Savi, lætissimus Ister, & omnes
 Lætitiæ plausuque viæ montesque sonabant.
 Tum procerem quidam cœli super ardua tendens,
 Hæc, inquit, lux illa fuit: qua Turcica quondam
 Armorum rabies subvertit mœnia Pesti:
 Hungariæq; fero vastavit milite terram:
 Et nunc assiduus illam circumsonat armis.
 Dī faxint, eadem fatiis melioribus orta
 Lux, anno vertente, Getas & Dacica monstra
 Finibus expellat patriis, Hunnosq; reducat,
 Et feros maneat melior fortuna nepotes.
 Sic ait: ingemina hinc eadem juvenesque senesq;
 Et cum plebe patres clamorem ad sidera tollunt,
 Ecce autem furiis animi succensus iniqui
 Turca ruit: sævitq; feris Solymannus in armis,
 Fortunæ infensus lætæ, rebusq; secundis
 Cæsaris Æmylii. Nam vix pater orbis habenas
 Liquerat, & terris ad summum excesserat axem:
 Ipse furens animi, tædisque ardentibus actus:
 Fœderibus ruptis, belli denunciat iras,
 Hungarici vastator agri: captumq; nefanda

Czde

Cæde cruentat humum. Procerum tunc agmine lecto,
 Concilium horrendum, mediis in sedibus aulæ,
 Cogit: & armata quæ sit sententia turbæ
 Exquirat, bellique iubet tractare laborem,
 Et consultando ferventi incumbere Marti,
 Convenere patres, bellis animisque verendi,
 Informes barbis, quos hispida sylva comarum
 Insperfit labris, nudo propendula mento:
 Ut si quis mullos videat, discrimine secto
 Barbarum, aut setis deformibus ora catorum.
 Gorgonei vultus hominum: cava lumina mortis
 Torva fronte micant: trucibus suspenditur ensis
 Falcatus primorum humeris: densoque galerus
 Excelsus limbo canentia tempora velat:
 Colla gruum: à scapulis ad furas pallia pendent
 Et suus adstrictos braccæ sinus exprimit artus.

Postquam perventum Getici in penetralia Regis,
 Subnixus solio sic incipit ore Tyrannus:
 Threicii proceres, genus à Mahomete profectum,
 Quem merito colimus solum, solique Getarum
 Gens epulata toris, laticum libamus honorem,
 Accipite hæc, dictisque animos advertite vestros.
 Tertius hic abiit penè & vicesimus annus:
 Ex quo Pannoniæ Budam subvertimus oræ
 Vicinasque domos Pesti victricibus armis
 Sub Mahometæum CHRISTO cessante, capistrum
 Traximus: & victis dominamur fortiter Hunnis.
 Quin & Strigonium nostris devicimus harpis,
 Hungariamque igni populavimus & truce ferro,
 Et Vacix sedes, & utramque evertimus Albam.
 Tempore jam ex illo positis cessamus ab armis,
 Immemores operum, quæ vos tam pigra moratur
 Segnities: frangitque animos, atque abstulit iras?
 Quem pavidi horretis? certa est victoria, certam
 Spes facit. en, vacui sunt defensoribus agri:

*Oratio Solymanni
 de bello Christi-
 anni inferendo.*

Exiguæque Hunnis vires, si perdere Budam,
 Et Pestum duris olim potuistis in armis:
 Quid Raba, Cassoviaque arces, portæq; Bregati,
 Quid leve Possonium contra tot millia possit?
 In manibus nostris sunt Cæsaris omnia, Regis
 Omnia, nec quicquam audebit Germania segnis:
 Quam sum in Belgas, & Gallica mœnia Mavors
 Intestinus agit, discordi concitus ira.
 Ite citi, rapite arma manu, conscribite turmas,
 Et ferro Hungaricos ignique evertite fines.
 Aut ego Christicolas una delebo ruina
 Omnes: aut Stygias descendam vivus ad undas.
 Sancte mihi Mahomete pater, tua pectora nato
 Suffice nunc, animamq; parem: da perdere CHRISTVM
 Christiadasque omnes, crucifixi numina Divi
 Qui frustra poscunt, & inani voce fatigant.
 Hæc ait, & patrium testatus pejerat Istrum,
 Non prius ad gelidæ rediturum mœnia Thracæ,
 Teutona quam Getico superasset milite rura,
 Ausoniaq; aquila, patriæ sub cornua Lunæ
 Duceret, & Suevas igni subverteret arces.
 Extemplosæ vire animi: simul omnis in arma
 Conjurat Thrace: ductores undiq; cogunt
 Auxilia, & latos implent legionibus agros.
 Non tulit Austriades tanto fervore frementem
 Æmylius Cæsar: properatq; occurrere ceptis
 Illius, & primi vires inhibere furoris.
 Ergo concilium patrio de limite magnum
 Cogit, & Augustæ latis in mœnibus urbis
 Omnes Imperii proceres, primosq; suorum
 Apparere jubet, totisque incumbere curis.
 Olli conveniunt, cunctisq; ex urbibus adsunt,
 Primi Electores: quorum Moguntia summum
 Misit: & antistes Vbiorum proximus illi:
 Et senior Trevir: Rhenique & Necrais amni

Finitimus

*Comitia Augu-
 stana, An. 1566.*

Finitimus princeps, Comes oratorquē Palati
It sacer Augustus rapido provectus ab Albi,
Quingentis equitum lectis comitatus, & Vrbi
Promptus adest: patriis quem Brandenburgus ab oris
Consequitur: magnique Duces, clarique Dynastæ,
Teutona quos tellus à Rheno misit & Istro.
Considunt omnes mediæ penetralibus aula:
Ordine quisq; suo. tum facta silentia testis:
Et solio Austriades Cæsar sic insit ab alto:
Si mihi, quod nostris optavi sæpè diebus
Imperium CHRISTVS sine bello armisq; quietum
Annueret: vestro poteram paruisse labori
Teutonii proceres: patriis nec mœnibus omnes
Imperio accitos hæc intra testæ morarer.
Sed cum Barbaries penitus commota propinquos
Pannonas invadat: truculentoquē agmine gentes
Vndique Bistonias transfundant littora Ponti:
Res dura & regni ratio me classica cogunt
Occinere, & latè fines custode tueri:
Cernitis ut Turci insultent, celeriq; feratur
Per medios Solymannus equo: tumidusq; secundo
Matre ruat. non clausa tegunt jam mœnia cives:
Quin intra portas, atq; ipsis prælia miscent
Vrbibus, & fuso nunc undant sanguine fossæ.
Pars hominum victis post tergum capta lacerata
Servitum rapitur: miserè pars fixa sagittis
Occidit, & tristi patriæ sola cæde cruentat.
Diffugiunt alii, nullisq; tuentibus agros
Hungaricæ vastantur opes: Turcæq; nefandi
Quæ nequeunt secum ferre, aut abducere, perdunt,
Nec prius absistent, quin omnia Pannonos arva
Sub Mahometzum redigant ferro. igne capistrum,
Ausus quin etiam voces jactare superbas,
Iuravit patriæ Solymannus cornua Lunæ,
Non nisi calcato rediturum Cæsare Thracæ.

Quare agite, ô patriæ ductores, inelyta terræ
 Germanæ proles, rebus succurrite lapsis,
 Finibus & nostris commune accere periculum:
 Ne ruat in cladem dampni securior ætas:
 Contemptusq; mali premat: amentumq; magister
 Heu nimium serò doceat post exitus ingens.
 Dixerat: unanimi vires, atq; arma virosque
 Assensu patres promittunt largiter uno:
 Imperioque assunt alacres, ac iussa faciunt.
 Continuò armatas cogunt toto orbe cohortes
 Carolus, & duris acer Fernandus in armis,
 Archiduces: patriæq; cient magna agmina gentis:
 Ter mille Austriacos pedites, totidemque Carinths
 Et centum turmas equitum: quos Styria mittit.
 Quos Athesis, quos Murrha parit, quos ditior Oenus.
 Hi primam ante aciem densa inter tela feruntur.
 Ducit ab Italia florentes ære catervas
 Fregosius: quæ Tybris aquam, quæ devehit Arnus
 In mare Tyrrenum Thusco de litore lymphas.
 Ter mille hunc pedites armati, equitesq; sequuntur
 Magnanimi. quin & patria de sede volentes
 Advenere viri, generis de stirpe vetusti,
 Quingenti: quos urget amor concurrere Turcis:
 Ipse etiam Cæsar Maxæmylianus in ære
 Constitit, & lectos armatq; locatq; maniplos
 Divisos acie: simul urbe excedit, & Istrum
 Consequitur, totoque petit latum agmine campum
 Possonii: & tacitè vires explorat, & hostis
 Militiam, & Getico viventes orbe catervas.
 Longius hinc tendens Taurini ad mœnia densum
 Agmen agit peditum: quantum non antè Mycenis
 Eductum Phrygio fervebat littore Trojæ.
 Proxima Cæsareis conjungit Gallica signis
 Guisius, & mediis educit magna Salinis
 Agmina: Burgundosque equites turmamque pedestrem.

Non

Bellum Turcicum
An. 66. gestum.

Non hic Sarmaticas poscebant gesa sagittas:
 Sed, quæ flammivomus edunt cum pulvere bombos.
 Tormenta, & rapidum sclopeta rotantia plumbum.
 Quin & Lignitius valido Mavorte potentes
 Silefos agitat: quos Odera dives inundat.
 Bis mille hunc equites patriis comitantur ab oris.
 Te quoq; Saxonia digressum vidit ad arma
 Proruere hæc ætas, mediosque huc ire per enses
 Nudaque pro patriis opponere pectora muris,
 Dux Pomerane: Sacra qui nuper Cæsaris aula
 Imperii magnum munus non segnis obibas.
 Iungunt se castris Moravi: gemmisque ruentes
 Lausnitii terris peditum dant millia fida
 Bis centumque viros. It Suevicus ordo sub armis
 Qui ripas Alemanne tuas, qui flumina Nicri
 Accolit: & liquidi potat de fontibus Istri.
 Hos agitat, pulcræque docet virtutis amorem
 Suedius, & sociis comes illi Hatstattius armis,
 Martia progenius & avita haud indiga laudis,
 Æmula majorum & duris exercita rebus.
 Hos super accedit, rigido Rosabergius ære
 Squameus, & magnus ductor prævertitur agmen,
 Agminis ipse instar: vir bello claris & armis.
 Huic parere dati, quos cincta Boemia sylvis
 Pascit ad Ægranas, & præpetis Albidos undas,
 Octo mille viri, præstantes viribus omnes.
 Sed mihi nec numero fas est, nec nomine cunctos
 Enumerare datum: qui exciti ad prælia fortes
 Ductores capitum: quæ regem quemq; secutæ
 Complerint campos acies: quibus arserit armis
 Teutonix pubes. neq; enim plaga gentibus ulla
 Ditiore æterno quanquam Germanica pubes
 Ense cadat, foetu nunquam tamen ubere defit.
 Postquam omnis legio campis fulgebat apertis:
 Iungit & ipse suas Cæsar tota urbe cohortes

Eductas: quâ clara caput super æthera tollit
 Auftriadum sedes Regum, materque Vienna.
 Mille equites lecti, comitesq; Ducesq; sequuntur,
 Nobilitasque omnis simul, armigerumq; caterva,
 Et litui strepitant reboantia tympana bombo.
 Inde Duces alii sclopetis undiq; cincti,
 Et comites magni, priscaq; à stirpe dynasta.
 In medio volucris volitat Iovis unguibus uncis
 Sceptrum ensesq; tenens, curvatam in fronte coronam.
 Protinus officii partitione laborem
 Cæsar: sortiturque vices, operasque sagaci
 Dividit ingenio, & curas ductoribus æquat.
 Prima datur statio Ciliam tibi Carle tueri,
 Carnorumque urbes: oram munire Liburnam
 Nicoleos iussus, Sigethaque castra Serinus.
 At Ladislao commissa est arcis Iula.
 Tuta fides: Ecco custodia tradita Rubæ.
 Ærato Thurius servabat Marte Polotam.
 Tempus erat: calidos quo sensim contrahit ignes
 Sirius: & tepido Titan allabitur astro
 Virginis, extremoque ardet fervore Leonis:
 Cum loca deseruit Cæsar vicina Viennæ:
 Possoniumq; venit: properantique agmine fertur
 Densa Aldenburgi sub mœnia: quâ celer undas
 In rapidum Leytes evoluit fortius Istrum.
 Hic equitum levia, & Germani velitis arma
 Præmittit, quatiant campos, viresque Getarum
 Explorent pugnis, & prima pericula tentent.
 Ipse locum castris legit, & tentoria vallo
 Circumdat: nec longa labor munimina durus
 Addidit: ipsa loco mirum natura favebat:
 Exiguus tantum fossis atq; aggere cingit.
 Iam gelidas Dravi Turcus superaverat undas
 Ponte novo junctas, Sicluschi sede relicta:
 Et magno fines transiverat agmine Bessos:

Inque

Inquē Liburnorum penitus perruperat oras.
 Arx erat aëria præstructa in rupe Sigethum:
 Natura munita loci: quam stagna lacusquē,
 Et non accessu cingebant amne paludes.
 Huic iuncta è lignis hærebat proxima septis
 Vrbs nova contiguus veterem quæ sepibus urbem
 Tangebant: duro stabant ubi mœnia saxo,
 Protinus hæc latè armato loca milite complet:
 Et pons in validam ducebat saxeus arcem.
 Turcus & horrendis premit obsidionibus urbes:
 At Maxæmylius tuto ut munimine valli
 Constitit: expectatquē hostem, belloquē laceffit:
 Nusquam se Geticis offert Solymannus in armis,
 Slavorum in Hungaria qui cæperat arva relicta.
 Sed nec Oroslanus, Budæ qui præerat urbi,
 Et centum æratos ductabat mille maniplos
 Turcorum: sua deseruit loca, proxima Budæ:
 Oppositam tantum muniverat aggere ripam:
 Castraquē servabat: nec se committere Marti,
 Nec struere audebat aciem, nec credere campo.
 Ignescunt iræ Austriacis: dolor ossibus ardet,
 Inquē hostem furit absentem: mirantur inertes
 Non æquo dare se campo: non obvia ferre
 Arma viros hosti, sed vallum & castra fovere.
 Non procul à ripa fervente binominis Istri,
 Castellum modico firmatum robore valli
 Vesperium, acclivis pendebat vertice montis.
 Hoc primo capitur dejectis agmine Turcis.
 Tandem progressus magna comitante caterva,
 Ductor Oroslanus premit obsidione Polotam,
 Oppugnatquē arcis muros. sed Cæsar ab Istro
 Subsidium mittit Thurio: armatusquē cohortes
 Expediit: & vallos ac propugnacula jungit.
 Hic subitam nigro glomerari pulvere nubem,
 Prospiciunt Turci, ac tenebras insurgere campi.

*Vesperini cap-
gnatio.*

Convertère vias retrò, & mox terga dederunt,
Sequē intra tutos retulerunt undiquē vallos.

Iulæ arx amissa.

Parte alia valido præcellam expugnat Iulam
Impete Pertavius, citiùs, quàm fortia mitti
Auxilia obsessis tam longo in limite possent.
Nec minus interea Slavorum in mœnibus arcem
Oppugnat, duris atrox Solimannus in armis.
Et nunc everfis utriusq; potentibus urbis
Mœnibus, & toto vulsis à culmine tectis
Arcis. erat medius celsæ in penetralibus hostis,
Nec spes ulla fugæ, nec opis jam cernere quicquam
Fas ulli; lethumquē viris cuncta arma minantur.

Et nunc ingenti per regia castra tumultu
Nuncius it, subitiquē locum terroribus implet:
Instructos acie, cunctisquē à partibus arcem
Oppugnare Getas, & duris cingere flammis,
Hic aliquis pugnandi avidus, quem dira cupido
Armorum, & rabies insani Martis agebat:
Quæ finis standi? quò nos decet usq; morari?
Hostis adest: captumq; tenet. Mahometa Sigethum.
Et ferus everfæ Turcus dominatur Iulæ:

Cur non auxilium ferimus? cur prælia Turcis
Non dudù facimus, pugnaq; læssimus hostem?
En fugiunt metuunq; tuum Rex Maxime robur:
Nec quisquam se audet Germano opponere Marti.
Omnibus hic amor est ferroquē armisq; cruentis
Conferuisse manus: mægnaq; accensa tumultu
Pectora fervere: populiq; queruntur, & ipsi
Ductores fera bella trahi. Non vivida Marte
Dextra viris, animusq; alacris, patiensq; pericli,
Non mens firma deest. Duc nos, duc maxime Cæsar,
Armariquē jube, inquē aciem dispone cohortes.
Sic ait: ingemuit Cæsar, sensitquē furorem
Militis, & laxas effrenæ plebis habenas.

Tum populum proceresquē suos affatur amicos:

O focii,

O focii, quæ sit rerum fortuna videtis,
 Et quo cuncta loco. Ciliam vix parva tuetur
 Ense manus: refugitque hostis, simulataque vertit
 Terga, dolum fingens: procul absunt castra Sigethi:
 Necturò hinc aciem regnis inferri Liburnis,
 Aut vacuam firmis hanc defensoribus oram
 Linquere consultum est: anceps volat alea Martis.
 Omnia cur uni credam certamina pugnae
 Aut cur præcipiti mergam simul omnia casu?
 Nam si quis (quæ multa cadunt discrimine tali)
 Si quis in adversum raperet casusve Deusve,
 Omnis in exitium veniat Germania, & alta
 Romani Imperii ruat hoc de culmine virtus.
 Non semper nocuit rebus differre paratis.
 Cernitis Annibalem ut Fabii mora fregerit olim,
 Et contra insanus subverterit omnia Varro
 Flaminiusque ferox. si vox Pempēja pondus
 Pharsalicis habuisset agris: præcepsque quiesceret
 Lentulus: Ausonio non exundasset Enipeus
 Sanguine: nec victor pessundaret omnia Cæsar.
~~Nil desperandum CHRISTO duce, & auspice CHRISTO.~~
~~Deficiat si nostra manus, non deficit Olympo~~
~~Præsidium: nostrosque jurat DEVS ipse labores.~~
 Delphica sacrilegus peteret cum limina Brennus:
 Ira DEI rapidum jaculans è nubibus ignem,
 Disjecitque acies, evertitque omnia ventis.
 Sic ubi Marcomanos contra stetit acer in armis
 Marcus, & ingenti fremuit fera Dacia motu:
 Horrendi sonitus & flammeus ingruit imber,
 Evertitque hostes: & diram fulmina gentem
 Æquavere solo, liquefactaque sulphure cuspis
 Canduit, & subitis fluxere vaporibus enses.
 Sic quando Ausonias exul possederat urbes
 Eugenius, forti Gallorum milite cinctus:
 Munissetque locos: Aquilonis inhorruit ala:

Cc

Eugeniique aciem pressit: revolutaque tela
Vertit in autores, & turbine reppulit hostes:
Durate, & vosmet rebus servate secundis.

Vix hæc ediderat facundo Cæsar ab ore:
Cum subito adventat vox nuncia Regis ad aures
Tristitia cum lætis referens: cecidisse superbum
Turcarum misero sublatum funere Regem;
Ante Sigethani quàm cædes dira Serini
Contigerit: captasque daret victoribus arces
Christiadum populus, crudorum præda Getarum.
Sic palmam obtinuit ferali morte cruentam.
Turcus, & amissis viginti millibus, amens
Nil sibi perjurum sensit prædesse furorem:
Filius Imperio Selymus succedit & armis,
Cæsare cumque Italo, Germanorumque potente
Fœdus init: belloque ardet properè addere finem:
Iusta soluturus diro suprema parenti
Tunc octo pepigere annos, & pace sequestra
Quisq; suas iterum victor remeavit ad oras:
Turcus ob excelsas captas feliciter arces:
Cæsar ob incolumes hostili ex agmine cives:

Quattuor exierant revolutis menibus anni;
Iam placida Hungaria celebrat Spirenha Cæsar
Comitia, indicitque forum, patribusque vocatis
Iura dat, ac falsas jubet emendare monetas.
Tum Cameram, & lites forma meliore forenses
Corrigit, ac multas patriæ fert undique leges.
Hoc magnum virtutis opus, dignumque supremo
Cæsare, collapsum jus instaurare, bonasque
Iusticia, atq; manu tutari vindice leges.
Qualis erat sapiens Spartana in gente Lycurgus,
Cecropidesque Solon, qualis Iessæus heros
In Solymis Solomo: qualis, laus Persica, Cyrus:
Et similes alii, quos fama æterna caduco
Liberat interitu, & magnum super æthera tollit.

*Comitia Spira
celebrata Anno
1570.*

Tum

Tum pater Æmylius, Nemerum de finibus Annam,
 Natarum fuerat quæ maxima, mittit in oram
 Hesperiam, ut Regi conjux societur Ibero.
 Illinc & Gallo reginam jungit Elisam
 Illustrem natam, Carlo ducente Badano
 Francorum ad fines: quæ rura Metensia lento
 Amne Mosella quatit, piguesq; interfecat agros.
 Namque ut vesano vidit fervere tumultu
 Gallorum terras, & Belgas arma moventes
 Civica, subjectæ sævire in viscera gentis:
 Nil intentatum, nil undique liquit inausum.
 Ut pacis firmaret opus: Martemque nefandum
 Reprimeret, miserisque hostes averteret oris.
 Hinc tot ad Hesperios firmatum fœdera pacis
 Misit ab urbe viros: hinc tot linguaque dispersos
 Egregiosque fide, Belgarum misit in oras:
 Qui placido motas componant fœdere gentes.
 Ipse etiam Reges dictis aggressus amicis,
 Utile consilium bello dedit, utile paci:
 O quoties aninos, atq; effera pectora mulsit
 Commotorum hominum? quoties surgentia bello
 Germina præcidit, primoque repressit in ortu?
 Ut cum serpentes celeri medicamine morbos,
 Provida Pœoniæ avertit solertia dextræ:
 Maturoque secat ferro: ne longius errent
 Vlcera possessis altè suffusa medullis.
 Tandem etiam natas Regi conjunxit utriq;
 Cognatasque urbes voluit, populosq; propinquos
 Teutoniarum & Francarum, nec non & gentis Iberarum
 Æterna unanimes transire in fœdera pacis.
 Dumque gerit patriæ curam: rerumque suarum,
 Pondera metitur: quæ non incommoda vidit?
 Quas non excubias per noctem pervigil egit?
 Huc animum celerem rapiens, nunc ocus illuc:
 In partesque agitans varias, perq; omnia versans.

Quis centum armatus Briareus aut mille lacertis
Tot simul objectis possit configere rebus:

Tot responsa suis dare: tot pervolvere curas?

Tot reperire animo, manibusq; reperta patrare?

Quis tot sufficiat visu percurrere partes:

Tot lustrare urbes loca tam longinqua tueri?

Quis tot prospiciat casus, tot cernat in orbe

Eventus immenso Argus? centum licet illi

Brachia: centeno caput Argelumine vinctum.

Lenior agrestum somnus solet esse virorum:

Et raro umbrosi fastidit limina tecti.

At metus, & patriæ cura obruit anxia Regem,

Sollicitamque tenet mentem, laqueataq; circum

Tecta volat: quocunque ibat comitatur euntem:

Et currus una conscendit: & ocyor Euro

Asservat turmas equitum, peditumq; catervas.

Quid loquat? ut plebem placidis admôrit egenam

Alloquiis: manibusq; preces hominumq; libellos

Suppliciter scriptos acceperit ipse, fidemque

Iuraque supplicibus dederit. Non ille retorto

Aspexit lacrymas & verba rogantia vultu,

Sed mitis princeps dextra clemente levavit:

Servavitque fidem pactis: nec polluit unquam

Sævitia fasces: nec civem fronte superba

Respuit: haud illo quisquam de Cæsare tristis

Discessit. nec enim ille sibi quæsiuit atroci

Præsidium ferro, populi nunitus amore.

Tutius imperium est, quod miti adjungitur ore:

Quàm quod crudeli ferro stabilitur & armis.

Adde quòd & variis linguis pollebat, & ore

Facundo: poteratque suis responsa clienti

Reddere cuique sonis: Itala seu voce benignam

Cæsaris implorasset opem: seu voce Latina,

Seu Galli lingua, seu Teutonis ore locutus,

Hispaniove sono. Nec gentis verba Bohemæ

Nescit

Nesciit, aut populi durissima verba Liburni.
 I nunc, atq; animos Enni mirare tricordis:
 Aut Ponti regem, qui vicinasque duasque
 (Si qua fides famæ) vocum discrimine sectas,
 Dicitur ore uno potuisse expromere linguas.
 Sed tamen ille asper verbisque austerus, & ægra
 Fronte minax : noster placido mitissimus ore,
 Et pœnæ parcus : non insultare jacenti
 Affluetus : precibus lenis, non voce tremendus.
 Vidi ego, vulgus iners nullo turbata timore,
 Ad non mortales protendere brachia calces
 Cæsaris : & duplices terræ submittere palmas.
 Nec maiestatem vidi timuisse : sed ore
 Intrepido sua verba loqui : vidi ipse precantes
 Cæsaris alloquio miti remeare beatos.
 Haud minus in fontes divinam exercuit iram :
 Iustitiaque hostes potuit frenare rebelles :
 Et pœnam vitiiis infligere vindice dextra.
 Exemplo tibi sit bello oppugnata feroci
 Gotha Thuringorum, disjectaque mœnia Grimmæ,
 Et quam proscripti solverunt sanguine pœnam,
 Flebile supplicium miserorum. hinc discite feri:
 Et memori deinceps evolvite mente nepotes,
 Indomitum nihil esse DEO, firmumq; nocenti.
 Montibus accumula montes, atq; aggere cinge,
 Et fluviis circum, turres, impone superbas :
 Nullus erit sceleri murus, munimina nulla.
 Publicus hinc excrevit amor, patrîq; parentem
 Plebes Æmylium agnovit, demtoque pavore,
 Officium prompto fecit propensa labore.
 Nec patrîi tantum coluerunt arma coloni
 Cæsaris, & vultus veriti sunt ora sereni.
 Ecce Polonorum procures sanctusque senatus,
 Centum Oratores fidos, regni que coronam
 Cum sceptro mittunt, mandatq; insignia Lascus :

Belum Gothanum
Anno 1567.

Maximilianus
Polonia Rex e-
lectus, Anno
1576.

*Rudolph. Maxa-
myl. F. Rex Hun-
garia coronatur
Anno 1572.*

*Idem Germania
Rex elegitur &
coronatur Rati-
bona, An. 1575.*

Sed jam tarda gelu, seclisque effeta senectus
Regnum occludebat, seræque ad fortia vires :
Et nunc Pannoniæ nato mandârat habenas :
Hungariæque sacrum dederat diadema Rudolpho,
Sceptraque, cum trabea gentis graviore Bohemæ.
Quin etiam regni consortem, operumque suorum
Legerat hunc comitem, procerum statuente senatu
Teutoniz, ut patrio quondam succederet hæres
Electus solio, Germanis Cæsar in oris.
Sed tamen officio non ulli defuit unquam,
Sustinuitque laboris onus, fractasque senecta
Exhaustasque diu vires ad publica vertit
Commoda : dum regeret vitales spiritus artus.
Felicem jactat sublimis fama Metellum,
Quod Romæ natus, magnorum è stirpe parentum,
Et raras animi valido cum corpore dotes
Servârit : lectique parem, sociamque laborum
Fæcundam nactus : quod fasces gesserit ampli
Imperii Consul : quod eodem tempore natos
Viderit, urbanas tres insedisæ eurules.
Quod totidem natas nuptum cum fruge locârit
Et feros illinc spectârit in orbe nepotes.
At Maxæmylius non infelicior illo :
Cæsare qui natus genitore, & matre potenti
Regina, virtutis opes fortisque benignæ
Munera possedit, mentem bene cultus & artus
Nec minus uxorem divino Cæsare natam
Prolificam invenit : patrisque atq; orbis habenis
Successit : natumque throno, conspexit eodem,
Germanis dare jura locis : gentemq; Bohemam
Hungaricasque sacris moderari legibus urbes.
Tum binas natas geniali jure duobus
Regibus, & sacro sociavit foedere lecti.
Attamen exercent aliæ pia pectora curæ
Cæsaris : & stimulis animum mordacibus urgent.

Hinc

Hinc plaga Sarmatiæ regnum cum gentibus offert :
 Hinc sua bellaces promittunt fœdera moschi :
 Hinc fremit insanis Amurathes Turcicus armis,
 Pannoniosquæ rapit violata pace colonos :
 Invaditquæ oras : & celsas eruit arces.
 His rebus Cæsar primis ut consulat orsis,
 Concilium legit, & procures ad moenia cogit
 Celsa Ratisponæ : gelidi quæ faxeus Istri
 Pons adstringit aquas, & firmitis molibus arctat :
 Convenère patres Germani, atq; agmine longo
 Ductores adsunt, & seria iussa facessunt :
 Aut oratores præscripta ad moenia mittunt.
 Hic postquam coetus magna convenit in aula,
 Expectantquæ patres : vulgicum stante corona,
 Infert se medium, folioquæ insidit eburno
 Cæsar, & inprimis procures confidere sellis
 Imperat : atq; oculos paulum tellure moratos :
 Attollens, tales effundit pectore questus :
 O patria, ô divum sedes Germanica tellus :
 Turcarum gravis ira & inexaturabile pectus
 Cogunt me partes iterum descendere in omnes :
 Quos nec pacis honor, nec fœdus mitigat ullum.
 Non jam Pannonias infesto milite fines
 Invasisse satis : cladem traxisse per omnem
 Reliquias Hunni Carnos & Styria tura
 Occupat & muris Labaci hic immisset hostis.
 Nec Savus avertit : nec ripis invius Ister
 Deterret : facili contemnunt flumina saltu,
 Et rupes Turci : quas campi more pererrant.
 Prò scelus ecce etiam laceratæ moenia Rabæ
 Armis infestant, improvisoquæ Comorram
 Marte petunt : celsaquæ audent in rupe Polotam
 Tundere : nec sat tuta suis Tocaja muris,
 Quam ferus infractis Amurathes terruit armis.
 Dalmata quin etiam patitur fora casta Getarum ;

Comitia Ratispo-
nenſia: An. 1576.

Oratio Cæsaris ad
Imperii Statum.

Et laderæ pressis vim Turca penatibus infert.
 Vix sese Illyrii Scythico tutantur ab ense:
 Nec satis armati defendunt obviam cives
 Castra Liburnorum: ruptis hostilia portis
 Agmina succedunt: nec vim, nec tela retardant.
 Quid memorem infandas cedes? quid facta Tyranni
 Effera? tot ferro cives posterga revinctos?
 Tot raptas ad stupra nurus? tot millia nuper
 Finibus è patriis servitum abducta colonis
 Threiciis? ipsis deflenda tot agmina Turcis?
 Nobis ad belli auxilium, finesque tuendos
 Exiguæ vires. quis enim stipendia solvat
 Dispositis passim per proxima moenia turmis?
 Quis tot defendat tam longis finibus arces?
 Tot crudos patriis abigat regionibus hostes?
 Nemo mihi credet referenti singula: nemo
 Credet inexpertus: quanto hic opus ære, manuque.
 Et quo tot fines possim custodire tuari:
 Quare me vestris manibusque opibusque juvate,
 Pro se quisque viri: & patriæ commune periculum
 Arcete: ac mecum quem vis durate laborem.
 Nam si illos Turci vincant: nihil abfore credunt,
 Quin omnem Hungariam penitus sua sub juga mittant:
 Teutoniâque omnem vertant: quæ deinde cavere
 Vestrum opus, ô proceres, & primo occurrere morbo.
 Non hoc difficile est: sunt nobis fortia bello
 Pectora: sunt animi, & rebus spectata Juventus:
 Sunt & opes patriæ, sunt arma. nec externa nobis
 Auxilia hic deerunt: sociataque fœdera Moschi
 Magnanimi missis huc oratoribus optant:
 Quorum nos quavis adventum luce moramur.
 Sarmata præterea sceptrum trabeamque Poloni
 Regni offert: nostrisque suas conjungere vires
 Gaudet, & unanimi Turcis obsistere Marte.
 Quare agite, ô regni proceres communibus armis,

Et

Et sociis manibus patriam defendite vestram,
 Subsidioque viros, qui diros finibus hostes
 Threicios reprimunt, dextraque opibusque levate.
 Dixerat, illi omnes obtutu Cæsaris uno
 Hærebant taciti, & tantis de rebus agentem
 Mirati, largas gaudent promittere dextras
 Vix è concilio discesserat arbiter orbis:
 Protinus inter se proceres consulta petebant:
 Ingentemque auri molem, magnum æris acervum
 Subsidio Hungariæ decernunt: ut simul omnes
 Imperii patres communibus æra tributis
 Dependant: finesque fero tueantur ab hoste.
 Interea terris properè advenère Polonis
 Magni oratores: veniamque à Cæsare poscunt:
 Quod regni admörint solio, sceptrisque Polonis
 Vaivodam: causasque sui pro tempore facti
 Suppliciter reddunt: ac rura fidemque remittunt.
 Non tulit hoc ægrè, quamvis potuisset: & auro
 Ditatos ab se Cæsar dimittit: & orbem
 Sarmaticum Imperio nullis obsistere cæptis
 Iussit, & infestis nunquam succurrere Turcis.
 Quippe ratus satis esse operæ, durique laboris
 Tutari Hungariam, Carnosque ac Illyris oram
 Threicios contra: neque mole opus esse recenti.
 Tunc etiam Moschi Schytico de rure profecti
 Hos super adveniunt: Turcis immanius ipsis
 Concilium, torvi fratres & torva tuentes.
 Quales Ætnæis habitant montibus olim
 Cyclopes crudi, & vasta se mole moventes.
 Diri hominum vultus, & lurida frontis imago:
 Ora incana situ, Schyticis labra pendula barbis:
 Frigore adusta cutis duro, contractaque rugis:
 Barbarici gestus, agrestis vita, ferini
 Mores, civilis mens consuetudinis expers.
 Vidit ut hos Cæsar fœdus commune petentes,

Legatio Polonica.

*Legatio Mosao-
vica.*

Horruit : inqué ipso damnavit scœdera vultu :
 Nec quissquam voluit socios admittere tales,
 Cæsareavé fide dignari. hos respuit omnis
 Ætas, hos pueri fugère viriqué senesqué.
 Nec tamen indignum quicquam se Cæsare Cæsar
 Commisit, dans hospitii regalia jura :
 Et magnos habuit genti tam tetricæ honores.
 Tandem etiam ¹¹⁵⁰ responsa dedit, Regiqué remisit
 Donatos opibus largis, auroq; superbos.
 Ipse autem interea vires decréscere sensit

*Maximiliani in
 Comitiis Ratispa-
 nensibus agrotan-*

Corporis, & diram membris subreperere tabem.
 Nam labor, & grävib. curis comitata senectus,
 Hauferat è gracili firmum compage vigorem :
 Ægraq; fatalis veniebant semina morbi.
 Et facie color omnis abit : succedit ubiq;
 Pallor : & exiles corpus tenuatur in artus.
 Ut cum purpureos amittit terra colores :
 Altaqué formosis viduatur frondibus arbor :
 Aut curuo languet succisum gramen aratro.
 Nil operæ profunt, curæq; manusq; medentum.
 Nil cummulata juvant magnis altaria donis :
 Inqué dies aliquid valido de corpore cedit.
 Iamqué dapes, sapidusq; movet fastidia potus :
 Os hebet, & succo lingua est imbellis amaro.
 Nec quicquam reliquum, nisi edentes pectora curæ :
 Nox abit insomnis : vigilantur tempora lucis.
 Nec morâ, finitima Regem de sede Rudolphum
 Imperat acciri : fasces uti Cæsaris illi
 Commendet genitor, latiqué negocia regni
 Imponat. venit ille cito velocior Euro :
 Et patri improvisus adest : maciequé suprema
 Conspicit oppressum, & lethalis semine morbi.
 Existunt gemitus, lacrymæqué in verba solutæ :

Quem

O quem te aspicio? quantum mutatus ab illo
 Cæsare, qui nuper patrias ingressus es urbes?
 Indoleo, & vitæ melioris comprecor usum.
 Nec plura estatus: verbis quem Cæsar amicis
 Solatur, paucisquæ monet, mandatquæ vicissim
 Quæ fieri velit, & lacrymis affatur obortis.

*Oratio Cæsaris ad
 D. Rodolphum E.*

En ego, qui toto sublimior orbe ferebar:
 Majestate potens regni, & Diademate Cæsar,
 Hic jaceo, & cunctas nunc cogor linquere terras.
 Nate diu (res si qua diu mortalibus ulla est)
 Viximus: & cursum jamdudum implevimus ævi.
 Tu, cujus viridi ætati pubentibus annis,
 Et generi fatum indulget: quem numina poscunt
 Imperii frenis jam nunc succedere nostri:
 Ingredere ô patriæ spes, ô fortissime Ductor
 Auspicioquæ DEI sceptrum de Cæsare patre
 Fili Cæsar habe. siquid tamen usibus ævi
 Edocto credis: dictis animum adde paternis.
 Principiò patrios cum relligione penates,
 Et sacros tutare focos: quos conscia poscunt
 Pectora: nec quenquam ferro vè ignivè cruento
 Supprime, diversos ob relligionis honores.
 Certius imperium est, quod nullo sanguine constat,
 Quàm quod cede ferâ, & duris extenditur armis.
 Donec enim morem præstat tibi patria tellus:
 Inq; data solet ire fide: tu semper eandem
 Assere: nec pacis patiaris fœdera rumpi.
 Inprimis Germana tibi sit patria curæ:
 Teutoniosquæ foue, genus armis acre togaquæ;
 Vnde tuos ducis primis à stirpibus ortus.
 Non illi auxilium, non obsequia ulla negabunt,
 Sis felix, facilisq; tuis, alienus ab ira:
 Ultricemquæ cave Nemesein, nisi justa sit olim,
 Non acies, non bella tibi, non prælia amori,

Nulla salus belli furris : Pax optima rerum,
 Quas homini novisse datum. prius omnia certo
 Consilio tenta, quàm præceps arma capeſſas
 Effera : & in media ſis paulò mitior ira.
 Conſulere in medium : afflictiſ ſuccurrere rebus :
 Parcere ſubjectiſ : cede abſtinuiſſe ferinâ :
 Largiri pacem ſecliſ : orbiquè quietem :
 Hæc ſumma eſt virtus : hic trames ad æthera ducit.
 Et nunc quando ſuum reperere mihi ultima finem
 Comitia : ut grates verbis animoquè benignæ
 Teutonix peragas : quod tanto munere nobiſ
 Auxiliuſ præſtat, noſtraſquè tuerier oras
 Subſidio cupit, & prompto nihil abnuſ ore.
 Hæc ait : ille animo dilecti verba parentiſ
 Condit : & in magni regalia teſta Palati
 Omneſ accerſit proceres, monituſquè paternos
 Exequitur : grateſquè animo verbisq; diſertiſ
 Convenienter agit : quod toto ex orbe Latini
 Imperii tanto veniſſent agmine civeſ :
 Qui promptè auxiliuſ præſtare, atq; æra tributo
 Pendere communi patriæ, pro finibuſ, optent.
 At patriſ interea properat lacrymabile lethuſ :
 Tunc ille uxoreſ (namq; hæc à Cæſare nuſquam
 Anxia cedebat) dictiſ affatur amiſiſ :
 Cara mihi conjux, vita mihi carior ipſa :
 Qua cum tot placidoſ egi concorditer annos :
 Cara vale, & proliſ ſerva communis amoreſ.
 Me mea fata vocant mortali è limine vitæ.
 Nam telluſ linquenda, domuſ linquenda, placenſquè
 Vxor, & unanimiſ tot ſuavia pignora lecti.
 Sed mihi pro terra cœluſ, pro conjuge CHRISTVS,
 Cui ſoli fido, ſoli mea peſtora mando :
 Pro tot pignoriſ, proaviquè ataviquè dabuntur,
 Cœleſti ambroſia qui dudum, & neſtare vivunt.
 Longiùſ in terris quid me juvet uſque morari ?

Per

Per liquidum Cæsar volucris ferar æthera penna :
 Inquæ domus superas : ubi sedes fata quietas
 Ostendunt : illic me cælica vita moratur.
 Majestas terrena vale : mihi gloria major
 Parta salutiferi prætioso sanguine CHRISTI :
 Non omnis moriar : non omnis obibo : sed urnam
 Pars multa effugiet nostri. sic fatur. at illa :
 Si te animæ nostræ mors abripit aspera partem :
 Quid moror, haud illi post æquæ cara futura ?
 Illa dies, inquit, deducet utramque ruinam.
 Ibo, ibo quocunque præis : iter omne parata
 Carpere deinde tuum. nec me flammata Chimæra,
 Nec si centimanus Gyges consurgat Averno,
 Vsq̃uam divellet : ambos rogos obruet idem.
 Dixit & ambabus vellit sacra tempora palmis.

Responsio uxoris.

Ecce DEVS ramum, Letheo rore madentem
 Viquæ soporatum mortis, super utraq; quassat
 Tempora, luctantemq; animam de corpore solvit.
 Volvitur in lethum Cæsar : sacrosq̃ue per artus
 Livor it : inq; humeris cervix collapsa recumbit.
 Ut quando pluviis imbriquæ gravata ruenti,
 Demittunt lapso caput alta papavera collo
 Hic animus caram Reginam deficit æger :
 Succumbitq; malis : illam lacrymabile vulgus,
 Ægrè fucipiunt famulæ, collapsaque membra
 Marmoreo referunt thalamo, stratisq; reponunt.
 Aula tepet gemitu, & plangoribus atria passim
 Fœmineis resonant : tensisque ad sydera palmis
 Grandævi patrem superum in penetralibus orant.
 Hic alius tunsis utrisq̃ue ad pectora pugnis?
 Septimus hic, inquit, spaciis fatalibus illi
 Annus erat : dederatq̃ue climax septennia vitæ
 Septima : quid mirum tali periisse senectâ ?
 Subjicit huic alius (quid enim non omnia fingunt ?)
 Hoc illud, rutilas quod vidimus hiscere nubes

*Mors Cæsaris
 Maxamylæ.*

*Cæs. An. 1575.
 Sept. conspectus.*

*Eclipsis Luna,
qua mortem pra-
cesit.*

Horrendum; atq; atras passim volitare, favillas
Sanguine puniceo, & nigra fuligine mixtas:
Et longo anfractu medium se scindere cœlum
Hoc illud, fratris quod Cynthia lumine caesa,
Abfcondit totos nigra caligine vultus,
Paucos ante dies, quàm mors properata veniret
Cæsaris: & pullo corpus velavit amictu.
Ah miseri: sua cuique dies, suus exitus instat
Et calcanda semel funesti semita lethi.
Dives né Inachidæ sis natus origine prisca,
Nil prorsum intererit: nil prorsum, an pauper, & imâ
Plebe satus, vitam sub luce moreris: eodem
Cogimur hîc omnes: urna versatur eadem
Sors hominum, cymbæ nos impositura Charontis
Ætheria quotquot mortales vescimur aura,
Hic regi atq; inopi tellus recluditur æqua,
Nec gemmis vitæ tempus venale, nec auro,
Nec pretio, aut Afro bis singulis murice lanis.
Quid juvat auratis gdes fulcire columnis,
Tænarasq; trabes, & picta toreumata cœlo
Adstruxisse tholis? cùm vis adamantina mortis
Advenit: & clâvus figit tua membra trabalis:
Cedes magnificæ celsis laquearibus ædis:
Nec mortis laqueo caput expediisse licebit.

Ecce autem mœstus Regis compleverat aures
Nuncius, & fatis patrem cessisse, Rodolpho
Cum fletu & lacrymis memorat: gemit ille doletq;
Non potuisse vale morienti efferre supremum,
Aut oculos clausisse manu: fidam tamen alto
Ore creatricem solatur, & erigit ægram.
Illa solo fixos vultus aversa tuetur:
Pectora frangit amor: pietas exhaurit ocellos:
Verba ori desunt, eadem tam sæpè querentâ,
Stant natæ & peplis tergunt humentibus ora:
Quales exanimum miseris Phaëthonta querelis

Flevère

Flèvre Heliades: & tunc pectora palmis,
 Frondibus ac duro riguerunt cortice membra.
 Haud mora relliquias medici, defletaq; jungunt
 Corpora aromatibus: tum pullo velat amictu
 Artificum manus, & peplis regalibus artus
 Induit: imponitque toro: ostenditq; catervæ
 Conspectienda sui feralia Cæsaris ora.
 Iusserat hoc olim, Maxæmylianus & ipse.
 Nominis istius qui primus Cæsar, habenas
 Imperii flexit: famuli morientis ut atra
 Fronde caput, vittisq; ligent: positumq; feretro
 Civibus ostendant: mors ut sua quemq;, diesq;
 Admoneat summus, fragilis de tempore vitæ.
 At postquam feretro vidit patris ora repositi
 Filius, ingenti percussus pectora luctu
 Procubuit super: atq; hæret lacrymansq; gemenq;:
 Quis te care parens nostris amplexibus arcet?
 Quò ruis hinc? inquit: quæ nunc colis aurea templa?
 Non hæc præcipitis sperabam funera sortis:
 Non præmaturum fatali à numine lethum.
 Tu nunc umbra aterq; jaces cinis. heu mihi quantum
 Teutona præsidium tellus, quantum Austria perdit?
 Adsis CHRISTE præcor, mea sola atq; unica vitæ
 CHRISTE quies: nostrumq; fove caput: ulla laboris
 Si nostri te cura movet: qui cardine summo
 Vertitur, atq; omnis manibus nunc pendet ab istis.
 Da mihi virtutem: da provida pectora curis:
 Da decus Imperio: & cineri largiri paterno
 Perpetuam pacem rursusq; ad lumina vitæ
 Surgere: & ætherio tecum requiescere Olympo.
 Hæc ubi deflevit: tolli haud ignobile corpus
 Imperat: & patrio lectos & agmine jungit
 Mille equites, qui supremum comitentur honorem;
 Intersintque patris justis: solatia luctus
 Exigua ingentis, tanto sed debita Regi.

Anno 1519
 Varsia.

Luctus Rodolphi
 Cæsaris.

*Sepultura Maxa-
myliani in urbe
Bohemorum
Praga.*

Praga jacet, veterum sedes amplissima Regum:
 Qui sua per terras gesserunt sceptrā Bohemas:
 Indyta gymnasio: quō Mulda interfluit Albi:
 Vrbs triplici distincta loco: munitaque castro.
 Huc omnis cœtus pompa succedit equestri,
 Exequiasque patri, & feralia munerā solvit:
 Pars corpus stanno insertum lacrymabile gestant:
 Et mediis templi penetralibus ossa reponunt,
 Illic in placida Cæsar nunc sedē quiescit:
 Spiritus ad superos, merito quos fovit honore,
 Successit fama: vivusque per ora vagatur.
 Dive pater patriæ. tu nunc nova gloria cœlo
 Addita Divorum numerum super æthere complēs.
 Nos alias hinc ad lacrymas feralia terræ,
 Facta vocant: tibi partus honos, tibi vita quieta:
 Tu superūm convexa tenes: cœtusque perenni
 Ætherios virtute colis. nos flebile semper
 Tempus habet: raptumque juvat lugere parentem,
 Et nunc heu, quæ digna tibi solennia, quasve
 Largiar exequias. aut te quibus alloquar orsis?
 Salve cadere Cæsar nova gloria cœli,
 Æternumque vale, divine & maxime Cæsar.
 Salve iterum divine parens, salvēte Bohema
 In terra cineres: animæque umbræque supremi
 Salvēte æternūm patris, æternumque valete.

PANE.

PANEGYRICVS TERTIVS.

DE RVDOLPHO II. MAXAEMY-

LIANI II. F. ROM. IMPER. SEMPER AV-

gusto, P. F. ac Germaniæ, Hungariæ Bohemiæq;

Rege: Archiduce Austriæ: Duce

Burgundiæ, &c.

E quoque Cæsareo nuper diademate victum,
Dive Rodolphe canam: quanquam tua cogni-
ta virtus

Nil de se metuit, nostræ non indiga laudis.

Incipiam tamen, & dignas hoc carmine grates

Pro meritis referam: non ut clarissima Solis

Lumina majori accumulem super æthera flamma.

Sed grati ut speciem pro Cæsare pectoris edam.

Fama DEI superest: tamen hunc sua facta referri

Delectat, versusque juvant, & carmina Vatum,

Cumque Gygantæi memorantur prælia belli:

Et cælo expulsæ saperato Dite cohortes:

Ipse suas avido perceptat pectore laudes.

Non quod carminibus reddatur gloria major:

Sed quia vult grata celebrari voce suorum.

Quid verò referam primum? quo fine quiescam?

An loquar antiqui generosos stemmatis ortus?

Virtutes né canam, laudemque decusque Rudolphi

Cæsaris, & quo se tollit super æthera, nomen?

Ingenium né sagax? Magnum mihi panditur equor.

Si prælustre genus, primaque ob origine Reges,

Et proavos videam atque atavos, patruosque, patresque:

Non alium certè decuit rectoribus orbis

Esse Larem: nullaque magis se stirpe potestas

Cæsarea attollit: quam Divi stirpe Rudolphi.

Quis genus Archiducum? quis Pannona nesciat arva,

Virtutesque, virosque, & tantæ nomina famæ?

Dd

Haud indigna coli, nec nuper cognita terris
 Austria progenies, toto clarissima mundo.
 Hæc est ex humili magna ad fastigia rerum
 Quæ sorte erepsit: modicaquæ à gente profecta
 Sanguinis Habsburgi, sublimes contigit axes:
 Solis ab occasu, Solis quæ crevit ad ortus.
 Hæc orbis victrix, Rhenum subjecit & Istrum,
 Pannoniamq; omnem domuit fortisque; Carinthos,
 Et Styros vicit duros, Carnosquæ rebelles:
 Imposuitquæ pedem superatis hostibus orbi.
 Hæc Athes in regno adjecit, Laribusq; paternis
 Hungariæ sceptrum desertæ, orbisquæ Bohemi
 Regales fasces, dotalia munera, junxit:
 Dalmatiæquæ agros, & quas Savus alluit urbes.
 Nec stetit ad virides ripas septemplex Istri:
 Sed Rhenum transgressa, sibi Burgundica rura
 Subdidit, armorum vi nulla: oramquæ secuta
 Obtinuit longo Belgarum mœnia tractu:
 Flandrorumq; urbes, Batavosq; acresq; Brabantos.
 Et Frisi regnum: quâ Balticus arva subintrat
 Oceanus: ditescquæ tenent sua prata Chumanni:
 Hæc est, extremos quæ dotem accepit Iberos,
 Herculeas acie quondam transgressa columnas:
 Et Mauros bello petiit, pœnumquæ ferocem
 Stravit: & Ausonias aquilis victricibus urbes
 Terruit. Hæc postquam Siculis Balearidas arvis,
 Sardiniamq; omnem, Calabrorumq; adderet oram.
 Et victo Insubrum statuisset rure trophæum:
 Vincendos alio quæsiuit in orbe colonos.
 Oceani fines juxta solemquæ cadentem:
 Armoricæ quâ rura virent: ubi verior Atlas
 Axem humeris torquet, stellis ardentibus aptum.
 Hujus pacificis debemus viribus omnes:
 Quod læta in patriis traducimus ocia terris:
 Quod leges, quod jura valent: quod Teutona floret

Tellus

Tellus: finitimum quòd nescit Iberia Maurum:
 Quòd nondum Venetùm ditiones possidet omnes
 Turca ferox: quod Pannoniæ victoribus urbes
 Threiciis nondum parent: quòd Styria nondum
 Horrendis datà præda Getis: nec terminus unquam
 Germanæ ditionis erit: nec cornua Lunæ
 Victrices aquilas Schythico Mavorte domabunt.
 Hæc eadem Regum mater fœcunda Ducumquæ,
 Dive Rudolphe dedit tibi primæ exordia lucis:
 Quæ populosa caput tollit sublime Vienna:
 Danubii munita vadis: augusta Deorum
 Terrigenum sedes, firmis tutissima muris:
 Sæpius incurfus Solymanni experta furentis,
 Et Mahometicolæ tormenta minacia Bessi,
 Nam pater Æmylius: Mariæ tibi diva creatrix,
 Ambo Cæsariis nati, proavisquæ nitentes,
 Cæsar & ipse pater: genus alto à sanguine Divum,
 Cæsaribusquæ decem, sceptrum ad regale Rudolphi
 Nobilitata domus, spoliisquæ insignis opimis.
 Hic mihi fas ultra metas excurrere, & ingens
 Nomen, & armatas paucis attingerè laudes
 Archiducum: quo non genus est celebratius ullum
 Iam triplici sæclo. Veteris quis facta Rudolphi
 Nesciat: Habsburgæ quæ natus origine gentis,
 Imperium Oceano, famam definiit astris?
 Archiducum primus genitor: qui Cæsaris olim
 Austriacæ fasces supremos intulit oræ?
 Cujus si celebres cupiam memorare triumphos:
 Certabunt utroque pares à cardine laurus,
 Hæc Rauracorum spoliis plena, illa Tribocum
 Ditiorexuvius: illinc Basilea supinas
 Victori palmas accepta clade tetendit:
 Hinc Argentinæ vidit fera funera præsul,
 Et Galli antistes, magna cum strage suorum
 Finibus Helveticis, necdum moderamina mundi

*Rudolphus Comes
 in Habsburg,
 Landgravius
 Alsacia: Primus
 Austriacæ domus
 Cæsar.*

Sumserat illa domus, meritis dotata trophæis.
 Cæsare jam patrio decimusque & septimus annus,
 Imperioque orbus fuerat: cum mœnibus urbis
 Francivadi, septem statuunt de Cæsare patres.
 Pars ibi magna, legunt Angla de gente Richardum,
 Pars aliqua Alphonsum Regem ditionis Iberæ:
 Pars bona Bojemis Othocarum laudat in oris.
 Omnes corrupti tantorum muhere Regum.
 Tandem plus valuit nummorum pondere virtus:
 Et comes Habsburga legitur de gente Rudolphus,
 Cæsar uti lapsum pro viribus erigat orbem.
 Non hic imperium nummis quæsit & ære:
 Non generis dono, non ambitione petivit
 Cæsareos fasces. Ultrò se purpura Regum
 Obtulit: & primus meruit regnare rogatus.
 Ima solet summis, magni dominator Olympi,
 Mutare: & rursus mentem attenuare superbam,
 Depromens obscura DEVS: parvaque locatos
 In re, sublimes magna ad fastigia ducit,
 Non adeò claris natalibus orta juvenus,
 Sanguine quæ Pœno Siculum mare tinxit, & acrem
 Antiochum, Pyrrhumque; trucem, Bochumque; cecidit.
 Sed bellatorum proles exercita in armis,
 Matris ad arbitrium fustes portare recisos
 Assueta, & stivis glebam versare Sabellis.
 Ergo ubi Cæsareis Rex est admotus habenis,
 Protinus in toto compescuit orbe rebelles
 Imperio, inque suos monitus jurare coëgit.
 Hinc sibi Brisgaviam subjecit fortibus armis,
 Alfatiaque urbes, Suevorumque oppida cepit,
 Marchiadæque arces Badani, omnesque dynastas
 Fortè rebellantes infesto Marte subegit.
 Rex Othocarus erat, Bojemis clarus in oris,
 Quem locuples regnum, & vultu fortuna benigno,
 Tot Vartislai patres, atavique Bohemum

*Othocari Bohemici
 Regis sedes.*

Ductores

Ductores tumidi inflabant. Huic Margaris uxor
 Filia Leupoldi Austriadæ fuit : ultimus oræ
 Qui dux illius fuerat moderatus habenas :
 Antè quidem Henrico nuptum data virgo Suevo :
 Cui geminam ediderat partu sacra foemina prolem :
 Heu prædam Manfrede tuam. nunc grandior ævo
 Nupserat infaustis Othocaro huic undiq; tædis.
 Namq; auri cæco, terræque impulsus amore
 Austriacæ thalami sociarat fœdere Ductor
 Improbus ; & rupto genialis fœdere lecti
 Rursum aliam ducit, patriaque hanc ejicit aula,
 Atq; omnè Austriadæ sua sub juga pertrahit oram.
 Longa referre mora est, quibus incitus ille ferarum
 Eumenidum furiis, quas fuso sanguine cædes,
 Quas strages dedit : Busiride sævior ipso,
 Et Phalaris tauro, Phariisque immanior armis.
 Accessi tandem cives infanda frementem,
 Imperii ad proceres referunt : coramque recenti
 Cæsare Germano accusant de turpibus ausis.
 Ille nihil motus, pergit sævire, novique
 Cæsaris imperium dementi pectore temnit :
 Nec venit accitus : nec facta immania purgat :
 Nec veniam supplex poscit : sed ad arma furenti
 Consilio præceps ruit : obsidibusque receptis
 Austriadum armato latè loca milite complet.
 Sed nihil evaluit. Nam Cæsar ubique potenti
 Oppida Marte capit, quasq; Austria continet urbes,
 Quas Styri, Carniq; tenent, fortessq; Carinthe,
 Omnes Imperio felici subdit & armis.
 Ipsum etiam, belli dubium (quis credere possit ?)
 Ante tubam, lituique sonos sub pacis iniquas
 Compellit leges, genibusque advolvier almi
 Cæsaris, inflato turgentem pectore, cogit.
 Non tulit hanc speciem Chunigundis, regia conjux,
 Aut pellex potius, fastu præturgida inani,

Instimulatque virum renovato insurgere bello.
 Paret hic uxori, & turmas conscribit equestres
 Instauratque aciem vastique ex urbibus orbis
 Auxilia accerfit. Conjungunt signa propinqui
 Marcomanes, Bavarique truces, cum Saxone duro,
 Et Suevi potior, fortesque ad bella Silesi.
 Ipse sed Hungaricis Cæsar collegerat oris
 Arma viroque: ducesque suis sociaverat Hunnis.
 Stat Moguntinus fido pro Cæsare præsul.

Antistesque Vbius, Rhenique Elector, & omnis
 Francorum virtus: nec desit Sueva juvenus.

Quin etiam auxilium Rauracus & Alsa præstant,
 Et qui Neccario potant de flumine lympham:
 Quique Lyci ripas habitant, Istrique per oras.

Iamque ruunt, galeæque tremunt horrore comarum,
 Sub pedibus tellus gemit: instigantur in hostem
 Æripedes: primusque virum consurgere pulvis
 Incipit: & spaciis utrinque æqualiter acti

Adventant: primique hostem mucrone lacescunt
 Chumanni, Hungaricis equitum genus acre sarissis.

Concurrunt per inane sudes, & mutua fiunt
 Vulnera: Concurrunt hastæ, celeresque sagittæ
 Aëra condensant, & ferreus ingruit imber.

Ceu quando effusa nigrantes grandine nimbi
 Præcipitant: solidaque domos nive verberat Arctos,
 Iam gravis æquabat luctus, & mutua Mavors

Funera: cædebant pariter, pariterque ruebant:
 Cum Styri excedunt acie, & sola proxima vertunt,
 Inclinat fortuna diem, durique Bohemi

Instant vi patria, Germanosque acrius urgent.

Tum Cæsar delapsus equo, similisque ruenti,
 Ad cælum duplices palmas cum voce tetendit:
 Per sanctam, pie CHRISTE, crucem, per vulnera quinque:
 Vnde cruor fluxit, quo gens humana resurgit,
 Antè feræ damnata neci, per spinæ sarta,

*Pugna Rudolphi
 Cæsaris ad Heym-
 burgum, adver-
 sus Othocarum Re-
 gem Bohemia,
 An. 1279, Sept. 2.*

Te

Teprecor. hæc memores recolunt quæ luce nepotes.
 Adfïs ô placidus cœptis ingentibus, adfïs :
 Pelle feros hostes, & causam protege justam.
 Da nobis palmam : voveo tibi templa focosque
 In crucis æternum, DEVS Optime Maxime, honorem.
 Vix hæc ediderat : cùm vertit terga Milodus,
 Marcomanum duëtor, summoq; in cardine pugna
 Hærentem liquit : sequitur pars magna Bohemi
 Militis, & campis, certorum ignara locorum,
 Huc illuc fertur : pars concidit ense Chumanni,
 Pars Germanorum victricibus occubat hastis :
 Pars bona Danubii rapidis submergitur undis.
 Ipse etiam geminos princeps Othocarus in hostes
 Incidit : & ruptis lethalia vulnera costis
 Accipit octodécim : ac prono sola vertice pulsat.
 Plurima Danubius tunc nigris corpora lymphis
 Volvit : & Euxinas propè decolori vit in undas
 Cedant Druse tui, cedant Trajane labores :
 Cedant Scipiadae veteres. victoria nulla
 Clarior, aut hominum votis optatior unquam
 Contigit. Antiochi stragem Romana juvenus
 Hannibalisque feri cædem, captique Iugurthæ
 Vincula non olim majori excepit ovatu.

*Othocari Bohemi
 Cades,*

Postquam jam Marchæ victus cecidisset ad amnem
 Rex Othocarus, & insigni Mavorte Rudolphus
 Palmam servasset : tum certo fœdere, certa
 Cum Venceslao pax lege sacratur : ut ille
 Vxorem ducat natam de Cæsare Gutam,
 Et diadema lixres Othocari, sceptrâ paterna
 Accipiat : cujus germanam Agneta Rudolphus
 Ducat : & Austriadae, maribus de stirpe Bohema
 Extinctis, solio succedant ritè Bohemo,
 Tunc etiam Albertum, procerum poscente senatu,
 Præficit Austriacis natum : Tyrolensis Elisa
 Cui nupta, Austriaci Leopoldi è sanguine creta.

Dd 4

Nam pater Agnetem Meinhardus duxerat olim
 Marchiadæ Hermannî natam, Gertrude creatam
 Leopoldi sobole: patria quam cæde fugârat
 Rex Othocarus, & à sceptris amôrât avitis.

*Austria Archi-
 ducatus ad Hab-
 sburgenses deve-
 nit, Anno 1282.*

Tum procerum assensu latis in mænibus urbis
 Augustæ, Albertum regali jure potentis
 Pannoniæ creat Archiducem, Styrosq; superbos,
 Carniolamq; omnem tribuit, marcamq; Liburnam,
 Vendorumquæ oram præscripto limite signat:
 Sic omni patriæ sedato ritè tumultu,
 Omne quod Oceanum, gelidasq; interjacet Alpes,
 Exiguo annorum spacio pacavit: & armis
 Plurima, plura oris loca majestate subegit.
 Tandem ferventi correptus febre per artus,
 Clara triumphatis possedit sidera terris.

*Rudolphus, quasi
 Rathylphus, à
 Germanico raptè
 vnd' heissen.*

Fallor? an augurium divini nominis imples,
 Dive Rudolphe, atavi de nomine mite Rudolphi
 Nomen habens: patriam nunc ut tutricibus armis
 Consilioquæ juves, verus super orbe Rathylphus?
 Scilicet imperii dominos, orbisque futuros,
 Hoc tanto decuit rerum de principe nasci.

*Albert. Rudolphus
 F. secundus Cesar
 Austriacus.*

Hinc satus Albertus, summos cui laurus honores,
 Nassovio peperit laurus quæsitâ triumpho.
 Namq; ubi Nassovium cætus damnâsset Adolphum
 Teutonium, sceptrumquæ viro, fascisque supremos
 Demississet: capit arma manu, quæ sumere jussus
 Iam novus Imperio Cæsar, Semtemplice lectus

*Adolphi Cesaris è
 familia Comitum
 à Nassau electi
 cades An. 1299.*

A cætu procerum. Hinc Nemetum sub finibus oræ
 Nassovium valido Mavorte agressus Adolphum,
 Ingenti superat pugna, victumquæ trucidat.
 Tum res Imperii tranquilla in sede locavit.
 Opposuitquæ pedem turbæ sceptrumquæ rebeli,
 Et motas diro pacavit milite lites.

Ille Phyreтарum comitem victoricibus armis
 Perdomuit, celsasquæ viri ferro eruit arces.

Ille

Ille Brigantino posuit quoque littore castra:
 Et Docobergæ as Eligonis subruit arces
 Invictus bello, Boreæ vastator, & Austri:
 Terribilis Mogo, debellatorquæ Bohemi:
 Misnica cui sumptis extorsit mœnia telis.
 Obvius haut illi quisquam se impunè tubisset
 Armato: sive infestum pedes iret in hostem,
 Seu spumantis equi foderet calcaribus armos.
 Bissenas patrio commisit milite pugnas:
 Bis senos retulit felici Marte triumphos.
 Heu tamen insano quòd perditur ense suorum:
 Cognatiquæ manu, & violenta cæde latronum.
 Quem non atra dies, non Mars submisit acerbo
 Funere: non duri tulit inclementia morbi.
 Princeps, æterno dignus qui viveret ævo:
 Munificus, largus, scelerumquæ acerrimus ultor:
 Iusticiæ vindex: pietatis amator & æqui:
 Rebus in adversis animo imperterritus alto.
 Cujus adhuc seros inter prælustre nepotes
 Existit nomen: quod nec ventura filebunt
 Tempora: nec densa condet sub nubẽ vetustas.

Quid loquar Alberto Fridericum patre creatum
 Cæsare: Cæsareas itidem qui rexit habenas?
 Egregius forma dux & fulgentibus armis.
 Huic sudor per membra frequens, creberq; recurrit
 Halitus: & tepidi radiârunt casside vultus:
 Dum sceptri sibi delatum tutator honorem:
 Æratoquæ pedem pergit opponere Marti.
 Nam procerum cætus geminos elegerat uno
 Tempore: qui sceptrum teneant Germana per arva
 Augusti: Ludovicus erat dux Bojus alter,
 Alter hic Austriacis ductor Fridericus ab oris,
 Ambo sobrini, Rudolphiquæ ambo nepotes.
 Illum præsul Aquisgrani Moguntius ornat
 Cæsareo: hunc Vbius Bonnæ intra tecta coronat,

*Fridericus Al-
 berti F. electus
 Cæsar Austriac-
 cus electus & cor-
 onatus: Anno
 1314.*

Tunc turbæ existunt : passim furialis Enyo
 Arma movet , varium studia in contraria vulgus
 Scinditur : inq; decem bellum producit annos.
 Ac veluti magno discordes æthere venti
 Prælia cùm tollunt, animis & viribus æqui :
 Non ipsi inter se, non nubila, non mare cedunt.
 Anceps pugna diu : tandem Fridericus arenâ
 Impare congressus, Bavaro dat terga sequaci:
 Inq; manus hostis venit, & munimina claustri
 Dira subit : donec Leopoldi pectore fido
 Fratris : & immenso (rara hæc est gratia) nisu
 Exemptus vinclis, tranquilla in pace, fidequæ
 Illæsa, reliquæ transegit tempora vitæ.

*Albertus s. Alber
 ti F. Alberti N.
 Alberti Pron.
 Albert 1. Abne-
 pos. quartus An-
 stiacus Cæsar.*

1 4 3 2

Sed neq; carminibus te Rex Alberte tacebo
 Quattuor Albertis patrè avo provoq; atavoquæ
 Edite: quorum atavus lati fuit arbiter orbis,
 Augustus Cæsar. te forma decora juventæ,
 Te facies, orisquæ nitior : te fortia membra :
 Et quæ de pulcro provenit corpore virtus :
 Venturi memores ævi suscepit in annos.
 Austria terra tuo pacata est undiquæ ductu,
 Motibus antè feris quassa. & civilibus armis.
 Inde Sigismundus natam sibi junxit Elifani
 Connubio : generumquæ sibi te prole revinxit
 Augusta : Moravosquæ dedit, dotalia rura.
 Cæsare quo terris sublato ad sidera cœli,
 Hungariæ regnum, Varadini in mœnibus altis,
 Cum trabea & sceptro, sociaquæ uxore tulisti.
 Mox etiam fasces jussus tractare Bohemos
 Annuis : & gentes refrenas ense rebelles :
 Templaq; prædantes Thaboritas fundis : & omnem
 Ruris agrum pulso tutaris ab hoste Silesi.
 Addo cruces Moravi motus, Hussitaquæ bella,
 Castraquæ Sarmatiz Casimiro imbellia victo :
 Et trepidos Russorum animos : addo ense subactam

Barbariem,

Barbariem, gentesq; feras, & quicquid ad Istrum
Threicio paret Regi. Nam Cæsar habenis
Vt primum Imperii succedis, & alta rogatus
Sceptra tenes : poterasque tua ad regalia cogi:
Protinus ingentes deducis in arma cohortes,
Extendisque aciem : Græcaque repellis ab Alba
Turcarum vires, & Byzæ mœnia vertit.
Heu mortem inuisam, quæ tantum inopina profanat,
Aggrediturq; virum. cum vix moderamina rerum
Imperii binis tenuisset fortiter annis.

Quo verò referam Fridericum carmine Regem :
Cui pater Ernestus, genitrix Cymburga, Vitoldi
Filia Massovii : primis hic ductor in annis
Invisit Solymos, rapidum Iordanis ad amnem,
Cedriferique jugum Lybani, montemq; Syonis
Conscendit, sancti subiturus busta sepulcri.
Mox ubi sobrinus cessit mortalibus auris
Albertus Cæsar, supera ad convexa profectus :
Imperii proceres Francorum in mœnibus urbis
Vnanimi assensu, voto concorde, serena
Fronte legunt regem Fridericum Teutonis orbi,
Imperiiq; viro sceptrum, atq; insignia mandant.
Tunc & Aquisgrani præsul Moguntius urbe,
Imponit diadema comis, regnique coronam.
Acclamant omnes : vivat Fridericus overque :
Trajano melior Princeps, felicior ipso
Augusto, & Domino, tenuit qui mœnia Byzæ.
Haud mora, Concilium Basileæ in mœnibus urbis
Cæsar adit Latiumque Papam, patresq; salutat,
Et fera Pontificum componit voce duorum
Iurgia : Nicoleo Felicem cedere Quinto,
Exorans, ortasque monens dissolvere lites.
Nec tulit infani bella audacissima Galli,
Concilium quibus ille sacrum turbabat : & omnes
Irarum stolidus Marti laxabat habenas.

*Fridericus 3. aut
potius 4. Ernesti
Archiducis F. Le
opoldi Nep. Al-
berti pron. Alber-
ti 15. Abnepo :
Quintus Cæsar
Austriacus. An-
no 1440.
Imperavit an-
ni 53.*

Nanq; illam Alsatia repressit fortior armis,
 Et Suitia fregit gladiis, arcuque Trebocum
 Contudit: ac patrias iterum detrusit in oras.
 Post Italum ingressus multis cum millibus agrum
 Desponsam expectat, Lusitani sanguine Regis
 Progenitam, facie Leonoram & corpore pulcram,
 Ut thalami celebret genialia fœdera pacti:
 Imperiūque Papa capiat sibi dante coronam.
 Nullius est hominis facundia tanta, nec ullum
 Eloquium, meritis quod possit promere verbis
 Lætitiis, plaususque Italum, ludosque frequentes,
 Et quos huic Latium Friderico fecit honores:
 Dum thalami fœdus celebraret: & obvia deinde
 Pontifici, in tectis ferret vestigia Romæ:
 Ac geminam acciperet de ferro auroque coronam,
 Præfulis impositam manibus. quid gaudia dignis
 Versibus illius possit æquare diei?
 Quis numero magnos Italum comprehendere plausus?
 O te felicem, totus cui militat orbis,
 Augusti Friderice potens cognomine sacro:
 Patria quem tellus Rheño comitatur & Istro:
 Itala quem regio sublimem ad sidera tollit:
 Quem regum thalamis prædives Iberia dotat:
 Cujus conspectum multis petiére Quirites
 Vocibus, & patriæ dixit sua Roma parentem.
 Quid loquar Hungariæ motus, motusque Bohemi
 Limitis, & cladem bellis civilibus ortam:
 Quam Ladislao facto jam rege, secundis
 Sustulit auspiciis binæ dans ocia genti?
 Quid fera commemorem Burgundi Principis arma,
 Finibus Imperii, murisque illata Novesi:
 Quem natâ Caroli sociali lege jugatâ
 Æmylanato pacavit: & hoste superbo
 Absque armis domito, Burgundica mœnia, & omnem
 Belgarum tractum, dotalia regna recepit,

Nunc

Nunc focer : infestis qui nuper venerat armis ?
 Sic olim Herfiliam memorant à cæde virorum
 Retraxisse patres, excussa cuspide ferri,
 Et generos foceris medias junxisse Sabinas.
 Nec vos Æmylium prolemq; impunè ligâstis
 Audaces Flandri: nec vos impunè Viennam
 Pannoniæquæ Hunni tenuistis regna : nec urbes
 Austriacas ferro quondam populâstis inulti.
 Tandem ubi Cæsareas orbis moderatus habenas
 Quinquaginta annis fuit ac tribus : obstitit ævo,
 Et vitæ plenus mortales deserit auras.
 Egregius princeps : quem duro Marte togaquæ
 Prælustrem, non bella magis finita triumphis,
 Quàm res civiles, & fama domestica rerum
 Extulit ad superos : cœlique in sede locavit.
 Hoc primum patriæ rerum sub præside Musæ
 Erexere caput : meritæ & sua præmia laudis,
 Et foliis lauri consertam habuere coronam.
 Nec DEVS ulli unquam diuturnius antè priorum
 Annuit Imperium : nec penè quietius ulli:
 Omnia dimidii si spectes tempora secli.

Filius hunc sequitur Maxæmylianus, & æquo
 Muliere regna capit, coetu septemplace lectus
 Arbiter Imperii : quem victi pristina Galli
 Finibus Artoicis sublimem gloria tollit.
 Nam quæ luce illi Maria de uxore Philippus
 Nascitur, hac hostes viginti mille fugavit,
 Collataquæ acie Ludovicum fudit, & armis
 Exiit : ac natæ geniali fœdere bellum
 Finiit, ut nato Galli societur amici.
 At postquam fasces Germani ceperat orbis,
 Quàm bello fortis ? quàm duris asper in armis
 Ille fuit ? monstrant etiamnum sæva Salinæ
 Funera, Gallorum tellus Atrebatia cladem,
 Conjugis ob raptum Gallo prædone, Britannæ.

Anno 1494
 Mortuus.

Maxæmylianus 1.
 Frider 3. F. Sex-
 tus Cæsar Austri-
 acus. 1486.

Anno 1478

Viribus his duros ejecit fortiter Hunnos
 Austriacis oris: Regalemque ultor ad Albam
 Signa tulit: Turcasque Savo, regnisque Liburnis
 Depulit hinc, victorq; Idem tot Geldria solus
 Millia Flandream miserè vastantia terram
 Contudit: & profugos defendit ab hoste colonos.
 Norica quin etiam populantes arva Bohemos
 Bello repressit? validisque coërcuit armis.
 Nec furor hunc Galli, Latium vastantis: & urbes
 Campanas regi malè præripientis Ibero,
 Terruit: opposito quin milite civibus urbes
 Redderet: & crudi raperet de faucibus hostis.
 Nec levis Insu brum feritas bis victa, bis armis
 Perdomita, hinc quicquam potuit: nec falce timendus
 Horrifona Gritus Venetorum hunc movit ab oris.
 Extinctique forent penitus, nisi Cæsaris iram
 Supremus Romæ antistes venique paratum
 Pectus, terrificas pressissent Martis habenas.
 Quid Decios, Drusique genus miramur & Afris
 Horribilem Marium, aut referentem signa Camillum?
 Fama vetus Cossus taceat, taceatque Catonem,
 Et Gracchi genus, & geminos duo fulmina belli
 Scipiadas, & te sulco Serrane serentem.
 Omnibus hic prior est: nec bello major & armis
 Antè fuit quisquam Austriaco de sanguine Regum.
 Addo artes pacis, populoque æquata paterno
 Iura, animumque viri solerti Pallade cultum,
 Literulisque bonis tinctum: linguamq; polito
 Præstantem eloquio, seu Gallica, sive Latina,
 Sive Itala effari semota casside vellet.
 Digna legi virtus. Adeo illi vita modesta,
 Ingenuique pudoris amans: ut verba caveret
 Ludicra: nec naturæ operas nisi solus, & omni
 Tutus ab arbitrio, ceu virgo insignis, obiret.
 O impurati vestris hinc sumite, vestris

Moribus

Moribus exemplum : quos verba obscæna profari,
 Res gerere obscænas nostro non pœnitet ævo.
 At non hoc animo Cæsar fuit Æmylianus :
 Non hoc ingenio : vestris sed moribus impar.
 Heu quantum ille sui moriens, toto orbe reliquit
 Teutonio desiderium : canentia postquam
 Velsæis letho sub testis lumina solvit ?
 Carolus hunc Quintus tam claro nomine Cæsar
 Insequitur : victorquæ viros supereminet omnes,
 Imperii tutor : tuus ô ter maxime quondam
 Æmyliane nepos : Rheni pacator & Istri.
 Magnanimum cui pectus erat : mens altior omni
 Fortuna. quibus ille armis sacra frenâ regebat
 Teutoniæ, & totum librabat sensibus orbem.
 Hic postquam successit avo, fascesquæ supremos
 Imperii accepit, procerum mandante senatu :
 Prima rebellanti fecit bella aspera Gallo.
 Insubrum terris : cum, rupto fœdere, latum
 Celticus implevit campum furor agmine Martis.
 Anceps pugna diu, Ticini donec ad undas
 Captivum duxit Papiæ sub mœnibus altis
 Gallum. Cæsareis fidus Fronspergius armis.
 Tunc passim indomitos furor exercebat agrestes
 Panicus, insana pro libertate ruentes.
 Ius contra, & sacras leges, canumquæ senatum :
 Sed DEVS in melius retulit, turbisque repressis,
 Teutoniâ antiqua pacatam in sede locavit.
 Carolus Hesperis aberat tum Cæsar in oris,
 Hoste ubi dimisso, simul obsidibusquæ receptis,
 Cum Nympha thalami celebrabat fœdera pacti,
 Cui pater Emanuel, Olysippô clarus in urbe,
 Rex hominum Celtis qui miscet nomen Iberum.
 At Gallus, suadente Papa, nova moverat arma,
 Fœderibus ruptis, Italaquæ excludere terra
 Cæsareos omnes, sententia certa manebat.

Carolus V. Philip-
 pi F. Maximilianus
 I. Nep. Septimus
 Cæsar Austriae
 Imperator. Anno.

1519.

Hic furor exarsit Germani militis, urbem
 Imperii dominam capere, & feralibus armis
 Romanum delere Papam: subit ira rebellem
 Vlasci populum, & condignas sumere pœnas.
 Ergo duces operum, ante alios Borbonius acer,
 Invadunt urbem, portisque patentibus omnes
 Accipiunt socios, atq; agmina conscia jungunt,
 Defensi tenebris, & dono nubis opacæ.
 Diffugiunt cives, & totius cum Patre summo
 Cardineus cedit sacra in Capitolia cœtus.
 Non secus, ac quondam Senonum grassantib. armis,
 Cùm deploratæ capta essent mœnia Romæ:
 Providus arripuit Tarpejam Manlius arcem.
 Mox etiã patriis Solimannum depulit oris,
 Marte Palatini non inferiore Philippi,
 Regem Threicium: qui Pannona ceperat arva,
 Et nunc Austriacam aggressus vastare Viennam,
 Omnia crudeli ferro populârat & igni.
 Sic parvo annorum spacio tres ille Monarchas
 Armis devicit, majestatiq; subegit
 Cæsareæ: & toti terrorem hinc indidit orbi.
 Nec prius Austriaca quisquam de gente vetustos
 In tantum produxit avos: nec Teutona quondam
 Vullo se tantum jactavit Cæsare tellus.
 Nam laudes virtute sua transgressus avitas
 Subdidit Herculeas sceptris, hoc orbe, columnas:
 Terribilis Mauro, formidatusq; feroci
 Getulo, & populis, quibus ultimus imminet Atlas.
 Ecce furens animi, tantis successibus æger,
 Hostis Threicius, ne quid linquatur inaufum,
 Aut sit Cæsareis pars vlla intacta trophæis:
 Afrorum populos Hariadenumq; potentem
 Excitat, & pelago piratam & littore dirum:
 Qui bello Hesperiam, violentisq; occupet armis,
 Et Lybiæ Europam furiali milite jungat.

Paret

Pare hic, & capto Tunetis Mulcassè tyranno
 Finitima invadit Maurusia regna. sed armis
 Obviat huic Cæsar, trajectoque æquore classem
 Applicat, everfas inter Carthaginis arces:
 Et Clupeam tenuit, stationis littora notæ
 Tum primo expugnat robustam Marte Guletam,
 Et Tunetam capit & Mulcassè liberat orbem:
 Ereptasque tuetur opes, instarque trophæi
 Getulis terulit magnum vestigal ab oris.
 Quid referam nova molitum, fœdusque sacratum
 Frangentem Gallum, & ligures Papiosque prementem?
 Quid Gandavorum motus, Belgasque rebelles,
 Geldriacumque ducem? quos armis Carolus omnes
 Contudit: & rapido sub leges Marte subegit.
 Addo feram Libyæ rabiem, Turcæque furores.
 Qui regem Algieræ, post effera classica Galli
 Bello instigarat Siculos vexare fretumque
 Hesperium, & sumtis Bætin invadere telis
 Hunc etiam validis repressit Carolus armis,
 Sustinuitque Afros, & barbara tela Asanangæ
 Vertit in autores. sed hyems inopina, feroxque
 Tempestas, aterque supra caput affuit imber
 Noctem umbramque ferens: & inhorruit unda tenebris.
 Nec jam cum Libyæ populis, cum gentibus Afris,
 Sed cum fulminibus, nimbisque furentibus alto
 Cum zephyro & Boreæ flabris, Austroque procaci
 Bellum erat. Ille tamen pelago subsistit, & omnem
 Vim patitur: donec motis rejectus ab undis
 Carolus, ingenti cessit cum cladè suorum.
 O tempestatem ventis crudelibus atram:
 Quæ nisi Cæsareos fregisset in æquore remos:
 Africa Sultanis jam non pareret habenis.
 Cætera prætereo: quis enim tot Cæsaris acta,
 Tot fortes pugnas, tot prælia versibus æquet?
 Nemo illo melior, nemo indefessior armis.

E e

Ille viam ferro rupit fulgente per hostes.
 Quaq; globus stabat nitido densissimus ære,
 Hæc ibat primus, rapido velocior Euro.
 Ac velut accipiter molles per prata columbas,
 Aut citus Herciniis leporem venator in arvis
 Territat: inque fugam solis clamoribus urget.
 Sic ille accelerans Martem, pugnae ante tumultu
 Sæpius armorum nitido splendore fugaces
 Vertit equos: equitumque finitum deterruit ora:
 Totus collucens ære, atq; insignibus armis.

*Ferdinandus Caro
 li V. frater ge-
 manus, octavus
 Cesar Austriae
 etc.*

Nec tu carminibus nostris inditus abibis.
 Ferdinande potens: quo rerum frenas edente
 Imperium longo fuit haud tranquillius ævo.
 Antè quidem duris etiam conspectus in armis,
 Hungariae firmas Solymanniæ faustibus arbes
 Hic pater eripuit; Carnorumq; arva Servumque
 Dalmatiaeque solam Getico defendit ab hoste.
 Idem Pannoniae sceptrum regale Bohemum
 Conjunxit regni, discedente victor utroque
 Et Ciliae Comitem infans Mavorte rebellem igit
 Expulit Hungaria, & Budam Restumq; cepit.
 Post rem Germanam magnæ turbæ tumultu
 Composuit, pacisque viam monstravit & arripit.
 Sustinuit molem Imperii cervice Laetae
 Carolus Hesperiiis uti Caesar regnet in oris.
 Eoas teneat rex Ferdinandus habenas.
 At quando imperii solus moderamina cepit,
 Abstinuit bello pater, & felicis vitæ
 Ocia transegit, tranquillæ temporis pacis.
 Nec tamen officium virtus defessa remisit.
 Opposuitque manum turbæ metuendæ rebellion
 Comprimis studia & leges ac Pallados arres
 Hic pater afferuit, primaque in sede locavit.
 Magnarum largitor opum, largitor honorum
 Primus, & in nostras aliis proclivior artes.

Se telis alii jactent, atque clementer:
 Et metui studeant: superis est proximus ille,
 Consilio qui cuncta gerit, non acribus armis:
 Et sua quem ratio, non ira infania ducit.

Diximus antè tuas Cæsar, ter Maxime, laudes
 Æmyliane patris soboles Augusta sereni
 Fernandi, & divi gener optatissime Carli.

Sed tamen hic etiam poni tua nomina debent
 Cæsareos inter procures, quos Austria tellus
 Pannonique tulêre lares. te Cæsaris ornat
 Supremum nomen: te pax colit alma fidesque
 Syncera, & pietas sanctique potentia justii.

Nec fuit æquata melior dare pondera lanci,
 Nec legum quisquam, nec juris amantior æqui
 Cæsar: Palladiæ nec rex studiosior artis,

Seu doctum versaret opus, seu jura sacra ret,
 Seu pacem daret oranti Martemque levaret:
 Seu mentes hominum dulcedine flecteret oris.

Et quanquam dignas meruisti Cæsare laudes:

Nil tamen egisti vitæ felicius omni

Tempore, Rumæ quoque quod diademate vinctum

Legisti consortem operum, regniq; Rudolphum.

Nec plus est Scythicos armis meruisse triumphos:

Tyrigetum pacasse urbes: Othomannica Bessi

Tela Liburnorum vertisse à finibus oræ:

Quam talem genuisse virum: quo præfide rerum

Humano generis favit DEVS arbiter ævi.

Quis tamen imperii Rudolphum admôrit habenis,

Dic Dea tu nobis, aliis ego carmine pandam.

Postquam Cæsares genitor deponere fasces

Maxmylianæ vet, propior fugientibus annis

Frigida cum, multoque exhausta labore senectus

Paulatim auferret solidas ad fortia vires:

Atq; impendentem monstrarent plurima mortem!

Protinus affueto effulgens Germania vultu,

Ecce

*Maximilianus
 Ferdinandus, F. No-
 mus Cæsar Au-
 striacus.*

Imperii studiosa sui, velut anxia mater,
 Conscendit cœlum; divina Pallados altam
 Nexa comam folijs, habituque accincta Gabino.
 Hanc famuli circum Divam cinxere serena
 Mogunti præsul, patris vir maximus orator
 Qui res imperii linguæ moderamine ducit,
 Orator gravis eloquio, seu Teutonis oro,
 Seu velit Ausonio fari, seu voce Latina.
 It Salentinus quo clara Colonia gaudet
 Præfule, Tyrrhena sapiens oratorum aula,
 Nec non & Gallos doctus frenare superbos
 Viribus eloquii Trevir comitatur, quædam
 Vnâ ingens Rheni princeps, dapiferq; supremæ
 Cæsaris, antiqui gentis de stirpe Palatæ
 Cui comes Augustus longè de Saxonis arbo
 Ensiser imperii, patriis fortissimus armis
 Ductor, & ærati pollens moderamine Martia
 Hinc Brandenburgus sequitur, seu fidus Aethiops
 Et legit antiquæ vestigia nota parentis
 Tegmine succinctus Germano, habituq; Gabino
 Ut ventum ætheris sacra in penetralia sedis
 Diva palatino circum stipata senatu
 Ante DEVM tales effundit prætoris vocem
 O pater, ô hominum Divumq; æternæ potestas
 Aspicias hanc maciem vultus, & labrum vetusta
 Squalida Teutonia: & nostras decessit ætas
 Paulatim cernis tacitamque inflare ruinam
 Nam meus auxilium mihi Cæsar optavit, maritus
 Abnegat: & tardæ queritur defessa senectæ
 Membra: jubetq; alium socium mihi quarere vim
 Quid centes? quoniam ire iubas? quæ coniugis ira
 Instaurare meas? quæ stat sententia mentis
 Scis gens Archiducum? nec te latuere ponetas
 Austriada: Nam multa diu ductoribus illis
 Bella peregisti, multos hoc sanguine Reges

Duxisti,

Duxisti, & summis decorasti fascibus orbis.
 Necdum clara domus sinuosæ turbine sedis
 Nutat in antipiti: sed longè fixus in omnes
 Cognatos procedit honos. manet ecce Rudolphus
 Cæsaris Æmylii soboles, quem Pannonis ora
 Agnoscit regem, regemque Bohemica tellus
 Supplice voce colit, sceproque admovit avito.
 Hunc populi plausu præcerumq; favore petutum
 (Ni tua fata vetant) Regem mihi posco virumq;
 Qui patre Cæsareas de Cæsare sumat habenas:
 Ut cum desertis conscenderit æthera terris
 Divinus genitor, natus tot pondera rerum
 Æquali subeat cervice: ut claviger heros
 Amphitryoniades, cum fello Atlante remoto
 Ipsæ vicem subire libratæque culmina cæli
 Atq; axem tor sit stellis ardentibus aptam.
 Eja age magnæ paternitatis regnator olympi,
 Tuq; ô CHRISTE tuo pariter cum flamine sancto,
 Adsis ô tandem, & propius tua numina firmes.

Tum pater æterno satur devinctus amore:
 Quò tibi Diva mei, quò quò fiducia cessit?
 Non ego Teutoniarum oblitus, non Cæsaris almi
 Immemor: en dudum pro vestris anxia rebus
 Mens mihi, nec placida est usquam contenta quiete
 Nam me cura tenet solers ac provida rerum:
 Ut stent Germanæ firmatis manibus arces,
 Teutoniarumque urbes vigeant, possitq; cruentis
 Austria terra olim Scythiarum dare jura colonis:
 Et latè nomen varias extendere in oras:
 Quà liquor Europam medius secernit ab Afro:
 Quà tumidus fecunda rigat sua littora Nilus.
 Ergo tibi Austriaca Regem de stirpe Rudolphum
 Annuo: præclaris animi virtutibus auctum,
 In sticia insignem, magnum pietate fideque,
 Supplicibus lenem, pravisque reisq; timendum.

Hic patris exemplum capiat, tributumq; nepoti:
Et rerum teneat moderamen, & orbis habenas
Mutua posteritas: servatoque ordine fati

*Coronatio Rodolp.
Maximiliani F.
decimi Caesaris
Austriaci.*

Austria continuo numeretur Cæsare proles.
Dixerat hæc: celeri volat hinc Germania lapsa,
Et Regi ante oculos his se cum vocibus offert:
O fate gente Deum, Germanæ gloria terra,
Qui patriam nobis æternaque moenia servas
Teutoniar: expectate diu mitissime Cæsar:
Cæsar ave, nam te Romani hoc tempore Regem
Imperii D E V S ipse legit: sceptrumque tenere
Teutoniar jubet, & patrio succedere regno.
Ingredere ô nostræ ductor fortissime gentis
Imperii que capeffe thronum, cape regia læta
Sceptra manu: patriamque hæres hanc sume coronam,
Cæsareo impositam capiti: te Rhenus adoret,
Te supplex Ister veneretur & Albidus undæ.
Perte servitii quondam squalore remoto
Pristina Germanis consurgat sinibus ætas:
Per te fracta diu, translataque pene potestas
Hungariæ collum Solymanni subtrahat eni.

Hæc ubi dicta locat solio sceproque coronat,
Cælestem dextram, & Regem pro more salutat.
Exoritur plausus: Vocesque per æthera jactant,
Vnanimique preces cuncti pro Cæsare fundunt,
Haud olim fremitu populi majore sonabant
Mœnia Romanæ, superatis hostibus, urbis:
Fabricius Pyrrhò cum tergum dante rediret,
Aut cum subversa Capitolia ad alta Corintho,
Curram ageret versis insignis Mummius Argis.
Postquam sceptrâ tulit manibus regnique coronam
Cælesti gessit divinus vertice Cæsar:
Intonuit genitor cœli de parte serena:
Et læti auspicii signum dedit: audiit Ister
Nimborum sonitum, & curvis caput extulit antris:

Rore

Rore madens vitreo, & glauco velatus amictu,
 Cærule cui virides umbrabat arando capillos:
 Tum regem affatur. salve ter maxime Cæsar
 Dive Rudolphe, tuoque favē non segniter istra
 Oræque Austriacæ: disiectas aspice ripas,
 Et procul everlas arces, desertaque terræ
 Mœnia Pannonica, ingentem quæ forte ruinam
 Traxere: aude aliquid Cæsar, & te quoque dignum
 Finge D E O, rebusque tēni non asper egenis.
 Virtus emeritis recludens altra, negato
 Tramite tentat iter: virtus ignobile vulgus
 Atq; udam contemnit humum ingentibus alis.
 Sed tua sint etiam lublatis litibus arma:
 Et tuus hic Mayors plebi dare iura petenti:
 Supplicibus leni pietate remittere culpas
 Iusticiaque levare inopes damnare nocentes:
 Et rursus patrias tractare fideliter artes.
 Principis est virtus hæc maxima nolle timere,
 Sed virtute coli, & studio parere plebis amari.
 Sic docuit regnare pater: sic prima juventa
 Fernandus præcepta dedit: sic Carolus ipse
 Rexit? & Imperii quondam moderamina gessit.
 Qui mare ventosum, qui totum temperat orbem,
 Faxit, & ejectis Hunnorum e limine Turcis,
 Captiva ante tuos incedant oppida curtus:
 Palladiaque comas alte submixus oliva,
 Candenti vetteris equo: tranquillaque vita
 Ocia agas, sacra redimitus tempora querenti.
 Dixit, deinde lacu fluviole condidit alto.

Ec 4

RVDOLPHVS SECVNDVS, DEI
GRATIA, ELECTVS ROMANORVM IMPE-
 rator semper Augustus: ac Germaniæ, Hungariæ, Bohe-
 miæ Rex: Archidux Austriæ: Dux Burgun-
 diæ: Comes Tyroli, & cætera.

L E C T O R I P I O.

TRANSPONE LITERAS, ET BIS RESOL-
ve, diphthongum a, in a. & e. & habebis hæc mi-
mina per Anagrammatismum.

Hic hic è magno grege, murus & orbis asylum:
 Heros præsignis: Davides alter, & alter
 Aevo huic Adriades: verum orbi, & numen æmulum
 Pax pugna: crux tarda reo: vox cætera dura.

Nicodemus Frischlinus Poëta L. fecit hæc anagramma

DE V. M. asylo, Divo Rudolpho II. Caesari

Praga Calend. April. Anno Domini 1618

DE NICODEMO FRISCHLINO
PALATINVS

Post superiores tres, de decem Cæsaribus Austriacis
panegyricos oblatos, ipsi à Cæs. Majest.
præmii loco collatus & con-
cessus.

RVDOLPHVS SECVNDVS
Divinâ favente clementiâ, electus
Romanorum Imperator semper Au-
gustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bo-
hemæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, &c. Rex,
Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Braban-
tiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, &c. Marchio
Moraviæ, &c. Dux Luxemburgiæ, & superioris
ac inferioris Silesiæ, VVirtembergæ & Teckæ,
principis Buraviæ, Comes sacri Romanî impe-
rii Burgundiæ, & superioris ac inferioris Luso-
itiæ, Dominus Marchiæ Sclavoniæ, portus Na-
onis & Salinarum, &c. Honestò, Docto, nobis
dilecto NICODEMO FRISCHLINO, poetæ
Laurato, sacri Lateranensis palatii, Aulæque
nostræ Cæsareæ & Imperialis Consistorii Co-
miti, Gratiam nostram Cæsaream & omne bo-
næ Imperatoriæ sublimitati atque munifi-
centiæ omninò convenire arbitramur, ut eos,
qui eruditionis laude clari, nobisq; & sacro
Rô. Imp. ac Inclytæ domui Austriæ sincerâ fi-
de atq; observatiâ dediti & addicti sunt, favore
nostro benignè prosequamur: quò non so-
lum ipsi in officio contineantur, sed posterì

Ee 5

etiam eorum ad capeſcendam eandem bene & rectè vivendi rationem inflammantur. Conſiderantes igitur eximiam eruditionem & in pangendis carminibus felicitatem, qua te ſuprà dictum NICODEMYM FRISCHLINYM florere, ut ex lucubrationibus tuis quibuldam cognovimus, nec non præclaram, quanos, & ſac. Rom. Imp. ſereniſſimamq; Domum Auſtriaz proſequi diceris, devotionem atque obſervantiam; dignum te judicavimus, quem peculiari aliquo Cæſarez benignitatis noſtro argumēto afficeremus, quod de benigna noſtra erga te animi propenſione teſtimonium perhiberet. Motu itaque proprio, ex certa noſtra ſcientiâ, animo bene deliberato, Cæſareaque autoritate & poteſtate te ſuprà nominatum, NICOD. FRISCHLIN, ſacri Lateranenſis Palatii, Aulaque noſtræ Cæſarez & Imperialis Conſiſtorij Comitē fecimus, creavimus & ereximus, & Comitatus Palatini titulo clāmenteſ inſignivimus, ac aliorum comitum palatinorum numero, cætui & conſortio adſcribimus & adjungimus, aggregamulq; decernentes & ſtatuentes, quòd omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, & honoribus uti, frui, potiri & gaudere poſſis ac debeas, quibus cæteri Lateranenſis palatii Comites hactenus uſi, potiti & graviſi ſunt, ſeu quomodolibet, utuntur, fruuntur & gaudent conſuetudine vel de jure. Dantes & concedentes tibi

tibi ante dicto NICODEMO FRISCHLINO plenam facultatem & potestatem, quod possis & valeas per totum Rom. Imper. & ubilibet terrarum facere & creare Notarios publicos, & Tabelliones, & Iudices ordinarios ac omnibus personis quæ fide dignæ, habiles & idoneæ fuerint, (qua in re conscientiam tuam oneramus) Notariatus seu Tabellionatus, & Iudicatus ordinarii officium excedere & dare, eosq; & eorum quemlibet autoritate Imperiali, de prædictis officiis per pennam & calamarium (prout moris est) investire. Recipiendo ab ipsis Notariis publicis, seu Tabellionibus & Iudicibus ordinariis per te, ut permittent, creandis, & ab eorum quolibet, vice & nomine nostro, & sacri Imperii, & proprio Rom. Imper. debitum fidelitatis corporale, & proprium iuramentum: in hunc videlicet modum: Quod NOBIS ET SACRO ROMANO IMPERIO ac successoribus nostris, Romanorum Imp. & Regibus legitime intrantibus, fideles erunt, neque unquam interfuturi sunt consilio, ubi nostrum petitarum traheretur, sed bonum & salutem nostram defendent, & fideliter promovebunt, damna nostra sedulo cavebunt avertentque. Præterea instrumenta publica & privata, ultimas voluntates, testamenta, & quæcunque iudiciorum acta, ac omnia & singula alia, quæ illis & cuilibet illorum dictorum officiorum ratione faciendâ vel scribendâ oc-

current, justè, purè, fideliter, omni fraudatione, dolo, ac fraude remotis, scribent, legent, facient & dictabunt, non attendendo odium, pecuniam, munera, vel alias passionis & favores. Scripturas verò in formam publicam redigendas, pro locorum consuetudine & cetera qualitate, in membranis, aut chartis mundis, non abrasis aut vitiosis, fideliter conscribent & conscribi facient, causasque hospitalium & miserabilium personarum, sibi diligenter commendatas habebunt & promovebunt, pontes & vias publicas etiam omnibus modis conservari & instaurari curabunt. Sententias verò ac dicta testium, donec publicata fuerint & approbata, sub secreto fideliter retinebunt, omniaque & singula alia, rectè & justè facient, atque exercebunt, quæ ad dictum officium quomodolibet curabunt. Statuentes, Casaresque autoritate nostra firmiter decernentes, quod hujusmodi Notarii publici, seu Tabelliones & Iudices ordinarii, à te, ut supra dictum est, creandi possint & valeant per totum Rom. Imper. & ubilibet locorum facere, scribere & publicare contractus, instrumenta, Iudiciorum acta, testamenta & ultimas voluntates, matrimoniales & quascunque literas, simulque decretum & autoritatem interponere in omnibus contractibus quippiam requirentibus, ac omnia alia facere & exercere volentes, quod omnibus instrumentis & scripturis per hujusmodi

modi Tabelliones & Notarios publicos, five Indices ordinarios, per te creatos, vel creandos, confectis & conficiendis plena ubilibet fides adhibeatur consuetudinibus, ordinationibus, & aliis in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunq;, &c. Mandantes proinde universis & singulis Ecclesiasticis & Secularibus, Electoribus, Archiepiscopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Nobilibus, Clientibus, Capitaines, Vicedominis, Advocatis, Præfectis, Procuratoribus, Officialibus, Quæstoribus, Civium Magistris, Iudicibus, Consulibus, Regum Heraldis & Caduceatoribus ac denique omnibus nostris & sacri Rom. Imper. subditis ac fidelibus dilectis, cujuscunq; status, gradus ordinis, conditionis, præminentie & dignitatis extiterint, ut te sæpè nominatum Nos p. b. R. I. S. C. H. omnibus & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus concessonib. & juribus pacifice, quietè & sine omni impedimento, frui, potiri & gaudere sinant. Si quis autem præsens edictum nostrum, ausu aliquo temerario transgredi & violare conatus fuerit, præter gravissimam nostram & sacri Rom. Imper. indignationem, quinquaginta Marcharum auri puri indiditæ fisco seu ærario nostro imperiali, & parti tæse, ex æquò solvèdam se novè impigremissibiliter incursum. Harum testimonio litterarum, manu propria subscripta.

Rom

rum, & Cæsarei figilli nostri impensione munitarum. Datum in civitate nostra Viennia, die vigesima nona Mensis Decembris. Anno Domini exeunte millesimo quingentesimo septuagesimoseptimo. Regnorum nostrorum, Romani tertio, Hungarii sexto, Bohemici itidem tertio.

Rudolphus

C.

*Vice & nomine Reverendissimi D. D. Danielis Archiepiscopi, Archicancellarii,
& Electoris Moguntini,
V. S. Vieheuser, D.*

NICO-

ORATORIS, POETAE ET HISTO-
rici celeberrimi.

ELEGIAE DECEM ANTE HAC NON VISE,
DE TRIBVS MONARCHIIS.

*Quibus accessit series temporum & annorum ex optimis
quibusvis Chronicis desumpta: collecta.*

AB VLRICO BOLLINGERO ART. M. D.
& Poëta Coronato.

AD NOBIL. CLARIS. ET CON-
sult. virum, Dn. Mart. Aichmannum: LL.D.
Cancellarium VVirtembergicum
dignissimum, &c.

*Vi superes miseris spes una relictæ Camænis,
O Aichmanne tui gloria magna laris.
Accipe, quæ passim variè dispersa iacebant
Carmina, de Domini funere rapta sui.*

Quæ, velut Absyrthi legit Rex Colchicus artus.

Congessi, multis inveniendæ locis.

Sit satis Auctorem vivis cecidisse, nec ultra

Doctiloquos inter jam superesse viros.

Ne tamen hi pereant, prohibe vir magne, libelli,

Qui fatum domini non meruere sui.

Hos quicunque leget, secum consideret ante,
 Quo sint conscripti tempore, quoq; loco,
 AEquior his fiet, scriptos cum noverit esse
 Tempore, quo Cœli tristior aura fuit.
 At tu perge bonis Aichmanne favere Poëtis,
 Equorum numero me precor esse velis.

Ulricus Bollingerus, M. & P.
 Sch. Bebenh.

ELEGIA PRIMA

DE PRIMA MONARCHIA

BABYLONIA ET ASSYRIA:

Vi prima Imperii jecit fundamina terris

^a NIMRODVS Chuso de genitore fuit.

Venatorq; hominum trux, venatorq; ferarum:

Adversus Semo Semigenæque lari.

Sustulit hinc Cælo molem Babylonaque dixit,

Postquam lingua novo multiplicata sono est.

Inde ^b NINVS Ninivem, ^c Babylona SEMIRAMIS

Coctilibus saxis cinxit, ut arcis opus.

(urbem ^c 1960.

Hinc ^d NINIAS ortus: qui desidis otia vitæ

^d 2000.

Amplexus peperit turpis inerte situ.

Post alii Reges: quorum jam sola supersunt

Nomina, res gestas fama recondit anus.

^e Ultimus ex istis ^e Rex Sardanapalus inertis

^e 2127.

Traduxit vitæ tempora, mentis inops.

^f Tempore qui sceptrum Azarias gestavit Iudæ

Samarii que soli Rex Menahemus erat.

^f Num Chaldæa ^f Phylus Babylone Belochus

^f 2150.

Obsessum rapidos fecit adire rogos.

Namq; ubi se captâ conclusum sensit in urbe,

Nec sibi quæsitæ spem superesse fugæ:

Invisam cupiens quamprimum abrumpere lucem,

Incensâ exanimat sequæ suosque domo.

Occupat hinc PHVLVS Babylona, & Persida Medus

Arsacides, rapti seu spolia ampla Ducis.

^g Post & Samarium validâ virtute Menæhnum

^g 2180.

Contudit, atq; auri pendere jussit opes.

^g 2. Reg. 19.

Filius huic ^h PHVLVS patri non degener ASSVR

^h 2200.

Nomine TIGLATHVM quem sacra charta vocat:

Nephtalidum ille tribu, Galilæoque orbe potitus

Samarizæ primus collabefecit opes.

Ff

Proximus huic **SALMAN** patris cognominis **ASSVR**

Arbelam evertit Sagarique solum.

Cinxit & invictis mox obsidionibus urbem.

Abduxitque decem sub Babylona tribus.

Nunquam post, orbes illas ex hoste recepit.

Israeligenum fera propago domus.

Tempora nam Domini venientis adultima **CHRISTI**

Isto latronum lustra fuit e loco.

Qui tamen recipere patrum concetor honesti

Filius & iustus **SENNACHERIBVS** erat.

Ultima qui Solyma fuit Ezochique minas

Agmina caelesti perdidit ista manu.

Ipsa redux Ninive sacris dum supplicat aris

Occubat, heu nati perditus ense sui.

I nunc, & superos infana voce lacesse.

Quisquis est, a iusto provenit ira **DEO**.

Filius **HADDOS** Rex crudelissimus **ASSVR**

Et paricidarum septris nefanda capis

Longius haud denis, regnando praefuit annis

Imperium Assyria cum **MERODAGVS** habet.

Hic Baladone situs Chaldaee semine gentis

Quadraginta annos praefuit Assyriae.

Legatos idem Ezochis portare salutem

Iussit: ubi è morbo convaluisse videt.

Ille quibus Solyma thesauros monstrat & arces

Esaia iustas ore tonante minas.

Filius hinc subijt patris cognominis **hazec**

Annos qui gessit res diademate decem.

Obsidet hic Solymam castris Regem: **Manasse**

Captivum vinclis ad Babylona trahit.

Placatum Iehova tamen ad sua resta remisit.

Postea, nil hominum praevaleat **DEO**.

Imperium hinc patris **NEBUCADNEZARVS**

Suscipit: & Nilum vincti sibi ferre videt.

Qua

Quandoque NECADUS ducit in arma cohortes;

Anno mundi.

Qua stat in irriguis alta Magada locis;

Eudit ubi Regem Pollam fortibus armis;

Inque fugant Solyma exiit terga dedit;

Idem post NECAD Euphraten Rex transiit amnem;

Victorem terris imponitque pedem;

Et Solyma Regem solo detrahit avito,

Et magnas Nilo pendere iussit opes.

At patris Imperio NEBUCHADNEZARVS iter

P 3339.

Succellit, magni nomen & omnia habens;

Hinc Solyma subvertit opes & Hebrae regnum;

2. Regum. 25.

Et duxit viros ad Babylona greges;

6. Paral. 36.

Idem etiam flammis Salomonis templi crema vit;

Ac Solymam in rapidos iussit abire rogos;

Præfuit imperio Nebuchadnezzarus annos

(Si qua fides prius) tredecim, quaterque decem;

Sed tamen auratum venerat ut forte colom;

Dan. 3.

Præcepit, vero postpositaque DEO;

Injecitque viros in ignem formidabiles;

Fictitum nomen quod columba foveat;

Dan. 4.

Prænas inde dedit: quas hunc Daniels acerba

Lingua fuit divo variata sono;

Pulsus enim regno Nilvis errabat, & amens

P 3369.

Depascebat humi gramina, more bovis;

Dum rigida toto surgebant corpore feta

Vt Iovis armigerum quem sua pluma tegit.

Vngues illi etiam, rapidi venientis ungues

E 3376.

Sub dio in campis dum ferus errat, erant.

Tandem animo rursus celesti ex arce recepto

Amittas gemina dote recepit opes.

Discite vos magni revereri cœlica Reges

P 3389.

Numina, summa DEVS deprimat, ima levat.

2. Reg. 25.

Filiis Imperium tenuit: MERODACHVS ab illo

Jerem. 52.

Patre feræ sylvæ intra sequente foris.

ff

Anno mundi.

Vtquē DEVM vero se testaretur amore.

Prosequi & exemplo temnere nolle patris.

Carcere Iechoniam & duro compede Regem

Eximit, ac socium magno in honore locat.

Hinc adeò stultum proceres dixere nefandi

Est aulæ, Dominis dicere probra suis.

Filius at fatis Merodacho ad fidera vecte

BALTHASAR Imperii sceptrum paternum capit.

Heu quam dissimilis patriq; pudendus avocue

Plurima nam fecit non facienda pio.

Fortè celebrabat magno convivia luxu,

Et proceres inter fœmineumquē gregem.

Iusserat huc calices inferri ad fercula sacros,

Quos Solymæ templo dempserat antè pater.

Ebrius hinc potat dŕvinaquē pocla prophanat,

Contemnitquē DEVM concelebratquē Ioves.

Sed paries illi fatum crudele minatus

Scripserat æthetia mystica verba manu.

Quæ, cùm nemo Magus posset captare legendo,

Vnus ei Daniel proxima fata canit.

Proxima nā miserum nox funere merfit acerbo,

LABYNTVSQ; patris Rex diadema capit.

Hic Gobriæ natum fævo verus ense trucidat,

Crudelesquē infert hîc & ubiq; manus.

Mox etiam in Medum demens ciet arma Darii.

Sed plerunq; ingens exitus acta probat.

Cyrus enim junctis cum Rege Cyaxare castris.

Idem qui Mædâ voce Darius erat.

Infestam cingit Babylona capitquē jugoquē

Subdit & imperium totius orbis habet.

Iunior ipse tamen Medo sua jura Dario

Dum cedit socium norat amare senem.

Inde etiam magno domuit victum agmine Cræsum:

Assyriis tulerat qui furibundus opem.

Atq;

Atq; ubi jam fuerat y Daniel ante ora Leonum
 Injectus tetro Rege sinente loco;
 Primus ubi incolumem miratus ab arce Darius
 Hebræi coluit numina vera DEI.
 Cyrus item populum Solymæa ad testæ remittit
 Et jubet antiquas ædificare domus.
 Finis hic Assyrii fuit illo tempore regni:
 Imperii Persis principiumque dedit.
 Omnia sic certo dispensant numina fato:
 Dante DEO surgunt infima, summa ruunt.

Agne mundi.
 y 3427.

2. Paral. 36.
 Is. 1.

ELEGIA SECUNDA.

DE PHARAONIBVS AEGYPTI.
 TEMPORE PRIMÆ MONARCHIÆ.

QUoritè memorem Pharaones ore vetustos,
 Niliaci frenos qui tenuère soli?
 Primus OSIRIS erat Misromi sanguine cretus:
 Cui Phrao Regum nobile nomen erat.
 Isis cōjux: quos postera credidit ætas
 Numina fiderio cōsociata polo.
 Isida nam Lunam gens Solem dixit Ofirim
 Niliaca: ætherios constituitque focos.
 Hic Rex hospitio Abramum cum conjugè Sarâ
 Foverat: Hebræum rura premente fame.
 b Fœmellæ allestus specie, quam fortè sororem
 Thariadæ audierat non sine amore rapit.
 Sed tutore DEO manet inviolata, viroque
 Redditur: immensis afficiturque bonis.
 Alter ab hoc ORVS divino lumine mentis
 Præditus Abrami creditur usus ope:
 Nam varias Nili primus regionibus artes
 Tradidit & veræ Relligionis opus.

q 1959.

Gen. 12.

b 1026.

q 2203.

Anno mundi.

d 2242.

Gen. 35.

c 1346.

Filius huic d BOCHORIS erat, qui Memphidos urbem
 Condidit, & Pharias aggere cinxit aquas.
 Isacus hoc vixit rerum potiente, fuitque
 Incola Mamreae sedis, & hospes agri.
 Inde nepos PHARAO Nili moderamina gessit
 Iosephi prisca notus ab historia:
 Venditus hoc Pharias sub Rege advenit in urbes
 Iosephus generis clara propago sui:
 Potipharisque domum sapienti pectore servus
 Rexit amans Ichovæ, iusticieque tenax.
 Fœmina sed postquam mala sollicita flet amando
 Illectum nullis ante cupidinibus:
 Infontem falsa sub prodicione pistrinum
 Squallenti vincum carcere clauit hiems.
 Abdita sed postquam reserasset somnia Regi
 Exemptus vinculis non lunc mente DEI:
 Sceptra loci rerumque capite solloque locatur
 Proximus, & duram pellit ubique famem.
 Fratres quih etiam, quibus illum vendere quondam
 Cura erat, a misera conditione levat.
 Grandævumq; patrem Regi commendat, & omnem
 Suscipit in Regis tecta benigna domum.
 Illo sed fatis tandem super aethera raptus,
 Iosephi ignarus sceptrum capite Pharo,
 FBVSTRIS PHARAO quo non immemor aliter
 Rex fuit, heu sævi tristis imago viri:
 Hospitis Hebræi genus illi extinguere prima
 Cura fuit, fatus & jugulare novos.
 Iussit & infantes ipso concidere partu
 Aut Nili immerfos præcipitare vadis,
 Quos inter Moses mirando numine fatis
 Seryatus, rapidae flumina fugit aquæ.
 Iamq; ubi plus justo peregrinam crescere gentem
 Rex videt, impulsit triste laboris onus.

f 1342.

Exod. 1.

Exod. 2.

Fran-

Frangeret in duros operis Cervilibus artus,
 Et gentis validas attenuaret opes:
 Iussit ut excoquerent lapides fornacibus istos,
 Et curvo colerent vomeris ruris humum.
 Confidit hinc Thebas, Egypti, & nomine dictam
 Bufrim noto Pyramide, & quo loco.
 Szepè ferunt Moyses coelesti voce tyrannum
 Admonuit favas continuisse manus:
 Et genus Hebræum patris dimittere in oras
 Ifacides exul venerat unde domo.
 Ille nihil motus divina oracula temnit:
 Nec prece nec diris incitus ulque minis.
 Non illum rivi manantes sanguine terrent:
 Non ranis tellus plena, scatenique domus:
 Non leudes illum, non ore pediculus atrox:
 Non bruchii aut morli trutis cruce movere.
 Non pestis, non fexa lues, papulæque frequentes,
 Anthraces, feri, vulneraque atra movent:
 Non quando impellit, non lapsi celitus ignes,
 Non sævo mordens dente locusta fatum:
 Non obscuratum subita ferrugine Cælum:
 Non enecta sacri signora prima thori.
 g Dum tandem Hebræos fugientes littora Nil
 Insequitur, rubet & marmore merfus aquæ.
 Inde thronum tenuit longo post tempore MIRIS,
 Arcia qui Nili mole coëgit aquas:
 Eduxitque lacum Miris cognomine dictum:
 Instaurans patri membra lapla soli.
 Filius huic dominare fuit Samlone SESOSTRIS:
 Terrarum dominor Rex, Asiaque potens:
 Omnia qui vèctus circum æquora, Solis ab ortu
 Solis ad occasum per mare fecit iter.
 Filius ejusdem magno cum patre SESOSTRIS
 Nominis, assuerat tempora lenta sequi.

Anno mundi.

Exod. 1.

Ibid. 7. & 21

Ibid. 9.

Ibid. 10.

B. 2432.

Ibid. 14.

h. 3550.

i. 3624.

k. 3711.

456 ELEGIA II. DE PHARAON.

Excipit hunc! PROTHEVS, magicæ doctissimus artis,
 Tempore qui Priami sceptrâ Pharaa tulit
 Hospes ei quondam raptâ Paris ille Lacenâ
 Et raptas quærens Rex Menelaus opes.
 Post hunc! RAMPSINITVS furtum miratus & astutus,
 Qui generum furem fecit, ob artis opus
 Inde subit! CEPHVS, Regis qui exemplar avari
 Prostituit nata leno pudicitiam.
 Templâ sed & natus multos! CEPHIRIMVS in annos
 Clausit, & invisâ nomen ab arte tulit.
 Sed iura & leges! MVCERINVS reddidit æquas:
 Ne faceret magnâ turpe tribus! OPO
 Senacus hinc sequitur Solymæ, qui limina fani
 Prædatus, totâ terror in urbe fuit.
 Rexit & Egyptum Pharaæ cognomine! SETHON
 Cui dum tu bellum Semaheribe paras:
 Angelus Assyrium Solymæ sub mœnibus agmen
 Sustulit, & dominas noluit esse manus.
 Post! & PSAMMETICHVS gestavit sceptrâ Canopi
 Et Syriæ victis intulit arma plagis.
 Inde! NECOS fortis Iosiam milite vicit:
 Quâ stat in aprico clara Magedda solo;
 Illum sed patriis Nebucadnezarus armis
 Perdomitum Euphratæ victor abegit aquis.
 Filius huic! PSAMMIS parvo durabilis ævo:
 Atq; APRYES uulla posteritate nepos.
 Hic nam postremus Pharaonum è stirpe Dynasta
 OPHREN Ieremiâs fatidico ore vocat.
 Sidonem is vicit everfis mœnibus urbis:
 Ieremiamquæ neci bellua sæva dedit.
 Illum Dux! AMASIS pacata sede Cyrenæ
 Sustulit, & laqueo fregit atroce gulam.
 PSAMMENITVS sceptro tandem infelice potitur,
 Patre Amasi summum transiliente diem.

Nam

Nam Rex Cambyfes Persarum egressus ab arā
 Psammenitum dextrē bellipotente capit:
 Et captum occidit, natumque occidere mandat,
 Et natam servas inter acerbus habet.
 Fugis hic Ægypti Pharaonibus: inde potiti
 Persarum Reges hunc tenuere thronum.
 Sic DEVS ingentem transfert à gente coronam:
 Iamq; hos, mox illos sede potente locat.

ELEGIA TERTIA.

DE MONARCHIA MEDORVM,
ET PERSARVM.

HRISTE fave cœptis, Persarum fortia Regum
 Facta canā: unde novi carminis extet honos.
 Lascivos alii dicant petulanter amores:
 Quæis sua materies Bacchus, Apollo, Venus,
 Mi sat erit veterum fortissima gesta virorum
 Narrare, unde meus discat honesta nepos.
 Ergo primus erat toto dominator in orbe
 Persicus, eximii CYRVS imago patris.
 Hunc juvenem Daniel, sapiens in Perside princeps
 In Susis docuit numen amare DEI.
 Quæque olim de venturo præsagia Cyro
 Dixerat Esaias, indice voce dedit.
 Multaque de CHRISTO cecinit arcana futuro
 Cyrus ut ætherii tramitis iret iter.
 Harpagus huic belli socius, fidusque minister:
 Auspice quo Lydos vicit & Ionios.
 Cræsus enim Assyriis arma auxiliaria demens
 Attulerat, victas præbuit inde manus:
 Ac sero cepit magni meminisse Solonis
 Cræsus ubi fructum cepit adire rogam:

ff s

Demum etiam capta Cyro Babylone triumphum illi
 Duxit, & è vitæ protulit urbe rapax.
 Felix, heu nimis felix, si nulla cunctis
 Arma in Maugestas Caspionum quædant.
 Namq; dein victus Sythiæ abscipere robore doli
 Et Regi infelix abscuerat caput.
 Sanguine quod plenum Thyamis hoc effudit ubi
 Quemque situm, inquit, labros odor origani
 Quisquis es, iudax, ne quædam Mazæi
 Quæ minime credis, istius habuit, ibi
 Filius interea Cambyses, effudit habentis
 Imperii, bellum patre gerente foris;
 Quo fatis rapto, Nilotica regna petenti,
 Pfammeniti victos de populatæ agro
 Egyptumque subjecit, & ostio Nil
 Omneque delevit cum Pharaone genus.
 Degener hic fratrem necuit duxitque sororem,
 Et gravidam occidit bestia, mentis inops.
 Ebrius & natum Prexaspis arundina missa
 Trajicit horrenda sobrietate opus.
 Ac nisi Sisamni pestem excoisset iniqui,
 Laude nihil dignum, quod memorem, dat
 Post delapsus equo striditum resupinis in cæcis
 Concidit, & fuso sanguine tinnit in omni
 O sic, o omnes pereant hac urce Tyranni
 Confossi telis turba nefanda sua.
 Dum verò Pharias victor sibi subiugat in bestia
 Interea ASSVERVS Persæ regna capiti
 Filius Hystaspis Persæ dixerat Dumipati
 Vxor cui Cyri sanguis Atossa fuit.
 Hinnitu fatalis equi diadema recepit
 Sceptraque honoratæ gessit ebrius manu
 Forte epulum magnæ sollemne paravit aula
 Vxori mandata accubuisse totis

Illa virum spectans solamque uentura regem
 Succeditque d' Ephes Regis amata toro.
 Hostis ibi Isacidum mox pensilis ornat Hamanus
 Quam Maronibus fluminaeque tunc cruce.
 At Rex Ephesus tranquilla dat ora genti
 Et Solyma muros reliquitque iuba.
 Fit Martis huius facies quod nuper Hamanus
 Et latis munit montes arcetque DBVS.
 Mox etiam Assyrios capta Babylone rebelles
 Contudit, ingenibus Zopyre fide.
 Cimmeriosque Asia distans expulsi hostes.
 • Nec Tanain ultra Syriae hore demos.
 Illo Marte Getas domusq' sub iura reducos
 Persica, Sauroniarum, atque iugis greges.
 Post Macedum Regi legatos missa Amynta
 Vt terram Persarum quaerere daret.
 Iones interpropterea capti in Sardinia
 Et duce f' Aridaгора bella nefanda morant.
 Obuiat huic castris ductus Mavotte Darius.
 Oppressaque necat feditione Ducas.
 Tempore tunc illo, subis fuit exul in urbe
 g Hippia, Cecropi pulsus ab arce soli.
 Impetratque Persa Graia Regem reduci
 In terras, sacpro infansque patris.
 Tum contra infensas Rex illa mittit Athenas
 Centum, qui Graia mutua bella ferant.
 Hos sed Miltiados d' Pallados expulsi ora.
 Cecropia inquam Asia sanguine cinxit humum.
 Quo non livor abis quid non facit invida tabes.
 Miltiade Persas vicerat Hellas opes
 Capta etiam bello felicia iugera Lemni
 Subdidit patrio Cecropis ille iugo.
 Accusata, fletu, virtus livore maligno
 Supplicium in dire carcere trise luit.

Anno mundi. Quiq; prius patrium discrimine solverat orbem mundumq; milia
 In patriâ clausus vincula servavit.
 h 3479. Filius ut h XERXES suscepit regni Darii,
 Quem tulerat, Cymis sanguis, Atossa patri.
 Protinus in duros raptâ expedit arma Pelasgos,
 Atq; Hellepontî ponte flagellat aquas.
 Is decies centum Persæ milliæ gentis
 Duxerat, hostileni perdomiturus humum.
 Omnibus amissis patriam remeavit ad urbem
 Exiguâ æquoreas puppe remensus aquas.
 Primum hic Thermophylæ vicinâ statuere trophæum
 Perfide, parva manus millia multa necat.
 Altera ad Arsemidis vicit certamina portum,
 Et palmam domito Græcus ab hoste tulit.
 Tertia pugna fuit victis Salaminis ad undas
 Navibus hæc Xerxem iussit inire fugam.
 Ultima Mardonius Plateensia prælia fecit,
 Pausaniæ victus bellipotente manu.
 Gesserat interea Persarum sceptrâ Darius:
 Estherâ quem peperit mater Hebræa patri.
 Sed Xerxes magnâ in patriam cum clade reversus
 Tempora luxuriæ posteriora dedit.
 Vxorem incestu fratris natamque puellam
 Comprimit: & fratrem perfidus ense necat.
 Mox pœnam Artabano crudeli funere solvit:
 Nam quo quis peccat debet obire modo.
 i 3500. Ergo i ARTAXERXES fratri succedit, & hæres
 Accipit ut Regnum sic quoq; nomen idem.
 Persia Longimanum dixit, quia dextera Regi
 Longior, eximii Principis omen, erat.
 Fatidicum hic Solymæ in terras dimiserat Efram
 Cum templi sedes ædificatâ fuit:
 Iussit & antiquos in fana reducere cultus,
 Et Moïsis priscis legibus esse locum.

Filius

Filius huic nullus, sed sceptrum fororibus hæret:

Accipit, egregii nomine dictus avi.

Ille suos inter castris iurgia hætos

Regem, ARTAXENEM Perfidus esse jubet.

Ioniam Cyro & Lydos commendat habendum.

Sed tamen hic fratri bella incipina facit.

Cum medios inter superatq; concidit hostes

Et penam Cyrus pro levitate dedit.

Regibus his arsit civili Græcia bello,

Historiam cujus longa referre mora est.

● OCHVS ubi regno Persæ successit avito,

Niliacasque suo Marte subegit opes:

In Solymę templum primo est grassatus & urbem,

Exeruitque feras trux hominida manus.

Intestina tamen fratrum discordia bellum

Sevit, & ambitio plurima Pontificum.

● OCHVM interfecit furiam mente Bogdas,

Et Regem Persis n ARSAMIN esse dedit.

Quem tamen heu ferro crudeli occidit & ipsum,

Sic finem Cyri stemma potentis habet.

Ultimus hinc subit Armeniâ de gente, ● DARIVS

Magnus Alexander quem benè fudit humi.

Terminus hic Regno Persarum, hic ultimus ordo:

Pristina nam mutat sceptrâ subinde DEVS:

Non ergo quisquam fato sibi debita credat

Regna, & immotâ posteritate genus.

Anno mundi.
k 2544.

1 3503.

m 3379.

n 3027.

o 3027.

Anno mundi

DE BELLO GRÆCIAE PELLO

PONNESIACO TEMPORIBVS

secunda Monarchia:

Ert animus Græci in sanctorum membra duci.

Aspira coeptis CHRISTE benignus in illis.

Sunt longa ambages, sed tibi vultu gratia.

Vita et memorum transire, summa tibi.

Causa malitiam meretrice delecta Perici.

Sæpe ignem magnum parva ciuilla fudit.

Forte duo Iuvenes Megaræo sanguine creti.

Aspasia secum foorta tulere duo.

Atticus hoc postquam, Aspasia querens, Perici.

Rescivit Megaræa foorta reposita in illo.

Reddere sed quando Prætor foorta negantes.

In Megaram edictum bile fuit ante iudicis.

Ne sola Cecropiz Megaronis iungitur ora.

Aut capitis poenâ crimen amube laetant.

Vt verò Regi Spartanò quæstia fuisse.

Hoc Megara, & Misera voce perulser opem.

Edictum tolli possunt cum Rege Lacones.

Atticus abrennit Prætor, & hæc cepit.

Hinc bellum exarsit, & fatale Pelagus.

Nam Rex Spartanus Cecropis iussu iunxit.

Sæva quoque obsessas inuasit pestis Athenas.

Vicinum latè de populata solum.

Cliniades Siculas bellum tradidit ad urbes.

Et quadraginta millia perdit iners.

Hoc est Trinacris pingui ditione potiri.

Suaferat ut demens ambitionis opus.

Dux tibi Cliniades patrias revocatus Athenas.

Iudicium cautâ providum arte fugit.

Trans.

Transfuga cum factus Deceale regia munit:

Et patriæ diris hostibus addit opem.

Tandem hinc vim hosti Spartani agere parat

A Lacedæmonia Persam alienat humo.

Seque iterum patrii cum militis agmine iungit:

Fidus ubiq; comes, Dux Thrasibule, tuus.

Videtur quia totius præservat ab igne tumultus

Ne patriæ miles viribus omnia fecat.

Ipsa in Sparta namq; invicta perclia cladem

Infert: hinc viri sola premitque manus.

Mindarus hac cecidit Phœniabaz usque fugat

In pugna: Sparta milites & horror habet.

Cyzicon hic rursus dominis accedit Athenis:

Imperiumque tenent, Atque in clama maria.

Tunc etiam Byzæ Spartanus in urbe Clearchus

Civibus oppressis duris inculcatus erat.

Cujus ut Imperium perferas extat iniquum

Urbem Cliniades dedit Anatileon.

Navibus hic videtur viginti reme Athenis

Cliniades patrii fida columna solis.

Pòst etiam validis expugnat viribus Andrum

Subjectaque Samo Pontidis æquora adit.

Sed prius Antiochum Lyfandro opponit Achivis:

Ne qua tamen faciat paria, rite moneat.

Immemor Antiochus moniti, committere pugnam

Ardet, & adverso pœlia Marte facit.

Adque Ægos posuit triginta milia capti

Pòst interfecti: merseque classis aqua est.

Nec mora, cum caput obellias & Lyfatider Athenas

Atq; æquat muros ære caudente solo.

Triginta hic domita præponit in urbe Tyrannos:

Qui mox crudeles exercere manus.

Hos inter & Crisios captis, cauturus Atyenia

Persa Cliniaden auxiliante necat.

464 ELEGIA V. DE BELLO THEB.

Anno mundi. Mox & Theramenen truculento interficit ausus
 Szvitiaqué novæ non finit esse modum.
 Exul ibi patrias recipit Thraſybulus Athenas:
 Trigintaqué féros pellit ab urbe viros.
 Nec fert Pausanias sævis socia arma tyrannis,
 Spartaham quamvis sæpè rogatus opem.
 Hinc sunt præteriti sancita oblivia facti:
 Redditaqué antiquo jura fuere loco.
 Heu mihi, quam pauci memorem deponere possunt
 Irarum mentem, trux odiumqué fovent.
 Humani est animi commissa ignoscere culpæ:
 Iraſci certæ ſtat feritatis opus.

ELEGIA QUINTA.

DE BELLO THEBANO, TEMPORE
 RE SECUNDÆ MONARCHIÆ.

a 3564. **Q**Vem verò, quem te memorem a Ageſilæ, Mycenæ
 Orte: o Spartani famaqué luxqué ſoli?
 Te Duce Perſarum deſecta potentia Regis:
 Et Tiſſaphernis debilitata manus.
 Szva ſed in patriâ movit Bellona tumultus,
 Te Rege in Perſas arma gerente foris.
 Phocenſes etenim & ſocios diſcordia Locros
 Concierat: magni ſemina parva mali.
 Thebani Locros, Spartanus, Phocida juit:
 Attulit & Thebis Attica Pallas opem.
 Exulibus quoniam Thebanis ab Attide civis
 Hoſpitium dederat præſtiteratqué fidem.
 Vrbs Haliarton erat, Thebano ſubdita Regno
 Hanc b Lyſander atrox obſidione premit.
 Ocyus erumpunt cives cæduntqué latronem
 Attica qui æquarat mœnia nuper humo.

Tum

Tum Regem ex Asiâ Spartanum accersere cives:
 Perfas, qui terrâ vicerat atque mari.
 Majorem is patriæ rationem ubi duxit habendam:
 Thebanos contra bella parata movet:
 Sed maris Ionii Pisandro credit habenas
 Ad Cnidias pugnans, quem Cono fudit, aquas.
 Ipse Coronæam post Agesilaus ad urbem
 Dimicat, & capto vulnere victus abit.
 At Cono navali prædâ redit auctus Athenas:
 Restauratque opibus mœnia quassa suis.
 Mittitur hinc Byzæ fortis Thrasylulus ad urbem:
 Spartanos contra ductor ut arma ferat.
~~Aspirat primo fortuna oprata labori,~~
 Et Byzantina restituantur opes.
 Fortè sed Aspendi miles dum diripit agros:
 Erumpit noctu civis & arva petit.
 Ceditur hinc cecâ noctis Thrasylulus in umbrâ:
 Et pro fonte insons crimina morte luit.
 Spartani interea Tiribazum impellere Persam
 Aggressi, furias Attica in arva cient.
 Sed Persam placare sibi nituntur Athenæ,
 Et misso foedus dulce Conone petunt.
 Barbarus hunc contra communia jura fidemque
 Corripit, & tæco carcere Persa necat.
 Thebanisque simul deponere civibus arma
 Imperat, & Grajis ocia mandat agris.
 Si qui Artaxerxi furiatâ mente resistent,
 Omnibus his bellum Persa minatur atrox.
 Hanc Antalcidæ dixit tum Græcia pacem
 Nomine nam tali conditor ejus erat.
 Primi hic obsequium gaudent præstare Læcones,
 Sequè adjuturos regia iussa docent.
 Sed primi violant, Cadmææ mœnibus arcis
 Vi captis contra publica jura, fidem.

Anno mundi.

Pelopidas tamen profuit atque Epaminondas
 Praesidiumque arcent Spartae confandae summi
 Moenia. Rexigitur Brota Cleombrotus intrat,
 Thebanam late depopulatus humum.
 c. 3394. LEVCTRA locum nomen Scedasi que in pignora clausa
 Constuprata viris Laodemoneis.
 Hic Rex commissor cadit in fontamine belli
 Spartaque Thebaros palma coronat agros.
 Hinc Archidamus Boeotam ingreditur inforam
 Ducit Spartanos agmina necesse viros
 Arbitratur belli nonum componit laetum
 Et pacem certâ conditione. Et filius Ophleas
 Illo interfecto sed non sine fraude suorum
 Natio Thebanos Theffala postroperem
 Quò cum Pelopidas novissimè trahebat Phylax
 Captus Alexandro praeda concessa fuit.
 Liberat hunc tandem Thebanis Epaminondas
 Ensis, & fidam praestat amicis operam
 Ille tamen rursus Amathias ingressus in iras
 Hostilem victus sanguine tinxit humum.
 c. 3386. Sævus Alexander somno compositus & ostro
 Cæditur, & celum coniuge dante respicit
 Arcades interea dum Mantinea ponunt
 Testa, Antaeula pace tenente locum
 Impedit inceptum (nam gens Spartanae bellis
 Eruerat muros) Agefilus opus
 Inde novi subitæ surgunt fœdera belli
 Spartanis valde perniciose facibus
 Nam quadraginta Boeotæ nulli gentis
 In Lacedæmonios Thebae coegit agros
 Vastavitque locos & multas torruit urbes
 Terruit Eurota vi violente rursus in M
 Non tamen est tumidum transgressis flumen
 Sed stetit in ripâ ductor interque sua
 Hinc

Hinc cohibente suo Thebana, hostemq; morante
 Illinc Spartana Rege tuosce suos
 Et quamquam in magno discrimine non tamen urbem
 Deseruit firmis Agefilaus equis.
 Iactisq; sedem in Sparta submovit ad ortus,
 Incusso Thebis Arcadibusque metu.
 Trepidam enim oppellam tenuit Lacedæmona menses
 Thebanusq; spartanūq; puitque solum.
 Donec Cecropia Rex Agefilaus ab urbe
 Posceret auxilium scitūlit Artis opem.
 Trinacrias etiam Dionysius equare naves
 Opletas Celtis misti & Hesperiiis.
 His instructi armis suam moenia capta Lacones
 Defendunt patriq; restituantque throno.
 Arcades hic Regis nato Cleusque resistuntq; Iam
 Sed victi à Sparta bellipotente cadunt.
 Inde novis sese sociis ex Elide firmant robustosq; darent
 Arcades inque crepes Epaminonda redit.
 Thessalicaq; sagittarūq; mas, equumq; catervas
 Boeotisque acies Edboicamque manu.
 At Lacedæmonios tunc tutabantur Achæas;
 Addebatque suam miles Achivus opem.
 Hic ut Mantinea prior Agefilaus ad oras
 Constitit, obseffam denique urbem habet.
 Dux Spartæ Thebanus adit tutoribus orbem
 Incustoditos ut premanente lare,
 Sed prior Arcadibus Rex Agefilaus ad urbem
 Advolat, & patriæ ferri inopinus opem.
 Pugna fit, atq; ignem spirantes maribus hostes
 Vi senis, è patriâ rejiciuntur humo.
 Digressus tandem Eurota Thebanus ab annis
 In Mantinæo limite castra facit.
 Instructa præcis magnâ Dux providus arte
 Non infelici prælia Marte ciet.

468 ELEGIA VI. DE BELLO SAC.

Anno mundi.

Sed tamen accepto lethali vulnere, cedit
Ex acie, & stragi fors vetat esse locum.
Utque suis palmæ & pugnæ data præmia Thebis
Comperit, è crudo vulnere tela rapit.
Gratatusque suis superato ex hoste triumphum,
Commendat famæ nomina, corpus humo.

ELEGIA SEXTA

DE BELLO SACRO ET INITIIS

TERTIÆ MONARCHIÆ.

Ondum fine Ducis Thebani Græcia bellum
Finierat vires exeruitque novas.
Forte Amphictyonum multaverat ere Senatibus
Phocida, Thebano damna querente foro.
Sed dare cum noller Phocis pro crimine multam
Spartâ instiganti bella cruenta movet.
Dux a Philomelus erat Phocæ gentis asylon
Agmine collecto tendere doctus iter.
Ille Amphictyonum evertit decreta, columnis
Inscripta, & sacros ense receptat agros.
Delphica cum patri prædatus limina Phœbi
Sacro adimit decies mille talenta loco.
Opponunt Locri Thebanique arma coloni
Delphiacæque ædi Theſſalus addit opem.
Ter victor quarto pugnæ certamine victus
Præcipitem è Saxo se Philomelus agit.
Alter Phocaicas b Onomarchus in agmina turmas
Impulit. heu somni falsus amore fui.
Viderat hic, cæcâ cum dormit nocte, colossus
In templo ad nitidum tollere posse polum.
Hinc sibi pollicitus victricis præmia palmæ
Bæotosque domat Theſſalicosque lares.

lli

Illi mox Macedum Regem sociare Philippum
 Aggressi, vires expediēre novas.
 Marte sed hos vicit felice Onomarchus utroq;
 Et statuit forti bina trophæa manu.
 Tertia sed postquam commisit prælia ductor
 Phocius, à Macedum Rege domatur iners.
 Heu, fati seriem suspensus ab arbore demum
 Augarii implevit somnia vana sui.
 Proximus insequitur lævo Mavorte Phayllus,
 Agmen agens equitum millia multa virum.
 Thessalus hunc armat mutata mente Philippo,
 Hostis & huic Cecrops tela dat, atq; Laco.
 Sed triplici victus pugna dat terga Phayllus
 Bœotum imbellis sustinuisse manus.
 Postea Locrorum sedem expugnavit Arycam
 Equavitque imo mœnia capta solo.
 Tabe sed hoc raptò castris successit & armis
 Phallæcus: natus Dux Onomarche tuus.
 Cui Mnaseas belli consors, Phocensia junxit
 Agmina, Bœotà mox superata manu.
 Tres tamen hoc bello jam Phocis ademerat urbes
 Bœotis patriæ quæ velut agger erant.
 Viribus ergo suis Thebe diffusa nec auro
 Instructa, a Persa mutua Rege petit.
 Ille sed his mittit ter centum forte talenta,
 Vndè sui lectum militis agmen alant.
 Advenit & Macedum collecto Marte Philippus
 Thessalaque hic acies Phocidos hostis adest.
 Viribus inferior pacem Phallæcus acerbam
 Impetrat, & patrios deferit exul agros.
 Servitio addicti Phocenses diruta passim
 Mœnia, & in villas plebs fuit acta suas.
 Inde magistratu stipendia ferre quotannis
 Iussa assignatos vomere trivit agros.

Anno mundi

c. 2620.

Atq; Amphictyonum renovatus in bellum
 Et Macedo summo iussus adesse loco.
 Grajorumque Ducis communis voce Philippus
 Finito belli tempore, non in hac
 Fulminis at fœvo perilli Phalaris artem
 Miles at in Græci prælia mittere possit
 Exitus hic sacri fuit illo tempore belli.
 Quisquis es, a sacris differa vere foen
 Nulli res unquam cessit felicibus ausis
 Attigit æthereas qui male sanus opes

ELEGIA SEPTIMA

DE MONAR. MACED. ET GRÆC.

DVO. PHILIPPO ET ALEX.

Ajtas opus moveo quam fert Elegia, sed non
 Martia non semper classica pulsa fugant.
 Multum sæpe potest victrix opulentia lingua
 Et quos nescit Ares flectere, flectit Eros.
 Finierat sacri Macedo certamina belli
 Threjicias urbes subdideratque jugo:
 Euboicâ simul expulerat de sede tyrannum
 Callia cui nomen non tamen omni erat.
 Interea gliscunt civilis femina belli
 Thebani vires quæ minnere solent
 Vrbis Amphila fuit Locra notissima gentis
 Demserat hæc Delphis jugera multa sacris
 Tradideratque suis ea rura tenenda colonis,
 Esse locum villis, frugibus esse locum.
 Hæc Amphictyonum ceu furto ablatæ Senatus,
 Reddere sacriligos iussit, & arma tulit
 Mox Amphissenfès furiatâ mente rebellant
 Thebano Locros cive invante suos
 Ergo accersitur Macedum de sede Philippus
 Thebanos validâ qui ditione premat.

Punir

Punit is Amphiffam forvanti milite pronom
 Injecto Thebis Coccepidique metu
 Huic tum legatorum novatum fœdera mittunt;
 Perfida ne locis inferat arma viris.
 Ille nihil motus Phœacum caput impete belli
 Phocaicumque agrum sub sua jura trahit.
 Suasit ibi ut junctis reprimatur visibus hostis:
 Os Demosthenis dulce piumque sonus.
 Cheronæa fuit Bœotum in limite sedes;
 Huc ubi Mars robur conculcis pœne suum
 Anceps pugna diu multum trepidante Philippo
 Donec Alexandri protulit arma phalanx,
 Qui mediam Graji perterritus militis agmen
 Tebeasque nece Te Coccepidasque edidit vici
 Macedo Grajos ad recta Corinthi;
 Cangetur hic magnonominis victor ovam
 Dargit in aliquid Persarum & Medica contra
 Azonia, Panlonia sed Duce cæsus obit.
 Natus ALEXANDER patriatum sedepotius
 Suscepta in Persas induit arma patris
 Mittitur hunc contra Persarum à Rege Dario
 Dux Rhodiz clavis Mnemo, peritus aquar.
 Isque in Alexandrum Peloponnesos concitat urbes
 Cui Demosthenico succinit ore tuba.
 Sed prius Illyrios domuit Macedo atq; Triballos
 Et Syrmum, rion finitimosque Geras
 Utque sibi Thebas bellum movisse rebelles
 Comperit, & pulso inde abuisse suos.
 Ocyus in Grajos convergit prælia terras
 Et c Thebes fuso mania cive capit
 Millia sex hominum caesa, & ter dena virorum
 Millia servili colla dedere iugo.
 Vrbis tota occubuit multos dominata per annos
 Hospitaque exulibus tegeta negata viris.

b 1617.

c 1616.

sinus

Gg 4

Anno mundi

Post etiam Imperium miseris hominibus Haec contempsit, quod autem
 Et poenas scelerum Graecia capta dedit. 2VIXAT
 Pace tamen, rursus fœcitate Demas discordia
 Perfidi Alexander bella parat facit.
 Marte suo felix, & sumtis strenuus armis,
 Sed clemens victor, iusticiaque domat.
 Ille ubi vicissim pugna fœvissit, Dardani,
 Reginam & prolem convenerunt, alio
 Inde Tyrum longa postquam obsidione gravavit.
 Septima post Luna cornu plena caput.
 Mox arma fœderis inter, & pacis, & Sioni,
 Sed populo Regis quærit laetitia, & optata
 Sacra viri aurores redimixerat infusa crinibus,
 Vesteque divinâ conspiciondus erat.
 Territus hac specie, & cæcâ quam famina noctis
 Obtulerant, Macedo dat sine fraude fidem.
 Quæque tributa feror genti præscripserat, Ochois
 Condonat furias Samarieque domat.
 Protinus Aegypti depellit Persica regno
 Præsidia, & Macedum subiecit aræ iugo.
 Vrbs Arbela jacet Syria, clarissima gentis,
 Huc belli vires contulit ille sui.
 Et sua mox castris opponit, castra Darii,
 Instructaque acie fertur in arma furcæ.
 Parmenio lævum cornu dextrumque tenebat
 Clitus, sed medios Rex stimulabat equos.
 Acris pugna fuit: pulsusque Darius, & urbem
 Susa potens victor cum Babylone capit.
 Hinc Regem insequitur per Medica rura Darium
 Sed profugum & Bessi dextra necarat iners.
 Non tamen impunem tulit hanc fera bestia cædem.
 Arbore nam geminâ dilacerata fuit.
 Inde coloratos sua transtulit agmina ad Indos,
 Et gangis domuit sæva sarissa lacum.

Primus

Primus ei patrias ultro concessit habenas

TAXILVS, & Regi regia dona dedit.

Hunc Macedo iussit sceptrum retinere paternum:

Mens demissa DEO Principibusque placet.

Proxima cum valido commisit prælia h PORO,

h 3697.

Et capto Regis iura fidemque dedit.

Hinc urbem ingressus magnâ Babylona catervâ

Ad se legatos totius orbis habet:

Quos tùm Regi donatos munere mittit,

Et lites audit confirmatque forum.

Omnem sed postquam domuisset acinace mundum,

Indomito aversum pectore carpsit iter.

Nam luxæ indulgens animum laxavit inertì,

Et Baccho & Veneri tempora cuncta dedit.

Hæc inter vini occidit certamina Clitum

Invicturnque armis Parmeniona Ducem.

Premia victori proponit quisquis amicum

Potando victum fortiore necet.

Thessalus hic quidam Regem ad convivia palpo

Dum vocat, heu turpi largius arte bibit.

Ac subitâ è potu correptus febre meraco,

Vndecimo claudit fata suprema die.

Finis i Alexandro fuit atq; hic exitus ater:

i 3640.

Qui sapiis, à foeda disce cavere gulâ.

ELEGIA OCTAVA.

DE SVCCESORIBVS ALEXAN-

DRI IN TERTIA MONARCIA,

qui Macedoniam tenuerunt.

Am domitum gladiis totum possederat orbem

a Magnus Alexander, cùm cadit ante diem. a 3640.

Filius huic fato nullus nisi posthuma proles

Et qui Barsenâ de genitrice fuit.

Gg s

Annamunda. Perdicas prius regni afflictae habenas
 Sevaque Nil dū inuilit amma plagis,
 b 1647. Namq; Afiam b Antigonus Syriaeque Seleucus habebat
 Cesserat Aegyptus Rex Ptolemae regi
 Antipater Macedoniae populos in pace togas
 Cui Craterus dulci factus amor gener
 c 1644. Sed cadit ad celebrem f. Perdicas Memphis urbem
 Quem suus, heu! dira caelo peremit eques
 Interea Antipater bello ostendit Agrellis Athenas
 Quem gens Thessalis Antigonis ager
 Et Lamiae inclusum dura obsidione tenet
 Dum Craterus ferret auxiliorum optum
 Pugna fit Emethiam nota Crateris ad urbem
 Et praebet victas Attica percamurus
 Eumenis inde furi truce lenta exarsit arma
 Et bellum Cratero fecit, & Antipatro
 Occubat in pugna Craterus, nec deinde superbo
 Antipater raptus praecoce morte cadit
 d 1648. Excipit hinc haeres regni d. Cassander habenas
 Regia cui conjux Thessalonica fuit
 Regis Alexandri Germana, enixa marito
 Antipatrum fratris nomina quique tulit
 Quò non Imperii furiosa cupido potentes
 Incitat; ausa viris vim facere, ausa Deo
 Mater Alexandri dum tentat Olympias orbo
 Tradere Alexandro debita regna patris
 Sustulit hanc dirus Pydna Cassander in usbo
 Reginaeque ambos filiolosque necat
 e 1644. Infert huic bellum e Antigonus, Syriaeque Seleucus
 Eripit: & magni nomine Regis orat
 Impius hic saevo Cleopatram pertulit ense
 Regis Alexandri qui fuit alma soror
 At non impunem tulit hanc audacia cadem
 Victus enim bello corrui Antigonus.

Et victor Ptolomeus erat: Syriamque Seleucus:

Ann. mundi.

Cassander Macedum regna quierus habet:

In parricidia inter paricidia lava tyranni:

Haudquaquam irritus fuit abire DEVS:

Nam mox phœriæ, Cassandro ad tartara misso,

Antipatri manibus Theffulo ca perit:

Heu fœdèle nefas! mater ferro impia nati

Concidit, inque vicem mœura levit Eris.

Antipatrum frater fabo ferus ense trucidat

Vltus maternam eade furente necem.

Filius Antigonis DEMETRIVS arva tenebat:

1. 106.

Tunc Afæ, Syriæ Regem urbe socer.

Hunc sibi Alexander Pellem accersiv in urbem:

Præsidio illius salvus evasse queat:

Nusquam tute fides: ille Demetrius onsa

Tollit Alexandræ regnaque arith capiti.

Hunc tamen Antipatrum foret iniqua Seleucus

Cæpit, & has Afæ subjugavit inopes.

Filius Antigonæ Macedum moderamina gessit:

Et pacem Græcis & pœniæ dedit:

Spartani & domuit sine fœta Cleomenis arma:

Exutumque suâ victor abegit humo.

Cui post successit regni Demetrius hæres:

1. 107.

Nec tenuit multos fœna paterna dies.

Cum Macedum rexit populos sine mente PHILIPPVS

Cecropidum telis acutus adire solum.

Scilicet ut claris iterum potiretur Athenis:

Exemplum magni grande secutus avi.

Quid? quædæ Annibalis fœcius Romana citrat

Agmina, & invictas læserat hostis opes?

At Dux Palladiæ succurrit Romulus urbi

Flaminius pressis auxiliumque dedit:

Et magnâ victum domuit virtute Philippum

Iuraque restituit civibus æqua suis.

476 ELEGIA IX, DE REGIBVS

Anna mundi.
h 3714.

Tempore tunc illo dominator h Aratus Achivum
Ætoles contra cum Sycione fuit.
Sustulit hunc belli socium cum prole PHILIPPVS.
Compressaquē nuru virus utriquē dedit.
Talis amicitia solet exitus esse potentis:
Qui sapis ex imo despicere summa loco.
i 3776.
Scipio mox etiam Antiochi Syria arma repressit.
Atq; Asia magnas victor ademit opes.
Interea reparat collapsas undiquē vires:
Et multo complet Marte Philippus humum.
k 3787.
Funere sed nimium celeri prævultus, iniqui
Hæredem k Perseu Martis & artis habet.
Qui postquam patrio Demetrius ense perisset,
Aspera Romanis bella paravit agris.
l 3798.
Sed Ducis l ÆMYLII victis legionibus, arma
Tradidit, & vinculis cernua colla dedit.
Tandem cum nato necuit custodia Regem:
Hæc Macedum sceptris ultima meta fuit.
Discite mortales nulli confidere forti:
Vnde putes minimè prima procella fuit.

ELEGIA NOVA

DE REGIBVS SYRIACIS, IN

TERTIA MONARCHIA.

h 1834.

Nunc etiam Syrios Pellæo à sanguine Reges,
Dicere fert animus: Musa benigna fave.
Principiumq; mihi rex carminis esto: Seleucus.
Ultima nam nobis meta Seleucus erit.
Vicerat is generum sibi bella cruenta parantem,
Antigoniquē omnes ense jugarat agros.
Hinc Syriam tenuit Babylona, Asiamquē minorem,
Demetrii domitor Lyfimachiquē Ducis.
Addidit

Addit & Regno sinuosa cacumina Tauri,
Ionii fines victor ad usque maris.

Anno mundi.

Tandem Injusta movens Ptolomæo bella Cerauno
Occubat, & nato regna dat b Antiochæ.

b 3435.

Ipsam sed Galatæ Brenno ductore Ceraunum
In Macedum terris Marte furente necant.

Nam Gallo ex agro Celsarum egressa Juventus,
Pannoniam & Grajam depopularat humum.

Post e Theos Antiochus patri cognominis hæres
Succedit, gemina conjuge sitque pater.

c 3704.

Illi Laodice Antiochum dedit atq; Seleucum:
Quos ambos crudâ mors tulit atra manu.

Altera sed conjux Philadelphæ filia Regis:
Quam Rex privigiis matre iubente necat.

Huic bellum adversus Regem fatale a Seleucum
Germanam ulturus Rex Ptolomæus init.

d 3719.

Atq; illum Syriâ victor depellit ab orâ:
Niliacoque addit regna subacta throno.

Collecto tamen ex Asia Syrus agmine fertur
Memphiacaq; adimit sceptrâ paterna manu.

Bella Hierax demum parat intestina Seleuco,
Et Galatas socios in sua castra trahit.

Viribus his fratrem vincit, Syriaque potitur,
Et Galatis sedem potit amicus Halyn.

At regno exutus petit arva feracia Nili,
Et Ptolomæi orat ritè Seleucus opem.

Expelliturque iterum regnis fraterna receptis
Agmina, magnanimi fede potitus avi.

Memphin adit Hierax: quæstum Egyptia Regis
Hospitia: at profugum deinde trucidat eques.

Occidit & delapsus equo celerante Seleucus:
Tempore subque uno frater uterque perit.

Hoc fatum ambitio tulit exitiale duobus
Germanis, fratrum cætera turba cave.

Interea Arsacides Partius Babylonis Seleuco
 Eripit; Assyrii Rex dominator agri
 Bithynosque alios victos sibi subjugat orbe
 Attalus: Attalici nobilitatis avus.
 Sic geminas uno discordia profecit alas
 Tempore, quas concors consociarat amor
 Filius e Antiochus patri subit inde Seleuco,
 Atque Asia Syriam rursus adunget humum
 Primaque philopatri Ptolomæo bellæ tyrannus
 Infer: sed pacis fœdera victus unat.
 Altera mox rursus Egyptum veti armæ per urbes
 Epiphani patrias demarat orbis opes.
 Dux ibi Samarios Egyptus occupat agros
 Duraque Iudæis gentibus arma parat
 Expulit hunc tandem victam Iordanis undæ
 Inque fide Antiochus cæsa Sionis habet
 Ille etiam bello Graiorum vicerat urbes
 A domitis MAGNI nomen adeptus agris
 Annibal huic Syrias ausus conjungere vires
 Iussit in Ausonios bellâ movere greges
 Nam pater Epiphanem Romæ impadtrat alumnus
 Cum puerum patriz deseruisset humo
 Ergo illum Syrias contra sua Roma cohortes
 Defendit mundi Roma futura caput
 Exutumque Asia multis ditionibus impra
 Augustum mundi passit ovarè latus
 Post autem Assyrii prædatus limina Belli
 Antiochus, populo vim faciente, perici
 Tres nati Antiochô; quorum patria arva
 Imperio tenuit non dominata diu
 Nata quoque Epiphanis Ptolomæi regia conjux
 g Antiochi Epiphanis & cleopatra soror
 Hic Syriæ regnam post funera fratris adeptus
 Egypti invadit fraude doloque thronum.

Nam

Nam se tutorem simulans impuberis avi
 Cujus tum Nili Rex Philometor erat
 Præsidia imponit specie tutoris in urbes
 Et Syria in celebri Memphis ille castra locat.
 Summus erat templi Solymæ præsul Onias
 Legatus patriâ missus ab urbe procul
 Advocat interea Antiochum germanus h. Iason
 Præsulis & summae curia sedis emit
 Ergo ibi delubrum Solymos ingressus, in illo
 Antiochus cives cedit opes quæ rapit.
 At populi in visus pro cuburbe excedit Iason
 Inque Arabum infelix decubat exal humo.
 Inde locum i MENELAVS habet, percussor Onie
 Adjutorque feri maximus Antiochi.
 Ipse sed Egyptum Syria Rex orbe reversus
 Pupilli raptas tunc habebat opes.
 Mittitur hinc contra Romani nomine satis
 k Popilius, terra & prosul i re jubet. QAM
 Ille virum ridet, sed ducit in pulverem meta
 Se circa, intra arctum cogitur Antiochus
 Respondens prius iussus, quem cedit ab illo
 Pulvere, num pacem iussit an arma sequi
 Pila sed Antiochus quævis Romana recedit
 Pupilloque suas, sequi, liquit opes.
 Mox Solymam rediens Menelaos præsidet templi
 Hebræâ statuam ponit in æde Iovis
 Et jubet hanc pronâ per vice ut cinis adoret
 Mosaiscosque libros igne furente cremat
 Mandat & Achæi thyrros inducere Baccho
 Et Dionysiacos concelebrare dies
 Quiquæ rebellarent edicto interficit omnes
 Matres atq; viros decrepitosque senes
 Tunc impleta sacri sunt primum oracula vatis
 Qui Daniel cecinit plurima fata Ducum
 mæn

Annotandi.

At Macchabæus templis eiecit Iudas
 Præsidia, & vani signa profana Iovis.
 Quem contra Antiochus dum fervens expedit arma
 Excussus curru præcoce morte cadit.
 Mutua post ipsum certamina, mutua cædes
 Grassata in totâ posteritate fuit.
 EVPATOREM natum patruus I Demetrius caese
 Opprimat, & Syriam trux paricida capit.
 Hunc occidit m Alexander regumquæ potentum
 Auxiliis Syriæ mænia raptor habet.
 Victus Alexander focero sibi bella parante
 Occidit, Arabiæ præda cruenta manus.
 Tunc Syriam n Nicanor habet Demetrius oram,
 Quem frater regnis expulit, o ANTIOCHVS.
 Antiochumq; p TRYPHO funesto interficit ausu
 Heu scelus, in Dominum rara ministra fides.
 Expulsum rursus Syriâ ditione q TREPHONEM
 Oppressere sui vindice cæde foris.
 At Nili Dominus Syrio r Nicanora regno
 Adduxit, patrio restituitquæ throno.
 Alcimus hunc Selymæ sceleratus in æde Sacerdos
 Attractum Solimis addere jussit opem:
 Cui parens magnas adduxit in arva cohortes
 Iudæa, & notis finibus hostis adest.
 Brachiaquæ extendens contra sacra limina jurat
 Igne crematurum, vel Iove teste, focos.
 Sed pugnâ victo præcidi jussit Iudas
 Et caput & diris brachia bina modis:
 Tum foribus templi voluit suspensa videri
 Exemplum spreti triste novumbuæ DEI.
 Filius huic s Gryphus qui fecit bella Sedetis
 Filio, & Antiochus reppulit Antiochum.
 Cæsus uterq; fuit: ferali Gryphus ab hoste:
 Sed nato à Gryphi concidit Antiochus.

l 3804.

m 3814.

n 3816.

o 3821.

p 3824.

q 3827.

r 3830.

s 3841.

Vleimus

Vltimus Imperio tenuit Syria arva t Seleucus
 Antiocho Grypho de genitore satus.
 Quem Rex Armenus magno certamine fudit
 v TIGRANES Syrii sede potitus agri:
 Nectamen iste diu terræ moderamina gessit
 Pulsus ab x Ausōniis ē ditione viris.
 Namq; Asio passim deletis orbe Tyrannis
 Isti y Rōma dedit iurā aliena loco.
 Terminus hic Syrii fuit illō tempore regni,
 Metaquē supremum contigit ista diem.

Anno mundi.

z 3874.

v 3884.

x 3895.

y 3905.

ELEGIA DECIMA
 DE PTOLOMAEIS AEGYPTI RE-
 GIBVS IN TERTIA MONARCH.

Inc Ptolomæorum canimus fortissima Regum
 Sceptra, quibus tollit Nilus ad astra caput.
 Nam postquam Macedo terras domuisset, &
 omnem

Traxisset Phariæ sub sua iura domum:
 Pellæi tenuit a Ptolomæus regna Canopi
 Perdiccaquē fuit Marte togaquē prior.
 Iustitiæ cultor, Rex servantissimus æqui:
 Munificaquē potens auxiliator ope.
 Fraude tamen Solymā victor fuit urbe potitus.
 Dum simulat vero velle litare DEO.
 Filius hinc patrias cepit b PHILADELPHVS habenas:
 Quo Rege optatæ tempora pacis erant.
 Memphidos hic intra muros illustre Lyceum
 Condidit, edoctos præposuitquē viros.
 Scriptaquē conquesta illuc conguessit, ut esset
 Vndiquē plena bonis Bibliotheca libris.
 c Iussit & antiqui divina volumina Mosis
 Transferri in Grajos Mosis ab ore sonos.

a 3874.

b 3879.

c 3895.

Hh

Anno mundi.

Ergò quòd hoc Hellas sacra Biblia tempore novit
Debetur meritis Rex Philadelphè tuis.

Qui sacro ut posses libro feliciter uti,
Emisti donis munificâ què manu.

Tum quoq; Callimachus vixit, tum vixit Aratus
Et Cono, & Hipparchus, Trinacriusquè Bio.

d 3717.

Pòst d EVERGETES regno successit, & arma
Intulit in Syrias, res eà nota, plagas.

Doctrinas idem ingenuas servavit, & artes,
Iudeosquè sua juvit amicus ope.

e 3734.

Illo e Syracides conscripsit Rege libellum
Plenum præceptis & pietate librum.

f 3743.

Proxima f PHILOPATOR suscepit sceptrâ Pelusi
Degener, Antiochi sed tamen ense prior.

Impius Eurydicen ferro jugulavit acuto:
Quæ soror & conjux regia Regis erat.

Postea fœdatus fervente libidine, & atris
Cædibus,, infaustâ fauce venena bibit.

g 3760.

Hoc rapto g EPIPHANES succedit & auspice Dio
Reprimit Antiochi bella nefanda Syri.

Fitquè gener ductâ Cleopatrá, pace sequestrâ
Antiochi soceri qui prius hostis erat.

h 3774.

Hinc satus Epiphani h PHILOMETOR regia proles
Commendata tuo Roma patrocínio.

Nam quando Antiochus fera movit avunculus atria
Pupilli patrias ut spoliaret opes.

Suscipit bprepsi tutamina fida Caropi,
Popilius puerum nec finit hoste premi.

3779.

Hinc i EVERGETES Syrio Nicanora regno
Qui benè restituit Memphidos usûs ope.

Inde duo fratres subeunt, sed uterq; Tyrannus
Quorum PHYSCO prior triux paricida fuit.

Sustulit is caram sævo mucrone maritam:

Quæ Germana soror ponderis huius erat,

Natum

Natum etiam apponi genitrici iussit edendum

Anno mundi.

Inter inhumanas, pròh scelus acre, dapes.

Frater *k* ALEXANDER regno hunc eiecit avito:

k 3243.

Sed sceptrum amisit pulsus & ipse solo.

His dein successit monitrum feralē *l* LATHVRVS

l 3246.

Exul in Ægyptum ductus ab orbe Cypri.

Is Iudæorum ter millia dena cecidit,

Et captis posuit viscera cocta viris.

Quando Sionæum gessit mōderamen Iamneus:

Editus Hircano de genitore fuit.

Excipit *m* Auletes istum, virtute Gabini

m 3249.

Redditus antiquis exul ab urbe focus.

Vltimus hac serie regnum *n* Dionysius istud

n 3252.

Obtinuit frater, trux Cleopatra, tuus.

• Pompejum hic acie victum crudo ære trucidat

• *3255.*

Vsus Achillææ Rex homicida manu.

Cæsaris inde aciem fugiens, fervente tumultu

Eversâ cymbâ sub maris ivit aquas.

Semper cæde DEVS consuevit plectere cædem,

Nequa impune luat vis truculenta nefas.

Iulius hinc regni Cleopatrz cessit habenas:

Quæ post Antoni facta marita Ducis.

Illos Actiacas Princeps *p* Augustus in undas

p 3256.

Merfit, & Ægypto Romula jura dedit.

Sic finis regno, Ptolomæis addita meta

Regibus: has fato distribuyente vices.

P R E C A T I O
 NICODEMI FRISCHLINI P. L.
 AD DEVM QVOTIDIANA.

Mnipotens æternæ DEVS: DEVS arbiter orbis
 Qui sine principio, qui sine fine manes.
 Trine DEVS genitor, Fili, cum flamine sancto :
 Alme Pater, Fili, Spiritus, une DEVS:
 Ad te confugio, & supplex tua numina posco:
 Fac DEVS has aliquod pondus habere preces.
 Ipse quidem venio peccati mole gravatus:
 Nec faciem dignus posse videre tuam:
 Quando tuam toties violavi crimine legem: —
 Heu toties diro factus in orbe nocens.
 Tu tamen offensæ jamdudum oblitus, & iræ,
 Contrahis extenta turgida vela manu.
 Nam tu dixisti: sic vivam: occumbere nolo,
 Quem sceleris video pœnituisse sui.
 Tu mihi dixisti passis utrinque lacertis,
 Huc age, peccati quem grave pressat onus.
 Huc age: namquæ tuo, per me relevabere fasce:
 Hoc quodcunq; onus est, est leve, dulce jugum.
 Eja pater miserere mei, miserere precantis:
 Et venientem ulnis excipe quæso tuis.
 Et quibus aspectas oculis pia numina CHRISTI,
 Aspicias animi vulnera sæva mei.
 Esse tui meritum fateor me numinis iram,
 Difficilem precibus te quoq; jure meis.
 Nam mea te coram transversis moribus acta,
 Mens fugienda facit, mens facienda fugit.
 Ambitione, dolo, fervore, cupidine, & ira,
 Hoc DEVS offendi numen in orbe tuum.
 Nam tua victa meis penè est clementia factis,
 Et venit ad vires ira coacta suas.

Hine

Hinc dolor in lachrymas non frustra erumpit acerbis,

Hinc illa est animi carnificina mei.

Ah ne comminuas calami mea fragmina quassi :

Nec palvæ extinguas fumida ligna facis.

Mica quidem fateor, fidei mihi, vixquæ sinapi

Est granum : sed mons, te duce, magnus erit.

Tu placidus facilisque parens, venisque paratus :

Cuique ferè pœnam sumere, pœna sua est.

Hinc tua me misere conservat gratia lapsum

Consortis nati, quem tibi præstat amor.

Nate DEI vivi, fons vitæ, calice panis :

Qui mollem è duro marmore promissam aquam,

Qui patribus quondam es largitus ab æthere panem :

Corporis umbra tui : sanguinis umbra tui.

Corpus & umbra simul, sanguisq; & sanguinis umbra,

Sis mihi tu potus, sis meus oro cibus.

Vna tuo manans è corpore gutta cruento,

Extinguit nostri criminis omne nefas.

Spiritus alme veni, nostri rege cœpta laboris :

Ne me præcipitem devius error agat.

Tu suppone manum, tu nostros dirige gressus :

Inflammaque tua pectora nostra face.

Vt quidquid faciam, quidquid scribamue loquarue,

Ad decus id vergat nominis omne tui.

Tandem etiam vitæ, quam nunc ago, sine per acto,

Fac trinum æterno numen honore colam.

Interea defende domum, defende penates,

O unum in trino numen ubiq; DEO.

Sors mea sit tua sors, mea mors, tua mors, pie CHRISTE,

Nec Sathanas obsit, nec mihi mundus iners.

Dirige, quos figo, clementi numine gressus :

Sisque viæ & vitæ, duxque comesque meæ.

Vtque furant in me mundi, feriantque procellæ :

Tu mihi sis portus, tu mea vela DEVS.

H h 3

Hoc precor, hoc animi votis ardentibus oro:

Tu modò ne votis supplicis obde fores:

Accessum sed da nostris DEVS OPTIME votis:

Et sis promissi, sicut es antè, memor.

Annue: sic CHRISTI nomen celebretur in orbe:

Et tua venturus prædicet acta nepos.

SERIES ET ORDO LIBRORVM

HOC IN VOLUMINE COM-
prehensurum.

<i>De natali IESV CHRISTI lib. 1.</i>	<i>pag. 1</i>
<i>De Astronomico Horologio Argentoratensi lib. 1.</i>	<i>39</i>
<i>De primis nuptiis Vuirtembergicis lib. 7.</i>	<i>83</i>
<i>De secundis nuptiis Vuirtembergicis lib. 4.</i>	<i>249</i>
<i>De decem casaribus Austriacis panegyrici 3.</i>	<i>368</i>
<i>De Rudolpho II. Anagrammatismus.</i>	<i>440</i>
<i>De Palatinatus privilegio.</i>	<i>441</i>
<i>De tribus Monarchiis Elegia 10.</i>	<i>447</i>

E R R A T A.

Pag. 3. vers. 16. pro aduersa lege auersa. p. 4. v. 34. ira, ita. p. 5. v. 31. eripere, irrepere. p. 6. v. 5. subtrivit, subvixit. p. 25. v. 28. imago, Olympe. p. 28. v. 12. grandia, gaudia. p. 29. v. 11. manicu, manibus. p. 42. v. 1. post tractumq, interpone a. p. 67. v. 28. plausis, pansis. p. 70. v. 17. vitia, verita. p. 74. v. 6. discite, dicite. p. 75. v. 5. abena, dena. p. 76. v. 32. audes, laudes. p. 97. v. 11. optinus, opinus. p. 100. v. 23. aeris, aeris. p. 102. v. 18. miri, meri. p. 161. v. 1. geminis, gemanis. p. 175. v. 16. biu, hui. p. 182. v. 3. post Libosthenia interpone veteri. p. 191. v. 6. formarunt, formatat. p. 193. v. 17. cum, cur. p. 198. v. 18. obnixusq, obnixusq. p. 209. v. 16. Cathalus, Calibentalius. p. 214. v. 17. post omnes interpone & p. 317. v. 32. canibus, canibusq. p. 245. v. 13. post dedit interpone hanc. p. 247. v. 32. post mentibus interpone & p. 269. v. 8. post earna interpone pri dem. p. 285. filii, filia. p. 317. v. 2. coniux & coniuxq. p. 329. v. ult. Castide Gustavus incedit & ora leonis. p. 333. v. 3. aquo, equo. p. 335. v. 33. ipsaq, ipsa etiam. p. 360. v. 24. sylvius ornat, sylvis ornant. p. 399. v. 14. dele in. p. 404. v. ult. Hic s' niove, H' anoue. p. 440. v. 2. pro & substitue ut. p. ead. v. 4. interpon osti res, effi. 449. v. 10. peperit, perit.

